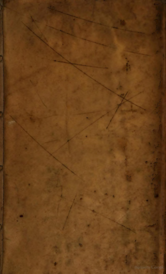
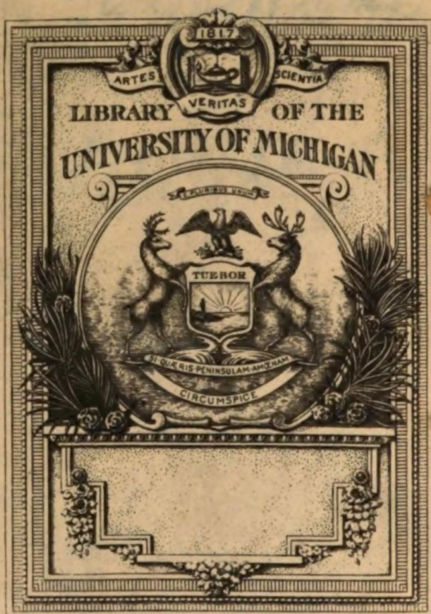

a 20732

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

Pieter Claeszoon

Syn Cijfferboeck

Anno 1641 11 maendt 20 dach

PRACTICQUE

Om te leeren

Reeckenen/Cypheren

ende Boeckhouwen/met die regel Coss/ ende Geometrie/seer profijtelijcken voor allen Koop-luyden. Van nieus gecorrigeert ende vermeerdert/

Deur

NICOLAUM PETRI Daventriensem,

L'homme propose, Et dieu dispose. f'1603

t'AMSTELREDAM,
Voor Hendrick Laurentsz. Boeckvercooper op het water int Schrijf-boeck, Anno 1635.

Eersame, voorsichtige, wyse, seer voorsienige

BVRGEMEESTEREN,
SCHEPENEN ende RADEN
der Loffelijcker ende seer vermaerder Coopstadt Amstelredamme, Gunstighe ende ghebiedenden HEEREN.

GEmerckt, een yegelijck die ernstich ende ter goeder trouwen, in sijn bevolene Vocatie ofte beroepinghe wandelt, syn ghewonnen vrucht niet tot ydele ostentatie, opgheblasenheydt ofte achterdeel, maer tot 'tghemeene oirber, profijt ende welvaert syns even naesten behoort te keeren, daer toe wy dan (gelijck een treffelijcke Philosooph seyt) deur den vvet der natueren gedrongen, wesende niet ons selfs, maer meestendeel onsen gemeene Vaderlant, ende goede vrienden van Godt almachtich geschapen, heb ick, overdenckende sulcx, veel meer als myn private profijt, ofte by den menschen eenige eere, ydel glorie ofte ghewin soeckende, voor eenige Jaren herwaerts uytgegeven, een Chypherboecxken, gestelt ende gecalculeert opten munte, mate ende gewichte deser

ſtede Amſtelredamme, ſampt Inſtructie van 'tboechoudē op d'Italiaenſche maniere, d'welc doen ter tijdt alhier noch niet ſeer gemeen was, ende dat principalijcken deur dien oorſaecke, dat ick alſdoen geheelijck niet en vonde, dat tot vorderinge der jeucht, ende een yegelijck coopman op deſer ſtadts aert ende maniere den reken conſt ende 'tboec-houden aengaende, was uytgegeven. Ende al hoe wel die ſelve, ſoo vele belangt de dagelicxſche voor-vallende coophandelinge, den gemeenen man, ende met namen den aenvangenden jongen jeucht, na myn beduncken, hadde konnen geven een tamelijc contentement ende genoegen, te meer, gemerct naer myne vermogen, eenen yegelicken dies verſoeckende met myne preſente onderwijſinghe altoos verſocht ſynde, geerne gewilliglijc hebbe gedient, iſt nochtans, dat ſommige myne goede Heeren ende vrienden, ſampt eenige liefhebbers deſer edeler vryer ſcientie, hun met het voorſz. reken boecxken niet latende voldoen, maer de mate huns verſtants in deſen wijder oeffenende, my dicmael hebben verſocht ende gebeden, 'tſelve myne voorſz. rekenboecxken niet alleen te willen amplieren, vermeerderen ende claerder uytleggen, maer ooc met ernſtiger bede

bede versocht, daer by te willen voegen een inleydinghe ende onderwijsinghe van den nimmer genoech gepresene edele regel, oft (soo men beter soude mogen seggen) scientie Algebre, die men gemeenlicken onder den reken meesters noemt de Coss, sampt ooc, dat voor de hãt soude mogen genoeg doẽ tot introductie ofte aenleydinge der Geometry. Ende also ick uyt gront myns herten voor eenen yegelicken altoos hebbe bekent, ooc tegenwoordeliken geerne bekenne de tenuiteyt ende cleynheydt myns verstants, ooc den selven myne goede Heeren ende vrunden dicmael plach te antwoorden, dat veel andere treftiger persoonen, van desen scientie voor date deses seer heerlicken hadden geschreven: gelijc syn: Hieronymus Cardanus van Milaenen, Frater Lucas van Burgis, Estiene de la Roche, Jaecques Peletier, Den seer vermaerden Valentijn Mennher van Kempten, Christoffel Rudolph, Symon Jacob, ende, dien ic, vermits syne seer treffelicke ende schoone inventien, wel hadde behooren eerst te noemen, Michiel Styphelius, wiens conste menig genoech heeft te verwonderen, ick swijge verstaen, na volgen ofte verbeteren.

Item dat ooc noch tegenvvoordig int leven

ſyn veel geſchicte perſoonen, als den vvel'ge-oeffenden Jŏannes Wilhelmi Velſius der Medicinen Doctor ende burger binnen Leeuvvaerden, Ludolph van Collen, burger binnen Delſt.

Item Michiel Coignet binnen Antwerpen, d'welc alreede deur ſyne uytgegevene boecken meer bekent is, dan dat hy eenigſins deſe myne mentie behoeft, met meer andere, d'welcke gelijc den bovengenoemden alreede gedaen hebben, ſoodanes met bequamer ordeninghe by avontuer ſouden konnen daer doen. Derhalven geheel onnoodig achtende ſich daer mede wyder behooren te bemoeyen, wederleggende, ende geheelijcken afſlaende alſoo myne voorſz. goede Heeren ende vrunden deſen hun verſoec. Sy, wederomme my objicierende, dat die bovengeſz. alle meeſtendeel ſodanes hadden geſchreven in vreemder talen, ende daeromme hier te lande veel lief-hebbers ſulcke talen niet verſtaende, ondienſtig, daer by voegende, dat men ſic niet en behoorde te ſtooten aen de veelheydt der ſchrijvers, ſeggende, dat men door ſulcx Godt almachtig meer behoorde te dancken, ende elck ſyne vaderlandt ende 'tgemeen beſte te congratuleren, dan te verachten den ſeduliteyt ende neerſtigen yver tot goede conſten:

Dat

Dat men mede daer deur mochte bekennen, dat de liberale ingenien, ſonder dewelcke, elc in ſyne, een welgefondeerde Republicq. qualicken beſtaen mach, geheelijck niet en ſliepen, dat oock anders onmoghelicken was, dat eenighe goede ſcientie ſoude mogen toenemen; veel min tot het gemeene nut ende profijt onderhouden worden, ten waer deſelve tot allen tijdē deur diverſche lief-hebbers neerſtig worden geagiteert ende gedreven. My alſoo te verſtaen gevende, dat men deur collatie van vele, beneffens een vlijtighen ende onverdrooten arbeyt, deur welcke men (nae 'tgemeene Proverbie) alle dinck overwint, ten leſten wel comt tot de kenniſſe der dingen, die men lange geſocht heeft, byſonder de gene der vvelcker gelegentheydt deur groote dagelicxſche occupatien, ofte deur armoede, ofte deur ontellijcke andere middelen, niet en vvil toe laten de ſtedigen mondtlijcken onderricht van den Meeſter te ontfangen. Deur deſe redenen, ende mede dat ic vvel vvete, dat den eeuvvigen barmhertigen ende milden Vader (*Matth.* 25.) ons arme ſlaven hier op d'aerde, elck na ſyne conditie ende gelegentheyt, deur ſyne genade ende goede vville verleent heeft een pont omme 'tſelve van

ſynent wegen, als getrouwe knechten te ſtellen op behoorlicke intereſſe ende ghevvin van onſen even naeſten, heb ic, om te ontgaen den ſtraffe der traghen ende quaden knechts, ten leſten my van den voornoemden myne goede Heeren ende vrunden laten overreden, ende myne Dragme (ter vvijle ick geerne bekenne geen once ofte talente, gelijc andere, ontfangen te hebben) int vverck gelecht, ende 'tſelve myne voorſ. eerſte in den jare 1567 gedructe boecxken vvederomme voor de hant genomen, deurſien, verbetert, ende met veel diverſche exempelen tot den coophandel eñ dagelickſche traffijcquen dienende, verciert. Daer by gevoeght inleydinghe tot den regel Algebre ofte Coſs. ſampt den liberale ende vrye conſte Geometry, ende 'tboeck houden op die maniere Italiane, 'tſelvige met veel luſtige Mathematiſche exempelen op onſer gemeene nederduytſche ſprake ('tvvelc myns vvetens noch van niemandt is gedaen) int lange verclaert, my vertrouvvende, dat niet alleene ſulcx by vele voor aẽgenaem erkent, eñ in danc ſal vvorden opgenomen, maer dat ic daer deur andere oorſake ſal hebben gegeven tot vvijder practiſeren. Ende aengeſien ic nu menige jaren alhier inden ſtede continue-
lijc-

lijcken onder U. E. W. beschut ende bescherminge hebbe geleeft, ende daeromme alle behoorlijcke onderdanicheydt, eerbiedinge ende dienstbaerheydt, voor alle andere, schuldig erkenne, heb ic niet sullen noch vvillen onderlaten d'selve desen mynen arbeydt te dediceren ende toeschrijven, met onderdanige bede, sulcx alles gunstelijcken van my, als U. E. W. onderdanige mede borger, in teecken van dancbaerheyt (gemerct anders by my geen middel voor handen) te vvillen ontfangen, ende voor den zoilis (die nu ter tijt veel syn, defenderen ende beschermen, vvaer inne ic U. E. W. eenichsins vvederomme soude connen ofte mogen dienen, vvil my daer toe tot alle occasie geerne gevvillig, geneycht ende bereyt laten vinden, U. E. W. daer mede den almogenden in langdueriger gesontheyt, gelucsalige ende alle vvelvaert onderhouden bevelende, datmen t'Amstelredam uyt mijn comptoir Anno 1583.

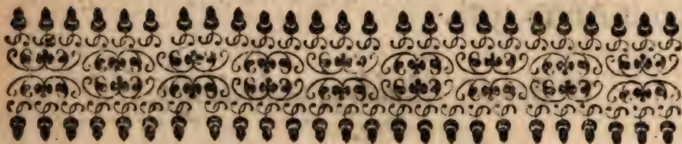
U. E. VV. schuldige, onderdanige, ende goetwillige.

NICOLAUS PETRI
Daventriensis,

Tot den berispers.

Ghy Zoilus, die altijt const sijt versoeyende,
En wiens Adere, men siet van nijdt crimpen, saen.
Hebick yet gefalliert, sijt u mijns niet moeyende.
Maer verbetert vry, ende laet u schimpen, staen.

Hier volghet den inhoudt des eersten Boecks.

Omme

Eynde des Registers.

LEeret hoe men een yder getal schrijven eñ uytſpreken ſal/daer toe gehoorē thien figueren/ waer van die eerſte negen zijn bedupdelijcke/ Maer die thiende o nullo geheeten / beteeckent als ſy alleen ſtaet niets niet/ Maer alſmenſe ſchrijft voor eenige andere figueren/ ſo doet ſy die ſelvighe meer betekenen / Ende ſult weten dat een yegelijcke ondergeſette figure aē d'eerſte plaetſe naer die rechterhant bedupdet hē ſelvē/ aen die ander naer de luchterhant ſo vele thiene/aē die derde ſo vele hondert/eñ aē die vierde ſo vele dupſent/etc.

Een	1	Een dupſent dupſentmael dupſent.
twee	2	twee hondert dupſēt mael dupſēt.
drie	3	dertich dupſent mael dupſent.
viere	4	vier dupſent mael dupſent.
vijfve	5	vijf hondert dupſent.
ſeſſe	6	tſeſtich dupſent.
ſeven	7	ſeven dupſent.
achte	8	acht hondert.
neghen	9	tnegentich.
nullo	0	Niet voor hem ſelven.

Item ſo men wil ſchrijven een getal ſonder dupſent/ hondert/thiene/ofte eene/ ſoo ſettet daer voor een o als ofte men ſchrijven wilde acht dupſent ende veertich / ſoo moete men het alſoo ſchrijven . 8040.

een

Een ander Oeffeninghe.

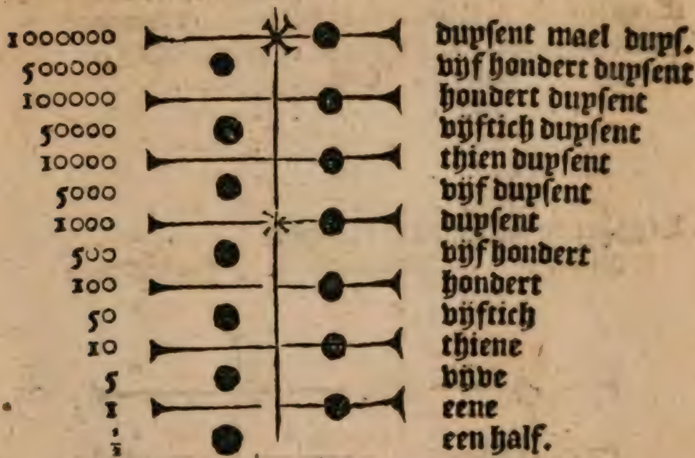
									1
									9
								9	8
							9	8	7
						9	8	7	6
					9	8	7	6	5
				9	8	7	6	5	4
			9	8	7	6	5	4	3
		9	8	7	6	5	4	3	2
	9	8	7	6	5	4	3	2	1
9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
duysent duysent mael duysent.	hondert duysent mael duysent.	thien duysent mael duysent	duysent mael duysent.	hondert duysent.	thien duysent.	duysent.	hondert.	thiene.	Een.

Hoe men die Linien recht verstaen sal.

ITem die eerste Linie beduyt eens / die tweede thiene / die derde hondert / die vierde duysent / Ende elcke spatium tusschen twee Linien beduydet half

soo

ſoo vele als zijn Linie daer boven / besiet volghende Figuere.

Additio/ ofte Sommeren.

Leeret vele ende verſchepden getallen in eene ſomma te brengen/ende geſchiedt alſoo/deelet de linien in drie onderſchepden na deſer munte / ende legget in den eerſten onderſchept de gul. in den tweeden de ſtup. ende in den derden de penninghen/ Maket die penninghen met 16 tot ſtup. ende die ſtupvers met 20 tot guldens/ Ende ſoo dickmaels ghy hebben connen vijf penninghen op eene linie / ſoo neemtſe op / ende legghet daer voor eenen penninck in dat naeſte opvolghende ſpatium / Ende als oock twee penninghen in een ſpatio ghevonden worden/ ſoo neemtſe oock op/ ende legghet eenen penninck op die naeſte linie daer boven/als volghende Exempelen dat uyt ſullen wijſen.

Exempel.

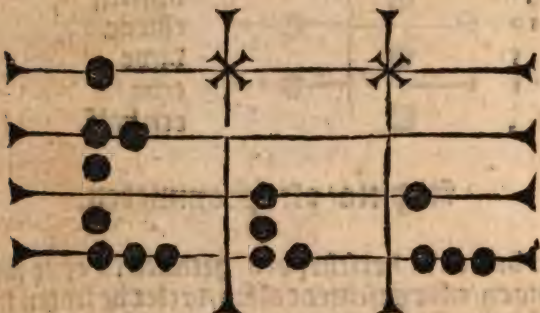
Exempel.

Item een Coopman heeft ontfanghen dese volghende partijen/ hoe vele bedraeght het in eener somma? Facit 1258 gul. 17 stuyvers 13 penninghen.

gul.	stup.	pen.
24	17	15
38	16	12
426	12	10
768	10	8

Legghet op die linien als volghet

guldens . stuyvers . penninghen

Item een Coopman heeft betaelt dese volgende partijen / hoe vele beloopense in eener somma? facit 779. gul. 19 stup. 8 pen. Legghet op de lijnien als voozen gheleert/sal comen u facit.

gul.	stup.	pen.
59.	19.	13.
126.	17.	12.
235.	10.	8.
357.	11.	7.

Sub-

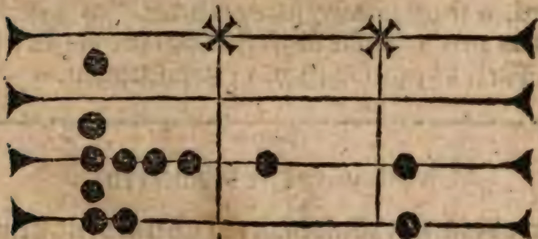
Substractio, ofte aftrecken.

Leeret een ghetal van den anderen afnemen / ende gheschiet alsoo / Legget op die linien die hooft somma daer van ghy nemen wilt / Ende 'tghetal so afgenomen sal worden / neemt wech / Maer soo ghy daer af niet nemen en konden / so schuyvet eenen penninck van eener linie (in dat afvolgende spatium / ende legget vijf penninghen op die naeste linie daer onder / oft neemt eenen penninck uyt een spatio / ende legghet 5 penninghen op die naeste linie daer onder / Oock merckt / soo men sal stuyv. ende pen. aftrecken / ende datter geene en zijn / so neemt een gul. eñ legghet daer voor 20. stu. ende 1. stuy. ende legget daer voor 16. pen. ende neemt alsdan wech t'gene noodich is omme wech te nemen.
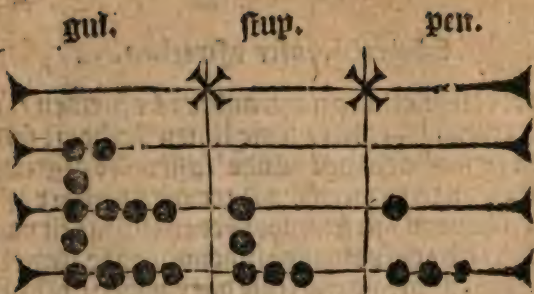
Exempel.

Item een Factor is schuldich aen een Coopman 597 gul. 10 stuyv. 11 pen. Ende heeft daer op betaelt 299 gul. 18 stuy. 13 pen. Hoe vele is hy noch schuldich? Facit 297 gul. 11 stuy. 14 penninghen.

Legghet de hooft somma op die linien als volghet.

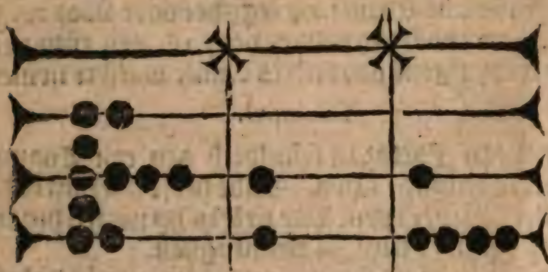

Daer van subtraheert dat daer op betaelt is / namelijcken,

Reſtet ñoch omme te betalen als volghet.

gul. ſtup. pen.

Item een Coopman is ſchuldich aen eenen anderen 4671 gul. 0 ſtup. 8 pen. hier op betaelt hy 3785 gul. 12 ſtup. 11 pen. hoe vele blijft hy noch per Reſto ſchuldich? Facit 885 gul. 7 ſtup. 13 penninghen.

Multiplicatio, ofte vermeeren.

Leeret vermenichvuldigen een ghetal deur hem ſelven ofte deur eenen anderen/ ende gheſchiet alſo. Het ghetal ſoo ghy multipliceren wilt legget op de linien/ ende 'tgetal daer ghy mede wilt multipliceren/ ſchrijft voor

voor u/ ende begint van de bovenſte linie daer penninghen liggen / ende legghet die voorgeſchreven figuere ſoo dickwils neder als penninghen op der linien ghevonden worden / Ende ſoo een penninck in een ſpatio leyt/ ſoo ſette den vinger daer boven/ende legget voorgeſchreven ghetal half / ſo ghy met eener figuere multipliceert etc. Maer ſo ghy met 2 figueren multipliceert / ſoo tellet ſoo veele linien opwaerts/ ende legget die voorgeſchreven figuere (die daer is de eerſte tegens de luchter hant) ſo dicmaels neder als pen. op die linien leggen daer van ghy ghetelt hebt/ daer na ſo ſettet den vingher af ende legget die ander figuere oock ſoo dickmaels neder/telt wederomme opwaerts/ende doet als gheleert tot den eynde/ Deſgelijcken doet ooc met 3.4. ofte meer figueren.

Hier by is te mercken dat elcke linie die met dē vinger geroert wort/ beduydet niet meer dan een/dat ſpatium daer onder een half/daer boven 5 die naeſte linie/ daer boven 10/ eñ alſo voorts ghelijcken ofte het d'onderſte linie ware / Maer ſo den vinger wech ghedaen wort ſo beduyden de linien ſo vele als te vooren.

Volghet die Tafel/ofte eenmael een/ die men van buyten weten moet.

	1		1		2		4
	2		2		3		6
	3		3		4		8
	4		4		5		10
Een mael	5	is	5	2 mael	6	is	12
	6		6		7		14
	7		7		8		16
	8		8		9		18
	9		9				

3 mael	is	4 mael	is
3	9	4	16
4	12	5	20
5	15	6	24
6	18	7	28
7	21	8	32
8	24	9	36
9	27		

---

5 mael	is	6 mael	is
5	25	6	36
6	30	7	42
7	35	8	44
8	40	9	54
9	45		

---

7 mael	is	8 mael	is
7	49	8	64
8	56	9	72
9	63		
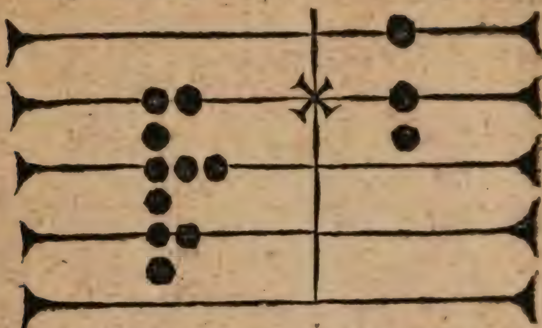
---

9 mael 9 is 81 | 10 mael 10 is 100

Multiplicatio, **met eene Figuere**

2875 mael	is
4	11500
5	14375
6	17250
7	20125
8	23000
9	25875

Dit

Dit getal ſal gemultipliceert worden met 4. | Dat product ofte facit.

Exempel met twee Figueren.

5649 mael	45	is	254205
	60		338940
	72		406728
	87		491463
	94		531006

Exempel met drie Figueren.

875 mael	104	maket	91000
	246		215250
	398		348250
	765		569375
	589		865375

Diviſio, ofte deelen.
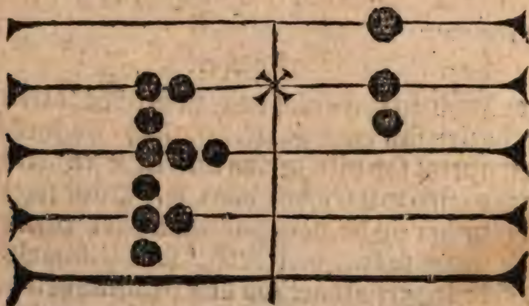
Leeret hoe men een getal deur hem ſelvē/ ofte eenen anderen deelen ſal/ ende gheſchiet alſoo. Legget op de linien het ghetal ſoo men deelen wil/ende 'tghetal daer mede men deelen wil ſchrijft voor u/ Ende ſettet als dan den vingher op de hoochſte linie daer penningen legghen/ ende neemt den deeler ſoo dickmaels ghy connet/ ende legget aldaer ſoo vele penninghen neder. Maer ſoo ghy den deeler niet nemen en connen/ ſoo neemt

neemt hem half(soo ghy connen)ende legghet eenen penninck in dat spatium onder den vingher / sette alsdan uwen vingher af/ende doet als geseyt tot die leste linie toe. Maer soo ghy deelen wilt met 2 figueren/so neemt eerstelijcken (op die hoochste linie daer penningen leggen)die eerste figuere van den divisor aen de luchterhant soo dickmaels ghy connen/yedoch dat ghy die andere figuere als ghy met den vingher afgrypet oock soo dickmaels nemen mogen/ ende legget alsdan daer soo vele penninghen neder als ghy het voorgeschreven ghetal hebt wech ghenomen / Eñ ofte ghy die 2 figueren niet gheheelijck en conden crijghen / so neemt die eerste figuere half / eñ settet dẽ vinger af/ eñ neemt die tweede figuere oock half/Eñ legghet alsdan eenen penninck in dat spatium onder den vinger / desgelijcken doet oock met 3/4/ofte meer figueren/etc.

Divisio, met eene Figuere.

Deelet	11500 14375 17250 20125 23000 25875	In	4 5 6 7 8 9	sal komen 2875.

dat product oft sa. dit getal sal gedeelt worden deur 4.

Exempel

Exempel met twee Figuerē.

Deelet { 254205, 338940, 406728, 591463, 531006 } In { 45, 60, 72, 87, 94 } sal komen 5649

Exempel met drie Figueren.

Deelet { 91000, 215250, 348250, 669375, 865375 } In { 104, 246, 398, 765, 989 } sal komen 875.

Volghen die species met den cyphèren/ Tabula Pytagore.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
6	12	18	24	30	30	42	48	54	60	66	72
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84
8	10	24	32	40	48	56	64	72	80	88	06
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120
11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132
12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144

Additio, ofte Sommeren.

Additio is omme te vergaderen / ende te samē te brenghen vele diversche ghetallen in eene somma/ settende het eene rechts onder de anderen/ende beginnende

nende van die rechterhant na die luchteren / als volgende exempelen upt sullen wijsen.

Item omme te adderen 457 tot 683 /soo settet d'eene somma recht onder d'ander / sulckerwijs dat geene figuere ter rechterhant d'ander en passeert / te weten 3 onder 7/8 onder 5/ ende 6 onder 4/ segghende 3 ende 7 maken 10/waer van schrijft die 0 recht onder die 3 ofte 7/ende behout eene per memorie/die selve addeert met 8 ende 5/comt 14/ waer van schrijft 4 onder die linien by die 0 naer die luchterhant/ ende behout eene/die selve addeert met die 6 ende 4 /sal comen 11/ die settet ten lesten gheheel upt by die 4 / ende sal komen in als facit.

457
683
1140

Item omme te adderen 432 guld. 19 stup. 15 pen. met 379 guld. 16 stupv. 10 pen. soo settet die sommen recht onder malcanderen / ende elck getal onder zijns gelijck/ende begint te adderen de 10 pen. ende 15 pen. comen 25 pen. welcke doen 1 stup. ende 9 penningen/die selve 9 pen. sette onder de linien recht onder die 0 ofte 5/ende den stup. addeert met die andere 16 ende 19. stu. komt 36 stu. welcke is 1 gul. 16 stu. die selvige 16 stu. set rechts onder de linie in de plaetse van de stup. ende den gul. addeert met die andere 9 eñ 2/ komt 12/ waer van set 2 onder de linie/ ende behout eene/ die addeert met 7 ende 3/ komt 11 / waer van schrijft een onder de linie by de 2/ ende behout eene/ die addeert tot 3 eñ 4/ komt 8/ die schrijft onder die linie by die 1 / ende sal maecken in als facit

gu.	st.	p.
432	19	15
379	15	10
812	16	9

	gul.		st.		gul.		st.
	567	.	14		356	.	13
	359	.	18		897	.	10
	765	.	12		506	.	15
Fac.	1693	.	4	Facit	1760	.	18

gul.

gul.	st.	pen.	gul.	st.	pen.
94	3	5	347	19	7
701	17	8	895	15	14
320	13	10	1207	10	15
8963	15	6	3896	12	13
Fac. 10080	9	13	Facit 6347	19	1

guld.	guld.	st.	pen.
5678	4298	16	5
9765	3176	18	11
4321	5267	15	13
7968	6070	10	11
4532	3210	19	15
8612	2176	17	10
7321	5089	12	9
1768	3216	—	7
6297	5460	8	—
5186	4213	16	12
3403	3109	10	11
1212	2346	—	—
3456	79	8	6
2701	543	—	—
4329	3276	4	3
2018	—	—	8
	4390	4	6
	1756	—	—
Facit 78567	Facit 57682	4	15

1 Lasten	12 tonnen	1 Last	27 mudden	4 schepel
48	10	15	26	3
32	11	16	13	2
15	9	28	21	1
Facit 97	6	Fac. 61	7	2

1	8	20	1	20	15
Marcken	oncen	Engelss.	schippont	lijspon.	pon.
15 .	7 .	18 .	12 .	8 .	13
25 .	5 .	14 .	14 .	16 .	14
13 .	6 .	17 .	9 .	17 .	10
Fac. 55 .	4 .	9	Facit 37 .	3 .	7

Substractio, ofte aftrecken.

Substractio leeret omme af te trecken eene somma van eene andere/ settende altoos die kleynste onder die grootste/ ende beginnende van die rechteren na de luchteren.

Item een Coopman is schuldigh 452 gul. daer op heeft hy betaelt 168 gul. hoe vele is hy noch te betalen schuldigh? Antwoort/ sette die 168 gul. onder die 452 gul. ende neemt 8. van 2 'twelcke men niet doen mach/ daeromme leent een van die 5/ welcke doet in dese eerste plaetse 10/ ende spreecket dan/ 8 van 12 blijft 4/ de selve sette onder die linie/ Ende die eene die ghy geleent hebt addeert by die 6/ komt 7/die neemt van 5/ 'twelck oock niet zijn en mach/ daeromme leent eene van de 4/ welck doet in dese tweede plaetse ooc thiene/ eñ sprekct dan/7 van 15 blyft 8/die sette onder die linie by die 4 na de luchterhandt/ ende de eene die ghy geleent hebt addeert by die 1/ komt 2/ die neemt van 4 blijft 2/die sette ooc onder die linie by die 8 nae die luchterhant/ ende alle de reste sal zijn

452
168
284

Item omme te trecken 298 guld. 10 stuy. 12. penn. van 432 guld. 4 stuy. 6 pen. settet als voorsz. is/ die kleynste somma onder die grootste/ ende elck getal onder zijns gelijcken namen/ Ende begint te subtraheren aen die rechterhant by de pen. segghende/ 12 van 6 en mach men niet nemen/ so moet ghy leenen eenen stuy.

van

van de andere 4 stuy. welcke stu. doet 16 pen. die doet tot die 6 pen. komt 22. pen. daer van neemt die 12/ sal resten 10 pen. die settet onder die linie in de plaetse van de pen. ende den geleenden stuy. addeert met die ander 10 stu. komt 11 stu. die neemt van die 4 stu. 'twelcke men niet doen en mach/ Daeromme leent 1. gul. (van de andere) welcke doet 20 stuy. de selve addeert met 4 stuy. komt 24 stu. daer van treckt nu de 11. st. sal noch resten 13 st. die sette onder de linie in de plaetse van de stuyv. ende procedeert voorts sal restē in als. Facit

gul.	st.	p.
432	4	6
298	10	12
133	13	10

gul.	st.		gul.	st.	pen.		gul.	st.	pen.
457	—		578	10	—		1283	16	8
289	7		209	4	2		397	17	5
Re. 167	13	Re.	369	5	14	Reste	885	19	3

	gul.	st.	pen.	gul.	st.	pen.		gul.	st.	pen.
	560	—	4	700	—	—		429	—	4
	389	15	8	305	12	8		200	—	7
Re.	170	4	12	Re. 394	7	8	Reste	228	19	13

	1	12		1	27	4
	Lasten.	tonnen.		Lasten.	mudden.	schepel.
	29	3		35	14	1
	14	10		21	17	2
Rest.	14	5	Reste	13	23	3

	1	8	20		1	12	24
	Marcken	Oncen	Engel.		Marcken	℥.	greynen
	26	3	12		32	7	20
	12	5	13		18	10	22
Rest.	13	5	19	Reste.	13	8	22

1	100	16	1	20	15
Centen.	ponden.	oncen.	schippon.	lijspon.	ponden.
15	84	7	12	7	10
11	93	9	7	12	13
Reste 3	90	14	Re. 4	14	12

Multiplicatio, ofte vermeeren.

Multiplicatio leeret vermenichvuldigen eene somma deur hem selven/ ofte deur een andere/settende die minste onder / sulckerwijs dat gheene figuere aen die rechterhand d'ander en passeert/ uytgenomen die nullen/ ende beginnende van de rechterhant naer die luchterhant toe/ als volgende Exempelen dat claerlijcken uyt sullen wijsen.

Item omme te multipliceren 768 met 6/so settet die 6 onder die 8/ seggende/ 6 mael 8 is 48/waer van sette die 8 onder die linie / ende behout die 8 per memorie/ daer na spreket/6 mael 6 is 36/ die selve addeert met 4 komt 40 / daer van settet die 0 onder die linie by die 8 ende behoudt die 4 per memorie/ daer na soo spreket/ 6 mael 7 is 42 / tot dieselvige addeert die 4 gehouden/sal comen 46/dieselvige settet onder de linie ten vollen uyt by die 0/ sal komen in als Facit.

768
6
4608

768	768	768
7	8	9
Facit——5376	Facit 6144	Facit 6912

Item soo men wil multipliceren met twee figueren als met 36 / soo multipliceert eerstelijcken met 6 als vooren/ ende daer na soo multipliceert met 3 / ende settet product omme eene figurre inwaerts nae die luchterhandt/

terhandt / ende ſommeert alſdan beyde die producten te ſamen / ende dat ſoo komen ſal / iſt facit van deſer multiplication/ alſoo moetmen oock doen met 3.4. ofte meer figueren / etc. ſettende elcx product omme eene figuere nae d'ander naer die luchterhandt toe/als volgende operatien dat ſullen uptwijſen/ etc.

	768	768	768	768
	36	48	79	69
	4608	6144	6912	6912
	2304	3072	5376	4608
Facit.	27648 facit	36864 facit	60972 fac.	52992

	9876	9876	9876
	324	798	985
	39504	79008	49380
	19752	88884	79008
	29628	69132	88884
Facit .	3199824 fac.	7881048 fac.	9727860

	9867		864064000
	4578		47900700
	78936		6048448
	69069		777657600
	49335		6048448
	39468		3456256
Facit .	45171126	Facit	41389270444800000

Anders.

Item ſoo men wil multipliceren 35678 met 1206/ men mach wel eerſtelijcken beginnen aen de luchter-

terhant

hant met die 1 ende voorts gaende nae die rechterhandt toe.

35678	5673 met 211 gemultipliceert
71356	5673
214068	11346
43027668 Facit	1197003

	gul.	stuyv.	pen.
	325 .	12 .	8
	5 .	16 .	4
5 gul.	1628 .	2 .	8
10 stup. .	162 .	16 .	4
5 stup. .	81 .	8 .	2
1 stup. .	16 .	5 .	10
4 pen. . .	4 .	1 .	6½
Facit—gul.	1892 .	13 .	14½

NOTA.

Soo wanneer u voor komt een getal te multipliceren met 10/100/ 1000/ etc. soo settet voor dat selvighe ghetal soo veele o als den multiplicateur voor hem staende heeft/soo ist gemultipliceert/ als ofte men wilden multipliceren 8976 met 100/so settet voor die 8976 twee nullen/ ende sal komen 897600 voor het facit.

Divisio, ofte deelen.

Divisio leeret omme te soecken hoe menichmael eene somma is ghehouden in d'andere / ghelijck als ofte men wilden weten hoe dickmaels men hebben mach 6 in 4608/ settet 6 onder 6/ende sprekct/ hoe menichmael

6 in

6 in 46 facit 7 mael / want 7 mael 6 is 42 / die trecket van 46 blijft 4 / die settet boven die 6 / ende daer na soo settet den divisor welcke is 6 eene figuere wtwaerts na de rechterhant alse onder die 0 / ende sprecket / hoe menichmael 6 in 40? facit 6 mael / want 6 mael 6 is 36 / die neemt van 40 / blijft noch 4 boven die 0. Ende daer na settet den divisor voorts onder 8 / ende sprecket / hoe menichmael 6 in 48? Facit 8 mael / want 8 mael 6 is 48 / die neemt van 48 / blijft niet / ende sal also het geheele Facit maken 768

44
4608 (768
666

48	56	67
5376 (768	6144 (758	6912 (768
777	888	999

Item omme te deelen 27648 deur 36 / so settet 3 onder 7 / ende 6 onder 6 / ende neemt die 3 so menichmale in 27 als ghy konnen / yedoch datter soo veele restet omme te hebben die 6 oock soo menichmale als ghy die 3 ghenomen hebt / welck is 7 mael / want soo men seyt / 7 mael 3 is 21 van 27 restet 6 boven 7 / ende 6 mael 7 is 42 van 66 restet 24. Ende daer nae so settet voorts uwen deeler welcke is 36 / omme eene figuere wtwaerts naer die rechterhant / te weten 3 onder 24 ende 6 onder 4 / procedeert voorts sal komen voor u facit 768 / van ghelijcken doet oock met 3 / 4 / ofte meer figueren / als volghende Exempelen dat klaerlijcken uyt sullen wijsen.

2	3	10	15
764	386	817	497
648	228	1133	1068
27648 (768	36864 (768	60072 (768	87992 (768
3666	4888	7999	6999
33	44	77	66

Item

7	7
2	15
231	1918
2449	6307
38722	78734
41364	157968
3199824 (9876	7881048 (9876
324444	798888
3222	7999
33	77

3	
364	1
7928	8 (6
37160	48861
406388	89409 (3
864874	1109337 (34
48171126 (9867	673428976 (75606
4878888	89077777
48777	890000
488	8999
4	88

Anders.

Item soo men wil divideren 3024 deur 63 / Men mach het wel eerstelijcken deelen deur 7 / ende dat product wederomme deur 9 / daeromme dat 7 mael 9 maecken 63.

		gul.	stup.	pen.	
	3024	379	14	8	ghedeelt in 12
	432	189	17	4	
Facit	48	Fac. 31	12	14	

NOTA

NOTA.

Soo wanneer u voorkomt een getal te divideren deur 10/ 100/ 1000/ ett. so snijdet vant selve getal/ van de rechterhandt af/ so veele figueren als menich o den deeler voor hem staende heeft/ soo ist ghedivideert/ als ofte ghy wilden deelen 897600 deur 100 soo snijdet van die 897600 twee figueren af aen die rechterhandt sal noch resten 8976 voor het facit.

Progressio.

Leeret in eener somma brengen veele diversche ghetallen/ die in natuerlijcker/ ofte onnatuerlijcker overtredinge malcanderen na gaen / ende geschiet alsoo/ addeert het eerste ende leste getal te samen / ende dat product multipliceert met die helfte des getals der stede.

Exempel.

Item een Coopman coopt 40 pont specerien/ te weten het eerste pont voor 1 stuy. het tweede voor 2 stuy. het derde voor 3 stuy. ende alsoo elck pont omme eenen stuy. meer alst voorgaende / soo sal moeten komen het veertichste pont voor 40 stuy. vraghe is hoe vele het bedraecht in gelde Facit 41 gul.

40
1
———
41
20
———
Facit 41 gul.

Item daer is een progression van 14 termijnen beginnende met 3 / ende vermeerderende met 2 / hoe vele sullen makē alle die termen als die leste terme doet 29. Facit 224/ addeert 3 met 29/ komt 32/ die selve multipliceert met die helfte van 14 als 7 / komt 224.

Item daer is een progression van 14 termijnen / waer van de eerste termijn doet 3 / ende d'augmentatie is 2 / hoe vele is den lesten termijn? Antwoort / neemt den eersten termijn van 14 termijnen / blijft noch 13 / die selvige multipliceert met 2 / d'augmentatie sal komen 26 / met die selvige addeert 3 den eersten termijn / ende sal komen 29 voor den lesten termijn.

Item daer is een progression / waer van die eerste termijn doet 3 / ende die leste termijn is 29 / ende d'augmentatie is 2 / hoe veele termijnen heeft dese progression? Antwoort / subtraheert 3 so veele den eersten termijn doet van 29 / den lesten termijn sal noch resten 26 / die selvighe divideert deur 2 / d'augmentatie / ende sal komen 13 / tot de selvighe addeert 1 / den 1en termijn / sal komen in als 14 termijnen.

Item / een Coopman coopt 50 pont specerien / te weten het eerste pondt voor 4 stuy. het tweede pondt voor 7 stuy. het derde pont voor 10 stuy. ende so voorts elcke pont 3 stuy. meerder alst voorgaende / De vrage is / hoe vele hy sal moeten betalen in als. Antwoort / stelt sommighe ghetallen na malckanderen beginnende met 4 / ende vermeerderende met 3 / als volght:

0 .	1 .	2 .	3 .	4 .	5 .	6 .	7 .	8 .	9
4 .	7 .	10 .	13 .	16 .	19 .	22 .	25 .	28 .	31

Aengesien 31 het getal is daer 9 boven staet / so addeert 31 ende 31 te samen / komt 62 / daer van neemt de eerste alse 4 blijft 58 voor het ghetal daermen 18 boven behoort te stellen / daeromme dat 9 ende 9 maken 18.

Nu dupliceert 58 / komt 116 / daer van neemt 4 / restet 112 het ghetal daer 36 boven behoort te staen / addeert noch tot die 112 / 31 / sal komen 143 / daer van neemt 4 / sal resten 139 voor het ghetal daer 45 boven behoort te staene / (want 36 ende 9 maecken 45) Nu gebreken 45 noch 4 aleer dat het 49 is / daeromme doet 16 welcke is het ghetal daer 4 boven bevonden wort / tot dese 139 / sal

ſal komen 155 / daer van neemt 4 die weerde vant eerſte pont/ ſo blijft noch 151 voor het ghetal daer 49 boven behoort te ſtaen / ende is van het beginſel het 50ᵉ pont. Omme nu te weten hoe vele alle deſe ſomma in eene beloopt / ſoo addeert het eerſte ghetal als 4 ende het leſte ghetal als 151 te ſamen/ komt 155 / die multipliceert met die helfte des getals der ſtede als met 25/ komt 3875 ſt. die maken 193 gul. 15 ſt. voor de voorſchreven 50 pont ſpecerien. Welcke gheſocht is.

Item/een Coopman koopt een tuyn te betalen op 9 termijnen/ te weten hy ſal betalen den eerſten termijn 3 ſt. den tweeden 9 ſt. den derden 27 ſt. den vierden 81 ſt. alſo augmenterende elcken termijn in proportione tripla tot 9 termijnen toe / vraghe is hoe veele het bedraecht in gelde? antwoort 9 termen in proportione tripla beginnende met 3 /den leſten termijn ſal maken 19683. die ſelvighe multipliceert met 3 die proportie/ ende ſal komē 59049. daer van neemt 3 die weerde van den eerſten termijn /ſal noch reſten 59046 die ſelvighe divideert deur twee die proportie min een / ende ſal maecken 29523 ſtuy. die doen 1476 gul. 3 ſtu. die hy moet betalen voor den voorſ. tuyn/ etc.

1	3
2	9
3	27
4	81
5	243
6	729
7	2187
8	6561
9	19683

Item een Coopman koopt een Peert dat is beſlaghen met 20 nagelen aen zijne hoefyſers / met ſulcker voorwaerden / dat hy ſal betalen voor den eerſten nagel 3 pen. voor den tweeden 6 pen. voor den derden 12 pen. Ende alſoo voorts augmenterende elcken naghel in proportione dupla tot den 20ᵉⁿ nagel toe/ Die vrage is/ hoe veele dat hy ſal moeten betalen voor het Peert.

 Antwoort/

Antwoort/ stellet sommighe ghetalen der progression naer malcanderen/ alsoo.

0	1	2	3	4	5	6	7
3	6	12	24	48	96	192	384

Aengesien boven 384 'tgetal van 7 staet/ ende boven die 192 het getal van 6/ soo multipliceert beyde de getalen te samen sal komen 73728 / dat deelet met het getal daer o boven staet / alse met 3 komt 24576 voor het getal daermen 13 boven behoort te stellen / want 7 ende 6 is 13/ ende is vant beginsel also die 14e nagel/ Maer daeromme dat ghy der nagelen 20 hebbē wilt/ soo besiet wat noch aen 14 faligeert / welcke is 6/ 'tgetal so nu onder 6 gevonden wort als namelijcken 192/ die multipliceert voorts met 24576/sal komē 4718592/ die deelet met het getal daer o boven staet/ als 3/komt 1572864 / ende is die 20e nagels weerde / die selvighe multipliceert voorts met 2/ die proportie sal komen 3145728/ daer van neemt 3 die weerde vā den eerstē nagel/sal noch rest 3145725/die selvige divideert deur 1/ welcke is die proportie min een/eñ sal komen 3145725 pen. voor de 20 nagelen daer het Peert mede beslagen is/ die maket tot guldens/ sal komen 9830 gul. 7 stup. ende 13 pen. die hy moet betalen voor dat voorgeschreven Peerdt.

Item een Coopman koopt 8 lasten Roggen in progressione quadrature / te weten het eerste last voor 1 goutg. het tweede last voor 4. goutg. het derde voor 9 goutg. ende also augmenterende in quadrature/ vrage is hoe veele het in als beloopt / ende oock hoe veele het eene last deur malcanderen beloopt/ Antwoort/ dupliceert die 8 Lasten / komt 16 / daer toe addeert 1 / sal komen 17 / die deelt in 3 / komt $5\frac{2}{3}$ / die multipliceert nu met de somma der natuerlijcken progressionael getalen van eenen tot op 8/ volgende / welcke is 36 / sal komen 204 goutg. die hy moet betalen voor die voorsz.

8. La-

8. Lasten / ende een Last deur malcanderen sal dan moeten kosten $25\frac{1}{2}$ ggul.

Item een Coopman heeft vercoft 8 Lastē Tarwen in progressione cubicque / te weten den eersten Last. voor 1 ß. den tweeden Last voor 8 ß. die derde Last voor 27 ß eñ also continuerende in progressione cubicque / die vrage is hoe veele de 8 lasten kosten sullen in eene somma/ Antwoort/ addeert 1 met 8/ komt 9/ die multipliceert in hem selven quadrate/comt 81 / daer na soo multipliceert die helfte van 8 in hem selven/ komt 16/ die selvige multipliceert met 81 /komt 1296 ß. die maken $277\frac{5}{7}$ ggul. voor die voorschreven 8 Lasten/ Eñ een Last sal dan kosten deur malcanderen 34 goutgul. ende 20 st.

Regula de tri.

Is eene Regel van 3. getalen / settet achter aen die rechterhandt / dat soo ghy begeert te weten / ende dat hem aen den namen gelijck is/ settet voor teghens die luchterhandt/ ende dat een ander dinck beteyckent int midden / Multipliceert dat middelste ghetal met den lesten/ ende dat so komt deelet af met den eersten / soo zijt ghy u vrage bericht/ welcke proces spruyt uyt de 19e propositien des 7en boecx Euclidis/ daer hy seyt/so 4 proportioneerde ghetalen zijn / soo komt uyt multipliceren des eersten metten 4en so vele als ofte men den anderen met den derden multipliceerde / Dese Reghel wort oock van sommighe ghenoemt Regula proportionum, want in haer wort ghevonden alle eyghentschap der proportien / Namelijcken 4 proportioneerde getalen/als dā Euclidis in de 16e propositien des 5en boecx/ ende 13e prop. des 7en boecx klaerlijcken bewijst / seggende/ So sick het eerste getal houdt teghens het andere / also houdt sick oock het derde tegens het vierde/ Ende soo sick houdt het eerste teghens het derde/ alsoo houdt

houdt sick oock het anderde teghens het vierde / Dese proposition heeft onuptsprekelijcken profijt in aller rekeninghe / van welcke ick niet onderlaten wil wat te melden / waer deur ghy sulckes naer betrachten u selven alderley grepe ende voordelinghe pratijcken sullen connen vinden / etc.

Item / 5 ellen Engels Laken costen 7 gul. wat sullen costen die 35 ellen? Multipliceert 7 gul. met 35 el. komt 245 / die divideert deur 5 ellen/ komt 49 gul. soo vele sullen kosten de 35 ellen.

Ellen gul. Ellen.

5 . 7 . 35 245 (49 gul.
7 55

245

Item/ een Haerlems Laken costet 26 gul. 5 st wat sal kosten die 10 Lakens? Reduceert het middelste getal altemael in stu. komt 525 stup. die multipliceert met 10/ sal komen 5250 stup. die selvige divideert met 20 tot gul. sal komen 262 gul. 10 stup. voor het Facit.

Laken. gul. stup. Lakens.

1 . 26 . 5 . 10
20 51
525 stup. 525 | 0 (262 gul.
10 222 | 0 (10 stup.

5250

Item een Amsterdams Laken kostet 10 gul. 8 stu. 4 pen. wat sal kosten die 12 Lakens? Reduceert het gelt altemael in pen. 3332 pen. die multipliceert met 12/ sal komen 39984 p. die divideert af met 16 tot st. komt 2499 st. die deelet noch af met 20 tot g. komt 124 g. ende 19 st.

Laken

Laken gul. stuy. pen. Lakens.

1 , 10 , 8 , 4 , 12

20 | 11
---
208 | 388
16 | 7754 (1

1252 | 39984 (249 | 9 (124 g.
208 | 16666 (222 | 0 (19 st.
 | 111

3332 pen.
12

6664
3332

39984

Item een Carsey costet 21 gul. 12 stuy. wat sullen kosten die 134 Carseyen. Facit 2894 gul. 8 stuy.

Car. gul. stuy. Car.

1 , 21 , 12 , 134

20
---
432 stuy.
134

1728 | 11
1296 | 8788 | 8 (2894 gul.
432 | 2222 | 0 (8 stuy.

57888

Item een Carsey van 16 Ellen kostet 23 gul. 4 st. wat sal kosten die 5 ellens. Facit 7 gul. 5 stuy. Reduceert het middelste ghetal in stuy. komt 464 stuy. die multipliceert met het achterste ghetal / als met 5 ellens / komt 2320 stu, die deelet deur 16 / het voorste ge-

 tal

tal sal komen 145 stup. die deelet voorts af met 20 tot gul. sal komen 7 gul. 5 stup.

El. gul. stup. El.

16 . 23 . 4 . 5

```
        23 . 4              11
        20                  118
       ----                 2320 (145 (7 gul.
       464 stup.            1666   20 (5 stup.
         5                  11
       ----
       2320
```

Soo een stuck Lijnwant kostet 14 gul. 7. stup. wat sullen kosten die 24 stucken. Facit 344 gul. 8 stup.

stuck gul. stup. stucken.

1 . 14 . 7 . 24

```
        20
       ----
       287 stup.            688 | 8 (344 gul.
        24                  222 | 0 (8 stup.
       ----
       1148
       574
       ----
       6888
```

Item een stuck Lijnwaets van 40 Ellens kostet 16 gul. 10 stupv. wat sullen kosten die 12 Ellens. Facit 4 gul. 19 stup.

El. gul. stup. El.

40 . 16 . 10 . 12

```
        20
       ----
       330 stup.            3   | (1
        12                  368 | 0 (9 (9 (4 gul.
       ----                 44  | 0 2 0 (19 stu.
       660
       33
       ----
       3960
```

So

Soo 8 Ellen kosten 3 gul. 2 stuy. 3 pen. wat sullen kosten die 64 Ellens? Facit 24 gul, 17 stuy. 8 pen.

El. gul. stuy. pen. El.
8 . 3 . 2 . 3 . 64
20
62
16
375
62
995 pen.
64
3980
5970
63680

1
185
04 383(8 (1
63680 (7000 (40 | 7 (24 gul.
8888 1666 22 | 0 (17 stuy.
11 (8 pen.

Item een last Rogge kostet 32 g.gul. wat sal kostē die 14 lastē in corent gul. Facit 627 corent gul. eñ 4 st. maket midden die 32 g.gu. met 28/tot st. komt 896 st. die multipliceert met 14 lastē/komē 12544 st. die divideert af met 20 tot gul. sal komē 627 corent gul. 4 stu.

Last. g.gul. Last.
1 . 32 . 14
28
256
64
896 stuy.
14
3584
896
12544

1
12544 | 4 (627 corent gul.
222 | 0 (4 stuy.

Soo een last Tarwe kostet 48 goutgul. wat sal costen die 10 Lasten 18 Mudden in corent gulden? Facit 716 gul. 16 stup. Maket achter die Lasten met 27 tot mudden/ ende voor oock/ende int midden die goutgul. tot stup. met 28 staet als volget.

```
Last.   goutgul.   Last.   mud.
  1   .   48    .   10   .  18
-----     28    .   27
 27     ------    ------
          384       288
           96                    1
        ------                 3334
         1344 stup.           11998      1(1
          288                 387072(1433 | 6(716 corent g.
        ------                200000      222 | 0(16 stup.
        10752                  2222
       10752
       2688
       ------
       387072
```

So een Last Mouts kostet 27 goutguld. wat sal kosten die 11 Lasten/ 12 Mudde/ ende een Schepel in corent guldens? Facit 432 gul. 19 stu. Maket achter ende voor altemael in schepels ende midden in stup. multipliceert ende divideert/ komt het Facit als volghet/ etc.

Last.

Last. g.gul. Last. mud. sche.

1 . 27 . 11 . 12 . 1

28 . 27

27

4 216 89

54 22

108

756 stu. 309

4

1237

756

7422

6185

8659

935172

1

109

1713 (1

938 172 (868 | 9 (432 gul.

1 08888 (222 | 0 (19 stup.

1000

11

Item een koopman heeft gecoft 12 Lasten 6 mudde 3 schepel Rogge tot 42 goutgul. min een stooter het Last / hoe vele beloopt het in corent gulden. Nota / dat 1 stooter van een goutg. maket 3 stu. 8 pen. die neemt van 42 goutgul. so blijft noch 41 goutgul. 24 st. 8 pen. voor die weerde van een last / settet als volgt

Last. goutg. st. pen. Last. mud. sche.

1 . 41 . 24 . 8 . 12 . 6 . 3

28 27

27

4 352 90

82 24

108

1172 330

16 4

7040 1313

1172

1876 pen.

Multipliceert ende divideert / sal komen 229810 pen. die deelet af met 16. tot stup. komt 14363 stup. 2 pen. die maket met 20 tot gul. sal komen in als 718 corent gul. 3 stup. 2 pen.

Item een Last Teer kostet 35 gul. 8 st. wat sal costē die 9 Lasten 9 tonnen het last voor 12 tonnen gerekent.

Last. gul. stup. Last. Ton.

1 . 35 : 8 . 9 . 9

20 12

12 . 708 stup. 117

Multipliceert ende divideert / komt 6903 stup. die maken 345 gul. 3 stup. voor het Facit.

So een Last Assche kostet 55 gul. 10 st. 8 p. wat sal kosten die 20 lasten 3 tonnē? Facit 1124 gul. 7 st. 10 p.

Last gul. stup. pen. Last. Ton.

1 . 55 . 10 . 8 . 20 . 3

20 12

1110 243

16

6668

111

12 Ton. 17768 pen.

Multipliceert het middelste getal met het achterste getal / ende deelt het product deur het eerste ghetal / sal komen 359802 pen. die maken 1124 gul. 7 stup. 10 pen.

So een last tonnemeel kostet 24 gu. 6 stup. hoe vele lasten salmen ontfangen voor 380 gul. 14 stup. facit 15 lasten 8 ton.

gul.

gul. st. Last. gul. stup. (3
24 . 6 . 1 . 380 . 14 27(2
20 20 388
——— ——— 781(4 (15 Lasten
486 7614 4866
324 48
12
——— 64
648 3888 (8 tonnen
324 486
———
3888

Item/ een Coopsgeselle verteert des Jaers 82 gul. 2 stup. 8 pen. hoe veele beloopt het des daghes alsmen rekent 365 dagen voor een Jaer? Facit 4 stup. 8 pen.

dagen gul. stup. pen. dach (1
365 . 82 . 2 . 8 . 1 2(8
20 46
——— 182 184(2 (4 stup.
1642 16 368 (8 pen.
——— 34
1100 2929
182 368
———
2920

Item een Coopsgeselle verteert ter weken 2 gul. 4 stup. hoe veele beloopt het in een Jaer ende 15 weecken? Facit 147 gul. 8, stup. dat Jaer voor 52 weecken gherekent,

Soo 100 pont kosten 12 gul. 16 stuy. 8 pen. hoe vele ponden salmen ontfanghen voor 109 gul. ende 4 pen. Facit 850 pont.

```
guld. st. pen. pon. gul. stu. pen.
 12 . 16 . 8 . 100 . 109 -- 4.
 20                   20
 ----                 ----
 256                  2180
  16                   16
 ----                 ----      1082
 1544                 13084   3488400 (850 pont
 256                  2180    410444
 ----                 ----     4100
 4104 pen. 100        34884 pen. 41
```

Item 6 pont 4 oncen costen 4 gul. 16 stu. 4 pen. wat sullen kosten die 240 pont 10 oncen? Maket achter ende voor alles met 16 in oncen/ staet als volghet.

```
pont oncen gul. st. pen. pont oncen.
 6 . 4 . 4 . 16 . 4 . 240 . 10
 16          20             16
 ----        ----           ----
 100         96             1450
             16              24
             ----           ----
             580            3850
             96             1540
             ----           ----
 14 (1       1540 pen.      154000
 11 4 11                    1925
 5010 (0(3 10 | 5 (185 gul.  385
 1 6 6 6 6 1 1 1 | 0 (5 stuy.  ----
   1 1 1 1    (10 pen.       59290|00
```

So een schippont Vlas costet 25 Croonen een stooter/ wat sullen kosten die 9 schippont/ 6 lyspont/ ende 10 pont

10 pont in corent gul. Noteert dat hier de Croone gerekent wort voor 24 stup. soo is dan den stooter 3 stup. ende een schippont is 20 lijspont / ende een lijspont is 15 pont.

schip.	cro.	stup.	schip.	lijs.	pont.
1	25	3	9	6	10
	24		20		
	103		186		
	50		15		
3100	603 stup.		940		
			186		
			28100		

Multipliceert ende divideert / komt 5628 stup. die maken 281 corent gul. ende 8 stup.

Item soo een schipp. vlas kostet 25 Cronen wat sal dan kosten die 10 schipponden 8 lijsponden / in corent g. fa. 312 cor. g.

Schip.	cro.	Schip.	lijs.
1	25	10	8
20	24	20	
	100	208	
	50	600	
	600 stup.		

11480 | 0 (8240 (312 corent. gul.
2222 | 0 2220

Item een schippont Henneps kostet 17 gu. 8 st. 12 pen. wat sullen kosten die 10 schipponden / 6 lijspont ende 5 pont, fa.

Schip.

Schip. gul, st. pen. schip. lijs. pon.
1 . 17 . 8 . 12 : 10 . 6 . 5

	20	20
	348	206
	16	15
	2100	1035
	348	206
3010	5810 pen.	3095

Multipliceert ende divideert/ komt 57567 pen. die maken 179 gul. 17 stup. ende 15. pen.

Proba der Regel De tri.

Soo wat achter gestaen heeft settet voor/ ende wat voor gestaen heeft settet achter/ ende het gevonden getal (facit genaemt) sette in de midden/ ende wercket in aller manieren/als u de regel de tri. geleert heeft/so sal wederomme moeten komen het middelste ghetal vant exempel/ als ofte men boven gesz. questie wilden proberen/ soo salmen setten als volght.

Soo 10 schippont 6 lijspont ende 5 pont costen 179 g. 17 st. ende 15 pen. wat sal een schippont costen ? facit 17 g. 8 st. 12 pen.

sch. lijs. pont. gul. st. pen. sch.
10 . 6 . 5 . 179 . 17 . 25 . 1

20	20
206	3597
15	16
1035	21597
206	3597
3095	57567 pen.

Multi-

Multipliceert eñ divideert/komt 5580 p. die maken 17 gul. 8 st. 12 p. die te voorens middẽ gestaen hebben.

Probeert anders.

Item een schippont kostet 17 gul. 8 st. 12. pen. hoe vele schipponden salmen ontfanghen voor 179 gul. 17 st. 15 pen. Facit 10 schippont 6 lyspont/ende 5 pont/etc.

```
gul.  st.  pen.  schip.  gul.  st.  pen.
 17 .  8 .  12 .   1  .  179 . 17 . 15
 20                        20     (1
                                  7(7
 348             1767     3597   115(67(10 schip.
  16               20       16   18889
                                  11
 2100           35340    21597
  348    1860             3567    (1
                                  2(86
 5580      15            57567   1114(0 (6 lijsp.
         9300               24    118(0
         1860            27999 (5 pont.
                          1119
        27900
```

Soo 10 schippont 6 lijspont ende 5 pont kosten 179 gul 17 stup. 15 pen. hoe veele salmen ontfanghen voor 17 gul. 8 stup. 12 pen. Facit een schippont.

```
gul.  st.  pen.  sch.  lijs.  pont.  gul.  st.  pen.
179 . 17 . 15 .  10  .  6  .   5  .  17 .  8 .  12
  20              20                  20
 3597            206                 348
   16             15                  16
21597           1035                2100
 3597            206                 348
57567    1      3095                5580 facit. 1 schip.
```


Deelen

Soo u nae den divideren wat overblijft ende men kant niet kleynder resolveren / soo settet den divisoor daer rechts onder / ende soo sy dan beyde ghelijck zijn / so neemtse op den eenen omme den anderen met 2/4/6/8/10/12 / etc. tot dat eene van beyden / ofte doch alle beyden ongelijck worde. Dit ghedaen zijnde soeckt voorts een ongelijck ghetal / daermense beyde mede op nemen mach / als 3/5/7/9/11/13 / etc. ofte diergheliјcken: Maer soo ghy geenen deeler vinden en konnen / daermense mede soude mogen op nemen / soo sprekeтse uyt als sy staen / etc.

Item een Enghels laken van 36 Ellens kostet 72 gul. 14 stuyv. 10 pen. wat sal kosten een Elle? Facit 2 gul. $6\frac{1}{2}$ pen.

El. gul. stup. pen. Elle
36 . 72 . 14 . 10 . 1

16 (1 ~~2~~ ~~72~~ (2 gul.
~~8~~ (8 ~~38~~ ($6\frac{1}{2}$ pen.
94 ~~234~~
14 ~~38~~
234

$\frac{18}{36} \mid \frac{9}{18} \mid \frac{1}{2}$

Soo een Aem Olijs van 120 mengelen kosten 25 g. wat sal kosten een mengelen? Facit 4 stup. $2\frac{2}{3}$ pen.

men. gul. men.
120 . 25 . 1 ~~1~~(2
20 20 ~~8~~ ~~0~~(0 (4 stup.
16 ~~2~~ ~~2~~ 0 ($2\frac{2}{3}$ pen.
500 ~~2~~(8
320 ~~3~~ ~~2~~(0
~~2~~ ~~2~~(0

$\frac{8}{12} \mid \frac{0}{0} \mid \frac{4}{6} \mid \frac{2}{3}$

Item 12 ghesellen hebben te deelen 124 gul. 7 stup. 9 pen. hoe vele behoort elcx te hebben voor zyn deel? Facit 10 gul. 7 stup. $4\frac{3}{4}$ pen.

gesel. gul. st. pen. gesel.
12 . 124 . 7 . 9 . 1
4 3 1(3 11(4 (10 gul.
20 16 ## 111 (7 stup.
11 1 ($4\frac{3}{4}$ pen.
9 | 387 57 1(9
12 | 4 ##
11

Item 110 lib Keese kostet 5 gul. 7 stup. wat sal kosten die 31 lib. Facit 33 stup. $2\frac{18}{25}$ pen.

lib. gul. stup. lib.
100 . 5 . 7 . 31
20
107
31
107
321
stup. 33 | 17
16
pen. 2 | 72 | 36 | 18
100 | 50 | 25

Item ghekoft 465 lib. Talch tot 23 ß. het hondert. Facit 32 gul. 1 st. $11\frac{1}{5}$ pen. voor die 23 ß. settet 138 stuyv.

```
lib.    stuy.    lib.
100 .   138  .   465
                 138
              --------
                3720
               1395
               465
              --------
                641 | 70
             ------ | 16
                    | ------
       { gul.   32  | 420
Facit  { stup.   1  | 70
       { pen.   11  | ------
                    | 2/10 | 0/8 | 1/7
```

Reghel generael / omme die broken ofte deelen op te nemen.

ITem/soo u een broke voor quame te abbrevieren/ ofte op te nemen alsoo $\frac{3077}{4163}$/ ende ghy en konnen deur voorgeschreven regel die selvige niet cleynder vinden te maken/ so doet alsoo. Divideert den noemer 4163 deur den teller 3077 Facit 1 / ende sullen resten 1086/met die selvighe divideert 3077 sal komen 2/ ende sullen resten 905/met deselve divideert 1086/comt 1/ende restet noch 181/met deselvige divideert die 905/ ende sal komen 5 Juste. Nota als men heeft ghedeelet den deeler deur die reste tot so lange datter niet-en resteert / den lesten deeler bewijst het getal daer dese broke mede opghenomen moet worden / welcke is hier in desen 181/ daeromme deelet 3077 in 181/ sal komen 17 voor den teller / Noch divideert die 4163 oock met 181/ sal komen 23 voor den noemer / ende sal alsoo maken $\frac{17}{23}$ voor de minste proportie van $\frac{3077}{4163}$.

Volghen

8 0
1006 1915 1 1 4
4183 (1 3077 (2 1080 (1 005 (5
3077 1088 005 181

18 2
228 284 $\frac{17}{23}$
3077 (17 4183 (23
1811 1811
18 18

Volghen die Species int ghebrokken.

Als een getal is gedivideert in 2 ofte meerdere deelen/ so wort het selve genaemt een ghebroken getal gelijck $\frac{3}{4}$ beteeckent drie vierde deelen / is te verstaen/ dat alsmen yets deelt in 4 gelijcke deelen/ so beteeckent het der selvighe deelen 3/ ende het bovenste ghetal wort genoemt den teller/ende het onderste getal den noemer.

Item omme te erkennen welcke broke die grootste sy onder $\frac{3}{4}$ ende $\frac{4}{5}$/ so multipliceert 3 met 5/ komt 15/ die settet boven de 3/daer na so multipliceert 4 met 4/komt 16/die settet boven 4/so siet men opentlijckē dat $\frac{4}{5}$ grooter is/ daeromme dat boven hem het grootste getal gevonden wort/ etc.

$$\overset{15}{\tfrac{3}{4}} \times \overset{16}{\tfrac{4}{5}}$$

Item / welcke is de grootste broke van dese drie $\frac{4}{5}$/ $\frac{5}{6}$/ $\frac{6}{7}$? Facit $\frac{6}{7}$.

Omme te reduceren vele diversse brokē onder eenen noemer / als $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{5}{8}$/ so multipliceert alle de noemers te samen / komt 192 voor haren noemer generael / die selvighe 192 divideert deur elcx zijnen noemer / ende multipliceert het product met elcx zijnen teller/ komt.

$\frac{96}{192}$ $\frac{128}{192}$ $\frac{144}{192}$ $\frac{4120}{192}$

Item

Item $\frac{7}{8}$ van eenen gul. hoe veele stup. makent? multipliceert den teller met 20 stu. (die eenen gul. maken) sal komen 140 stup. die selvige divideert deur den noemer (welcke is 8) ende sal komen $17\frac{1}{2}$ stup.

Item $\frac{5}{8}$ van een st. hoe veele pen. makent? multiplsiceert die 5 met 16 pen. (die weerde van een stu.) comt 80 pen. die divideert met 8/ komt 10 pen.

Item 8 st. 12 pen. hoe veel deel ist van een g. multipliceert 8 st. met 16 in pen. tot het product addeert 12 pen. sal komen 140 pen. die selve divideert deur 320/ welcke maken een gul. sal komen $\frac{14|0}{32|0}$ gul. ofte $\frac{7}{16}$ van een gul.

Item 16 stuyv. $9\frac{1}{2}$ pen. wat deel ist van een gulden? Facit $\frac{531}{640}$ deel van een gul.

Item omme te setten $7\frac{2}{3}$ onder eenen noemer / soo multipliceert die 7 met drie komt 21 / daer toe doet 2/ komt 23 voor den teller/ eñ 3 voor den noemer/ staet $\frac{23}{3}$.

Additio, int ghebroken.

Alsmen wil adderen sommige brokẽ die daer gelijcke noemers hebben/ so addeert de tellers te samen ende settet eenen noemer daer onder. Maer so sy ongelijcke noemers hebben / soo multipliceert die tellers met die noemers cruyswijse/ ende addeert beyde die producten te samen / ende divideert het aggregat met die multiplicatie van die beyde noemers te samen/ het quotient sal zijn v fa.

Item $\frac{1}{16}$ tot $\frac{7}{16}$ ende $\frac{9}{16}$ Facit $\frac{17}{16}$ ofte $1\frac{1}{16}$.
Item $\frac{3}{4}$ met $\frac{7}{8}$ Facit $\frac{52}{32}$ ofte $1\frac{5}{8}$.
Item $\frac{2}{3}$/ $\frac{1}{4}$/ $\frac{6}{7}$/ Eerstelijcken addeert $\frac{2}{3}$ met $\frac{1}{4}$/ komt $\frac{11}{12}$/ die selve addeert met $\frac{6}{7}$/ comt $\frac{149}{84}$ ofte $1\frac{65}{84}$.

Item

Item omme te adderen 2 $\frac{1}{3}$ met 3 $\frac{3}{4}$/ soo addeert eerstelijcken $\frac{1}{3}$ met $\frac{3}{4}$ comt 1 $\frac{1}{12}$/ die selve addeert met 2 ende 3/ sal comen in als 6 $\frac{1}{12}$.

Item omme te adderen 34 $\frac{1}{2}$. 35 $\frac{1}{3}$. 36 $\frac{7}{8}$. 37 $\frac{4}{5}$. 38 $\frac{5}{6}$ te samen/ soo addeert eerstelijcken die broken te samen comen 3 $\frac{71}{120}$ /die addeert met die andere gheheele ghetallen/ ende sal comen in als 183 $\frac{71}{120}$ voor het Facit.

Substractio, int ghebroken.

Alsmen wil aftrecken sommige brokē die daer hebben gelijcke noemers/ so neemt den cleynsten teller vā den grootsten / ende settet eenen noemer daer onder: Maer soo sy ongelijcke noemers hebben/ so multipliceert cruyswijse die tellers metten noemers/ ende treet het eene product van den anderen / eñ dat so restet sal zijn den teller/daer nae soo multipliceert die noemers t'samen ende dat soo comt sal zijn den noemer.

Item $\frac{3}{8}$ van $\frac{7}{8}$ blijft $\frac{4}{8}$ ofte $\frac{1}{2}$.
Item $\frac{2}{3}$ van $\frac{3}{4}$ blijft $\frac{1}{12}$.
Item $\frac{3}{4}$ van 3 $\frac{2}{3}$ blijft 2 $\frac{11}{12}$.
Item 4 $\frac{1}{2}$ van 7 $\frac{1}{8}$ blijft noch 2 $\frac{5}{8}$.
Item $\frac{7}{8}$ van 5 blijft 4 $\frac{1}{8}$.
Item 5 $\frac{2}{3}$ van 9 blijft 3 $\frac{1}{3}$.

Multiplicatio, int ghebroken.

So men wil multipliceren sommighe broken die daer hebben gelijcke oft ongelijcke noemers/so multipliceert die tellers te samen/ ende dat so comt is uwen teller / desghelijcken multipliceert oock te samen die noemers ende dat soo comt is uwen noemer.

Item omme te mulripliceren $\frac{5}{7}$ met $\frac{6}{7}$ comt $\frac{30}{49}$.
Item $\frac{2}{3}$ met $\frac{3}{4}$ gemulripliceert comt $\frac{6}{12}$ ofte $\frac{1}{2}$.
Item 3 met $\frac{4}{7}$ comt $\frac{12}{7}$ ofte 2 $\frac{2}{7}$.

Item $4\frac{1}{2}$ met $5\frac{3}{4}$ komt $\frac{207}{8}$ ofte $25\frac{7}{8}$.
Item 4 met $7\frac{2}{3}$ ghemultipliceert komt $30\frac{2}{3}$.
Item $\frac{9}{16}$ met 16 komt 9.

Divisio, int ghebroken.

Als men wil divideren sommighe broken die daer hebben gelijcke noemers / so divideert den eenen teller in den anderen: Maer so sy ongheliјcke noemers hebben/so multipliceert den noemer van den divisoor metten teller vant ghetal so men deelen wil/ ende t'product sal zijn den teller / daer na so multipliceert den noemer vant ghetal soo men deelen wil met den teller van den divisoor/ ende dat soo komt sal zijn den noemer.

Item $\frac{3}{4}$ deur $\frac{1}{4}$ Facit 3.
Item $\frac{7}{8}$ deur $\frac{2}{3}$ Facit $\frac{21}{16}$ ofte $1\frac{15}{16}$.
Item 21 deur $\frac{3}{4}$/ Facit 28.
Item $4\frac{1}{2}$ deur 2/ komt $2\frac{1}{4}$.
Item $5\frac{1}{3}$ deur $6\frac{1}{4}$/ komt $\frac{64}{75}$.
Item 24 deur $\frac{3}{5}$/ Facit 40.

Proba der voorgeschreven Species.

Subtraheren is die proba vant adderen/ soo is weder omme adderen die proba vant subtraheren. Item divideren is die proba vant multipliceren / soo is dan wederomme multipliceren die proba vant divideren.

Deelen van deelen te soeckene.

Multipliceert die tellers te samen/ dat soo komt sal zijn den teller/ desgelijcken die noemers/ wat komt sal zijn den noemer.

Item $\frac{6}{7}$ van $\frac{7}{8}$/ Facit $\frac{42}{56}$ ofte $\frac{3}{4}$.
Item $\frac{2}{3}$ van 5/ Facit $\frac{10}{3}$ ofte $3\frac{1}{3}$.
Item $\frac{3}{4}$ van $4\frac{1}{5}$/ Facit $\frac{63}{20}$ ofte $\frac{3}{20}$.

Proba

Proba.

Item van wat ghetal maket $3\frac{1}{20}$ die $\frac{3}{4}$? Facit van $4\frac{1}{15}$.
Item van wat ghetal maket $3\frac{1}{3}$ die $\frac{2}{3}$? Facit van 5.
Item van wat ghetal maket $\frac{3}{4}$ die $\frac{6}{7}$? Facit van $\frac{7}{8}$.

Item 2 hebben te deelen eene somma geldes / waer van de eerste moet hebben $\frac{2}{3}$ van $\frac{7}{8}$ / ende den anderen $\frac{1}{2}$ van $\frac{2}{3}$ upt $\frac{3}{4}$. Men vraecht wat deel elcx hebben sal/ende hoe vele daer noch resten sal. Facit / die eerste sal hebben den $\frac{7}{12}$/ende den tweeden $\frac{1}{4}$/die reste sal dan moeten wesen den $\frac{1}{6}$.

Regula de tri, int ghebroken.

Soo den middelsten ofte achtersten getal een broke wort toegesettet/ soo breket een yederen in sick/ Ende gaet met den noemer int vorenste ghetal/ Maer so den voorsten ghetal een broke toegesettet wort / soo breket hem oock in sick / Ende gaet met den noemer int middelste ofte achterste ghetal.

Nota, soo wanneer stooters / ofte oorden in de Rekeninghe komen soo schrijft.

voor	Een stooter/ ofte een half oort	$\frac{1}{8}$	deel van 1 g.
	Twee stooters/ ofte een oort	$\frac{1}{4}$	
	Drie stooters/ ofte $1\frac{1}{2}$ oort	$\frac{3}{8}$	
	Vier stooters/ ofte 2 oort	$\frac{1}{2}$	
	Vijf stooters/ ofte $2\frac{1}{2}$ oort	$\frac{5}{8}$	
	Ses stooters/ ofte 3 oort	$\frac{3}{4}$	
	Seven stooters/ ofte $3\frac{1}{2}$ oort	$\frac{7}{8}$	

Item een sack Pepers / wegende 264 pont / tot $17\frac{1}{2}$ stuy. het pont. Facit 231 gul.

Breket

Breket middelste ghetal in sick / ende gaet met den noemer int eerste ghetal.

pont. stup. pont.
1 . $17\frac{1}{2}$. 264 Facit 231 gul.
—
2 . 35 stup.

Item een hondert Wagenschot kostet $12\frac{1}{2}$ ℔. vla. wat sal kosten die 8 hondert ende 40 houten? Nota/dat het hondert alhier gherekent wort voor 120 houten.

hout. ℔.vla. hon. hout.
120 . $12\frac{1}{2}$. 8 . 40
120
240 . 25 pō. vl.
10000 Fac. 104 po. 3 ß 4 groot.

Item een sack Safferaen wegende netto $64\frac{3}{4}$ pont/ kostet yeder pont 7 gul. Facit 453 gul. 5 stup.

Breket achterste ghetal in sick / ende gaet met den noemer int voorenste ghetal.

pont. gul. pont
1 . 7 . $64\frac{3}{4}$
—
4 259 Facit 453 gul. 5 stup.

Itē eē sac muschatē wegende netto 147 lib. $10\frac{3}{8}$ oncē/en een lib. kostet 23 st. 8 p. dat lib voor 16 oncen gerekent.

lib. st. pen. lib. onc.
1 . 23 . 8 . 147 . $10\frac{3}{8}$
16 16
16
8 146 892
23 147
128 376 pen. $2362\frac{6}{8}$
18899 Facit 173 gul. 9 st. $1\frac{11}{16}$ pen.

Item

Itẽ $3\frac{3}{4}$ ellen kostẽ 7 g. 9 st. wat sullẽ kostẽ de 48 el. Fac.
Breket voorenste ghetal in sick / ende gaet met den noemer int achterste/ ofte middelste ghetal.

El. gul. st. El.
$3\frac{3}{4}$. 7 . 9 . 48
—— 20 . 4
15 . —— ——
149 . 192 Facit 95 gul. 7 st. $3\frac{1}{7}$ pẽn.

Item 5 lib. $12\frac{1}{2}$ oncen kosten 25 gul. wat sullen kosten de 65 lib. Facit 281. gul. 1 stuy. $9\frac{11}{37}$ pen.

lib. oncen gul. lib.
5 . $12\frac{1}{2}$. 25 . 65
16 2 16

$92\frac{1}{2}$ 50 g. 390
—— 65
185 ——
1040 facit 281 gul. 1 st. $9\frac{11}{37}$ pen.

Item een Coopman koopt een Tonne Solffers wegende netto $327\frac{1}{2}$ lib. ende het hondert kostet 2 gul. ende derde half oort van een gul. Facit 8 gul. 11 st. 15 pen.

Breket een yeder broke in sick / ende gaet met hare noemers int voorenste ghetal.

lib. gul. lib.
100 . $2\frac{5}{8}$. $327\frac{1}{2}$
—— —— ——
1600 . 21 . 655 Facit 8 gul. 11 stup. 15 pen.

Item eener koopt 8 Lasten $9\frac{1}{4}$ mudden Roggen tot 32 goutguld. ende ander half oort het Last / Facit 270 goutgul. 19 stup. $5\frac{1}{3}$ pen, ofte in corent 378 gul. 19 stup. $5\frac{1}{3}$ pen. etc.

Last.	go.gul.	Last.	mud.
1 .	$32\frac{3}{8}$.	8 .	$9\frac{3}{4}$
		27	
27 .	259 g.g.		
8		$225\frac{3}{4}$	
216		903 Facit 270 g.gul. 19 stuy. $5\frac{1}{3}$ pen.	
4			
864			

So een Last Mouts kostet 25 goutgul. ende 3 oort/ hoe vele Lasten salmen ontfanghen voor 200 Dalers ende ander half oort? Breket voor ende achter in sick/ ende leyt den voorensten noemer achter / ende den achtersten noemer voor / ende maecket alsdan achter ende voor den namen ghelijck als volghet.

goutgul.	Last.	Dalers.
$25\frac{3}{4}$.	1 .	$200\frac{3}{8}$
103		1603
8		4
824		6412
28		30
6592		192360 stuyv. Facit 8 Last.
1648		
23072 stuy.	(9 mudden $0\frac{45}{103}$ schepel.	

Item een schippont Henneps kostet 16 gul. een oort/ hoe vele schipponden salmen ontfangen voor 145 gul. 3 oort? Facit.

gul.	schip.	gul.
$16\frac{1}{4}$.	1 .	$145\frac{3}{4}$
65		583 Facit 8 schip. 19 lijs. $5\frac{10}{13}$ pondt.

NOTA.

NOTA.

So wanneer den vorensten noemer met den achtersten noemer ghelijck is (als hier voor) so en ist niet noodich dat men die noemers herwaerts noch derwaerts brenght / van ghelijcken doetmen oock als die noemers/ voor ende midden malcanderen ghelijck zijn/ als volghende exempel uytwijset.

Item $3\frac{1}{2}$ pont Gengeber kosten $46\frac{1}{2}$ stuyv. wat sullen kosten die 265 pont? Facit 176 gul. $11\frac{3}{7}$ pen.

pont . stuyv. . pont.

$3\frac{1}{2}$. $46\frac{1}{2}$. 265 Facit 176 gul. $11\frac{3}{7}$ pen.

7 . 93 stuy.

Item een Coopman heeft ghekoft $48\frac{3}{4}$ pont Suyckers voor 15 gul. 16 stuyv. ende vierden halven oort van een stuyv. wat sal kosten 1 pont?

pont . gul. . stuy. . pont.

$48\frac{3}{4}$. 15 . $16\frac{7}{8}$. 1

20

195 . 4 Facit $6\frac{1}{2}$ stuy.

8 . $316\frac{7}{8}$

1560 . 2535

Item $8\frac{1}{2}$ pont kosten 9 st. 3 oort / wat kosten die $46\frac{7}{8}$ pont? Facit 53 stuy. $12\frac{5}{17}$ pen.

Breket voor/ midden/ eñ achter in sick/ eñ gaet met den achtersten eñ middelsten noemer int vorenste ghetal/ eñ met den voorensten noemer int achterste getal.

pont . stuy. . pont.

$8\frac{1}{2}$. $9\frac{3}{4}$. $46\frac{7}{8}$

17 . 39 st. . 375

4 . 2

68 . 750 Facit 53 st. $12\frac{5}{17}$ pen.

544

Item

Item 2 $\frac{2}{3}$ pont Caneels cost 3 gul. 6 $\frac{1}{4}$ st. wat sullen costen de 16 pont 7 $\frac{1}{2}$ oncen? Facit 20 gul. 9 st. 2 $\frac{21}{64}$ pen.

pont . gul. . st. . pont . once.

pont	gul.	st.	pont	once.
$2\frac{2}{3}$	3	$6\frac{1}{4}$	16	$7\frac{1}{2}$
8	20		16	
4	$66\frac{1}{4}$		103	
32	265 stup.		16	
2			$263\frac{1}{2}$	
64			527	
16			3	
384			1581 Fa. 20 gul. 9 st. $2\frac{21}{64}$ pen.	
64				
1024				

Item $2\frac{2}{5}$ lib. costen $4\frac{1}{3}$ st wat sullē costen $6\frac{2}{3}$ lib. Facit

lib.	stup.	lib.
$2\frac{2}{5}$	$4\frac{1}{3}$	$6\frac{2}{3}$
20	13	20 Facit 13 stup.

Item/ $4\frac{7}{12}$ lib. costen $5\frac{1}{2}$ st. wat sullē coste $16\frac{1}{3}$ lib. Fa.

lib.	stup.	lib.
$4\frac{7}{12}$	$5\frac{1}{2}$	$16\frac{1}{3}$
55	11	49
		2
		98 Facit 19 stup. $9\frac{3}{5}$ pen.

Item

Item eeñ Coopman koopt 15 Lasten 8 Tonnen Teer ghemeene Lasten tot 31 gul. min een stooter het Last zeestuck van 13$\frac{1}{2}$ Tonnen. Facit.
Nota dat ee͂ gemee͂ last is alhier gerekent voor 12 To͂.

Ton. gul. Last. Ton.
13$\frac{1}{3}$. 30$\frac{7}{8}$. 15 . 8
12
27 247
38
4
15
108
188 ton. Facit 429 g. 19 st. 4 $\frac{4}{27}$ pen.

Item een Last Harincks van 14 Tonnen kostet 74 gul. min een oort/ hoe vele beloopt de tonne? Facit.

Ton. gul. Ton.
14 . 73$\frac{3}{4}$. 1 Facit 5 guld. 5 stup. 5$\frac{5}{7}$ penning.
4
295
56

Item een Coopman heeft ghekoft 9 Lasten / 10 T. Assche/ ende 3 Lasten 5 T. wracken tot 3 voor 2/ende betaelt voor het Last 54$\frac{7}{8}$ gul. Facit 664 guld. 11 stup. 15 $\frac{1}{9}$ pen. het last voor 12 tonnen gherekent.

L. T.
3 . 2 . 3 . 5
12
Last. gul.
41 1 . 54$\frac{7}{8}$
21 3 2 12
82(27(2 L. 8 439 gul.
33 17(3$\frac{1}{3}$ t.82
96
3
288

L. T.
9 : 10
2 . 3$\frac{1}{3}$
12 . 1$\frac{1}{3}$
12
25
12
145$\frac{1}{3}$
436

Itẽ eẽ Cooyman koopt 2 tonnien vlas wegende N°. 1. 4 schippont $52\frac{1}{2}$ pont tara $124\frac{1}{4}$ pont N°. 2/ $4\frac{1}{2}$ schippõt $24\frac{1}{4}$ pont tara $122\frac{1}{8}$ pont kostet 1 schippont 24 Croonẽ een stooter. Facit in corent gul. 229 stuy. 14 pen. $1\frac{45}{50}$.

Schip. pont. den tara
4 . $52\frac{1}{2}$. $124\frac{1}{4}$
$4\frac{1}{2}$. $24\frac{1}{4}$ $122\frac{1}{8}$
$8\frac{1}{2}$. $76\frac{3}{4}$ $246\frac{3}{8}$
300
2400
150
$76\frac{3}{4}$
$2626\frac{3}{4}$
$246\frac{3}{8}$
$2380\frac{3}{8}$
19043 fa. 229. 14. $1\frac{45}{50}$

lb: kro. st.
300 . 24 . 3
24
99
48
2400 . 579 stuy.

Item gekoft 9 hondert ende 74 wagenschattẽ onbeslagẽ tot 13 pont vl. $9\frac{3}{4}$ ß. het hondert beslagen. Facit.

Nota dat het hondert is 120 houten/ ende dat men voor elcker hondert aftreckt voor 't beslach 2 houten/ ende voor het halve hondert/ ende 'tghene soo meer is dan een half hondert/ ende minder dan een hondert/ daer wort voor afgetrocken een hout tot beslach.

hondert. pont vl. ß. hondert. hout.
1 . 13 . $9\frac{3}{4}$. 9 . 74
20 19 beslach
120
4 $269\frac{3}{4}$ 9 . 55
120
480 . 1079 ß.
1135 fa, 127 pon, vl, 11 ß. $4\frac{1}{5}$ ₰.

Item

Item een Coopman heeft gekocht 4 groote hondert $7\frac{1}{2}$ kleyne hondert min 6 claphouten onbeslagen / tot $24\frac{3}{4}$ pont vl. het groote hondert beslaghen / Nota / Een groot hondert is 24 kleyne hondert / ende een kleyne hondert is 120 houten / ende men treckt af 48 houten voort beslach op elcke groot hondert / en 2 op een cleyn hondert / ende voor die 60 houtē ofte daer over tot 119 houten toe / rekent men een hout / ende wat onder die 60 houten is en trecket men geen beslach voor af / etc.

gro. pon. vl. gro. kleyn. hout. 4

1 . $24\frac{3}{4}$. 4 . 7 . 54 . 48

24 ——— 24 ———

120 99 pont. vl. ——— 192

——— 103 14

480 120 ———

24 ——— 206

——— 2114

2880 103

4 ———

——— 12414

11520 206 hout is het beslach.

———

12208 fa. 104 pont vl. 18 ß. 3 ₰.

Item gekoft 4 Ellen ende anderhalf sesthiendendeel Lakens tot 4 gul. min derden halven oort die Elle / facit 13 gul. 16 stuy. $5\frac{1}{4}$ pen.

Elle gul. El.

1 . $3\frac{3}{8}$. $4\frac{3}{32}$

—— —— ——

32 27 gul. 131 Facit 13 . 16 . $5\frac{1}{4}$

8

——

256

Item een Elle Fluweels kostet 5 gul. 7 stuyv. min een oort wat sal kosten derde half achtendeel? Facit.

Elle

Elle gul. st. El.

1 . 5 . $6\frac{3}{4}$. $\frac{5}{16}$

20

16 5 Facit 33 stuy. $5\frac{3}{4}$ pen.

4 $106\frac{3}{4}$

64 . 427 st.

Item/ een pondt kostet $16\frac{1}{2}$ stuy. wat sal kosten anderhalf vierendeel van een once? Facit $6\frac{16}{3}$ pen.

pont stuy. oncen.

1 . $16\frac{1}{2}$. $\frac{3}{8}$.

16 33 st. 3 Facit $6\frac{3}{16}$ pen.

2

32

8

256

Item $\frac{1}{2}$ pondt kostet $\frac{3}{4}$ st. wat sal kosten vierdehalf vierendeel ponts? Facit $1\frac{5}{16}$ st.

pont st. pont.

$\frac{1}{2}$. $\frac{3}{4}$. $\frac{7}{8}$

1 3 7 Facit $1\frac{5}{16}$ stuy.

32 2

32 . 6

Proba.

So $\frac{7}{8}$ pont kosten $1\frac{5}{16}$ st. wat sal kostē $\frac{1}{2}$ pont? facit $\frac{3}{4}$ st.

pont st. pont.

$\frac{7}{8}$. $1\frac{5}{16}$. $\frac{1}{2}$

7 21 . 1 Facit $\frac{3}{4}$ stuy.

4

28

Item $\frac{1}{2}$ pont kostet $\frac{3}{4}$ stuyv. hoe vele salmen ontfangen voor $1\frac{5}{16}$ stuy. Facit $\frac{7}{8}$ pont.

stuy.

stup. pont. stup.

$\frac{3}{4}$. $\frac{1}{2}$. $1\frac{5}{16}$

3   1   21 Facit $\frac{7}{8}$

8

24

Soo $\frac{7}{8}$ pondt kosten $1\frac{5}{16}$ stup. hoe vele pondt salmen ontfanghen voor $\frac{3}{4}$ stup. Facit $\frac{1}{2}$ pont.

stup. pont. stup.

$1\frac{5}{16}$. $\frac{7}{8}$. $\frac{3}{4}$

21   7   3 Facit $\frac{1}{2}$ pont.

2

42

Volghet eene korte Instruction van die Practique.

Wtdeelinge der stup. hoe die genomen worden.

1 st. neemt men in eenmale / ende doet	$\frac{1}{20}$	
2 st. neemt men in eenmale / ende doet	$\frac{1}{10}$	
3 st. deelet men upt in 2 ende 1. eñ makẽ	$\frac{3}{20}$	
4 st. neemt men in eenmale / ende is	$\frac{1}{5}$	
5 st. neemt men in eenmale / ende is	$\frac{1}{4}$	
6 st. deelet mẽ upt in 5 eñ 1 oft 4 eñ 2 / eñ is	$\frac{3}{10}$	
7 st. deelet men upt in 5 ende 2 / ende is	$\frac{7}{20}$	
8 st. deelet men upt in 4 ende 4 / ende is	$\frac{2}{5}$	
9 st. deelet men upt in 5 en 4 / ende makẽ	$\frac{9}{20}$	
10 st. neemt men in eenmale / ende doet	$\frac{1}{2}$	
11 st. deelet men upt in 10 ende 1 / eñ doen	$\frac{11}{20}$	deel g.
12 st. deelet men upt in 10 ende 2 / ende is	$\frac{3}{5}$	
13 st. deelet men upt in 10/2/1/ ende is	$\frac{13}{20}$	
14 st. deelet men upt in 10/4/ ende is	$\frac{7}{10}$	
15 st. deelet men upt in 10/5/ ende is	$\frac{3}{4}$	
16 st. deelet men upt in 10/5/1/ ende is	$\frac{4}{5}$	
17 st. deelet men upt in 10/5/2/ ende is	$\frac{17}{20}$	
18 st. deelet men upt in 10/4/4/ ende is	$\frac{9}{10}$	
19 st. deelet men upt in 10/5/4/ ende is	$\frac{19}{20}$	
20 st. neemt men in eenmale / ende maken	1	gul.

Wtdeelinghe der penninghen oock oncen in deelen van lib. hoe die ghenomen woꝛden.

1 p. woꝛt op eēmael genomē/ eñ is/	$\frac{1}{16}$	deel ſtu. ofte ſoo vele deel van eē lib. ſo die pen. vooꝛ oncen genomē woꝛden.
2 p. woꝛt op eenmael genomē/eñ is	$\frac{1}{8}$	
3 p. deelet men upt in 2/1/ende is	$\frac{3}{16}$	
4 p. neemt men op eenmael/ ende is	$\frac{1}{4}$	
5 p. deelet men upt in 4/1/ende is	$\frac{5}{16}$	
6 p. deelet men upt in 4/2/ ende is	$\frac{3}{8}$	
7 p. deelet men upt in 4/2/1/ende is	$\frac{7}{16}$	
8 p. neemt men in eenmale / ende is	$\frac{1}{2}$	
9 p. deelet men upt in 8 eñ 1 / eñ is	$\frac{9}{16}$	
10 p. deelet men upt in 8/2/1/ende is	$\frac{5}{8}$	
11 p. deelet men upt in 8/2/1/ende is	$\frac{11}{16}$	
12 p. deelet men upt in 8 /4/ ende is	$\frac{3}{4}$	
13 p. deelet men upt in 8/4/1/ende is	$\frac{13}{16}$	
14 p. deelet men upt in 8/4/2/ende is	$\frac{7}{8}$	
15 p. deelet men upt in 8/4/2/1/eñ is	$\frac{15}{16}$	
16 p. neemt men in eenmael/ ende is	1	ſt oft 1 lib ſo dē 16. pe vooꝛ oncē ghenomen zijn.

489 Elf pen. hoe vele guld. makenſe?

8 pen.	244	8	
2	61	2	
1	30	9	
	336	3	
Facit gul.	16	16	3

16	5431 bꝛaſpenninghen.		
4	1357	12	
	6788	12	
Facit gul.	339	8	12 pen.

Anders

Anders.

5431 braspen.

16 pen. 271 . 11
4 . 67 . 17 . 12

Facit gul. 339 . 8 . 12 pen,

431 Ryaelen tot 3½ st.

3 stuy. 1293
½ stuy. 215 . 8

1508 . 8

Facit g. 75 . 8 . 8 pen.

761 Ryaelen tot 7 st.

5327

Facit g. 266 st. 7

893 Ryaelen tot 14 st.
3572

12502

Fac. gul. 625 . 2 st.

Anders.

893 Ryaelen tot 14 st.

10 stuy. 449 . 10
4 . 178 . 12

Facit gul. 625 . 2 st.

20 st . 761 Rijalen tot 28 st.
4 . 152 . 4
4 . 152 . 4

Facit gu. 1065 . 8

Anders.

761

5327

Facit gul. 1065 . 8 st.

450 halve Princen dal. tot 17 $\frac{1}{2}$ st. t'stucke.

10 st. . 225
5 . 112 . 10
2 $\frac{1}{2}$. 56 . 5

Facit gul. 390 . 15 st.

Anders.

450
3150
225

7875

Facit g. 393 . 15 stuy.

20 stuy. 649 Dalers tot 30 stuy.
10 stuy. 324 . 10

Facit gul 973 . 10 stuy.

20 st.

20 st. . 531 Dalers tot 31 stup.
10 st. . 265 . 10
1 st . 26 . 11

Facit gul. 823 . 1 stup.

20 st. . 833 Princen Dalers tot 35 stup. 'tstucke.
10 st. . 416 . 10
5 st. . 208 . 5

Facit gul. 1457 . 15 st.

20. st . 641 Philippus gul. tot 27 st.
5 . 160 . 5
2 . 64 . 2

Facit gul. 869 . 7 st.

435 Gouwen Ryalen tot 3 ½ gul.

3 gul. . 1305
½ gul. . 217 . 10

Facit gul. 1522 . 10 st.

140 Nobelen tot 4 ½ gul.

4 gul. . 560
½ gul. . 70.

Facit. . 630 gul.

20 st. . 324 Carolus gul. tot 22 st.
2 st. . 32 . 8

Facit gul. 356 . 8

497 Gouwen Leeuwen tot 52 ſt.

40 ſt. . 994
20 ſt. . 248 . 10
2 ſt. . 49 . 14

Facit gul. 1292 . 4

20 ſt. . 365 Gout gul. tot 32 ſt.
10 ſt. . 182 . 10
2 ſt. . 36 . 10

Facit . 584 gul.

20 ſt. . 452 Gout gul. tot 33 ſt.
10 . 226
2 . 45 . 4
1 . 22 . 12

Facit gul. 745 . 16 ſt.

321 Rooſen Nobelen tot 5 g. 5 ſt. het ſtucke

5 gul. 1605
5 ſtup. 80 . 5

Facit g. 1685 . 5 ſt.

20 ſt. . 768 Ryders tot 24 ſtup.
4 ſt. . 153 . 12

Facit g. 921 . 12 ſtup.

765 Ryders tot 18 ſtup.
6120

13770

Facit gul. 688 . ſtup. 10

20 st. 890 Davids gul. tot 20. stuy.
5 st. 222 . 10
1 st. 44 . 10

Facit 1157 gul.

310 Angelotten tot 3 gul. 5 stuy.

3 gul. 930
5 stuy. 77 . 10

Facit gul. 1007 . 10 st.

423 Angelotten tot 72 stuy. 8 pen.

3 gul. 1269
10 stuy. 211 . 10
2 st. 8 pē. 52 . 17 . 8

Facit g. 1533 . 7 . 8

324 Ducaten tot 39 stuy.

40 stuyv. 648
1 stuy. 16 . 4

Facit gul. 631 . 16 stu.

211 Ducaten tot 40 stuy.

Facit 422 gul.

897 Ducaten tot 44 stuy.

2 gul. 1794
4 stuy. 179 . 8

Facit g. 1973 . 8 stuyv.

365 Ducaten tot 45 stuy.

2 guld. . 730
5 stuyv. 91 . 5

Facit gul. 821 . 5 st.

345 Ducaten tot 4 gul. 2 stuy.

4 gul. . 1380
2 stuy. . 34 . 10

Facit gul. 1414 . 10 stuy.

864 Ducaten tot 4 gul. 13 stuy.

4 gul. . 3456
10 stuy. 432
2 stuy. 86 . 8
1 stuy. 43 . 4

Facit gul. 4017 . 12 stuy.

894 Croonen tot 42 stuy.

2 gul. . 1788
2 stuyv. 89 . 8.

Facit gul. 1877 . 8 stu.

351 Gouwen Rijders tot 44 stuy.

2 gul. . 702
4 stuy. . 70 . 4

Facit gul. 772 . 4 stuy.

361 Gul.

361 gulden bliesen tot 54 stup.

40 st. . 722
10 st. . 180 . 10
4 . 72 . 4

Facit gul. 974 . 14 stup.

20 st. . 576 Klemmer gul. tot 22 stup.
2 st. . 57 . 12

Facit gul. 633 . 12 st.

20 st. . 489 Andries gul. tot 33 stup.
10 st. . 244 . 10
2 . 48 . 18
1 . 24 . 9

Facit gu. 806 . 17 st.

351 croonen tot 41 stup.
1404

14391

Facit gul. 719. 11 stup.

Anders.

351

40 st. . 702
1 st. . 17 . 11

Facit gul. 719 . 11 stup.

674 stucken tot 79 st. 8 pen.

60 st:	2022	
10 st.	337	
5 st.	168	10
4 st.	134	16
8 pen.	16	17
Facit gul.	2679	3 stup.

Anders.

674

4 gul	2696	
8 pen.	16	17
Facit gul.	2679	3

412 stucken tot 1 st. 1 pen.

1 st.	20	12	
1 pen.	1	5	12
Facit gul.	21	17	12 pen.

416 stucken tot 2 st. 2 pen.

2 stup.	41	12
2 pen.	2	12
Facit gul.	44	4 st.

421 stucken tot 3 stup. 3 pen.

2 stup.	42	2	
1 stup.	21	1	
2 pen.	2	12	10
1 pen.	1	6	5
Facit gul.	67	1	15 pen.

523 stucken tot 4 st. 4 pen.

4 stup.. 104 . 12
4 pen. . 6 . 10 . 12

Facit gu. 111 . 2 . 12 pen.

614 stucken tot 5 st. 5 pen.

5 stup. 153 . 10
4 pen. . 7 . 13 . 8
1 pen. . 1 . 18 . 6

Facit gu. 163 . 1 . 14

627 stucken tot 6 st. 6 pen.

5 stup. 156 . 15
1 stup. . 31 . 7
4 pen. . 7 . 16 . 12
2 pen. . 3 . 18 . 6

Facit gu. 199 . 17 . 2 pen.

411 Ellen tot 7 st. 7 pen.

5 stup. 102 . 15
2 stup. . 41 . 2
4 pen. . 5 . 2 . 12
2 . 2 . 11 . 6
1 . 1 . 5 . 11

Facit gul. 152 . 16 . 13 pen.

413 Ellen tot 8 st. 8 pen.

4 stup. 82 . 12
4 . 82 . 12
8 pen. . 10 . 6 . 8

Facit gu. 175 . 10 . 8 pen.

425 Ellen tot 9 st. 9 pen.

5 stup.	106	5	
4 stup.	85	—	
8 pen.	10	12	8
1 pen.	1	6	9
Fac. gul. 203	4	1 pen.	

331 Ellen tot 10 st. 10 pen.

10 stup.	165	10	
8 pen.	8	5	8
2	2	1	6
Facit gul. 175	16	14 pen.	

217 Ellen tot 11 st. 11 pen.

10 stup.	108	10	
1 stup.	10	17	
8 pen.	5	8	8
2	1	7	2
1	—	13	9
Facit gul. 126	16	3 pen.	

183 Ellen tot 12 st. 12 pen.

10 st.	91	10	
2 st.	18	6	
8 pen.	4	11	8
4	2	5	12
Facit guld. 116	13	4 pen.	

191 Ellen tot 13 stuy. 13 pen.

10 stuy.	95 .	10	
2 .	19 .	2	
1 .	9 .	11	
8 pen. .	4 .	15 .	8
4 .	2 .	7 .	12
1 .	— .	11 .	15
Facit gul.	131 .	18 .	3 pen.

117 Ellen tot 14 stuy. 14 pen.

10 st. .	58 .	10	
4 st. .	23 .	8	
8 pen. .	2 .	18 .	8
4 .	1 .	9 .	4
2 .	— .	14 .	10
Facit .	87 .	2 :	6 pen.

119 Ellen tot 15 st. 15 pen.

10 st. .	59 .	10	
5 st. .	29 .	15	
8 pen.	2 .	19 .	8
4 .	1 .	9 .	12
2 .	— .	14 .	14
1 .	.	7 .	7
Facit gul.	94 .	16 .	9 pen.

Anders.

119

10 st. .	59 .	10	
5 .	29 .	15	
10 pen. .	5 .	14 .	6
5 .	1 .	17 .	3
Facit gul.	94 .	16 .	9 pen.

425 Ellen tot 9 st. 9 pen.

5 stup.	106	5		
4 stup.	85	—		
8 pen.	10	12	8	
1 pen.	1	6	9	
Fac. gul.	203	4	1 pen.	

331 Ellen tot 10 st. 10 pen.

10 stup.	165	10	
8 pen.	8	5	8
2	2	1	6
Facit gul.	175	16	14 pen.

217 Ellen tot 11 st. 11 pen.

10 stup.	108	10	
1 stup.	10	17	
8 pen.	5	8	8
2	1	7	2
1	—	13	9
Facit gul.	126	16	3 pen.

183 Ellen tot 12 st. 12 pen.

10 st.	91	10	
2 st.	18	6	
8 pen.	4	11	8
4	2	5	12
Facit guld.	116	13	4 pen.

191 Ellen tot 13 stup. 13 pen.

10 stup.	95	10	
2	19	2	
1	9	11	
8 pen.	4	15	8
4	2	7	12
1	—	11	15
Facit gul.	131	18	3 pen.

117 Ellen tot 14 stup. 14 pen.

10 st.	58	10	
4 st.	23	8	
8 pen.	2	18	8
4	1	9	4
2	—	14	10
Facit	87	2	6 pen.

119 Ellen tot 15 st. 15 pen.

10 st.	59	10	
5 st.	29	15	
8 pen.	2	19	8
4	1	9	12
2	—	14	14
1		7	7
Facit gul.	94	16	9 pen.

Anders.

119

10 st.	59	10	
5	29	15	
10 pen.	5	14	6
5	1	17	3
Facit gul.	94	16	9 pen.

117 pont 1 once tot 16 st.

10 st. .	58	. 10
5 st. .	29	. 5
1 st. .	5	. 17
1 once .	—	. 1
Facit gul.	93	. 13 st.

121 pont 2 oncen tot 16 st. 1 pen.

10 st. .	60	. 10	
5 st. .	30	. 5	
1 st. .	6	. 1	
1 pen. .	—	. 7	. 9
2 oncen .		. 2	. — $\frac{1}{2}$
Facit gul.	97	. 5	. 9 $\frac{1}{2}$ pen.

136 pont 3 oncen tot 17 st. 2 pen.

10 stuy.	68		
5 stuy.	34		
2 stuy.	13	. 12	
2 pen. .	—	17	
2 oncen	.	2	. 2 $\frac{1}{4}$
1 .	.	1	. 1 $\frac{1}{8}$
Facit gul.	116	. 12	. 3 $\frac{3}{8}$

141 pont 4 oncen tot 18 st. 3 pen.

10 st. .	70	. 10	
4 st. .	28	. 4	
4 st. .	28	. 4	
2 pen.	—	17	. 10
1 .	.	8	. 13
4 oncen	.	4	. 8 $\frac{3}{4}$
Facit g.	128	. 8	. 15 $\frac{3}{4}$ pen.

152

152 pont 5 oncen tot 19 st. 4 pen.

10 st.	76		
5 st.	38		
4 st.	30	8	
4 pen.	1	18	
4 oncen	—	4	13
1		1	$3\frac{1}{4}$

Facit gul. 146 . 12 . — $\frac{1}{4}$ pen.

148 pont 6 oncen tot 2 gul.

	296	
4 oncen	—	10
2		5

Facit gul. 296 . 15 st.

136 pont 7 oncen tot 3 gul. 1 stup.

	408		
1 stup.	6	16	
4 oncen		15	4
2		7	10
1		3	13

Facit gul. 416 . 2 . 11 pen.

121 pont 11 oncen tot 4 gul. 6 st. 2 pen.

	484		
5 stup.	30	5	
1	6	1	
2 pen.	—	15	2
8 oncen	2	3	1
2		10	$12\frac{1}{4}$
1		5	$6\frac{1}{8}$

Facit gul. 524 . — . $5\frac{1}{2}$

115 pont 13 oncen tot 5 gul. 10 stup. 4 pen.

	575		
10 stup.	57	10	
4 pen.	1	8	12
8 oncen	2	15	2
4	1	7	9
1	—	6	14¼
Fac. gul.	638	8	5¼

412 pont 15 onc. tot 6 g. 15 st. 8 p. het 100 pont.

	2472		
10 stup.	206		
5 stup.	103		
8 pen.	10	6	
8 oncen.	3	7	12
4	1	13	14
2	—	16	15
1		8	7½

gul.	27	97	13	3½
stup.	19	53		
pen.	8	48½ / 100	96 / 200	deelen van een pen.

Diversse questien der Regula de tri.

Soo een Spael gelt 3½ st. ende men neemt 4 stucken voor een worp/wat sullē makē de 4126 worpen? Facit.

	4126
	16504
	57764
Facit	2888 gul. 4 stu.

Anders.

	4126	
10 st.	2063	
4 st.	825	4
Facit	2888	4 stu.

So

So 4 stucken getelt worden voor een worp tot 1¾ st. het stucke/ wat sullen maken die 1248 worpen? Facit.

8736

Facit gul. 436 . 16 st.

So 4 stooters getelt wordē voor eē worp tot 2½ st. het stucke/ hoe vele sullen maken die 489 worpen? Facit.

Facit gul. 244 . 10 stuy.

So 4 stucken getelt wordē voor een worp tot 4 st. het stucke/ hoe vele sullen maken die 764 worpen? Facit.

Anders.

	764			764
				4584
10 stu.	382			12224
5 .	191			
1 .	38	. 4		Fa. 611 gu. 4 st.
Facit	611	. 4		

So een stucke gelt 3 stu. ende men neemt 4 stucken voor een worp/ hoe vele worpen salmen tellen voor 840 gul. Facit 1400 worpen.

840 gul.

70

20

Facit . . 1400 worpen.

So 4 stuckē getelt wordē voor een worp tot 9 doytz het stucke/ wat sullen maken die 364 worpen? Facit.

4 st. 72 . 16

½ stu. 9 . 2

Facit . . 81 g. 18 st.

So

So een stucke gelt 7 st. eñ men neemt 4 stucken voor een worp / hoe vele worpen salmen tellen voor 532 g.

532 gul.
20

10640

$\frac{1}{4}$ 2660
$\frac{1}{7}$ Facit 380 worpen.

So men telt 4 Elspenningē voor een worp/wat sullen maken die 679 worpen? Facit 93 gul. 7 st. 4 pen.

32 pen.	.	67	. 18			679
8	.	16	. 19	. 8	Anders. 3 st.	2037
4	.	8	. 9	. 12	4 pē.	169 . 12
Facit gul.		93	. 7	. 4 pen.		1867 . 4
					Facit gul.	93 . 7 . 4 pē.

Soo men telt 4 braspenningen voor een worp / wat sullen maken die 897 worpen? Facit 224 gul. 5 stuy.

5 st. 224 . 5 st.

Soo men telt 4 stucken voor 1 worp van 3 groot het stucke / hoe vele worpen salmen ontfanghen voor 193 gul. 15 stuy. Facit/ etc.

193 gul. 15 st.
20

3875

Facit 645⅚ worpen.

So een daler doet 30 st. ende men neemt 10 stucken voor een hoop/wat sullen makē die 320 hoopen? Facit.
1600

1600 — 20 st. 3200
10 st. 1600

Facit 4800 g. Anders.

Facit gul. 4800

Soo een daler gelt 30 st. ende men neemt 10 stucken voor een hoop / hoe veele hoopen salmen tellen voor 4800 gul.

$\frac{1}{3}$. 1600

$\frac{1}{3}$ Facit 320 hoopen.

Soo een Princen daler gelt 35 st. ende men neemt 10 stucken voor een hoop / wat sullen maken die 148 hoopen? Facit.

148 — 20 stuy. 1480
1036 Anders. 10 stuy. 740
74 — 5 stuy. 370

Facit 2590 gul. — Facit 2590 gul.

So een Princen daler gelt 35 st. ende men neemt 10 stucken voor een hoop / hoe veele hoopen salmen tellen voor 2590 gul.

259|0 gul. — 2590 gul.
20

$\frac{1}{7}$. 37 Anders.

518|0

$\frac{1}{3}$. 7 . 8
20 — $\frac{1}{3}$. 1036

Facit 148 hoopen — $\frac{1}{7}$ Facit 148 hoopen.

So een Princen daler doet 35 st. ende men neemt 10 stucken op een hoop / hoe veele hoopen salmen tellen voor 897 gul. Facit 51 $\frac{9}{35}$ hoopen / welcke is 51 hoopen ende 4 gul. 10 st. aen payement.

stuy. hoop gul.
3510 . 1 . 897
20
7
1794|0
1
$358\frac{4}{7}$
Facit . $51\frac{3}{35}$ hoopen.

Soo 10 stucken getelt worden voor een hoop/ die 51 hoopen ende 4 gul. 10 st. aen payement maken 897 gu. hoe vele sal een stucke gelden? Facit 35 stuy.

stucken gul. st. gul. stucke
510 + 4 + 10 . 897 . 1
51|0 stucken 4 . 10
892 . 10
20
17850 Facit 35 stuy.

Item een Coopman moet betalen 897 gul. die selve betaelt hy met Princen dalers tot 35 st. het stucke/ende hy telt 51 hoopen ende 4 gul. 10 stuy. aen payement/ hoe vele stucken komen voor een hoop? Facit 10.

hoop gul. st. gul. hoop.
51 + 4 + 10 . 897 . 1
4 . 10
51 hoopen . 892 . 10
20 17850 (350 stu. maken 1 hoop.
17850

stuy. daler. stuy.
35 . 1 . 350 Facit 10 stucken is een hoop.

So

So een daler doet 30 stuyv. ende een Princen daler doet 35 stuyv. hoe veele Princen dalers salmen tellen voor 483 dalers?

35 st. 483 dalers.
5 st. 69

Facit 414 Princen dalers.

So een daler doet 30 stuyv. ende een Princen daler doet 35 stuyv. hoe veele dalers salmen tellen voor 414 Princen dalers?

30 st. 414
5 st. 69

Facit 483 Dalers.

So een Bourgontschen daler doet 32 stup. ende een Princen daler doet 36 stup. hoe veel Princen dalers salmen tellen voor 428 Bourgontsche dalers? Facit 380 Princen dalers ende 16 stup. aen payement.

36 st. 428
4 st. $47\frac{5}{9}$

Facit $380\frac{4}{9}$ Princen dalers.

So een daler doet 32 st. ende een Princen daler doet 36 st. hoe veele dalers salmen tellen voor 380 Princen dalers ende 16 st. facit 428 Bourgontsche dalers.

32 st. . 380 Princen dalers + 16 st.
4 . 47 . . 16

Facit . 428 Bourgontsche dalers.

Item een Coopman moet betalen 453 gul. op 3 termijnen/te weten $\frac{1}{3}$ in een maent/ den $\frac{1}{4}$ in 2 maenden/ en de reste in 3 maenden/ hoe vele sal hy betalen elcke termen?

453

Facit 113 . 5 st. den eersten termyn.

Facit 75 . 10 st. den tweeden termyn

Facit 226 . 5 st. den derden termyn.

Item / een Coopman is schuldich $113\frac{1}{4}$ guld. in een maent / Noch $75\frac{1}{2}$ gul. in 2 maenden / Noch $264\frac{1}{4}$ gul. in 3 maenden/die vrage is / in hoe langhen tyt men die 3 sommen teffens betalen sal? facit.

$113\frac{1}{4}$ gul.	1 m.	$113\frac{1}{4}$	1	
$75\frac{1}{2}$ gul.	2 m.	151	2 1	
$264\frac{1}{4}$ gul.	3 m	$792\frac{3}{4}$	1057	($2\frac{1}{3}$ maentē salmē die 3
			453	(sommē teffens betalē.
453		1057		

Item een Coopman is schuldich 453 gul. te weten den $\frac{1}{4}$ in een maent / den $\frac{1}{6}$ in 2 maenden / ende die reste in 3 maenden/ in hoe vele tyts sal hyt altesamen betalen? facit in $2\frac{1}{3}$ maenden.

maent $\frac{1}{4}$ + $\frac{1}{6}$ $\frac{4}{6}$

$\frac{10}{24}$ | $\frac{5}{12}$ $\frac{12}{12}$ | $\frac{7}{12}$ is die reste

$\frac{1}{4}$.	1	$\frac{1}{4}$
$\frac{1}{6}$.	2 .	$\frac{1}{3}$
$\frac{7}{12}$.	3 .	$1\frac{3}{4}$

Facit in . $2\frac{1}{3}$ maenden.

Item een Coopman is schuldich eene somma gelts te weten $\frac{1}{4}$ van alle die somma in een maent / den $\frac{1}{6}$ van allen die somma in 2 maenten / in hoe veele tyts sal hy die reste betalen / dat alle 3 betalinghen komen d'een deur d'ander in $2\frac{1}{3}$ maendē? Facit in 3 maenden.

maent		
$\frac{1}{4}$.	1 .	$\frac{1}{4}$
$\frac{1}{6}$.	2 .	$\frac{1}{3}$
$\frac{7}{12}$.	1 ꝶ .	$\frac{7}{12}$ ꝶ

$\frac{7}{12}$ ꝶ + $\frac{7}{12}$ ghelyck $2\frac{1}{3}$ maenten ofte $\frac{7}{12}$ ꝶ ghelyck $\frac{21}{12}$ ofte 7 ꝶ ghelyck 21 / ende een ꝶ is ghelyck 3 maenden welcke ghesocht is.

Anders

Anders.

maen.

$\frac{3}{4}$	.	1	. $\frac{3}{4}$	1 somma gelts.
$\frac{1}{4}$	.	2	. $\frac{1}{3}$	$2\frac{1}{3}$ m. d'een deur d'ander

$\frac{5}{12}$. $\frac{7}{12}$ $2\frac{1}{3}$

1 somma gelts $2\frac{1}{3}$ maenden

$\frac{5}{12}$ $\frac{7}{12}$

$\frac{2}{12}$ $1\frac{3}{4}$ 21 (3 m. sal hy de reste betalē.

7 7 7

3

21

Item A is schuldich aen B 480 gul. in $5\frac{1}{2}$ maenden tijts te betalen/ende als 4 maenden gepasseert zijn/soo betaelt hy aen B 280 gul. seggende neemt nu dit ghelt ende latet my de reste van 200 gul. soo vele te langher als die reden eyschet / De vrage is wanneer hy betalen sal die reste Facit/etc. Antwoort/ die B. heeft ontfangen 280 gul. $1\frac{1}{7}$ maent voor zijn tijdt/ daeromme sal A betalen die 200 gul. so vele te later / trecket 4 maenden van $5\frac{1}{2}$ maent restet $1\frac{1}{2}$ maen. Noch trecket 280 gul. van 480 gul. soo restet noch 200 gul. Ende sprekt 200 maken $1\frac{1}{2}$ maent/ hoe vele sullen maken 280? Facit $2\frac{1}{10}$ maenden/ sal hy betalen die 200 gul. naer het eynde van die $5\frac{1}{2}$ maenden/ etc.

gul.		maen.
480	.	$5\frac{1}{2}$
280	.	4
200	.	$1\frac{1}{2}$. 280 Facit $2\frac{1}{10}$ maēnden.

Item een Coopman is schuldich 240 guld. te betalen in 6 maenden. Maer ten eynde van $1\frac{1}{2}$ maent betaelt

taelt hy zijnen Crediteur 60 gul. ende 3 maenten naer dese betalinghe betaelt hy noch 80 gul. Men vraecht in hoe vele tijts hy die reste betalen sal / naer den verloop van de 6 maenden / op dat niemant van beyden daer by en sy beschadight. Facit in $3\frac{9}{10}$ maenden.

gul.		maen.			240	Proba.				
60	.	$1\frac{1}{2}$	.	90	6 m.	60	.	$1\frac{1}{2}$	.	90
80	.	$4\frac{1}{2}$	.	360		80	.	$4\frac{1}{2}$	.	360
100	.	1 ℞		100 ℞	1440	100	.	$9\frac{9}{10}$	.	990

100 ℞ + 450 is gelijck 1440 — 1440

100 ℞ sal dan gelijck zijn 990 ende 1 ℞ is gelijck $9\frac{9}{10}$ maenden / daer van neemt 6 maenden / restet noch $3\frac{9}{10}$ maenden.

Anders.

gul.		maen.			
60	.	$1\frac{1}{2}$	.	90	240
80	.	$4\frac{1}{2}$	.	360	6 maen.
140		.		450	1440

240	.	1440
140	.	450
100	.	9|90 facit $9\frac{9}{10}$ maenden/daer van neemt 6 maen. restet noch $3\frac{9}{10}$ maenden.

Item een Coopman is schuldich te betalen op den 24 Mayus 300 gulden/hier op heeft hy betaelt den 29 April int selve Jaer 80 gul. ende den 9 Mayus daer nae 120 gul. Die vraghe is / op wat dach hy betalen sal die reste van 100 gul. facit op den eersten dach van Julio/Settet 80 gul. worden voor haer tijt betaelt 25 dagen

daghen (want van den 29 April tot den 24 Mayus is 25 daghen) Ende die 120 gul. worden 15 dagen voor haer tijt betaelt maket als volghet.

gul. daghen.

80 . 25 . 2000

120 . 15 . 1800

200 38|00 (19 daghen zijn dese 200 g.

21|00 (voor hare rechte tijt betaelt. Besiet nu wanneer die reste alsse 100 gul. betaelt sullen worden alsoo.

gul. daghen. gul.

100 . 19 . 200 facit 38 daghen naer den 24 Mey/ welcke is op den eersten dach Julius.

Item een Coopman is schuldich 600 g. in 3 maenden te betalen / hy presenteert terstont te betalen met gereeden penningen/ des so salmen hem afslaen $2\frac{1}{4}$ ten hondert op die somma van die Obligatie/dat is te verstaen voor elcke 100 g. van die Obligatie sal hy betalen $97\frac{3}{4}$/ hoe vele gereet gelts sal hy betalen? facit $586\frac{1}{2}$ gulden.

100

$2\frac{1}{4}$

100 . $97\frac{3}{4}$. 600 facit $586\frac{1}{2}$ gul.

Item een Coopman is schuldich 685 g. in 5 maen. te betalen/die selve wil hy gereet betalen/des so salmē hem afslaen 4 ten hondert op het gereede gelt/dat is te verstaen van 104 gul. sal hy betalē 100 g. gereet. facit.

100

4 gul. gul.

104 . 100 . 685 facit 658 gul. 13 st. $1\frac{3}{13}$ pen.

Item

Item een Coopman moet betalen 675 g. waer op hy betaelt heeft 124 Ducaten tot 39 st. het stucke / Noch 62 Ryders van 24 st. het stucke / hoe vele beloopt die reste noch omme te betalen? Facit 358 gul. 16 stup.

124 Ducaten tot 39 st.		62 Ryders tot 24 st.			
40 stup. 248		20 stup.	62		
1 stup. 6 . 4		4 .	12 . 8	675 gul.	
Facit g. 241 . 16 stu.			74 . 8	316 . 4	
74 . 8			Restet noch	358 . 16 st.	
316 . 4 stup.					

Item een Coopman moet eene somma gelts ontfangen die welcke men hem presenteert te betalen met Ducaten tot 45 stup. die niet meer en gelden dan 44 st. ofte met Andries g. tot 34 stu. die niet meer en gelden dan 33 stup. welcke gelt sal hy nemen tot zijns besten profijt st. verliesen.

45 . 1 . 34 Facit $\frac{34}{45}$ stup. ende soo hy neemt Andries gul. soo verliest hy eenen stup daeromme ist hem profijtelijcker te nemen Ducaten.

Anders.

st. verliesen.

34 . 1 . 45 Facit $1\frac{11}{34}$ stupv. soude hy moeten verliesen met 45 stup. ende als hy ontfanghen soude Ducaten/ so soude hy 1 st. verliesen met 45/ daeromme ist hem beter te nemen Ducaten/ als boven/ etc.

Een Coopman heeft een stucke Satijns van $24\frac{1}{4}$ El. waer van hy vercoopt $10\frac{1}{2}$ El. tot 53 st. eñ de reste voor $54\frac{1}{2}$ st. hoe vele ontfangt hy voor 'tgeheele stucke?

Item

$10\frac{1}{2}$				$14\frac{1}{4}$
53				$54\frac{1}{2}$
26 . 10			40 st.	28 . 10
1 . 6 . 8			10 st.	7 . 2 . 8
			4 st.	2 . 17 —
Fa. gul. 27 . 16 . 8			$\frac{1}{2}$ st.	— 7 . 2
38 . 16 . 10			Facit gul.	38 . 16 . 10

Facit . 66 . 13 . 2 pen. in als.

Item een Coopman koopt een Sack Amandelen wegende Netto 365 pont voor 31 gul. 19 st. 6 p. te weten 165 pont tot $8\frac{1}{2}$ gul. het hondert/ die vraghe is/ hoe veele een pondt van de Reste ghekostet heeft makende Juyst 31 gul. 19 stuy. 6 pen. Facit 1 st. 12 $\frac{71}{100}$ pen.

pont.
165 tot $8\frac{1}{2}$ gul. het 100

	pont	gul.	stu.	pen.
1320	365 .	31 .	19 .	6
82 . 10	165 .	14 .	— .	8
g. 14 | 02 . 10	200 .	17 .	18 .	14 . 1 pont.
stu. 0 | 50				
pē. 8 | 00		Facit 1 st. 12 $\frac{71}{100}$ pen.		

Soo $3\frac{3}{4}$ pondt speceryen kosten $2\frac{1}{2}$ daler / wat sullen kosten die 48 pont? Facit 48 gul. 16 st. tot hoe vele is den daler gherekent? Facit $30\frac{1}{2}$ st.

pont	gul.	st.	pont.
48 .	48 .	16 .	$3\frac{3}{4}$
	48 .	16 st.	3 . 15
			1 . 4
$2\frac{1}{2}$ daler .	3 .	16 .	4 . 1 daler.
5 .	7 .	12 .	8

Facit —— gul. 1 . 10 . 8 pen.

Soo

Soo 48 pont coſtẽ 48 guld. 16 ſt. die $3\frac{3}{4}$ pont ſullen coſten $2\frac{1}{2}$ daler tot $30\frac{1}{2}$ ſtup. den daler. Hoe vele ſtup. zijnder gherekent voor eenen gul. Facit 20 ſtup.

pont daler pont
$3\frac{3}{4}$. $2\frac{1}{2}$. 48 facit 32 dalers.

$1\frac{7}{8}$. 24
$\frac{5}{8}$. 8

32
gul. ſt. $30\frac{1}{2}$

48 ☒ 16 . . 976 ſt. 1 gul. fa. 20 ſt. is een g.
16 (gherekent.

48 gul. . 960

Een Coopman heeft ghecoft 14 Laſten 5 Tonnen Aſſche/ hier onder zijn 5 Laſt 7 Tonnen wracken tot 3 voor 2/ ende betaelt voor het Laſt $56\frac{1}{2}$ gul. facit 709 gul. 7 ſt. $12\frac{4}{9}$ pen. dat laſt voor 12 tonnen.

L. ton.
3 . 2 . 5 . 7 facit 3 La. $8\frac{2}{3}$ T. 14 L. 5 to.
8 . 10 5 L. 7 to.

12 . $6\frac{2}{3}$ ton. 8. 10 tò.
$65\frac{1}{2}$ gul.

678
6 Tonnen . 28 . 5
$\frac{2}{3}$ . . 3 . 2 . $12\frac{4}{9}$

facit. . gul. . 709 . 7 . $12\frac{4}{9}$ pen.

Item een Coopman coopt 8 Laſt 10 Ton Aſſche / ẽn 5 laſt 7 ton wracken/ ende hy betaelt voor alles 709 gul. 7 ſt. $12\frac{4}{9}$ pen. ende 3 wracken maken 2 ton Aſſche/ vrage/ wat ẽe laſt vã elcker ſoorte gecoſtet heeft. facit
L. Ton.

L. Ton. L. Ton.
3 . 2 . 5 . 7 Facit 3 . $8\frac{2}{3}$
8 . 10

gu. st. pen. Last.
12 . $6\frac{2}{3}$. 709 . 7 . $12\frac{4}{9}$. 1

Facit $56\frac{1}{2}$ gul. kost een Last Assche / daer van subtraheert den $\frac{1}{3}$ alse $18\frac{5}{6}$ gul. Restet noch $37\frac{2}{3}$ gul. voor die weerde van een Last wracken.

Een Coopman keopt 8 Last 10 ton. Assche tot 709 gul. 7 st. $12\frac{4}{9}$ pen. die 12 lasten $6\frac{2}{3}$ ton. hoe vele wracken moet hy nemē met die eerste soorte / waer van die prys is in proportion als 2 teghens 3 omme te vreden te zyn voor die voorschreven 709 gul. 7 st. $12\frac{4}{9}$ pen.

L. To. gul. st. pen. L.
12 . $6\frac{2}{3}$. 709 . 7 . $12\frac{4}{9}$. 2 Fa. 113 g. costen 2 lastē Assche / so vele sullen oock kosten 3 lasten wracken.

gul. st. pen.
L. gul. L. T. 709 . 7 . $12\frac{4}{9}$
2 . 113 . 8 . 10 Facit 499 . 1 . $10\frac{2}{3}$

Last wracken
113 gul. 3 . . 210 . 6 . $1\frac{7}{3}$ Fac. 5 lasten 7 tonnen wracken / etc.

Item een Coopman koopt voor 300 g. Greynen / te weten Tarwe tot 42 st. het Mudde / Rogge tot 36 st. het Mudde / Garste tot 30 stuy. het Mudde / ende so dickwils hy neemt 3 Mudde Tarwen / so neemt hy 5 Mudde Roggen / ende so dickwils hy neemt 7 Mudde Rogghen / so neemt hy 9 Mudde Garsten / De vrage is / hoe vele Mudden van elcker soorten hy hebben sal voor die voorsz. 300 gulden ? Facit.
3 Mudde Tarwen tot 42 st. doet 126 stuy.
5 Mudde Roggen tot 36 st, doet 180 stuy.

mud. rog. garste mud.

7 . 9 . 5 Facit $6\frac{3}{7}$ mudde.

$6\frac{3}{7}$ mudden Garsten tot 30 st. is $192\frac{6}{7}$ st.

$14\frac{3}{7}$ mudden kosten . . . $498\frac{6}{7}$ st.

voor $498\frac{6}{7}$ st. . $14\frac{3}{7}$ mud. 300 gul. Fa. $173\frac{157}{297}$ mudden sal hy ontfangen van alle 3 soorten/omme nu te weten hoe vele van elcke soorte/soo settet als volghet.

mud.

$14\frac{3}{7}$. $173\frac{157}{291}$. { 3 Facit $36\frac{8}{97}$ mudde Tarwen. 5 Facit $60\frac{40}{291}$ mudde Roggen. $6\frac{3}{7}$ Facit $77\frac{21}{97}$ mudde Garsten. }

Item gekoft een stuck Tarpitserpen van $7\frac{3}{4}$ Ellen lanck ende $2\frac{1}{2}$ Ellen breet/ ende een Elle quadrature kostet $52\frac{1}{2}$ stup.

$7\frac{3}{4}$ Ellen lanck.
$2\frac{1}{2}$ Ellen breedt.

$15\frac{1}{2}$
$3\frac{7}{8}$

$19\frac{3}{8}$

40 stu. 38 . 15
10 stup. 9 . 13 . 12
$2\frac{1}{2}$ stup. 2 . 8 . 7

Fa. gu. 50 . 17 3 pen.

Een Coopman koopt $8\frac{1}{2}$ last bremer biers/ tot 45 g. het last/ eñ hy geeft in betalinge 9 tõ. botters tot 26 g. 3 oort de ton. hoe veel moet hy noch betalē in gelde? fa.

9 tonnen
$26\frac{3}{4}$
234
$\frac{1}{2}$. 4 . 10
$\frac{1}{4}$. 2 . 5
240 . 15

$8\frac{1}{2}$ Last.
45
360
$\frac{1}{2}$. 22 . 10
382 . 10
240 . 15

Restet noch gul. 141 . 15 stup.

Item

Item eener koopt $8\frac{1}{2}$ last bremer bier tot 45 gul. het last / eñ hy geeft voor de betalinge 9 tonnen Botters/ ende 141 gul. 15 stuy. die vrage is/ hoe duyr een tonne Botters gherekent is? Facit voor $26\frac{3}{4}$ gul.

$8\frac{1}{2}$
45

382 . 10
141 . 15

9 tonnen . 240 . 15 . 1 Ton. Fac. 26 gul. 15 stuy.

Item een Coopman koopt 26 lasten 3 tonnen teer/ tot 32 gul. het last/ op sulcke conditie/ dat so dickwils hy betaelt 2 lasten met gereden gelde/ soo wil hy betalen 3 Lasten met tonnemeel tot $31\frac{1}{2}$ gu. het last/ hoe vele tonnemeels/ ende gereeden gelde sal hy geven voor dat voors. Teer? Facit.

L. T.
5 . 27 . 3 . { 2 Facit 10 L. 6 T. met gelt.
3 Facit 15 L. 9 T. met tonnemeel
L. T. L. T.
10 . 6 26 . 3
32 32

230 52
6 Tō. 16 788

336 Facit 840 gul. kostet alle het Teer.
Facit 336 gul. betaeltmen aen ghelt.
Last ton.
voor $31\frac{1}{2}$ gul. . 1 . 504 gul. Facit 16 lasten tonnemeels sal hy betalen / ende noch 336 guld. aen geldt voor bovenges. 26 Lasten 3 Tonnen Teer.

Item 7 gul. eñ 16 stuy. doen so vele als 464 st. min 9 gul. voor hoe vele is een gul. gerekent? Facit 28 st.

 gul.

gul. st. st. gul. gul.
7 ⊞ 16 . 464—9 . 1 gul. Facit 28 st.
9 16

16 . 448 st.

Item 16 Lakens min po. vl. kosten 79 po. vl. plus 4 Lakens/ wat sal kosten een Laken? Facit 7 pon. vl.

La. pon vl. pon vl. Lakens Laken
16 —— 5 . 79 ⊞ 4 . 1 facit 7 pon. vl.
4 5

12 . . 84 pon vl.

Item 6 Lakens plus 4 pon. vl. kosten 60 pon. vl. plus 2 Lakens / hoe veele lakens salmen ontfanghen voor 140 pont vl. facit.

pon.vl. la. lakens pon.vl. pon. vl.
60 ⊞ 2 . 6 ⊞ 4 . 140 facit 10 Lakens
4 2
—— ——
56 4
—— ——
14 1

Een Coopman heeft ghekoft $3\frac{1}{2}$ groot hondert min 2 kleyne hondert 48 claphouten onbeslaghen / tot $25\frac{1}{2}$ pon.vl. het groote hondert beslagē? Fac.etc. Nota dat een groot hondert is 24 kleyne hondert / eñ een kleyn hondert is 120 houten/oock moet men weten/dat voor elcke groote hondert men aftrecken moet 48 houten tot beslach / eñ van elcke kleyn hondert 2 houten/ende voor elcke 60 houten ofte daer over tot 119 houten toe trecket men af 1 hout tot beslach / eñ wat onder die 60 houten is daer en wort geen beslach voor afgetrocken/ treckt af het minus / ende beslach/blijft als volget etc.

groot,

groot. cleyn houten.
3 . 8 . 29
$25\frac{1}{2}$ pon. vl.

76 . 10 ß.
8 kleyn hon. 8 . 10
✗ . . ✗ . ✗ . 3 ß
24 houten. — . 4 . 3
4 . . — $8\frac{1}{2}$
1 . . . $2\frac{1}{2}$

Facit pon. vl. 85 . 5 . $1\frac{5}{8}$ ß

Item een Coopman koopt 3 tonnen Vlas wegende 5 schippont/ 7 lijspont/ mijn 4 pont/ 6 schippont min 3 lijspont/ $6\frac{1}{2}$ schippont/ 1 lijspont/ ende 8 pont tara voor elcker tonne 128 pont/ kostet schippont 23 Croonen een oort/ tot 24 st. voor den croon gerekent. Facit 459 tozent gul. 17 stuy. $11\frac{1}{5}$ pen.

schip. lijsp. pont. 128 pont.
5 ✠ 7 — 4 3
6 — 3 — — —
$6\frac{1}{2}$ ✠ 1 ✠ 8 384 tara.

$17\frac{1}{2}$ ✠ 5 ✠ 4
1 ✠ 5 ✠ 9 is den tara.

16 ✠ 9 ✠ 10
$23\frac{1}{4}$ Croonen.

52
32
5 lijspont . 5 . 19 . 8 . (5e deelen.
4 lijspont . 4 . 15 . 9 . 3
10 pont . . 18 . 9 . 3

Facit Croonen 383 . . 5 st. 11 p. 1

2298

459 . 12

Facit corent gu. 459 . 17 . 11 1/3 pen.

Een Coopman koopt 3 tonnen Salpeters wegende 1034 pont/ 1248 pont/ 1124 pont tara 37/38/39/ pont/ ende het hondert kostet 16 1/8 gul. Facit 530 gul. 16 stuy. 11 1/3 penning.

pont
1034 } tara { 37
1248 } tara { 38
1124 } tara { 39

3406 114
114

3292
16 1/8

19752
3292
411 . 10

Anders.
32 . 92
16 1/8

196
32
50 pont 8 . 1 . 4
10 . 1 . 12 . 4 .
30 . 4 . 16 . 12
2 — 6 . 7 1/3

Facit gul. 530 . 16 . 11 1/3 pe.

Facit	gu. 530	83 .	10
	stu. 16	70	
	pen. 11	20	

Item een Coopman koopt 4 sacken Pepers wegende 258 1/2 lib. tara 2 1/4 lib. 260 1/4 lib. tara 2 1/2 lib. 261 1/8 lib. tara 2 1/4 pont/ 262 1/4 pont tara 2 3/4 pont. Ende 1 pont netto kostet 16 stuy. dzie oozt. Facit.

pont

pont		pont	pont net.	st.	pont.
$258\frac{1}{2}$	tara	$2\frac{1}{4}$	1	$16\frac{3}{4}$	$1032\frac{3}{8}$
$260\frac{3}{4}$		$2\frac{1}{2}$			
$261\frac{1}{8}$		$2\frac{1}{4}$			
$262\frac{1}{4}$		$2\frac{3}{4}$			
$1042\frac{1}{8}$		$9\frac{3}{4}$			
$9\frac{3}{4}$					
$1032\frac{3}{8}$ pont netto					

10 . 516 . 3 . 12
5 . 258 . 1 . 14
1 . 51 . 12 . 6
$\frac{2}{4}$. 25 . 16 . 3
$\frac{1}{4}$. 13 . 18 . $1\frac{1}{2}$

Fa. gul. 864 . 12 . $4\frac{1}{2}$ p.

Item gekoft twee vatē talchs wegende 1300/124 pōt tara op een yeder hon. 4 pōt/ dat is te verstaē 104 pont voor een centener (ofte 100 pont netto gerekent (eñ men betaelt voor elcke centener ofte 100 pōt netto 24 ß. 6 д.

pont	Netto	
104	100	1300
		1240
100 costet. $24\frac{1}{2}$ ß.		2540 pont
104 .	$24\frac{1}{2}$ st.	2540 Fa. 29 pon. vl. 18 ß. $4\frac{5}{13}$ д.

Item een Coopman heeft gekoft 4 tonnen Aluyn/ weghende 640/756/730/840 pont tara in yeder centener 10 pondt/ dat is te verstaen van 100 pont ontfanghen niet meer dan 90 pont Netto betalen/ ende den centener Netto kostet $12\frac{1}{4}$ g. facit 327 gul. 0 st. $0\frac{11}{37}$ pen.

pont	pont netto	pont
		640
		756
100	90	730
100 kostet . $12\frac{1}{4}$		840
10000 .	$1102\frac{1}{2}$ gul.	2966

2966
5932
1483

Facit { gul. 327 0015
stup. 0|0300
pen. 0|4800

Item

Item ſo een Princen daler gelt 35 ſtu. ende 6 Princen dalers ghelden 7 dalers / ende 13 dalers gelden 6 Angelotten / hoe vele Angelotten ſalmen ontfanghen voor 1007 gul. 10 ſtup.

ſtup. Princen daler.
35 : 1
6 Prin. 7 dalers
13 dalers. 6 Angelotten

gul. ſtup.
2730 ſtup. 42 Angelotten : 1007 . 10 Facit 310 Angelotten. Ghelijckerwijs machmen oock vergheliijcken vele diverſche Mate / Munte / ende Gewichte/ etc.

Item 7 Croonen ende 41 ſtupv. gelden 10 Rijcxdalers ende 8 ſtup. ende 12 Rijcxdalers min 8 ſtup. doen 11 Princen dalers min 6 ſtup. ende een Princen daler gelt 50 ſtup. voor hoe vele is een Croon gherekent/ende oock een Rijcxdaler.

cro. ſtup. rijcxda. ſtu. rijcxda. ſt. pri. da. ſtu.
7 + 41 gelden 10 + 8 ende 12 — 8 doen 11 — 6

46	50
468	550
41	—6 ſtup.
7 Croonen doen 427 ſt. 1 Croon	544 ſt.
	8
Facit . 61 ſt. is een Croon gherekent.	12 rijcxda. doen 552 ſt. 1 d.

Facit . 46 ſtup. voor een Rijcxdaler.

Item gekoft 12 Laſten 4 ton hoozen Aſſche ende 10 Laſten 8 Ton Wracken deur malckanderen/ het Laſt voor

voor 8 ℔/ende die differentie van de beterschap is 1 ℔ op het Last/ dat die hoozen beter gherekent zijn dan die wracken. Die vrage is/ wat een Last hoozen ende een Last wracken elcx apart komt te kosten? Facit.

L. C.
12 : 4
10 . 8

23 a 8 ℔ is 184 ℔ voor de 23 lastē deur malcanderen.
$12\frac{1}{3}$ ℔ die beterschap vande $12\frac{1}{3}$ last hozē.

Lasten
23 . $171\frac{2}{3}$ ℔ { $12\frac{1}{3}$ L. $92\frac{11}{207}$ ℔ voor de hoozen.
$10\frac{2}{3}$ L. $79\frac{127}{207}$ ℔ voor de wracken.

$92\frac{11}{207}$ ℔ $171\frac{2}{3}$ ℔ als voorens.
$12\frac{1}{3}$ beterschap die te voorens afgetrocken zijn.

Last. —— Last. ℔ ß d
$12\frac{1}{3}$. $104\frac{80}{207}$. 1 Fac. 8 . 9 . $3\frac{7}{23}$
$10\frac{2}{3}$. $79\frac{127}{207}$. 1 Fac. 7 . 9 . $3\frac{7}{23}$

1 ℔ is het different opt Last/ ghelijck de vraghe was eysschende.

Anders.

Settet 1 Last wracken heeft ghekost 1 𝓍 ℔ so moet 1 Last hoozen kosten 1 𝓍 ⊞ 1 ℔/eñ spreeckt als volcht.

L. ℔. L.

1 . 1 𝓍 . $10\frac{2}{3}$ Facit $\frac{32\ 𝓍}{3}$ voor die wracken.

1 . 1 𝓍 ⊞ 1 . $12\frac{1}{3}$ Facit $\frac{37\ 𝓍\ ⊞\ 37}{3}$ voor de hoozen.

$\frac{69\ 𝓍\ ⊞\ 37}{3}$ ℔ voor de 23 lastē (deur

 malc=

malcanderē/eñ de questie luydet dz het last deur malcanderen komt te staen voor 8 ℔. dat is 184 ℔. (voor de 23. L.)die moesten ghelijcke zijn dese $\frac{69x + 37\ ℔.}{3}$ ofte $69x + 37$ gelijck 552 ℔ ofte $69x$ ghelijck 515 ℔ ende $1x$ sal dan zijn ghelijck 7 ℔. 9 ß. $3\frac{7}{23}$ ₰. voor een Last wracken/ ende 8 ℔ 9 ß $3\frac{7}{23}$ ₰. voor een Last hooren/ als vooren/ Dat machmen proberen als volghet.

L. hooren	℔.	ß.	₰.	L.		℔.	ß.	₰.
1	8	9	$3\frac{7}{23}$	$12\frac{1}{3}$	Fac.	104	7	$8\frac{52}{69}$
L. wrac.								
1	7	9	$3\frac{7}{23}$	$10\frac{2}{3}$	Fac.	79	12	$3\frac{17}{69}$
				23 Last		184 —		1 Last.

Facit 8 ℔ deur malcanderen / alsoo die questie was eyschende.

Regula de tri. Conversa.

SEttet altijt de vraghe voor/ ende dat hem aen den namen ghelijck is settet achter / ende wat een ander dinc betekent settet in den middē/ etc.

Item/ een Stadt heeft geordineert/soo een Mudde Tarwe kostet 48 stuyv. salmen backen een penninghs Broot wegende 6 Loot. De vrage is/ hoe swaer men het backen sal/ soo dat Cooren afslaet/ende 32 st. gelt? Facit 9 Loot.

st.	Loot.	st.
32	6	48
4		6
2		3

Facit 9 Loot.

So een Mudde Tarwen kostet 32 stuy. soo backet men een pennínghs Broodt weghende 9 Loot. Hoe swaer salmen dat backen soo dat Cooren opslaet ende 48 stuy. gelt? Facit 6 Loot.

st.	Loot.	st.
48	9	32
	3	16
	3	16

Facit 6 Loot.

Item 8 werck mannen maecken een werck af in 9 daghen/in hoe langhen tijt sullen dat selvige afmaken 6 werck mannen? Facit.

	daghen.	
6	9	8
	6	8
	3	4

Facit in . 12 daghen.

Item eener heeft ghekoft $4\frac{1}{2}$ Elle Lakens tot eenen Mantel/ dat selvighe is 10 vierendeel breet/ hoe vele voerlaken sal hy daer toe nemen dat 6 vierendeel breet is/ omme den voorf. mantel te voeren? Facit $7\frac{1}{2}$ Elle.

vier.	El.	vier.
6	$4\frac{1}{2}$	10
	3	5
	$1\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$

Facit $7\frac{1}{2}$ Ellen.

Een Coopman leent eenen zijnen goeden vrient 280 gul. voor 3 maenden sonder Interest/ Hoe vele ghelts sal

sal den anderen wederomme leenen aen den eersten voor 4 maenden oock sonder Interest/ dat den eersten te vreden is?

maen.	gul.	maen
4 .	280 :	3 facit 210 gul.

Een Coopman leent eenen anderen 280 gul. voor 3 maenden sonder Interest. Tot hoe vele tijdts sal die ander wederomme leenen 210 gul. dat den eersten te vreden is? Facit.

gul.	maen.	gul.
21|0 .	3 :	28|0
3		4 Facit 4 maenden.

Item een Casteel wilmen belegeren daer inne zijn 450 soldaten/ en is gevictualieert voor 5 maenden/ Nu so besorgen sick die soldaten / ofte sy langher mochten beleghert blijven / dat sy luyden souden noot moeten lijden / daeromme willen sy so vele soldaten uyt laten trecken/ dat sy met die selvige portie sich mochten behelpen 9 maenden/ Die vrage is/ hoe vele knechten sy sullen int Casteel laten blijven. Facit 250 die neemt van 450 soo restet noch 200 die daer sullen moeten uyttrecken.

maen.	knech.	maen.
9 :	450 :	5 Facit 250 knechten.
1 :	50	

Van Interest.

So 100 gul. winnen 9/ wat sullen winnē 348 g. fa:

100 .	9 .	348

Facit	gul.	31	32
	stup.	6	40
	pen.	6	40

Soo 100 winnen 6 / wat sullen winnen 248 gul. 12 stuy. 9 pen. Facit 14 gul. 18 st. 5 $\frac{33}{50}$ pen.

gul. stu. pen.

100 . 6 . 248 . 12 . 9 6 .

Facit { g. 14 | 91 . 15 . 6
st. 18 | 35
pen. 5 | 66 }

So 100 winnen in een Jaer 12/wat sullen winnen 674 gul. in 4 maenden? Facit 26 gul. 19 st. 3 $\frac{1}{5}$ pen.

100 674

12

12 4

100 . 1 . 26 | 96 gul.
19 | 20 stuy.
3 | 20 pen.

So 674 gul. winnen in 4 maen. 26 gul. 19 st. 3 $\frac{1}{5}$ pen. wat sullen winnen 100 g. in 12 maenden? Fa. 12. gul.

maen. gul. st. pen. maen.

4 . 26 . 19 . 3 $\frac{1}{5}$. 12

1 3

674 . 80 . 17 . 9 $\frac{3}{5}$. 100 11

8088 2 74 8088 (12 gul. 6744 66

Soo 100 gul. winnen in een jaer 12 / Hoe veel cappitael moetmen hebben / omme te winnen in 4 maenden 26 gul, 19 st, 3 $\frac{1}{5}$ pen, facit 674 gul, cappitaels.

maen.

maen. maen.
12 . 12 . 4 Fa.4
win. moetē heb.cap. gul. st. pen.
4 . 100 . 26 . 19 . $3\frac{1}{7}$

2696

Facit 674 gul. cap.

So 674 g. winnen in 4 maen. 26 g. 19 st. $3\frac{1}{7}$ p. in hoe vele tyts machmen winnē 12 g. met 100? Fa. 12 maen.
gul. gul. st. pen. gul.
674 . 26 . 19 . $3\frac{1}{7}$. 100 Facit 4 gul.
gul. winst maenten gul. winst.
4 . 4 . 12 Fa. 12 maen.

Een Coopman gheeft op Interest 420 gul. voor 3 maenden teghens 10 ten hondert s'Jaers / ende als den tijdt ghepasseert was / den debiteur biddet omme hem noch te laten alle het ghelt 2 maenden teghens 12 ten hondert s'Jaers. De vraghe is / hoe vele dat alle den Interest sal beloopen? Facit.

100 . 420 . 100 . $430\frac{1}{2}$
10 12
12 3 12 2

4 . 1 . 42 fa. $10\frac{1}{2}$. 100 . 1 . 8|61 Facit $8\frac{61}{100}$
420 $10\frac{1}{2}$

$430\frac{1}{2}$
Somma aller Interest is $19\frac{11}{100}$

Een Coopman gheeft 800 guld. op Interest voor 4 maenden tegens 6 ten hondert s'Jaers / Noch 900 g. voor 6 maenden tegens 8 ten hondert s'Jaers / eñ terstont soo accorderen sy te samen te betalen alle het gelt in eene somma. De vraghe is / wanneer die betalinge zijn sal / ende hoe vele in als? Facit.

100 800 100 900
6 8
12 4 12 6

1 . 2 . 8 fac. 16 . 1 . 4 . 9 facit 36
800 900

Fa. cap. eñ interest 816 fa. cap. eñ interest 936
gul. maen. (12
816 . 4 . 3264 333
936 . 6 . 5616 888(0(5 $\frac{1}{37}$ maen-
1752 den sullen
1752 gul. in als 8880(beyde som. betaelt wordẽ.

Item een Coopman geeft 300 gul op Interest voor een jaer tegens 12 ten 100 s'Jaers/daer voor ontfangt hy een hantschrift van 336 g. ende terstont wort hy benaut omme die hantschrift wederomme te moeten verkoopen / ende hier van moet hy verliesen 12 ten 100 op die somma van die Obligatie/ hoe vele gelts sal hy gereet ontfanghen ? facit.

100
12

100 . 88 . 336

2688
2688

Facit { gul. 295|68; stup. 13|60; pen. 0|60 }

Maer so hy soude verliesen 12 ten 100 op het ghereede gelt / so moste men het maken op volghende maniere

niere alsoo. — 100
12

112 . 100 . 336 facit 300 gul. het eerste Cappitael.

Item 125 gul. 10 stup. Hoe vele sullen die Renten in $\frac{3}{4}$ Jaers tydts teghens den penning 16? facit.

		gul.	stup.
16	1	125 .	10
1		$\frac{3}{4}$ Jaers.	
16 .	1 .	94 .	$2\frac{1}{2}$ stup.
4		23 . 10 .	10
1	facit — —	5 . 17 .	$10\frac{1}{2}$ pen.

Item een Obligatie van 348 gul. 10 stup. te betalen op een Jaer dach/ Hoe vele is die weerdich in gereeden gelde te rekenen den penning 16?

		gul.	stup.
17 .	16 .	348 .	10
	17 .	348 .	10
	1 min.	20 .	10 subtra.
Facit	— —	328 gul. ghereet.	

Item eener is schuldich 300 gul. te betalen in 3 jaren/ te weten elcke Jaer 100 gul. De vrage is/ hoe vele het beloopt in gereeden penninghen/ als men afslaet op elcker paeye simpelen Interest tegens 12 ten hondert s'Jaers? Facit.

reet

	reet	
112 .	100 .	100 Fa. $89\frac{2}{7}$ g. gereet d'eerste paepe
124 .	100 .	100 Fa. $80\frac{20}{31}$ g. gereet de twede pape.
136 .	100 .	100 Fa. $73\frac{9}{17}$ g. gereet de derde paepe.

Facit in alles gereet — $243\frac{1698}{3689}$ gul.

Proba.

100 .	112 .	$89\frac{2}{7}$ Facit	100 gul.
100 .	124 .	$80\frac{10}{31}$ Facit	100 gul.
100 .	136 .	$73\frac{9}{17}$ Facit	100 gul.

Item eener is schuldich 510 guld. in 3 Jaren te betalen/ te weten elcker Jaer 170 gul. De vrage is / hoe vele het beloopt in ghereeden penninghen / als men af treckt op elcker paepe simpelen Interest teghens den penning 16 s'Jaers ? Facit.

	ghereet.	
17 .	16 .	170 fa. 160 gul. gereet d'eerste paepe.
18 .	16 .	170 fa. $151\frac{1}{9}$ gul. de tweede paepe.
19 .	16 .	170 fa. $143\frac{3}{19}$ gul. die derde paepe.

Somma in alles — $454\frac{46}{171}$ gul. ghereedt.

Proba.

16 .	17 .	160 fa. 170 g. t'eynden des eersten jaers.
16 .	18 .	$151\frac{1}{9}$ fa. 170 g. t'eynden des tweedē jaers.
16 .	19 .	$143\frac{3}{19}$ fa. 170 g. t'eynden des derdē jaers.

Een Coopman geeft 421 gulden op Interest voor 4 jaren teghens 12 ten hondert s'jaers ende alle jaren winninghe op winninghe / Hoe vele sal zijn die winninghe ten eynden des vierden jaers ? Facit.

100 : 112 : 421

421
842

47152 1
47152
94304

5281024 . . . 2
5281024
10562048

591474688 . . . 3
591474688
1182949376

gul. 662 | 45165056 . . 4
stup. 9 | 03301120

Facit/ Capitael ende Interest ten eynden des vierden Jaers is 662 guld. 9 st. daer van treckt 421 guld. Cappitael/so blijft noch 241 g. 9 st. voor den Interest.

Een Coopman neemt 320 guld. op Interest voor 2 Jaren teghens $6\frac{3}{4}$ ten hondert s'Jaers/ ende alle Jaren Interest op Interest te rekenen. Hoe vele sal zijn Cappitael ende Interest t'samen? Facit.

100 . $106\frac{3}{4}$. 320

1920
$\frac{1}{2}$. 160
$\frac{1}{4}$. 80

34160 . . 1
204960
$\frac{1}{2}$. 17080
$\frac{1}{4}$. 8540

Facit { gul. 364 | 6580
stup. 13 | 1600
pen. 2 | 5600 }

Item

Item een Coopman neemt 400 gul. op Interest teghens 12 ten hondert voor een Jaer / Ende hy geeft het selve ghelt wederomme upt teghens 3 ten hondert voor 3 maenden. De vrage is/ so men telt alle 3 maenden winninghe op winninghe/ Hoe vele zijne winninghe wesen sal ten eynden des Jaers? Facit.

gul. st. pen. 100 . 103 . 400

450 . 4 . 1 — 412 : 1
448 — —
1236

Fa. 2 g. 4 st. 1 pen. wint hy int Jaer met dit gelt.

42436 . 1
127308

4370908 : 3
13112724

Facit { gul. 450|203524 . 4
stuyv. 4|070480
pen. 1|127680 }

Een Coopman is schuldich 3600 gul. te betalen in 3 Jaren/ te weten over een Jaer 1200 g. s' Jaers daer nae oock 1200 guld. ende des derden Jaers oock 1200 gul. sy accorderen haer te samen/ dat hy het altemale in eene somma betalen sal ten eynden der 3en Jaers/ mits ghevende ter Interest 6 ten hondert s'Jaers / ende alle Jaren Interest op Interest. Hoe vele sal hy betalen ten eynden des derden Jaers van Cappitael ende Interest 't samen? Facit.

100 . . 106 . . . 1200
212 00

1272 | 00
1200 |

2472
148 32

2620 | 32
1200 |

Fac. { gul. 3820 | 32
stuy.) . 6 | 40
pen. . 6 | 40 }

Item een Coopman is schuldich ten eynden van 3 Jaren 665 g. 10 stu. de selve presenteert hy te betalen ghereet / des so salmen hem afslaen Interest op Interest alle Jaren 10 ten 100 op het gereede gelt. Hoe vele sal hy betalen in ghereeden penninghen? Facit 500 gul.

gul.
11 | 0 . 10 | 0 . 665 . 10
11
6655 . 1
121
121
66550 . 2
1331
665500 . 3
11
665500 (500 gul.
133111
1333
13

Item

Item A is schuldich aen B 350 gul. te betalen in 4 maenden/ ende den B is wederomme schuldich aen A 300 gul. in 5 maendem te betalen / ende elck rekent 9 ten 100 s'jaers voor den Interest/welcke van beyden/ ende hoe veele sal den eenen den anderen uytkeeren ? Facit.

maen. maen.

12 . 9 . 4 facit 3
100

doen gereedt 3 gul.

10|0 . 97 . 35|0 Facit $339\frac{1}{2}$ guld. is den brief ghereedt gelt weerdich/ die B heeft van A.

maen. maen.

12 . 9 . 5 facit $3\frac{3}{4}$
100

$3\frac{3}{4}$

doet ghereet—— gul.

100 . . $96\frac{1}{4}$ . . 300 facit $288\frac{3}{4}$ guld. ghereedt is den brief weerdich die A heeft van B. die selvighe trecket van $339\frac{1}{2}$ gul. ende sal noch resten $50\frac{3}{4}$ g. die A betalen sal moeten aen B/ etc.

Item een Coopman leent eenen anderen 400 g. op Interest tegens 10 ten 100 s'Jaers. Tot hoe vele tyts sal hyse hem leenen alsmen rekent alle jaren Interest op Interest omme te winnen 50 gulden? facit.

100 . . 110 . . 400 facit 440 gul. welcke is minder dan 450 gul. Cappitael ende winst / ende ist sake dat die 440 gul. winnen noch een jaer / so sal comen 484 gul. welcke is meerder dan 450 gul. daeromme trecket 440 guld. van 450 guld. ende sal resten noch 10 guld. omme te winnen: spreket/100 winnen 10/Hoe vele sullen winnē 440? facit 44. Noch spreket/ 44 gul. winnings moeten hebben 12 maenden/ Hoe vele moet hebben 10 gul. die noch te winnen waren

naer het eerste Jaer? Facit $2\frac{8}{11}$ maenden / alsoo is ghevonden dat die 50 gul. gewonnen sullen worden met die 400 gul. in een Jaer ende $2\frac{8}{11}$ maenden.

So 100 winnen een Jaer 16/ Hoe vele tijts salmen moeten hebben/ omme te verdubbelen 300 gul. Fac.

100 . 116 . 300

348		1
348		
2088		
403	68	2
40	368	
24	2208	
468	2688	3
46	82688	
28	096128	
543	191808	4
54	3191808	
32	59150848	

Facit . 630|10249728 gul. beloopt het voor 5 Jaren/welcke is meer dan 600 gul. eñ 543|191808 g. die men hebben soude int 4^{e} Jaer is minder dan 600 gul. daeromme trecket $543\frac{191808}{1000000}$ van 600 gul. blijft noch $56\frac{808192}{1000000}$ gul. omme te winnen naer dat 4^{e} Jaer. Spreeckt/ 100 winnen 16/ wat sullẽ winnen $543\frac{191808}{1000000}$ guld. fa. $86\frac{91068928}{1000000000}$ guld. noch spreket $86\frac{91068928}{1000000000}$ guld. winnings moeten hebben 12 maenden. Hoe vele sullen hebben moeten $56\frac{808192}{1000000}$ gul. Facit $7\frac{596708}{707281}$ maen. alſo is gevonden dat die 300 g. sullen verdubbelt moghen worden in 4 Jaren ende $7\frac{596708}{707281}$ maenden/ etc.

Item een Coopman geeft 100 g. op Interest omme wederõme te hebben ten eynden des Jaers 112 g.

ter-

terstont so accoꝛdeert hy met zijnen debiteur dat hy hem sal betalen alle 3 maenden eene somma gelts/ eñ dat die eene betalinghe soo vele zijn sal als d andere. Die vꝛaghe is/ hoe vele elcker betalinghe wesen sal/ alsmen rekent alle 3 maenden den Interest op Interest teghens 3 ten hondert / ende dat ten eynde des Jaers wederomme uyt come die vooꝛgeſ. 112 gulden? Facit/ etc.

Settet dat den Crediteur ontfangt ten eynde van die eerste 3 maenden 1 æ gul ende spꝛeket/ 100 comen op 103/ waer op sal comen 1 æ? facit $1\frac{3}{100}$ æ ten eynden des 6en maents/ daer toe doet 1 æ die hy ontfanghen wil alle 3 maenden/ sal comen $2\frac{3}{100}$ æ/ die sullen beloopen met den Interest teghens 3 ten hondert ten eynden des 9en maents $2\frac{909}{10000}$ æ/ daer toe addeert noch een æ / comt $3\frac{909}{10000}$ æ / die sullen maken met die renten ten eynde des 12en maents $3\frac{183627}{1000000}$/ daer toe doet 1 æ die hy vooꝛ elcker terme begeert t'ontfanghen / comt $4\frac{183627}{1000000}$ æ ghelijck 112 / ende 1 æ sal dan ghelijck zijn $26\frac{3225698}{4183627}$ gul. vooꝛ elcker betalinghe met zijnen Interest.

PROBA.

100	.	103	.	$26\frac{3225698}{4183627}$	Facit	$27\frac{2402071}{4183627}$
100	.	103	.	$27\frac{2402071}{4183627}$	Facit	$28\frac{1679244}{4183627}$
100	.	103	.	$28\frac{1679244}{4183627}$	Facit	$29\frac{1062241}{4183627}$
						$26\frac{3225698}{4183627}$

Som. in als komt ten eynde des jaers 122 guld. als boven.

Proba, Anders.

100 : 103 : $26\frac{3825698}{4183627}$

4183627|00 103 ——————

206 1120000 | 00

——————————————————

115360000

——————— t'eyndē des sestē maents

4183627

112000000

daer hy doet ——————— gu. die den Crediteur alle 3 (maen. ontfangt.

4183627

——————————————————

227360000

100 — 103 ——————— gul.

4183627|00 4183627

——————————————————

2273600 | 00

68208 | 00

——————————————————

2341808 00

——————— g. t'eyndē des 9ᵉ ma. hier (toe

418362 7

1120000 00

noch $26\frac{3225698}{4183627}$ ofte ——————— g. komt $\frac{346180800}{4183627}$ gul. ende (sprekeт.

418362 7

34618 0800

100 — 103 ———————

4183627|00 418362 7

3461808|00

103854 24

——————————————————

3565662 24 g. t'eyndē des 12ᵉᵃ m.

418362 7

11200000 0

daer toe $26\frac{3225698}{4183627}$ of ——————— gu. die hy elcke terme

4183627

468566224

betalē moet komt ——————— g. ten eynden des jaers.

4183627

ofte 12ᵉ maent / welcke is 112 guld. alsoo die vraghe was eyſſchende.

Een Coopman heeft een huys ghecoft voor 1600 gul. op 3 Jaren dach / eñ op 4 Meyen te betalen elcke Mey 400 gul. sy accorderen sick te samen / dat so haest die cooper het huys ontfangt / soo sal hy stracx alle die somma ghereedt betalen / des soo sal hem afghe-slaghen worden Interest op Interest alle Jaer van 18 penning een / op het ghereede ghelt. De vraghe is hoe vele hy sal moeten btaelen in ghereet? Facit.

gereet. — comt 400 gul. de eerste Mey.
19 . 18 . 400 facit $378\frac{18}{19}$ gul. de tweede Mey.
19 . 18 . $378\frac{18}{19}$ fac. $359\frac{1}{361}$ gul. de derde Mey.
19 . 18 . $359\frac{1}{361}$ fac. $340\frac{740}{6859}$ de vierde Mey.

$1478\frac{198}{6859}$ gul. In als ghereet.

Anders.

noem. des 3 Jaers
10000000 — 26951450 — 400
400

1078	0582	000
400	1000	000

compt 1478 gul.

Anders.

reet
19 . 18
19

19 . 37 . 1 jaer.
171 296
361

361 . 1027 . 2 jaer.
3249 8216
6859

6859 . 25345 . 3 jaer. Sprekt nu
6859 — 25345 — 400 Facit $1478\frac{198}{6859}$ gul in als ghereet.

 Item

Item een Coopman is schuldich 400 gul. te betalen binnen $3\frac{1}{2}$ Jaren/ te weten 3 Jaren lang elcker Jaer 100 gul. ende ten eynde van $3\frac{1}{2}$ Jaren oock 100 gul. De vrage is/ wat die weerdich zijn gereet ghelts aftreckende gecomponeerden Interest teghens den penning 16? Facit.

reet.

17 .	16 .	100	Facit $94\frac{2}{17}$ 'teerste Jaer.
17 .	16 .	$94\frac{2}{17}$	facit $88\frac{168}{289}$ 'tweede Jaer.
17 .	16 .	$88\frac{168}{289}$	fac. $83\frac{1821}{4913}$ 'tderde Jaer.
$16\frac{1}{2}$.	16 .	$83\frac{1831}{4913}$	fa. $80\frac{136880}{162129}$ het $3\frac{1}{2}$e Jaer.

Facit in ghereeden gelde $346\frac{148166}{162123}$ gul.

Item een Coopman is schuldich 662 gul. ten eynden van 3 Jaren / nu soo accordeert hy met zijnen Crediteur te betalen die somma op 3 termijnen/ te weten elcker Jaer eene somma/ ende dat die eene betalinghe zy soo vele als die andere : Men vraget/ hoe vele hy sal betalen elcker terme/ als men rekent Interest op Interest teghens 10 ten hondert s'Jaers? Facit.

Sette dat elcker betalinghe zy 1 ℞ alsoo sal hy betaelen ten eynde des eersten Jaers 1 ℞ gul. met de selbige wint hy/ spreket 100—110—1 ℞ Fa. $\frac{110}{100}$ ℞ daer toe doet 1 ℞ die men betaelt ten eynde des tweeden Jaers/ so comt $\frac{210}{100}$ ℞/ daer mede wint hy oock/ spreket 100 . 100 . $\frac{210}{100}$ ℞. Facit $\frac{2310}{1000}$ ℞/ daer toe addeert 1 ℞ die hy betaelt ten eynde des derden Jaers/ comt $\frac{3310}{3000}$ ℞ ghelijck 662 gul. ende 1 ℞ is ghelijck 200 gul.

Item/ een Coopman coopt een Huys voor 2000 g. op 3 Jaren dach/ ende op 4 Meyen te betalen/ elcker Mey 500 gul. Hoe duyr moet hy dat selfde huys weder omme vercoopen op huysdagen (te weten dat hy begheert te ontfanghen den $\frac{1}{3}$en deel van die gheheele

somma

somma des eersten Meys/ ende $\frac{1}{3}$en deel des Allerheylighen Misse daer na/ ende des tweeden Meys/ welcke is een Jaer nae den eersten Mey/ oock den $\frac{1}{3}$en deel van de somma)op dat hy niet en winne noch oock niet en verliese op't voorschreven huys/ als men rekent den penninck 18? Facit.

Sette hy ontfanghet voor elcke $\frac{1}{3}$en deel van de geheele somma 1 ℞ gul. soo comt voor den eersten Mey 1 ℞ gul. daer van moet hy wederomme betalen 500 gul. soo blijft hem noch 1 ℞—500 gul. die sullen maken mets den Interest ten eynden des tweeden Meys (welcke is een Jaer.) $\frac{19 ℞ - 9500}{18}$ gul. Noch ontfangt hy te Allerheyligen oock 1 ℞ g. die sullen maken mets den interest ten eynden des 2e Meys (welcke is 1 half Jaer/ $\frac{37}{36}$ ℞. Nu soo ontfangt hy des tweeden Meys oock 1 ℞ gul. die doet tot $\frac{37}{36}$ ℞ ende $\frac{19 ℞ - 9500}{18}$ sal comen $\frac{111 ℞ - 19000}{36}$ gul. Cappitael ende interst te samen die hy heeft ten eyndē des 2en Meys/daer van moet hy nu betalen een custing van 500 gul. so behoudet hy noch $\frac{111 ℞ - 37000}{36}$ g. die sullen maken mets den Interest ten eynden des derdens Meys $\frac{2109 ℞ - 703000}{648}$ gul. hier van moet hy wederomme betaelen 500 g. voor een custing/ so behoudt hy noch $\frac{2109 ℞ - 1027000}{648}$ g. die

sullen

sullen makē mits den Interest ten eyndē des 4^en. Meys

$$\frac{40071\,℞ - 19513000}{11664}$$ gul. hier van moeste hy betalē 500 gul. voor die 4^e custinge/ Ergo zijn dese twee getallen malcanderen gelijck/ofte 40071 ℞ − 19513000 is gelijc 5832000/ofte 40071 ℞ is gelijck 25345000/ende 1 ℞ is gelijck $632\frac{544}{1083}$ gul. voor elcke $\frac{1}{3}$^en deel beloopt in eene somma binnen s'Jaers $1897\frac{183}{361}$ g. die hy dat selvighe huys sal moeten vercoopen op Huysdaghen.

Anders.

Die 500 gul. die den Cooper des eersten Meys als hy t'huys ontfangt moeste ghereedt gheven/die maken ten eynden van een Jaer ofte tweeden Meys als volghet.

18 . 19 . 500 Facit $527\frac{7}{9}$ guld. ten eynden van een Jaer (ofte tweeden Meys.

500 gulden moet hy des tweeden (Meys betalen.

Item noch 500 g. dien hy over 2 jarē schuldich is te betalē / reduceert tot gereedē gelde te betalē over een Jaer alsoo.

19 . 18 . 500 Facit $473\frac{13}{19}$ gul. ten eynden des tweeden (Meys/ de derde paeye.

19 . 18 . $473\frac{13}{19}$ Fa. $448\frac{272}{361}$ guld. ten eynden des derden (Meys de vierde paeye.

Som. beloopt. $1950\frac{700}{3249}$ gul. te betalen ten eynden van een Jaer / welcke is des tweeden Meys.

Omme

Omme nu dit selve te reduceren op Huysdaghen/ soo settet voor elcker paeye 1 ℞ gul. ende spreket.
18—19—1 ℞ Facit $1\frac{1}{18}$ ℞ ten eynden van 1 Jaer.
18—$18\frac{1}{2}$—1 ℞ Facit $1\frac{1}{36}$ ℞ t'eynden jaers/ nu moet hy noch beta. 1 paeye vā 1 ℞ g. t'eyndē jaers/ofte 2^{en} meys

Som. is te samen—$3\frac{1}{12}$ ℞ t'eynden Jaers / die zijn ghelijck $1950\frac{700}{3249}$ gul. ende deur Reductie sal 1 ℞ ghelyck zijn $632\frac{544}{1083}$ gul. voor elcker paeye op Huysdagen/ dat multipliceert met 3 / sal komen $1897\frac{183}{361}$ guld. als voozen.

Proba.

$632\frac{544}{1083}$ guld. ontfanght hy des eersten Meys.
500 g. bet. hy wederomme voor d'eerste custing.

Rest. hem $132\frac{544}{1083}$ gul. die sullen maken mets den Interest over een jaer welcke is ten eynden des tweeden Meys $139\frac{16834}{19494}$ gul. Noch ontfanght hy te Aller heylighen Misse oock $632\frac{544}{1083}$ gul. die sullen maken mets zijn Interest in dat halve jaer tot den eynde des tweeden Meys $650\frac{1400}{19494}$ gulden. Nu soo ontfanght hy noch $632\frac{544}{1083}$ guld. des tweeden Meys / die doet tot $139\frac{16834}{19494}$ gul. eñ tot $650\frac{1400}{19494}$ gul. sal komen $1422\frac{158}{361}$ gul. Cappitael eñ Interest ten eynden des 2^{en} Meys daer van betaelt hy de tweede custingh alsse 500 g. so restet hem noch $922\frac{158}{361}$ gul. die sullen maken ten eynde des derden Meys met zijnen Interest $973\frac{13}{19}$ gul. daer van betaelt hy wederomme 500 gul. soo restet hem noch $473\frac{13}{19}$ gul. die sullen maken ten eynden des vierden Meys mets zijnen Interest 500 guld. daer van soo moet hy nu betalen 500 g. voor zijn vierde custinghe/so restet hem 0/ ende is also wederomme vry van den eersten coop des huys/ sonder eenighe schade ofte profijt/ etc.

Item

100
4

96 . 100 . $15\frac{3}{4}$

25 63

12 . 10 | 48
3 . 2 . 8 | 12
— 15 . 10 | 3

Facit gu. 16 . 8 . 2 pen.

Anders.

96 . 100 . $15\frac{3}{4}$

96 . 15 . 15
24 . 3 . 18 . 12
4 . — 13 . 2

Facit guld. 16 . 8 . 2

Soo een Haerlems Laken kostet 24 gul. ende wort wederomme verkoft voor 25 gul. twee oort / Hoe vele is die winninghe ten hondert? Facit $6\frac{1}{4}$.

24 . $1\frac{1}{2}$. 100

150

$\frac{2}{3}$. 50

$\frac{1}{3}$. $6\frac{1}{4}$ winst ten hondert.

Soo een stucke kostet 8 stu. ende wort wederomme verkoft voor 6. st. 3 oort / Hoe vele is het verlies ten 100? Facit.

8
$6\frac{3}{4}$

8 . $1\frac{1}{4}$. 100

25

125

Facit. $15\frac{5}{8}$ verlies ten hondert.

Item

Itē so een Last Roggen costet 28 ggul. reet gelt/ Hoe duyr salmen dat moeten vercoopen voor 4 maen. dach/ op datmen winne 12 ten hondert s'jaers? fa. $29\frac{3}{25}$ ggul.

maen. maen.

12 . 12 . 4 facit 4.

g. gul.

100 . 104 . 28 facit $29\frac{3}{25}$ goutgul.

So een last Roggen costet 28 ggul. reet gelt / eñ men vercoopt het tot $29\frac{3}{25}$ g gul. voor 4 maenden dach/ Hoe vele is die winninge ten hondert int jaer? Facit 12.

28 . $1\frac{3}{25}$. 100 Facit 4

maen. maen.

4 . 4 . 12 Facit 12

So eē last costet 28 ggul. reet gelt/ tot hoe vele tijts salmen dat moeten vercoopen voor $29\frac{3}{25}$ ggul. op dat mē winne 12 ten 100 int jaer? Facit voor 4 maenden.

28 . $1\frac{3}{25}$. 100 Facit 4

winst maen.

12 . 12 . 4 Facit 4 maenden.

Soo een Last vercoft is voor $29\frac{3}{25}$ goutgul. voor 4 maenden tijts/ men wint 12 ten 100 int jaer/ Hoe vele sal het reet gelts ghecostet hebben? Facit 28 ggul.

maen. maen.

12 . 12 . 4 Facit 4

104 . 100 . $29\frac{3}{25}$ gout gul. fa 28 goutguldē.

So eē last costet 28 ggul. eñ wort wederomme vercoft voor $29\frac{3}{25}$ ggul. voor 4 maenden. Hoe vele tijts salmen moeten gevē omme te winnē 12 tē 100? fa. 12 maendē.

28 . $29\frac{3}{25}$. 100 fa. 104 cappitael ende winninghe.

100

—— maen.

4 winst . 4 . 12 fa . 12 maen.

So eē last costet 28 ggul. eñ wort wederomme vercoft voor $29\frac{3}{27}$ ggul. voor 4 maen. dach / Hoe vele cappit. salmen moeten hebbē omme te winnē 12 int jaer? Fa.

$29\frac{3}{27}$ maen. win. maen.
28 . 4 . $1\frac{3}{27}$. 12 facit $3\frac{9}{27}$
—— winst Cap. win.
winst $1\frac{3}{27}$ $3\frac{9}{27}$. 28 . 12 facit 100

Item een Coopman heeft gecoft Tonne meel tot 27 gu. 't Last reet gelts / eñ hy vercoopt het wederomme voor 30 gul. die helfte op 3 maenden / ende d'ander helfte op 4 maenden / hoe vele is de winninghe ten hondert s'jaers? fa. $38\frac{2}{21}$.

maen.
$\frac{1}{2}$. 3 . $1\frac{1}{2}$ 27 . 100
$\frac{1}{2}$. 4 . 2 3
$3\frac{1}{2}$ 12
facit — $3\frac{1}{2}$ maē.
$10\frac{1}{2}$. 1 . 400
21 800
7 $266\frac{2}{3}$
1 Facit — — $38\frac{2}{21}$

Item een Coopman heeft vercocht voor 400 g. Pec / ende hy bevindet gewonnen te hebben in als 80 gul. Hoe vele ten hondert heeft hy ghewonnen? fa. 25.

40 0
8 0
3210 . 810 . 100 facit 25.

Soo 5 pont costet 8 stuyv. ende men vercoopt wederomme 6 pont voor 10 stuy. Hoe vele is die winninghe ofte verlies ten hondert?

pont.

pont. st. pont 10
5 . 8 . 6 $9\frac{3}{5}$

$1\frac{3}{5}$ 5 $9\frac{3}{5}$. $\frac{2}{5}$. 100
1

facit $9\frac{3}{5}$st. 48 . 2 . 100 fa.

4 96
$\frac{1}{2}$ 4

facit $4\frac{1}{6}$ winst ten hondert.

Item een Coopman heeft 2 soorten van Rogge/ te weten 10 lasten tot 28 g.guld.t'last/eñ 15 lasten tot 30 g.gul.t'last/hoe duyr sal hy het last d'een deur d'ander vercoopen/ omme te winnen 10 ten 100? Facit.

L. gg. L.
1 . 28 . 10 Facit 280 g.gul.
1 . 30 . 15 Facit 450 g.gul.

25 . 730 . 1 fa. $29\frac{1}{5}$ g. guld.

costet een Last deur den anderen.

10 | 0 . 11 | 0 . $29\frac{1}{5}$

10 29 . 5 . $9\frac{3}{5}$
1 2 . 25 . $12\frac{4}{25}$

Facit goutguldens 32 . 3 . $5\frac{19}{25}$.

Een Coopman coopt Femer Tarwe tot $48\frac{3}{4}$ g. gu. het Last reet ghelts/ eñ hy vercoopt het wederomme voor $54\frac{1}{2}$ g. gul. den $\frac{3}{4}$ gereet/den $\frac{1}{2}$ deel op 5 maenden/ ende die reste op 7 maenden dach/ Hoe vele is de winninghe ten hondert s'jaers? Facit $33\frac{67}{223}$.

$\frac{1}{2}$. — . — winnen

$\frac{1}{3}$. 5 . $2\frac{1}{2}$ $48\frac{1}{4}$. $5\frac{3}{4}$. 100 fa. $11\frac{31}{39}$

$\frac{1}{4}$. 7 . $1\frac{3}{4}$

Facit -- $4\frac{1}{2}$ maen. winnen $11\frac{31}{37}$. 12 maenden. facit $33\frac{67}{111}$ winninghe ten hondert int jaer.

Item een Coopman coopt een Last Assche van 12 Tonnen voor 50 gul. ende hy vercoopt wederomme die Tonne voor $4\frac{1}{2}$ gul. voor 3 maenden daeghs: Hoe vele is die winninghe ten hondert int jaer? facit.

T. gul. T. $4\frac{1}{2}$

12 . 50 . 1 facit $4\frac{1}{6}$ gul. costet hem een tonne.

Spreeckt $\frac{1}{3}$ winst met $4\frac{1}{6}$ in 3 maen.

$4\frac{1}{6}$ 100

$\frac{1}{3}$

3 maen. 12 maen.

$4\frac{1}{6}$. $\frac{1}{3}$. 400

25 . 1 . 800

5 160

1 facit -- 32 gul. is de winninghe ten 100 s' jaers

Itē eē Coopmā coopt 1 L. Assche vā 12 T. voor 50 g. tot hoe vele tijts sal hy moetē de T. vercoopen voor $4\frac{1}{2}$ g. op dat zijn gelt winnet 32 ten hondert int jaer? fac.

T. gul. T. $4\frac{1}{2}$

12 . 50 . 1 facit $4\frac{1}{6}$ costet hem een Ton.

winnen

$4\frac{1}{6}$. $\frac{1}{3}$. 100 facit 8/ $\frac{1}{3}$ winst met $4\frac{1}{6}$

winst hebben winst.

32 . 12 maen . 8 facit 3 maenden tijts.

Item

Item een coopman Coopt een last Assche/ ende als hy vercoopt die Tonne voor 4½ gul. voor 3 maenden tijts/soo wint hy 32 ten 100 s'Jaers/ Hoe vele heeft hem het last ghecost? Facit.

ton. gul. ton.
1 . 4½ . 12 Facit 54 gul.
maen. win. maen.
12 . 32 . 3 Facit 8 gul
108 . 100 . 54 Facit 50 guld. heeft hem een Last ghecostet.

Item een Coopman coopt een Last Assche voor 50 gul. gereedt gelts/ende hy vercoopt die tonne voor 4½ gul. voor 3 maenden tijts / ende hy wint 32 ten hondert s'jaers. Hoe vele tonnen isser gherekent voor een Last? Facit 12 tonnen.

maen. win. maen.
12 . 32 . 3 Facit 8
108 . 100 . 4½ gul. Facit 4⅙ gul. costet 1. ton.
ton.
4⅙ . 1 . 50 gul. Facit 12 tonnen.

Item een Coopman coopt 10 last Roggen tot 32¾ goutgul. het last / de selve moet hy betalen op 3 termijnen/te weten 158 gul. 10 stuy. in 3 weken/200 gul. in 5 weken/ende de reste in 7 weken / den selven dach soo accorderen sy te betalen alle het gelt ghereedt/ afslaende 10 ten hondert s'jaers op de somma van die Obligatie. De vraghe is/ hoe vele ghereedt gelts hy behoort te betalen? Facit.

Last. goutgul. Last.
1 . 32¾ . 10 Facit 458½ corent gul.

gul. weken.
$158\frac{1}{2}$. 3 . $475\frac{1}{2}$
200 . 5 . 1000
100 . 7 . 700

$458\frac{1}{2}$ . . $2175\frac{1}{2}$

917 4351
(68
7 1 (3
4 3 5 1 ($4\frac{683}{917}$ weken.
9 1 7

slaen af. gul.
100 . 10 . $458\frac{1}{2}$ Facit $45\frac{17}{20}$ gul.
weken slaē af.
52 . $45\frac{17}{20}$. $4\frac{683}{917}$ weken.
Facit 4 gul. 3 st. $10\frac{10}{13}$ pē. die trecket van $458\frac{1}{2}$ gul. so restet noch 454 g. 6 st. $5\frac{1}{13}$ pen. die hy moet gereet betalen.

Item een Coopman coopt 12 Lasten tonne meels voor 25 gul. het Last/ende hy vercooptse wederomme/ te weten die 5 lasten tot 26 gul. 4 stu. voor 3 maenden tijts/ende die reste als 7 lasten tot 27 gul. voor 5 maēden/ Hoe vele is de winninghe ten houdert s'jaers? Facit $19\frac{80}{663}$/ spreeckt.
Last cost Lasten
1 . 25 gul. 12 Facit 300 gul.
Last wort vercoft Lasten
1 . . 26 g. 4 st. 5 Facit 131 guld. omme te ontfanghen in 3 maenden.
Last wort vercoft Lasten
1 . . 27 gul. 7 Facit 189 gul. omme te ontfangen in 5 maenden. Nu besiet in wat tijt beyde de betalingen comen sullen in eene somma als volgt.
gul.

gul.		maenden			
131	.	3	.	393	$4\frac{29}{160}$ maenden.
189	.	5	.	945	

320 1338

treckt 300 g. van 320 gul. soo restet noch 20 g. winst/ Sprekct nu/ 300 gul. winnen 20 / wat sullen winnen 100? fac. $6\frac{2}{3}$. Noch sprekct/ $4\frac{29}{160}$ maenden winnen $6\frac{2}{3}$/ wat sullen winnen 12 maen. fa. $19\frac{89}{669}$ gul. welcke ghesocht is/ etc.

Item een Coopman koopt 30 stucken Lijnen doeck tot 14 gu. 10 st. het stucke/voor die selve geeft hy in betalinghe een handtschrift van 300 gul. te betalen in 5 maenden/ ende die reste sal hy betalen in 7 maen. tijts. De vraghe is/ soo men rekent 12 ten hondert s'Jaers voor den Interest / hoe vele dat hem het stucke ghekostet heeft in ghereeeden penninghen? facit.

stucke kost gul. st. stucken
. 1 . 14 . 10 . 30 Facit 435 gul. daer van trecket 300 gul. die in 5 maen. betaelt sullen worden / sal noch resten 135 gul. die hy betalen moet in 7 maenden/ sprekct.

maen. win. wat sullen winnen
12 . 12 . 5 maenden/Fac 5/ die addeert tot 100/ comt 105/ eñ spreeckt/ 105 en kosten niet meer dan 100 / wat sullen kosten die 300 gul. van die hantschrift? facit $285\frac{5}{7}$ g. gelt die hantschrift gereet. Sprekct noch/ 12 maenden winnen 12 / wat sullen winnen 7 maenden? facit 7 /die doet tot 100/ ende spreeckt/107 doen gereet 100/ende wat sullen doen 135 g. die men in 7 maenden betalen sal? fac. $126\frac{16}{107}$ gul gereet/ die addeert tot die $285\frac{5}{7}$ gul. gereet / sal komen $411\frac{661}{749}$ g. Nu sprekct/ 30 stucken kosten ghereet $411\frac{661}{749}$ g. wat sal een stucke costen? facit 13 g. 14 st. $9\frac{929}{2247}$ p.

Item een Coopman coopt 36 stucken Linnen doeck voor een sekeren prijs in gereeden gelde / ende hy vercoopt se wederomme te weten 16 stucken tot $11\frac{1}{2}$ g. het stucke voor 4 maenden tijts/ eñ 20 stucken tot 12 g. het stucke voor 5 maenden / eñ hy wint 12 ten hondert int jaer/ hoe vele heeft hem een stucke gecostet in ghereeden pen. Spreect/ voor 1 stucke ontfangt hy $11\frac{1}{2}$ g. Hoe vele sal hy ontfangē voor 16 stucken? fac. 184 g. Noch voor 1 stucke ontfangt hy 12 gu. hoe vele voor 20 stucken? fa. 240 g. die addeert tot 184 g. so comt 424 gul. die hy ontfangt in als/ die deelet af met 36 stucken/ sal comen $11\frac{7}{9}$ g. dat het stucke vercoft is deur malcanderen. Nu soecket in hoe vele tijts die twee termijnen comen te samen/ als volghet.

gul.	maen.		
184 .	4 .	736	
240 .	5 .	1200	
424		1936	(

(2
7(4
38(0
1936(4 $\frac{30}{53}$ maenden.
424

d'een deur den anderen nu sprekt/ 12 maenden winnen 12/ wat sullen winnen $4\frac{30}{53}$ maenden? fa. $4\frac{30}{53}$ Nu settet dat een stucke hem gecostet heeft 1 ℞ gul. daer mede wint hy $11\frac{7}{9}$ — 1 ℞. Hoe vele sal hy winnen met 100? fa. $1177\frac{7}{9}$ — 100 ℞ gelijck $4\frac{30}{53}$

1 ℞

ofte $104\frac{30}{53}$ ℞ gelijck $1177\frac{7}{9}$ gul ende 1 ℞ gelijck 11. gu. 5 st. 4. $\frac{78441}{249339}$ pen. dat hem een stucke gecost heeft in ghereeden penninghen/ welcke ghesocht is/ etc.

Item een Coopman heeft gecoft 30 pont caneels/ 40 pont giroffel nagelen/ ende 56 pont muschaten voor die somma van 28 pont 8 ß vls. Maer die 5 pont caneels costen 10 ß minder dan die 7 pont giroffel nagelē/ Nu so heeft hy wederōme vercoft 15 pont caneels/ 20 pont giroffel nagelen/ eñ 25 pont muschatē voor 16 pon. vl.

9 ß.

9 ⅗ ß. waer op hy bevint gewonnen te hebben so vele als hem een pont caneels/ 3 pont giroffel nagelē/ eñ 5 pont muschaten gecostet hebben. De vrage is/ hoe vele dat elcker pont in den eersten coop hem gecostet heeft? Antwoort/ settet dat die 5 pont Caneels hem gecostet hebben 1 ℔ ß. soo moet men hem die 7 pont Giroffel Nagelen gecostet hebben 1 ℔ ✚ 10 ß. Spreket.

pont ca. ß pont.
5. . 1 ℔ . 30 facit 6 ℔ ß.
pont giroffel pont
7. . 1 ℔ ✚ 10. 40 fa. 40 ℔ ✚ 400 ß.
―――――
7

daer toe addeert 6 ℔ ß. sal comē 82 ℔ ✚ 400 ß. die tret-
―――――
7

ket van 28 pon vls. 8 ß. ofte van 568 ß. so restet noch
7
3576―82 ℔.
―――――
7

voor die 50 pont muschaten / ende een pont muschaten sal comen voor 3576―82 ℔ ß. Nu so vercoopt hy we-
―――――
350

deromme 15 pont Caneels / 20 pont Giroffel Nagelen/ ende 25 pont Muschaten / Rekent hoe duyr hem die costen/ als volghet.

pont ca. ß. pont.
5 . 1 ℔ . 15 facit 3 ℔ ß.
pont giroffel pont 20 ℔ ✚ 200 ß.
7 . 1 ℔ ✚ 10 . 20 facit ―――――
7

3576―82 ℔ pont: 1788―41 ℔
1 ――――― 25 Facit ―――――
350 7

addeert dese 3 facitten te samen/ sal komen 284 ß voor die kostinghe van die 15 pont caneels/ 20 pont giroffel nagelen eñ 25 pont muschaten/ hier toe addeert de winninge int vercopē/ te wetē die weerde vā 1 po. caneels in den eerstē coop (welcke is $\frac{1}{7}$ ꝛe ß.) Noch de weerde vā 3 pont giroffel nagelen/ welcke is $\frac{3\ ꝛe + 30}{7}$ ß. Noch de weerde van 5 po. muschatē welcke is $\frac{17880-410\ ꝛe}{350}$ ß.

somma alle dese winninghe bedraegt $\frac{19380-190\ ꝛe}{350}$ ß.

die doet tot 284 ß. die kostinge/ so comt Cappitael ende winninghe t'samen $\frac{118780-190\ ꝛe}{350}$ ß. welcke is ghelijck 16 ℔ vlaems $9\frac{3}{5}$ ß. ofte 115360 ß. ghelijck 118780—190 ꝛe/ ofte 190 ꝛe + 115360 gheIijck 118780. ende 1 ꝛe is ghelijck 18 ß. voor die weerde van 5 pont Caneels/ ende 1 pont sal dan beloopen $3\frac{2}{5}$ ß. die 7 pont Giroffel Nagelen sullen dan moeten beloopen 28 ß. soo is dan een pont 4 ß. Spreker.

pont ca.		pont	
1	$3\frac{3}{5}$ ß	30	Facit 108 ß.
pont giroffel		pont	
1	4 ß	40	Facit 160 ß.
			268 ß.

die trecket van 28 ℔ vls. 8 ß. soo restet noch 300 ß. voor die 50 pont Muschaten / ende 1 pondt sal dan beloopen 6 ß in den eersten koop/ dat probeert als volghet.

Proba.

Proba.

pont ca.	ß.	pont
1 .	$3\frac{3}{7}$.	30 Facit 108 ß.
pont girof.		pont
1 .	4 ß. .	40 Facit 160 ß.
pont muſ.		pont
1 .	6 ß. .	50 Facit 300 ß.
		568

Facit den Incoop is als voren 28 ℔ vls. 8 ß.

Volghet den vercoop.

pont ca.		
1 .	$3\frac{3}{7}$ ß. .	15 pont Facit 54 ß.
pont giro.		
1 .	4 ß. .	20 pont Facit 80 ß.
pont muſ.		
1 .	6 ß. .	25 pont Fac. 150 ß.

Facit den vercoop coſtet hem 284 ß. daer toe doet zijn winninghe/ als die weerde van een pondt Caneels in den eerſten koop/ welcke is $3\frac{3}{7}$ ß. Noch de weerde van 3 pont Giroffel Nagelen in den eerſten coop/welcke is 12 ß. Noch de weerde van 5 pont Muſchaten / welcke is 30 ß. comt te ſamen die koſtinghe met die winninghe int vercoopen op $329\frac{3}{7}$ ß. welcke is 16 ℔ vls. $9\frac{3}{7}$ ß. als voren.

Van

Soo een daler ghelt in Amstelredam 30 stuyv. ende in Dantzick doetse 33 Poolsse Grossen / Hoe vele Poolsse gul. van 30 Grossen het stucken sullen maken 670 corent gul. facit.

stuy. gros. gul.
30 . 33 . 670
30 gros. is 1 pool gu. 20

9|00 . 33 . 134|00
99
132

4422
Facit —— $491\frac{1}{3}$ Poolsse gul.

Item een Coopman in Dantsick gheeft $9\frac{1}{4}$ cleyne Marck om in Amstelredam 6 guld. daer voor te ontfanghen / Hoe vele sal hy in Amstelredam ontfanghen voor 465 cleyne Marck? facit.

marc. gul. marc.
$9\frac{1}{4}$. 6 . 465 fac. 301 guld. 12 st. $6\frac{14}{37}$ pen.

37 . 24

Item een Coopman in Amstelredam gheeft 700 g. in Wissel op Dantsic tot 123 Grossen Poolens voor 6 gul. corent / Hoe vele Poolsse gul. van 30 grossen sal hy aldaer ontfanghen? Facit.

gul.

gul. grof. gul.
6 . 133 . 700
30 gr. doen 1 pools gul.

18|0 . 113 . 70|0

9 9310

1 4655

Facit — 517 $\frac{2}{3}$ poolsse guldens.

Een Coopman in Amstelredam gheeft ghelt in Wissel op Dantzick tot 133 Poolsse grossen voor 6 g. corent/Hoe vele sal hy betalen omme aldaer te ontfanghen 517 $\frac{2}{3}$ poolsse gul. facit 700 gul. corent.

grossen gul. poolsse gul.
133 . 6 . 517 $\frac{2}{3}$ facit 700 gul. corent.

Item een Coopman in Amstelredam geeft 700 gu. in Wissel op Dantzick omme aldaer te ontfanghen 517 $\frac{2}{3}$ Poolsse guld. Hoe vele Poolsse grossen sullen maken 6 gul. corent daermen opwisselt?

gul. poolsse gul. gul.
700 . 517 $\frac{2}{3}$. 6 Fac. 133 poolsse grossen

6300 4655

1050 931

210

133

7

1

Een

Een Coopman in Amstelredam geeft 640 gul. 7 st. 8 pen. in Wissel op Rouanen altoos 5 stup. voor 6 ß. tournois/ hoe vele sal hy ontfangen te Rouanen? Facit 768 Francken ende 9 ß tournois.

stup. ß. gul. stup.
5 . 6 . 640 . 7½
20 ß makē 1 frāc/ 20

100 stup. 6 fr. 12807½

Facit { Franc. 768 | 45
schellin. 9 | 00

Een Coopman in Amstelredam neemt gelt in Wissel op Rouanen / altoos 5 stupv. omme wederomme te gheven 6 ß. tournois / Hoe vele sal hy in Amstelredam betalen / omme aldaer te ontfanghen 768 Francken 9 ß tournois?

ß. st. fra. ß.
6 . 5 . 768 . 9
20

15369

76845

12807½

Facit guld. —640 . 7½ stup.

Een Coopman in Amstelredam ontfanght eenen Wisselbrief uyt Coningsbergen van 682 Poolsse.gul. te betalen altijts voor 132 Poolsse grossen 6 g. corent/ Hoe vele sal hy ontfangen in Amstelredam Facit 930 gul. corent.

gros.

grof. gul. poolsse gul.
132 . 6 . 682
30
22 1
20460
11
10230

Facit 930

Een Coopman in Amstelredem geeft ghelt in Wissel op Coningsberghen die somma van 930 gul. corent tot 132 Poolsse grossen voor 6 gul. corent / Hoe vele Poolsse gul. van 30 grossen sal hy aldaer ontfangen? Facit.

gul. grof. gul.
6 . 132 . 930
39 grof. 1 pool. g.

18|0 . 132 . 93|0
6 22 31
66
1

Facit — 682 Poolsse gul.

Een Coopman in Amstelredam gheeft zijn gelt in Wissel op Dantsick teghens 135 Poolsse grof. voor 6 guld. corent. Tot hoe vele sal hy zijn ghelt wederomme herwisselen van Dantsick tot op Amstelredam omme te winnen 6 ten hondert? facit tot $127\frac{19}{53}$ Grossen.

106 . 100 . 135 facit $127\frac{19}{53}$ grof.

Item

Item een Coopman in Amstelredam geeft 300 gu. in Wissel op Dantsick teghens 135 Poolsse gros. ende als hy zijn ghelt tot Dantsick ontfanght / hy herleyt het wederomme op Amstelredam tegens 130 grossen / ende hy verliest 2 maenden tyts. Hoe vele is de winninghe ten hondert s'Jaers ? facit $23\frac{1}{13}$.

gul. gros. gul.
6 . 135 . 300 facit 6750 gros.

gros. gul.
130 . 6 . 6750 gros. facit $311\frac{7}{13}$ gulden

daer van neemt 300 gulden soo blijft noch $11\frac{7}{13}$ gulden Winst. Nu sprekét.

gul.			
3|00	1|00	13|0	10|0
$11\frac{7}{13}$	Anders.	5	
2 maē.	12 maen.	2 maen.	12
1 . $11\frac{6}{13}$. 2		13 . 5 . 60	

Facit $23\frac{1}{13}$ Facit als voor $23\frac{1}{13}$ winst ten 100.

So men herwisselt van Dantzick op Amstelredam tegens 130 Poolsse grossen/ende men verliest 2 maenden tyts / men windt $23\frac{1}{13}$ ten hondert int Jaer / Tot hoe vele is de Wissel ghegaen van Amstelredam tot op Dantzick ? facit.

maen. maen.
12 . $23\frac{1}{13}$. 2 facit $3\frac{11}{13}$
100 . $103\frac{11}{13}$. 13|0 facit 135 grossen.

13|00 . 135|0

Een

Een Coopman in Amstelredam gheeft gheldt in Wissel op Dantzick tot 135 Poolsse Grossen / voor t'pond vls. Tot hoe vele sal hy t'selve wederomme herwisselen van Dantsick op Amstelredam / als hy verliest 2 maenden tijds / omme te winnen 23 $\frac{1}{13}$ ten hondert s'Jaers? facit.

maen. maen.

12 . 23$\frac{1}{13}$. 2 facit 3$\frac{11}{13}$

103$\frac{11}{13}$. 100 . 135 facit 130 grossen.

1350 . 1300

Een Coopman in Amstelredam gheeft gheldt in Wissel op Dantsick tot 135 Poolsse grossen / ende hy herwisselt het selve gelt van Dantzick op Amstelredam tot 130 grossen / ende hy wint 23 $\frac{1}{13}$ ten hondert s'Jaers / Hoe vele tijds heeft hy verlozen? Facit 2 maenden.

winnen.

130 . 5 . 100 facit 3$\frac{11}{13}$

maenden.

33$\frac{1}{13}$. 12 . . 3$\frac{11}{13}$ facit 2 maenden.

300 50

6 1

Een Coopmam in Amstelredam gheeft zijn gheldt in Wissel op Dantzick teghen 135 grossen voor het ℔ vls. ende als hy zijn ghelt tot Dantsick ontsanght soo herlept hy t'selve op Amstelredam teghens 130 grossen / ende verliest 2 maenden tijds. De vraghe is / hoe vele Cappitaels hy hebben moet omme te winnen in een Jaer 23 $\frac{1}{13}$ gul. Facit 100 gul.

maen. maen.

12 . $23\frac{1}{13}$. 2 Facit $3\frac{11}{13}$ winste.

———

6 ——— ———

——— 300

1 ——— 1

13 . 50 .

135

130

———

Cappitael winste

5 winste . 130 . $3\frac{11}{13}$ facit 100 gul.

———

——— 10 ———

———

1 . . 2 . 50

———

Een Coopman in Amstelredam geeft zijn ghelt in Wissel op Dansick a 135 grossen / ende herwisselt het selve op Amstelredam a 130 grossen / ende verliest 2 maenden tijts. De vraghe is / in hoe vele tijdts men winnen mach $23\frac{1}{13}$ met 100? Facit in 12 maenden.

135

130

———

13|0 winnen . 5 . 10|0 fac. $3\frac{11}{13}$

winst. maen. winst.

$3\frac{11}{13}$ . . 2 . $23\frac{1}{13}$ facit 12 maen.

——— ———

5|0 30|0

——— ———

1 6

———

Item een Coopman in Amstelredam neemt ghelt in Wissel op Hamborch 200 dalers tot 31 ß. Lubs / noch 150 dalers tot $31\frac{1}{4}$ ß. Lubs / noch 300 dalers tot

$50\frac{1}{2}$ ß. Lubs. Tot hoe vele comt die Wissel deur malcanderen? facit.

	150	300
200	440	$30\frac{1}{2}$
31	$37\frac{1}{2}$	
dalers ——	——	9000
200 doen 6200 sche.	$4687\frac{1}{2}$ sche	150
150 doen $4687\frac{1}{2}$ sche.		——
300 doen 9150 sche.		9150 ß.
—————— daler.		
650 . $20037\frac{1}{2}$ sche.	1 facit $30\frac{43}{52}$ schel. Lubs.	

Een Coopman in Amstelredam neemt gheldt in Wissel op Hamborch teghens 31 schel. Lubs den daler van 30 stuy. voor dit selve ghelt coopt hy Princen dalers tot 35 stu. t'stucke/ ende hy seyntse na Hamborch omme te betalen de Wissel / ende hy gheeft aldaer den Princen daler in betalinghe voor 36 schel. Lubs/ Hoe vele ten hondert heeft hy verloren ofte ghewonnen/ so men rekent $1\frac{1}{4}$ ten 100 voor die oncosten? facit/ etc.

Spreket voor 30 stuy. moetmen tot Hamborch betalen 31 schel. Lubs / Hoe vele schel. salmen aldaer moeten betalen voor 35 stuyvers (daermen alhier een Princen daler voor ghecoft heeft) facit $36\frac{1}{6}$ sch. Lubs costet eenen Princen daeler tot op Hamborch deur die wissel/ende so men het aldaer seyndet gereet / so soude hy den Princen daler geven voor 36 schel. lubs/spreket daeromme $36\frac{1}{6}$ sch. die maken 36 sch. wat sullen maken 100? fa. $99\frac{117}{217}$/die selve trecket van 100/so blijft noch $\frac{100}{217}$ verlies ten 100/ met de selve addeert $1\frac{1}{4}$ ten hondert voor de oncosten/ sal comen $1\frac{617}{868}$ verlies ten 100/ etc.

Item een Coopman in Amstelredam neemt 400 gul. in Wissel op Hamborch tegens $30\frac{1}{2}$ sch. Lubs den daler vã 30 stuy. voor dit selvige gelt coopt hy croonen

 tot

tot 40 st. het stucke/ ende seyndet die selvige op Hamborch omme daer mede de Wissel te betalen / ende hy geeft aldaer de croone in betalinge voor $42\frac{1}{2}$ sch. lubs/ hoe veele wint ofte verliest hy in alles / ende hoe veele ten hondert? Spreket / voor 30 stuy. salmen in Hamborch betalen $30\frac{1}{2}$ sch. lubs. Hoe veele salmen moeten betalen voor 400 gul. fa. $8133\frac{1}{3}$ sch. lubs/ die maecken $271\frac{1}{9}$ dalers (tot 30 sch. lubs den daler) die men in Hamborch betalen moet. Nu besiet hoe veele kroonen hy koopen sal in Amsterdam voor de 400 gu. Spreecket/ voor 40 st. canmen hebben 1 croon. Hoe veele croonen voor 40 gul. facit 200 croonen / die selvige maecket in dalers also: Multipliceert de 200 croonen met $42\frac{1}{2}$ sch. comt 8500 sche. Lubs/ die deelet af met 30 / coemt $283\frac{1}{3}$ dalers die hy ontfangt voor die 200 croonen/daer van trecket $271\frac{1}{9}$ dalers / ende sal resten $12\frac{2}{9}$ dalers die hy wint in als / ende omme te vinden de winninghe ten hondert/ soo spreeket/ $271\frac{1}{9}$ winnen $12\frac{2}{9}$/ Wat sullen winnen 100 facit $4\frac{31}{61}$ winst ten hondert/ etc.

Een Coopman in Amstelredam gheeft gheldt in Wissel op Franckfoort teghens $55\frac{3}{4}$ groot voor 65 kreutsers/ ende van daer soo wisselt hy zyn gelt naer Lyons teghens $92\frac{3}{4}$ kreutsers/omme daer voor te hebben tot Lyons eene sonne Croone tot $45\frac{3}{4}$ ß. tournois. Tot hoe vele brengt hy de Wissel van Amstelredam tot op Lyons? Facit/ etc.

Spreket 65 kreutsers costen $55\frac{1}{4}$ groot/ wat sullen costen die $92\frac{3}{4}$ kreutsers? Facit $78\frac{871}{1040}$ groot: Noch spreket/$45\frac{3}{4}$ ß tournois/ costen $78\frac{871}{1040}$ groot. Hoe vele sullen costen 45 ß tournois/ welcke maken een Croone daermen op wisselt van Amstelredam tot op Lyons? Facit $77\frac{133}{244}$ g.

Een Coopman in Amstelredam geeft 100 ₩ vls. in Wissel op Dantzick tot 134 Poolsche grossen voor het

het ℔ vl. ende van daer Wiſſelt hy het ſelve gheldt op Hamborch tot 100 dalers omme daer voor te hebben tot Hamborch 102 $\frac{1}{2}$ dalers / ende van Hamborch wiſſelt hy t'ſelve ghelt wederomme op Amſtelredam tot 30 ß. Lubs voor 30$\frac{1}{2}$ ſtuy. Die vraghe is/hoe vele dat hy wint ofte verlieſt op deſe Wiſſel?

Spreket/1 ℔ vl.ſal tot Dantzick doen 134 groſſen/ wat 100 ℔ vls? Facit 13400 groſſen / die divideert af met 33 groſſen/welcke aldaer eenen daler maken / ſullen comen 406 $\frac{2}{33}$ dalers. Nu ſpreket / 100 dalers tot Dantzick ſullen maken tot Hamborch 142$\frac{1}{2}$ dalers / Hoe vele die 406 $\frac{2}{33}$ dalers tot Dantzick? Facit 416 $\frac{7}{33}$ dalers die hy ontfanght tot Hamborch: Noch ſpreket/ voor 30 ß. Lubs (welcke doen te Hamborch 1 daler) ſalmen tot Amſtelredam ontfanghen 30$\frac{1}{2}$ ſtuy. Hoe vele ſalmen ontfanghen voor 416$\frac{7}{33}$ dalers? Facit 12694$\frac{31}{66}$ ſtuy. die maken 105 ℔ vl. 15 ß.8$\frac{31}{33}$ δ.vl.daer van trecket 100 ℔ vl.ſo reſten noch 5 ℔ vl.15 ß.8$\frac{31}{33}$ δ. voor zijn winninge.

Rekeninghe over Landt.

Soo men betaelt van 24 Centeners te voeren 28 mylen 120 gul. Hoe veel ſalmen betalen van 40 Centeners te voeren 49 mylen? Facit 350 gul.

cente.	gul.	cente.
24 .	120 .	40 Facit 200 gul.
mylen	gul.	mylen.
28 .	200 .	49 Facit 350 gul.

Een Coopman tot Dantzick coopt Pruyſſchen Rogghe tot 34 Poolſſe gu. het laſt/ende hy ſeyndet op Amſtelredam/waer van hy betaelt ter vracht van het

Last 8 Poolsse guld. ende de Wissel is tot 130 Poolsse grossen voor 6 gul. corent / wat sal een Last costen tot Amstelredam? Facit.

corent gul. g.gul. corent gul.

7 . 5 . 6 Facit 4 $\frac{2}{7}$ g. gul.

34
8

gross. g.gul.

130 . 4 $\frac{2}{7}$. 42 poolse gul. Facit 41 $\frac{7}{13}$ goutgul. sal een Last tot Amstelredam costen/ etc.

Een Coopman in Amstelredam coopt Lijnwaet tot 15 gul. het stucke van 40 ellen/ die selvige seynt hy op Parijs / ende betaelt voor de oncosten op het stucke 16 stuy. ende ick sette voor exempel / dat 5 ellen te Amstelredam doen 3 ellen tot Parijs/ ende 5 stu. maken 6 sche. tournois. De vrage is/hoe vele een elle tot Parijs costet? Facit 15 $\frac{4}{5}$ schel. tournois.

El. gu. st. El.

40 . 15 . 16 . 1 Facit 7 $\frac{9}{10}$ stuy.

stuy. ß. st.

5. . 6 . 7 $\frac{9}{10}$ facit 9 $\frac{12}{25}$ ß. tournois.

El. ß. El.

3 . 9 $\frac{12}{25}$. 5 facit 15 $\frac{4}{5}$ ß. tournois.

Anders.

El. gu. st. El.

40 . 15 . 16 . 5 facit 39 $\frac{1}{2}$ stuy.

El.par. st. El.par.

3 . 39 $\frac{1}{2}$. 1 facit 13 $\frac{1}{6}$ stuy.

stuy. sche. stuy.

5 . 6 . 13 $\frac{1}{6}$ facit 15 $\frac{4}{5}$ ß. tournois.

Een Coopman coopt tot Rouaenen eenighe Speceryen tot 4 $\frac{3}{4}$ Francken het pont / ende hy seyntse op-

Amstel-

Amſtelredam / ende betaelt voor de oncoſten 1 groot vls. voor een Amſtelredams pont/ ende 6 ß.te Rouanen doen 5 ſt. tot Amſtelredam/ ende ick ſette (Exempel wyſe) dat 5 pont tot Rouanen doen 6 pont in Amſtelredam/ Hoe vele coſtet een pont in Amſtelredam? facit 3 gul. 6 ſt. 7 $\frac{5}{9}$ pen.

pont. franc. pont.
1 . 4$\frac{3}{4}$. 5 facit 23 $\frac{3}{4}$ francken.
pont am. fran. pont
6 . 23 $\frac{3}{4}$. 1 facit 3 $\frac{23}{24}$ francken.
ß. tour. ſtu.
6 . 5 . 3 $\frac{23}{24}$ francken facit 3 gu. 5 ſt. 15$\frac{5}{9}$ pen.
ongelt op het pont 8 pen.

facit 3 gu. 6 ſtu. 7 $\frac{5}{9}$ pen.

Een Coopman coopt in Amſtelredam 448 pont Caneels tot 26 ſtu. het pont/ ende hy ſeyntſe op Danſick/ waer van alle die oncoſten beloopt 8$\frac{1}{2}$ g. ende de wiſſel js tot 135 Poolſſe groſſen voor het pont vl. ende ick ſette dat 10 pont in Amſtelredam doen in Dantſick 11 lib. Hoe duyr ſal hy aldaer een lib. vercoopen omme te winnen 10 ten hondert? fac. 29 $\frac{1213}{1793}$ groſſen.

pont ſt. pont
1 . 26 . 448 facit 582 gul. 8 ſtuy.
gu. groſſen 8 gu. 10 ſt.

6 . 135 . 590 gu. 18 ſt. fac. 13295 $\frac{1}{4}$ Poolſſe groſſen
pont am. pon. dan. pont.
10 . 11 . 448 fac. 492 $\frac{4}{5}$ lib. Dantſicker.
pont gro. pont
492$\frac{4}{5}$. 13295 $\frac{1}{4}$. 1 facit 26 $\frac{9649}{9856}$ groſſen.
100 . 110 . 26 $\frac{9649}{9856}$ facit 29 $\frac{1213}{1792}$ groſſen.

Een Coopmã coopt in Amſtelredã 448 pont caneels voor 582 g. 8 ſt. eñ hy ſendetſe op Dantſic / betaelt voor

die vracht $8\frac{1}{2}$ gu. ende hy vercoopt aldaer een pont voor $29\frac{1213}{1792}$ poolse gros. ende ick sette exempel wyse dat 10 pont in Amstelredam doen in Dantsick 11 pont/ende die Wissel is van Amstelredam tot op Dantsick tot 135 grossen voor het ℔ vls. Hoe vele is de winninge ofte verlies ten hondert? Facit 10 winninghe.

gu. grossen. gu. st.
6 . 135 . 590 . 18 Facit $13295\frac{1}{4}$ grossen.
po. am. po. dan. pont.
10 . 11 . 448 Facit $492\frac{4}{7}$ pont Dantzicker.
pont. grossen pont.
$492\frac{4}{7}$. $13295\frac{1}{4}$. 1 Facit $26\frac{9649}{9856}$ grossen.
$26\frac{9649}{9856}$. $29\frac{1213}{1792}$. 100 Facit 110 cap. ende winst.
100 Cap.

Restet 10 winst.

Een Coopman in Amstelredam coopt 448 lib. Caneels voor 582 gul. 8 stup. ende seyndse op Dantsick / betaelt voor de vracht 8 gul. 10 stu. ende hy vercoopt aldaer een pont voor $29\frac{1213}{1792}$ Poolsse grossen/ende wint 10 ten hondert/ ende 10 pont in Amstelredam zijn gerekent voor 11 pont binnen Dantzick. De vraghe is/ hoe vele gul. men gheeft in Amstelredam/ omme te Dantzick te hebben 135 Poolsse grossen? Facit 6 gul.

pont am. pont dan. pont.
10 . 11 . 448 facit $492\frac{4}{7}$ pont.
pont. gul. pont.
$492\frac{4}{7}$. $590\frac{9}{10}$. 1 facit $1\frac{981}{4928}$ g. cost een Dantsicker lib.
cap. ende winst Cap.
110 . . 100. $29\frac{1213}{1792}$ gros facit. $26\frac{9649}{9856}$ gros.
groff. gul. groff.
$26\frac{9649}{9856}$. $1\frac{981}{4928}$. 135 facit 6 gul. corent.

Een Coopman in Amstelredam coopt 448 pondt Caneels voor 582 gul. 8 st. ende seyndse op Dantsick / betaelt

betaelt voor de vracht 8 g. 10 st. ende hy vercoopt aldaer een lib. voor $29\frac{1213}{1792}$ Poolsse grossen/ ende hy wint 10 ten hondert/ende de wissel is tot 135 Poolsse grossen voor het ₤ vls. De vraghe is / hoe vele pont ghewichte binnen Dantsick maken sullen die 10 Amsterdamsche ponden? Fac. 11 pont tot Dantsick.

gul. gros. gul. stuy.
6 . 135 . 690 . 18 Facit $13295\frac{1}{4}$ grossen.
gros.
110 . 100 . $29\frac{1213}{1792}$ Facit $26\frac{9649}{9856}$ grossen.
gros. pont gros.
$26\frac{9649}{9856}$. 1 . $13295\frac{1}{4}$ facit $492\frac{4}{7}$ pont Dantzick.
pont pont pont
448 . $492\frac{4}{7}$: 10 Facit 11 pont in Dantsicker.

Item een Coopman in Amstelredam coopt 448 lib. Caneels/ende hy seyndetse op Dantsick/ betaelt voor die vracht ende oncosten 8 guld. 10 stuyv. ende vercoopt aldaer een pont voor $29\frac{1213}{1792}$ grossen / ende 10 lib. in Amsterdam zijn ghereкent voor 11 lib. binnen Dantsick/ende die wissel is a 135 gros. voor 6 gul. corent/ ende hy bevind gewonnen te hebben 10 ten honderden. Hoe vele heeft het lib. tot Amstelredam ghecostet? Facit.

pont pont pont
10. . 11 . 448 Fa. $492\frac{4}{7}$ lib. Dantsicker.
lib. gros. lib.
1 . $29\frac{1213}{1792}$. $402\frac{4}{7}$ Fa. $14624\frac{31}{40}$ grossen.
reet. gros.
110 . 100. $14624\frac{31}{40}$ Facit $13295\frac{1}{4}$ grossen costen de $492\frac{4}{7}$ Dantsicker ponden / soo vele moeten oock die 448 Amsterdamsche ponden costen met die oncosten. Settet als volghet.

 gros.

grof. gu. grof.
135 . 6 . 13295 $\frac{1}{7}$ Facit 590 g.18 st. met d'oncosten/ daer van getrocken d'oncosten alse 8 g.10 st.

Rest noch ——582 g.8 st.sprect mi

pont: gu. stup. pont.
448 — 582 . 8 — 1

112 11648

14 2912

7 364

182

1 Facit—26 st. heeft hem 1 pont tot Amsterdam ghecostet.

Item een Coopman in Amsterdam coopt 448 pont Caneels voor 582 g. 8 st.ende seyndet se op Dantsick/ betaelt voor d'oncosten ende vraecht 8 gu. 10 stup.ende hy vercoopt aldaer een pont voor 29 $\frac{1213}{1792}$ grossen / ende 10 pondt in Amstelredam doen binnen Dantzick 11 pondt. De vraghe is / tot hoe vele grossen de Wissel (opt ꝟ vlaems) ghegaen is van Amstelredam tot op Dantsick/als hy wint teghens 10 ten honderden? Facit 135 grossen.

pont pont
10 . 11 . 448 fa. 492 $\frac{4}{5}$ pont Dantsicker.
pont gu. pout
492 $\frac{4}{5}$. 590 $\frac{9}{10}$. 1 fac. 1. $\frac{81}{4828}$ g. cost een Dan. pont.
cap. ende winst. cap.
110 . 100 . 29 $\frac{1213}{1792}$ grof fa. 26 $\frac{9649}{9836}$ grossen costet een Dantsicker pont.
gu. grof. gu.
1 $\frac{981}{4928}$. 26 $\frac{9649}{9856}$. 6 Facit 135 grossen.

Item

Item een Coopman in Amſterdam coopt ſuycker tot 7 ſt. het pont / ende hy ſeyntſe op Dantſick / waer van hy betaelt voor de oncoſten van elcker pont $\frac{1}{2}$ ſt. ende 100 pont in Amſterdam zijn gherekent voor 110 pont in Dantſick/ ende de Wiſſel is tot 136 groſ. voor t'pont vl. Hoe duyr moet hy aldaer het 100 pont vercoopen/ als hy verlieſt 1 $\frac{1}{2}$ maen. tijdts / omme te winnen 12 ten 100 ſ'Jaers? Fa. 26 Poolſſe g. 4 $\frac{7}{22}$ groſ.

pont . ſtuy. . pont am.

1 . $7\frac{1}{2}$. 100 Facit 750 ſtuy.

ſtuy. . groſ. . ſtuy.

120 . 136 . 750 Facit 850 groſſen.

maen: . . maen.

12 . 12 . $1\frac{1}{2}$ Facit $1\frac{1}{2}$ winſt ten 100.

groſſen.

100. . $101\frac{1}{2}$. 850 Facit $862\frac{3}{4}$ groſſen.

pont dan. groſ. pont dan.

110 . $862\frac{3}{4}$. 100 fa. $784\frac{7}{22}$ groſ. welcke is 26 pool. g. ende $4\frac{7}{22}$ groſ. voor 100 lib. tot Dantſick te vercoopen.

Item een Coopman in Amſtelredam coopt ſuycker tot 7 ſtuy. het pont/ende hy ſeyndetſe op Dantſick/ waer van hy betaelt $\frac{1}{2}$ ſtuy. van elcker pont voor d'oncoſten/ende 100 pont tot Amſtelredam zijn gherekent voor 110 pont tot Dantſick/ende tot Dantſick vercoopt hy het 100 pont voor 26 poolſſe g. $4\frac{7}{22}$ groſ eñ hy verlieſt 1 $\frac{1}{2}$ maen. tijts/ ende wint 12 ten 100 ſ'Jaers/ Tot hoe veel is die Wiſſel gerekent? fa. 136 groſſen.

pont. ſt. pont am.

1 . $7\frac{1}{2}$. 100 fa. 750 ſtuy.

pont dan. pont dan.

110 . 750 ſt. 100 fa. $681\frac{9}{11}$ ſt. coſt 100 dantſ. lib.

maen. maen.

12 . 12 . $1\frac{1}{2}$ fa. $1\frac{1}{2}$ winſt ten hondert.

pool.

pool.gu. gros. gul. gros.
1 . 30 . 26 . $4\frac{7}{22}$ fac. $784\frac{7}{22}$ grossen.
$101\frac{1}{2}$. 100. $784\frac{7}{22}$ fac. $772\frac{8}{11}$ grossen costen die 100 Dantsicker pont.

Spreket nu / $681\frac{9}{11}$ stu. die doen $772\frac{8}{11}$ grossen/ Hoe vele grossen sullen maken 120 stup. welcke is 1 pont vls. daermen op wisselt? Facit 136 poolsse grossen/etc.

Item een Coopman in Amstelredam coopt suycker tot 7 stup. het pont/ende hy seyndse op Dantsick / ende betaelt $\frac{1}{2}$ stup. voor die oncosten van elcke pont / ende 100 pont tot Amstelredam zijn gherekent voor 110 pont tot Dantzick / ende aldaer vercoopt hy het 100 pont voor 26 Poolsse gul. $4\frac{7}{22}$ grossen / ende soo die Wissel is tot 136 grossen voor het pont vls. hy wint 12 ten hondert s'Jaers. Hoe vele tijds heeft hy verlozen / tot dat hy die suycker tot Dantzick vercofte? Facit $1\frac{1}{2}$ maent.

gul. gros. gul. gros.
1 . 30 . 26 . $4\frac{7}{22}$ fa. $784\frac{7}{22}$ grossen.
pon.am. stu. pont.
1 . $7\frac{1}{2}$. 100 facit 750 stup.
pon.dan. pon.dan.
110 . 750 stu. 100 facit $681\frac{9}{11}$ st.
stup. gros.
120 . 136 . $681\frac{9}{11}$ st. Facit. $772\frac{8}{11}$ grossen costet 100 pont tot Dantsick / ende men vercoopt het 100 aldaer wederomme voor $784\frac{7}{22}$ grossen / wordt daeromme ghewonnen $11\frac{13}{22}$ grossen met $772\frac{8}{11}$ / Spreket.
$772\frac{8}{11}$. $11\frac{13}{22}$. 100 Facit $1\frac{1}{2}$.
winst moet hebben maen. winst.
12 . . . 12 . $1\frac{1}{2}$ Fa. $1\frac{1}{2}$ maen.
welck ghesocht is/ etc.

Een

Een Coopman in Amstelredam coopt suycker tot 7 stup. het pont ende seyndse op Dantzick / betaelt $\frac{1}{2}$ st. voor het pont van de oncosten / ende 100 pont tot Amstelredam zijn ghereкent voor 110 pont tot Dantsick / ende hy verkoopt aldaer het 100 pont voor 26 Poolse guld. 4$\frac{7}{22}$ grossen / ende hy verliest 1$\frac{1}{2}$ maenden tijds. Hoe vele ten hondert s'Jaers heeft hy ghewonnen / ofte verloren / als die Wissel ghereкent is teghens 136 grossen voor het pont vls? Facit 12 is die winninghe ten 100 s'Jaers.

pont . st. . pont am.
1 . 7$\frac{1}{2}$. 100 facit 750 stup.
pon.dan.stu. pont dan.
110 . 750 . 100 facit 681$\frac{9}{11}$ stu.
poolse g.gros. gul. grossen
1 . 30 . 26 . 4$\frac{7}{22}$ facit 784$\frac{7}{22}$ grossen.
st. grof. st.
120 . 136 . 681$\frac{9}{11}$ facit 772$\frac{8}{11}$ grof. costet die 100 pont tot Dantsick / ende men vercoopt het 100 aldaer voor 784$\frac{7}{22}$ grossen / wordt daeromme ghewonnen 11$\frac{13}{22}$ met 772$\frac{8}{11}$. Sprekt.
772$\frac{8}{11}$. 11$\frac{13}{22}$. 100 fac. 1$\frac{1}{2}$ winst ten 100.
maen.win. maen.
1$\frac{1}{2}$. 1$\frac{1}{2}$. 12 Facit 12 winst ten 100 s'Jaers

---

Item een Coopmam coopt in Amstelredam suycker tot 7 st. het pond / ende hy seyndetse op Dantzick / ende betaelt $\frac{1}{2}$ stup. voor die oncosten van elcker pont / ende aldaer vercoopt hy het 100 voor 26 Poolsse gul. 4$\frac{7}{22}$ grossen / ende verliest 1$\frac{1}{2}$ maenden tijds / ende die Wissel is tot 136 grossen voor het pond vls. ende hy wint 12 ten 100 s'Jaers / Hoe vele sullen maecken 110 Dantzicker ponden binnen Amstelredam Facit 100 pont Amsterdamsche / etc.

gul.

newant voor coopt tot 20 guld. het ſtucke. facit 14$\frac{1}{2}$
ſtucke ontfanghet hy voor die 290 gul:

ſtucke dalers ſtucke
1 . 18 . 14$\frac{1}{2}$ facit 261 dalers ontfanght hy tot Hamborch / daer van trecket 6 dalers voor die oncoſten tot op Dantſick / ſoo reſtet hem noch 255 dalers/ daer voor coopt hy ſpeceryen als volghet.

dalers pont dalers
8 . 100 . 255 Facit 3187$\frac{1}{2}$ pont.

pont te hā. pont te dā. pont
100 . 90 . 3187$\frac{1}{2}$ fa. 2868$\frac{3}{5}$ Dantſick. pō.

pont tot dan. poolſe gul. pont
100 . 12 . 2868$\frac{3}{4}$ facit 344 gu. 7$\frac{1}{2}$ groſſen.

groſ pon.vls. gul. groſ.
131 . 1 . 344 . 7$\frac{1}{2}$ fa. 78 ℔ vls. 16$\frac{94}{131}$ ſch. ontfanghet hy tot Antwerpen / daer van trecket 1 ℔ vls. 8 ß. voor de oncoſten tot op Amſtelredam/ſo reſt noch 77 ℔ vls 8$\frac{94}{131}$ ß. daer hy Enghelſche Lakenen voor coopet/ als volghet.

ß Elle ℔ vls. ß.
10$\frac{1}{2}$. 1 . 77 . 8$\frac{94}{131}$ fa. 147$\frac{1367}{2751}$ Ellens

El.ant. El.am.
40 . 41 . 147$\frac{1367}{2751}$ El. fa. 151$\frac{5071}{27510}$ Ellen.

Elle am. gul. El.
1 . 3 . 151$\frac{5071}{27510}$ facit. 453 gul. 11$\frac{55}{917}$ ſt. ontfanght hy wederomme tot Amſtelredam.

gul. gul.
1100 3100
12
12 maen. 6 maen.

Facit 18 Intereſt/ die doet tot 300 gul. Cappitaels/ ſoo komt 318 gul. die hy tot Amſtelredam moet betalen / die ſelve neemt van 453 guld. 11$\frac{55}{917}$ ſtuyv. ſal noch reſten 135 guld. 11$\frac{55}{917}$ ſtuy. die hy wint in alles

Regel

Reghel van gheselschap.

Item twee Cooplupden maken een Gheselschap / die eene lept in in 300 gul. ende die ander 500 gul. met dit ghelt hebben sy te samen ghewonnen 240 gul. De vrage is / hoe vele dat elcx hebben sal van die winninghe voor zijn deel? Facit.

gul.
800 . 240 { 300 Facit 90 gu. des eersten.
500 Facit 150 gu. des tweeden.

Item 3 Cooplupden maken een geselschap / leggen in eene somma 560 gu. met die selvighe winnen sy in eenen seeckeren tijdt 150 gu. waer van A neemt 40 g. B 50 gu. ende C 60 gul. de vrage is / hoe vele een yeder in die gheselschap ghelept heeft? Facit.

---

150 . 560 . { 40 Facit $149\frac{1}{3}$ gu. des eersten.
50 Facit $186\frac{2}{3}$ gu. des tweeden.
60 Facit 224 gu. des derden.

Item drie Cooplupden maecken een gheselschap / waer van die eerste inne lept 300 gu. voor 4 maenden / die tweede 400 gu. voor $5\frac{1}{2}$ maenden / de derde 540 gu. voor 6 maenden / ende sy hebben te samen ghewonnen 248 gu. Hoe vele sal elcks voor zijn deel hebben? Fac.

gu.
300 400 540
4 m. $5\frac{1}{2}$ m. 6 maenden.

1200 / 2200 / 3240

6640 . 248 . { 1200 facit $44\frac{68}{83}$ gu. des eersten.
2200 facit $82\frac{14}{83}$ gu. des tweeden.
3240 fac. $121\frac{1}{83}$ gu. des derden.

Item drie Cooplupden hebben te samen gewonnen 498 guld. die deelen sy in sulcker voeghen / dat als A

neemt $\frac{1}{3}$ sal B hebben $\frac{1}{2}$ / ende als B neemt $\frac{3}{4}$ soo sal C nemen $\frac{5}{8}$ / De vrage is / hoe veele eenen yederen ontfanghen sal van die winninge? facit.

B. C. B.

$\frac{3}{4}$. $\frac{5}{8}$. $\frac{1}{2}$ facit $\frac{5}{12}$ voor C. Nu soecket een getal daer inne $\frac{1}{3}$ / $\frac{1}{2}$ / $\frac{5}{12}$ / ghenomen mach worden alse is 24

gul.

30 . 498 . { 8 facit 132$\frac{4}{5}$ gul. voor A. / 12 facit 199$\frac{1}{5}$ gul. voor B. / 10 facit 166 gul. voor C.

Twee Coopluyden maken een ghesel schap / A leyt inne 245 gul. voor 6 maenden / B leyt in 130 gul. ende sy winnen te samen 70 gul. waer van die A wint 50 gul. ende B die 20 gul. Hoe veel tyts heeft B int gesel schap gebleven? Facit.

gul.cap. gul.win. gul.cap.

245 . 50 . 130 facit 26$\frac{26}{49}$ winst.

g winst moetē heb. gul.

26$\frac{26}{49}$ . . 6m. 20 fa. 4$\frac{34}{65}$ maenden

Twee Coopluyden maken een ghesel schap / A leyt in 245 gul. voor 6 maenden / ende wint 50 g. Hoe veele cappitael moet B inne legghen / omme te winnen in 4$\frac{34}{65}$ maenden 20 gulden?

g.winst. g.cap. g.winst.

50 . . 245 . 20 fa. 98 gul.cap.

maen. g.cap. maen.

4$\frac{34}{65}$. 98 . 6 fac. 130 gul. cap. voor B.

Item 4 Coopluyden hebben een schip ghecoft voor 3600 guld. daer aen sal betalen A $\frac{1}{3}$ / B $\frac{1}{4}$ / C $\frac{1}{5}$ / D $\frac{1}{6}$ / Die vrage is hoe veele elcx aen dit voorgheschreven schip betalen sal? facit. Soecket een ghetal daer inne de deelen gelijck mogen op gaen / als namelijcken 60.

gul.

gul.

57 . 3600 . { 20 fac. $1263\frac{3}{19}$ gu. voor A. / 15 fac. $947\frac{7}{19}$ gu. voor B. / 12 fac $757\frac{17}{19}$ gu. voor C. / 10 fac. $631\frac{11}{19}$ gu. voor D

Item / boven gheschreven schip heeft een reyse gedaen / ende vry boven allen oncosten ghewonnen 240 gu. Hoe veele moet elcken Reeder hebben voor zijn deel? Fac.

gul.

57 . 240 . . { 20 fa. $84\frac{4}{19}$ gu. voor A. / 15 fa. $63\frac{3}{19}$ gu. voor B. / 12 fa. $50\frac{10}{19}$ gu. voor C. / 10 fa. $42\frac{2}{19}$ gu. voor D.

Item 4 Reeders hebben een Schip uytghereedet / waer inne A uytghereedet ende betaelt heeft $\frac{1}{4}$ van het geheel Schip / B heeft betaelt voor zijn deel 300 gu. C heeft betaelt voor zijn deel 150 guld. ende D heeft betaelt $\frac{9}{16}$ van het geheele Schip: De vrage is / hoe veele A ende D elcx apart aen ghereeden gelde betaelt hebben voor hare deelen / oock hoe veele dat B ende C elcx parten hebben aen het voorschreven Schip?

Item oock hoe veele dat gheheele Schip ghecostet heeft? Facit.

A $\frac{1}{4}$ 300 gu. B.

D $\frac{9}{16}$ 150 gu. C.

$\frac{16}{16}$. $\frac{13}{16}$ / $\frac{3}{16}$. 450 gu. $\frac{13}{16}$ Fac. 1950 gul. Daer toe doet die 450 gul. die B ende C t'samen daer aen betaelt hebben / sal komen 2400. gul. voor die costinghe van het gheheele Schip / etc.

2400 $\frac{1}{4}$ (600 gul. heeft A betaelt.
444
2400 $\frac{9}{16}$ (1350 gul. heeft D betaelt.

88
21600
16666
111 $\frac{3}{24}$ | $\frac{00}{05}$ | $\frac{1}{8}$ facit B heeft $\frac{1}{8}$ paert aent schip.
$\frac{15}{240}$ | $\frac{0}{0}$ | $\frac{1}{16}$ facit C heeft $\frac{1}{16}$ paert aent Schip.

Item twee Cooplupden maken een geselschap/ leyt A 200 gu. meer in als B/ hebben te samen gewonnen 150 gu. daer van neemt A 100 gu. voor zijn ghewin. De vraghe is / hoe veele dat elcx inne ghelept heeft? facit/ etc.

Mercket dat A 200 guld. meer inne leyt dan B/ daeromme krijght hy oock 50 gulden meerder winst dan B. Spreecket daeromme.
gul. winst moetē hebbē gul. cap.

50 . . 200 . { 100 fa. 400 g. A.
50 fa. 400 g. B. }

Item een verstorven Coopman is schuldich aen A 400 gu. aen B. 500 gu. ende aen C 600 gu. ende hy en verlaet niet meer aen goet dan 300 gu. Hoe veele sal elcx hebben voor zijn deel?

1500 . . 300 { 400 facit 80 gu. voor A.
500 facit 100 gu. voor B.
600 facit 120 gu. voor C. }

Twee Cooplupden maken een ghéselschap / A leyt in 400 gu. ende over 3 maenden doet hy daer by 200 gu. ende blijft noch met alle die somma 9 maenden/ B leyt in 500 gu. voor een Jaer / ende sy winnen te samen

samen 150 gu. Hoe veele sal elcks hebben voor zijne winninghe? Facit.

400	3 m.	1200		500
200				12
600	9 m.	5400		6000

126100 . gul. 150 { 6600 facit $78\frac{4}{7}$ g. voor A. / 6000 facit $71\frac{3}{7}$ g. voor B.

Twee Coopluyden maken een gheselschap / A leyt in 500 gu. ende over 4 maenden neemt hy wederomme uyt 240 gu. ende blijft noch met de reste 8 maenden/ B leyt in 250 gu. ende over 5 maenden doet hy daer by 300 gu ende blijft noch met alle die somma 7 maenden ende sy winnen te samen 250 gu. Hoe veele moet elcks hebben voor zijn deel? Facit.

A			B.		
500	4 m.	2000	250	5 m.	1250
240			300		
260	8	2080	550	7	3850
					5100

91810 . 2510 . { 4080 facit $111\frac{1}{9}$ gu. voor A. / 5100 facit $138\frac{8}{9}$ gu voor B.

Twee Coopluyden maken te samen een geselschap/ A leyt in 500 gu. ende over 4 maenden neemt hy wederomme uyt 240 gu. ende blijft noch met die reste 8 maenden / B leyt in 250 gu. ende over 5 maenden doet hy daer by 300 gu. ende blijft noch met alle de somma 7 maenden / ende A bevindt voor zijne winninghe $111\frac{1}{9}$ gu. De vraghe is / hoe veele winninghe dat B behoort te hebben? Facit $138\frac{8}{9}$ gul.

A				B		
maen.				maen.		
500 .	4 .	200		250 .	5 .	1250
240				300		
260 .	8 .	2080		550 .	7 .	3850
		4080	111$\frac{1}{9}$ gul.		.	5100

Facit 138$\frac{8}{9}$ gul. voor die winninge van B.

Item twee Cooplupden hebben een geselschap gemaeckt/ A lept in 300 gu. ende over 2 maenden neemt hy wederomme upt 100 guld. ende 6 maenden naer de uptneminge doet hy daer by 250 gu. ende blijft met die somma ten eynden des Jaers/ B lept in 600 gu. ende over 4 maenden neemt hy wederomme upt 200 g. ende 3 maenden naer de uptneminghe/ neemt hy noch upt 150 gul. ende met de reste blijft hy het gheheele Jaer upt ten eynden/ ende sy hebben te samen ghewonnen 320 gul. Hoe veele sal elcx hebben voor zijn deel? facit.

A				B		
gul.	maen.			gul.	maen.	
300 .	2 .	600		600 .	4 .	2400
100				200		
200 .	6 .	1200		400 .	3 .	1200
250				150		
450 .	4 ;	1800		250 .	5 .	1250
		3600				4850

gul.
8450 . 320.

3600 facit 136$\frac{56}{169}$ gul. voor A.

4850 facit 183$\frac{113}{169}$ gul voor B.

Twee Coopluyden maecken een geselschap / A lept in 400 gul. voor eenen sekeren tyt/ende hy wint 50 gu. ende

ende B lept in eene somma gelts voor 5 maenden/ende hy wint oock 50 gul. ende elcx bevindet 20 ten hondert s'Jaers gewonnen te hebben/Die vraghe is/hoe vele tijts A is gheweest in de ghesellschap / ende hoe veele gelts dat B heeft inne ghelept? Facit.

winnen.			
100 . .	20 .	400 van A facit 80 guld.	
wint.	maen.	gul.	
80 gul.	12 .	50 facit $7\frac{1}{2}$ maent heeft A in de ghesellschap gheweest.	
maen.	gul.	maen.	
5 .	400 .	$7\frac{1}{2}$ facit 600 guld. Cappitael voor B. — —	

Twee Cooplupden maken een ghesellschap / lept B 200 gul. meer in dan A / handelt A $7\frac{1}{2}$ maenden/ B 5 maenden/ winnen beyde effen veele. De vrage is/hoe veele elcx in ghelept heeft? facit/etc.

Aengesien sy luyden alhier den ghewin gelijck deelen/ soo volcht daer uyt dat des eersten Cappitaels in zyne tijt gemultipliceert soo veele uyt brenget/ als den tweeden zijn Cappitael in zyne tijdt gemultipliceert/ daer uyt dan oock volget dat sick des eersten Cappitaels hout tegens den tweeden zijn Cappitael / gelijcken 5 maenden tegens $7\frac{1}{2}$ maenden/ trecket daeromme 5 maenden van $7\frac{1}{2}$ maenden blijft noch $2\frac{1}{2}$ / nu soo sick houdt $2\frac{1}{2}$ tegens 5 / so houdt sick oock 200 gu. die de B meer ingelept heeft dan A tot des eersten Cappitaels/ desgelijcken oock met den tweeden.

maen.	gul.	
$2\frac{1}{2}$.	200 .	{ 5 facit 400 gul. voor A.
		{ $7\frac{1}{2}$ facit 600 gul. voor B.

Item drie maecken een ghesellschap/ A wil hebben $\frac{1}{3}$ des ghewins/ staet met zijn ingelechte Cappitael 5 maen-

maenden/ B lept oock eene somma gelts voor 8 maenden/ C lept in 400 gu. voor 7 maenden/ ende hy neeemt $\frac{2}{3}$ van die winninge: Die vrage is/ hoe veele de eerste ende die tweede inne ghelept hebben? facit/ etc.

400

7

$\frac{2}{3}$. 2800 $\frac{1}{5}$ facit 840/ dit is hooft goedt ende tijdt in malcanderen ghemultipliceert voor A/ die deelet af met 5 maenden/ komt 168 gu. die A inne ghelept heeft/ addeert die $\frac{2}{3}$ winninghe van C / ende den $\frac{1}{5}$ deel winninge van A te samen/ komt $\frac{13}{15}$/ die neemt van 1 / soo rest noch $\frac{2}{15}$ voor die winninghe van B.

Sprekt. — —

$\frac{2}{3}$. 2800 . $\frac{2}{15}$ Facit 560 gu. hooft goedt ende tijdt in malcanderen ghemultipliceert / die deelet af met 8 Maenden/ sal comen 70 gu. voor het Cappitael van B.

Item 3 maken een ghesel schap / A lept in 168 gu. voor 5 maenden / B lept in eene somma ghelts voor 8 maenden/ C lept in 400 gu. voor eenen seeckeren tijt/ hebben te samen gewonnen 90 gu. waer van A komt 18 gu. B 12. gu. ende C 60 gu. De vrage is hoe veele gelts B heeft inne gelept / oock hoe lange tijt C. in de geselschap gebleven is? Facit.

168 gu.

5 maenden.

840 Cappitael ende tijt in malcanderen ghemultipliceert voor A. Sprekt / 18 winninghe van A moeten hebben 840 Cappitael ende tijt deur malcanderen gemultipliceert / wat sal gheven 12 gu. winninghe van B? Facit 560 Cappitaels ende tijts / die deelet af met 8 maen. soo comen 70 gu. voor het cappitael van B.

Noch

Noch sprecket—18 . 840 . 60 fa. 2800 cappitaels eñ tyts voor C/ die deelet af met 400 g. zijn inleggen/ soo comt 7 maenden die hy in de geselschap ghebleven is.

Item drie leggen te samen/ A ende B 238 gu. B eñ C 470 gu. C ende A 568 gu. A die is 5 maenden in de geselschap/ B is 8 maenden int ghesellschap/ ende C 7 maenden/ hebben te samen gewonnen 90 gu. De vrage is/ hoe veele elcx inne geleyt heeft / oock hoe veele elcx van die winst behoort te hebben a part? facit/ etc.

Sommeert 238 gu. 470. gu. ende 568 gu. te samen/ comt 1276 gu. Onder alsulcken somma wort elcx zijn gelt 2 mael ghenoemt ende gevonden deelt daeromme die somma van 1276 in 2/ dat is in die getal der persoonen minder een/ sal komen 638 gu. soo veele hebben sy alle ingeleyt / daer van neemt wat B ende C ingeleyt hebben als 470 gu. soo restet noch 168 gu. die A inne geleyt heeft. Noch trecket 568 gu. die C ende A inne geleyt hebben van 638 gu. soo restet noch 70 gu. die B inne geleyt heeft. Noch trecket 238 gu. die A ende B inne ghelegt hebben van 638 gu. soo restet noch 400 gu. die C inne ghelepdt heeft / omme nu een yeder zijn winninge te vinden/ soo settet als volghet.

168 g.	70 g.	400 g.
5 maen.	8 maen.	7 maen.

---

840 560 2800

$$42100 \ . \ 910 \ . \begin{cases} 14|0 \text{ fa. } 18 \text{ g. voor de winst vã A.} \\ 56|0 \text{ fa. } 12 \text{ g. voor de winst vã B.} \\ 280|0 \text{ fa. } 60 \text{ g. voor de winst vã C.} \end{cases}$$

Item drie hebben een ghesellschap ghemaeckt/ hebben te samen ingheleyt in eener somma 638 gu. daer mede hebben sy ghewonnen 90 gu. waer van A neemt 11 gu. daeromme dat zijn cappitael ghestaen heeft 5 maenden/ B neemt 12 gu. ter oorsaecken dat zijn cap-

 pitael

pitael ghestaen heeft 8 maenden / C die neemt 60 gul. daeromme dat zijn cappitael ghestaen heeft 7 maenden: Die vraghe is/ hoe vele cappitaels elcx inne ghelept heeft? Facit.

gul. maen.

18 . 5 . $3\frac{3}{5}$

12 . 8 . $1\frac{1}{2}$

60 . 7 . $8\frac{4}{7}$

g cap.

$13\frac{47}{70}$. 638 . { $3\frac{3}{5}$ fa. 168 g voor A. / $1\frac{1}{2}$ fa. 70 g. voor B. / $8\frac{4}{7}$ fa. 400. g. voor C.

Item 3 maken een gheselschap / lept A inne 168 g. B 70 gul. C 400 gul. winnen daer mede 90 gul. daer van coemt A 18 gul. B 12 gul. ende C 60 gu heeft elcx een deel maenden ghehandelt/ doen die 3 sommen van alle hare maenden te samen 20/ Nu is de vraghe/ hoe vele elcx maenden gehandelt heeft? Facit/ etc. Deelet elcx zijn winninghe deur zijn cappitael als volget/dat so comt settet achter ende die maenden int midden.

$\frac{18}{168}|\frac{3}{28}$ A. $\frac{12}{70}|\frac{6}{35}$ B. $\frac{60}{400}|\frac{3}{20}$ C. soecket een ghetal daer inne die deelen voor handen zijn als 140.

maen.

60 . 20 . { 15 facit 5 maenden voor A. / 24 facit 8 maenden voor B. / 21 facit 7 maenden voor C.

Item 4 maken een gheselschap / daer toe legghen A.B.C. te samen 572 gu. B.C.D. te samen 530 gul. C.D.A. te samen 468 gu. D.B.A. te samen 521 gul. staet A 4 maenden/ B 6 maenden/ C 8 maenden/ D 9 maen. hebben te samen ghewonnen 148 gul. De vraghe is/hoe vele dat elcx sal hebben van de winninghe/ ooc hoe vele cap. elck a part inne gelept heeft? Fac. etc.

Aenghesien die Ghesellen altijds soo vele als haerer is te samen legghen minder 1 / soo sommeert die 4 ghe=

ghetallen die sy alle male inne legghen / als namelijcken/572/530/468/521/ comt 2091 gulden / ende onder dese somma leyt een yeder zijn gelt 3 male /deelet daeromme dit af in het ghetal der ghesellen minder 1 / soo comt 697 gu. alle haer hooft goet / daer van neemt A. B. C. 572 gul. soo restet noch 125 gu. voor D. zijn inleggent : Noch trecket B. C. D. 530 gul. van 697 gul. soo restet noch 167 gul. voor A zijn inlegghent : Item C. D. A. 468 guld. van 697 soo restet noch 229 gu. voor B zijn inlegghent: Item D. B. A. 521 van 697/ so restet noch 176 g. voor C zijn inleggent/etc.

A.	B.	C.	D.
167	229	176	125
4 maen.	6 m.	8 m.	9 maenden.
668	1374	1408	1125

4575 . 148 . { 668 facit $21\frac{2789}{4575}$ gu. voor A.
1374 facit $44\frac{684}{1525}$ gu. voor B.
1408 facit $45\frac{3509}{4575}$ gu. voor C.
1215 facit $36\frac{24}{61}$ gu. voor D.

Iten 4 Coopluyden hebben ghewonnen 712 gu. die deelen sy alsoo/ dat den $\frac{1}{2}$ deel van A soo vele zijn sal als $\frac{2}{3}$ van B / ende die $\frac{3}{4}$ van B soo vele als $\frac{4}{5}$ van C/ ende die $\frac{5}{6}$ van C soo veele als $\frac{6}{7}$ van D. De vraghe is/ hoe veel elck hebben sal voor zijn deel? Facit/ etc.

Soecket ghetalen daer inne die deelen voor handen zijn/ als volget/ sette voor A 36.

36/ $\frac{1}{2}$ (18 / $\frac{2}{3}$. 18 . 1 facit 27 voor B.
27/ $\frac{3}{4}$ (20$\frac{1}{4}$/ $\frac{4}{5}$. 20$\frac{1}{4}$. 1 facit $25\frac{5}{16}$ voor C.
25/ $\frac{5}{6}$/$\frac{5}{6}$/21$\frac{3}{32}$/$\frac{6}{7}$. $21\frac{3}{32}$. 1 facit $24\frac{39}{64}$ voor D.

$112\frac{50}{64}$. 712 . { 36 facit $226\frac{794}{803}$ gul. voor A.
27 facit $170\frac{194}{803}$ gul. voor B.
$25\frac{5}{16}$ fa. $159\frac{483}{803}$ gul. voor C.
$24\frac{39}{64}$ fa. $155\frac{195}{803}$ gul. voor D.

Proba.

Proba.

113 $\frac{97}{103}$	g. is den	$\frac{1}{2}$ van A.		welc is ooc den	$\frac{1}{3}$ van B.	
127 $\frac{47}{103}$		$\frac{3}{4}$ van B.			$\frac{4}{5}$ van C.	
133 $\frac{1}{103}$		$\frac{5}{6}$ van C.			$\frac{6}{7}$ van D.	

Item drie Coopluyden hebben een schip bevracht / waer inne A heeft 40 Lasten Rogghen / B 10 Lasten Rogghen / ende 40 Lasten Assche / C 20 Lasten Tarwen / ende t'voorgeschreven schip comende op der Zee heeft deur noot ende onweder ghewozpen over boort 20 Lasten Assche ende 4 Lasten Tarwen: De vrage is / hoe vele die schade beloopt ten hondert / oock hoe vele schade een yeder lijden moet voor zijn deel / als die Rogghe ghetaxeert is op 35 $\frac{1}{2}$ goutguld. t'Last / die Assche op 10 pont vls. het Last / die Tarwe op 42 $\frac{1}{4}$ goutgul. ende t'schip met zijn ghereetschap op 3000 gu. Facit / etc.

L.	L.	L.	Last
40	10	40	20
35 $\frac{1}{2}$	35 $\frac{1}{2}$	10 ℔ vl.	42 $\frac{1}{4}$
1420 g. gu.	355 g. gu.	400 ℔ vl.	845 goutgu.
9940	2485 /	2400 gu.	5915

A. 1988 co. g. B. 497   Facit —— 1183 co. g. voor C.

2400

Facit ———— 2897 corent gu. voor B.

		L.	Last.
	die schade	20	4
A.	1988	10 ℔ vls.	42 $\frac{1}{4}$
B.	2897	200	169
C.	1183	1200	1183
t'schip	3000	236 . 12	236 . 12 st.

gu.

gu. 9068 gu. 1436 : 12 ſt. : 100 gu.
Fac. 15 g. 16 ſt. $13\frac{1377}{2267}$ pen. is de ſchade ten hondert.

g. hebbē ſchade g.
9068 . $1436\frac{3}{5}$ {
1988 fa. $314\frac{10761}{11335}$ g. ſchade voor A.
2897 fa. $458\frac{43411}{45340}$ g. ſchade voor B.
1183 fa. $187\frac{18909}{45340}$ g. ſchade voor C.
3000 fa. $475\frac{625}{2267}$ g. ſcha. voor tſchip.

Item 3 Coopluyden als A. B. C. hebben een ſchip bevracht/ daer inne heeft A 12 Laſten/ B 25 Laſten/ ende C 15 Laſten Rogghen/ ende den ſchipper ſalter vracht hebben van elcker Laſt (ſo hy uytleveren ſal) 10 gu. Nu ſoo heeft den ſchipper deur noot moeten werpen 12 Laſten Rogghen/ ende noch van zijn ſcheeps ghereetſchaps een Ancker boot ende Tou/ weerdich weſende 112 gu ende den ſchipper heeft van berch loon betaelt 40 gu. De vrage is/ hoe vele de ſchade beloopt ten honderden/ ende wort die Rogge ſo behouden is/ vercoft voor 50 goutgu. t'Laſt/ ende t'ſchip met zijn ghereetſchap is getaxeert op 3000 gu. hoe vele ſal elcker Coopman van dat behouden goet voor zijn deel aen gelt ontfangen? Facit.

A.	B.	C.
12 .	25 .	15
70	70	70
840	1750	1050
		1750
		840

52 Laſten beloopen — 3640 gu. corent.
12 Laſt geworpen.

40 L. a 10 g. ter vracht is 400

3240

Berch

Berch loon —is —40 gul.

3200 gul.
3000 gul.

schip eñ goet is weert 6200 gul.
Schade 12 Lasten a 70 gul.
70

840
120 gul. vracht van de 12 geworpen Lasten.

Rest—720 g. die de 12 L. vry ghelt weerdich waren
112 g. is de haverye vant schips gereetschap.

Som. is 832 gu. voor die schade.
gu. gu.
62100 832 1100 Facit $13\frac{13}{31}$ gu. is die
schade ten hondert.

$13\frac{13}{31}$ $13\frac{13}{31}$
30100 32100

390 26
$12\frac{18}{31}$ 39
$13\frac{13}{31}$

$402\frac{18}{31}$ $429\frac{13}{31}$

Item die 3 Cooplupden beloopt hare schade over die 3200 gu. so hare behouden Rogge weerdich waren die somma van $429\frac{13}{31}$ gul. ende den schipper beloopt voor zyn schade over zyn schip $402\frac{18}{31}$ gul. hier tegens moet den schipper hebben ten eersten die vracht van 40 geleverde lasten/ a 10 gu. t'last beloopt—400 gul.
Noch by hem verschoten het berch loon/ is 40 gul.
Noch zyn verlozen ghereetschap/ te weten
het Ancker/Boot/ende Tou/ is ————112 gul.

Somma

Somma is te samen — — — — 552 gul.
Hier van ghetrocken die — — $402\frac{18}{31}$ gul.

Rest noch — — — $149\frac{13}{31}$ gul.
die den schipper noch aen gheldt hebben moet/ ende de 40 Lasten Rogghen die hy uytghelevert heeft / ende voor 50 goutgul. t'Last vercoft zijn / daer van is ghe-worden 2800 gul. hier van ghetrocken die $149\frac{13}{31}$ gul. die men den schipper noch aen gheldt betalen moet / sal noch resten $2650\frac{18}{31}$ gul. soo vry ghelt van dese Rog-ghe ghewor den is / die zijn te deelen voor A. B. C. naer Rata.

Proba.

Item die 52 Lasten Rogghen zijn gherekent weer-dich te zijn met de vracht a 50 goutguld. t'Last 3640 gul. corent / hier af moet gaen ten eersten die vracht van 40 behouden lasten a 10 gu. t'last is — — 400 gu.
Noch van berch loon — — — 40 gu.
Noch voor schade — — — $429\frac{10}{31}$ g.
Noch voor de vracht van de 12 geworpen lasten 120 g.

Somma is — — — $989\frac{13}{31}$ gu.
die ghetrocken van de voorgheschreven 3640 gul. sal noch resten $2650\frac{18}{31}$ gu. vry behouden ghelt als vooren.

Omme nu te weten hoe vele elcks van dese pen-ninghen voor zijn deel hebben sal / soo settet als vol-ghet. — —

gul.	gul.		
3640	— $2650\frac{18}{31}$.	840 fa.	$611\frac{271}{403}$ gu. voor A.
		1750 fa.	$1274\frac{128}{403}$ gu. voor B.
		1050 fa.	$764\frac{238}{403}$ gu. voor C.
		3640 .	$2650\frac{18}{31}$ gu.

Een Coopman heeft 390 gul. omme daer mede te

Coop-

Coopmanschappen/ hy accordeert sick met eenen Factoor dat soo wanneer den Factoor in leyt 70 gu. soo sal hy hebben den $\frac{1}{4}$ van die winninghe: De vraghe is/ hoe hooch dat zijne persoon gheestimeert is facit.

gu.

$\frac{3}{4}$. 390 . $\frac{1}{4}$ Facit 130 gu.

70

Facit 60 gu. is die estimatie des (Facteurs.

Een Coopman gheeft eenen Factoor 390 gu. omme daer mede te drijven den handel van coopmanschappen/ende die estimatie des Facteurs is op 60 gu. Hoe vele ghelts moet den Factoor inne legghen / op dat hy neme den $\frac{1}{4}$ en deel van die winninghe? Facit/ etc.

$\frac{3}{4}$. 390 . $\frac{1}{4}$ facit 130 gu.

60

Facit —— 70 g. moet den Factoor inne (legghen.

Een Coopman heeft 400 gu. omme daer mede te coopmanschappen/ hy accordeert sick met eenen Factoor / dat soo wanneer hy in dese gheselschap leyt 90 gu. soo sal hy nemen den $\frac{1}{3}$ deel van den ghewin/ voor zijn moeyten ende Interest / daer nae soo coemt een ander Coopman begeerende te legghen 350 gu. in dese gheselschap / Belovende oock te onderhouden die accordatie ghemaeckt met den Factoor / te weten dat den Factoor sal deelen van den ghewin pro rata/ ghelijck ofte hy 200 gu. inne gheleyt hadde/ ende ten eynden des Jaers bevinden sy ghewonnen te hebben 250 gu. De vraghe is / hoe vele dat elcx hebben sal voor zijn deel/ ende hoe hooch die persoon des Factoors ge-estimeert zy ? Facit/ etc.

$\frac{2}{3}$. 400

$\frac{2}{3}$. 400 . $\frac{1}{3}$ Facit 200
90

fa. die estimatie des fact. 110 gu.

	gul.		
9510 .	250 .	300	Fa. 105 $\frac{5}{19}$ gu. voor A.
		350	Fa. 92 $\frac{2}{19}$ gu. voor B.
		200	Fa. 52 $\frac{12}{19}$ gu. voor den Fact.

Twee Cooplupden maken een gheselschap / A lept in 400 gu. B lept in 650 gu. dit ghelt overleveren sp eenen Factoor/den welcken sp beloven voor zijnē dienst den $\frac{1}{6}$ deel van die winst / stracx hier nae soo lept den Factoor in de selve geselschap 250 gu. ende sp winnen in alles 240 gu. Hoe vele sal elcx nemen van de winninge? Facit/ etc. Neemt den $\frac{1}{6}$ deel van den gewin / comt 40 gu. voor die belooninghe des Factoors / die subtraheert van 240 gu. so restet noch 200 gu. die sp te deelen hebben onder haer drien. alsoo.

13100 .	2100 .	400 Facit	61 $\frac{7}{13}$ gu. voor A.
		650 Facit	100 gu. voor B.
		250 Facit	38 $\frac{6}{13}$ g. voor den factoor.
			40

Fa. in als winst voor den factoor 78 $\frac{6}{13}$ gu.

Item een Coopman gheeft zijnen Factoor 500 gu. ende den Factoor lept daer toe 200 gu. hier van neemt hy den $\frac{1}{8}$ deel van die winninghe voor zijn solarium / Men vraecht / wat deel elcx nemen sal van de winninghe? Facit/ etc.

500
200

$\frac{7}{8}$. 700 . $\frac{1}{8}$ fa. 100 g. estimatie des Factoors
200

M 8100

8100 : 1 : { 3100 Facit $\frac{3}{8}$ den Factoor. / 5100 Facit $\frac{5}{8}$ den Coopman. }

Item drie maecken een geselschap/ A leyt in 400 gu. B 500 gu. C 600 gu. dit selvighe gelt overleveren sy eenen Factoor/ die sal hebben voor zijn solarium den $\frac{1}{5}$ten deel van die winninge: Nu als 2 maendē gepasseert zijn soo leyt den Factoor in deselve geselschap 300 gu. ende als sy nu van het beginsel af een Jaer lanck ghehandelt hebben/ soo bevinden sy gewonnen te hebben 620 gu. De vrage is/ hoe veele den Factoor voor zijnen dienste toekomt/ oock hoe veele elcx voor zijn deel van de winninge Facit/ etc.

Neemt den $\frac{1}{5}$ten deel van den ghewin/ welcke is 124 gu. voor den dienst des Factoors/ die neemt van 620 gu. soo restet noch 496 gu die zijn te deelen onder den drie Coopluyden ende den Factoor / maecket daeromme als volghet.

A.	B.	C.		:
400	500	600	300 Factoor	.
12	12	12	10	

4800 / 6000 . 7200 . 3000

gul.

210100 . 496 . { 48|00 facit $113\frac{13}{35}$ gu. voor A. / 60|00 facit $141\frac{5}{7}$ gu. voor B. / 72|00 facit $170\frac{2}{35}$ gu. voor C. / 30|00 facit $70\frac{6}{7}$ g. voor den factoor. }

124 g. is dē dienst des fac.

Fa. alle de winst vā dē fac. is $194\frac{6}{7}$ gu. net.

Item twee Coopluyden maecken een gheselschap/ waer inne A leydt 700 gu. B 760 gu. ende voor dit gelt coopen sy 26 Lasten Assche / te weten 10 Lasten

tot

tot 50 gu. t'Last/ ende 16 Lasten tot 60 gu. t'Last/ende elcx neemt 13 Lasten voor zijn gelt: Hoe veele Lasten van elcker soorte sal elcx nemen? facit/ etc.

Settet dat A neemt 1 x Lasten tot 50 gu. t'Last/ dewelcke hem kosten sullen 50 x. Nu falieert hem noch 13—1 x Lasten tot 60 gu. t'Last / die sullen costen 780-60x/die addeert tot 50 x/so komt 780—10 x gelijck 700 gu. ende 1 x is gelijck 8 Lasten tot 50 gu. t'Last/ so moet hy nu noch hebben 5 Lasten tot 60 gu. t'Last beloopt 30 guldens / ende de 8 Last tot 50 gu. beloopt 400 gu. is te samen 13 Lasten voor 700 gu. als boven / ende sullen dan noch resten 2 Lasten tot 50 gulden t'Last voor B / ende 11 Lasten tot 60 gulden t'Last / is te samen oock 13 Lasten voo zijne 760 gulden/ etc.

Item drie Coopluyden hebben een huys ghecoft voor 1200 gu. die A spreeckt tot B/ geeft my de helfte van u gelt soo sal ick hebben soo veele dat ick het huys betale: B seyt teghens C/ geeft my $\frac{2}{3}$ van u gelt soo sal ick soo veele hebben dat ick kan dat huys betalen: C seyt tegens A/ gheeft my $\frac{3}{4}$ van u ghelt soo sal ick hebben soo veele dat ick dat huys kan betalen: De vrage is/ hoe veel gelts dat elcx gehadt heeft.

Sette dat A heeft gehadt 1 x gu. soo moet C ghehadt hebben 1200—$\frac{3}{4}$ x gu. daer van neemt de $\frac{2}{3}$ alse 800—$\frac{1}{2}$x/ die trecket van 1200 gu. sal noch resten $\frac{1}{2}$x + 400 voor het gelt van B/ daer van neemt de helfte welcke is $\frac{1}{4}$x + 200/die addeert tot het gelt van A welcke is 1 x/ soo komt 1$\frac{1}{4}$ x + 200 ghelijck 1200 gu. trecket van elcks 200 sal komen 1$\frac{1}{4}$ x ghelijck 1000 gu. ende 1 x sal ghelijck zijn 800 gu. voor het ghelt van A/ ende daeromme dat 1 x doet 800 gu. soo moet den B hebben voor zijn deel/ welcke was $\frac{1}{2}$ x + 400 g.

oock 800 gu. ende C moet hebben voor zijne 1200—$\frac{3}{4}$ ℞/ die somma van 600 gu. etc.

Item drie ghesellen hebben te deelen eene somma gelts/ waer van die eerste moet hebben $\frac{1}{3}$ van alle die somma ✠ 6 / die tweede den $\frac{1}{4}$ van alle die somma—2/ ende die derde neemt die reste / welcke is 25 gulden meer dan die eerste: Hoe veele is alle die somma / ende hoe veele neemt elcx?

Settet voor alle die somma 1 ℞ g. waer van de eerste neemt $\frac{1}{3}$ ℞ ✠ 6/ ende de tweede $\frac{1}{4}$ ℞ — 2 die beyde producten trecket van alle die somma/so blijft noch $\frac{5}{12}$ ℞—4 voor die derde/ ende daeromme dat den voorsz. derden heeft 25 gu. meer als den eersten welcke heeft $\frac{1}{3}$ ℞ ✠ 6 die maken met 25 guld. in eene somma $\frac{1}{3}$ ℞ ✠ 31 ghelijck $\frac{5}{12}$ ℞ — 4/ ende een ℞ is ghelijck 420 gulden voor alle die Somma/waer van die eerste neemt den $\frac{1}{3}$ten deel ✠ 6 / welcke is 146 gu. den tweeden neemt den $\frac{1}{4}$ten deel —2 welcke 103 gu. ende den derden neemt 171 gul. welcke is die reste/ ende maecket 25 guldens meerder dan den eersten/ etc.

Van Manghelinghe.

Item twee Cooplupden mangelen te samen haere Coopmanschappē/de eene heeft 14 schippont henneps tot 17$\frac{1}{2}$ gu. het schippont/ die ander heeft Carseyen tot 16 g. het stucke: de vrage is hoe vele Carseyen hy moet betalen voor die voorsz. 14 schippont Henneps? facit.

sch.	gul.	sch.
1 .	17$\frac{1}{2}$.	14 facit 245 gul.
gul.	carsey.	gul.
16 .	1 .	245 facit 15$\frac{5}{16}$ carseyen.

Twee Cooplupden manghelen te samen haere coopmanschappen / d'eene heeft Sout het hondert 18 ℔ vlaems/ welcke hy stelt in manghelinge tot 18$\frac{1}{2}$ ℔ vlaems

blaems. die ander heeft talch tot 23 sch. het 100. Die vraage is / hoe duyr hy het talch in mangelinge stellen sal / dat die mangelinge gelijck zy? Facit.

ß.
18 . 18½ . 23 Facit 23 ß. $7\frac{2}{3}$ g.

Twee Cooplupden willen vermangelen hare coopmanschappen/waer van die eene heeft 15 Lasten Rogghen tot 30 goutguld. het Last / ende die ander heeft 40 Lasten Teers tot 21 guld. het Last: De vraghe is/ wien / ende hoe veele d'eene den anderen sal moeten uytkeeren aen ghereeden ghelde? Facit/ etc.

L. g. gul. L.
1 . 30 . 15 facit 630 gu.corent.
L. L.
1 . 21 1 40 Facit 840 gul. corent.
630

Facit den eersten moet betalen 210 gulden aen den tweeden.

Twee Cooplupden mangelen te samen hare coopmanschappen / die eene heeft 20 schippont talchs tot 20 ß. het hondert / ende in manghelinghe settet hy op 24 ß. de ander heeft suycker tot 7. st. het pont ghereet. Hoe duyr sal hy dat moeten in manghelinge setten/ende hoe vele pont sal hy moeten leveren aen den eersten voor zijn talch? Facit/ etc.

pont ß schippont
100 . 24 . 20
300
6000 fa. 432 g. in mangelinghe
20 . 24 . 7 st. fa. $8\frac{2}{5}$ st. salmen het pont suyckers
st. pont in mangelinge stellen.
$8\frac{2}{5}$. 1 . 432 gul. fa. $1028\frac{4}{7}$ pont suyckers sal hy gheven.

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen / A heeft 20 Last Assche tot 54 gu. het Last / die stelt hy in mangelinghe tot $55\frac{1}{2}$ gu. B heeft $117\frac{27}{49}$ Centener Aluyns tot $12\frac{1}{4}$ gu. den Centener gereet: Die vraghe is / tot hoe vele hy zijnen Aluyn sal stellen in mangelinghe / ende welcke van beyden sal moeten uytkeeren? Facit/ etc.

L. gu. L.

1 . 54 . 20 Facit 1080 gu. gereedt.

L.

1 . $55\frac{1}{2}$. 20 Facit 1110 gu. in manghelinghe / trecket 1080 van 1110 gu. soo restet noch 30 guld. die hy zijn goet hooger in mangelinghe stelt dan ghereet.

cent. gu. cent.

1. . $12\frac{1}{4}$. $117\frac{17}{49}$ Facit 1440 gulden beloopt den Aluyn ghereet / daer toe doet 30 gu. die A zijn Assche hoogher (als ghereet) in mangelinge ghestelt heeft / comt 1470 gu. die B zijn Aluyn in mangelinge stellen sal moeten / settet.

Cent. gu. Cent.

$117\frac{17}{49}$. 1470 . 1 Facit $12\frac{97}{192}$ gul. sal hy den Centener Aluyn in mangelinghe stellen / wilmen nu weten wien dat van beyden uytkeeren sal / soo neemt die manghelinghe van A / als 1110 gu. van 1470 gu. mangelinghe van B / soo restet 360 gu. die den A sal moeten toe gheven aen B.

Twee Coopluyden mangelen te samen hare Coopmanschappen / A heeft 20 Last Assche tot 54 guld. het Last / die stelt hy in mangelinge tot $55\frac{1}{2}$ guld. B heeft Aluyn den Centener voor $12\frac{1}{4}$ gu. ende hy wil van A hebben 360 gu. reet ghelts: Tot hoe vele moet hy den Centener Aluyns in manghelinghe setten / ende hoe vele Aluyns moet hy betalen voor die voorschreven 20 Lasten Assche / ende 360 gu. reet gelts? Facit / etc.

L.

L. gu. L.
1 . 54 . 20 facit 1080 gu.
1 . $55\frac{1}{2}$. 20 facit 1110 gu.
g. doen in mangelinge gu.
1080 . 1110
360 360 gul.

1400 . . 1470 . $12\frac{1}{4}$ gu. facit $12\frac{97}{192}$ gul. moet den centener Aluyn in mangelinge ghestelt zijn Cen.
$12\frac{97}{192}$. 1 . 1470 gu. Fac. $117\frac{27}{49}$ centeners Aluyn sal hy moeten leveren.

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen / B heeft $117\frac{27}{49}$ Centeners Aluyn / tot $12\frac{1}{4}$ gu. gereet gelts den centener / ende in mangelinge sette hy het voor $12\frac{97}{192}$ gu. ende hy wil van A hebben 360 gu. reet gelts / A heeft Assche / settet last in mangelinge tot $55\frac{1}{2}$ g. De vraghe is / hoe vele een last Assche reet gheldts ghegouwen heeft / oock hoe vele Assche hen A heeft moeten betalen tot die 360 gu. reet ghelts voor die voorges. $117\frac{27}{49}$ centener Aluyns? facit.
Cent. doet in man. cent.
1 . . $12\frac{79}{192}$ g. $117\frac{27}{49}$ facit 1470 gu.
gu. man. L. gu. 360
$55\frac{1}{2}$. 1 . 1110 fa. 20 Lasten Assche ——
Cent. gereet. cent. 1110
1 . $12\frac{1}{4}$. $117\frac{27}{49}$ facit 1440 gul.
360

——

20 Lasten . 1080 . 1 Last. fa. 54 gu. costet 1 Last Assche ghereedt gelts.

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen / B heeft $117\frac{27}{49}$ cent. Aluyns / settet den cen-

centener in mangelinge voor $12\frac{97}{192}$ gu. ende hy wil van A hebben 360 gu. reet gelts / A heeft Assche / kostet last gereedt 54 gu. ende in mangelinghe settet hy voor $55\frac{1}{2}$ gu. De vrage is/ hoe veel een centener Aluyn reet gelts gecostet heeft? Facit $12\frac{1}{4}$ gu.

Cen. gul. cen.

1 . $12\frac{97}{192}$. $117\frac{27}{49}$ Facit 1470 gu.

360

Restet — 1110 guld. manghelings voor A.

A.

g.man. gereet gelts. gul.

$55\frac{1}{2}$. 54 . 1110 Facit 1080 reet ghelts.

360

Facit 1440 gul. kosten de $117\frac{27}{49}$ Centeners Aluyns/ Spreket.

cen. gul. cen.

$117\frac{27}{49}$. 1440 . 1 Facit $12\frac{1}{4}$ gul.

Twee Coopluyden mangelen te samen haere coopmanschappen / den eersten heeft 24 lasten tonnemeels tot 30 gu. het last/ende in mangelinge sette hyt voor 35 gu. ende hy wil van den anderen hebben $\frac{1}{4}$ deel in gereeden gelde betaelt / De ander heeft Haerlemsche lakenen tot 32 guld. het stucke: Men vraeght hoe duyr hy het stucke in manghelinge sal setten/ ende hoe veele gereet gelts ende lakenen hy geven sal aen den eersten voor zijne 24 Lasten tonnemeels? Facit.

L. gul. L.

1 . 30 . 24 Facit 720 gul.

L. L.

1 . 35 . 24 Facit 840 gul.

g. doē in man. gul.

720 . 840/$\frac{1}{4}$ (210 g. is het gereede gelt die den

210 210 anderen sal moeten betalen.

---

510 . 630 . 32 gul. Fa. 39 $\frac{9}{17}$ gul. moet het Haerlemsche Laken in mangelinge gestelt zijn / ende 210 gul. moet hy den eersten aen gereeden gelde geven wilmen nu weten hoe veele lakenen? Soo spreket voor 39 $\frac{9}{17}$ gul. . 1 laken . 630 gul. Facit 15 $\frac{15}{16}$ Lakenen.

Twee Coopluyden mangelen te samen haere coopmanschappen/ A heeft Linnewant tot 10 st. d'Elle/ die selve stelt hy in mangelinge tot 15 stu. d'elle / ende hy wil hebben datmen hem betalen sal die $\frac{4}{7}$ met gereeden penningen / B heeft Enghelsche lakenen tot 9 ℔ vls. het stucke: De vrage is/hoe vele hy t'selve in mangelinge stellen sal / dat niemant van beyden voordeel en heeft? Fac. het is onmogelijcken/overmits den eersten begeert te hebben meer gereet gelts als de waer hem selven kostet/ etc.

Twee Cooplupden mangelen haere coopmanschap/ A heeft Linnewant tot 10 stuy. d'elle gereet/ ende hy setse in manghelinghe tot 15 stuy. B heeft 3200 pont suyckers tot 7 stuy. het pont/ maer hy wil van A hebben 120 g. in gereeden gelde: Men vraeght tot hoe vele hy den suycker in mangelinge setten sal/ ende hoe veele Linnewants den eersten geven sal aen den tweeden.

pont st pont
1 . 7 . 3200 facit 1120 gu.
120 gu. gereet.

Restet voor die mangelinghe 1000 gu.

gul.
10 . 15 . 1000 facit 1500 gu.
120

pont ——— pont
3200 1620 . 1 fac. 10 $\frac{1}{8}$ stuy.

sal een pont suyckers in mangelinge gestelt zijn.

stup. El.
15 . 1 . 1500 gu. facit 2000 Ellē Linnewant sal hy moeten leveren aen den tweeden.

Item twee Cooplupden mangelen haere coopmanschappen / A heeft 50 stucken Linnewants tot 20 gu. het stucke / die stelt hy in manghelinge tot 30 gu. het stucke / B heeft 3200 pondt supckers tot $10\frac{1}{8}$ stup. het pont in mangelinge ghesteldt: De vraghe is hoe duyr een pondt supckers reedt gelts ghecostet heeft / oock wien ende hoe veele de eene den anderen sal moeten uytkeeren aen gelde? Facit.

stucke gul. stucken
1 . 20 . 50 facit 1000 gul.
stucke gul. stucken
1 . 30 . 50 facit 1500 gu. daer vā neemt 1000 gu. so restet noch 500 gu. die hy zijn Linnewant hooger stelt in mangelinge dan gereedt.
pont pont
1 . $10\frac{1}{8}$. 3200 fa. 1620 gu. beloopt zijn supcker in manghelinghe / daer van trecket 500 gu. die A zijn Linnewant hoogher in mangelinge ghestelt heeft / soo restet noch 1120 gu. die B zijn supcker ghereet kosten sal. Sprecket.
pont gul. pont
3200 . 1120 . 1 Facit 7 stup. costet 1 pont supcker gereet gelts / wilmen nu weeten welcke van beyde uytkeeren sal / soo neemt die manghelinghe van A als 1500 gu. van die mangelinge van B als van 1620 gu. soo restet noch 120 gu. die A sal moeten uytkeeren aen den B.

Twee Cooplupden mangelen te samen haere coopmanschappen. A heeft Peck tot 40 gu. de Last reedt gelts / ende hy settet in mangelinge tot 42 gu. B heeft Damast tot 56 st. d'elle reet ghelts: Tot hoe vele moet hy

hy dat setten in manghelinghe/ dat hy winne met zijn Cappitael 6 ten hondert meerder dan A? Facit/etc.

oft seght 40—42—56 comt $58\frac{4}{5}$ } t'samen $62\frac{4}{25}$ stup.
noch 100—6—56 comt $3\frac{9}{25}$ }

gu. doen in maen.

40 . 42 . 100 fac. 105 buyte op 100 van A.
6

doen in buyte 111 buyten op 100 vā B.

100 . 111 . 56 facit $62\frac{4}{25}$ stup.

Twee Coopluyden mangelen te samen hare coopmanschappen/ A heeft Peck tot 40 guld. t'Last reedt ghelts/ ende hy set het in manghelinghe tot 42 gul. B heeft Damast tot 56 stu d'elle/ende hy steltse in manghelinghe/ tot $62\frac{4}{25}$ stup. Hoe vele wint die eene meer als die ander ten hondert? Facit.

56 . $62\frac{4}{25}$. 100 Facit 111 — B.
40 . 42 . 100 Facit 105 — A.

Facit — —6 is die winninge van B meerder ten hondert dan van A.

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen/ A heeft Peck tot 40 gu. het Last/die hy stelt in mangelinge tot 42 gu. B heeft Damast die hy stelt in mangelinge voor $62\frac{4}{25}$ st. ende hy bevindt 6 ten 100 meerder gewonnen te hebben met zijn cap. dan A. Hoe vele heeft een Elle reedt ghelts ghecostet ? Facit.

40 . 42 . 100 Fa. 105 manghelinghe van A.
6

buy. geven reet 111 manghelinghe van B.

111 . 100 . $62\frac{4}{25}$ stu. Fa. 56 stup.

Twee Coopluyden manghelen te samen haer coopmanschappen/ A heeft Peck die hy stelt in mangelinghe

ghe tot 42 gu. t'last / B heeft Damast tot 56 st. d'elle reet gelts / die hy stelt in mangelinghe tot $62\frac{4}{27}$ st. ende hy bevindet 6 ten 100 meerder ghewonnen te hebben met zijn cap. dan A. Hoe vele heeft 1 L. reet gelts ghecostet? Fac. 40 gu. doen in buyte.

56 . $62\frac{4}{27}$. 100 fa. 111 op 100 van B.
6

buy. geven reet. gu. 105 op 100 van A.
105 . 100 . 42 fac. 40 gu.

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen / A heeft Peck tot 40 gul. die Last reet gelts / B heeft Damast tot 56 st. d'elle reedt gelts / die stelt hy in mangelinghe tot $62\frac{4}{27}$ st. Hoe duyr moet A stellen een last Pecks in mangelinge dat hy winnet 6 ten 100 minder met zijn cap. dan B? facit.

56 . $62\frac{4}{27}$. 100 facit 111 buyte op 100 van B.
6
gul.
100 . 105 . 40 facit 42 guld.

Item A ende B mangelen te samen hare coopmanschappen / B heeft suycker tot 7 stu. het pont ghereet ghelts / A heeft 12 stucken Linnewant tot 21 gu. het stucke gereet gelts / ende in manghelinge sette hy het voor 23 gu. wil den $\frac{1}{6}$en deel betaelt hebben van B met gereeden gelde. Noch heeft hy 2 Engelsche Lakenen van 40 Ellens het stucke tot $3\frac{1}{2}$ g. d'elle reedt ghelts / die settet hy in manghelinghe tot 4 g. d'elle / ende wil van B daer aen betaelt hebben den $\frac{1}{4}$en deel met gereeden gelt. De vraghe is / hoe duyr B zijn suycker het pond in mangelinge stellen sal / op dat de mangelinghe ghelijck sy / oock hoe vele pont suyckers ende ghereeden

den gelt hy den A voor dat linnewant ende Engelsche Lakenen leveren sal? facit/ etc.

stuck gu. stucken.
1 . 21 . 12 facit 252 gul.
1 stucke 23 . 12 fa. 276 g. $\frac{1}{6}$(46 gu. ghereet.

g. doen in buyte | El. gu. El.
252 . 276 | 1 . $3\frac{1}{3}$. 80 facit 280 gu.
46 46 | El. El.
——— ——— | 1 . 4 . 80 Fa. 320 g. $\frac{1}{4}$
206 . 230 | g. doen in buyte ———
200 . 240 | 280 . 320 80 g. ger.
——— ——— | 80 reedt 80 46 gu.
406 . 470 | ——— ——— —— ———
| 200 . 240 fa. 126 g. ghereet
doen in buyte | ghelts in als.
406 . 470 . 7 stu. Facit $8\frac{2}{9}$ stuy. sal een pont suyckers in mangelinghe geset worden.

Spreket nu voor $8\frac{2}{9}$ stuy. salmen gheven een pondt suyckers: Hoe vele pond sullen comen voor 470 guld. Facit 1160 pond suyckers moet hy den A leveren met 126 gu. in ghereeden penninghen voor zijn bovenges. Linnewant ende Engelsche Lakenen.

———————————————

Item A ende B mangelen te samen hare coopmanschappen/ A heeft 12 stucken Linnewants tot 21 gu. het stucke reet gelts/ ende wil van B den $\frac{1}{6}$en deel gereet betaelt hebben. Noch heeft hy 2 Enghelsche Lakenen van 40 Ellens het stucke tot $3\frac{1}{3}$ g. d'elle reet gelts/ ende in mangelinge settet hy de Elle voor 4 gu. wil den $\frac{1}{4}$en met ghereeden gelde betaelt hebben / B heeft 1160 pond suycker s tot 7 st. het pont gereedt gelt/ die stelt hy in mangelinge tot $8\frac{2}{9}$ st. De vrage is/ hoe hooch dat A zijn Linnewant in de mangelinghe ghestelt heeft? Facit 23 gu.

A.

A.

El. gu. Ellen
1 . $3\frac{3}{2}$. 80 fa. 280 gu.
El. gu Ellen
1 . 4 . 80 fa. 320 gu. $\frac{1}{4}$ (80 gu. ghereet.
doen in bupte

B.

280 . 320 | pont st. pont
80 reet 80 | 1 . 7 . 1160 fa. 406 gul.
——— | pont
200 . 240 | 1 . $8\frac{3}{29}$. 1160 fa. 470 gul.

doen int bupt
406 . 470
200 . 240
———
206 . 230 tegens het Lijnwant/ ende aenghesten den A wil betaelt hebben den $\frac{1}{6}$ten deel met ghereden gelde/ soo volghet daer upt/ dat die $\frac{5}{6}$ aen goet vermangelt worden / sprekt daeromme $\frac{5}{6}$ gheven 230 gu. bupte van A / wat sullen gheven $\frac{6}{6}$ fa 276 gu. sullen dan moeten ghelden die 12 stucken Linnewants in mangelinghe/ende 1 stucke sal comen op 23 gu. welck gesocht is/ etc.

———

Item A en B willen met malcanderen mangelen hare coopmanschappen / A heeft 12 stucken Linnewants tot 21 g. reet ghelts het stucke/ende in mangelinge settet hy voor 23 g. ende wil den $\frac{1}{3}$ten deel met ghereeden gelde betaelt hebben. Noch heeft hy 2 Engelsche lakenen van 40 Ellens het stucke tot $3\frac{1}{2}$ gu. de Elle reedt gelts / ende in mangelinge settet hy de Elle voor 4 gu. B heeft suycker tot 7 st. het pont ghereet ghelts/ ende in mangelinge settet hy voor $8\frac{3}{29}$ st. De vrage is / wat voor een deel gelts A van den B by de twee Engelsche Lakenen geeyschet heeft/ oock hoe vele?

stucke

stucke	gu.	stucken
1 .	21 .	12 fa. 252 gu.
1 .	23 .	12 fa. 276/ $\frac{1}{6}$ (46 gu. gereedt.

doen in mange.

252	.	276
46 gereet		46
206	.	230
280	.	320
486	.	550
7 st	.	$8\frac{3}{29}$ st.

El.	gu.	El.
1 .	$3\frac{1}{2}$.	80 fac. 280 gul.
El.	gu.	
1 .	4 .	80 fac. 320 gu.

Multipliceert deur het cruys. het eene ghetal met den anderen/ ende treckt het eene product van den anderen / restet noch $88\frac{8}{29}$ gu. die deelt in die ondergesette ghetallen differentie als in $1\frac{3}{29}$/ sal comen 80 gu. gereedt ghelts/ die hy by de Enghelsche Lakenen sal moeten eyschen/ ende zijn dan 320 guld. buyte ofte manghelinghe den $\frac{1}{4}$en deel / ende is alsoo niemant van beyden gheinteresseert/ etc.

Item A ende B willen met malcanderen manghelen hare coopmanschappen / A heeft 12 stucken Linnewants tot 21 gu. het stucke gereet ghelts / ende wil van B hebben betaelt den $\frac{1}{6}$ deel met gereeden ghelde/ ende voor die reste suycker ontfanghen. Noch heeft hy 2 Enghelsche Lakenen van 40 Ellens het stucke tot $3\frac{1}{2}$ gu. reet gelts d'elle / ende in mangelinghe settet hy d'elle voor 4 g. ende wil den $\frac{1}{4}$en deel met den ghereeden gelde betaelt hebben/ B heeft suycker/ geeft dat pont ghereet voor 7 st. ende in mangelinge voor $8\frac{3}{29}$ st. De vrage is / hoe hooch 1 stucke Linnewants in mangelinghe ghestelt is/ oock hoe vele reedt gelts ende suyckers hy leveren sal voor dat lijnwant ende de Enghelsche lakenen/ op dat die manghelinge gelijck zy / ende niemants gheinteresseert? Facit.

stuck

stuck gu. stucken.
1 . 21 . 12 facit 252 gu.
stucke stucken
1 . 1 ℞ g. . 12 fa. 12 ℞ g. $\frac{1}{8}$(2 ℞ gu. ghereedt

g. doen in mange. gu.
252 . . 12 ℞
— 2 ℞ ghereedt. 2 ℞
—————————
252—2 ℞ . 10 ℞
200 . . 240
—————————
452—2 ℞ . 10 ℞ + 240
Spreket 452—2 ℞ doe in

El. gu. El.
1 . $3\frac{1}{2}$. 80 fac. 280 gul.
El. gu. El.
1 . 4 . 80 fac. 320 gul.
doen in buy.
280 . 320/ $\frac{1}{4}$(80 gereet
80 . 80
—————————
200 . 240

mangelinghe 10 ℞ + 240 wat sal doen 7 stuyvers fac.
70 ℞ + 1680
——— die zijn gelijck $8\frac{3}{29}$ stuy. ende 70 ℞ + 1680 is
452—2 ℞
gelijck $3662\frac{22}{29}$—$16\frac{8}{29}$ ℞ ofte 2030 ℞ + 48720 ghelijck 106220—470 ℞/ende 1 ℞ sal dan gelijck zijn 23 gu. so hooch is het Linnewant in mangelinge gestelt/aengesien dan 1 ℞ is 23/ soo moet 10 ℞ + 240 te samen wesen 470 gu. die mangelinghe van A daer hy suycker voor ontfanghen wil / settet dan.

stuy. pont gul.
$8\frac{3}{29}$. 1 . 470 Facit 1160 pondt suyckers moet hy aen A betalen/ tot die 2 ℞ gu. ende 80 gereet/ welcke is te samen 126 gu. aen ghereeden ghelde/voor zijn Linwant ende Engelsche Lakenen / etc.

—————————

Twee Coopluyden manghelen te samen hare coopmanschappen/ A heeft Fluweel die hy stelt in mangelinge 10 st. hooger dan sy weerdich is in gereeden pen. B heeft Linwant tot 12 gu. 15 st. het stucke ghereedt gelts/ende hy steltse in mangelinge tot 13 g. 18 st. ende is alsoo die mangelinge gelijck: De vrage is/hoe vele

een

een Elle Fluweels kostet in gereden penningen / oock hoe vele in mangelinghe? Facit.

stuy. stuy. gul.

1 ℞ . 1℞+10 . $12\frac{3}{4}$ Facit $\frac{51 ℞ + 510}{4 ℞}$ gelijck

$13\frac{9}{10}$ ofte 51 ℞ + 510 ghelijck $55\frac{3}{5}$ ℞ ende 1 ℞ sal gelijck zijn $110\frac{20}{23}$ st. so een Elle Fluweels reedt gelts gecostet heeft/ ende in manghelinghe komt het op $120\frac{10}{23}$ stuyv.

Item twee willen met malckanderen mangelen/ A heeft 16 schippont Vlas tot 24 croonen gereet gelts / ende hy wil den $\frac{1}{3}$en deel met ghereeden penninghen betaelt hebben / ende boven dat soo begheert hy noch 12 ten hondert meerder te winnen dan B/ die ander heeft wagenschot tot 12 ₶ vl. ghereet gelts het hondert beslagen hout / ende in mangelinge settet hy op 15 ₶ vl. De vrage is/ hoe hooch A een schippont in mangelinghe setten sal? Facit.

doen in buyte

24 . 1 ℞/$\frac{1}{3}$ ($\frac{1}{3}$ ℞ gereet.

$\frac{1}{3}$℞ ghereedt $\frac{1}{3}$℞

---

24 — $\frac{1}{3}$ ℞ . $\frac{1}{3}$ ℞ . 12 ₶ vls. Facit $\frac{8 ℞}{24 - \frac{1}{3} ℞}$ ghelijck 15 ₶ vls. ofte 8 ℞ ghelijck 360 — 5 ℞/ende 1 ℞ is ghelijck $27\frac{9}{13}$ Croonen dat A zijn Vlas in manghelinge stellen sal/als niemant van beyden voordeel hebben en soude/ofte als die mangelinghe ghelijck is: Maer aengesien dat A 12 ten hondert meerder winnen wil dan B. Soo sprecket.

100 . 112 . $27\frac{9}{65}$ Facit $31\frac{1}{65}$ Croonen sal A een Schippont in manghelinge stellen / op dat hy winnet 12 ten hondert meerder dan B.

Item / A ende B willen met malcanderen mangelen/

len/ A heeft 16 schippont Vlas / die settet hy in manghelinghe tot $31\frac{1}{65}$ croonen / ende hy neemt den $\frac{1}{3}$ten deel met gereeden gelde betaelt/ende wint boven dat 12 ten 100 meerder dan B. Die B heeft Wagenschot tot 12 ₶ vls. het hondert beslagen/ ende in mangelinge stelt hy het op 15 pont vls. Die vraghe is / hoe vele een schippont Vlas reedt gelts gecostet heeft? Facit.

112 . 100 . $31\frac{1}{65}$ Facit $27\frac{2}{13}$ croonen.
doet in mangelinge.

1℞ . $27\frac{9}{13}$/$\frac{1}{3}$ ($9\frac{3}{13}$ gereet gelts.
$9\frac{3}{13}$ gereet $9\frac{3}{13}$

1℞—$9\frac{3}{13}$. $18\frac{6}{13}$. 12 ₶ vls. Facit $\frac{2880}{13℞-120}$ ghe-

13 ℞—120 . 240 (lijck 15 eñ 1 ℞ sal dan gelijck zijn 24 Croonen die een schippont Vlas reedt gelts ghekostet heeft/ etc.

Item A ende B willen mangelen hare Coopmanschappen/ A heeft Vlas tot 24 croonen reet gelts / eñ in mangelinge settet hy voor $31\frac{1}{65}$ Croonen/ende neemt den $\frac{1}{3}$ten deel betaelt met gereeden gelde / ende wint noch 12 ten hondert meerder dan B / die ander heeft Wagenschot/ die stelt hy in mangelinghe voor 15 pont vl. het hondert: De vraghe is/hoe hooch het hondert reet gelts ghecostet heeft Facit.

112 . 100 . $31\frac{1}{65}$ Facit $27\frac{9}{13}$.
doen in mange.

24 . $27\frac{9}{13}$/$\frac{1}{3}$ ($9\frac{3}{13}$ gereet gelts.
$9\frac{3}{13}$ gu. ghereet $9\frac{3}{13}$

gereet

$14\frac{10}{13}$ / . $18\frac{6}{13}$. $14\frac{10}{13}$. 15 ₶ vl.
Facit 12 pont vls. heeft het hondert Waghenschot hem in ghereet ghelt ghecostet.

Item

Item A ende B willen met malcanderen manghe- len hare Coopmanschappen / A heeft Vlas tot 34 Croonen reedt gheldts het Schippont / ende hy setse in manghelinghe tot $31\frac{4}{67}$ Croonen / met sulcker voor- waerden dat hy sal winnen (naer dat die manghelin- ghe ghelijck is) 12 ten hondert meerder dan B. Item B heeft Waghenschot tot 12 pondt vls. het hondert beslaghen ghereedt ghelts / ende in manghelinghe sette hy't voor 15 pont vls. De vraghe is welcke / en- de oock wat deel die eene betalen sal aen den anderen in ghereden penninghen? Facit.

112 . 100 . $31\frac{1}{67}$ Facit $27\frac{9}{13}$ Croonen soude A zijn Vlas in manghelinghe behooren te stellen als hy die 12 ten hondert niet meer en begheerden te winnen dan B. Nu besiet als A zijn goedt in manghelinghe settet tot $27\frac{9}{13}$ Croonen / welcke van beyden de beste manghelinghe ghedaen heeft / deelet een yeder zijn buyte ghelt deur zijn ghereedt ghelt / by welcken die grootste quotient ghevonden wordt / die selve gheeft reedt ghelt toe / ende heeft die beste manghelinghe / by den eersten comt sulcken quotient $\frac{2}{13}$ by den ande- ren $1\frac{1}{4}$: Maer $1\frac{1}{4}$ is meerder dan $1\frac{2}{13}$ gheeft daerom- me den tweeden reedt gheldt toe aen den eersten / wil men weten hoe vele / so settet als volghet.

doen in mangelinge.

24 . $27\frac{9}{13}$ van A.

12 . 15 van B.

3 divisor.

Multipliceert cruyswijse met malcanderen / ende treckt het eene product van den anderen/so restet noch $27\frac{9}{13}$/die deelet af met 3 die ondergesette getalen diffe- rentie sal comen $9\frac{3}{13}$/ die zijn van $27\frac{9}{13}$ croonen mange- linges den derdendeel die B aen den A in ghereeden gelde betaelt op zijne Ware/ etc.

Twee Coopluyden mangelen te samen hare Coopmanschappen/A heeft Teer tot 24 g. het last reet gelts/ende in mangelinghe stelt hy het voor 27 guld. over 3 maenden te leveren/ B heeft Keese tot 5 gul. het hondert pont gereedt/ ende hy wil zijn goet leveren over 6 maenden: De vraghe is / hoe hooch hy het 100 pont Keese in mangelinghe setten sal / op dat de mangelinge ghelijck sy? fac.

24 5

3

3 m. 6

4 . 1 . 5 Fac. $1\frac{1}{4}$ gewinnen de 5 gu. in 6 maenden naer advenant den eersten zijn winninghe in zijn tijt/ die selve $1\frac{1}{4}$ gul. addeert tot 5 gul. so comt $6\frac{1}{4}$ gul. soo hooch moet den B zijn Keese het hondert pond setten in mangelinghe.

Item A ende B willen met malckanderen mangeken hare Coopmanschappen / B heeft Keese tot 5 gul. het 100 pond reet gelts/ ende in manghelinge settet hy voor $6\frac{1}{4}$ g. in 6 maen. tijts te leveren/ A heeft Teer/die settet hy in mangelinge tegens 27 gul. 't Last/ ende hy wil over 3 maenden zijn goet leveren: Nu is de vrage/ hoe vele het Last Teer in ghereeden gelde is gheestimeert gheweest? Facit op 24 gul. 't Last.

gul.

5 1 ℞

$1\frac{1}{4}$

6 m. 3 m.

10 . $1\frac{1}{4}$. 1 ℞ Facit $\frac{1}{8}$ ℞ winninghe gelijck 27—1 ℞ / ende 1 ℞ is ghelijck 24 gul. die A zijn Teer reedt ghelts het Last gegouden heeft/ etc.

Item

Item A ende B manghelen te samen hare Coopmanschappen/ die eerste heeft Teer het Last tot 24 g. reet gelts/ ende in mangelinge settet hy voor 27 guld. over 5 maenden te leveren / die ander heeft Keese tot 5 gul. het hondert pond ghereedt ghelts / ende in manghelinghe settet hy voor $6\frac{1}{4}$ guld. ende is alsoo teghens den eersten in der mangelinge ghelijck: De vraghe is/ hoe vele tijts den anderen gehadt heeft omme te leveren zyn goet? Facit 6 maenden.

gul.		$6\frac{1}{4}$ gul.
24	5 gul.	5
3		——
3 m.	1 ℞ maen.	$1\frac{1}{4}$ gul.

24 . 1 . 5 ℞ Facit $\frac{3}{24}$ ℞ ghelijck $1\frac{1}{4}$/ ende 1 ℞ is ghelijck 6 maenden / soo vele tijts heeft den tweeden ghehadt omme zijn goet te leveren/etc.

Item A ende B manghelen te samen hare Coopmanschappen / B die settet zijn goed $1\frac{1}{4}$ guld. hoogher in mangelinge dan hyse in gereeden gelde geeft/ende wil in 6 maenden leveren/ A geld zijn goed reedt gelts 24 gul. ende in manghelinghe set hy het voor 27 guld. over 3 maenden te leveren / ende is die manghelinghe malcanderen also ghelijck: De vraghe is/hoe vele den B zijn goed reet gelts ghegouden heeft? Facit 5 guld.

1 ℞		24
	$1\frac{1}{4}$	
6 m.		3 m.

1 ℞ . $1\frac{1}{4}$. 12 facit $\frac{15}{1 ℞}$ ghelijck 3 ende 1 ℞ sal ghelijck zijn 5 guld. die B zijn goet in ghereeden pen. gegouwen heeft/etc.

Item A ende B manghelen te ſamen hare Coopmanſchappen/A heeft Hennep tot 16 g. gereet/ die ſet hy in manghelinge tot 20 gu. geeft 4 maenden dach / ende wil den $\frac{1}{4}$en deel betaelt hebben met gereeden gelde/ B heeft Safferaen/ die ſettet hy in manghelinghe het pont voor $10\frac{9}{11}$ g. geeft 6 maenden dach. De vrage is/hoe vele die Safferaen gereet gegouwen heeft? Fa.

16 . 20/$\frac{1}{4}$(5 ghereet
5 . 5
———————
11 . 15
11
———

4 maenden gheven 4 g. gewins/wat 6 maenden? fac. 6 gul. ghewin/ die addeert tot die voorſ. 11/ comt 17/ſettet nu 17 gheven 11.gu. gereet/ wat ſullen gheven die $10\frac{9}{11}$ gulden ? facit 7 gul. ende ſoo vele heeft het pondt Safferaen gereet gegouden / etc.

Item twee Coopluyden manghelen te ſamen hare Coopmanſchappen/A heeft Hennep tot 16 g. t'ſchippont gereet gelts/ ende hy ſettet in mangelinghe voor 20 g. voor 4 maenden tijts / ende wil den $\frac{1}{4}$en deel gereet gelt hebben/ B heeft Safferaen/ gelt het pont gereet 7 g. ende geeft 6 maenden tijts. De vrage is/hoe duyr hy den Safferaen in mangelinghe ſetten ſal/op dat de mangelinge ghelijck zy? facit.

doen in buyte

16 . 20/$\frac{1}{4}$(5 ghereet.
5 gereedt 5
——————— 11 7
11 . 15 4
11 4 m. 6 m.
———————————

4 win/11 . 1 . 42 facit $3\frac{9}{11}$ guld.
gewin

gewin voor B / die selve moet zijn Safferaen soo vele hooger setten dan ghereedt gelts / welcke is voor $10\frac{2}{11}$ gul dat hy een pont sal moeten in mangelinge setten/ ende sal alsoo aen den A moeten betalen den 14^en^ deel zijner ware met gereeden penningen/ ende de mangelinghe sal ghelyck zyn.

Item A ende B mangelen te samen hare coopmanschap/ A heeft Hennep tot 16 gu ghereet ghelts/ ende stelt het in manghelinghe voor 40 gu. wil den $\frac{1}{4}$en deel gereedt gelts hebben ende in 4 maenden zijn goet leveren/ B heeft Safferaen tot 7 gul. reedt gelt het pont/ ende hy wil leveren binnen 6 maenden / De vraghe is / hoe duyr hy zijn Safferaen in mangelinge sal setten op dat hy wint 12 ten 100 meerder dan A? Fa.etc. Rekent deur bovenges. questie hoe hooch B zijn Safferaen setten soude in mangelinghe soo die buyte ghelijck ware/sal comen $10\frac{2}{11}$ guldens. Settet nu

100 . 112 . $10\frac{2}{11}$. Fac. $12\frac{31}{275}$ guldens.

Item A ende B willen te samen manghelen hare coopmanschappen / A heeft 6 stucken Linnewants tot 12 gu. het stucke gereet/ ende in mangelinge settet hy voor 16 gul. voor 4 maenden / ende hy wil hebben den $\frac{1}{4}$en deel met gereeden gelde betaelt/ Noch soo heeft hy 4 stucken Carseyen tot 32 guld. het stucke / ende in mangelinghe settet hy voor 36 gul. voor 6 maenden / ende hy wil den $\frac{1}{6}$en deel met ghereeden ghelde betaelt hebben/ B heeft specerpen tot 16 gu. het hondert pont ghereet gelts/ De vraghe is/ tot hoe vele hy t'selve in manghelinghe setten sal voor 8 maenden / oock hoe vele gereet gelts ende specerpen hy betalen sal aen den eersten? etc.

ſtucke gul. ſtucken
1 . 12 . 6 facit 72 gu.
1 . 16 . 6 facit 96 gu.
doen in buyte
72 . 96/$\frac{1}{4}$(24 gu. gereet gheltz.
24 gereet 24

48 . 72
buyte m.
72 . 4 . 288
120 . 6 . 720

192 1008
4
88
1008 (5$\frac{1}{4}$ maen.
192

Carſ. gu. car.
1 . 32 . 4 facit 128 gul.
1 . 36 . 4 facit 144 gul.
doen in buyte
128 . 144/$\frac{1}{6}$(24 reedt
24 g. gereet 24

104 . 120
48 . 72

152 . 192
152

40 winſt.

gu.
152 16
40
5$\frac{1}{4}$ ma. 8 maenden.

798 . 40 . 128 Facit 6$\frac{166}{399}$ g. gewin voor B/die addeert tot 16 gu. ſal comen 22$\frac{166}{399}$ g. ſoo duyr ſal B het 100 pond ſpecerijen in mangelinghe ſetten/ addeert 24 gu. reedt geltz op het Linwant/ ende noch 24 gu. reet gheltz op de Carſeyen te ſamen comen 48 gu. die B aen den A betalen ſal met ghereeden ghelde / Wilmen nu weten hoe vele ſpecerijen hy den A ſal moeten leveren/ſoo ſettet als volghet.

gu.

gu. . pont . gu.
$22\frac{166}{399}$. 100 . 192 Facit $856\frac{296}{399}$ pondt specerijen
399 sal den B moeten leveren tot
798 die 48 gu. reet gelts voor die
798 1728 voorges. Linwant ende Car-
166 1728 seyen.
576
8944
76608

Rekenschap van Goudt ende Silver / Nota.

Item men weeght het Silver met Marcken / Oncen / ende Enghelssen / doen 8 Oncen een Marck / ende 20 Engelssen een Once / Ende men proberet het puyre Silver met penninghen / greynen / doen 12 & een Marck / ende 24 Grainen een penninck.

Item het Gout weeghtmen gelijcken het Silver / ende men probeert het met Karatten / ende grainen / maken de 24 Karats een Marck / ende 12 Grainen een Karat.

Exempel.

Item 18 Enghelssen hoe vele greynen makense? Soo merckt dat een Marck is 160 Enghelssen / ofte 288 greynen. Spreket nae die Reghel.

En. doen.	grey.	Engel.
160 .	288 .	18
20	36	162
5 .	9 Fac.	$32\frac{2}{5}$ greynen.

Item $32\frac{2}{5}$ greynen / Hoe vele Enghelssen makense?
Facit.

grey.	En.	grey.
288 .	160 .	$32\frac{2}{5}$
36 .	32 .	162
9	4	
	1	

Fac. 18 Engelssen.

Item 154 greynen/ Hoe vele Oncen makense?
Facit.

grey.	oncen.	grey.
288 .	8 .	154
36	1	$25\frac{2}{3}$
6		
1		

Facit $4\frac{5}{18}$ oncen

Item $4\frac{5}{18}$ Oncen/Hoe vele Greynen makense?
Facit.

Oncen	grey.	Oncen
8 .	288 .	$4\frac{4}{18}$
	16	
1 .	2 .	77
		2

Fac. 154 greynen.

Item omme te maken 6 oncen in penninghen.
Facit.

Oncen

Oncen ₰ Oncen
8 . 12 . 6

3
8
4 Facit 9 ₰

In 9 ₰/Hoe vele Oncen makense?

₰ Oncen ₰
12 . 8 . 9 Facit

4 6
2 3

Facit . 6 oncen

Item 9 Carat/Hoe vele ₰ makense? Facit.

carat ₰ carat.
24 . 12 . 9

12 Facit 4½ ₰.

Item 4½ ₰/Hoe vele Caratz makense? Facit.

₰ cara. ₰
12 . 24 . 4½

Facit 9 caratz.

Exempel.

Item/een Munt-meester heeft ghecoft een clomp silver/weecht 34 marc. 7 oncen/houdet de marck 10 ₰ 14 grain fijns/eñ costet een marc fijn silver 14 g.8½ st. Hoe vele beloopt het aen fijn/ende oock in ghelde? Fa.

marck oncen
34 . 7
10 ₰ 14 grain.

6 pen.

6 pen. . 17 . pen.
4 pen. 11 . 4

12 grain . 1 . 5 grainen
2 . —. 2 . 20

4 oncen . 5 . 7 . (12
2 . 2 . 15 . 6
1 . 1 . 7 . 9

fa. fijn marck. 30 pen. 9 grep. 2. . 3
14 gu. $8\frac{1}{2}$ stup.

420
5 stup . 7 . 10
$2\frac{1}{2}$. 3 . 15
1 . 1 . 10

6 pen. . 7 . 4 . 4
3 . 3 . 12 . 2 . (12
1 . 1 . 4 . 0 . 8 . (12

2 grainen — 2 — — 8
3 — — 4 — 1

fa. guldens 443 . 13 10 . — . 9

Item een clomp silvers weecht 42 mercken/ 5 oncen 15 Engelss. houdet de marck 11 pen. 15 grainē fijns/ costet yeder marck fijn silvers 15 g. $17\frac{1}{2}$ stu. Facit 41 marck 4 pen. 14 grainen 6. 4. 6 Fijn / die rekent nu tot gelde/ sal comen 656 gul. 19 stup. 5 pen. ende noch een partie van penninghen/ als volget.

marck. oncen En.
42 . 5 . 15
11 pen. 15 grain.

462
12 grain : 21 grainen.
3 . 5 . 6 .[12

4 oncen . 5 . 19 . 6 .[12
1 . 1 . 10 . 10 . 6

10 Engelss. — 17 . 5 . 3 .[12
5 . . 8 . 8 . 7 . 6

496 . 14 . 6 . 4 . 6

Fa. fyn marckē 41 . 4 . 14 . 6 . 4 . 6
15 . 17½ stuy het fijne marck.

615
10 stuy. . 20 . 10
5 . 10 . 5
2½ . 5 . 2 . 8 .[22

4 pen. . 5 . 5 . 13 . 4

12 grain. — . 13 . 3 . 8 .[12
2 gr. . . 2 . 3 . 3 . 4

6 . . — 8 . 9 . 10
3 . . . 4 . 4 . 11 .[9

4 . . . — . 5 . 10 . 5 . [8
6 . . . — 8 . 7 . 3

Facit gul. 656 . 19 . 5 . 7 . 9 . 3 . 3

Item een Wisselaer heeft gecoft 8 Marck 6 Oncē 13 Engelssen Silvers / houdet de Marck fijns 10 ₰. 16 greynen / ende betaelt voor de Marck fijns 67 ß. 6 grooten/ Facit.

Marc.

	Marc.	Oncen	Eng.
	8	6	13
	10 ₰ . 16 grep.		
6 ₰	4		
4	2	8	
12 grep.	—	4	
4		1	8
4 oncen		5	8
2		2	16
10 engelss.		—	16
2			$3\frac{1}{7}$
1			$1\frac{1}{7}$
Facit marcken	7	10	$4\frac{4}{7}$ grep. fijns

67 ß. 6 ₰ de marck.

60 ß.	21		
7	2	9	
6 groot.	—	3	6
6 ₰	1	13	9
4	1	2	6
4 grep.	—	—	$11\frac{1}{4}$
$\frac{4}{7}$			$2\frac{1}{4}$
Facit ℔	26	9	$10\frac{1}{2}$ groote vls.

Item een Coopman coopt een clomp Gouts weghende 8 marck 7 oncen 19 Engelssen tot 22 karats 11 grain die marck/ facit.

M.

m. oncen/ En.
8 . 7 : 19
22 . 11

12 karat . 4 . ka.
8 . . 2 . 16
2 . . — . 16. grainen.

8 grain . 5 . 4
3 . . 2 . —(12

4 oncen . 11 . 5 . 6
2 . . 5 . 8 . 9(12
1 . . 2 . 10 . 4 . 6

10 Engelss. . 1 : 5 : 2 . 3 . (12
5 . . — 8 . 7 . 1 . 6
4 . . . 6 . 10 . 6 . —

Fa. fyne marck. 8 . 14 . 1 . 3 . 4 . 6

So een once gouts costet $17\frac{1}{2}$ gulden / wat sal costen die 19 Engelssen ? facit 16 gu. 12 stu. 8 pen.

En. gu. En. gu. En.
20 . . $17\frac{1}{2}$ . . 19/ Anders. 20 . $17\frac{1}{2}$. 19

8 . 15 . 10 17 . 10
4 . 7.8. 5 17 . 8
3 . 10—. 4

fac. gu. 16 . 12 . 8 pen fac. gu. 16 . 12 . 8 pen.

Item een Wisselaer heeft gecoft 8 Marck 4 once ende 7 Engelssen Gouts / houdet de Marck fyns 18 carat 9 grainen/ende costet die marck fyns 39 ℔ 18 ß 8 grooten vls. Facit.

Marck. Oncen Engelss.
8 . 4 . 7
18 carat 9 greynen

12 carat

12 carat . 4
6 . 2

6 grey . — 4
3 . . 2

4 oncen . 9 . 4½

8 Engelss. . — . 11¼
1 Engelss.min. — . 1 13/32 subtra.

Facit marck. 6 . 16 . 2 11/32 greynen fijns a
39 . 18 . 8 grooten.

239 . 12
12 carat . 19 . 19 . 4 .(12
4 . . 6 . 13 . 1 . 4 . (12

4 greynen. — . 11 . 1 . 1 . 4
2 . 5 . 6 . 6 . 8
1/32 . — . 8 . 3 . 10 .(12
2/32 . . 2 . — 11 . 6
1/32 . . 1 — 5 . 9.

Facit — — 266 lb 10 ß 11 d 3 . 11 . 3

Item een Coopman heeft een clomp silvers van 50 marcken / hout 8 pen. fijn de marck/ in welcke 8 pen. fijn wort bevonden te wesen 2 carats gouts / ende een marck fijn silvers kostet 14½ gul. ende een once gouts costet 18¾ g. De vrage is/hoe vele fijn silver ende gout in desen clomp is / ende ooc hoe vele het beloopt in gelde? Facit.

marck. pen. marck.
1 . 8 . . 50 Fac. 33⅓ marck. Nu spreeckt/ in 8 pen. is 2 karat gouds / Hoe vele gouds is in 33⅓ marck? Fac. 4⅙ marcken gouds / die trecket van 33⅓ marc-

marcken / soo blijft noch $29\frac{1}{8}$ marcken fijn silver / rekent nu de weerde van elcx als volget.

$29\frac{1}{8}$ m.	Once.	gul.	mar.
$14\frac{1}{2}$ gu.	1 .	$18\frac{3}{4}$.	$4\frac{1}{8}$
			8

116      $33\frac{1}{3}$ oncen.

29

14 . 10   9 . 300

2 . 8 . $5\frac{1}{3}$ 9 . 300

$\frac{3}{4}$. 25

fa.g. 422 . 18 . $5\frac{1}{3}$

625 . — . —

fa. 1047 gul. 18 stu. $5\frac{1}{3}$ pen. beloopt den gheheelen clomp in gelde.

Item een Wisselaer heeft een Masse Silvers weghende 64 Marck a 9 ₰ fijns de Marck / ende noch soo houdet Marck 1 carat ende 8 greynen Gouts / ende een Marck fijn Silvers costet 66 ß 10 grooten / ende die Marck Gouts fijn costet 40 ₶. De vraghe is / hoe vele Gouts ende Silvers fijn daer bevonden wort in de voorseyde Masse / oock hoe vele de Masse aen ghelde sal beloopen? Facit.

Marck.	₰ fijns	Marck.
1 .	9 .	64

6 . 32

3 . 16

facit 48 Marck / Noch spreket in 9 ₰ is $1\frac{2}{3}$ carat Gouts / Hoe vele Gouts / is daer in 48 Marcken?

O.   ₰.

ȝ carat . mar.
9 . $1\frac{2}{3}$. 48
96

1

576 ȝ.

64 ȝ.

2 carat . $5\frac{1}{3}$
$\frac{1}{3}$ carat min — $\frac{8}{9}$ subtra.

facit $4\frac{4}{9}$ Marck Goudts / dat trecket van 48 Marck / Restet noch $43\frac{5}{9}$ Marck fyn Silvers.

$43\frac{5}{9}$ marck a
66 ß. 10 grooten.

60 ß . 130 . 13 . 4
6 . 13 . 1 . 4
8 grooten . 1 . 9 . $0\frac{4}{9}$
2 . — . 7 . $3\frac{1}{9}$

facit . 145 . 10 . $11\frac{5}{9}$ grooten vls. beloopt het Silver.

$4\frac{4}{9}$ marck a
40 ℔

160
17 . 15 . $6\frac{2}{3}$

Facit . 177 . 15 . $6\frac{2}{3}$ grooten vls beloopt
145 . 10 . $11\frac{5}{9}$ (het Goud.

Facit ℔ 323 . 6 . $6\frac{2}{9}$ gro vls. beloopt die gheheele Masse.

Item

Item een Princen daler weeght $22\frac{1}{2}$ Enghelssen / ende houdt fijn de Marck 10 ₰ / ende een Rijcxdaler weeght 19 Engelssen/ende houdt fijn de Marck 10 ₰. $15\frac{15}{19}$ greynen/ De vraghe is / soo een Princen daler gelt 50 stuy. Wat dan den Rijcxdaler behoort te ghelden naer advenant? facit.

Engelss. ₰ fijns Engelss.

160 . 10. . $22\frac{1}{2}$ fa. $1\frac{13}{32}$ ₰ fijns.

Engelss. ₰ grey. Engelss.

160 . 10 . $15\frac{15}{19}$. 19 fac. $1\frac{17}{64}$ ₰ fijns.

₰ fijns costen stuy. ₰ fijns.

$1\frac{13}{32}$. 50 . $1\frac{17}{64}$

45 . 25 . 81

9

1 . 5 . . 9

5

Fac. 45 st. behoort 1 Rijcxdaler te gelden.

Item een Vlaemschen Nobel weecht $4\frac{4}{5}$ Enghelss. ende houdt 23 carat fijn de Marck / ende een Roosennobel weegt 5 Engelssen/ende houdt 23 carat 10 grey. fijns de Marck / De vraghe is / soo een Vlaemschen Nobel gheldt 6 gu. 7 stuy. hoe vele den Roosen-nobel naer advenant behoort te gelden? Facit.

Engelss. carat

160 . 23 . $4\frac{4}{9}$ Engelss fa. $7\frac{2}{3}$ grain. fijns

Engelss: carat grey. Engelss.

160 — 23 . 10 . 5 facit $8\frac{15}{16}$ greynen fijns

grey. fijn. gu. stuy. grey. fijns

$7\frac{2}{3}$. 6 . 7 . $8\frac{15}{16}$ fac. 7 gu. $8\frac{19}{368}$ stuy. behoort

hoort den Roosen-nobel te ghelden/naer advenant den Vlaemschen Nobel/ etc.

Item een Wisselaer heeft 20 Marck Silvers houdet de Marck 4 pennin. fijn / daer van neemt hy een stuck/drijft dat int vuyr op 10 pen. fijn de Marck/ eñ doet het selvighe stuck naer den brant wederomme tot die reste (van de 20 marcken) ende houdet alsdan een Marck 5 pen. fijn. De vraghe is/hoe vele dat afghesneden stucke ghewegen heeft? Facit.

Settet hy neemt daer af 1 ꝶ Marck / soo restet noch 20—1 ꝶ Marck/ ende sprekt nu.

8
10
4
verliesen———
10 . 6 . 1 ꝶ Facit $\frac{3}{5}$ ꝶ marck copers die neemt van 1 ꝶ marcken/sal noch resten $\frac{2}{5}$ ꝶ marc a 10 pē. fijn die selvige $\frac{2}{5}$ ꝶ addeert tot de 20—1 ꝶ(welcke is de reste vā de 20 Mar.) sal comen 20—$\frac{3}{5}$ ꝶ marc die houden

80 pen.
80 pen. wat 1 marck(Fac.———ghelijck 5 pen. ende
20—$\frac{3}{5}$ ꝶ

100—3 ꝶ sal dan gelijck zijn 80 ende 3 ꝶ + 80 gelijc 100 ende 1 ꝶ sal dan moeten wesen $6\frac{2}{3}$ marck die het afghesneden stucke gewegen heeft/ dat probeert als volget.

p. verliesen Marck
10 . 6 . $6\frac{2}{3}$ facit 4 Marck copers
4 marck copers

———

$2\frac{2}{3}$ Marc a 10 penningen. Facit $26\frac{2}{3}$ pen.
$13\frac{1}{3}$ m. reste vande 20 m. a 4. pē fa. $53\frac{1}{3}$ pen.

———

16 Marck . . 80. 1 M.
Facit 5 pen. als voren.

Anders.

Anders.

Marck ℔ Marck.
1 . 4 . 20 Facit 80 ℔ fijns
℔ fijns Marck ℔ fijns
5 . 1 . 80 Facit 16 Marck / die trecket van 20 Marcken / soo rest noch 4 Marck copers die verlozen zijn int vuyr. Aenghesien nu dit afgesneden stucke van 4 ℔ gheschickt wordt door het fyneren op den voet van 10 ℔. Ergo soo wort dan 10 ℔ verloren 6 ℔ int vuyr. Settet daeromme.
℔ verlozen geven . Marc copers die verlozen zijn.
6. . 10 . 4 fa. $6\frac{2}{3}$ Marc heeft het stucke gewegen datmen eersten afghesneden heeft/gelijck voorens oock bevonden is.

Regula Alligationis.

Item een Coopman heeft een stuck Silvers van 23 Marcken/4 Oncen/tot 8 pen. fijn de Marck/ Hoe vele van een ander soorte van 11. pen. de Marck salmen daer by doen dat die ghemenghede Marck houdet 9 pen. fijn? Facit.
2 . 1 . $23\frac{1}{2}$ facit $11\frac{3}{4}$ Marcken.
8 . 11
9

Een Coopman heeft 1 stuck Silvers van 42 Marc. tot 9 pen. fijn de Marck / Hoe vele copers sal hy daer by doen dat die gemengede marc hout 8 pen. fijn? Fa.
8 . 1 . 42 M. fac. $5\frac{1}{4}$ Marck copers.
9 . — Anders.
8 8—42—9 facit $47\frac{1}{4}$
42
facit $5\frac{1}{4}$ adjonster

Item een Munt-meester heeft 24 Marcken Silvers/ meent dat die Marck houden sal 10 pen. bevindet daer nae deur den assaey dat die 24 Marck te veel houden 16 pen. wil daeromme coper toe setten/ op dat die Marck houde 10 pennin. Hoe vele sal des copers wesen? Aenghesien die 24 Marcken te vele houden 16 pen. so moet 1 marck te vele houden $\frac{2}{3}$ pen. die addeert tot 10 pen. comt $10\frac{2}{3}$ pen. ende settet als volghet.

10 . $\frac{2}{3}$. 24 marck / Fac. $1\frac{3}{5}$ marck copers sal hy daer by doen.
$10\frac{2}{3}$ . . 0
10

PROBA

24 marck a $10\frac{2}{3}$ pennin. is 256 pen.
$1\frac{3}{5}$ marck copers a 0 pen. is 0 pen.

$25\frac{3}{5}$ marck . 256 pen. 1 mar.
Fa. 10 pen. als voozen.

Item een Wisselaer heeft 24 Marck Silvers/ende meent het sal de marck houden 10 pen. fijns / bevindet daer nae deur den assaey dat het ghcheele stucke Silvers te weynich houdet 16 pen. wil daeromme ghebrant Silver daer onder doen dat $11\frac{1}{2}$ pen. fijns de Marck houdet / op dat de Marck houde 10 pen. fijn / Hoe vele sal hy des fijnen Silvers nemen? Fa. Aenghesien die 24 marck te weynich houden 16 pen. so moet een marck te weynich houden $\frac{2}{3}$ pen. die neemt van 10 pen. soo restet noch $9\frac{1}{3}$ pen. Settet als volght.

$1\frac{1}{2}$. $\frac{2}{3}$. 24 marck facit $10\frac{2}{3}$ marck a $11\frac{1}{2}$ pen.
$9\frac{1}{3}$. $11\frac{1}{2}$ Proba.
10

24 marck a $9\frac{1}{3}$ pen. is — 224 pen.
$10\frac{2}{3}$ mar. a $11\frac{1}{2}$ pen. is — $122\frac{2}{3}$ pen.

$34\frac{2}{3}$ marck. — — $346\frac{2}{3}$ pen. 1 ma.
Facit 10 penninghen

Item

Item een Gout smit heeft 3 soorten van Silver / tot 6 pen. 7 pen. $8\frac{1}{4}$ pen. fijn de marck / Hoe vele sal hy nemen van elcke soorte / omme te maken 4 marck tot 8 pen. fijn de marck? Facit.

$\frac{1}{4}$. $\frac{1}{4}$. $\frac{1}{2}$ m.
6 . 7 . $8\frac{1}{4}$ $3\frac{1}{2}$. 4.
    8

$\frac{1}{4}$ fac. $\frac{2}{7}$ m. tot 6 pen. fijn
$\frac{1}{4}$ fac. $\frac{2}{7}$ m. tot 7 pen. fijn
3 fa. $3\frac{3}{7}$ m. tot $8\frac{1}{4}$ pen. fijn.

Item een Coopman heeft 4 soorten van Rogge tot 28/ 29/ 32 ende 36 g.gu. t'Last/ wil van dese 4 soorten vercoopen 20 Lasten/ dat die Last onder malcanderen gemenget beloopen sal 30 g.gu: De vrage is/ hoe vele hy van een yeder soorte geven sal? Facit.

    2   1
    6 . 6 . 2 . 2
    28 . 29 . 32 . 36
        30

Last
19 . 20 .

8 Facit $8\frac{8}{19}$ last tot 28 g. gul. het Last
6 Facit $6\frac{6}{19}$ last tot 29 g. gul. het Last
2 Facit $2\frac{2}{19}$ last tot 32 g. gul. het Last
3 Facit $3\frac{3}{19}$ last tot 36 g. gul. het Last

Itē een Gout-smit heeft 3 soorten vā silver tot 7 pē. 8 pen. eñ 10 pen fijn de marc/daer onder wil hy coper smelten ende een werc maken/sal wegen 33 marc/ende die marc sal moeten houden $7\frac{1}{3}$ pen: fijn: De vrage is/ hoe vele van elcke soorte hy sal moeten nemen? Fac.

$2\frac{1}{2}$ / $7\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{2}$ / $\frac{1}{2}$ | m.
7 . 8 . 10 . 0 | 11 . 33
    $7\frac{1}{2}$

$2\frac{1}{2}$ fac. $7\frac{1}{2}$ ma. tot 7 pen. fijn
$7\frac{1}{2}$ fac. $22\frac{1}{2}$ m. tot 8 pen. fijn
$\frac{1}{2}$ fac. $1\frac{1}{2}$ m. tot 10 pen. fijn
$\frac{1}{2}$ fac. $1\frac{1}{2}$ m. copers tot 0 pen.

Item een Wisselaer heeft driederley Silvers/ des eersten is $7\frac{1}{2}$ Marck tot 7 pen. fijn de Marck/ het andere is $22\frac{1}{2}$ marck tot $7\frac{1}{2}$ pen. fijn de Marck / het derde is/ $21\frac{1}{2}$ Marck tot 10 pen. fijn de Marck/dit selvige

Silver smeltet hy altemale te samen/ ende hy wil daer onder soo vele copers doen dat die ghemengede marck houden sal $5\frac{1}{2}$ pen fijns. Facit.

$7\frac{1}{2}$ marck tot 7 pen. fijn is	.	$52\frac{1}{2}$ pen.
$22\frac{1}{2}$ marck tot $7\frac{1}{2}$ pen. fijn is	.	$168\frac{3}{4}$ pen.
$1\frac{1}{2}$ marck tot 10 pen. fijn is	.	15 pen.
$31\frac{1}{2}$ marck houden fijn.	.	$236\frac{1}{4}$ pen.

Hoe vele fijns sal houden een marck deur malckanderen? Fa. $7\frac{1}{2}$ pen. fijns/ settet nu in de alligation als volget.

$5\frac{4}{2}$. 2
$7\frac{1}{2}$. 0
$5\frac{1}{2}$

Spreket nu / $5\frac{1}{2}$ marck behoeven 2 marck copers: Hoe vele copers sullen moeten hebben die $31\frac{1}{2}$ Marck Silvers? facit $11\frac{5}{11}$ Marcken copers/ ende sal alsoo die Marck komen op $5\frac{1}{2}$ pen fijn.

Item een Wisselaer heeft 4 marcken Gouds/ houd die Marc 16 karat fijn/de reste alse 8 karat/ daer van is 6 karat Silver/ ende 2 karat copers in een Marck: De vraghe is/ hoe vele fijn Gouts men hier inne doen sal/dat die Marc houdet 18 karat fijn Gouds/4 karat Silvers/ ende 2 karat copers? facit.

Settet 4 karat Silver behoeven 2 karat copers/ Hoe vele 6 karat Silvers? facit 3 karat. Aenghesien nu te voorens 2 karat copers in een Marck fint/ so en behoeftmen in een Marck niet meer dan noch een karat copers toe te doene/settet dan/in een Marc salmen doen 1 karat copers/ Hoe vele in 4 Marcken? Facit/ 4 karat copers moetmen tot de 4 Marcken doen/settet noch/4 karat silvers moeten hebben 18 karat Gouds/ Hoe vele moeten hebben die 6 karat Silvers? Fac. 27. karat gouts/daer van neemt 16 karat die te voorens in een Marc is/ so restet noch in een Marck te doene 11 karat fijns Gouds/ is daeromme in die 4 Marck 44 karat Gouds die men daer toe doen moet/dat probeert als volget.

4 Marc

4 Marck tot 16 karat fijn Goud is—64 karat.
—44 karat fijn Gouts houden ——44 karat.
4 karat copers houden —— o karat.

6 marcken houden . $\frac{108}{66}$ karat. (18 karat sal die Marck zijn Gouds houden als voor.

Dat Silver proberrt alsoo.

4 Marck houden fijn Silver — 24 karat.
—44 karat Gouds houden —— o karat Silver.
4 karat copers houden —— o karat Silver.

6 Marck houden . $\frac{24}{6}$ karat (4 karat Silvers is in een Marck / volget nu van hem selven / dat soo wanneer in een Marck is 18 karat Gouds / 4 karat Silvers / is te samen 22 karat / die neemt van 24 karat / welcke is een Marck / soo restet noch 2 karat copers als voor:

Een Gout smit heeft een clomp silvers van 22 mar. tot 9 pen. fijn de marck / de selve wil hy brengen tot 11 pen. fijn de mar. Hoe vele copers sal hy door het vyer verliesen? Facit. Spreket / van 11 verliestmen 2 / Hoe vele salmen verliesen van 22 marck? fac. 4. marck copers sal hy verliesen in't vyer / soo sal het noch wegen 18 marc tot. 11 pen. fijn de marck / sal comen 198 pen. fijn in als / ende 22 marck tot 9 pen. fijn / die hebben oock 198 pen. ende is also recht gheprobeert.

Een Wisselaer heeft 22 Marck Silvers a 9 ℔ fijn de marck / die heeft hy ghescheyden soo langhe dat hy niet meer gevonden en heeft dan 18 Marcken int ghewichte: De vrage is / hoe vele fijn de Marck behoort te houden? Facit.

marck ₰ marck
1 . 9 . 22 Facit 198 ₰
marck
18 —— 198 —— 1 marck Facit 11 ₰.

Een Wisselaer heeft Silver/ men weet niet hoe vele a 9 ₰ fijns de Marck / die heeft hy ghescheyden tot dat hy niet meer en heeft ghevonden van 18 Marck a 11 ₰ fijns de marck: De vrage is / hoe vele marck hy eerstelijcken int vyer stelden? Facit.

marck ₰ marck
1 . 11 . 18 Facit 198 ₰
₰ marck ₰
9 . 1 . 198 Facit 22 marcken.

Item een Coopman heeft tweederley Wijn / van 4 st. het mengelen / ende oock van 6 stuy. het mengelen/ van dese twee soorten wil hy latē vullen een Aem van 128 mengelen/ die hem juyste sal kosten 28 gul. 16 stu. Die vraghe is / hoe vele Wijn hy nemen sal van elcx? Facit.

m. gul. st. m.
128 . 28 . 16 . 1 Facit $4\frac{1}{2}$ stu. sal het menghelen ghemenghet beloopen/ daer op allieert als volghet.

$1\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$
4 . 6 / 2 . 128 { $1\frac{1}{2}$ Facit 96 men. tot 4 stup. / $\frac{1}{2}$ Facit 32 men. tot 6 stup.
$4\frac{1}{2}$

Soo een menghelen Wijns costet 5 stuyv. Hoe vele waters behoortmen te doene tot een Aem Wijns / dat het ghemenghede menghelen comt op $4\frac{1}{2}$ stuyv. Facit. $14\frac{2}{9}$ menghelen waters.

meng.
$4\frac{1}{2}$. $\frac{1}{2}$; 128 Facit $14\frac{2}{9}$ menghelen waters.
5 . 0
$4\frac{1}{2}$

Een

Een Coopman koopt 128 menghelen Wijns / daer toe menget hy $14\frac{2}{9}$ mengelen waters / ende hy bevindet dat het minghelen ghemenghet comt op $4\frac{1}{2}$ st. Hoe vele heeft een menghelen Wijns ghecostet? Facit 5 stuyv.

28 mengelen wijns
$14\frac{2}{9}$ mengelen waters.

m.	st.	
1 .	$4\frac{1}{2}$.	$142\frac{2}{9}$ Facit 640 stuyv.

bevindet hy dat die gemengede wijn beloopt / so vele moet dan oock de 128 mengelē claren wijn bedragen / sprek et daeromme /

men.	st.	meng.
128. .	640 .	1 Facit 5 stuy.

Een Coopman heeft een vat Wijns van 128 menghelen / daer uyt tappet hy 16 mengelen Wijns / ende hy vult het vat wederomme met water / ende tappet wederomme uyt het vat 16 menghelen / ende vult het wederomme met water / desgelijcken doet hy oock ten derden ende vierden male. De vrage is / hoe vele wijns / ende waters in het vat gebleven is? Fac. Settet de 128 mengelen ende 16 in de minste proportie / als in 8 ende 1 / ende trecket nu 1 van 8 / so restet noch 7. Nu multipliceert 8 ende 7 elck in hem selven eens censice / (omme dat viermale uyt het vat getappet wort) soo comt 4096 ende 2401. Nu spreket / van 4096 men. blyven 2401 men. wat sal blyven van 128 mengelen? Fac. $75\frac{1}{32}$ mengelen Wijns die daer restet int vat.

Item een Coopman heeft een Aem wijns van 128 mengelen / uyt het selvighe tappet hy sommige mengelens / ende hy vult het wederomme met water / daer na soo tapt hy de tweede male noch so vele daer uyt als hy de eerste male ghedaen heeft / ende hy vult het wederomme met water / ende alsoo doet hy ten derden ende vierden male / ende ten lesten soo bevindt hy dat noch int vat is $75\frac{1}{32}$ mengelen Wijns sonder het water

soo

so daer by gedaen is: De vrage is / hoe vele menghelens hy daer elcke reyse uyt ghetappet heeft?

Men sal in desen moeten leeren soecken tusschen 128 menghelens ende $75\frac{1}{32}$ mengelens / 3 media proportionalia/ ende omme die selvighe te vinden/ soo settet als volghet die twee getallen onder eenen noemer/ als onder 32en deelen alsoo.

	A	D	C	E	B
4096/ ende 2401/					
	4096	3584	3136	2744	2401

Multipliceert nu 4096 met 2401/ comt 9834496/ daer van √ is 3136 voor het midel proportional tusschen A ende B/ welcke is C. Noch Multipliceert 4096 met 3136 (welc is betekent met A C) sal comen 12845056/ daer van √ is 3584 voor het middel proportional tusschen A ende C/ welcke is ghetekent met D. Noch soo Multipliceert C alse 3136 met B alse 2401 / sal comen 7529536/ daer van √ is 2744 voor het middel proportional tusschen C ende B/welcke geteeckent is met E. Aenghesien nu 4096 in de plaetse des eersten/ ende 2401 in de plaetse des blijvenden Wijns ghestelt is/ ende 3584 in de plaetse des Wijns/soo int vat ghebleven is die eerste reyse doen daer sommighe mengelen Wijns worden uyt ghetappet / daeromme trecket 3584 van 4096/ soo restet noch 512/die differentie voor het eerste uyt tappent/ die deelet af met 32 (daeromme dat die deelen in 32e deelen ghestelt zijn) comt 16 mengelen die elcke male uytgetappet zijn / ende wederomme water in ghevullet. Item wil men weten hoe vele Wijns elcke reyse uytgetappet wordt sonder het water / soo merckt dat die eerste reyse 16 menghelen Wijns is uytghetappet ghewordden / die tweede reyse oock 16 menghelen nats / maer daer en is niet meer onder dan 14 mengelens wijn / de reste alse 2 menghelen is water: Want de wijn so in het vat blijft/ wast af proportionaliter / desghelijcken soude oock dat water doen

doen/so niet wederomme water in de plaetse ghevult / ende also die proportion gecorrumpeert worde / daeromme soo neemt C alse 3136 van D alse van 3584/soo blijft noch 448 wijns voor het tweede uyt tappent/die deelet af deur 32 (daeromme dat de getallē in 32ᵉ deelē ghestelt waren) sal comen 14 mengelen wijns. Item neemt noch E van C/ blijft $\frac{392}{32}$ ofte $12\frac{1}{4}$ mengelē wijns/ de reste als $3\frac{3}{4}$ menghelen is oock water. Item noch neemt B die reste van het blijvende wijn / van E sal noch resten $\frac{343}{32}$ ofte $10\frac{3}{32}$ mengelen wijns / de reste als $5\frac{9}{32}$ is water / Nu so is ten lesten gebleven $\frac{2401}{32}$ ofte $75\frac{2}{3}$ menghelen wijns in het vat / doet nu alle den wijn soo uyt ghetappet is/ alse ten eersten 16 menghelens / ten anderden 14/ten derden $12\frac{1}{4}$/ten vierden $10\frac{23}{32}$ mengelen tot den gebleven wijn/ als te weten $75\frac{1}{32}$ menghelens / soo comen wederomme 128 menghelen wijns / die de voorens in het vat geweest hebben.

Een Coopman heeft een Aem wijns van 128 menghelen/tot 5 stuy. het mengelen/waer uyt hy tappet 16 mengelen/ ende vult het wederomme met water/ ende daer nae soo tapt hy daer noch uyt 16 mengelen/ ende vult het wederomme met water: De vraghe is / hoe vele een mengelen alsoo ghemenget costet in het vat / trecket 16 van 128/so blijft noch 112 / die multiplicert in hem selven / comt 12544/ Noch soo multipliceeert oock 128 in hem selven sal cómen 16384/spreecket nu / 16384 doen 5 stuy. wat 12544? Facit $3\frac{53}{64}$ stuy. sal een menghelen costen so noch int vat ghebleven is.

Een Coopman heeft een vat wijns tot 5 st. het mengelen/waer uyt hy tappet 16 menghelen/ende vult het wederomme met water / daer naer soo tapt hy noch daer uyt 16 mengelen / ende vult het wederomme met water / ende also bevindet hy dat het gemengede menghelen hem comt te staen op $3\frac{53}{64}$ stuy. De vraghe is / hoe

hoe vele menghelens het vat is innehoudende? Facit 128 menghelen / Soecket tuſſchen 5 ſtuy. ende $3\frac{53}{64}$ ſtu. het middel proportional naer voorgaende onderrichtinghe / ſoo komt $4\frac{3}{8}$ ſtu. die trecket van 5 ſtuy. ſal noch reſten $\frac{5}{8}$ voor de differentie nae dat 16 mengelen uytgetappet zijn / ſpreket daeromme / $\frac{5}{8}$ geven 16 / wat ſullen geven 5? Fac. 128 mengelen / ſo vele heeft het vat inne gehouden / ofte ſpreket / $\frac{5}{8}$ die eerſte differentie geeft my 16 mengelen wijns het eerſte uyt tappent / Hoe vele ſullen gheven $\frac{35}{64}$ de tweede differentie (die daer is tuſſchen $4\frac{3}{8}$ eñ $3\frac{53}{64}$) Fac. 14. mengelen wijns die men heeft getapt de tweede male / die ſelvige trecket van 16 / ſo reſtet noch 2 / eñ ſpreket / 2 geven 16 / wat ſullen geven 16? fa. 128 mengelen voor den inhout des vats / als boven.

Een Coopman heeft een Aem wijns van 128 mengelen tot 5 ſtuy. het menghelen / waer uyt hy tappet 16 mengelen / eñ hy vult het vat wederomme met anderen wijn / tot 4 ſt. het mengelen / daer na ſoo tapt hy daer noch uyt 16 mengelen / eñ hy vult het wederomme met den ſelven wijn van 4 ſt. het mengelen / ende gelijckerwijs doet hy oock ten derden male: De vrage is / hoe vele de gemengede mengelen koſten ſal / die noch inne het vat is? fac. trecket 16 mengelen ſoo elcke male uyt ghetappet worden van 128 menghelen den inhout des vats / ſo blijft noch 112 mengelen. Nu ſpreket / 128 maken 112 / wat ſullen maken 16? fa. 14 mengelen tot 5 ſt. menghelen heeft men daer uyt getappet de 2e male / de ſelve trecket van 112 / ſo reſt noch 98. Nu ſpreket noch / 128 doen 98 / hoe vele 16? fa. $12\frac{1}{4}$ mengelen tot 5 ſtu. het menghelen die men die derde male uyt tappeden / die ſelve trecket van 98 / ſo reſtet noch $85\frac{3}{4}$ mengelen tot 5 ſt. de ſelvige trecket van 128 / ſoo reſtet noch $42\frac{1}{4}$ mengelen tot 4 ſtuy. het mengelen / Spreket nu /

meng.

meng. st. meng.
1 . 5 . $85\frac{3}{4}$ Facit $428\frac{3}{4}$ st.
meng. st.
1 . 4 . $42\frac{1}{4}$ Facit 169 st.

128 . $597\frac{3}{4}$ st. . 1 menghe.

Facit $4\frac{343}{512}$ st. sal de ghemengede mengelen kosten.

Item een Gout-smit heeft een clomp fijn silvers/ waer van hy snijdet een marck/ ende in de plaetse doet hy wederomme daer by een marck copers / ende daer nae als het al te samen onder malcanderen ghesmolten ende ghemenget is/ so neemt hy daer noch af een marc/ doet daer wederomme by een marck copers / dit ghedaen zijnde / ende dat het wederomme te samen ghesmolten ende gemenget is/ so neemt hy daer wederomme een marck af / ende doet in de plaetse wederomme een marc coper/ ende bevindet daer na deur den assaye dat de ghemenghede marck houdet $8\frac{5}{128}$ pen. fijn : De vrage is / hoe vele ma. dit stucke ofte clomp silvers gewegen heeft? Facit.

Soecket tusschen 12 pen. (soo veele van een marck fijn silvers houdet) ende $8\frac{5}{128}$ pen. twee media proportionalia/ also set 12 ende $8\frac{5}{128}$ elck onder eenen noemer/ comt 1536/ eñ 1029 / Multipliceert nu het eerste getal alse 1536 in hem selven quadrate / comt 2359296 / die multipliceert voorts met 1029/ soo comt 2427715584/ daer van trecket/ ꝛc/ sal komen 1344 voor het eene middel proportional/ wilmen nu het ander vinden/ so sprekt deur de Regel van drien/ 1536 geeft my 1344/ wat sal geven 1344? fac. 1176 voor het tweede middel proportional / ofte multipliceert 1344 met 1029 / ende uyt dat so komen sal trecket/ sal oock komen als voor 1176 voor het tweede middel proportional / trecket nu 1344 van 1536 / soo restet noch 192 voor de differentie doen een marck af gesneden worde/ spreket daeromme/ 192

geeft

gheeft myp een Mat. wat sal myp gheven 1536? facit 8 Marcken / ende soo vele heeft dat stucke gheweghen.

1536/ 1344/ 1176/ 1029

Item een Goud-smit heeft 8 Marck fijn Silvers/ daer van snydet hy een Marck/ende doet wederomme in die plaetse 1 Marck copers / ende daer nae als het onder malcanderen gesmolten ende ghemenget is / soo neemt hy daer wederomme af 1 Marck/ende doet wederomme een Marc copers in de plaetse/dat selve doet hy oock ten 3^en^ malē: De vrage is/ hoe vele een Marc naer die menginghe houden sal? Fac. $8\frac{5}{128}$ pen. fijns/ trecket 1 Marck van 8 Marck / restet noch 7 Marc/ die Multipliceert in hem selven cubice/ comt 343/ Noch soo Multipliceert ooc de 8 in hem selven cubice/ sal comen 512. Spreecket nu/ 512 die geven 343/ wat sullen gheven 12 pen. (soo vele 1 Marck fijns Silver dan behoort te houden) Fac. $8\frac{5}{128}$ pen. fijns.

Anders/ 1 Marck fijn Silvers houdet 12 pen. wat sullen gheven 8 Marcken? Fac. 96 pen. fijn Silvers/ hier van wort ghenomen 1 Marck fijn Silver alse 12 pen. Restet noch 84 pen. fijn Silvers / ende wort wederomme 1 Marck copers in de plaetse gedaen/ Ergo soo houden de 8 Marck. 84 pen. fijns/ ende 1 Marck sal dan moeten houden $10\frac{1}{2}$ pen. fijns / die selvige $10\frac{1}{2}$ pen. fijns neemt noch van die 84 pen. fijns / sal noch resten $73\frac{1}{2}$ pen. fijns / die deelet wederomme af in 8 Marck/ sal komen $9\frac{3}{16}$ pen. fijns voor de Marck naer dat die 2^e^ Marck copers daer by ghedaen is / trecket noch de selvige $9\frac{3}{16}$ pen. fijns van de $73\frac{1}{2}$ pen. fijns/ sal noch resten $64\frac{5}{16}$ pen. fijns / die deelet in 8 Marck/ sal comen $8\frac{5}{128}$ pen. fijns voor de Marck naer dat de derde male een Marck copers daer by gedaen is / als voor.

Van

Van Munteslach.

Item een Munt-meester muntet 8 stucken in een Marck tot 10 pen. fijn die Marck/ende hy geeft het stucke voor $30\frac{1}{2}$ st. eñ een Marck fijn silvers kostet hem 13 gul. 16 st. Hoe vele is de winninghe ten hondert? Fac.

Marck gul. stup. pen.
1 . 13 . 16 . 10 Facit 11 gul. 10 stup.

stucke st. stucken
12 pen. 1 . $30\frac{1}{2}$. 8 Facit 244 stup.
gul. st.
11 . 10 . 244 stup. 100 Facit $106\frac{2}{23}$
100

Facit winst ten hondert is — $6\frac{2}{23}$

Een Munt-meester muntet 8 stucken in een Marc tot 10 pen. fijn de Marc / ende hy rekent voor zijn arbeyt ende winst $6\frac{2}{23}$ ten hondert / ende een Marck fijn Silver kostet hem 13 gul. 16 stup. Hoe duyr sal hy dat stucke gheven? Facit.

pen. gul. stup. pen.
12 . 13 . 16 . 10 Facit 11 gul. 10 stuyv.
stucken gul. stup. stucke
8 . 11 . 10 . 1
100 . $106\frac{2}{23}$

8|00 . 244|00 st. . 1 Facit $30\frac{1}{2}$ stuyv. sal hy een stucke gheven.

Een Munt-meester wil 8 stucken op een Marck munten/ die sullen yeder stucke gelden $30\frac{1}{2}$ stu. kostet 1 Marck fijn silver 13 gul. 16 st. De vraghe is / so den Munt-meester winnen wil $6\frac{2}{23}$ ten 100 / hoe vele dat alsdan de Marc fijn sal behooren te houden? Fa. 10 p.

 stucke

stucke st: stucken

1 . $30\frac{1}{2}$. 8 Facit 244 stuy.

gu. st. pen. stuy.

13 . 16 . 12 . 244 facit $10\frac{14}{23}$ pen.

pen.

$106\frac{2}{23}$. $10\frac{14}{23}$. 100 facit 10 pen. fyns.

Een Munt-meester muntet die marck tot 10 penn. fyns / ende hy rekent voor zijn arbeydt ende winst $6\frac{2}{23}$ ten 100 / ende een marck fyn zilver kostet hem 13 gul. 16 st. eñ hy gheeft het stucke voor $30\frac{1}{2}$ st. Hoe vele stucken behoort hy te hebben in een marck? Fac. 8.

pen. guld. st. pen.

12. . 13 . 16 . 10 Facit 11 gul. 10 st.

100 . $106\frac{2}{23}$. 11 gul. 10. stuy. Fac. 244. stu.

st. stucke st.

$30\frac{1}{2}$. 1 . 244 Facit 8 stucken in een marck.

Een Muntmeester heeft ordinantie van synen Heeren ontfanghen / omme te munten eenen Daler a 9 ₰ fyns de marck/ende sal wegen $17\frac{7}{9}$ Engelssen het stucke/ ofte 9 Dalers op een marck / welcken Daler den Munt-meester sal uytgeven voor 35 stuy. het stucke / ende sal voor het marck fyns betalen 67 ß. 4 grooten/ ende voor zijn arbeyds loon sal hy ghenieten 1 ß op't marck fyns: De vraghe is/ hoe veel hy per reste synen Heeren schuldigh is voor schlesschat op yder marc fyns soo ghy vermuntet? Facit.

Engelss. Daler Engelss.

$17\frac{7}{9}$. 1 . 160

160 Facit — 9 dalers wegen 1 marck.

₰ fyns daler ₰ fyns

9 . 9 . 12 Facit 12 Dalers komter uyt een Marck fyns.

daler

daler

1 . 35 stuy. 12 dalers Facit 420 stuy. ofte 70 ß. worter uyt een Marck fijns ontfanghen/ ende die Munt-meester betaelt het zilver teghens 67 ß. 4 g. de marck fijns/ ende 1 ß voor zijn arbeyts loon / is te samen 68 ß. 4 g. die trecket van 70 ß. resteert noch 1. ß 8 g voor schlesschat op't marck fijns/ 'twelcke hy den Heeren geven moet/ etc.

Een Munt-meester muntet een Daler a 9 g fijns de Marck/ende weegt $17\frac{7}{9}$ Engelss. ende hy geeft voor het zilver 67 ß 4 g voor het Marck fijns/ ende hy rekent voor zijn arbeyts loon 1 ß op't marck fijns: Hoe duyr sal hy den Daler moeten uyt-gheven / als hy den Heer betalen moet voor schleesschat 1 ß 8 g op't marc fijns? Facit.

Engelss. daler, Engelss.

$17\frac{7}{9}$. 1 . 160 Facit 9 dalers sullen een marck moeten wegen.

g fijns daler g fijns

9 . 9 . 12 Fac. 12 dal. komter uyt 1 Marck fijns / 'twelcke hem kostet 97 ß 4 g / daer by ghedaen 1 ß voor zijn arbeyts loon/ sal komen 68 ß 4 grooten. Noch voecht hier by 1 ß 8 g voor schleesschat van den Heeren/ sal komen 70 ß. Ende spreket.

daler ß daler

12 . 70 . 1

$5\frac{1}{2}$ ß.

6

35 stu. sal hy den Daler uyt moeten geven.

Item een Munt-meester wil eenen daler munten a 9 g fijns de marck/ ende hy sal synen Heeren geven voor schlesschat van elcker marc fijns so hy vermuntet

 1 ß

1 ß 8 ₰ / ende sal betalen voor elcker Marck fijns 67 ß 4 ₰ / ende sal den Daler uyt moeten gheven voor 35 stuyv. het stucke: De vraghe is / soo den Munt-meester reeckent voor zijn arbeyts loon 1 ß opt ma. fijns / Hoe vele dat den Dal. sal moeten wegen? fa. 17$\frac{7}{9}$ Eng.

₰ fijns ß ₰ ₰ fijns
12 · 67 · 4 · 9
4 202 3

Facit 50$\frac{1}{2}$ ß.

1 marck fijns costet — 67 ß · 4 ₰
Arbeydts loon is — 1 ß
Schlessehats is — 1 ß · 8 ₰

Facit 70 ß.

ß ₰ ß ß
67 · 4 · 70 · 10$\frac{1}{2}$ Facit 52$\frac{1}{2}$ ß
6

stuyv. Daler
35 · 1 · 315 stuy. Facit 9 Dalers weghen een Marck.

Dalers Eng. Daler
9 · 160 · 1 Facit 17$\frac{7}{9}$ Engelssen sal een Daler moeten weghen.

Een Munt-meester wil een Daler munten / sal weghen 17$\frac{7}{9}$ Engelssen het stucke / ende hy betaelt het Silver teghens 67 ß 4 ₰ het marck fijns / ende hy rekent voor zijn arbeyts loon 1 ß opt marck fijns / ende moet zijn Heere betalen voor schlesschats van elcker marck fijns soo hy vermuntet 1 ß 8 ₰ / ende hy gheeft den daler uyt voor 35 stuy. De vraghe is / hoe vele die marck behoort te houden daer hy desen daler af slaet? Fa. 9 pen. fijns.

En.

En. daler En.
$17\frac{7}{9}$. 1 . 160 Facit 9 dalers weghen een marck a 35 stuyv. beloopt 315 stuyv. ofte $52\frac{1}{2}$ schel.
1 marck fijns costet 67 schel. 4 gro.
Arbeyts loon is——1
Schlesschats is——1 . 8

Facit 70 schel. comt hem het marck fijns te staen/sprekt nu.
schel. daler schel.
$52\frac{1}{2}$. 9 . 70 Facit 12 dalers comter uyt een marck fijn Silver/sprecket nu.
dal. ℔. fijn
12 . 12 . 9 daler die een Marck weghen. Fac. 9 pen. fijns sal de Marck houden daer desen daler van ghemuntet is.

Item een Heer wil guldens laten munten / die sullen 75 in een marck weghen / ende houdt die Marck gouts 12 carats / ende die toesettinghe sal zijn Silver tot 10 pen. fijn de marck / ende een once Gouts costet hem 16 gul. ende een marck fijn silvers costet hem 15 gul. 16 st. ende hy gheeft den Munt-meester van 75 stucken te muntene 3 guld. $1\frac{21}{42}$ stuyv. voor zijnen loon: De vrage is/ hoe duyr hy het stucke sal moeten geven/ op dat hy winne 12 ten hondert? Facit.
once gouts guld. carats
1 . 16 . 12 Facit 64 gul.
— 24 karat is een Marck.
3 karat 12 karats Gouds.

12 karat is Silver
℔. fijn sil. cost gul. st. ℔ fijn.
12 . 15 . 16 . 10 Facit $13\frac{1}{6}$ gu. Spreket nu/ 1 Marck (tot 10 pen. fijn) costet $13\frac{1}{6}$ guld. wat sullen kosten 12 carats ofte $\frac{1}{2}$ Marc Silvers/die in een

Marck Gouds gemuntet is? Fac. 6 g. $11\frac{2}{3}$ st. die addeert tot 64 gul. komt 70 gul. $11\frac{2}{3}$ stuy. daer toe doet 3 gul. $1\frac{23}{42}$ stuy. die hy betaelt voor arbeyts loon aen den Munt-meester / comt in als 73 gul. $13\frac{3}{14}$ stuyv. costet hem een Marck ghemuntet Gouts/ sprekct nu.

gul. stuy.

100 . 112 . 73 . $13\frac{3}{14}$ Facit 1650 stuy.

stucken st. stucke

75 . 1650 . 1 Fa. 22 st. sal hy het stucke gouts moeten vercoopen/ etc.

Een Heer wil goutguldens laten munten/ hout een Marck 12 karat Gouds / ende die toesettinge sal zijn silver van 10 p. fijn de Mar. costet een once fijn gouts 16 g. ende een marc fijn silver. 15 g. 16 st. eñ hy betaelt van een Marck gewichte te muntene 3 gul. $1\frac{23}{42}$ st. ende als dit Goud vermuntet is/ soo geeft hy het stucke uyt voor 22 st. eñ begeert te winnen 12 ten 100. De vrage is/hoe vele stucken een marc gewegen hebben? fac. 75.

once gul. kar.

1 . 16 . 12 fa. 64 g. kosten 12 kar. goudts.

—

3 kar.

Marck g. st. pen.

1 . 15 . 16 . 10 Fac. $13\frac{1}{6}$ gul. kostet een

— (Marck silvers tot

12 pen. (10 p. fijn/aengesien

nu in een Marck gouts 12 karat silvers ghemenghet is / so beloopen die selvighe 12 karat ofte $\frac{1}{2}$ Marck $6\frac{7}{12}$ gul. die doet tot 64 guld. komt $70\frac{7}{12}$ guld. daer toe doet 3 guld. $1\frac{23}{42}$ st. die hy den Munt-meester van arbeyden gheeft/ comt 73 gul. $15\frac{3}{14}$ stuyv. die een Marck munte hem kostet/ settet nu.

gul. st.

100 . 112 . 73 . $13\frac{3}{14}$ Fac. 1650 stuyv. moet een marck-munte uytgegeven worden/ sprekct nu.

stucke

stucke
22 st. . 1 . 1650 stuyv. Facit 75 stucken
Gouts moeten een Marck weghen/ etc.

Item een Heer muntet 75 stucken Gouds op een Marck/die hy uyt geeft het stucke voor 22 stu. houdet die Marc Gouds 12 karat / die toesettinge is van silver tot 10 p. fijn die Marc / kostet 1 once fijn Gouds 16 gul. ende een Marck fijn silvers kostet 15 g. 16 st. ende hy betaelt den Munt-meester voor zijnen arbeyt van de Marck te muntene 3 gu. $1\frac{23}{42}$ stuy. De vrage is/ hoe vele hy wint ofte verliest ten hondert? Facit.

once kar.
1 . 16 gul. 12 Facit 64 gul.

3 kar.

gul. st.
12 pen. . 15 . 16 . 10 pen Fa. $13\frac{1}{6}$ gu. kostet 1 ma. silvers tot 10 pen. fijn de Marck / beloopt daeromme voor de 12 karats ofte $\frac{1}{2}$ Marck silvers / so in 1 Marc Gouds gemenget is $6\frac{7}{12}$ g. die doet tot 64 gu. comt $70\frac{7}{12}$ gul. daer toe doet noch 3 guld. $1\frac{23}{42}$ st. arbeyts loon van 1 Marck/komt 73 gul. $13\frac{3}{14}$ stu. kostet hem een Marc munte met allen oncosten/eñ hy ontfangt wederomme voor 1 Marck munte ofte 75 stucken Gouds 82 gu. 10 st. Ergo hy wint met 73 gul. $13\frac{3}{14}$ stu. 8 gul. $16\frac{11}{14}$ stuy. Hoe vele is de winninghe ten 100? Fac. 12 gul. winst.

Item een Heer muntet 75 stucken Goudts op een Marc/houdt de marck 12 karat fijn/ eñ de toesettinge is silver/hout de Marc 10 pen. fijn/kostet de once fijn gouts/ 16 gul. ende een marck fijn silvers 15 gu. 16 st. ende hy geeft den gemunteden g. uyt voor 22 stu. ende wint 12 ten 100. De vrage is/ hoe vele hy den Munt-meester betaelt heeft voor zijn arbeydts loon van een Marck te Muntene? Fac. 3 gul. $1\frac{23}{42}$ stuy. etc.

stucke st. stucken
1 . 22 . 75 Fac. 1650 stup.
stupv.
112 . 100 . 1650 Fa. $1473\frac{1}{14}$ stup. kostet hem de Marck met allen oncosten.
once gul. karat.
1 . 16 : 12 Fac. 64 gul.

---

3 kar. gul st. pen.
12 pen. 15 . 16 . 10 Fac. $13\frac{1}{6}$ gul. die halveert komt $6\frac{7}{12}$ guld. die de 12 karat Silvers kosten soo in de Marck gouts gemenget is / die selvige addeert tot 64 gul. sal komen $70\frac{7}{12}$ g. die trecket van $1473\frac{1}{14}$ st. soo sal noch resten 3 g. $1\frac{23}{42}$ st. voor den arbeyts loon / die den Munt-meester betaelt is van een Marck te muntene.

Een Heer wil Goutgul. laten munten die sullen 75 stucken een Marck wegen/ wil daer onder gemenget ofte toegedaen hebben silver/daer die Marc van houden sal 10 pen. fijn/ geeft voor die once fijn gouts 16 g. ende voor 1 Marc fijn silvers 15 g. 16 st. eñ betaelt den Munt-meester voor zijnen arbeyt van 1 Marck (alse 75 stucken) te muntene 3 guld. $1\frac{23}{42}$ stup. ende so nu een stucke van den selven gelde uytgeeft voor 22 st. so bevindet hy gewonnen te hebben 12 ten 100. De vrage is/hoe vele gouts/oock hoe vele silvers tot 10 pen. fijn een Marck gehouden heeft? Fac. etc.
stucke st. stucken
1 . 22 . 75 Fa. 1650 stup.
112 . 100 . 1650 st. Fa 73 gu $13\frac{3}{14}$ stu. costet hem een Marc munte/ daer van trecket 3 gu $1\frac{23}{42}$ stup. die hy van arbeydts loon betaelt / soo restet noch 70 guld. $11\frac{2}{3}$ stup. die het silver ende gout te samen kostet onder een Marck munte/settet.

1 m. 15 gul. 16 st. 10 pen. Fac. $13\frac{1}{8}$ g. costet
— (een ma. van 10 pen. fijn de Marc.
12 pen.

once gul. marck
1 . 16 . 1 Fa. 128 gul. costet 1 ma. fijn gouts.
— (settet nu in der alligation also.
8 oncen

$57\frac{5}{12}$. $57\frac{5}{12}$
$13\frac{1}{8}$. 128
$70\frac{7}{12}$ gul.

karats
$114\frac{5}{6}$. 24 . { $57\frac{5}{12}$ Fac. 12 karat gouds is 1 m.
$57\frac{5}{12}$ Fac. 12 karat silvers tot 10 pen. fijn in een Marck. }

Een Heer muntet 75 gul. op een Marck/ houdet de Marc Gouds 12 karats fijn / de reste alse toesettinge is van Silver die 10 pen. fijn de Marc houdet/ costet 1 karat Gouds ende een karat Silvers te samen $5\frac{11}{12}$ g. moet oock van de Marck munte voor arbeyts loon geven 3 g. $1\frac{23}{42}$ st. Maket zijn rekeninghe / so hy eenen gemunteden g. geeft voor 22 st. so wint hy 12 ten 100. De vrage is/ hoe vele 1 once fijn Gouds/ oock hoe vele 1 Marc fijn silvers/ elcx bysonder gecostet heeft? Fa.

stucke st. stucken.
1 . 22 . 75 Fa. 1650 st. ontfangt hy voor 75 stucken (die een Marc wegen) Nu wint hy 12 ten 100. Daeromme sprekct.

112 . 100 . 1650 st. Fa. $1473\frac{3}{14}$ stu. daer van neemt 3 gul. $1\frac{23}{42}$ st. die hy den Munt-meester van arbeyts loon geeft/ soo restet noch $1411\frac{2}{3}$ stu. ofte 70 gul. $11\frac{2}{3}$ stu. so vele costet hem Silver ende Goud te samen so in een Marck munte is: Aengesien nu in 1 Marc 12 karat Silvers ghemenget is houdende 10 pen. fijn de Marck/ so spreket.

Marck.

1 . 10 pen. . 12 karats/ facit 5 pen. die doen

——— ($\frac{5}{12}$ van een Marck/ ofte 10

24 kar. (karat fijn silvers in 1 ma.

ende 12 karat fijn Goud in een Marc/ spreket nu/ $5\frac{119}{120}$ gul. gheven een karat van Goud ende oock een karat van Silver wat sal geven 70 gu. $11\frac{2}{3}$ st. (so vele dan het Goud ende Silver te samen costet ?) Fac. $11\frac{561}{719}$ karat/ settet nu inder alligation alsoo.

$\frac{158}{719}$. $1\frac{561}{719}$ | gul.

10 . 12 | 1438 . $5\frac{119}{120}$ { 158 Fa. $\frac{79}{120}$ gu. cost 1 ka. (silver.

$11\frac{561}{719}$ | 1280 Fac. $5\frac{1}{3}$ g. cost 1 kar. gout.

Facit een karat silvers wort bevonden dat ghekostet heeft $\frac{79}{120}$ gul. spreket daeromme.

kar. marck

1 . $\frac{79}{120}$. 1 Facit 15 guld. 16 stuyv.

——— (heeft een Marck fijn

24 kar. (Silvers gheeostet/

wilmen weten hoe vele een once gouds gecostet heeft? Soo spreecket.

kar. gul. once.

1 . $5\frac{1}{3}$. 1

—— ——— ——

3 . 16 . kar. 3 fa. 16 g. heeft een once gouds ghecostet/ welcke ghesocht is/ etc.

Een Munt-meester heeft ordinantie van zijnen Heeren ontfanghen/ omme te munten eenen Nobel a 23 carat 10 greyn fijns de marck/ ende sal weghen 5 Engelssen het stucke/ ofte 32 Nobelen op 1 marck/ welcken Nobel de Munt-meester uytgheven sal moghen voor 7 gul. 10 stuy. het stucke/ ende sal voor het Marck fijns betalen moeten 39 ℔. 15 ß. ende voor zijn arbeydts loon sal hy moghen ghenieten 5 ß. op't Marck fijns: De vraghe is/ hoe vele hy voor reste zijnen

zijnen Heere schuldich is voor schleesschatz op yeder Marck fijns soo hy vermuntet? Facit.
Eng. Nobel Eng.
5 . 1 . 160 Fac. 32 Nobelen sullen een Marck weghen.
kara. grey. fijns Nobel kar. fijns
23 . 10 . 32 . 24 Fac. $32\frac{32}{143}$ Nobelen comter uyt een Marck fijns.
Nobel gul. st. Nobelen
1 . 7 . 10 . $32\frac{32}{143}$ Facit $4833\frac{81}{143}$ stuy. welcke is 40 pont 5 schel. $7\frac{19}{143}$ grooten vls. worter uyt een Marck fijns ontfanghen / ende de Munt-meester betaelt het Goud tegens 39 pond 15 schel. die Marck fijns / ende 5 schel. voor zijn arbeydts loon / beloopt te samen 40 pondt net / die trecket nu van de 40 pondt 5 schel. $7\frac{19}{143}$ gro. sal noch resten 5 schel. $7\frac{19}{143}$ grooten vls. voor schlesschatz op't Marck fijns / 'twelcke hy zijnen Heeren gheven moet.

Een Munt-meester muntet eenen Nobel a 23 carat 10 greyn fijns de Marck / ende weeght 5 Engels. ende hy betaelt het Goud teghens 39 pont 15 schellin. het Marck fijns / ende rekent voor zijn arbeyts loon 5 schel. opt Marck fijns: Hoe duyr sal hy den Nobel uyt gheven moeten / als hy zijnen Heeren geven moet voor schleesschatz 5 schel. $7\frac{19}{143}$ gro. vls op yeder Marc. fijns soo hy vermuntet? Facit.
Eng. Nobel Eng.
5 . 1 . 160 Facit 32 Nobelen sullen een Marck moeten weghen.
kar. grey. fijns Nobels kar. fijns
23 . 10 . 32 . 24 Facit $32\frac{32}{143}$ Nobelen comter uyt een Marck fijns / 'twelcke hem kostet 39 pond 15 schel. daer by ghedaen 5 schel. voor zijn arbeyts loon / sal komen 40 pont / Noch doet hier
toe

toe 5 schel. $7\frac{19}{143}$ gro. voor schlesschatz van zijnen Heeren/sal komen 40 pond 5 schel. $7\frac{19}{143}$ gro. Spreket nu.

Nobels	pon.	schel.	gro.	Nobel
$32\frac{32}{143}$.	40 .	5 .	$7\frac{19}{143}$.	1 Fa. 300 gr.

sal hy eenen Nobel moeten uytgheven/ dat is/ 7 guld. 10 stuyv. welcke ghesocht is.

Een Munt-meester heeft ordonnantie omme te maken een Ducaetgen van 70 stucken in't Marck / sal houden 23 carats 7 greyn fijns de Marck / ende sal moeten betalen aen den Coopman 39 pondt 10 schel. voor elcker Marc Gouds fijn/ ende voor zijn arbeyts loon sal hy ghenieten 6 schel. opt Marck fijns soo hy vermuntet: De vraghe is / soo hy den Ducaet uyt sal moeten geven voor 11 schel. 4 grooten / hoe vele schlesschatz hy zijnen Heeren schuldich is op elcker Marck fijns die hy vermunten sal ? Facit.

car.	grey. fijns	stuck.	car. fijns
23 .	7 .	70 .	24 Fac. $71\frac{67}{283}$ Ducaten

comter uyt een Marck fijns.

Ducaet	schel.	gro.	Duca.
1 .	11 .	4 .	$71\frac{67}{283}$ Fac. 40 pondt 7

schel. $4\frac{56}{283}$ grooten wordt uyt een Marck fijns ontfangen/ende de Munt-meester betaelt het Gout teghens 39 pont 10 schel. 't Marck fijns / ende hy sal hebben 6 schel. opt Marc fijns voor zijn arbeyts loon / beloopt te samen 39 pond 16 schel. die treet nu van die voorges. 40 pondt 7 schel. $4\frac{56}{283}$ grooten / sal noch resten 11 schel. $4\frac{56}{283}$ grooten voor schlesschatz opt marck fijns/ 'twelcke hy zijnen Heeren schuldich is te gheven.

Een Munt-meester wil een Ducaetghen munten à 23 carat 7 greyn fijns die Marck / ende hy sal zijnen Heeren gheven voor schleesschatz 11 schel. $4\frac{56}{283}$ grooten vls. van elcker Marck fijns soo hy vermuntet / ende sal betalen voor elcker Marc fijns aen den Coopman

39 pont

39 pond 10 schel. ende sal den Ducaet uytgheven voor 11 schel. 4 gro. De vraghe is / soo den Munt-meester rekent voor zijn arbeyts loon 6 schel. opt Marc fijns / hoe vele dat den Ducaet sal moeten weghen? Facit.

car. pon. schel. car. grey. fyns

24 . 39 . 10 . 23 . 7 Fac. 38 ℔ 16 ß. $3\frac{1}{12}$ ₰.

1 Marck fyns kostet 39 ℔ 10 ß.

Arbeyts loon is — — 6 ß.

Schlesschats is — — 11 ß $4\frac{16}{283}$ ₰

Facit 40 ℔ 7 ß $4\frac{16}{283}$ ₰

℔ ß ℔ ß ₰ ℔ ß ₰

39 . 10 . 40 . 7 . $4\frac{16}{283}$. 38 . 16 . $3\frac{1}{12}$ Fa. 9520 grooten / ofte 39 ℔ 13 ß 4 ₰.

ß ₰ duca. grooten

11 . 4 . 1 . 9520 Facit 70 Ducaten sullen een Marck weghen.

Duca. Eng. Duca.

70 . 160 . 1 Fac: 2 Engel. $9\frac{1}{7}$ Aesen sal het stucke weghen moeten.

Een Munt-meester muntet 70 Ducaten op een Marck / ende hy betaelt het Marck fyns tot 39 ℔ 10 ß / ende rekent voor zyn arbeyts loon 6 ß opt Marc fyns / betaelt zynen Heeren voor schlesschats van elcker Marck fyns so hy vermuntet 11 ß $4\frac{16}{283}$ ₰ / ende hy geeft den Ducaet uyt voor 11 ß 4 grooten: Die vrage is / hoe vele de Marck fyns behoort te houden daer hy den Ducaet van gheslaghen heeft? Facit.

Ducaet ß ₰ Duca.

1 . 11 . 4 . 70 Facit 39 ℔ 13 ß 4 ₰

1 Marck fyns kost hem 39 ℔ 10 ß

Arbeyts loon is ——— 6 ß

Schlesschatz is ——— 11 ß $4\frac{10}{281}$ ₰

Facit 40 ℔ 7 ß $4\frac{70}{1118}$ ₰ comt hem het Marck te staen met de oncosten.

℔	ß	₰	stucken	℔	ß	₰	
39	13	4	70	40	7	$4\frac{59}{283}$	fac. $71\frac{67}{283}$

stucken komter upt een Marck fijn Gouds/ Spreket.

Duca.	kar. fijns	
$71\frac{67}{283}$	24	70 stucken die een Marck wegen.

Facit 23 karatz ende 7 greynen houdt de Marck fijns/ daer desen Ducaet van gheslaghen is.

Regula Falsi, ofte Positionum.

Dese Reghel wort geheeten die False Positie/ niet daeromme dat sy aen haer selven valsch is / maer deur 2 valsche getalen diemen poseert/ men vint de gerechte tal in sulcker manieren/ neemt een ghetal naer u playsier / ende procedeert daer mede ghelijcken ofte het de rechte ghetal ware / ende soo dan upt sulcken operatie komt meerder dan het behoort / soo tekent het met dit teecken + welcke beteeckent plus / ende soo daer minder comt dan het behoort/ so tekent het met dit teecken —/ welcke beteeckent minus / ende als ghy dan vindet twee + +/ ofte twee —/—/ so trecket het eene ghetal van den anderen: Maer so daer comt een + ende een—/ soo moet ghyse te samen adderen / ende 'tproduct sal zijn den divisor/ daer na soo multipliceert/ die gheposeerde ghetalen met de loghens cruyswijse/ ende als daer zijn twee + + ofte twee —/—/ soo treckt het eene ghetal van den anderen/ ende soo daer is + ende—/ soo moet ghyse adderen / ende divideren het product deur den divisor het quotient sal zijn de waerachtige getal/ als volgende Exempelen dat sullen uptwijsen.

Een Jonck gheselle comt ghegaen in een Tuyn/ sprekende / God groet u alle 12 schoone Dochters/ tot welcken eene van die Dochters antwoort / wy en zijn gheen 12: maer soo wy noch 4 mael soo sterck waren/ soo

ſoo ſoudē wy ſoo vele over 12 zijn/ als wy nu minder zijn dan 12. De vrage is/hoe vele Dochters daer ghe-weeſt zijn? Facit/ etc.

Settet daer zijn gheweeſt 8 / noch 4 mael (ſoo vele maket t'ſamen 40/ welcke ſoude zijn (ſoo veele over 12 als die poſitie daer onder is/ te weten) 16 liecht te vele 24. Settet daeromme datter gheweeſt zijn 6/ende ope-reert ghelijcken ghy met de 8 ghedaen hebt/ ſal comen plus 12. Maecket alſdan nae de Reghel / ſal komen 4 Dochters/ ſoo veele zijnder geweeſt in den Tuyn/ etc.

144	8—+—24	
		12 diviſor.
96	6—+—12	
—		48 (4 Dochters.
48		12

Item een Coopman is ſchuldich 800 guld. over 4 maenden te betalen/ ende als een maent gepaſſeert is/ ſo betaelt hy 200 g. eñ $1\frac{1}{2}$ maent naer die eerſte maent betaelt hy noch 300 gul. In hoe langhe tijt ſal hy die reſte betalen? Facit / etc. Settet dat hy uſeert die 800 guld. een maent / ende alſdan betaelt hy 200 guld. ſoo reſtet noch 600 gu. die ſelvige uſeert hy daer nae noch $1\frac{1}{2}$ maent/ ende alſdan betaelt hy 300 gu. Nu ſoo reſtet hem noch te betalen 300 gul. die ſelvighe ſette ick dat hy uſeert naer de tweede betalinghe noch 2 maenden: Nu multipliceert een yeders ghelt met zijn tijdt/ ende addeert die drie producten te ſamen ſal comen 2300 die ſouden zijn 3200 (welcke komt van 800 gul. in 4 maenden gemul-tipliceert/liecht 900. Settet daer-omme dat hy de leſte 300 g. uſeert 4 maenden / ende procedeert voorts / ſal comen 2900 liecht minus 300 maecket naer de Reghel/ſal comen 5

	m.	
800 .	1 .	800
600 .	$1\frac{1}{2}$.	900
1500 .	2 .	600
		2300

maen

maenden/in soo vele tijts sal hy betalen de reste na dat de 300 gul. betaelt zijn/ etc.

36 2——9 | 00 6 divisor.
6 4——3 | 00
———
30 (maenden.
6

P R O B A.

Multipliceert die 800 gu. met 1 maent/die 600 met $1\frac{1}{2}$ maent/ eñ de 300 met 5 maenden / eñ addeert de drie producten te samen/ komen 3200 / die selve divideert deur 800 gu. sal comen 4 maenden d'een deur d'ander.

Anders.

Sette het ghelt winnet 12 ten 100 in't Jaer / Ende sprecket/ 100 winnen in een Jaer 12/ wat sullen winnen 800 in 4 maenden? Fac. 32. Nu besiet hoe vele de 800 sullen winnen in een maent.

100 800
12
12 1
———
1 . 1 : 8 Fa. 8.

Noch hoe vele die 600 in $1\frac{1}{2}$ maen.

100 600
12
12 $1\frac{1}{2}$
———
1 . 1 6009 Fac. 9

Noch hoe vele die 300 winnen in vijf maenden

100—— ——300
12
12 5
———
1 1 15 Fac. 15 / die selve 3 producten doen te sa-

te ſamen oock 32 gul. die welcke die 800 gul. ghewonnen hebben in 4 maenden/ etc.

Een Coopman gheeft 300 gul. op Intereſt tegens 12 ten 100 s'Jaers/ alſoo bedraecht den Intereſt ofte winninghe ten eynden des 20en Aprillis Anno 83 net 9 gul. 17 ſtuy. $4\frac{12}{73}$ pen. De vraghe is / op wat dach het gelt gheleent gheweeſt ſy op Intereſt als men rekent 365 daghen voor een Jaer? Facit / op den thienden dach van Januario Anno 83.

Sette hy hebbe het ghelt op Intereſt ghedaen den 15 Februarij / dat is tot den 20 April in dit Jaer 83/ 64 daghen/ ſettet dan 365 daghen winnen . 12 . 64 daghen/ Facit 2 gul. 2 ſtuyv. $1\frac{23}{73}$ pen.

winnen gul. ſt. pen.

100 . 2 . 2 . $1\frac{23}{73}$. 300 fac. 6 g. 6 ſt. $3\frac{69}{73}$ pen. ſoude zijn 9 gul. 17 ſt. $4\frac{12}{73}$ p. is daeromme—3 g. 11 ſt. $0\frac{16}{73}$ pen. ofte—$3\frac{201}{365}$ gul. Settet daeromme dat hy hebbe het ghelt gheleent op den 31 Januarij / dat is tot den 20 Aprilis 79 dagen. Spreket.

daghen daghen

365 . 12 . 79 Facit 2 gul. 11 ſtuy. $15\frac{9}{73}$ pen.

gul. winnen gul. ſt. pen.

100 . 2 . 11 . $15\frac{9}{73}$. 390 Fa. 7 gul. 15 ſt. $13\frac{27}{73}$ pen. ſoude zijn 9 guld. 17 ſtu. $4\frac{12}{73}$ pen. liecht daeromme—2 gul. 1 ſt. $6\frac{58}{73}$ pen. ofte—$2\frac{26}{365}$ gul.

da.

64 —— $3\frac{201}{365}$ | 1296

540 diviſor.

79 —— $2\frac{26}{365}$ | 756

Facit 100 dagen is het gelt op Intereſt gedaen voor den 20 Aprilis / dat is op den thienden dach van Januarius Anno 83.

Een Heer heeft een arbeyder ghehuert 40 daghen

lanck/

lanck / in sulcker manieren / dat als hy arbeydet so sal hy verdienen des daghes 3 stuyv. ende als hy niet en arbeydt so sal hy verteren des dages 5 st. als nu die 40 dagen omme zijn/ so bevinden sy/ dat niemant malckanderen schuldich is: Die vraghe is/hoe vele dagen de knecht ghearbeydt / ende hoe vele dagen hy geviert heeft? Facit/ etc. Sette hy hebbe gearbeyt 20 dagen/ soo moet hy oock 20 daghen gheviert hebben: Rekent wat hy verdient heeft/ comt 60 stuy. oock wat hy verteert heeft/comt 100 stu. soo blijft hy nu noch schuldich 40 stuy. die liecht het te weynich / sette daeromme hy hebbe ghearbeyt 30 daghen/ so moet hy 10 dagen gheviert hebben/ende procedeert voorts/ liecht te vele 40.

20 —— − 40
80 divisor.
30 — + — 40

NOTA.

Als die eene logen so groot is als de andere / ende dat het eene is + eñ d'ander — / so addeert alleenlijcken beyde die positien te samen / ende neemt van 't product die helfte / gelijcken hier boven/ addeert 20 ende 30 te samen/ comt 50/daer van die helfte is 25/so vele dagen heeft hy gearbeydet/ ende 15 daghen gheviert/etc.

Een Coopman coopt sommige Engelsche lakenen/ ende als hy neemt 12 lakens / soo fallieert hem aen de betalinge 42 gul. ende als hy neemt 9 lakens/ so loopt hem over 84 gul. De vraghe is/ hoe vele gelts hy ghehadt heeft/ hoe vele een laken ghecostet heeft/oock hoe vele lakens hy ghecoft heeft? facit/ 462 guld. heeft hy aen gelt gehadt/ daer voor heeft hy 11 Lakens gecoft/ comt het laken voor 42 gul.

Settet hy hebbe 1 laken gecoft voor 36 gu. so comen die

die 12 lakens 432 g. nu fallieert hem 42 g. blijft daeromme 390 g. die hy soude gehadt hebben/ settet voorts een laken kost 36 guld. wat 9 lakens? fac. 324 gul. nu soude hem overloopen 84 gu. daeromme moste hy hebben gehadt 408 gul. welcke soude zijn 390 guld. liecht daeromme plus 18. Settet/ hy heeft het laken voor 40 guld. gecoft/ ende procedeert voorts/ sal comen plus 6

36 ✠ 18

12 divisor.

40 ✠ 6

Facit 42 guld. heeft een laken ghecostet/ wilmen nu weten hoe vele gelts hy gehadt heeft / so settet 1 laken costet 42 gul. wat 12 lakens? fac. 504 guld. daer van neemt 42 gul. die hem fallieren / blijft noch 462 guld. soo vele ghelts heeft hy gehadt / wilmen nu weten hoe vele lakens hy ghecoft heeft/ so settet.

gul.	Laken	gul.
42 .	1 .	462 Fa. 11 Lakens.

Item een jonck geselle heeft in een Tuyn vergadert sommige Appelen / ende hem gemoeten drie Jonghe Dochters/ die begeeren van zijne Appelen te hebben/ alsoo gheeft hy de eerste Dochter den $\frac{1}{4}$^en deel van alle zijne Appelen / ende sy gheeft hem wederomme drie Appelen / ende die tweede Dochter gheeft hy den $\frac{1}{3}$^en deel van die Appelen soo hy noch hadde / ende die selve Dochter geeft hem wederomme 2 Appelen/ende hy geeft de derde Dochter den $\frac{1}{7}$^en deel van die reste der Appelen/ ende sy gheeft hem wederomme een Appel/ ende ten lesten so restet noch hem 13 Appelen: De vrage is/ hoe veele Appelen hy ten eersten ghehadt heeft? Fac. 20 Appelen hadde hy ten eersten / Settet hy hebbe 16 Appelen gehat.

$16/\frac{1}{4}(4$	$24/\frac{1}{4}(6$	$16—1\frac{5}{7}$
—	—	24 ✠ $1\frac{5}{7}$
12	18	—
3	3	40
—	—	—
$15/\frac{1}{3}(5$	$21/\frac{1}{3}(7$	fa. 20 Appelen heeft hy ghehadt.
—	—	
10	14	
2	2	
—	—	
$12/\frac{1}{7}(1\frac{5}{7}$	$16/\frac{1}{7}(2\frac{2}{7}$	
$1\frac{5}{7}$	$2\frac{2}{7}$	
—	—	
$10\frac{2}{7}$	$13\frac{5}{7}$	
1	1	
—	—	

$11\frac{2}{7}$ soude 13 zijn/ is—$1\frac{5}{7}$/$14\frac{5}{7}$ soude 13 zijn/ liecht ✠ $1\frac{5}{7}$

Item een Huys-vader maket zijn Testament ende uyterste wille / wil hebben dat het eene kint soo veele van hem erven sal als het ander/ Nu so wort het eerste kint gegeven 100 gul. ende den $\frac{1}{8}$en deel des blyvenden gelts/ ende den tweeden wort ghegeven 200 gul. ende den $\frac{1}{8}$en deel des blyvenden gelts/ den derden wort ghegeven 300 gul. ende $\frac{1}{8}$en deel des blyvenden gelts/ ende alsoo voorts aen een yeder kint 100 gul. meer ende den $\frac{1}{8}$en deel des blyvenden gelts/ende is het Testament des Vaders hier mede voldaen : De vraghe is/ hoe veele gelts die Vader achter ghelaten heeft / oock hoe veele kinderen daer gheweest zijn / ende hoe veele elcks tot zijnen deel gecregen heeft? facit.

Sette het gelt sy geweest so sy te deelen gehadt hebben in alles 2500 gul. ende werckt na die vraghe / als volget.

2500   2500
100   400
——— 100   ———
2400/$\frac{1}{8}$(300   2100 gul. restet voor alle die
———   200   andere kinderen.
Facit 400 des 1^en gelt ———
1900/$\frac{1}{8}$(237$\frac{1}{2}$
200
———
Facit 437$\frac{1}{2}$ g. des 2^en zijn gelt/ moeste soo veele zijn als 400 gul. des eersten zijn ghelt / liecht daeromme ✠ 37$\frac{1}{2}$. Settet dan datter in als te deelen geweest is 3300 gul.

3300   3300
100   500
——— 100   ———
3200/$\frac{1}{8}$(400   2800 Reste voor alle die
———   200   andere kinderen
Facit 500 gul. des 1^en gelt. ———
2600/$\frac{1}{8}$(325
200
———
Facit——525 des 2^en zijn gelt met so veele zijn als 500/des 1^en liecht daeromme ✠ 25.

2500 ✠ 37$\frac{1}{2}$ | 75 | 3   1 divisor.
3300 ✠ 25 | 50 | 2

Fa. 4900 gul. is de somma van alle het ghelt soo sy te deelen ghehadt hebben.

4900
100
——— 100
4800/$\frac{1}{8}$ (600

Facit 700 guld. comt den eersten voor zijn deel/ soo veele sullen oock die andere alle elcx hebben/ settet dan nu.

gul. kint gul.
700 . 1 . 4900 Fac. 7 kinderen zijnder gheweest.

Item 8 el. root fluweels/ende 6 el. groen fluweels/ kosten te samen 64 g. eñ in den selven prijs costen de 11 el. roots/eñ die 9 el. groens 91 g. de vrage is/hoe duyr 1 el. root fluweels/ eñ 1 el. groens elcx a part costet? fa. etc. Settet 1 el. root fluweels kostet 6 g. die multipliceert met 8 el. comt 48 gu. die neemt van 64 g. so blijft noch 16 g. voor de 6 el. groens/ ende 1 el. groens soude dan moeten costen $2\frac{2}{3}$ g. spreket nu / 1 el. roots costet 6 g. wat sullen costen die 11 el. fa. 66 g. Item noch 1 el. groens costet $2\frac{2}{3}$ g. wat 9 el. fa. 24 g. die addeert tot 66 g. comt 90 g. welcke soude zijn 91 g. liecht daeromme −1/ settet dan een el. roots heeft gecostet 7 g. ende opereert als geleert is/sal comen −2 fa. 5 gul. costet 1 el. roots/ wilmen weten hoe vele een Elle groens / so settet als volghet.

12	6—1	1	divis.
7	7—2		
—			
8	(5 gul.		
1			

El.	gul.	El.	64		
1 .	5	8 Fac.	40 gul.		
	El groens		—		
	6	.	24	:	1 Elle.

Facit 4 gulden costet een Elle groen fluweels/ etc.

Item A spreect tot B geeft my 4 g. so hebbe ic so vele als ghy behoudet/ Antwoort die B/geeft my 4 g. so hebbe ic 9 mael so vele als ghy behoudet. De vrage is/ hoe vele een yeder gehadt heeft? Facit/ etc. Settet A heeft 8/so moet B 16 hebbē/want so A 4 ontfanget van B/so heeft een yeder 12. Maer so B van A 4 ontfangt/ so comt den B 20/eñ A behoudt 4/ eñ sal B nu hebben moeten 9 mael so vele als A behoudet (welcke sal wesen 36) liecht minus 16 / settet daeromme/A heeft 7/so moet B hebben 15/Examineert/liecht −8/maket naer die regel/ comt 6 gul. voor A/ ende 14 voor B/etc.

A.

A. B.
8 . 16 ——— 16 8 divisor.
7 . 15 ——— 8

Item een gout-smit heeft twee silveren croesen met een decksel ofte overlidt/ 'twelcke weget 33 loot/so dat selvige decxsel ofte overlidt geleyt wort op den eersten beker/so is het 3 mael so swaer als den anderen beker/ Maer so men dat lidt leyt op den anderen beker/soo is het 4 mael so swaer als den eersten. De vrage is/hoe vele dat elcke beker ofte kroes bysonder gewegẽ heeft? Fac. den eersten 12 loot/ ende den anderen 15 loot/etc.

Sette den eersten beker hebbe gewegen 15 loot/daer toe doet 33 loot het decxsel / comt te samen 48 loot/ die deelet af met 3 / comt 16 loot voor den anderen beker/ daer toe doet 33 loot/het overlit comt 49 loot/die moste gelijc syn 60 loot(welcke is 4 mael so vele als den eerstẽ beker) is daerome − 11 /Sette dan den eerstẽ hebbe gewegen 9 loot/eñ opereert na de vrage/ sal comen ✠ 11.

A. B.
15 . 16 ——— − 11 Fa. 12 loot weecht den
9 . 14 — ✠ — 11 eersten Beker.

24 . 30 Fa. 15 loot weecht den
tweeden beker ofte

12 . 15 croes.

Item daer leggen 2 steden van malcanderẽ 200 mijlen/ Nu gaet op eenen dach uyt elcker stad eenen Bode/ gelijck uyt de eene stadt naer den anderen/ende die eene bode gaet dagelijcx 3 mijlen meer als die andere/ eñ sy comen te samẽ in 12 dagen: De vrage is/hoe vele mijlen elcker bode des dages gegaen heeft? fa. etc. Settet de eerste gaet des dages 6 mijlen/so moet de andere bode des dages gaen 9 mijlen/die multipliceert met 12 dagen/comt 72/eñ 108 mijlen/die maken te samen 180

 mijlen/

mijlē/welcke soude 200 syn/liecht daeromme—20/settet de eene bode gaet des dages 7 mijlen/ so moet de ander sdages gaē 10 mijlē. opereert na de vrage/sal comē ✠ 4.

6——20 24 divisor.
7—✠—4

Fac. $6\frac{1}{8}$ mijlen gaet de eerste bode des daghes / soo moet dan de andere bode des daghes gaen $9\frac{1}{8}$ mijlen.

Item 3 gesellen hebben een Schip gecoft voor 200 g. A wil van B hebben $\frac{1}{2}$ soo wil hy dat schip betalen/ B die wil van C hebben $\frac{1}{4}$ deel soo wil hy dat schip betalen / C die wil van A hebben den $\frac{1}{3}$ deel van zijn gelt so can hy dat schip betalen : Die vraghe is / hoe vele gelts een yder gehadt heeft? fac. Sette A heeft 108/so moet B hebben 184/ want A gebreken 92/welcke den $\frac{1}{2}$ des B zijn geldt maken. Nu falieert den B noch 16 aen der betalinge des schips / welcke zijn sal den $\frac{1}{4}$ van C / daeromme moet C hebben 64 / daer toe doet den $\frac{1}{3}$ van A zijn gelt alse 36 / so comt te samen 100 / welcke soude de 200 zijn/liecht daeromme—100/settet dan een ander ghetal/als A hebbe 114 g. so moet B 172/ ende C 112 g. hebben. Examineert die/ sal comen—50. Rekent na de Regel het eene naer den anderē/ so comt 120 g. voor A/160 g. voor B/ ende 160 gul. voor C.

A.	B.	C.				
108 .	184 .	64	—— 10	0—2		1 divisor.
114 .	172 .	112	—— 5	0—1		

Item 3 Cooplupden hebben een huys ghecoft voor 1200 g. waer van die A begeert te hebbene van B eñ C den $\frac{1}{2}$ van haer luyder gelt soo can hy dat huys betalen / B die wil hebben van A ende C den $\frac{1}{4}$ van haer luyder gelt/so wil hy dat huys betalen/ C die wil hebben van A ende B den $\frac{1}{7}$ van haer luyder gelt / soo can hy dat huys betalen : De vraghe is hoe vele ghelts eenen yederen gehat heeft ? fa. A heeft gehadt 600 g. B 800 g. ende C 1000 gu. Settet A hebbe gehadt 300 g.

soo

so falieren hem noch 900 g. eer hy 'thuys soude connen betalen/ is daeromme 900 g. den $\frac{1}{3}$ van B ende C haer luyder gelt / so mosten sy dan te samen gehadt 2700 g. daer van settet dat B ghehadt heeft 900 g. ende C die 1800 g. Nu wil B hebben van A eñ C den $\frac{1}{4}$ tot den zijnen so kan dat huys betalen / addeert daeromme 1800 ende 300 te samen / comt 2100 g. daer van den $\frac{1}{4}$ is 525 g. die doet 900 g. van B/ so heeft hy 1425 g omme dat huys te betalen/ welcke soude zijn 1200 g. liecht † 225.

Settet B hebbe van de 2700 gul. gehadt 700 / ende C die 2000/ procedeert als voorens/ sal comen † 75.

B.
900 † 225 | —3 2 divis. | Maket naer de regel/ so comt
700 † 75 | —1 | 600 g. voor B/ eñ 2100 g. voor

C daer toe doet den $\frac{1}{7}$ van A eñ B alse 128$\frac{4}{7}$ g. so comen 2228$\frac{4}{7}$ g. soude zijn 1200/ liecht daeromme † 1028$\frac{4}{7}$.

A.	B.	C.
300 .	600 .	2100—†—1028$\frac{4}{7}$.

Settet dan dat A gehadt heeft 400 g. so restet noch 800 g. al eer dat hy het huys can betalen/ is daeromme 800 g. den $\frac{1}{3}$ deel van B ende C haer luyder gelt / hebben daeromme B ende C te samen 2400 gul. daer van settet dat B hadde 900 ende C 1500 g. addeert A ende C zijn gelt te samen/ comt 1900 / daer van den $\frac{1}{4}$ is 475 g. die doet tot 900 g. van B/ so comt 1375 g. soude 1200 zijn/ liecht † 175/ Settet B hebbe van de 2400 g. ghehadt 1000 g. ende C de 1400 g. procedeert als voorens/ sal comen † 250.

B.
900—†—175 | Maket naer de regel / so comt 666$\frac{2}{3}$
1000—†—250 75 | voor B/ die neemt van 2400 soo restet noch 1733$\frac{1}{3}$ voor C / daer toe

doet den $\frac{1}{7}$ van A eñ B alse 152$\frac{8}{21}$/ so comt 1885$\frac{5}{7}$/ welcke soude so vele zijn alse 1200 / liecht daeromme † 685$\frac{5}{7}$. Settet nu lestelijcken also in de regel als volght.

A B. C.
300 . 600 . 2100—✠—$1028\frac{4}{7}$. 72 | 00—3
400 . $666\frac{2}{3}$. $1733\frac{1}{3}$—✠—$685\frac{5}{7}$. 48 | 00—2 1 diviſ.

Maket naer de regel/ſal comen 600 g. voor A/800 g. voor B/eñ 1000 g. voor C/dat machmē ſijn proberē.

Anders.

Settet A hebbe 500 g. die ſubtraheert van 1200 g. reſtet noch 700 g. is den $\frac{1}{3}$en deel van B ende C/ſo moſte dan beyde haer luyden gelt geweeſt zijn 2100 gu. daer toe doet 500 g. van A/comt 2600 g. voor A B ende C/ daer van ſubtraheert 1200 g. ſo B voor het huys ghe-ven moet / reſtet noch 1400 g. is ſo vele als de $\frac{3}{4}$ deelen van het gelt A ende C/daer toe addeert $466\frac{2}{3}$ g. als den $\frac{1}{4}$en deel (want 1400 gu. is die $\frac{3}{4}$e deelen/ſo moet dan $466\frac{2}{3}$ g. den $\frac{1}{4}$en deel zijn / eer datmen die geheele ſomma van A eñ C hebben mach) ſal comen $1866\frac{2}{3}$ g. voor beyder gelt van A ende C. Nu ſo hebdy eerſten geſtelt/dat A heeft 500 g. ſo moet nu C hebben $1366\frac{2}{3}$ g. die ſubtra-heert van 2100 g. 'tgelt van B eñ C te ſamen/ſo reſtet noch $733\frac{1}{3}$ g. ſoo vele heeft B / daer van neemt den $\frac{1}{7}$en deel ſo C van hem hebben wil als $104\frac{16}{21}$ g. die addeert tot den $\frac{1}{7}$en deel van't gelt van A ſo C ooc van hem heb-ben wil/'twelcke is $71\frac{3}{7}$/ſal comen $176\frac{4}{21}$ g. die doet tot $1366\frac{2}{3}$ g. het gelt van C/ ſal comen $1542\frac{6}{7}$ gul. 'twelcke ſoude zijn 1200 g. omme t'huys te betalen/liecht daer-omme ✠ $342\frac{6}{7}$/Settet dan eē ander getal voor A/te we-ten 700 g. eñ opereert als geleert/ ſal comen $-342\frac{6}{7}$/etc.

1200
500 A.

700 is den $\frac{1}{3}$en deel van B.C.

2100 gul. voor B.C haer gelt.
500 gul. A.

2600

2600 gul. voor A.B.C.
1200 gul. so B. voor 't huys betaelt.

1400 is die $\frac{3}{4}$ en deel van A.C.
$466\frac{2}{3}$ is die $\frac{1}{4}$ en deel.

$1866\frac{2}{3}$ gul. voor A.C.
500 gul. van A.

$1366\frac{2}{3}$ gul. voor C.

2100 gul. is 'tgelt van B.C.
$1366\frac{2}{3}$ gul. is 't gelt van C.

$733\frac{1}{3}$ gul. voor B.

$104\frac{16}{21}$ gul is den $\frac{1}{7}$ en deel van B.
$71\frac{3}{7}$ gul. is den $\frac{1}{7}$ en deel van A.
$1366\frac{2}{3}$ gul. is 'tgelt van C.

$1542\frac{6}{7}$ soude 1200 zijn/ liecht $342\frac{6}{7}$.

1200
700 gul voor A:

500 is den $\frac{1}{3}$ en deel van B.C.

1500 is voor B C haer gelt
700 A

2200 gul. voor A.B.C.
12000 gul. die B voor 'thuys betaelt.

1000 is die $\frac{3}{4}$ en deel van A.C.
$333\frac{1}{3}$ is die $\frac{1}{4}$ en deel.

$1333\frac{1}{3}$ gul. voor A.C.
700 gul. van A.

$633\frac{1}{3}$ gul. voor C.

1500 gul. is t'gelt van B. C.
$633\frac{1}{3}$ gul. voor C.

$866\frac{2}{3}$ gul. voor B.

$123\frac{1}{7}$ is den $\frac{1}{7}$ en deel van B.
100 gul. is den $\frac{1}{7}$ en deel van A.
$633\frac{1}{3}$ is gul. het gelt van C.

$857\frac{1}{7}$ gul. soude zijn 1200 guld. liecht daeromme minus — $342\frac{6}{7}$ gul.

500 — + — $342\frac{6}{7}$
700 ——— $342\frac{6}{7}$

1200

Facit 600 g. heeft A ghehadt/dit examinere naer uytwijsent de vrage(als voor geleert) so sal komen 800 g. voor B/ eñ 1000 guld. voor C/ welcke gesocht is/ etc.

Anders/ deur de Regel Quantitatis.

Sette den eersten hebbe gehadt 1 ℞/so hebben d'ander beyde 1 A gu. gehadt/ende wort dan na die opgaeve luydet 1 ℞ + $\frac{1}{3}$ A gelijc 1200/eñ 1 A gelijc 3600 — 3 ℞/ daer toe doet den eersten zijn gelt alse 1 ℞ / sal comen 3600 — 2 ℞ voor alle 3 haer gelt/ die ander sette ick dat 1 B g. gehadt heeft/ soo moeten de ander beyde gehadt hebben 3600 — 2 ℞ — 1 B/ daer van den $\frac{1}{4}$ is 900 — $\frac{1}{2}$ ℞ — $\frac{1}{4}$ B/ die ghedaen tot 1 B/ sal komen $\frac{3}{4}$ B + 900 — $\frac{1}{2}$ ℞ ghelijck 1200/ ende 1 B/ sal dan ghelijck zijn 400 + $\frac{2}{3}$ ℞ voor den tweeden zijn gelt/ende voor den derden sette ic dat gehadt heeft 1 C gul. soo moeten d'ander beyde ghehadt hebben 3600 — 2 ℞ — 1 C / daer van de $\frac{1}{7}$ en deel is $514\frac{2}{7}$ — $\frac{2}{7}$ ℞ — $\frac{1}{7}$ C/

℞ – $\frac{1}{7}$ C / die doet tot 1 C / den verden zijn gelt / ſal comen $\frac{6}{7}$ C ✠ 514$\frac{2}{7}$ – $\frac{2}{7}$ ℞ gelijck 1200 / ende 1 C / ſal ghelijck zijn 800 ✠ $\frac{1}{3}$ ℞ gul voor den derden zijn gelt. Settet nu als volget.

Den eerſten is gheposeert 1 ℞

Den tweeden komt 400 ✠ $\frac{2}{3}$ ℞

Dē derdē komt als bovē gevōdē is 800 ✠ $\frac{1}{3}$ ℞.

Somma alle drie haer gelt is – 1200 ✠ 2 ℞ gelijck 3603 – 2 ℞ / ende 1 ℞ ſal dan gelijck zijn 600 gul. voor den eerſten / eñ de tweede is bevondē te hebben gehadt 400 ✠ $\frac{2}{3}$ ℞ tot 600 voor 1 ℞ / komt 800 g. voor den tweeden ende 1000 gul. voor den derden als vooren / etc.

Regula Cecis, ofte Virginum.

Item 16 perſonen als mannen eñ vrouwen / hebben verteert 57 ſtu. Eñ een man ſal geven 4 ſt. eñ een vrouwe 3 ſt. De vrage is hoe veele mans eñ vrouwen daer gheweeſt zijn? Facit 9 mannen en 7 vrouwen / Settet.

man ſt. 4 | 1 diviſor.
16 perſoonen | verteeren 57 ſt.
vrou ſt. 3 |

Neemt 3 ſt. van 4 ſt. blijft noch 1 ſt. den deeler / multipliceert nu 3 met 16 / comt 48 / die trecket van 57 / ſal noch blyven 9 / die divideert af met 1 / comt 9 mannen die daer geweeſt zijn / die ſubtraheert van 16 perſoonen / ſoo blyven noch 7 vrouwen / etc.

Item 24 perſoonen / als mannen / vrouwen / eñ kinderen hebben te ſamen verteert 43 ſt / daer van ſal elcker man geven 3 ſtu. elcker vrouwe 2 ſt. eñ elcker kint 8 pen. De vrage is / hoe vele mannen / vrouwen / ende kinderen daer in de geſelſchap geweeſt zijn? Facit 10 mans / 4 vrouwen / ende 10 kinderen / ofte 7 mannen / 9 vrouwen / ende 8 kinderen. Settet als volget.

48 pen.

48 pen. | 40
24 persoonē/32 pen. | 24 . 688 pen. maken de 43 st.
8 . 8 pen. | 192

192 24 56 4(96 (10 mannen.
14 74 440 (4 vrouwen.

10 kinderen 14

Item eener heeft drieder ley silver/ hout des eersten 7 p. fijn de marc/des anderen 9 pen. fijn/ende des derden 11 pen. fijn de Marck / van dese driederley silver wil hy 1 werck maken van 20 marcken die sal houden 10 pen. fijn de marck. De vraghe is / hoe vele hy van elcker soorte nemen sal? Facit.

m. 11 $\mathcal{S}$ | 4
20 . 9 $\mathcal{S}$ | 2 . 200 $\mathcal{S}$ die maken 20 m. tegens 10
7 7 $\mathcal{S}$ | 140 (pen.

140 60

1
72
69 (12 m. tot 11 pen.
77 44 (6 m. tot 9 pen.
7 (2 m. tot 7 pen.

Item eener heeft 200 stuy. daer voor wil hy coopen 100 vlieghende ghevogelte / als namelijcken Gansen/ Vogelen ende Vincken / ende een Gans gelt 10 stuy. een Voghel 2 stuy. ende 10 Vincken gelden een st. Nu is de vrage/hoe vele Gansen / Vogelen ende Vincken hy voor zijne 200 st. ontfanghen sal ? Fac. 19 Gansen/ 1 Voghel/ ende 80 Vincken. Sette als volghet.

10 st.

	10 st.	100	99
100 .	2 st.	20	19 . 200 st.
1 .	$\frac{1}{100}$ st.	1	10 .

100

100
20

80 Vincken

200 st. 1(1
10 . 00
0 1(9
2000 1000 (19 Gansen
100 000
0 (1 Voghel.
0190 10
10
20

Item een Coopman heeft gecoft 24 pont specerijen voor 48 gul. als namelijcken Peper / Geynver ende Suycker / costet die 4 pondt Pepers 9 guld. soo vele costen oock 6 pont Geynvers / ende 9 pont Geynvers costen soo vele als 12 pondt Suyckers. Die vraghe is / hoe vele hy van elcke soorte insonderheyt ghecoft heeft? Facit / etc. Aengesien die 9 pont Geynvers soo vele costen als 12 pondt suyckers / soo sprekt / 6 pondt Geynvers costen 9 gul. wat 9 pondt? Facit $13\frac{1}{2}$ guld. soo vele costen oock die 12 pont suyckers. Nu rekent hoe vele een pont van elcx a part costet alsoo.

pont Pepers	gul.	pont
4 .	9 .	1 Facit $2\frac{1}{4}$ gul.
pont Geyn.	gul.	pont
6 .	9 .	1 Facit $1\frac{1}{2}$ gul.
pont suyck.	gul.	pont
12 .	$13\frac{1}{2}$.	1 Facit $1\frac{1}{8}$ gul.

Settet het op de Reghel Tecy also / ende stelt het altemale op achte deelen.

$2\frac{1}{4}$ gul.

		$2\frac{1}{4}$ gul.	18	9	
24	.	$1\frac{1}{2}$ gul.	12	3	. 48 gul.
9	.	$1\frac{1}{3}$ gul.	9		8

216

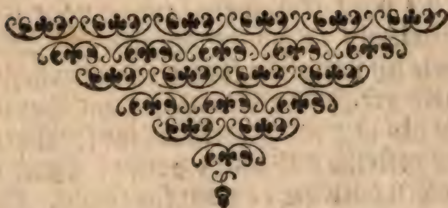
24
20

4 pont suyckers

384 (18 pont Pepers.
216 (2 pont Genver.

168 20

Facit 18 pondt Pepers/ 2 pondt Geynvers / ende 4 pont Suyckers.

FINIS.

Hier volghet eene corte ende claere Instructie/ Van de alder cunstrijckxsten Regulen d'Algebre ofte Cols.

Het tweede deel.

ANNO. M.DC.XXXV.

Beduydenisse der Characteren / soo men ghebruycket in die Reghel Cossa, ofte Algebre.

EEn N beteeckent een simpel ofte slecht ghetal.
2. ℞. radix ofte positie voor het ding dat mē begeert
4. ȝ. zensus/welcke is een viercante superfitie.
8. œ. cub⁹/welcke is 1 viercāt lichaē gelijc 1 teerling.
16. ȝȝ zensdecens/welcke is het quadraet vā eē quadr.
32. ß. sursolidum/welcke comt vā ȝ in œ gemultiplic.
64. ȝ œ. zensicubus/ welcke comt van ȝ in ȝȝ.
128. B ß. B sursolidum/welcke comt van œ in ȝȝ.
256. ȝȝȝ. zens zens dezens/welcke comt van ȝȝ in ȝȝ.
512. œœ. cubus de cubo/ welcke comt van ȝȝ in ß.

√ betekent radix van het teken dat het by sick heeft als √ ȝ betekent omme te trecken radix quadrata/ende wort oock alsoo verstaen / als daer alleen ghevonden wort √ / eñ als men behoort te trecken radix cubicque/ soo setmen voor het ghetal √ œ / ende voor radix zensdezens setmen √ ȝȝ/ofte √ √ /ende so dickwils men radix uyt trecken moet / so menichmael moet men adderen dit teecken √ / gelijcken so men trecken moet radix cubicque van 9/ ende vant product noch √ œ/soo settet √ √ œ 9/ V. betekent universale/ + betekent plus/ende — beteeckent minus.

Van uyttreckinge der wortelen/ Volget eerstelijcken die Tafel der Geni- turen.

1ʓ	2							
1ℭ	3	3						
1ʓʓ	4	6	4					
1ß	5	10	10	5				
1ʓℭ	6	15	20	15	6			
1bß	7	21	35	35	21	7		
1ʓʓʓ	8	28	56	70	56	28	8	
1ℭℭ	9	36	84	126	126	84	36	9

OMme radix quadrate te trecken uyt 18476/ soo settet op 6 een punct : ende op de derde fi- guere wederomme een punct / eñ also voorts tot den eynden toe / altijts latende tusschen 2 puncten eene figuere/ ende so vele puncten daer wesen sullen/ soo vele figueren sullen daer comen in het quo- tient / Daer nae soo neemt die quadraet wortel uyt 18 het eerste punct aen de slincker hant / welcke is 4 / die settet int quotient / ende zijn quadraet is 16 / die neemt van 18/ soo restet noch 2/ die settet boven de 8/daer na so dupliceert die 4 int quotient/ komt 8 / die neemt soo menichmael in 21 / dat het quadraet van de tweede fi- guere

guere int quotient oock mach afgetrocken worden van het tweede punct/ welcke is 2/ die multipliceert met 8/ komt 16/ die neemt van 21 / so restet noch 5 / die settet boven die 1 / daer nae so multipliceert 2 in hem selven/ komt 4/ die neemt van 54/ so restet noch 50 int tweede punct/ daer na so dupliceert 42 int quotient gevonden/ comt 84/ die settet onder 507 ende spreket/ hoe menichmael 84 in 507? Fac. 6. mael voor de derde figuere int quotient / sprekt nu 6 mael 84 is 504 / die neemt van 507/ so restet noch 3 / die settet boven die 7/ ende settet daer na die 6 int quotient gevondē onder 'tleste punct/ eñ sprekt/ 6 mael 6 is 36/ die neemt van 36/ so restet 0/ ende alle dese extractie upt 181476 is net 426 / dat probeert also: Multipliceert 426 in hem selven / sal wederomme comen die 181476/ etc.

7	
7503	
. . .	
181476	(426
8248	
8	

Van upttreckinghe der wortel Cubicque.

ITem omme te treckē radix cubicque upt 128 12904/ soo settet 1 punct op d'eerste figuere aen de rechterhant te weten op 4 / ende noch 1 punct op de vierde figuere/ welcke is op 2/ ende also voorts tot den eynden toe/ altijts latende tusschen 2 puncten 2 figueren / ende soo veele puncten daer gevonden worden/ soo veele figueren sullen daer comen int quotient / daer nae soo soecket de cubicque wortel upt 12 / het leste punct aen de slinckerhandt / welcke is 2 / want 2 mael 2 tot 2 male is 8/ de selvighe neemt van 12 / soo restet noch 4 boven 2 / ende omme te vinden zijn tweede figuere int quotient / soo settet de 2 ende zijn quadraet / welcke is 4 / ende multipliceertse met 3 ende 3 die genituren/ ende sullen komen 6 ende 12. Nu soo moet men nemen een nieu ghetal int quotient in sulcker manieren/

 dat

dat als men multipliceert die 12 met het selve nieuwe getal/ welcke is 3/ eñ de 6 met het quadraet van dese 3/ welcke is 9/ ende noch het nieuwe getal in hem selven cubice/ ende dese 3 ghetallen dan stellende onder malcanderen in ordre als volget/ so salmen dat selvige aggregat trecken van de reste inde divisie/ eñ sal noch resten 645904/ omme nu de derde figuere quotiente daer uyt te vinden/ so settet 23 ende zijn quadraet/ welcke is 529/ ende multipliceertse met 3 ende 3 hare geniturem/ sal comen 69 ende 1587. Nu soo moet men nemen een nieu getal int quotient/ in sulcker voegen/ dat als men multipliceert de 1587 met het selve nieuwe ghetal/ welcke is 4/ ende die 69 met het quadrat van dese 4/ welcke is met 16/ ende noch het selve nieuwe getal in hem selven cubice/ ende dese 3 getallen dan onder malcanderen in ordre gestelt als volget/ so salmen dat selvige aggregat trecken van de reste in de divisie/ ende sal in dese extractie resteren 0/ ende het quotient sal maken 234 voor het Facit/ welcke gesocht is.

4 8
. 6 4 . .
1 2 8 1 2 9 0 4 (234
4 1 6 7 9 0 4
6 4 8

℞ ʒ ℭ
2 . 4 . 8
3 . 3 die geniturem.

---

6 . 12
27 ℭ . 9 ʒ . 3 ℞ tweede figuere quotiente.

---

54 . 36
54
27

4167

Item

23 ℞ . 529 ℥
3 . 3 die genituren.

69 . 1587
64 ℭ . 16 ℥ . 4 ℞ derde figuere quotiente

1104 . 6348
1104
64

645904

Item daer is een ghetal soo men het multipliceert in hem selven / ende noch het product in hem selven / daer comt 1679616 / wat getal is het ? fac. etc. trecket radix quadrata uyt 1679616 / comt 1296 / daer uyt trecket noch eens die quadrat wortel / so comt 36 voor het getal / ofte trecket √ ℥℥ uyt de 1679616 / sal oock comen als volget 36 voor het facit.

2 6
1 6 7 9 6 1 6 (36
8 1
8 6 9 6 1 6

℞ . ℥ . ℭ . ℥℥
3 . 9 . 27 . 81
4 . 6 . 4 die genituren.

12 . 54 . 108
1296 ℥℥ . 216 ℭ . 36 ℥ . 6 ℞ tweede figuere int quot.

2592 . 1944 . 648
1944
2592
1296

869616

Item daer is 1 getal so men het multipliceert in hem selven / ende het product noch met het selve getal / ende het tweede product met het selfde ghetal / ende noch het derde product met het selfde getal / daer comt 7962624 / wat ghetal ist? Fac. 24 / trecket upt de wortel sursolidum genaemt als volghet.

32	ze . z . c . zz . ß
	2 . 4 . 8 . 16 . 32
7962624 (24	5 . 10 . 10 . 5 die genituren.
32	
4762624	10 . 40 . 80 . 80

1024 ß 256 zz 64 c 16 z 4 ze tweede figuer.

2560 / 2560 / 1280 / 320

1280

2560

2024

4762624

Item omme te trecken radix van eenigh ghetal int ghebroken / soo trecket eerstelycken den radix upt den teller / daer na oock upt den noemer / ende die twee producten sullen maken een ghebroken ghetal.

Item radix quadrate ghetrocken upt $\frac{16}{25}$ / sal komen $\frac{4}{5}$.

Item radix quadrate van $28\frac{4}{9}$ ofte van $\frac{256}{9}$ is $\frac{16}{3}$ ofte $5\frac{1}{3}$.

Item radix cubicque upt $\frac{27}{64}$ / sal comen $\frac{3}{4}$.

Item radix cubique upt $144\frac{45}{64}$ ofte upt $\frac{9261}{64}$ / komt $\frac{21}{4}$ of $5\frac{1}{4}$

Item omme te trecken radix upt een ghetal irrationael / te weten upt een getal daert niet mogelyck en is upt te trecken den radix / datter niet en restet gelijcken of men wilde trecken radix quadrate upt 18 / 'twelcke niet mogelijcken en is / of daer sal altijts wat aen faelgeren / Nochtans kan men daer dien radix upt trecken dat het niet vele schelen en sal / ende om sulcx te doene / soo addeert tot die 18 ses nullen / ende sulst hebben also

so 18000000/ daer uyt trecket den radix op die maniere als hier voozen gheleert is / ende sal komen 4242/ ende sal noch wat reste 'twelcke niet vele en bedraecht/ ende daeromme dat ghy geaddeert hebt 6 nullen met de 18/ waer van de helfte maeckt 3 nullen/ daeromme soo moet ghy oock af-snijden van dese 4242 drie figueren van de rechterhant/ende de extractie van desen sal wesen seer nae by $4\frac{242}{1000}$ / ofte $4\frac{121}{500}$/ want so vele nullen als ghy daer by doet met de helfte/ soo vele moet ghy deelen het quotient/ ende soo veele te naerder als ghy het facit hebben wilt / voor soo veel malen moetmen adderen 2 nullen meerder / als ofte men hadde geaddeert 8 nullen / soo moste men deelen het quotient van de extractie deur de helfte so vele / als 0000/ ende soude komen $4\frac{2426}{10000}$ voor het facit.

Item omme te trecken √ cc van een irrational ghetal/men moet adderen drie 0 ghelijck men doet in de √ z twee 0/ ende soo dickmaels men daer drie 0 by doet/soo menighmael moetmen af-snijden van het quotient een figuere aen de rechterhant: Exempel/ trecht √ cc uyt 66 / soo addeert tot de 66 ses nullen / komt 66000000/ daer van trecket √ cc op de voorgaende maniere/sal komen 404 / ende sal noch wat resten 'twelcke niet veele en bedraeght/ ende daeromme dat ghy geaddeert hebt ses 0 met de 66/ so snijdet nu aen de rechter-handt 2 figueren af/ ende de extractie van desen sal maecken seer na by $4\frac{4}{100}$ ofte $4\frac{1}{25}$/ etc. Ende voor de √ zz uyt een nombre soude te trecken/ sal men setten soo menighmael 4 nullen/ ende voor de extractie ß so vele 5 nullen/ ende alsoo augmenterende elcker extractie 1 nullo/ ende soo menighmael als men settet de nullen gheordineert tot elcker extraction/ soo vele figuyren sullen daer komen int ghebroken ghetal / ende 'tghene soo restet/ sal zijn het geheele ghetal.

Adderen / ofte Sommeren / in Cossische ghetallen.

ADdeert gelijcke quantiteyten ofte getallen van gelijcker naeme t'samen/als N tot N/eñ ℞ tot ℞/ende ʒ tot ʒ/etc.ende so men addeert + tot +/so schrijft +/ende — tot —/so schrijft —. Maer so men adderen wil +/ tot — ofte — met +/ so subtraheert het eene getal van den anderen/eñ schrijft by de reste het teecken des grootsten getals/als volgende exempelen dat sullen uyt wijsen.

10 ℞ + 8	8 ℞ + 7	9 ℞ + 12	5 ℞ — 9
8 ℞ + 6	6 ℞ — 12	5 ℞ — 5	4 ℞ + 1
18 ℞ + 14	Fa. 14 ℞ — 5	Fa. 14 ℞ + 7	Fa. 9 ℞ — 8

3 ʒʒ — 4 ℞	5 ȼ — 6 ʒ
2 ʒʒ — 8 ℞	6 ȼ + 9 ʒ
Facit 5 ʒʒ — 12 ℞	Facit 11 ȼ + 3 ʒ
6 ʒʒ — 3 ȼ	4 ʒ + 6 ℞ + 8
4 ʒʒ — 4 ȼ	3 ʒ + 5 ȼ — 10 ℞
Facit 10 ʒʒ — 1 ȼ	Fa. 5 ȼ + 7 ʒ — 4 ℞ + 8

Subtraheren / ofte aftrecken/ in Cossische ghetallen.

SUbtraheert ghelijcke quantiteyten ofte ghetallen van ghelijcke naemen van malcanderen / alse N van N/ ℞ van ℞/ende ʒ van ʒ/ ende soo men aftrecken wil + van +/ofte — van —/ ende dat het bovenste getal grooter is als het onderste/ soo neemet het eene van den anderen/ende schrijft dat bovenste teecken. Maer so het bovenste getal cleynder is als het onderste/ soo subtraheert het eene van den anderen/ ende settet daer by het bovenste contrarie teecken als volghet.

Restet

	14℞†7		8℞—9
	6℞†4		3℞—2
Rest.	8℞†3	Rest.	5℞—7
	12℥†10℞		10℞—6
	4℥†12℞		4℞—7
Rest.	8℥—2℞	Rest.	6℞†1

Item soo men wil aftrecken ⊕ van—/ ofte minus van ⊕ soo addeert ende settet daer by het teecken van het bovenste ghetal / volghet.

9℥	9℞+10	5℥—3℞	8℞+4—3℥
5℞	3℞—4	1℥+4℞	2℞+2
9℥—5℞	Rest. 6℞+14	Rest. 4℥—7℞	Rest. 6℞+2—3℥

6℥+4℞+6	9℥+7ȼ	12℞+10
3℥—1℞	4℥+3ȼ—9	3℞—9+2℥
3℥+5℞+6	Rest. 5℥+4ȼ+9	Rest. 9℞+19—2℥.

Multipliceren ofte vermeeren in Cossi-sche ghetallen.

SEttet eersten de quantiteyten in ordeninghe naer malcanderen / ende settet boven N een 0/ ende op ℞ 1/ ende boven ℥ settet 2/ ende boven ȼ settet 3/ ende alsoo voorts ten eynde / ende soo men nu wil weten wat quantiteyt daer comen sal/ soo men ℥ met ℞ multipliceert/ soo besiet wat cypher boven den ℞ ghevonden wort/ welcke is 1/ ende ghelijckerwijs boven den ℥/eñ sult daer vinden 2/die addeert tot die 1/ sal comen 3. Nu de selvige quantiteyt daer dese 3 boven ghevonden wort/ sal daer uyt comen/ als men multipliceert ℞ met ℥/ welcke is ȼ. Item ℥℥ in hem selven ghemultipliceert / comt 1 ℥℥℥/ want 4 die boven ℥℥ ghevonden wort geaddeert tot 4 / comt 8/ onder welcke gevonden wort ℥℥℥/ ende so men multipliceert 1 ȼ met 1 ℥ȼ / daer sal

sal af komen een œœ/ ende soo men multipliceert een quantiteyt deur N. soo houtse allen tijts haren eyghen namen als ofte men multipliceerde 3 N. deur 4 ʒ/ sal comen 12 ʒ/ ende 2 N. deur 3 ℞ Fac. 6 ℞.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N.	℞.	ʒ.	œ.	ʒʒ.	ß.	ʒœ.	bß.	ʒʒʒ.	œœ	ʒß.

Als men multipliceert + met + ofte − met −/ daer sal altijts comen +/ Ende so men multipliceert − deur + ofte + deur −/ daer sal af comen −.

4℞ + 6	3℞ + 4
5℞	4℞ + 6
Facit 20ʒ + 30℞.	12ʒ + 16℞.
	+ 18℞ + 24
	Fac. 12ʒ + 34℞ + 24
4ʒ − 3℞	6℞ + 4
2℞ − 1	4℞ − 3
8œ − 6ʒ	24ʒ + 16℞
− 4ʒ + 3℞	− 18℞ − 12
Facit 8œ − 10ʒ + 3℞	Fac. 24ʒ − 2℞ − 12

Divideren/ ofte deelen in Cossische ghetallen.

Als mē deelē wil de grootste quātiteyt deur de cleynste / eñ men begeert te weten den namen des quotients/ so besiet volgender ordeninge der characterē/ etc.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
N.	℞.	ʒ.	œ.	ʒʒ.	ß.	ʒœ.	bß.	ʒʒʒ.	œœ.	ʒß.

So men nu wil deelen 8 ʒ deur 2 ℞/ so subtraheert 1/ die boven ℞ gevandē wort/ van 2/ die boven ʒ gevonden wort/ sal noch restē 1/ de selvige bewijst dat in het quotient comen moet ℞. Item so men wil deelen bß deur

ß

ß so subtraheert 5 van 7/ sal noch resten 2/ die wort bovē ℨ bevondē te stane/ sal daeromme in het quotient comen moeten ℨ. Item so men deelē wil ℨ ℭ deur ℨ ℭ. subtraheert 6 van 6/ blijft 0/ onder welcke N ghevonden wort/ sal daeromme komen uyt sulcken dividerent int quotient N/ ende so men deelt een quantiteyt deur N/ dat selvighe quotient sal den namen van zijne quantiteyt houden/ want N en verandert gheene quantiteyten 'tsy in multipliceren soo wel als in deelen.

8 ℨ (4 ℞/ 1 3 b ß. (2⅓ ℨ/ 1 4 ℨ ℭ (2 ℭ/ 1 0 ℨ ℭ (5 N. 4 ℞ (4 ℞
2 ℞ 3 ß 0 ℨ ℭ 2 ℨ ℭ 1 N.

Soo de cleynste quantiteyt ghedeelt wordt door de grootste soo settet den deeler onder 'tghetal soo men deelen wil/ daer na so subtrah. de tekens als voorens geleert/ soo sal altijts voor de teller comē int quotient N. Exempel/ ick wil deelen 12 ℭ deur 2 ℨℨ. settet also $\frac{12\ ℭ.}{2\ ℨℨ}$ | $\frac{6\ ℭ.}{1\ ℨℨ}$ ofte $\frac{6\ N.}{1\ ℞}$

Itē 13 ß. gedeelet deur 3 ℨ ℭ/ sal comē $\frac{13\ N.}{3\ ℨℨ.}$ ofte $\frac{4\frac{1}{3}}{1\ ℨℨ.}$

Item 5 ℞ gedeelet deur 8 N/ comt $\frac{5\ ℞.}{8\ N.}$ ofte $\frac{5}{8}$ ℞.

Item 3 ℨ gedeelet deur 4N/ comt $\frac{3\ ℨ.}{4\ N.}$ ofte $\frac{3}{4}$ ℨ

Item 6 N deur 5 ℨ ghedeelt/ comt $\frac{6\ N.}{5\ ℨ}$

Item 7 ℞ deur 5 ℨ/ comt $\frac{7\ ℞}{5\ ℨ}$ ofte $\frac{7\ N.}{5\ ℞}$ ofte $\frac{7}{5\ ℞.}$

So men wil deelē eene somme van verscheydē quantiteyten

teyten / deur eene andere van verschepden quantitepten/ so settet alleenlijckē den deler onder 'tgetal so men deelen wil / als ick neme dat 6 ℨ + 9 gedeelt sal worden deur 4 ℨ + 2/ofte 5 α + 3 ℨ/deur 6 ꝶ + 2/so settet als volge

$$\frac{6\,ℨ + 9}{4\,ℨ + 2} \qquad \frac{5\,α + 3\,ℨ}{6\,ꝶ + 2}$$

Adderen / met Cossische ghetallen/ int ghebroken.

EEn peder ghetal gheschreven met eenen teller ende eenen noemer/ wort geheeten een ghebroken getal/ waer van het bovenste ghenaemt wort den teller/ende het onderste getal den noemer/so wel in vele verschepden quantitepten als in eene alleene.

Item omme te adderen $\frac{6}{7}$ ℨ met $\frac{3}{4}$ ꝶ/soo multipliceert crapswijse 6 ℨ met 4 N. sal comen 24 ℨ/ daer nae 3 ꝶ met 7 N. sal comen 21 ꝶ/ die addeert tot 24 ℨ comt 24 ℨ + 21 ꝶ voor den nieuwen teller/ daer nae soo multipliceert 7 N met 4 N.

sal comen 28 N. ende sal maecken $\frac{24\,ℨ + 21\,ꝶ}{28\,N.}$ ofte $\frac{\frac{6}{7}\,ℨ + \frac{3}{4}\,ꝶ}{1\,N.}$ ofte $\frac{6}{7}$ ℨ + $\frac{3}{4}$ ꝶ.

Item $\frac{3\,N.}{4\,ꝶ}$ tot $\frac{4\,N.}{5\,ℨ}$ geaddeert sal comē $\frac{15\,ℨ + 16\,ꝶ}{20\,ℭ}$

Item 7 ꝶ tot $\frac{5}{8}$ ℨ geaddeert sal komen $\frac{5\,ℨ + 56\,ꝶ}{8\,N.}$

Item $\frac{8\,N}{3\,ꝶ}$ tot $\frac{8\,N}{4\,ꝶ - 5}$ geaddeert sal komen $\frac{56\,ꝶ - 40}{12\,ℨ - 15\,ꝶ}$

Addeert

Addeert $\frac{5}{4\text{℞}-6}$ met $\frac{2\text{℞}-3}{7}$ sal comen $\frac{8\text{ℨ}-24\text{℞}+53}{28\text{℞}-42}$

Item $\frac{6}{1\text{℞}+3}$ met $\frac{4\text{ℨ}+3}{1\text{℞}+3}$ sal comen $\frac{4\text{ℨ}+9}{1\text{℞}+3}$ daeromme dat de noemers malckanderen gelijck zijn / soo addeert de tellers te samen/ ende settet eenen noemer daer onder.

Subtraheren / met Cossische ghetallen/ int Ghebroken.

ITem omme af te trecken een gebroken getal van den anderen/daer en is anders geen maniere van dan int adderen/uytgenomē datmen in de plaetse van adderen alhier moet aftreckē het eene getal van den anderē/etc.

So men trecket $\frac{1\ N.}{4\text{℞}}$ van $\frac{5\ N.}{8\text{℞}}$ sal noch resten $\frac{12\text{℞}}{32\text{ℨ}}$ ofte $\frac{12\ N.}{32\text{℞}}$

So men trecket $\frac{3\text{℞}-5}{7}$ van $\frac{7}{3\text{℞}+5}$ daer sal restē $\frac{74-9\text{ℨ}}{21\text{℞}+35}$

So mē trecket $\frac{3\ N.}{4\text{ℨ}}$ van $\frac{7\text{℞}}{8\ N.}$ daer sal noch rest. $\frac{28\text{ℭ}-24}{32\text{ℨ}}$

So mē trecket $\frac{9}{3\text{℞}+4}$ van $\frac{12}{3\text{℞}+4}$ sal noch resten $\frac{3}{3\text{℞}+4}$

Multipliceeren/ met Cossische ghetallen/ int ghebroken.

MVltipliceert de tellers met malckandereu / dat so comt is dē nieuwē teller/ daer na so multipliceert oock

oock die noemers met malcanderen / dat soo komt is den nieuwen noemer.

Item $\frac{3\,N}{4\,\text{ʒ}}$ met $\frac{4\,\text{℞}}{5\,N.}$ gemultipliceert/komt $\frac{12\,\text{℞}}{20\,\text{ʒ}.}$ ofte $\frac{3\,\text{℞}}{5\,\text{ʒ}.}$ ofte $\frac{3}{5\,\text{℞}}$

Item $\frac{2}{3\,\text{℞}}$ met $\frac{3}{4\,\text{℞}}$ gemultipliceert / komt $\frac{6}{12\,\text{ʒ}.}$

Item $\frac{4\,\text{℞}}{5.}$ gemultipliceert met $\frac{2\,\text{ʒ}}{3}$ komt $\frac{8\,\text{¢}}{15}$

Item $\frac{5\,\text{℞}}{8}$ met $3\,\text{℞} - 4$ sal komen $\frac{15\,\text{ʒ} - 20\,\text{℞}}{8}$

Itē $\frac{5\,\text{℞} + 3}{8\,\text{ʒ} - 1\,\text{℞}}$ met $\frac{3\,\text{℞} - 5}{4\,\text{ʒ} + 2}$ sal komē $\frac{15\,\text{ʒ} - 16\,\text{℞} - 15}{32\,\text{ʒʒ} - 4\,\text{¢} + 16\,\text{ʒ} - 2\,\text{℞}}$

Divideren met Cossische ghetallen int ghebroken.

Omme te deelen 1 ghebroken ghetal deur eenen anderen/ daer en is gheen andere maniere af/ dan by den 1en algorithmo gheleert/ dan datmen alleenlijcken mercken moet / hoe de quantiteyten sick veranderen deur de multiplicatien.

Item om te deelen $\frac{3}{4}$ ℞ deur $\frac{1}{2}$ ʒ/ so multipliceert cruyswyse 3 ℞ met 2/ sal komen 6 ℞/ daer na 4 met 1 ʒ komt 4 ʒ/ die settet onder 6 ℞/ sal komen $\frac{6\,\text{℞}}{4\,\text{ʒ}}$ ofte $\frac{6\,N}{4\,\text{℞}}$ ofte $\frac{1\frac{1}{2}}{1\,\text{℞}}$

Item

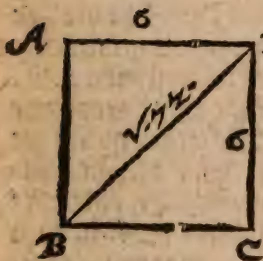
Item deelet $\frac{3}{4\text{ℨ}}$ deur $\frac{7}{8\text{℞}}$ sal komen $\frac{24\text{℞}}{28\text{ℨ}}$ ofte $\frac{24}{28\text{℞}}$ welcke is $\frac{6}{7\text{℞}}$

Item $\frac{1}{4}$℞ deur $\frac{2}{3}$℞/ sal komen $\frac{3}{8}$ ofte $1\frac{1}{8}$.

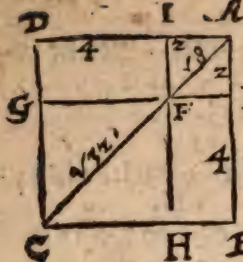
Item 5ℨ deur $\frac{1}{5}$℞/ sal komen $\frac{25\text{ℨ}}{1\text{℞}}$ ofte $\frac{25\text{℞}}{1\text{ N.}}$ welcke is 25℞

Item $\frac{3\text{℞}+4}{1\text{ℨ}}$ deur $\frac{3}{2\text{ℨ}+4\text{℞}}$ sal komen $\frac{6\text{ꝗ}+20\text{ℨ}+16\text{℞}}{3\text{ℨ}}$

Van de iiij Species / in surdische ghetallen.

EEn surde getal is soo vele te segghen/ als een ghetal daer het niet mogelijck en is den radix ofte Wortel uyt te trecken / ofte daer sal altijt wat aen moeten falieren/ gelijcken by gesette figuere is een quadraet heeft over alle zijden 6 zijnen diameter of diagonal linie B.D. sal dan maken √72/ van de welcke men geenen radix trecken en mach/ ofte daer sal altijdts wat aen schelen/ Maer men kan den wortel wel so na uyt trecken datter geene merckelijcke faute aen fallieren en sal/ als gheleert is int leste van de uyttreckinge der wortelen/ende so men wilde adderen 6 tot √72/ soo sal komen 6 + √72/ ende soo men 6 van √72 trecken wil / sal resten √72 — 6/ ende so mense met malckanderen multipliceert ofte divideert / daer sal altijds af komen een ghetal soo ghenoemt wort irrational.

Item om te adderen √8 tot √32/ welcke zijn twee ghetallen/ soo Communicanten worden ghenaemt/ van welcke men geenen √ trecken en kan/ ten zy dat die getallen gestelt zijn in kleyndere proportien/ welcke is in dese deur 2/ ende sal komen 4 eñ 16/ van welcke trecket den √/ soo komt 2 ende 4/ die addeert te samen/ komen 6 voor de geheele zyde A. B/ die multipliceert in hem selven / komt 36/ die multipliceert noch met 2 (daer de ghetalen mede in kleynder proportien ghebracht zijn) ende sal komen 72/ daer van √ is √ 72 voor dese additio. Item so een quadrat gedeelt is deur twee linien winckel recht / daer sullen komen 4 winckel rechte superfitien/ ende ist dat die twee linien over malckanderen snijden in den diameter des quadrats/ welcke is in F. so moetmen die twee superstitien A. E. F. I. ende F. H. C. G. elcx recht viercant zijn/ daeromme ist datmen multipliceert een zijde van elcker quadraet in hem selven / ende datmen trecket den √ van het duplat van elcx/ sullen so veele te samen maken / als ofte men multipliceerde het grootste quadrat A. B. in hem selven/ ende datmen trecket van het duplat den √/ etc.

Anders.

Addeert 8 ende 32 te samen/ comt 40/ daer na so multipliceert 8 met 32/ comt 256/ die multipliceert noch met 4/ comt 1024/ daer van trecket √/ comt 32/ die addeert tot 40/ sal comen 72/ daer van trecket √/ comt √ 72/ als boven.

Item omme 'tselve te proberen deur rational getallen/ sette het eene getal sy √ 9 ende het ander √ 25/ die maken te samen 8 / want den √ van 9 is 3 / ende den √ van

van 25 is 5/Eñ deur bovengeſ. regel ſo addeert 9 ende 25 te ſamen/ comt 34 / daer nae ſo multipliceert 9 met 25/ ſal comen 225 die ſelvige multipliceert noch met 4/ comt 900/daer van √ is 30/die addeert tot 34/comt 64/ daer van √ is ooch 8 als vooꝛen/ etc.

Item omme te adderen twee ghetallen irrational ghenaemt/ ghelycken √ 6 ende √ 7 te ſamen / ſal comen √ 6 + √ 7.

Item ommie te adderen √œ 81 tot √œ 192/ ſo ſettet elcx in minder pꝛopoꝛtie/als deur 3/ſal comē √œ 27 eñ √œ 64/ die maken te ſamen 7/die multipliceert in hem ſelvē cubice/comt 343/die multipliceert noch met 3 het getal der abbꝛeviatie/eñ ſal comen 1029/daer van √œ is het aggregat van beyde de getallen/ eñ is √œ 1029. So mē addeert √œ 5 tot √œ 27/daer ſal comē 3 + √œ 5 Eñ ſo men addeert √œ 11 tot √œ 6 fac √œ 11 + √œ 6.

Item √ʒʒ 32 geaddeert tot √ʒʒ 162/ſo ſettet elcx in minder pꝛopoꝛtie/welcke is deur 2/ ſal comē 16 eñ 81/ daer van trecket √ʒʒ/ſal comē 2 eñ 3/die makē te ſamē 5/die multipliceert in hē ſelvē ʒʒ/ſal comē 625/die multipliceert noch met 2/welcke is het getal daer de getallen mede in minder pꝛopoꝛtie ghestelt zijn / ſal comen 1250/daer vā trecket √ʒʒ/ſal comē √ʒʒ 1250 vooꝛ t'ſa.

Anders.

Deelet √ʒʒ 162 deur √ʒʒ 32 / ſal comen in minder pꝛopoꝛtie $5\frac{1}{16}$ eñ 1/ daer van √ʒʒ is $1\frac{1}{2}$ eñ 1/die addeert tſamen/ ſal comen $2\frac{1}{2}$/ die multipliceert in hem ſelven zens zenſice/ſal comen $39\frac{1}{16}$/die ſelve multipliceert met 32/ (daer de ghetallen mede opghenomen waren) ende ſal comen 1250/ daer van trecket √ʒʒ/ comt √ʒʒ 1250 vooꝛ het fac.

Item omme te adderē √ʒ 9 tot √œ 64/multipliceert het getal ʒ in hem ſelven cubice / eñ 'tghetal œ in hem ſelven quadrate / ſal comen √ʒœ 729 ende √ʒœ 4096

 divideert

dividdeert nu het eene getal deur den anderen / ende sal comen $5\frac{456}{723}$/ daer van trecket √ ℨ œ/sal comen $1\frac{1}{3}$ die ad-deert tot 1 /comt $2\frac{1}{3}$/die multipliceert deur 3 die extrac-tie van het minste getal ℨ œ ende sal komen 7 voor het geheele aggregat van beyde dese ghetallen/ het welcke men lichtelijcken kan proberen/ daeromme dat beyde die getallen zijn Rational/ te weten √ ℨ van 9 is 3/ eñ √ œ van 64 is 4/ welcke makē ooc te samen 7 als bovē.

Item omme te adderen universale √ ℨ 27—8 ℞—2 ℨ tot universale √ ℨ 108—32 ℞—8 ℨ/ so addeert gelijcke quantiteyten te samen op de maniere der surden ghe-tallen/ ende sal comen V √ ℨ 243 — 72 ℞ —18 ℨ.

Item omme te adderen √ $2\frac{2}{3}$ tot √ $10\frac{2}{3}$ ofte √ $\frac{8}{3}$ tot √ $\frac{32}{3}$/ so addeert die tellers te samē alse √ 8 eñ √ 32/sal comen √72/ daer onder settet 3 den noemer sal comen √ $\frac{72}{3}$ ofte √ 24.

So men addeert √ $10\frac{2}{3}$ tot √ 24/ ofte √ $\frac{32}{3}$ tot √ $\frac{72}{3}$/daer sal comen √ $\frac{200}{3}$ ofte √ $66\frac{2}{3}$ voor het Facit.

Subtraheren/ ofte aftrecken in surde ghetallen.

ITem omme te trecken √ 9 van √64/ so addeert beyde getallen te samen/ comt 73/ daer na so multipliceert 9 met 64 / komt 576 / die multipliceert voorts met 4 komt 2304/ daer van √ is 48 / die trecket van 73 /blijft noch 25/daer van √ is 5 voor de reste / welcke is lichte-lijcken omme te proberen/daeromme dat het beyde ra-tional getallen zijn/te weten den √ van 9 is 3 /ende den √ van 64 is 8. Nu 3 van 8 /blijft oock 5 als boven.

Item omme te trecken √8 van √ 72 / soo doet als voorens gheleert is / sal noch resten √ 32.

Item omme te trecken √ 8 van √72 Geometrice / so neēt de voorgaēde figuere van de additie/by de welcke geleert is/so mē addert √ 8 met √ 32 datter come √72/ daeromme so men trecket de selvige √ 8 van √ 72/daer sal

ſal moeten reſten √ 32/ Neemt daeromme de helfte van 8 ende 72/ komt 4 ende 36/ daer van √ is 2 ende 6/ die trecket van malcanderen / reſtet noch 4/ die multipliceert in hem ſelven / komt 16 / die multipliceert met 2 (daer de getallen mede in kleynder proportien gheſtelt zijn) ſal komen 32/ daer van √ is √ 32 als vooren.

Item om te trecken √ 6 van √ 7/ ſal reſten √ 7—√ 6.

Item om te treckē √ cc 81 van √ cc 1029/ ſo ſettet elcx eerſtelijckē in minder proportie deur 3/ ſal komē √ cc 27 ēn √ cc 343/ daer van √ cc is 3 ende 7. Nu trecket 3 van 7 reſtet noch 4/ die multipliceert in hem ſelven cubice komt 64/ die multipliceert voorts met 3 daer de getallē mede opgenomen zijn/ eñ ſal comen 192/ daer van trecket √ cc/ komt √ cc 192 voor de reſte vā deſe ſubſtractie.

So men aftrecket √ cc 5 van √ cc 27 / daer ſal reſten 3—√ cc 5/ ende ſoo men trecket √ cc 6 van √ cc 11 / daer ſal reſten √ cc 11——√ cc 6.

Item omme te trecken √ ȝȝ 32 van √ ȝȝ 1250 / ſoo ſettet de getallē in minder proportie deur 2/ ſal komen √ ȝȝ 16 ende √ ȝȝ 625. Waer van √ ȝȝ ghetrocken / ſal komen 2 ende 5. Nu trecket die 2 van die 5/ reſtet noch 3/ die multipliceert in hem ſelven zens zenſice / ſal komen 81 / die multipliceert voorts met 2 (welcke is het getal daer de getallen mede in mindere proportie gheſtelt zijn) ſal komen 162/ daer van trecket √ ȝȝ/ ſal komen √ ȝȝ 162 voor de reſte van deſe ſubſtractie.

Item omme te trecken univerſale √ ȝ. 27—8 ℞—2 ȝ van V √ ȝ. 243—72 ℞—18 ȝ/ ſo neemt gelijcke quantiteyten van malcanderen in maniere van ſurde ghetallen / ende tot het gene ſo daer reſtet/ moetmen adderen het teecken 't welcke het grootſte getal by ſick ſtaende heeft/ ende ſal komen V √. 108——32 ℞——8 ȝ/ etc.

Item omme te trecken $\sqrt{2\frac{2}{3}}$ van √ 24/ ofte $\sqrt{\frac{8}{3}}$ van $\sqrt{\frac{72}{3}}$/ ſo trecket √ 8 van √ 72/ ſal noch reſten √ 32/ daer onder ſettet 3 den noemer/ komt $\sqrt{\frac{2}{3}}$/ ofte $\sqrt{10\frac{2}{3}}$ voor de reſte.

Soo men aftreckt $\sqrt{10\frac{2}{3}}$ van $\sqrt{66\frac{2}{3}}$ / ofte $\sqrt{\frac{1}{3}}$ van $\sqrt{\frac{10}{3}}$ daer sal resten $\sqrt{7\frac{2}{3}}$ ofte √ 24.

Item $\sqrt{8\frac{1}{2}}$ van $\sqrt{13\frac{1}{3}}$/ sal noch resten $\sqrt{13\frac{1}{3}}$—$\sqrt{8\frac{1}{2}}$

Multipliceeren/ ofte vermeeren in surdische ghetallen:

Item omme te multipliceren √ 9 met √ 64/ sal comen √ 576/ dat is ofte maket net 24.

Item √ 8 met √ 32 gemultipliceert/ sal comen √ 256/ dat is 16.

Item √ 6 met √ 7 gemultipliceert/ komt √ 42.

Item omme √ 5 te multipliceren met 7/ so moetmen de 7 eerstelijcken brengen onder dat surdische ghetals teken √ alsoo √ 49. Nu spreket √ 5 mael √ 49. Fac. √ 245

Item omme te multipliceren 5 met √ ce 3 soo stellet de 5 eersten onder dit teecken √ ce alsoo √ ce 125. Nu multipliceert √ ce 125 met √ ce 3/ sal comen √ ce 375.

Soo men multipliceert √ ʒʒ 5 met √ ʒʒ 7/ sal comen √ ʒʒ 35.

Soo men multipliceert 3 met √ ʒʒ 8/ daer sal comen √ ʒʒ 648.

Item √ 9 met √ ce 27 te multipliceren/ so moetmen de 9 eersten multipliceren in hem selven cubice/ sal comen √ ʒ ce 729. Noch moetmen multipliceren de √ ce 27 in hem selven quadrate/ comt √ ʒ ce 729/ die twee getallen multipliceert nu te samen/ sal comen 531441/ daer van √ ʒ ce is 9 voor het Fac. van dese multiplicatio:

So mē multiplicerē wil universale √ ʒ. 26—$4\frac{1}{2}$ R—$\frac{1}{2}$ ʒ deur 2/ so stellet de 2 eerstelijcken onder dat teecken √/ comt √ 4 / deur welcke multipliceert alle de drie getallen/ sal comen V √ ʒ. 104—19 R—1 ʒ.

Item omme te multipliceren √ 4 met $\sqrt{6\frac{1}{2}}$/ sal comen √ 25 ofte 5 voor het Facit.

Item $\sqrt{6\frac{2}{3}}$ met $\sqrt{3\frac{1}{2}}$ gemultipliceert/ comt $\sqrt{21\frac{2}{3}}$.

Itē √ ʒʒ $2\frac{1}{3}$ met √ ʒʒ 6 gemultipliceert/ sal comē √ ʒʒ 14.

Divide-

Divideren ofte deelen in surdische Getallen.

Item √ 276 gedeelt deur √ 9 / sal comen √ 64 ofte 8.
Item √ 256 gedeelt deur √ 8 sal comen √ 32.
Item √ 42 gedeelt deur √ 6 / sal comen √ 7.
Item √ 245 gedeelt deur 7 / so moetmen eerstē brengen die 7 onder dat teken √ also √ 49 / eñ divideren alsdan die √ 245 af met √ 49 / sal comen √ 5 voor het Fac.
So men deelt √ 20 deur 5 / sal comen √ $\frac{20}{25}$ ofte √ $\frac{4}{5}$.
Item omme te deelen √ cc 375 deur √ cc 3 / sal comen √ cc 125 / welcke is 5.
Item om te deelē √ ℨℨ 35 met √ ℨℨ 5 / sal comen √ ℨℨ 7.
Soo men deelen wil 9 deur √ cc 27 / so brenget de 9 eerstelijck en onder dat teken √ cc / also √ cc 729 / die delet nu in √ cc 27 / sal comen √ cc 27 ofte 3.
Item √ 81 gedeelt deur √ cc 27 / so multipliceert eerstelijcken de √ 81 in hem selven cubice / ende die √ cc 27 in hem selven quadrate / sal comen √ ℨ cc 531441 ende √ ℨ cc 729. Nu deelt het eene getal af met den anderen / sal comen √ ℨ cc 729 / t'welcke is soo vele als 3 net.
Item omme te deelen universale √ 104 — 19 ℞ — 1 ℨ deur 2 / soo settet de 2 eerstelijcken onder dat teecken √ also √ 4 / ende deelet nu alle de drie getallen af met √ 4 / sal comen V √. 26 — 4¼ ℞ — ¼ ℨ.
Item √ 21⅔ gedeelt deur √ 6½ / sal comen √ 3⅓.
Item √ ℨℨ 14 gedeelt deur √ ℨℨ 2⅓ Fac. √ ℨℨ 6.

Adderen / in Binonischen ende Residuischen getallen.

Binomium hier in getal van tweederley namen die met haer brenget dit teecken + alse 4 + √ 8 / waer van zijn Residu is 4 — √ 8.
Item omme te adderen 4 + √ 8 met 5 + √ 32 / so addeert 4 ende 5 te samen / comt 9 / daer nae soo addeert

$\sqrt{8}$ met $\sqrt{32}$ te ſamen op de manieree als in ſurde ghetallen geleert is ſal komen $\sqrt{72}$/ die doet tot 9/ ſo komt $9+\sqrt{72}$ voor het Fac. van deſen.

$5+\sqrt{8}$	$3+\sqrt{3}$	$14-\sqrt{3}$
$6+\sqrt{18}$	$7+\sqrt{27}$	$12-\sqrt{12}$
$11+\sqrt{50}$	Fac. $10+\sqrt{48}$	Fac. $26-\sqrt{27}$

$\sqrt{50}-4$	$8-\sqrt{27}$	$4+\sqrt{50}$
$\sqrt{18}-6$	$11+\sqrt{3}$	$3-\sqrt{8}$
Fac. $\sqrt{128}-10$	Fac. $19-\sqrt{12}$	Fac. $7+\sqrt{18}$

$\sqrt{50}+\sqrt{7}$	$\sqrt{128}-6$	$7+\sqrt{8}$	$8-\sqrt{3}$
$\sqrt{72}-\sqrt{7}$	$8-\sqrt{72}$	$5+\sqrt{3}$	$6-\sqrt{5}$
$\sqrt{242}$	Facit $8+\sqrt{8}$	fa. $12+\sqrt{1}+\sqrt{3}$ (	$14-\sqrt{3}-\sqrt{5}$

Item om te adderen V $\sqrt{.8+\sqrt{5}}$ tot V $\sqrt{.175+\sqrt{3125}}$ ſoo addeert $\sqrt{7}$ ende $\sqrt{175}$ te ſamen op de maniere van de ſourde getallen komt $\sqrt{252}$/ daer na ſo addeert oock $\sqrt{3125}$ tot $\sqrt{5}$ alſo addeertſe te ſamen comt 3130/ multipliceertſe met malcanderen / comt 15625 / die voorts met 4 gemultipliceert/ comt 62500/ daer van $\sqrt{}$ is 250/ die addeert tot die 3130/ ſal comen 3380/ daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{3380}$ dat behout/ daer na ſo multipliceert die $\sqrt{3125}$ met $\sqrt{5}$ / comt $\sqrt{15625}$ / die ſelve voorts met 16 comt 250000/ daer van $\sqrt{}$ is 500/ daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{500}$ die addeert tot de voorige $\sqrt{3380}$ in maniere van ſurde ghetalen/ ſal comen $\sqrt{6480}$/ die doet tot de bovengeſ. $\sqrt{252}$/ ſal comen V $\sqrt{.252+\sqrt{6480}}$ voor deſe additie.

Anders.

Omme te adderen V $\sqrt{.175+\sqrt{3125}}$ tot V $\sqrt{.7+\sqrt{5}}$ ſoo deelet grootſte getal deur het kleynſte/ ende ſo dan het quotient heeft een volcomen radix / ſoo laten ſich beyde de V $\sqrt{}$ te ſamen adderen in eener ſommen/ ghelijck

lijck in deſen exempel/deele ick V √. 175 + √ 3125 deur V √.7+√5 ſal comen in minder proportie √25 eñ 1/daer van √ is 5 ende 1/die addeert te ſamen ſal comen 6/ dat multipliceert met den diviſor daer de ghetallen mede opgenomen zijn/alſe is in deſen V √.7 +√ 5/ ſal comen voor de additio V √.252 + √ 6480 als voozen.

Item V √.162 + √ 39366 tot V √.2+√ 6 geaddeert/ ſoo deelet grootſte ghetal als voozen gheleert deur het cleynſte/ ſal comen √ 81/ dit heeft een volcomen √/ende doet 9/ daer by geaddeert 1/ comt 10/ dat multipliceert met den diviſor alſe is V √. 2 + √ 6/ ſal comen voor deſe additie V √. 200 + √ 60000.

Subtraheeren in Binomiſchen ende Reſiduiſchen getallen.

Item omme te treckē 9 vā 6+√ 13 ſal reſten √ 13—3.
Item √ 5 van 7 + √ 3 ſal reſten 7 + √ 3—√ 5.
Item √ 5 van √45—√6 ſo reſtet noch √20—√6.
Item 6 van √ 8 + √ 3 reſtet noch √ 8 + √ 3—6.
Item √ 2 van √ 18 + 5 ſal noch reſten √ 8 + 5.
Item √ 50 van 24—√ 8 reſt noch 24—√ 98.
Item √ 3 van 16—√ 10 reſt noch 16—√ 10—√ 3.
Item 3 + √ 6 van 6 ſal noch reſten 3—√ 6.
Item 5—√ 7 van 9 reſtet noch 4 + √ 7.
Item 8—√ 8 van √ 18 reſtet noch √ 50—8.
Item √ 5—√ 2 van √ 18 reſtet noch √ 32—√ 5.
Item √ 38—6 van √ 38 + 6 reſtet 12.

6 + √ 20	/ 18—1	/ 128 + / 50	/ 27 + 5
3 + / 5	1 + / 2	/ 8 + / 32	3 + / 3
3 + / 5 Reſt:	/ 8—2 Reſt.	/ 72 + / 2 Reſt.	/ 12 + 2

/ 75—1	16—/ 72	17—/ 2
/ 27 + 2	7—/ 32	5 + / 72
/ 12—3 Reſt.	9—/ 8 Reſt.	12—/ 98

Item

$\sqrt{72} + 8$	$\sqrt{50} + \sqrt{32}$	$19 - \sqrt{5}$
$\sqrt{2} - 1$	$\sqrt{18} + \sqrt{18}$	$6 + \sqrt{7}$
$\sqrt{50} + 9$	Rest. $\sqrt{18}$	Rest. $13 - \sqrt{7} - \sqrt{5}$

Item omme te treckē V√.7+√5 vā V√.252+√6480/ so trect √7 van√252/op de maniere van nombre surde/ sal resten √175/daer na so trecket ooc √5 van √6480/ also addeertse te samen / comt 6485/nu multipliceertse te samen/ comt 32400/ dat voorts met 4/comt 129600/ daer van √ is 360/ die addeert nu tot de 6485/sal comē 6845/daer van √ is √6845/ voor de additie van √6480 tot √5/ dat behoudt / multipliceert nu √6480 met √5/ sal comen 32400/ dat voorts met 16/sal comen 518400/ daer van √ is 720/ daer van √ is √720/ die trecket nu van de voorbehoudene √6845 in maniere van nombre surda / sal resten √3125 / die tot √175 / sal comen voor de reste van dese substractie V√.175 +√3125.

Anders.

Omme te trecken V√.7+√5 van V√.252 +√6480/ so deelet V√.252 + √6480 deur V√.7 + √5/sal comen √36 / so veelmaels is het cleynste in het grootste getal begrepen / ende heeft eenen volmaeckten √ / want het doet 6/hier van trecket 1/omme dat het substractie is/ sal noch resteren 5 / dit multipliceert met den divisor alse is in desen V√.7+√5/sal comen V√.175 + √3125 voor de reste vnn dese substractie.

Item V√.2.+√6 getrockē van V√.200 +√60000/ soo deelet grootste getal deur het cleynste getal/ sal comen √100/ dit heeft een volmaeckten √/ende doet 10/ hier van treckt 1/soo rest noch 9/dit multipliceert met den divisor alse is in desen V√.2 + √6/ sal comen V√. 162 + √39366 voor de reste van desen.

Mul-

Multipliceeren / in Bonomischen ende Residuischen ghetallen.

NOta so men multipliceert + met + ofte — met — / daer sal af comen + / ende soo men multipliceert + met — / ofte — met + daer sal af comen —.

Item omme te multipliceren $4+\sqrt{7}$ met 3 / so multipliceert eerstelijcken 3 met 4 / comt 12 / daer nae soo brenget die 3 onder het teken $\sqrt{}$ alsoo $\sqrt{9}$ die multipliceert nu met $\sqrt{7}$ / sal comen $\sqrt{63}$ / die doet tot 12 / sal comen $12+\sqrt{63}$ voor het Fac.

Item $4-\sqrt{3}$ met 2 gemultipliceert / comt $8-\sqrt{12}$.

Item $\sqrt{7}+2$ met 4 Facit $8+\sqrt{112}$.

Item $\sqrt{8}$ met $\sqrt{2}+\sqrt{6}$ Fac. $4+\sqrt{48}$.

Item $\sqrt{8}+\sqrt{5}$ met 2 Fac. $\sqrt{32}+\sqrt{20}$.

Item 6 met $\sqrt{7}-2$ ghemultipliceert / Fac. $\sqrt{252}-12$.

$5+\sqrt{8}$	$5-\sqrt{8}$	$\sqrt{32}-3$
$5+\sqrt{8}$	$7-\sqrt{2}$	$\sqrt{84}+2$
$25+\sqrt{200}$	$35-\sqrt{392}$	$\sqrt{256}-\sqrt{72}$
$8+\sqrt{200}$	$4-\sqrt{50}$	$+\sqrt{128}-6$
$33+\sqrt{800}$ fa.	$39-\sqrt{722}$	Fac. $\sqrt{8}+10$

$6+\sqrt{3}$	$\sqrt{9}+\sqrt{16}$	$\sqrt{5}+\sqrt{2}$
$6-\sqrt{3}$	$\sqrt{9}+\sqrt{16}$	$\sqrt{7}+\sqrt{8}$
36	$9+\sqrt{144}$	$\sqrt{35}+\sqrt{14}$
-3	$16+\sqrt{144}$	$+\sqrt{40}+4$
34	Fac. 49	Fac. $4+\sqrt{35}+\sqrt{14}+\sqrt{40}$

Item omme te multipliceren universale $\sqrt{7+\sqrt{36}}$ in hem selven quadrate / soo neemt wech alleenlijcken het eerste teecken van $\sqrt{}$ ende sal comen $7+\sqrt{36}$ ofte 13 voor het Facit.

Item omme te multiplliceerẽ $V\sqrt{.64-4}$ met $\sqrt{16}-2$ / so multipliceert de $\sqrt{16}-2$ in sick / comt $V\sqrt{.20-\sqrt{256}}$ / multi-

multipliceert V √. 20 met V √. √ 64—4/ sal comen V √. √ 25600—80/ multipliceert nu—√ 256 met V √. √ 64—4/ sal comen V √. √ 4096—√ 16384/ addeert nu V √. √ 25600 tot V √. √ 4096/sal comē V √. √ 50176/addeert ooc—80 tot—√ 16384/sal comen—√ 43264/die trecket vā V √. √ 50176/sal comē V √. √ 50176—√ 43264/ trecket √ 43264 van √ 50176/sal noch resten V √. √ 256 ofte 4 voor de multiplicatie van desen/ t'welcke men lichtelijcken kan proberen overmits de nombres rationales zijn/te weten V √. √ 64—4 dat is 2/ende √ 16—2 dat is ooc 2/multipliceert nu 2 met 2/comt ooc 4 als voorens/

Divideren/in Binomischen/ende Residuischen getallen.

Item omme te deelen 12 + √ 63 deur 3/ eerstelijcken deelet 12 deur 3/ sal comen 4/daer na soo brenget die 3 onder het teecken √ also √ 9/ ende deelet nu √ 63 deur √ 9/ sal comen √ 7/ die doet tot 4/ Facit 4 + √ 7.
Item 8—√ 12 gedeelt deur 2/ sal comen 4—√ 3.
Item 4 + √ 48 gedeelt deur √ 8/comt √ 2 + √ 6.
Item √ 32 + √ 20 gedeelt deur 2/sal comen √ 8 + √ 5.
Item √ 21—√ 3 gedeelt deur √ 3/ comt √ 7—√ 1 ofte √ 7—1.

Item omme te deelen 7 deur 3 + √ 5 / soo neemt den residu vā 3 + √ 5/welcke is 3—√ 5/eñ multipliceert die met zijnen Binom/welcke is 3 + √ 5/ sal comen 4 voor dē deeler daer na so multipliceert ooc de 7 met den residu van dē deeler als met 3—√ 5/sal comen 21—√ 245 die deelet nu af met 4/ sal comen $5\frac{1}{4}$—√ $15\frac{1}{16}$ voor het Fac. van desen.

Item omme te deelē 33 + √ 800 deur 5 + √ 8 so multipliceert de 5 + √ 8 met zijn residu/sal comen 17 voor dē deeler/eñ daer na so multipliceert 33 + √ 800 ooc mz 5—√ 8 dē residu vādē deeler/sal comē 85 + √ 2312 die deelet nu af met 17 so sal comen 5 + √ 8 voor t'fac. van desē:

Item

Item om te deelen $39-\sqrt{722}$ deur $5-\sqrt{8}$/so multipliceert $5-\sqrt{8}$ met zijn Binom als met $5+\sqrt{8}$ sal komē 17 voor den deeler. Nu so multipliceert de $39-\sqrt{722}$ ooc met $5+\sqrt{8}$ (den Binom van den deeler) sal komen $119-\sqrt{578}$ die deelet af met 17/komt $7-\sqrt{2}$ voor het fac. ofte settet alleenlijcken den deeler onder de somma die gedeelt sal worden/ sal komen $\frac{39-\sqrt{722}}{5-\sqrt{8}}$

Item om te deelē $\sqrt{7}$ deur $\sqrt{8}-\sqrt{6}$ so multipliceert den deeler met zijn Binom alse met $\sqrt{8}+\sqrt{6}$/sal komen 2 voor den divisor. Noch soo multipliceert de $\sqrt{7}$ met $\sqrt{8}+\sqrt{6}$ (den Binom des deelers) sal komen $\sqrt{56}+\sqrt{42}$/ die deelet nu af met 2/sal comen $\sqrt{14}+\sqrt{10\frac{1}{2}}$ voor het fa.

Item om te deelen $\sqrt{12}$ deur $3-\sqrt{7}$ /so multipliceert de $3-\sqrt{7}$ met zijnen Binom / komt 2 voor den deeler. Nu multipliceert oock de $\sqrt{12}$ met $3+\sqrt{7}$ den Binom van den deeler / sal komen $\sqrt{108}+\sqrt{84}$ / die deelet af met 2 / komt $\sqrt{27}+\sqrt{21}$. Item $16-\sqrt{27}$ gedeelt deur $4+\sqrt{3}$/ komt $5\frac{8}{13}-\sqrt{13\frac{115}{169}}$.

Item omme te divideren 30 deur $V\sqrt{}.\,30-\sqrt{25}$. multipliceert den divisor met zijn Binom alse met $V\sqrt{}.\,30+\sqrt{25}$/ sal komen $\sqrt{875}$ voor den divisor/daer na so multipliceert het getal so gedeelt sal worden oock met $V\sqrt{}.\,30+\sqrt{25}$/sal komē $V\sqrt{}.\,27000+\sqrt{20250000}$/die divideert nu deur $\sqrt{875}$/ sal komen $V\sqrt{}.\,\frac{27000+\sqrt{20250000}}{\sqrt{875}}$ ofte $V\sqrt{}.\,30\frac{6}{7}+\sqrt{26\frac{22}{49}}$/welcke is $\sqrt{36}$ ofte 6/dat is goet omme te proberen daeromme dat het syn rationale getallen/ want $V\sqrt{}\,30-\sqrt{25}$ is 5 voor den deeler / eñ 30 het getal so gedeelt sal worden/Ergo het quotient is 6.

Item 30 gedeelt deur $V\sqrt{}.\,30+\sqrt{25}$/ so multipliceert den deeler met zijn residu/sal kome $\sqrt{875}$ voor den deeler / Nu soo multipliceert oock die 30 die ghedeelt sullen

len worden met den Residu des divisors als met V $\sqrt{}$. 30 — $\sqrt{}$ 25/sal comen V$\sqrt{}$.27000 — $\sqrt{}$ 20250000/die deelet nu af met den deeler alse met $\sqrt{}$ 875 / sal comen V$\sqrt{}$. $30\frac{6}{7}$ — $\sqrt{}$ $26\frac{22}{49}$ voor het Facit/ welcke is $\sqrt{}$ $25\frac{5}{7}$.

Omme te trecken radix quadrate uyt Binomischen ende Residuischen Ghetallen.

ITem omme te treckẽ radix quadrate uyt 33 + $\sqrt{}$800/ so multipliceert die 33 in hem selvẽ / comt 1089 daer van treckt het quadrat van $\sqrt{}$ 800/ welcke is 800 / ende sal noch resten 289 / daer van $\sqrt{}$ is 17 die addeert tot die 33/ comt 50/waer van de helfte is 25 daer van $\sqrt{}$ is 5 voor de eerste deel des gesochten wortels/ daer na so trect de 25 van 33/restet noch 8/daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{}$ 8 voor de andere deel des gesochten wortels / ende sal comen in als voor de extractie van desen 5 + $\sqrt{}$ 8.

Anders.

Neemt de helfte van 33 + $\sqrt{}$800 / welcke is $16\frac{1}{2}$ + $\sqrt{}$ 200/eñ multipliceert elcke partye in hem selven/ comt $272\frac{1}{4}$ ende 200/ nu trecket 200 van $272\frac{1}{4}$/ restet noch $72\frac{1}{4}$ daer van $\sqrt{}$ comt $\frac{17}{2}$ ofte $8\frac{1}{2}$/ die addeert tot $16\frac{1}{2}$/ comt 25/ daer van $\sqrt{}$ is 5 voor het eene getal/ daer nae so trecket $8\frac{1}{2}$ van $16\frac{1}{2}$/ so restet noch 8 / daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{}$ 8 voor het tweede getal / is te samen als boven 5 + $\sqrt{}$ 8.

Item omme te trecken radix quadrata uyt 21$\sqrt{}$320/ so doet als voorgeleert is/ende addeert het selvighe teken so dit ghetal by hem staende heeft/ ende sal comen 4—$\sqrt{}$5.

Item omme te trecken $\sqrt{}$ ʒ van $\sqrt{}$ 24 + $\sqrt{}$ 18/so neemt de helfte van elcx getal/comt $\sqrt{}$6 + $\sqrt{}$ $4\frac{1}{2}$. Multipliceert nu elcx ghetal in hem selven / comt 6 ende $4\frac{1}{2}$. Nu subtraheert

traheert $4\frac{1}{2}$ van 6/ sal resten $1\frac{1}{2}$/ daer van √ is √ $1\frac{1}{2}$/ die addeert met √ 6/ sal comen √ $13\frac{1}{2}$ daer van √ is √ ꝛꝛ $13\frac{1}{2}$ vooꝛ het eerste getal des quotients/ daer nae soo trect √ $1\frac{1}{2}$ van √ 6/ ende sal resten √ $1\frac{1}{2}$/ daer van √ is √ ꝛꝛ $1\frac{1}{2}$ vooꝛ het tweede getal des quotients/ ende sal maken in alles √ ꝛꝛ + √ ꝛꝛ $1\frac{1}{2}$ vooꝛ het Fac.

Item omme te trecken √ ꝛ van √ 294—12/ so multipliceert de helfte van elcke partye in hem selven/ sal komen $73\frac{1}{2}$ ende 36. Nu neemt 36 van $73\frac{1}{2}$/ restet noch $37\frac{1}{2}$/ daer van √ is √ $37\frac{1}{2}$/ die addeert tot √ $73\frac{1}{2}$ sal comen √ 216/ daer van √ comt √ ꝛꝛ 216 vooꝛ de eerste partye/ daer na so trecket oock √ $37\frac{1}{2}$ van √ $73\frac{1}{2}$/ sal resten √ 6/ daer van oock √ comt √ ꝛꝛ 6 vooꝛ de tweede partye/ ende het quotient sal maken in als √ ꝛꝛ 216—√ ꝛꝛ 6.

P R O B A.

Multipliceert √ ꝛꝛ 216 — √ ꝛꝛ 6 in hem selven quadrate/ sal wederomme moeten comen √ 294—12/ doet als volget.

√ ꝛꝛ 216—√ ꝛꝛ 6
√ ꝛꝛ 216—√ ꝛꝛ 6

√ 216—√ ꝛꝛ 1296
+ √ 6—√ ꝛꝛ 1296

— √ 36
— √ 36

√ 294 — √ 144 ofte √ 294—12 als vooꝛen.

√ 216 (√ 36 (6
√ 36 1
7
√ 6
√ 294

Item omme te trecken radix quodꝛate uyt 26—√ 80—V √. 640—√ 327680 so multipliceert de 26—√ 80 eñ V √. 640—√ 327680 elcx in sich quadꝛate als volgt.

$26 - \sqrt{80}$
$26 - \sqrt{80}$

156
52

$676 - \sqrt{54080}$
$80 - \sqrt{54080}$

$756 - \sqrt{216320}$ hier van het quadrat van $V\sqrt{.}\ 640 - \sqrt{327680}$ rest noch $756 - \sqrt{216320} - 640 + \sqrt{327680}$/ ofte $116 + \sqrt{11520}$/ hier van $\sqrt{}$ is $\sqrt{80} + 6$/dit addeert tot die $26 - \sqrt{80}$/ sal komen -32/ de helfte is 16/ daer van $\sqrt{}$ komt 4 voor het eerste deel des ghesochten wortels/ daer na so trecket de 16 van de $26 - \sqrt{80}$ sal noch resten $10 - \sqrt{80}$/ daer van $\sqrt{}$ is $V\sqrt{.}\ 10 - \sqrt{80}$ voor de tweede deel des ghesochten wortels / ende alle dese extractie sal maken $4 - V\sqrt{.}10 - \sqrt{80}$/dat proveert als volghet.

PROBA.

$4 - V\sqrt{.}\ 10 - \sqrt{80}$
$4 - V\sqrt{.}\ 10 - \sqrt{80}$

$16 - V\sqrt{.}\ 160 - \sqrt{20480}$
$- V\sqrt{.}\ 160 - \sqrt{20480}$
$10 - \sqrt{80}$

$26 - \sqrt{80} - V\sqrt{.}640 - \sqrt{327680}$ als vooren.

Van de Aequatien ofte vergelijckinghen/ de eerste.

Als twee quantiteyten malcanderen ghelijck zijn/ tusschen welcke eene van hare natuerlijcke ordene is

is verlaten/ so deelet de minste deur den grootsten/ende van het product trecket √ȝ/ 'tgene soo daer uyt comen sal is de weerde van 1 ℞. Gelijcken ofte 5 ȝȝ ghelijck ware 45 ȝ/die 5 ce soude gelijc zijn 45 ℞/ ende die 5 ȝ gelijck 45 N. divideert elcx af met 5/comt 1 ȝ ghelijck 9 N. trecket nu op yeder zijde den √ comt 1 ℞ gelijck 3.

Item als twee quantiteyten malcanderen ghelijck zijn/tusschen welcke twee van hare natuerlijcke ordene zijn verlaten/ so deelet den minsten deur den grootsten/ende van het product trecket √ce/ ende 'tgene soo comen sal is die weerde van 1 ℞/ ghelijcken ofte 4 ȝce gelijck ware 256 ce/die 4 ß. sullen dan gelijck zijn 256 ȝ/ende 4 ȝȝ gelijck 256 ℞/ ende 4 ce ghelijck 256 N. deelet elcx af met 4 comt 1 ce gelijck 64/treckt nu op yeder zijde √ce sal comen 1 ℞ ghelijck 4/. ende als daer drie quantiteyten in haere natuerlijcker ordeninghe zijn verlaten/ soo moet men uyt trecken √ȝȝ/ ende als 4 quantiteyten in hare natuerlijcker ordeninghe verlaten zijn/soo moet men trecken √ß. ende alsoo voordts aen sonder eynde.

Die tweede Aequation/ ofte verghelijckinghe.

ALs 3 quantiteyten in natuerlijcker ordene zijn/ ende dat die twee grootsten syn gelijck den cleynsten/ soo deelet die twee minsten deur den grootsten/ ende daer nae soo multipliceert de helfte van de middelste quantiteyt in hem selven/ ende addeert tot het produckt de minste quantiteyt/ende van dit produckt trecket √/ ende van 'tghene soo comt trecket de helfte van de middelste quantiteyt/ ende 'tgene soo rester is de weerde van 1 ℞.

Exempel.

So 6 ℨℨ + 9 ℭ gelijck zijn 132 ℨ/ die 6 ℭ + 9 ℨ sullen ghelijck zijn 132 ℞/ ende die 6 ℨ + 9 ℞ ghelijck 232 N. ende 1 ℨ + $\frac{1}{2}$ ℞ ghelijck 22/ multipliceert nu de helfte van 1 $\frac{1}{2}$ (welcke is die middelste quantiteyt) in hem selven/ comt $\frac{9}{16}$/ daer toe doet 22/ sal comen 22 $\frac{9}{16}$/ daer van √ is 4$\frac{3}{4}$/ daer van trecket $\frac{3}{4}$/ welck is de helfte van de middelste quantiteyt/sal noch resten 4 voor de weerde van een ℞.

De derde Aequation/ ofte verghelijckinghe.

Als daer zijn 3 quantiteyten in natuerlijcker ordeninge/ ende dat de grootste ende kleynste ghelijck zijn de middelste/ soo deelt de middelste ende minste deur de grootste/ ende daer nae soo multipliceert de helfte van de middelste quantiteyt in hem selven/ ende van het product trecket de minste quantiteyt/ende van de reste trecket √/ende tot het product van dese extractie addeert de helfte van de middelste quantiteyt/ ofte trecket van de helfte van de middelste quantiteyt nae dat de reden eyschen sal/ ende 't ghene soo comt is de weerde van een ℞.

Exempel.

Soo 5 ℨℨ + 160 ℨ gelijck zijn de 60 ℭ die 5 ℭ + 160 ℞ sullen gelijck wesen 60 ℨ/ ende die 5 ℨ + 160 N. gelijck 60 ℞/ende 1 ℨ + 32 gelijck 12 ℞. Multipliceert de helfte van de middelste quantiteyt in hem selven/comt 36/ daer van trecket 32/ restet noch 4/daer van √ is 2/ die selvighe addeert tot 6 de helfte van de middelste quantiteyt/ sal comen 8 voor de weerde van 1 ℞/ofte so men trecket

treckt de 2 van 6/ sal blyven 4/ ende alsoo zijn ghevonden twee ghetallen 8 ofte 4 voor die weerde van 1 ℞.

De vierde Aequation / ofte verghelijckinghe.

ALs daer zijn 3 quantiteyten in natuerlijcker ordeninghe/ sulcks dat de 2 minsten ghelijck zijn de grootste/ soo deelet alle 3 quantiteyten deur de grootste/daer na so multipliceert de helfte van de middelste quantiteyt in hem selven/ende tot dit product addeert de minste quantiteyt/ van dit product trecket √/eñ tot dit quotient van dese extractie addeert de helfte vande middelste quantiteyt/ ende dat soo comt is de weerde van een ℞.

Exempel.

So 5 ℨℨ gelijck zijn 50 ℭ + 280 ℨ/ die 5 ℭ sullen ghelijck zijn 50 ℨ + 280 ℞/ ende de 5 ℨ sullen ghelijck zijn 50 ℞ + 280 N. ende 1 ℨ ghelijck 10 ℞ + 56. Multipliceert nu de helfte van de middelste quantiteyt in hem selven/ comt 25/ de selve addeert tot 56/ sal comen 81/ daer van √ is 9/ daer toe addeert 5/ welcke is de helfte van de middelste quantiteyt/ sal comen 14 voor de weerde van een ℞.

So 1 ℨ gelijck is 48 — 8 ℞/ so treckt op elcker zijde den √/ sal comen 1 ℞ ghelijck 4. Maer omme den √ uyt 48 — 8 ℞ te trecken/ soo multipliceert de helfte van het ghetal ℞ in hem selven/ comt 16/ ende hebt achtinghe ofte het ghetal is + ofte —/ want soo men multipliceert — met — ofte + met + daer comt van +/ ende soo men multipliceert + met — ofte — met +/ daer comt af —/ ende daer omme dat in dese extractie is het teken —/ het product van die multiplicatie

catie ſal maecken + 16/die addeert tot de 48/ſal comen 64 / daer van √ is 8 / daer van treckt de helfte van de middelſte quantiteyt / daeromme dat alhier is gevonden het teecken —/ende ſal reſten 4 voor de weerde van een ℞.

Eñ ſo het teecken by den ℞ ware +/ als dan ſo moſte men adderen de helfte dan de middelſte quantiteyt met de 8/ende ſoude dan comen 12 voor de weerde van een ℞.

Item ſo men wil trecken √ van 16 ℞ — 48 ſo multipliceert de helfte van 16 in hem ſelven / comt 64 / daer van treckt 48 daerom dat alhier ghevonden wort het tecken —/ende ſal reſten 16/ daer von √ is 4/ende daeromme dat het teecken — hem verlieſt deur de ſubſtractie/ſo machmen de 4 adderen met de helfte van de middelſte quantiteyt ofte aftrecken vande middelſte quantiteyt/ ende 'tghene ſoo comt ſal weſen de weerde van een ℞.

Item ſo 1 ℭℭ + 4 ȝℭ gelijck is 4352 ℭ die 1 ȝȝȝ + 4 ß. ſal gelijck weſen 4352 ȝ / ende de 1 b ß + 4 ȝȝ gelijck 4352 ℞/ende 1 ȝℭ + 4 ℭ ſal ghelijck zijn 4352^ . Multipliceert nu 2 de helfte van de middelſte quantiteyt in hem ſelven/ comt 4/dit addeert tot 4352/ſal comen 4356 daer van √ is 66 / daer van treckt 2 / welck is de helfte van de middelſte quantiteyt / ſal reſten 64 voor de weerde van 1 ℭ/trecket nu op yeder zijde √ ℭ/ ſoo comt 1 ℞ gelijck 4.

Item ſoo 1 ȝȝȝ + 3 ȝȝ is gelijck 66304 maket naer de voorgeſ. ſal comen 256 voor de weerde van een ȝȝ/ trecket nu op yeder zijde den √ ȝȝ ſal comen 1 ℞ ghelijck 4.

Item ſoo 9 ȝ + 24 ℞ + 20 gelijck zijn 173/ hoe vele is 1 ℞? antwoort/trecket van elcker partie 4/ſal noch reſten 9 ȝ + 24 ℞ + 16 gelijck 169/trecket nu van elcker partie √/ te weten van 169/ſal comen 13/ende van

9 ȝ + 24 ℞ + 16

9 ℨ + 24 ℞ + 16 in deſer manieren ſoecket den √ upt 9 ℨ/ welcke is 3 ℞/die ſettet int quotient/daer na ſo dupliceert de 3 ℞/ſal comen 6 ℞/ ende ſpreecket hoe menichmael 6 ℞ in 24 ℞/ſulcker wijſe/dat ſomen het getal product in hem ſelven quadrate multipliceert datmen het nemen mach vant ghetal abſolut / ende ſal weſen 4 mael / ende ſal het quotient van deſe extractie maken 3 ℞ + 4 gelijck 13/ende 1 ℞ ſal dan zijn 3.

9ℨ + 24 ℞ + 16 (3 ℞ + 4
6 ℞ + 4

Ofte ſoo men trecket van elcker partije 20 / reſtet noch 9 ℨ + 24 ℞ gelijck 153/ofte 1 ℨ + 2 $\frac{2}{3}$ ℞ gelijck 17/ ende deur die tweede aequatie ſal een ℞ maken 3 als voren.

Maer ſo men wilde trecken √ℨ van 9ℨ − 24 ℞ + 16/ ſo en doet anders niet dan voorens gheleert/ dan in de plaetſe van het teecken + men alhier ſetten moet het teecken −.

Item ſo 1 ℭ + 12 ℨ + 48 ℞ + 64 gelijck ware 216/ hoe vele ſal 1 ℞ doen? antwoort/trecket upt elcker partije √ ℭ/te weten upt 216/ſal comen 6/ende upt 1ℭ + 12ℨ + 48 ℞ + 64 in deſer manieren / ſoecket den √ℭ upt 1 ℞/ welcke is 1 ℞/die ſelvige ſettet int quotient/daer na ſo multipliceert 1 ℞ / ende het quadrat van 1 ℞(alſe 1 ℨ) met de ghenituren alſe 3·3/ ſal comen 3 ℞.3 ℨ/daer nae ſo ſpreket/hoe menichmael 3 ℨ in 12 ℨ? fa.4 mael voor het tweede getal int quotient/ daer na ſo multipliceert de 4 in hem ſelven quadrate/comt 16/die multipliceert voordts met die 3 ℞/ ſal comen 48 ℞/ die neemt van de 48 ℞/ reſtet 0/ multipliceert nu oock die 4 int quotient cubice in hem ſelven / ſal comen 64 / die neemt van de 64/ ſal over al reſten 0 / Ende ſal alſoo deſe Extractie weſen 1 ℞ + 4 ghelijck 6/ ende 1 ℞ ſal dan zijn ghelijck 2.

1 ce + 12 z + 48 ℞ + 64 (1 ℞ + 4 gelijck 6/ende 1 ℞ is 2-

12 z + 48 ℞ + 64

	1 ℞ .	1 z
	3	3 genituren.
	3 ℞ .	3 z
64 .	16	4
64 +	40 ℞ +	12 z

Item soo 1 ce is ghelijck 38 ℞ — 90/ hoe vele sal 1 ℞ maken? Fac. ecc. Antwoort/trecket van elcker partije 64/sal resten 1 ce + 0 z + 0 ℞ — 64 gelijck $38\frac{1}{2}$ ℞ — 154. Divideert nu elcker partije af in 1 ℞ — 4 als volget.

+ 4 z + 16 ℞

1 ce + 0 z + 0 ℞ — 64 (1 z + 4 ℞ + 16 $\quad$ $38\frac{1}{2}$ ℞ — 154 ($38\frac{1}{2}$

1 ℞ — 4 $\quad$ 1 ℞ — 4

1 ℞ — 4 $\quad$ 1 ℞ — 4

1 ℞ — 4

Fa. over de eene zijde sal comen 1 z + 4 ℞ + 16 / ende over de ander zijde $38\frac{1}{2}$/ Ergo soo zijn dese twee getallen malcanderen wederomme ghelijck/ ende 1 z + 4 ℞ sal dan oock ghelijck zijn $22\frac{1}{2}$ / ende deur de 2 aequatie sal dan 1 ℞ doen $\sqrt{26\frac{1}{2}}$ — 2.

Proba.

1 ℞ is bevonden te wesen $\sqrt{26\frac{1}{2}}$ — 2 / die multipliceert in hem selven quadrate / comt $30\frac{1}{2}$ — $\sqrt{424}$ voor 1 z/ dat multipliceert noch met $\sqrt{26\frac{1}{2}}$ — 2 / sal comen $\sqrt{39279\frac{1}{8}}$ — 167 voor 1 ce/ ende voren is ghestelt dat 1 ce gelijck is $38\frac{1}{2}$ ℞ — 90/ende 1 ℞ is alhier bevonden te wesen $\sqrt{26\frac{1}{2}}$ — 2/so moeten immers de $38\frac{1}{2}$ ℞ maken $\sqrt{39279\frac{1}{8}}$ — 77 ende de $38\frac{1}{2}$ ℞ — 90 sullen dan moeten zijn $\sqrt{39279\frac{1}{8}}$ — 167/ welcke oock so veele is als voren 1 ce bevonden is te wesē/welcke ic hebbe willen proberen.

Hoe

Hoe wel dat deur eenen anderen wegh ofte middel men oock vinden kan de weerde van 1 ℞ te wesen 4/ want so 1 ℞ is 4/ soo moet 1 ¢ doen 64/ ende $38\frac{1}{2}$ ℞ — 90 tegens 4 voor den 1 ℞ gerekent/ beloopen oock 64.

Reduction der vergelijckingen.

OMme beter te verstaen de Reduction der verghelijckingen/ soo moetmen weten dat als 2 dinghen malcanderen gelijck zijn / ende so men dan tot de eene partije soo veele doet als tot die andere/ die 2 producten sullen malcanderen oock gelijck wesen. Item soo men van de eene partije soo vele neemt als van de andere / die twee resten sullen malcanderen oock gelijck zijn/ etc. Item ist dat men multipliceert de eene partije/ met alsoo vele als de andere/ die beyde producten sullen malcanderen oock gelijck zijn/etc. Item so twee dinghen malcanderen gelijck zijn / ende dat de eene is gedeelet deur alsoo veele als de andere / de beyde quotienten sullen oock malcanderen gelijck zijn. Item so men elcker partije in hem selven multipliceerde quadrate/ ofte cubice/ hare producten sullen oock malcanderen gelijck zijn.

Item ofte men uyt elcker partije √ ofte √ ¢ trocke/ die quotienten sullen oock malcanderen gelijck zijn.

Exempel.

Item 3 — ℞ 8 is gelijck 13. addeert by elcker partije 8 / sal comen 3 ℞ ghelijck 21 / divideert nu elcker partije af met 3/ sal comen 1 ℞ gelijck 7.

Item 4 ℞ — 8 is gelijck 2 ℞ / addeert op beyde zijden 8/ comt 4 ℞ gelijck 2 ℞ + 8/ subtraheert van elcker zijde 2 ℞/ soo blijft noch 2 ℞ ghelijck 8/ divideert elcks deur 2/ comt 1 ℞ gelijck 4.

Item 5 ꝶ + 12. zijn ghelijck 3 ꝶ + 16/ſubtraheert van elcker zijde 12/ ſoo blyft noch 5 ꝶ gelijck 3 ꝶ + 4/ ſubtraheert noch van elcker zijde 3 ꝶ/ blyft 2 ꝶ/ gelijc 4/ ende 1 ꝶ ſal dan maken 2.

Item ſoo 6 ꝶ + 9 zijn ghelijck 9 ꝶ — 6/ die 6 ꝶ + 15 ſullen gelijck zijn 9 ꝶ/ ende 3 ꝶ ſullen gelijck zijn 15/ ende 1 ꝶ ſal dan maken 5.

So 8 ꝶ — 10 gelijck zijn 22 + 4 ꝶ/addeert over beyde zijden 10/ comt 8 ꝶ gelijck 32 + 4 ꝶ/ ſubtraheert nu op elcker zijde 4 ꝶ / ſoo blyft noch 4 ꝶ gelijck 32/ ende 1 ꝶ ſal dan gelijck zijn 8.

So 12 ꝶ — 4 is gelijck 28 — 4 ꝶ/addeert over beyden zijden 4 ꝶ/ comt 16 ꝶ — 4 ghelijck 28/ addeert noch over beyde zijden 4/ komt 16 ꝶ gelijck 32/ ende 1 ꝶ gelijck 2.

Item 3 ꝶ is ghelijck √ 18 ꝶ/ Multipliceert elcks quadrate in hem ſelven / comt 9 ȝ ghelijck 18 ꝶ / ende 1 ȝ is dan gelijck 2 ꝶ/ ende 1 ꝶ ſal dan gelijck zijn 2 N.

Soo 3 ꝶ — 6 is ghelijck √ ȝ 24 ꝶ/ ſoo multipliceert elcker zijde in hem ſelven quadrate/ comt 9 ȝ — 36 ꝶ + 36 ghelijck 24 ꝶ / addeert over beyde zijden 36 ꝶ / ſoo komt 9 ȝ + 36 ghelijck 60 ꝶ/ deelet alle de getallen af met 9 / comt 1 ȝ + 4 ghelijck $6\frac{2}{3}$ ꝶ / ende deur de derde aequatie ſal 1 ꝶ maecken 6/ofte $\frac{2}{3}$ nae dat de reden eyſchen ſal/ etc.

So $\frac{16}{5}$ gelijck is $\frac{240}{15ꝶ+15}$ ſoo multipliceert cruyſwijſe de 15 ꝶ + 15 met 16 ende 5 met 240/ſal comen 240 ꝶ + 240 ghelijck 1200 / ſubtraheert van elcker zijde 240 / ſal blyven 240 ꝶ ghelijck 960/ divideert elcker zijde deur 240/ ſal comen 1 ꝶ ghelijck 4.

So $\frac{180}{3ꝶ+4}$ is gelijck $\frac{45}{1ꝶ}$ multipliceert door het cruys

3 ꝶ + 4

3 ℞ + 4 met 45 ende 180 met 1 ℞ / comt 180 ℞ ghelijck 135 ℞ + 180 / ofte 45 ℞ gelijck 180 / ende 1 ℞ sal gelijck zijn 4.

Item $\frac{24 ℞ + 48}{6 ℞ + 6}$ zijn ghelijck $\frac{8 ℞ - 4}{4 ℞ - 8}$ multipliceert deur het cruys die 34 ℞ + 48 met 4 ℞ − 8 / ende de 8 ℞ − 4 met 6 ℞ + 6 / sal comen 96 ʓ − 384 gelijck 48 ʓ + 24 ℞ − 24 / ofte 96 ʓ − 360 ghelijck 48 ʓ + 24 ℞ / ofte 48 ʓ ghelijck 24 ℞ + 360 / ofte 1 ʓ ghelijck ½ ℞ + 7½ / ende 1 ℞ sal gelijck wesen deur die vierde equatie 3.

Soo 1 ℞ + 3 is gelijck √ ʓ van 13 + √ 180 / so multipliceert elcker partye in hem selven quadrate / comt 1 ʓ + 6 ℞ + 9 ghelijck 14 + √ 180 / ofte 1 ʓ + 6 ℞ ghelijck 5 + √ 180 / multipliceert de helfte van 6 ℞ (welcke is de middelste quantiteyt) in hem selven / sal comen 9 (sonder het teken ℞) die selve addeert tot 5 + √ 180 / sal comen 14 + √ 180 / daer van √ ʓ sal comen 3 + √ 5 / daer van trecket die helfte van die middelste quantiteyt / welcke is 3 / ende sal noch resten √ 5 voor de weerde van 1 ℞.

Hier beginnen sommighe exempelen op de eerste vergelijckinge.

ITem een Heer heeft eenen dienaer / den welcken hy belooft te geven int jaer 24 g. ende eenen Rock / ende nae 8 maenden so worden sy te samen twistig / also dat den Heere zijnen dienaer oorlof geeft / ende den dienaer ontfanght voor zijnen loon 13 g. ende den Rock: De vrage is hoe duyr den Rock gherekent sy? Spreket / 8 maenden winnen eenen Rock / + 13 g. wat sullen winnen 12 maenden? Fac. 1½ Rock eñ 19½ gul. die zijn gelijck 1 Rock + 24 gul. treckt van elcke zijde 19½ g. soo

blyft 1½ Rock ghelijck 1 Rock + 4½ g. noch trecket van elcker zijde 1 Rock so blyft noch ½ Rock gelijck so goet als 4½ g. ende 1 Rock sal dan maken 9 gu. so vele is de Rock weerdigh geweest.

Item een Edelman jaget eenen Hase/ ende hy bevindet (deur het loopen in de snee) dat den Hase voordeel hadde voor den Hont 60 Honde sprongen/ ende so dickmaels als den Hase doet 8 sprongen/ de Hont en doeter maer 6/ Maer de twee Honts sprongen die doen so vele als 3 Hase sprongen: De Vrage is/ in hoe vele sprongen den Hont den Hase achterhaelt ofte ghecregen heeft? Fac.

hont spr. hase spr. hont spr. 3 hase sprongen.
6 . 8 . 2 Fa. $2\frac{2}{3}$ hase sprongen.
hase spr. hont spr.
3 . 2 . $\frac{1}{3}$ Fa. $\frac{2}{9}$ hontsprong.

Sprecket nu / $\frac{2}{9}$ sprongen worden ingebracht van 2 Hontsprongen / hoe vele sullen ingebracht worden van 60? Fac. 1 ℞.

$\frac{2}{9}$. 2 . 60 . 1 ℞ Fac. $\frac{2}{9}$ ℞ ghelijck 120/ ende 1 ℞ is gelijck 540 sprongen van den Hont/ daer inne hy den Hase achterhaelt.

Anders.

Settet/ 2 Hontsprongen doen 3 Hasesprongen/ wat doen 60 Hondesprongen? Fac. 90 Hasesprongen. Noch sprecket/ 2 Hondesprongen doen 3 Hasesprongen/ wat 6 Hondesprongen? Fa. 9 Hasesprongen/ daer van trecket 8/ rest noch 1/ ende sprecket/ 1 hasespongh wort inghebracht met 6 Hondesprongen / In hoe vele Hondesprongen salmen inbrengen de 90 Hasesprongen? Fac. als vooren in 540. Hondesprongen.

Item een Heer jaget eenen Hase/ ende so dickmaels den Hont doet 6 sprongen/ so doet den Hase 8 sprongen ende

ende 2 sprongen van den Honde die maken 3 sprongen van den Hase / ende de Hont achterhaelt den Hase in 540 van zijne sprongen: Hoe vele sprongen heeft den Hase gehat voor zijn voordeel? Fa. 60 Hondesprongen.

hontspr. hasespr. hontspr. 3
6 . 8 . 2 Fac. $2\frac{2}{3}$ Hasesprongen.
hasespr. hondespr. —
3 . . 2 . $\frac{1}{3}$ Hasesprongen / fac. $\frac{2}{3}$

Hondesprongen / spreket nu / $\frac{2}{3}$ sprongen worden ingehaelt op 2 Hondesprongen. Hoe vele van 1 ℞ sprongen die den Hase voor upt hadde? Fac. 9 ℞ gelijck 540 Hondesprongen / ende 1 ℞ is gelijck 60 Hondesprongen die den Hase voor upt gehadt heeft / etc.

Item daer is een tonne vol waters ende heeft 3 kranen / in sulcker voeghen / ist sake datmen den eersten kraen open doet / so loopt het water geheel upt in 4 uren / soo men de tweede kraen open doet / soo loopt het water upt in 3 uren / ende soo men de derde kraen open doet so loopt het water upt in 2 uren: De vrage is / soo men alle dese 3 kranen teffens open doet / in hoe lange tijt 'tvat ledich loopen sal? $\frac{12}{13}$ uren. Settet de tonne loopet gheheel upt in 1 ℞ uren / ende spreket / deur den eersten kraen loopt het vat geheel upt in 4 uren / hoe veel salder van 'tvat uptloopen in 1 ℞ uren? Fa. $\frac{1}{4}$ ℞. Noch spreket / 3 uren doet het vat eenmael uptloopen / wat 1 ℞ uren? Fa. $\frac{1}{3}$ ℞. Noch spreket / 2 uren doet het vat uptloopen een mael / hoe vele 1 ℞? Fa. $\frac{1}{2}$ ℞ / addeert nu $\frac{1}{4}$ ℞ / $\frac{1}{3}$ ℞ / ende $\frac{1}{2}$ ℞ te samen / comt $\frac{13}{12}$ ℞ gelijc een mael uptloopens des vats / ende 13 ℞ is dan gelijck 12 / ende 1 ℞ gelijck $\frac{12}{13}$ uren / in soo vele tijts sal het vat ledich loopen / etc.

Item daer zijn 4 Meulens / waer van den eersten maelt in 3 uren 4 mudden / den tweeden in 4 uren 5 mudden / den derden in 5 uren 6 mudden / ende den vierden

den in 6 uren 7 mudden. In hoe vele tijts sullen sy malen alle 4 te samen 30 mudden? Fa. 1 ℞ uren.

uren.

3	. 4	.	1 ℞ Fac. 1 $\frac{1}{3}$ ℞.
4	. 5	.	1 ℞ Fac. 1 $\frac{1}{4}$ ℞.
5	. 6	.	1 ℞ Fac. 1 $\frac{1}{5}$ ℞.
6	. 7	.	1 ℞ Fac. 1 $\frac{1}{6}$ ℞.

4 $\frac{19}{20}$ ℞ gelijck 30/ ende 1 ℞ sal van ghelijck zijn 6 $\frac{2}{33}$ uren / in so vele tijts sullen sy alle 34 malen o mudden/etc.

Item een Leeuw/een Wolf / ende een Vos hebben tesamen een Harte gevangen/dat selvige can de Leeuw alleene op eten in 3 uren/soo de Wolf het Harte hadde/ so conde hy dat alleene op eten in 4 uren / ende soo den Vos 'tselvige Harte hadde so konde hy dat alleene op eten in 5 uren / sy accorderen sich te samen / dat den Leeuw sal beghinnen te eten $\frac{1}{2}$ ure voor die anderen / maer den Vos en gheeft den Wolf geen voordeel: De vrage is / in hoe vele tijts dat Harte opgheg eten ende verslonden is van dese drie beesten? Facit.

uren harte ure

3 . 1 : $\frac{1}{2}$ Fac. $\frac{1}{6}$ ten deel van het Harte etet den Leeuw al eer die anderen beginnen / soo restet noch $\frac{5}{6}$ ten deel van het Harte daer sy alle drie ghelijck aen beginnen te eten / Settet daeromme dat sy dese reste alle drie eten in 1 ℞ uren als volghet.

uren		hart		
3	.	1	.	1 ℞ Fac. $\frac{1}{3}$ ℞.
4	.	1	.	1 ℞ Fac. $\frac{1}{4}$ ℞.
5	.	1	.	1 ℞ Fac. $\frac{1}{5}$ ℞.

$\frac{47}{60}$ ℞ ghelijck $\frac{5}{6}$/ende 1 ℞ is ghelijck 1 $\frac{3}{47}$ uren /daer toe doet $\frac{1}{2}$ ure voor het voordeel van den Leeuw/sal comen 1 $\frac{53}{94}$ uren in als.

Item

Item een Heer maket een accoort met een schaepherder / omme hem te weyden 80 Schapen een Jaer lanck voor eenen sekeren prijs/ ende naer 3 maenden/ soo doet den Heere hem noch 30 Schapen te bewarene/ende 4 maenden naer dese 3 maenden / soo gheeft hy hem noch 30 Schapen te bewarene/ segghende tot den Schaepherder/ bewaert my alle dese Schapen so lange tot dat ghy ghewonnen sult hebben 'tghene soo ick u belooft hebbe in den eersten accoorde. De vrage is / hoe vele tijts hy bewaren sal alle dese 140 Schapen? Facit/etc. — Sette dat hy bewaert de eerste 80 Schapen 1 ℞ maenden / ende die 30 Schapen die hy daer by doet sal hy dan bewaren 1 ℞—3 / ende de leste 30 Schapen sal hy dan bewaren 1 ℞—7 maenden. Settet als volghet.

				scha.		maen.		
80	.	1 ℞	.	80 ℞	80	.	12	. 960
30	.	1 ℞—3	.	30 ℞—90				
30	.	1 ℞—7	.	30 ℞—210				

140 ℞—300 is gelijck 960/ ende 1 ℞ is ghelijck 9 maenden die hy sal moeten bewaren die eerste 80 schapen / ende die 30 die hy eersten naer 3 maenden daer toe ghedaen heeft / sal hy bewaren 6 maenden/ende die 30 die hy lest daer toe gedaen heeft sal hy bewaren 2 maenden/etc.

Item 3 Borghers tot Amstelredam huyren eenen waghen op Weert voor 45 stu. op sulcker conditie/dat soo wanneer yemants meer op den waghen comt/ soo sal de helfte comen tot haren profijte / ende d'ander helfte tot profyte van den waghen-man/nu soo gevalt het/dat daer noch 4 anderen comen op den wagen/ ende de eene betaelt soo vele als de ander : De vrage is/ hoe vele dat eenen yederen betalen sal? Facit/etc.

De

De eerſte 3 ſullen betalen 45 ſtu. aengeſien haerder 4 daer noch toe comen / waer van de helfte tot profijt van de voorgaende 3 comen ſal/ ſo neemt de helfte van 4/comt 2/die doet tot 3/ende ſpreket/ 5 man.betalen 45 ſtup.wat ſal een man betalen? Fac.9 ſtup.ſo vele heeft elcx ter vrachte betaelt/etc.

Item een Man maket zijn Teſtament / ende latet achter hem 3 Sonen/ 4 Dochteren/ ende de Moeder/ ende hy ordonneert dat zijne goederen / ſoo hy metter doot ontrupmen ſal/gheextimeert op 9800 gul.ſy luy-den deelen ſullen in ſulcker manieren/dat een Dochter ſal hebben 3 mael ſoo vele als de Moeder / ende een Sone 4 mael ſoo vele als een Dochter : Men vraeght hoe vele dat elcx hebben ſal van deſe goederen ? Fac. etc. Settet de Moeder die neme 1 ℞ g.ſoo moeten de 4 Dochters hebben 12 ℞ g. dat is elcke Dochter 3 ℞ g. Nu ſoo moet een Soon nemen 4 mael ſoo vele als een Dochter/dat is voor elcker Soon 12 ℞/ beloopt voor de 3 Sonen 36 ℞/addeert nu te ſamen de 1 ℞/12 ℞/ende 36 ℞/ſal comen 49 ℞ / ghelijck 9800 gul.ende 1 ℞ is ge-lijck 200 gulden 'tgelt van de Moeder/ ſoo moeten nu de 4 Dochters hebben 2400 gul.dat is elx 600 gul.en-de de 3 Sonen ſullen comen 7200 g.dat is elcker Soon 2400 gul. etc.

Item een Coopman heeft gheladen 2 ſchepen met wijnen/in het eene is 20 vaten/ende in het ander 30 va-ten/ ende comende in eenen tol hy betaelt voor het eer-ſte ſchip een vat wijns/ende men heeft hem wederom-me 60 g. ende voor het tweede ſchip betaelt hy ooc een vat wijns/ ende men geeft hem wederomme 15 g. De vrage is/hoe duyr een vat wijns gerekent is/ende hoe vele men betaelt den tol voor elcke vat wijns tol gelt? Fac.etc.

Set-

Settet dat het vat gelt 1℞g. ende spreket 20 vaten betalen tol gelt 1℞—60 g. wat sullen de 30 vaten betalen?

Facit $\frac{℞ 3 - 180}{2}$ gelijck 1℞—15 / ende 1℞ sal gelijc zijn 150. g. so duyr is een vat wijns gherekent. Nu spreket. 2 vaten die men in den tol betaelt heeft / costen 300 g. daer op heeft den tollenaer wederomme uytghekeert 75 gul. soo resten noch 225 gul. voor 'tgene soo men betaelt heeft voor den tol van bovenges. 50 vaten / ende elck vat sal dan betalen moeten voor zijnen tol $4\frac{1}{2}$ gul.

Item van Amstelredam tot Dantsick is den rechten wech na te rekenen $162\frac{1}{4}$ mijlen / ende op eenen bestemden dach scheyden 2 boden / d'eene naer Dantsick / ende d'ander naer Amsterdam / ende de ghene die gaet van Amsterdam naer Dantsick doet dagelijcx 8 mijlen / ende de ander van Dantsick naer Amstelredam gaet dagelijcx 7 mijlen: De vrage is / in hoe vele dagen sy malcanderen te gemoete comen? Facit in 1℞ dagen.

	mijlen		
1 .	7 .	1℞ Fac. 7℞.	
1 .	8 .	1℞ Fac. 8℞.	

15℞ gelijck $162\frac{1}{4}$ mijlen / ende 1℞ sal ghelijck zijn $10\frac{49}{60}$ daghen dat sy malcanderen ghemoeten.

Item twee steden legghen van malcanderen $162\frac{1}{4}$ mijlen / ende van elcks reyset eenen bode op eenen dag van die eene Stadt nae de andere / ende den eenen bode reyset elcker dach 1 mijle meer als de ander / ende in $10\frac{49}{60}$ daghen soo vinden sy haer te samen: De vrage is / hoe vele mijlen elcx op eenen dach gegaen heeft? Fac.

dach

dach		mijlen	
1	.	1 ℞	$10\frac{49}{65}$ dagen Fac. $10\frac{49}{68}$ ℞
1	.	1 ℞ + 1	$10\frac{49}{68}$ dagen Fac. $10\frac{49}{68}$ ℞ + $10\frac{49}{68}$.
			$21\frac{19}{38}$ ℞ + $10\frac{49}{65}$.

ghelijck $142\frac{1}{4}$ mijlen / ende 1 ℞ is gelijck 7 mijlen voor den eenen bode / ende 8 mijlen voor den ander bode / welck gesocht is.

Item een Bode is gesonden van Amstelredam naer Dantsick / ende ter selver uyren den Coopman aen wien den Bode brengen sal de brieven / rijdet te paerde uyt Dantsick / omme te reysen nae Amstelredam / ende sy comen malcanderen te ghemoete op den wech / den Coopman ontfanghet syne brieven / ende vraecht hem hoe veele hy hem behoordt te betalen / den Bode seydt / Ick hebbe den eenen dach soo veele ghegaen als den anderen / ende ick wilde gegaen hebben alle de geheele wech in 20 daghen / waer van mijnen loon soude ghe-weest hebben 30 gu. yedoch met sulcker voorwaerden / so ghy my te gemoete comen op den wech / so sal my u-wen wech soo ghy ghereyset hebben afgeslaghen wor-den / den Coopman seyt / ick hebbe oock den eenen dach soo vele ghereden als den anderen / ende ick wilde alle de geheele reyse gedaen hebben in 16 dagen: De vra-ghe is / hoe vele loons de Coopman betalen sal aen de voors. boden? Fac. etc.

dagen				dagen
16	.	1	.	1 ℞ Fac. $\frac{1}{16}$ ℞.
20	.	1	.	1 ℞ Fac. $\frac{1}{20}$ ℞.

$\frac{9}{80}$ ℞ ghelijck 1 (den gheheelen wech) ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn $8\frac{8}{9}$ dagen / soo vele heeft elcks ghereyset.

dagen		gul.		dagen.
20	.	30	.	$8\frac{8}{9}$ Fac. $13\frac{1}{3}$ guld. is den loon

van den Boden / welcke gesocht is.

Item

Item/ twee gesellen hebben te maecken een werck/ waer van de eene seydt/ ick salt alleene konnen maken in 16 dagen: de ander seyt/ ick salt wel konnen maken alleene in 12 dagen: De vrage is/ in hoe vele dagen sy het selve werck sullen konnen maecken alle beyde te samen? Facit.

dagen	werck	
16 .	1 .	1 ꝛc Fac. $\frac{1}{16}$ ꝛc.
12 .	1 .	1 ꝛc Fac. $\frac{1}{12}$ ꝛc.

$\frac{7}{48}$ ꝛc. ghelijck 1/ ende 1 ꝛc sal dan ghelijck zijn $6\frac{6}{7}$ daghen/ in soo vele tijdts sullen sy alle beyde het selvighe werck konnen af maken.

Item / twee gesellen hebben een werck onder handen die sy volmaecken konnen in $6\frac{6}{7}$ daghen/ waer van de eene het gheheele werck wel soude volmaeckt konnen gehadt hebben in 16 dagen: De vraghe is/ in hoe vele daghen het selvighe werck de ander soude konnen alleene ghemaeckt hebben? Fac. in 12 dagen.

dagen	werck	dagen
16 .	1 .	$6\frac{6}{7}$ Fac. $\frac{3}{7}$/ die trecket van 'tge-

heele werck / soo restet noch $\frac{4}{7}$ vant werck voor $6\frac{6}{7}$ daghen. Sprekket nu.

	dagen	werck
$\frac{4}{7}$.	$6\frac{6}{7}$.	1 Fac. 12 dagen.
4 .	48	

Item een schip seylt uyt Texel na Spangien met een sulcken wint dat het hadde mogen doen de geheele reyse in 15 dagen/maer alsser 6 dagen gepasseert zijn/ so keert hem de wint omme/ ende werpt het schip in 4 dagen so veel achterwaerts/alst te vooren hadde voorwaerts gheseylt in eenen dach / ende int beginsel van den tweeden wint/ soo schept daer een ander schip van

Spangien naer Texel / ſulcker wijſe geladen/ dat ſoo dickmaels het ſchip van Texel gaet 2 mijlen achterwaerts / ſoo gaet het ander 7 mijlen vooꝛwaerts nae de Haven van Texel toe: De vꝛaghe is / in hoe veele tijdts naer dato van de vooꝛſc. 6 daghen/ ende hoe vele mijlen van Texel de ſchepen hun te ſamen vinden/ ende in hoe vele tijdts het ſchip comt van Spangien tot in de Haven van Texel toe/ welcke plaetſen gerekent zijn van malcanderen te leggene 300 mijlen.

dagen   mijlen   dagen.

15 . 300 . 6 Fac. 120 mijlen dat het ſchip van Texel af is gecomen nae Spangien toe mets den eerſten wint/ die neemt van 300 mijlen/ ſo reſtet noch 180 mijlen die het ſchip noch te ſeylen heeft.

dagen   mijlen

15 . 300 . $\frac{1}{4}$ Fac. 5 mijlen die het ſchip is wederomme achterwaerts ghecomen in eenen dach met den tweeden wint.

mijlen acht.   mijlen vooꝛw.   mijlen acht.

2 . 7 . 5 Fac. $17\frac{1}{2}$ mijlen die het tweede ſchip alle daghen vooꝛts comt van Spangien naer Texel toe. Sette nu dat de ſchepen te ſamen comen in 1 ℞ dagen/ ſpꝛeket: in eenen dach gaet het eerſte ſchip achterwaerts 5 mijlen/ Hoe vele in 1 ℞ dagen? fac. 5 ℞ mijlen / daer toe doet 180 mijlen die het ſchip noch te ſeylen hadde doen de windt ſick omme keerde/ ſal comen 5 ℞ + 180.

dach   mijlen

1 . $17\frac{1}{2}$. 1 ℞ daghen. fac. $17\frac{1}{2}$ ℞ gelijck 5 ℞ + 180/ ende 1 ℞ is gelijck $14\frac{2}{5}$ dagen comen de ſchepen te ſamen. Settet nu.

dach   mijlen   dagen.

1 . $17\frac{1}{2}$. $14\frac{2}{5}$ fac 252 mijlen ſeylt het ſchip van Spangien nae Texel toe eer ſy by malcanderen comen/ welcke is 48 mijlen van Texel.

mijl.

mijl. dach mijl.
$17\frac{1}{2}$. 1 . 300 fac. $17\frac{1}{7}$ daghen dat het schip seylt van Spangien af eer het in Texel comt.

Item een worm is in eener putten 24 voeten diep/ ende kruypt alle dagen opwaerts $5\frac{1}{4}$ voeten / ende des nachts so cruypt hy wederomme achterwaerts $4\frac{1}{3}$ voeten: De vrage is/ in hoe vele dagen den worm uyt den putte comen sal? fac. etc. Trecket $4\frac{1}{3}$ van $5\frac{1}{4}$ soo restet noch $\frac{11}{12}$ voeten / noch so trecket $4\frac{1}{3}$ van 24 voeten/ restet noch $19\frac{2}{3}$ voeten.

voeten geeft dach voeten
sprecket $\frac{11}{12}$. 1 . $19\frac{2}{3}$ fac. 21 dagen/ende sal resten 5/dat zijn $\frac{5}{12}$ voeten die noch resten aen den $19\frac{2}{3}$ voeten/welcke de worm aen den 22^en dach begint te kruppen / addeert daeromme dese $\frac{5}{12}$ wederomme tot de afgenomen $4\frac{1}{3}$/ sal comen $4\frac{3}{4}$ / sprecket nu/ $5\frac{1}{4}$ voet die den worm in eenen dach kruppen kan / soo hy niet wederomme te rugge en kruppede/geeft my 1 dach/ wat $4\frac{3}{4}$ voeten? fac. $\frac{19}{21}$ dach / die addeert tot 21 da. sal comen $21\frac{19}{21}$ daghen/ dat de worm uyt den putte comt/ is alsoo aen den 22^en dach voor nachts.

Anders

$5\frac{1}{4}$. $4\frac{1}{3}$

$\frac{21}{4}$. $\frac{13}{3}$

wt comē 63 . 52 vallent
25

11 divisor.

Multipliceert nu de noemers met malcanderen/soo comt 12 / die multipliceert noch met 24 voetē de diepte (van de putte) sal comen 288/daer van neemt 52/dat vallent sal resten 236/ die deelet af met 11 den divisor/ soo comen 21 dagen / blyven ofte resten over 5 / daer toe doet 52 dat vallent comen 57 / die deelet in 63/ het

uytcoment sal comen $\frac{57}{63}$ / dat is $\frac{19}{21}$ deel van eenen dach/ die doet tot 21 dagen/ sal comen $21\frac{19}{21}$ deel als voor hen.

Proba.

Settet in eenen dach ende nacht comt den worm opwaerts uyt den putte $\frac{11}{12}$ voeten / hoe vele voeten sal hy opwaerts comen in 21 daghen ende nachten? fac. $19\frac{1}{4}$ voeten. Noch spreket/ in eenen dach kruypt den worm opwaerts $5\frac{1}{1}$ voet / hoe vele sal hy kruypen in $\frac{19}{21}$ deel van eenen dach? fac. $4\frac{3}{4}$ voeten die doet tot de $19\frac{1}{4}$ voeten / sal comen 24 voeten die den worm te kruypen hadde.

Item daer zijn twee vaten van ghelijcke duyghen/ ende gelijcker langhten / maer tot het eene vat zijn 10 duyghen/ ende tot het ander 15 duygen: De vrage is/ soo dat eerste vat houdet 3 aemen / hoe vele dat ander vat houden sal? fac. Multipliceert 10 ende 15 elck in sick quadrate sal comen 100 ende 225. Nu spreket.

aemen
100 . 3 . 225 fac. 6 aemen ende 96 menghelen tot 128 menghelen voor een aem gerekent.

Anders.

Item daer zijn twee vaten van ghelijcke langten/ maer onghelijck wijde / want het eene vat is wijt in de circumferentie (naer dat de bodemen met het midden des vats vergeleken is) 10/ ende het ander vat is wijt (nae zijne vergelijckinge) 15. De vrage is/ so het eerste vat inne hout 3 aemen / hoe vele het ander vat inne houden sal? Fac.

diameter.
22 . 7 . 10 Fac. $3\frac{2}{11}$ is den diameter des eersten vats / wiens helfte is $1\frac{11}{22}$/ dit gemultipliceert met

met 5 de helfte van de circumferentie / sal comen $7\frac{21}{22}$ voor den inhout van een circkel/wiens circumferentie maeckte 10. Spreket noch.

diameter.

22 . 7 . 15 Fac. $4\frac{17}{22}$ voor den diameter des tweeden vats/wiens helfte is $2\frac{17}{44}$/dit ghemultipliceert met $7\frac{1}{2}$ de helfte van de circumferentie / sal comen $17\frac{70}{88}$ voor den inhout van een circkel / wiens circumferentie dede 15. Dewijle nu de vaten effen lanck zijn/ soo en is het niet noodich den inhoudt van elcks/in zijne langte te multipliceren. Maer spreeckt alleenelijcken.

aemen.

$7\frac{21}{22}$. 3 . $17\frac{70}{88}$

175   616

4   1575

700   5

4̸ 25 (6 aemen.

0̸ 00 (96 menghelen.

525

1050

4200

4

8̸7̸7̸ | 00

7̸7̸ | 00

Item daer zijn 3 vaten gelijcke lanck/ende van gelijcke duygen/hout het eerste 4/ende het tweede 12 aemen/ dat derde vat heeft 18 duygen/houdet oock so vele in als de eerste beyde vaten te samen: De vraghe is/ hoe vele duyghen de twee eerste vaten elcks ghehadt heeft? Facit.

Mercket dat het derde vat inne hout 16 aemen/daer

upt $\sqrt{}$ is 4/ ende $\sqrt{}$ upt den inhout van het eerſte vat is 2/ ſettet nu 4 gheven 18 duygen/ wat ſullen gheven 2? Facit 9 duygen / ſoo vele heeft het eerſte vat ghehadt? Nu neemt noch den $\sqrt{}$ upt 12 den inhout van het tweede vat/ comt $\sqrt{12}$/ ende ſpreket/ 4 . 18 . $\sqrt{12}$ fa. $\sqrt{243}$ duygen voor het tweede vat/ welcke geſocht is.

Proba.

diameter.

22 . 7 . 9 Fac. $\frac{63}{22}$ die helfte alſſe is $\frac{63}{44}$ gemultipliceert met de helfte van d: circumferentie alſſe is met $4\frac{1}{2}$ ofte met $\frac{9}{2}$/ ſal comen $\frac{567}{88}$ voor den inhoudt van een circkel/ wiens circumferentie maket 9 van het eerſte vat/ etc.

diame.

22 . 7 . $\sqrt{243}$ Fac. $\sqrt{\frac{11908}{484}}$ de helfte alſſe is $\sqrt{\frac{11907}{1936}}$ ghemultipliceert met de helfte van de circumferentie / alſſe is $\sqrt{\frac{243}{4}}$ / ſal comen $\sqrt{\frac{2893401}{7744}}$ voor den inhoudt van een circkel/ wiens circumferentie maecket $\sqrt{243}$ / ende is $\frac{1701}{88}$ voor den inhoudt des tweeden vats.

diame.

22 . 7 . 18 Fac. $\frac{126}{22}$ die helfte alſſe is $\frac{125}{44}$ ghemultipliceert met de helfte van de circumferentie alſſe is met $\frac{18}{2}$ / ſal komen $\frac{2268}{18}$ voor den inhout van een circkel / wiens circumferentie is 18 des derden vats/ welcke inhout ſoo vele weſen moet (achtervolghende de vrage vant exempel) alſſe den inhout van de 2 eerſte vaten/ addeert daeromme $\frac{567}{83}$ den inhoudt des eerſten/ ende $\frac{1701}{88}$ den inhoudt des tweeden vats te ſamen/ ſal comen $\frac{2268}{88}$ voor hun beyden inhouden/ ſoo vele hout oock in dit derde vat / als hier voren ghevonden is/ Dat men die inhouden der circumferentien van alle deſe dry vaten voorſ. niet en heeft gemultipliceert met hun lengten/ is der oorſaken ghelaten/ overmits alle die vaten gelijcken lanck zijn geweeſt.

Item

Item daer zijn twee vaten/ waer van het eene hout 4 aemen / ende het is wijt in de circumferentie 2 voeten/ende lanck 4 voeten/ ende het ander vat is wijt in de circumferentie 3 voeten ende lanck 6 voeten : Die vrage is/ hoe vele dat vat inne houden sal?

Facit.

diame.

22 . 7 . 2 Fac. $\frac{7}{11}$ is den diameter des eersten vats/ die helfte gemultipliceert met de helfte van zijne circumferentie/welcke is in desen 1/ sal comen $\frac{7}{22}$ voor den inhout eenes circkels/wiens circumferentie is 2 voeten / dit multipliceert voorts met zijne langte alsse in desen 4 voeten/sal comen $\frac{14}{11}$ voor die groote des eersten vats. Spreket noch.

diame.

22 . 7 . 3 Fac. $\frac{21}{22}$ voor den diameter des tweeden vats / de helfte ghemultipliceert met die helfte van zijne circumferentie / sal komen $\frac{63}{88}$ voor den inhoudt eenes circkels / wiens circumferentie doet 3 voeten / dit multipliceert voort met zijne lengte / welcke is in desen 6 voeten / sal komen $\frac{378}{88}$ voor die groote des tweeden vats. Spreecket nu.

	aemen	
$\frac{44}{11}$.	4 .	$\frac{378}{88}$
14	1	378
		189
	$\frac{1}{7}$:	27
	$\frac{1}{2}$ Fac.	13 $\frac{1}{2}$ aemen.

Item daer zijn twee vaten / waer van het eene is langh 6 voeten/ ende den diameter vant ront (naer die vergheliickinge der bodem ende sponde) is oock 6 voeten/ ende houdt 5 aemen / ende het ander vat is langh 4 voeten/ ende zijnen diameter (naer de vergheliickinge) is oock 4 voeten. De vrage is/ hoe vele dit vat inne houden sal? Facit 1 aem ende 61 $\frac{17}{27}$ mengelens/ multipliceert 6 ende 4 elcks in hem selven cubice/ sal comen 216 ende 64. Nu spreket.

aemen.

216 . 5 . 64 Fac. 1 aem 61 $\frac{17}{27}$ menghelen.

Anders.

circum. voeten

7 . 22 . 4 Fac. 12 $\frac{4}{7}$ voor de circumferentie/ de helfte is 6 $\frac{2}{7}$/ gemultipliceert met de helfte des diameters alsse is in desen 2 / sal komen 12 $\frac{4}{7}$ voor den inhoudt van een circkel/ wiens diameter is 4 voeten/ dit voorts gemultipliceert met zijne langte / welcke is 4/ sal comen 50 $\frac{2}{7}$ voor de gheheele groote des tweeden vats. Spreket noch.

circum. diame.

7 . 22 . 6 Fac. 18 $\frac{6}{7}$ voeten in de circumferentie/ de helfte alsse is 9 $\frac{3}{7}$ gemultipliceert met de helfte des diameters / welcke is in dese 3 / sal komen 28 $\frac{2}{7}$ voor den inhont eenes circkels/ waer van den diameter doet 6 / dit voorts ghemultipliceert met zijne langte/ alsse is in desen 6 voeten/ sal komen 169 $\frac{5}{7}$ voor de groote des eersten vats. Spreket nu.

aemen

aemen.

$169\frac{5}{7}$. 5 . $50\frac{2}{7}$

1188 352

297 88

Fac. een aem ende $61\frac{17}{27}$ mengelen als vooren.

Item daer zijn twee vaten van eener langten/waer van het eene inne hout 4 aemen / ende het ander 9 aemen / ende men maket van dese 2 vaten eene soo groot alsmen mach : De vrage is/ hoe vele dit leste vat inne houden sal? Facit 25 aemen.

Dewyle de vaten effen lanck zijn / soo sette ick voor Exempel/ (naer de bodemen ende sponde vergheleken zijn) dat ick hebbe 2 cirkel ronden/ wiens inhouden is 4 voor den eenen / ende 9 voor den anderen / settende voor den diameter van eenen circkel 1 ℞/ zijne circumferentie sal dan maken als volget $3\frac{1}{7}$ ℞.

diame. circum. diame.

7 . 22 . 1 ℞ Fac. $3\frac{1}{7}$ ℞ voor de circumferentie/ de helfte welcke is $\frac{11}{7}$ ℞ gemultipliceert met die helfte des diameters welcke is $\frac{1}{2}$ ℞ / sal comen $\frac{11}{14}$ ℥ voor den inhout des eersten circkels ronde/ dit is ghelijck 4 aemen/ ende 11 ℥ gelijck 56/ende 1 ℥ ghelyck $5\frac{1}{11}$/ ende 1 ℞ sal dan zijn √ $5\frac{1}{11}$ voor den diameter des kleynsten vats / van ghelijcken soecket den diameter des grootsten vats/ te weten / dat de $\frac{11}{14}$ ℥ oock ghelyck zijn 9 aemen / den inhout des grootsten vats / ende 1 ℞ sal zijn √ $11\frac{5}{11}$ voor den diameter des grootsten vats / addeert nu beyde dese diameters te samen/ te weten √ $11\frac{5}{11}$ ende √ $5\frac{1}{11}$/ sal komen √ $31\frac{9}{11}$. Multipliceert nu √ $4\frac{1}{11}$ den diameter des kleynsten vats / ende √ $31\frac{9}{11}$ den diameter van beyde vaten (het welck nu een vat is) elcks in sich quadrate/ sal comen $5\frac{1}{11}$ ende $31\frac{9}{11}$. Sprekct nu.

V 5 aemen

	aemen		
$5\frac{1}{11}$	4		$31\frac{9}{11}$
56	1		350
14		$\frac{1}{7}$	50
		$\frac{1}{2}$	25

Anders.

Addeert 4 aemen ende 9 aemen te samen/ comt 13/ daer na so multipliceert 4 aemen met 9 aemen / komt 36/die multipliceert voorts met 4/ sal comen 144/daer van √ is 12/ die addeert tot de 13/ sal comen 25 aemen/ ende soo vele sal dat leste vat inne houden/ etc.

Item een Heer doet hem graven een putte van 12 voeten diep / waer van hy belooft 12 gul. te gheven/ Maer als den graver gegraven heeft 8 voeten so wort hy sieck / ende begheert zijnen loon : Ende deeromme dat een voet in de diepte meerder arbeydt is dan in de hoochte/ die Heer en wil soo vele niet betalen voor de eene voet als voor de ander / maer hy wil dat de vermeerderinge zy 1 stup. op elcker voet / ende dat die 12 voeten bedragen juyste 12 gul. De vraghe is/ hoe vele den loon zijn sal? fac. 7 gul. 4 stup. etc. Neemt de progressio van 1 tot op 11/ comt 66/ die addeert tot 12 ℞/ comt 12 ℞ + 66 ghelijck 240 stup. (ofte 12 gul.) fac. 1 ℞ is ghelijck $14\frac{1}{2}$ stup. voor den eersten voet / die selvighe multipliceert met 8 voeten/ komt 116 stup. Nu soo neemt noch de progressio van 116 st. sal comen 144 st. ofte 7 gul. 4 stup. voor den loon ofte solarium van den Meester.

Item een Heer heeft besteet te graven een putte 12 voeten diep voor 12 g. Maer als den Meester 8 voeten

ten gegraven heeft/ soo comt hy met zijnen Heeren in oneenichept/ alsoo dat hy begeert te hebben rechtelijcken zijnen loon: De vraghe is/ hoe vele men betalen sal dat elcks het zijne heeft? facit.

Neemt de progressio van 1 tot 12 / comt 78. Noch van 1 tot op 8/ comt 36/ ende sprekt nu/ 78 costen 12/ wat 36? fac. 5 gul. 10 stuy. 12 $\frac{3}{13}$ pen. voor den loon des Meesters.

Item een Coopman geeft op interest 500 gul. ende als 2 jaren zijn ghepasseert/ men geeft hem voor capitael ende winninge op winninge wederomme 605 gul. De vrage is/ hoe vele de winninge is geweest het eerste jaer ten 100? Settet/ hy hebbe het eerste jaer voor Capitael ende winninge 1 ℞ gul. Nu soo 500 gul. sick heeft in proportie teghens 1 ℞/ alsoo heeft sick oock 1 ℞ tegens 605 gu. ende sult hebben 500. 1 ℞. 605. Multipliceert 500 met 605/ sal comen 302500 ghelijck 1 ℥/ welcke is het quadrat vant middelste ghetal ℞ / ende 1 ℞ sal gelijck zijn 550 gul. voor Capitael ende winninge van het eerste jaer/ daer van trecket 500 gul. restet noch 50 guld. die ghewonnen zijn het eerste jaer met 500 guld. is daeromme die winninghe ten 100 int jaer 10/ etc.

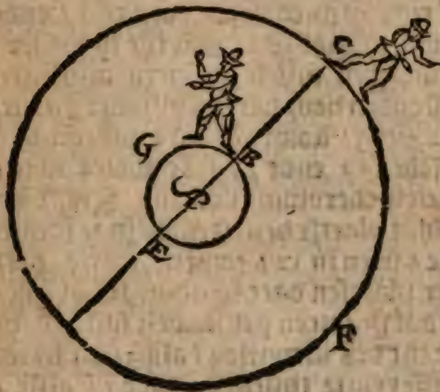
Item een Coopman gheeft op interest 500 gul. ende als 3 jaren gepasseert zijn/ ontfanget hy wederomme voor Capitael / ende winninge op winninghe 665 $\frac{1}{2}$ guld. De vrage is hoe vele de winninghe gheweest zy het eerste jaer? Fac. etc. Multipliceert de 665 $\frac{1}{2}$ guld. met de 500/ komt 332750/ die multipliceert noch eens met 500/ so comt 166375000/ daer van trecket √ cc/ sal comen 550 guld. voor Capitael ende winst het eerste jaer/ daer van trecket 500 gu. so restet noch 50 g. winst met 500/ is daeromme de winninge tegens 10 ten 100 'sjaers.

Item

Item 4 jonge ghesellen sitten in een gelach by malcanderen/ ende spelen te samen omme den wyn/ elcker spel voor een stuyv. ende als sy nu een tydt lanck ghespeelt hebben/ soo bevinden sy dat A het meeste verloren heeft/ waeromme hy betaelt op goeder rekeninghe een mengelen wyns van 5 stuy. ende boven dat so bevint hy noch 3 mael soo vele schuldich te wesen als B die het minste verlozen hadde/ ende C hadde 2 stuyv. meer verlozen dan B. ende D was 4 stu. minder schuldich dan A verlozen hadde/ ten lesten so spelen sy noch den eenen teghens den anderen wie het altemale soude betalen. Nu gevalt het dat B die eerstē het minste schuldich was die betaelt het int eynde altemale/ ende die somma beliep noch omme te betalen boven dat mengelen wyns so A betaelt hadde op rekeninge 27 st. De vraghe is hoe vele een yeder eerstelycken betalen moste? Antwoort/settet dat A schuldich was in alles 1 ℞ st. daer van treckt 5 stu. die hy eersten verschoot eñ sal restē 1 ℞ − 5 st. welcke is 3 mael so vele als B schuldig is/ eñ sal makē $\frac{1\text{℞} - 5 \text{ st.}}{3}$ voor 't gene so B schuldig was. daer toe doet 2 st. die C meer verlozē heeft dan B/ so sal die schult van C wesen $\frac{1\text{℞} + 1}{3}$ stuyv. Ende die D was schuldich 4 stuyv. minder dan A/ daeromme was hy schuldich 1 ℞ − 4 stuyv. welcke 4 producten te samen $2\frac{2}{3}$ ℞ − $10\frac{1}{3}$ stuy. gelyck 27 stuy. ende 1 ℞ is gelyck 14 stuy. voor het verlies van A/ ende 3 stuy. voor B/ 5 stu. voor C/ ende 10 stuy. voor D/ etc.

Item daer zyn twee circumferentien van eenen centrum ghetrocken/ ende een man is op de grootsten circumferentie in C/ ende gaet ter rechter zyden/ ende doet

doet alle den ommeganck in 12 uren / ende onder hem op de ander circumferentie in B. daer is een ander man / die gaet in de selve ure ende proportie van den eersten naer de luchterhant/ ende doet alle den ommeganck in 3 uren: De vrage is/ in hoe vele uren sy malcanderen tegens komen die eene onder die ander? Dat is te verstaen dat sy hebben eenen zenijt. Settet sy comen onder malcanderen in 1 ℞ uren/ ende sprekt/ 12 uren geven den ommeganck des grootstē circkels/ wat sal gheven 1 ℞ uren? Fac. $\frac{1}{12}$ ℞ voor dē in C. Daer na soo spreeckt/ 3 uren gheeft den ommeganck des kleynstē circkels/ wat sal geven 1 ℞ uren? Fac. $\frac{1}{3}$ ℞/ die

addeert tot $\frac{1}{12}$ ℞ comt $\frac{5}{12}$ ℞ ghelijck alle de circumferentie de welcke die in C doen kan in 12 uren / daeromme divideert 1 alle de circumferentie deur $\frac{5}{12}$ ℞ / ende sal komen $2\frac{2}{5}$ uren datse onder malcanderen sullen komen.

Proba.

Settet dat den grootsten circkel zijne circumferentie doet 8 mijlen die in C/ sal dan doen in $2\frac{2}{5}$ uren $1\frac{3}{5}$ mijlen ende de minste circumferentie sal dan maken 2 mijlen (want soo die op de grootste circkel gaet in 12 uren 8 mijlen / soo moet die op de kleynste circkel gaen in 3 uren 2 mijlen) sprekt nu/ in 3 uren gaet hy onder den grootsten circkel 8 mijlen/ hoe vele sal hy gaen in $2\frac{2}{5}$ uren?

ren? Fac. $6\frac{4}{7}$ mijlen onder den grootſten circkel/die ſelbige addeert tot $1\frac{3}{7}$ mijlen die C gedaen heeft/ſo comt te ſamen ooc 8 mijlen voor de grootſte circkel als voren.

Item daer zijn 2 mannen/ die eene in C die gaet naer de rechterhandt omme / ende gaet alle de circumferentie in 12 uren / ende de ander in B die gaet oock naer de rechterhandt omme / ende doet alle de circumferentie in 3 uren / ende ſy gaen beyde even ras / ende in eener proportion: De vrage is/in wat tijt ſy wederomme onder malcanderen ſullen comen in alſulcken conjunction als ſy ſtonden voor haren uytganc? Fa.etc.

Multipliceert 12 met 3/ komt 36/ dat divideert in 9 die differentie tuſſchen 12 ende 3 / ſal comen 4 uren/ daer inne ſy te ſamen wederomme komen. Item ſoo men weten wil in wat plaetſe des circkels ſy te ſamen comen/ ſo deelet die 4 uren in 12/ comen $\frac{4}{12}$/ ofte $\frac{1}{3}$ deel des circkels van der plaetſen daer ſy int beginſel gheſtaen hebben/naer dat ſy 4 uren gewandelt ſullen hebben/ ofte neemt die tijt des kleynſten / als 3/ die ſettet boven / ende die differentie tuſſchen 3 ende 12 alſſe 9 onder/ ſo ſtaet het alſo $\frac{3}{9}$ ofte $\frac{1}{3}$ des circkels.

Proba.

Settet / die grootſte circumferentie doet 8 mijlen/ die minſte ſal dan maecken 2 mijlen / ſpreket 12 uren maecken 8/ wat 4 uren? Fac. $2\frac{2}{3}$ mijlen voor C. Daer na ſoo ſpreecket / 3 uren gheven 2 mijlen / wat ſullen gheven 4 uren? Fac. $2\frac{2}{3}$ mijlen voor B. ende alſoo heeft de eene in zijne circumferentie ghegaen ſoo vele mijlen als de andere/ is daeromme alſoo recht geprobeert.

Item een Coopman heeft 2 dienaers/de welcke hy geeft t'ſamen voor 300 gul. aen Linnewant / ende die eene van deſe dienaers vercoopt zijn deel/ ende verlieſt met

met zijn verteerde koſten den $\frac{1}{8}$ deel van zijn goedt ſoo hy van zijnen Meeſter ontfanghen heeft / ende voor die reſte coopt hy wederomme ſpecerye / ende hy wint met de ſelvige 42 gul. den tweeden vercoopt zijn Linnewant / ende hy wint den $\frac{1}{4}$ deel van het ghene ſoo hy van zijnen Meeſter ontfanghen heeft / ende verteert daer van 12 gu. ende als ſy luyden wederomme te huys komen / ſo leveren ſy beyde te ſamen aen haeren Meeſter 330 guld. Die vrage is / voor hoe vele gelts elcks Lijnwant ontfangen heeft van zijnen Meeſter? fa. etc.

Settet / de eerſte heeft ontfanghen voor 1 ℞ guld. daer van trecket den $\frac{1}{8}$ deel / ende ſal noch reſten $\frac{7}{8}$ ℞ / daer toe doet 42 guld. die hy wederomme wint / ſal comen $\frac{7}{8}$ ℞ + 42 guld. die hy zijnen Meeſter te huys brenghet. Item die tweede heeft van zijnen Meeſter ontfanghen 300 — 1 ℞ guld. daer toe doet den $\frac{1}{4}$ deel ſoo hy wint / ſal komen 375 — $1\frac{1}{4}$ ℞ / daer van neemt 12 guld. die hy wederomme verteert heeft / ſoo reſtet hem noch 363 — $1\frac{1}{4}$ ℞ / die addeert tot die $\frac{7}{8}$ ℞ + 42 / ſal komen 405 — $\frac{3}{8}$ ℞ ghelijck 330 guld. ende 1 ℞ ſal dan ghelijck zijn 200 guld. voor de weerde ſoo den eerſten van zijnen Meeſter ontfangen heeft / die neemt van 300 gul. Soo reſtet noch 100 gul. voor de weerde ſoo den tweeden van zijnen Meeſter ontfangen heeft / dat probeert als volget.

200	100
25	25
175	125
42	12
217 g. brengt hy zijne meeſter (wederomme t'huys.	113 g. brengt hy zijnen (meeſter t'huys.
113	
330	

Item

Item een Coopman heeft een somme gelts/ met de selvige handelt hy op Dantsick/ende wint met 100 gu. so vele gu. als hy gehadt heeft in cappitael/daer nae so handelt hy alleenlijckē met de winninge op Hamborch/ ende hy wint oock met 100 gul. so vele gul. als hy tot Dantsick gewonnen heeft/ ende lestelijcken bevindet hy gewonnen te hebbene met de winninge 16 st. 3 $\frac{1}{7}$ p. De vrage is/ hoe vele gelts dat hy gehadt heeft in beginsel? Fac. etc. Sette hy hebbe gehadt 1 ℞ gu. so vele wint hy oock tot Dantsick met 100 gul. daeromme sal de winst beloopen so hy tot Dantsick gehadt heeft $\frac{1\ ʓ}{100}$ met de selvige handelt hy van Dantsick op Hamborch/ ende wint $\frac{1}{100}$ ʓ met 100 gu. settet daeromme/ 100 winnen tot Hamborch $\frac{1}{100}$ ʓ/ wat sullen winnen $\frac{1}{100}$ ʓ? Fac. $\frac{1}{1000000}$ ʓʓ ghelijck 16 stuyv. 3 $\frac{1}{7}$ pen. ofte 1 ʓʓ sal ghelijck zyn 810000 guld. trecket op yeder zijde √ ʓʓ/ sal komen 1 ℞ ghelijck 30 guld. soo vele heeft hy int beginsel ghehadt.

Item een Coopman heeft gheleent aen eenen anderen 300 guld. tegens 12 ten hondert s'Jaers/ ende de ander verhuert hem wederomme een huys op sulcker conditien/ hy so verre hy hem niet wederomme en betaelt ten eynde van een Jaer zijne 300 guld. mets de winninge/ soo sal hy wederomme ontfangen gelijcke winninge van 12 ten 100 op zijne huys-huere. Nu gebeurt het dat ten eynden van 4 jaren de hueringhe des huys met die winst ten eynde van de voorseyde 4 Jaren beloopen soo vele als de 300 guld. met zijne winst ten eynden van 4 Jaren/ teghens 12 ten 100. De vraghe is/ tot wat prijs het voors. huys ghehuert is gheweest des Jaers? Fac. etc. Soecket eerstelijcken hoe vele de 300 guld. sullen maken ten eynden van 4 jaren tegens

tegens 12 ten 100 s'jaers/ ende sal komen $472\frac{872}{1762}$. gul. soo vele moet oock de huys-huere met zijne winninghe maecken ten eynden des vierden jaers/ settet daeromme/ de huere des huys is geweest 1 ℞ gul. s'jaers/ dat en wint het eerste jaer niet / overmits hem geen huys-huere verschenen en is aleer het eerste jaer gepasseert is/ nu het eerste jaer gepasseert zijnde/ so moet de huys-huere alsse 1 ℞ guld. op renten loopen / ende sal daer van worden $1\frac{12}{100}$ ℞ voor 'tgene soo men moste het tweede jaer betaelt hebben / die selvighe beloopen wederomme ten eynden het derde jaer $1\frac{2544}{10000}$ ℞ / die men alsdoen moste betaelt hebben/ de selvighe ghereeckent teghens 12 ten 100 noch een jaer/ sal comen $1\frac{404928}{1000000}$ ℞ / die men het 4 Jaer soude hebben moeten betalen/ addeert nu alle 4 producten te samen/ sal komen $4\frac{779128}{1000000}$ ℞ guld. die zijn ghelijck $472\frac{872}{17623}$ gul. ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn 98 guld. 15 stuy. $6\frac{17778}{74677}$ pen. so duyr is het huys gehuert geworden/ welcke gesocht is/ etc.

Item een jonck geselle heeft 20 guld. hoe vele gelts behoort te hebben een ander gheselle / soo sy haer luyden ghelt te samen adderen/ datter soo vele kome/ als ofte men multipliceerde d'eene zijn gelt met den anderen zijn gelt. Settet 1 ℞ guld. die selvighe addeert tot 20/ comt 20 + 1 ℞/ daer na so multipliceert 1 ℞ met 20/ comt 20 ℞ ghelijck 20 + 1 ℞/ ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn $1\frac{1}{19}$ guld. soo vele gelts heeft de tweede gehadt.

Item een Coopman koopt rogghe tot 36 g. guld. 't Last/ tot hoe vele behoort hyse wederomme te vercoopen/ op dat hy winne met 120 g. guld. hooftgoedt/ soo vele als hy ontfanget voor een Last? Antwoort/ settet dat hy vercoopt het last voor een ℞ g. guld. ende sprekt 36 g. guld. komen op 1 ℞ g. gul. tot hoe vele sal komen 120 g. guld. Fac. $3\frac{1}{3}$ ℞/ die zijn ghelijck 120 + 1 ℞

X (want

(want hy begeert te winnen met 120 g. gul. ſo vele als hy vercoopt het laſt) ende 1 ℞ ſal dan gheliick zyn $51\frac{3}{7}$ g. guld. die hy het laſt ſal moeten vercoopen.

Item een Coopman heeft ghecocht 7 ellen Lakens/ 8 ellen Damaſt / ende 9 ellen Satijns/ te ſamen voor 74 guld. ende in den ſelven prijs heeft hy ghecocht 5 ellen Lakens / 4 ellen Damaſt/ ende 6 ellen Satyns/ voor de ſomma van 47 guld. ende die elle Lakens koſtet hem 4 guld. De vrage is/ wat hem ghecoſtet heeft de elle Damaſt / ende de elle Satijns elcks byſonder? Facit/ etc. Settet dat een elle Damaſt koſtet 1 ℞ guld. die multipliceert met 8 ellens/ komt 8 ℞. Noch multipliceert de 7 ellen Lakens met 4 guld. komt 28 gul. die doet tot 8 ℞/ ſal komen 8 ℞ + 28 guld. voor de weerde van de 7 ellen Lakens ende 8 ellen Damaſts / die ſelvige treckt van 74 gul. ſal noch reſten 46 gu.——8 ℞ voor de weerde van de 9 ellen Satijns / ende een elle Satijn ſal dan komen op $5\frac{1}{9}$ gul.——$\frac{8}{9}$ ℞/ etc. In deſe ſelvighe prijs koſten de 4 ellen Lakens 20 guld. die 4 ellen Damaſt 4 ℞ guld. ende die 6 ellen Satijns $30\frac{2}{3}$ guld.——$5\frac{1}{3}$ ℞/ addeert deſe dry ghetallen te ſamen/ komt $50\frac{2}{3}$——$1\frac{2}{3}$ ℞ gheliick 47 / ofte $1\frac{1}{3}$ ℞ + 47 ghelyck $50\frac{2}{3}$ / ende 1 ℞ ſal dan gheliick zijn $2\frac{3}{4}$ guld. ſoo vele ſal de elle Damaſt ghecoſtet hebben/ſoo moet dan voorts hier uyt volghen/dat een elle Satijn ghecoſtet heeft $2\frac{2}{3}$ gulden/ etc.

Soo 6 ellen ſwart/ 5 ellen roots + 11 gul. koſten ſo vele als 9 ellen ſwarts $3\frac{1}{3}$ ellen roots + 4 guld. in den ſelven prijs ſullen coſten de 8 ellen ſwarts 7 ellen roots ——5 guld. ſoo vele als 6 ellen ſwarts 5 ellen roots + 9 guld. De vraghe is / hoe vele dat koſten ſal een elle ſwart ende root/ elcks byſonderliicken? Fac. etc. Vergeliicket eerſteliicken de 2 eerſte partyen / ſal comen $1\frac{1}{3}$ ellen

ellen root + 7 guld. gelijck 3 ellen swarts/ daer na so vergelijckt oock de 2 andere partijen daer naer volghende/sal komen 2 ellen swart + 2 ellen root ghelijck 14 gul. ofte een elle swart + 1 elle root sal gelijck zijn 7 guld. ende om dat alreede daer hevoorens bevonden is/ dat $1\frac{2}{3}$ ellen root + 7 gul. gelijck zijn 3 ellen swarts/ daeromme soo moetmen nemen in de plaetse van de 7 guld. 1 elle swart + 1 elle roots/ ende adderen sy by $1\frac{2}{3}$ ellen roots/sal comen $2\frac{2}{3}$ ellen roots + 1 elle swarts gelijck 3 ellen swart / subtraheert op yeder zijde 1 elle swart / sal blyven 2 ellen swart ghelijck $2\frac{2}{3}$ ellen roots/ divideert elcks met 2/ sal comen $1\frac{1}{3}$ elle roots voor 1 elle swarts / ende daeromme dat boven gevonden is dat 1 elle swart ende 1 elle root gelden 7 guld. ende die elle swart ghelt $1\frac{1}{3}$ elle root / waer uyt volcht dat $2\frac{1}{3}$ ellen roots kosten 7 guld. daeromme spreecket deur de regel van drien/ $2\frac{1}{3}$ ellen root kosten 7 guld. wat sal 1 elle root kosten? Fac. 3 gul. omme nu te vinden hoe vele een elle swarts kostet/ soo weet dat boven ghevonden is dat $1\frac{2}{3}$ ellen root + 7 guld gelden 3 ellen swarts/Ergo die $1\frac{2}{3}$ ellen roots tot 3 guld. d'elle beloopt 5 gul. die doet tot de 7 guld. sal komen 12 guld. ghelijck 3 ellen swarts. Spreecket deur de Reghel van drien/ 3 ellen swarts kosten 12 guld. wat sal een elle kosten? Fac. 4 guld. welcke gesocht is/ etc.

Een Coopman coopt 8 ellen Lakens/ breet zijnde $2\frac{1}{4}$ El. ende als men het int water steecket / soo krimptet in / sulcks dat hy van $3\frac{1}{4}$ ellen niet meer en behoudet dan $3\frac{1}{7}$ ellen in de langte / ende in de breedte komt van $2\frac{1}{2}$ ellen niet meer dan $2\frac{1}{3}$ El. daer na soo koopt hy noch van een ander Laken breedt zijnde $1\frac{3}{4}$ El. ende als men het nat maket/ soo en is het niet breeder dan $1\frac{1}{2}$ El. ende de lengte komt van 6 El. tot $5\frac{1}{4}$ El. De vraghe is/

 hoe

hoe vele El. van dit Laken hy nemen ſal/ omme te verdubbelen die eerſte 8 Ellens? Facit.

El. El. El.

$3\frac{3}{4}$. $3\frac{3}{5}$. 8 Fac. $\frac{192}{25}$ ellen in de lengde naer dat het nat ghemaeckt ende ghecrompen is.

El. El. El.

$2\frac{1}{2}$. $2\frac{1}{3}$. $2\frac{1}{4}$ Fa. $\frac{21}{10}$ Ellen in de breete naer dat het nat ghemaeckt ende ghecrompen is.

$\frac{192}{25}$ — $\frac{21}{10}$ Fac. $\frac{4032}{250}$ Ellen int viercant voor het eerſte laken/ naer dat het nat gemaect is geweeſt ende gecrompen.

Settet nu dat het tweede laken langh is gheweeſt 1 ϰ Ellen/ ende ſpreket.

Ellen El. E.

6 . $5\frac{1}{4}$. 1 ϰ Fac. $\frac{7}{8}$ ϰ Ellen in de lenghde alſt gecrompen is / $1\frac{1}{2}$ Ellen in de breete alſt nat gemaeckt is gheweeſt ende ghecrompen.

$\frac{7}{8}$ ϰ — $\frac{3}{2}$ Fac. $\frac{21}{16}$ ϰ Ellen int viercant die zijn gelijck $\frac{4032}{250}$ Ellens/ ende 1 ϰ is dan gelijck 12 $\frac{756}{2625}$ Ellens die hy nemen ſal van het tweede laken aleer het nat ghemaeckt wordet/ ende als beyde de lakens nat ſullen gemaeckt ende ghecrompen zijn / ſoo ſal de eerſte 8 Ellens int viercant ſoo veel uyt brengen als deſe leſte 12 $\frac{756}{2625}$ Ellens/ dat meuchdy proberen.

Item drie Coopluyden hebben een gheſelſchap gemaeckt/ de eerſte heeft ingeleyt 14 gul. minder dan den tweeden / ende den tweeden ende derden hebben inne gheleyt te ſamen 148 g. Ende daer is gewonnen 42 g. meerder dan alle den inleggen / van welcke winninge de eerſte neemt $60\frac{20}{33}$ gul. De vrage is/ hoe vele elcx inne gheleyt heeft / ende hoe vele daer ghewonnen is gheweeſt/ ooc hoe vele den tweeden ende derden elcx vande winninge genooten hebben? Fac. Settet voor den eerſten 1 ϰ/ ſo moet den tweedē inne geleyt hebben 1 ϰ + 14) (die neemt van 148 gul. ſal noch reſten 134 — 1 ϰ voor

den

den derden zijn inleggen / addeert alle drie haer inleggen te samen / sal comen 1 ℞ + 148 / daer toe doet 42 g. comt 1 ℞ + 190 voor alle haer winninge. Spreket nu.

Cap.	winst	Cap.	
1 ℞ + 148	1 ℞ + 190	1 ℞ Fac.	$\frac{1 𝔷 + 190 ℞}{1 ℞ + 148}$

die zijn ghelijck $60\frac{20}{33}$ gul. ofte 1 𝔷 + 190 ℞ sal ghelijck zijn $60\frac{20}{33}$ ℞ + $8969\frac{23}{33}$ / ofte 1 𝔷 + $129\frac{13}{33}$ ℞ ghelijck $8969\frac{23}{33}$ ende deur die tweede aequatie sal een ℞ maken 50 gul. voor den eersten zijn inlegghent / daer toe doet 14 gul. sal komen 64 guld. voor den tweeden zijn inlegghent / die neemt van 148 guld. sal noch resten 84 guld. voor den derden zijn inlegghent / is te samen alle haer inleggent 198 g. daer toe doet 42 gu. sal komen 240 gu. voor alle haer winninge.

	winst	
198	240	50 fac. $60\frac{20}{33}$ g. winst voor den eersten.
		64 fac. $77\frac{19}{33}$ g. winst voor den tweeden
		84 fac. $101\frac{9}{11}$ g. winst voor den derden.

Item eener coopt 19 Centener $39\frac{1}{3}$ pondt tara / op den Centener 10 pondt / kostet den Centener suyver $30\frac{5}{8}$ gul. Facit $539\frac{7}{32}$ guld. Die vraghe is / voor hoe vele pondt den Centener gherekent is ? Facit $98\frac{20}{117}$ pondt.

gul.	Cen. pon.	
$30\frac{5}{8}$	1 + 10	$539\frac{7}{32}$ gu. Fac. $17\frac{17}{28}$

Centeners + $176\frac{1}{14}$ pondt ghelijck 19 Centeners + $39\frac{1}{3}$ pont / subtraheert op elcker zijde $39\frac{1}{3}$ pondt / sal blijven 19 Centeners ghelijck $17\frac{17}{28}$ Centeners + $136\frac{31}{42}$ pondt / Neemt noch van elcx $17\frac{17}{28}$ Centeners / soo sal resten $1\frac{11}{28}$ Centener ghelijck $136\frac{31}{42}$ ponden / ende 1 Centener sal dan moeten zijn $98\frac{20}{117}$.

Proba.

Cent. pon.

$108\frac{20}{177}$: $98\frac{20}{177}$. 19 + $39\frac{1}{3}$

$98\frac{20}{117}$ costen $30\frac{5}{8}$ gul. $98\frac{20}{117}$

152

$1713\frac{20}{117}$

$39\frac{1}{3}$

pon. gul.

$108\frac{20}{117}$. $30\frac{5}{8}$. $1904\frac{68}{117}$ pont

108 1904

756 245 13328

12656 222836 Fac. $539\frac{7}{32}$ gul.

8 (als voozen

101248

Wt Simon Jacob Folio 168.

Item een Coopman coopt 45 centeners ende 88 pont tara/in den centener 12 pont/costet den centener suyver $6\frac{3}{5}$ gu. Fac. 274 gu. De vrage is/voor hoe vele ponden den centener gerekent is? Fac. voor 132 ponden. Settet dat 1 centener is 1℞ pont/opereert als volget.

pont hout suyver pont pont

1℞ . . 1℞ — 12 . 45℞ + 88

45ʒ — 452℞ — 1056

Facit ———————

1℞

pont suyver costet 45ʒ — 452℞ — 1056

1℞ . $6\frac{3}{5}$ gul. : ———————

1℞

297ʒ — $2983\frac{1}{5}$℞ — $6969\frac{3}{5}$

Facit ——————— gelijck 274 guld. ofte

1ʒ

274ʒ

274 ℨ gelijck 298 ℨ — 2983 $\frac{1}{7}$ ℞ — 6969 $\frac{3}{7}$ / ofte 23 ℨ ghelijc 2983 $\frac{1}{7}$ ℞ + 6969 $\frac{3}{7}$ / ende 1 ℨ sal dan gelijc zijn 129 $\frac{81}{113}$ ℞ + 303 $\frac{3}{113}$ / ende deur de vierde aequatie sal 1 ℞ maken 132 pont die een centener gehouden heeft,

Proba.

pont doē suyver		pont		Cen. pont
132	.	120	.	45 + 88
				132
33		30		
				748
11	.	10		528
				6028
				60280

pōt suyver kost.		gul.		
132	.	6$\frac{3}{7}$	.	5480 pont suyver
4		33		1096
		1 /		Fac. 274 gul. als vozens.

Item twee Cooplupden hebben vercocht Peck vooz 504 gu. ende die B heeft vercocht 3 Lasten meerder dan A. waeromme dat A sept tot B. Ick wilde al u Peck vercoft hebben vooz 288 gu. ende B sept tot A. Ick wilde al u Peck vercocht hebben vooz 216 g. Die vzage is/ hoe vele Lasten elcx vercocht heeft/ ende hoe vele gelts elcks ontfangen heeft? Settet dat A heeft vercocht 1 ℞ Lasten/ B sal dan hebben vercocht 1 ℞ + 3 Lasten.

Nu soecket hoe vele ghelts elcks ontfanghen heeft/ segghende/ 1 ℞ + 3 gheven 288 guld. wat sal gheven 1 ℞ Lasten van A? Facit $\frac{288 ℞}{1℞+3}$ g. vooz het gelt vā A.

daer na so sprekect/so 1 ℞ Lasten gevē 216 g. wat sullen geven 1℞ + 3 Lasten Fa. $\frac{216\,℞ + 648}{1\,℞}$ g. voor B/welcke 2 productē addeert te samē/sal comē $\frac{504\,ʒ + 1296\,℞ + 1944}{1\,ʒ + 3\,℞}$ gelijck 504 g. ofte 504ʒ+1512℞ ghelijck 504ʒ+1296℞ +1944 / ende 1 ℞ sal ghelijck zijn 9 Lasten voor de A ende 12 Lasten voor die B / die maken te samen 21 Lasten /, daer voor hebben sy luyden ontfanghen 504 g. waer van die 9 Lasten beloopen 216 g. ende die 12 Lasten 288 g.

Item sommige Coopluyden maken een geselschap/ en elcx leyt inne 150 mael so vele g. als sy Coopluyden zijn/eñ sy winnen te samē so vele tē 100 als sy ondr haer Coopluyden zijn/eñ so men trecket $9\frac{1}{2}$ g. van de winst/ eñ datmen addeert $9\frac{1}{2}$ g. tot die winste/eñ datmen multipliceert het eene product metten anderen / daer sal af comen 1550. Die vrage is/hoe vele Coopluyden datter zijn in deser geselschap/ende hoe vele dat sy luyden ghewonnen hebben? Settet 1 ℞ voor de somma der Coopluyden/soo sal dan elcx inne leggen 150 mael soo vele g. welcke is 150℞ g. voor elcx/eñ alle hare somma sal dan maken 150ʒ ende sy winnen met elcke 100 g. 1℞/ daeromme sal die winninghe beloopen op die geheele somma van alle haer gelt $1\frac{1}{2}$∝ / daer van neemt $9\frac{1}{2}$ gu. ende doeter by $9\frac{1}{2}$ g. sal comen $1\frac{1}{2}$∝ − $9\frac{1}{2}$ / ende $1\frac{1}{2}$∝ + $9\frac{1}{2}$/ die multipliceert met malcanderē/sal comē $\frac{9\,ʒ∝ - 361}{4}$ gelijck 1550/ ofte 9ʒ∝−361 is gelijc 6200/ ende 1ʒ∝ gelijck 729 / trecket op yder zijde √ʒ∝ / sal comen 1 ℞ gelijc 3/so vele Coopluyden zijnder geweest/ende elcx sal dan

dan innegelept hebben 450 g. ende alle hare somma sal dan wesen 1350 g. die sullen gewonnen hebben $40\frac{1}{2}$ gul.

Item een Heer heeft een knecht ghehuert 4 Jaren lanck/sal hem betalen voor den loon van t'eerste Jaer ende vierde Jaer te samen $22\frac{3}{4}$ gu. ende voor den loon van het tweede ende derde Jaer te samem 21 g. Die vrage is/ hoe vele Loons den dienaer elcker Jaer gewonnen heeft proportionaliter te rekenē/dat is te verstaen/ dat soo t'Loon van het 1e Jaer proporitie heeft tegens het 2e/ so sal ooc hebben het Loon vant 3e Jaer tegens t' Loon vant 4/ ofte het Loon van het 2 tegens het Loon van het 3 Jaer. Item den Loon van het 1 Jaer sal hem oock moeten houden teghens den Loon van het 3 Jaer/ gelijcken den Loon van het 2 tegens den Loon van het 4 jaer? Fa. etc. Multipliceert den Loon van het 2 ende 3 jaer in hem selven cubice/ sal comen 9261/die deelet af met $85\frac{3}{4}$ (welcke is het triplat van het 2 ende 3 Jaer/ te weten 63 gheaddeert tot $22\frac{3}{4}$ den Loon van het eerste ende vierde Jaer) ende sal comen 108 /dat behout apart / Daer na soo neemt de helfte van het 2 ende 3 Jaer/ alse $10\frac{1}{2}$/ ende behout dat oock a part / ende die ander helfte welcke is oock $10\frac{1}{2}$/ die multipliceert in hem selven / sal comen $110\frac{1}{4}$ / daer van trecket nu de 108 die ghy a part behielden / sal noch resten $2\frac{1}{4}$/daer van √ is $1\frac{1}{2}$/die selvige addeert met die $10\frac{1}{2}$ die ghy oock a part behielden / sal comen 12/ ende so vele g. was den loon van het derde Jaer / ofte subtraheert die $1\frac{1}{2}$ van die $10\frac{1}{2}$ / sal noch resten 9 voor den Loon van het tweede Jaer/Daer na so multipliceert den voorſ. Loon van het 2 Jaer in hem selven/sal comen 81 / die selve deelet af met 12 den Loon van het 3 Jaer/sal comen $6\frac{3}{4}$ g. voor den Loon van het 1 Jaer/ Daer na so multipliceert den Loon vant tweede Jaer met den Loon van het derde Jaer/ sal comen 108/ die

 selvighe

selvighe deelet af met $6\frac{3}{4}$ den loon van het eerste Jaer/ sal comen 16 voor den loon van het 4^e Jaer.

Item een Heer heeft een knecht ghehuert 4 jaren langh/ ende sal hem des eersten jaers geven $6\frac{3}{4}$ gul. ende het 4^e Jaer 16 gul. Die vrage is/ so men proportionaliter zijnen loon rekent/ wat men hem gheven sal te loone den 2^en ende 3^en Jare? Fac. etc. Multipliceert $6\frac{3}{4}$ den Loon van het eerste Jaer in hem selven quadrate/ komt $\frac{729}{16}$/ die multipliceert voorts met 16 den loon van het vierde jaer/ sal komen 729/ daer upt getrocken √ œ/ sal komen 9 voor het tweede jaer/ soecket nu het derde jaer/ te weten/ multipliceert het 2^e jaer 9 met 16 het 4^e/ sal komen 144/ daer van √ is 12 voor den loon van het 3^e Jaer/ welcke ghesocht is/ etc.

Proba.

1^e	2^e	3^e	4^e
$6\frac{3}{4}$	9	12	16

Item den Loon van het 1^e Jaer wort bevonden proportie te hebben tegens den loon van het 2^e jaer gelijcken 1 teghens $1\frac{1}{3}$ alsulcke proportie sal oock hebben het loon vant 3^e jaer tegens het loon van het 4^e Jaer/ ofte den loon vant tweede tegens dē loon vant derde jaer.

Item den loon van het eerste Jaer hout sick tegens den loon van het derde jaer ghelijcken 1 tegens $1\frac{7}{9}$/ alsulcke proportie heeft oock den Loon van het tweede Jaer tegens den Loon van het vierde Jaer.

Deelet 18 in twee deelen sulcker wijse/ dat soo men multipliceert het quadrat van het minste getal met het grootste getal/ darter af come 64/ ende so men multipliceert het quadrat van't grootste ghetal met het minste getal/ datter van komt 512/ ende dat den √ œ upt elcks van dese twee producte getalen maecken die 2 middel proportionalen/ tusschen die twee getallen die ghecomen

men zijn van 18 / ſettet voor het eerſte ghetal 1 ℞ / het tweede ghetal ſal dan maken 18 — 1 ℞ / ende √ cꝛ uyt 64 is 4 / welcke is het eerſte middel proportionael / ende √ cꝛ uyt 512 is 8 voor het tweede middel proportional / ende ſo men multipliceert 'teerſte getal met den derden welcke is het 2ᵉ middel proportional daer ſal ſoo veele af komen / als of men 'teerſte middel proportional in hem ſelven multipliceerde / ſal komen 8 ℞ ghelijck 16 / ende 1 ℞ gelijc 2 voor het eerſte getal / ſo moet het 2ᵉ getal dan weſen 16 / welcke geſocht is / etc.

Anders.

1ᵉ	.	mid. pr.	mid. pr.	2ᵉ
2	.	4 .	8 .	16

Sette voor t'eerſte ghetal 9 — 1 ℞ / het ander ſal dan moeten weſen 9 + 1 ℞ het quadraet vant kleynſte getal alſſe 81 — 18 ℞ + 1 ʒ gemultipliceert met 9 + 1 ℞ 'tgrootſte getal / ſal comen 729 — 81 ℞ — 9 ʒ + 1 cꝛ gelijc 64. Ende ſo men multipliceert het quadraet vant grootſte getal alſſe 81 + 18 ℞ + 1 ʒ met 9 — 1 ℞ het cleynſte getal / daer ſal comen 729 + 81 ℞ — 9 ʒ — 1 cꝛ ghelijck 512 / addeert beyde de vergelijckinge te ſamen / ſal comen als volget.

729 — 81 ℞ — 9 ʒ + 1 cꝛ ghelijck 64.
729 + 81 ℞ — 9 ʒ — 1 cꝛ ghelijck 512.

1458 — 18 ʒ gelijck 576 / ofte 18 ʒ ghelijck 882 / ende 1 ʒ ſal dan zijn 49 / eñ 1 ℞ ſal maken 7 / dewijle dan 9 — 1 ℞ gheposeert is voor t'minſte ghetal / ende 9 + 1 ℞ voor 'tgrootſte ghetal / ſoo moet het minſte ghetal weſen 2 / ende 'tgrootſte 16 / multipliceert 'teerſte getal alſe 2 in hem ſelven / komt 4 / die multipliceert voorts met 16 / ſal komen 64 / daer van √ cꝛ is 4 voor het eerſte middel proportional / dat ſelvighe multipliceert noch met 16 / ende van het product getrocken √ / ſal komen 8 voor het 2ᵉ middel proportional.

De

ITem twee Coopluyden verkoopen te samen elcx 180 ellens Linwants/ ende die B gheeft een elle meerder voor een g. dan A, ende A ontfanget voor zijne 180 ellens 15 g. meerder dan B. Die vraghe is / hoe vele ellens elcx ghegheven heeft voor een gul. Settet A heeft ghegeven 1 ℞ ellen voor een gul. die B sal dan gegheven hebben 1 ℞ + 1 elle voor een gul. Spreket nu.

El. gul. El.

1 ℞ . 1 . 180 Fac. $\frac{180}{1\,℞}$ g. onfangt A.

1 ℞ + 1 . 1 . 180 Fac. $\frac{180}{1\,℞+1}$ g. ontfangt B.

voor zijne 180 ellēs/ welcke is 15 g. minder dā A/ daeromme addeert die 15 gul. met $\frac{180}{1\,℞+1}$ sal komen $\frac{15\,℞+195}{1\,℞+1}$ gelijck $\frac{180}{1\,℞}$ ofte 15 ʒ + 195 ℞ sal gelijck zijn 180 ℞ + 180 eñ 15 ʒ + 15 ℞ gelijc 180/ eñ 1 ʒ + 1 ℞ sal gelijc zijn 12/ Multipliceert die helfte van 'tghetal ℞ (welcke is die middelste quantiteyt) in hem selven verlatende het teken ℞/ sal komen $\frac{1}{4}$/ die selvige addeert met 12/ sal komen $12\frac{1}{4}$/ daer van √ is $\frac{7}{2}$/ daer van trecket $\frac{1}{2}$/ welcke is de helfte van de middelste quantiteyt / ende sal resten 3 ellen voor die weerde van een ℞ / ende soo vele ellens heeft die eerste alse A voor eenen g. gegheven / daer toe doet 1/ sal komen 4 / so vele ellens heeft die tweede als B voor een g. gegheven/ welcke ghesocht is/ etc.

Een

Een Coopman heeft ghekoft 9 ellen Fluweels root eñ swart / ende hy heeft besteet voor elcx van dese twee couleuren 20 g. Maer het root kostet 1 g. meerder op die elle dan het swart: Die vrage is/hoe vele ellens hy gekoft heeft vā elcker soorte/eñ hoe vele de elle hem ooc gekostet heeft van elcker soorte? Fac. etc. Settet dat hy gekoft heeft van het swart Fluweel 1 ℞ ellen/die kostē hem 20 g. beloopt de elle $\frac{20}{1 ℞}$ g. daer na so neemt 1 ℞ ellē van 9 ellen/so restet noch $9-1 ℞$ ellē roots/die kosten oock andere 20 gu. Hoe vele sal d'elle bedraghen? Fac. $\frac{20}{9-1 ℞}$ welcke is 1 g. meerder dan $\frac{20}{1 ℞}$ so vele dan een elle swarts costet/sal komē $\frac{20}{9-1 ℞}$ ghelijck $\frac{20}{1 ℞}+1$/Multipliceert elcker zijde met 1 ℞/ sal komen $20+1 ℞$ ghelijck $\frac{20 ℞}{9-1 ℞}$ Multipliceert nu noch elcker partije met $9-1 ℞$ sal komen $180-11 ℞-1 ȝ$ gelijck $20 ℞$/ ofte $1 ȝ+31 ℞$ gelijck 180/ eñ 1 ℞ sal gelijc zijn 5 / so vele ellens swart heeft hy gekoft/ die neemt van 9/soo restet noch 4 ellen root Fluweels/ Nu deelet 20 g. deur 5 ellen swart fluweel/sal komen 4 g. die hy d'elle ghekoft heeft/ Noch deelet die andere 20 g. deur 4 ellen roots / sal komen 5 g. die hem die elle roots ghekostet heeft.

Item een Coopman coopt Teer 't Last voor so vele g. als hy wint ten 100 so hy het Last wederomme verkoopt voor $31\frac{1}{4}$ gul. De vraghe is/ hoe vele hem 't Last gekostet heeft? Fac. etc. Sette 't Last heeft hem gecost 1 ℞ g. eñ verkoopēde het last wederomme voor $31\frac{1}{4}$ g. so sonde

soude hy winnen 1 ℞ g. ten 100/ daeromme spreket/ 1 ℞ g. soo vele hem het last kostet/ komt op 31¼ gu. tot hoe vele sal komen 100? Fac. 3125 / 1 ℞ ghelijck 100 + 1 ℞/ ofte 1 ʒ + 100 ℞ ghelijck 3125/ ende 1 ℞ sal dan gelijck wesen 25/ ende soo vele gul. heeft hem een Last gekostet.

Item deelet 39 in 3 deelen/ in continua proportione/ dat als het eerste gemultipliceert is met 2/ ende 't middelste met 3/ ende het derde ghetal met 4/ ende daer nae soo alle dese drie producten te samē geaddeert worden/ datse net maken 141. Hoe vele sal elcker getal wesen? Fac. Sette voor het middelste ghetal 1 ℞/ die twee uyterste ghetallen sullen dan maken 39 — 1 ℞/ waer van multipliceert de helfte in hem selven/ komt 380¼ — 19½ ℞ + ¼ ʒ daer van trecket quadrat van't middelste getal alse 1 ʒ soo rest noch 380¼ — 19½ ℞ — ¾ ʒ/ daer van √ is Universael √ 380¼ — 19½ ℞ — ¾ ʒ/ die selvige addeert tot 19½ — ½ ℞/ ende trecketse van 19½ — ½ ℞/ sal komen 19½ — ½ ℞ — V √. 380¼ — 19½ ℞ — ¾ ʒ voor het minste ghetal/ ende 19½ — ½ ℞ + V √. 380¼ — 19½ ℞ — ¾ ʒ voor't het grootste getal/ ende 1 ℞ is gestelt voor het middelste getal. Multipliceert nu het eerste getal met 2/ het middelste met 3/ ende het leste met 4/ sal komen als volghet.

39 — 1 ℞ — V √. 1521 — 78 ℞ — 3 ʒ voor 1e product
+ 3 ℞ voor 2e product
78 — 2 ℞ + V √. 6084 — 312 ℞ — 12 ʒ voor 3e product.

---

117 — + — V √. 1521 — 78 ℞ — 3 ʒ gelijck 141/ trecket van elcker partije 117/ sal resten V √. 1521 — 78 ℞ — 3 ʒ gelijck 24. Multipliceert elcker partije in hem selven quadrate/ sal komen 1521 — 78 ℞ — 3 ʒ gelijck 576/ ofte 1 ʒ + 26 ℞ ghelijck 315/ ende 1 ℞ sal ghelijck zijn 9/ welcke is het middelste ghetal/ die trecket van 39/ soo

restet

restet noch 30/ die deelet in 2 deelen / in sulcker manieren/ ist sake datmense met malcanderen multipliceert/ datter soo vele van kome/ als ofte het middelste ghetal in hem selven gemultipliceert ware/sette voor het minste getal 1 ℞/het ander sal dan wesen 30—1 ℞/die multipliceert met malcanderen /sal komen 30 ℞—1 ʒ ghelijck 81 het quadraet van het middelste ghetal / ofte 1 ʒ + 81 ghelijck 30 ℞/ ende deur die derde verghelijckinge sal 1 ℞ maken 3 / welcke is het eerste getal/ ende 9 voor het middelste / ende 27 voor het derde ghetal/ welcke ghesocht zijn.

Item een Soldaet heeft ghespeelt / ende heeft ghewonnen den eersten dach 2 mael soo vele als hy hadde van te vooren / eñ den tweeden dach heeft hy gewonnen den √ van alle die somma die hy hadde ten eynden van den eersten dach/ ende den derden dach so heeft hy ghewonnen so vele als alle die somme soo hy t'eynden den tweeden dach hadde/beloopt in hem selven gemultipliceert / ende ten lesten bevindet hy in alles te hebbene 156 dalers/ die vraghe is/ hoe vele dalers hy ghehadt heeft int beginsel? fac. etc. Sette hy hebbe gehadt $\frac{1}{3}$ ʒ dalers den eersten dach/ daer toe doet $\frac{2}{3}$ ʒ/ welcke is 2 mael so vele/ die hy gewonnen heeft den eersten dach/ komt t'samen 1 ʒ / daer van trecket √ komt 1 ℞/ die hy wint den 2en dach / die selvige doet tot 1 ʒ/ komt 1 ʒ + 1 ℞ / die hy heeft met capitael ende winninge op den 2en dach/ Nu den derden dach heeft hy soo vele gewonnen als alle de somma van 1 ʒ + 1 ℞ maket in hem selven ghemultipliceert / welcke winninghe beloopt 1 ʒʒ + 2 ℭ + 1 ʒ/ daer toe doet 1 ʒ + 1 ℞ die hy den 2en dach hadde / komt te samen 1 ʒʒ + 2 ℭ + 2 ʒ + 1 ℞ ghelijc 156 dalers/ ende so men tot elcker partye addeert $\frac{1}{4}$/ so sal komen 156$\frac{1}{4}$ gelijck 1 ʒʒ + 2 ℭ + 2 ʒ + 1 ℞ + $\frac{1}{4}$/trecket nu op yeder zijde √/ so sal komen upt 156$\frac{1}{4}$ Net 12$\frac{1}{2}$/

ende

ende upt 1 ʒʒ is den √/ 1 ʒ/die settet int quotient/ende dupliceert 'tselve/komt 2 ʒ/die soecket in 2 œ. seggende/ hoe dickmaels mach men hebben 2 ʒ in 2 œ? Fac. 1 ℞ mael/ die settet oock int quotient / ende multipliceert nu den 1 ℞ in hem selven/ comt 1ʒ/ die neemt van 2ʒ/ so restet noch 1ʒ / daer na so dupliceert wederomme het quotient/ welcke is 1 ʒ + 1 ℞/sal comen 2 ʒ + 2 ℞ / die neemt so dicmaels in de 1ʒ+1℞+¼ als ghy connen/ sal comen ½ inne het quotient/die multipliceert met 2ʒ+2℞ den divisor/comt 1ʒ+1℞/ die neemt van 1ʒ+1℞+½/sal noch resten ¼ N. Nu so multipliceert oock ½ int quotient gevonden in hem selven/sal comen ¼ N. die neemt van ¼ N / ende sal over al niet resten / ende het quotient van dese extractie is 1ʒ+1℞+½/ die is gelijck 12½/ ende 1℞ sal dan gelijck zijn 3 / die multipliceert in hem selven/ compt 9 voor die weerde van 1ʒ/ende daeromme dat ic geset hebbe voor die somma so hy eerst gehat heeft ⅓ ʒ/ soo moet zijn hebbent gheweest zijn 3 dalers die eerste reyse int beghinsel / daer mede wint hy den 1en dach 2 mael so vele / welcke is 6 dalers/ so heeft hy nu 'teynden van den 1en dach met capitael ende winninge 9 dalers/daer mede wint hy den 2en dach √ van 9 / welcke is 3 dalers/die doet tot 9 dalers / comt 12 dalers voor capital ende winninghe / die hy heeft t'eynden van den tweeden dach / waer mede hy wint den derden dach so vele als alle dese somma maken mach in hem selven gemultipliceert / comt daeromme 144 dalers voor zijn winninge t'eynden des derden dachs/ daer toe doet 12 dalers die hy des derden daechs hadde/ comt te samen 156 dalers als boven/ende is alsoo recht geproheert.

Die derde vergheliijckinghe.

Item deelet 48 in 2 deelen / sulcks ist datmen multipliceert d'een metten anderen datter van come 512.

Settet

Settet voor het minste getal 1 ℞/het grootste sal dan wesen 48—1 ℞/ die multipliceert met malcanderen/sal comen 48 ℞—1 ʒ gelijck 512/ ofte 1 ʒ + 512 gelijc 48 ℞/ multipliceert die helfte van 48 ℞ in hem selven verlatende het teecken ℞/ sal comen 576 / daer van trecket 512/ soo restet noch 64/daer van √ is 8/ die trecket van de helfte van 'tghetal ℞ alse van 24 / soo rest noch 16 voor het minste getal / Ende soo men addeert die selvighe 8 tot die 24 / sal comen 32 voor het grootste getal/ welcke ghesocht zijn. Item soo men die twee ghetallen alse 16 multipliceert met 32/ sal comen 512 als boven.

Item 2 Cooplupden maken een geselschap/A lept in een somma gelts/ende B lept in 400 g. ende A wint met zijn gelt 150 gu. ende B wint oock eene somma geldes/ sulcks dat het cappital van A ende B met beyde hare winninge beloopen t'samen 1050 gu. De vrage is/hoe vele het Cappital is van A / ende hoe vele dat oock is die winninghe van B? Sette het Cappital van A zy 1 ℞/die addeert tot 150 gu. zijn winst comt 1 ℞ + 150/ daer toe doet nu 400 gu. het capital van B / sal comen 1 ℞+ 550/ die trecket van 1050 gu. alle die somma/ sal noch resten 500—1 ℞ voor de winninge van B. Nu sprecket/ 1 ℞ capital van A heeft gewonnen 150 g. wat sullen winnen 400 gu. capital van B? Facit 60000/1 ℞ ghelijck 500—1 ℞ ende 500 ℞—1 ʒ sal ghelijck zijn 60000/ ofte 1 ʒ + 60000 gelijc 500 ℞. Multipliceert die helfte vant getal ℞ in hem selvē/comt 62500/daer van treet 60000/ Restet noch 2500/daer van √ is 50/die addeert tot 250/ welcke is die helfte vant getal ℞ ofte middelste quantitept / sal comen 300 guld. voor die weerde van 1 ℞/ welcke is het Capital van A/ende so men aftrecket die

 50 van

50 van die 250/soo restet noch 200 gu. voor de winninge van B. welcke ghesocht is/

Item twee boden A ende B reysen gelijck op eender uren/die eene van Amsterdam naer Dantsic/ende die ander van Dantsic naer Amsterdam/ ende als sy malcanderen gemoeten so seyt die A tot B. Ick bevinde dat ick 18 mijlen meerder ghereyset hebbe dan ghy / ende ick hebbe gegaen in $9\frac{3}{5}$ dagen soo vele weechs als ghy gedaen hebt in alles tot hier toe. B die seyt/Ick bevinde dat ick noch gaen moet 15 daghen / al eer ick den wech sal connen voleynden die ghy ghedaen hebt / soo verre ick alle dagen soo vele weechs gae / als ick tot hier toe gegaen hebbe. Die vraghe is/ hoe vele mijlen dese twee steden van malcanderen legghen / ende hoe vele mijlen elcx dagelijcx ghegaen heeft? Facit.etc.

Settet dat alle die distantie der stedē van malcanderē zijn $1x$ mijlē/waer van A gaet $\frac{1}{2}x+9$ mijlen/eñ B $\frac{1}{2}x-9$ mijlen. Spreket nu/$9\frac{3}{5}$ daghen geven $\frac{1}{2}x-9$/ wat een dach? Fac. $\dfrac{\frac{1}{2}x-9}{9\frac{3}{5}}$ mijlen die A doet in eenē dach/ Noch spreket/15 dagen geven $\frac{1}{2}x+9$ mijlē/wat sal 1 dach geven? Fac. $\dfrac{\frac{1}{2}x+9}{15}$ mijlen die B gaet in eenen dach/ Noch spreecket/ $\dfrac{\frac{1}{2}x+9}{15}$ mijlē van B makē 1 dach/wat sal maken $\frac{1}{2}x-9$ mijlen? Fa. $\dfrac{7\frac{1}{2}x-135}{\frac{1}{2}x+9}$ dagen die B gegaen heeft doen hy by A quam/ Noch spreket/ $\dfrac{\frac{1}{5}x-9}{9\frac{3}{5}}$ mijlen

van

van A geeft 1 dach/wat sal geven $\frac{1}{2}$ ℞ + 9 mijlen? Fac.

$\dfrac{4\frac{4}{7}\,℞ + 86\frac{2}{7}}{\frac{1}{2}\,℞ - 9}$ daghen die zijn ghelijck $\dfrac{7\frac{1}{2}\,℞ - 135}{\frac{1}{2}\,℞ + 9}$ Multipliceert cruyswijse/sal comen $3\frac{3}{4}$ ʒ − 135 ℞ + 1215 gelijc $2\frac{2}{7}$ ʒ + $86\frac{2}{7}$ ℞ + $777\frac{3}{7}$/vergelijcket die getallen/sal comen 1 ʒ + 224 gelijck 164 ℞/eñ 1 ℞ sal gelijc zijn 162 mijlen voor die distantie van dese beyde steden/daer van treckt 18 mijlen/ rest noch 144 mijlen die halveert / comt 72 mijlen voor B. daer toe doet 18 mijlen/ sal comen 90 mijlen voor A / nu deelet 90 mijlen deur 15 dagen / sal comen 6 mijlen / die B dagelijcks ghegaen heeft/Noch deelet de 72 mijlen deur $9\frac{3}{7}$ dagen / sal comen $7\frac{1}{2}$ mijlen die A dagelijcx gegaen heeft.

Item daer zijn 2 getallen/die maken te samen √192/ wanneer men die selvige met malcanderen multipliceert so comt 16/die vrage is/ wat het voor getalē zijn? Fa. etc. settet het eene getal zy 1 ℞/so is het ander √192 − 1 ℞/die multipliceert te samen/sal comen √192 ʒ − 1 ʒ/ die zijn gelijck 16/ofte 1 ʒ + 16 gelijc √192 ʒ/ofte 1 ʒ is oock gelijck √192 ʒ − 16. Extraheert over elcker zijde den √/sal comen 1 ℞ gelijck √48 + √32 voor 'tgrootste getal. Item 1 ℞ is ooc gelijc √48 − √32 voor het cleynste getal/maer omme den √ te trecken uyt √192 ʒ − 16/ so neemt die helfte van √192 ʒ (ende latet teecken ʒ vallen) alse √48/dit multipliceert in hem selven/comt 48/ daer van subtraheert die 16 / sal noch resten 32 / daer van √ is √32/dat addeert tot die √48/sal comē √48 + √32 voor het grootste ghetal. Item soo men subtraheert die √32 van √48/ sal noch resten √48 − √32 voor het cleynste getal/dat machmen proberen.

Item sommige maken een ghesellschap/ leyt elcx 50 male so vele g. in als sy gesellen zijn/ winnē altijts met

100 g. 20 g. minder $\frac{2}{3}$ soo vele g. als daer ghesellen zijn als men den ghewin multipliceert met den $\frac{1}{8}$ten deel der g. die elcx ingelept heeft/soo comt 10$\frac{1}{2}$ male soo vele als sy alle ingelept hebben: Die vrage is/hoe vele gesellen in dese compangnie geweest zijn? fa. 1 𝓍 gesellen / lept elcx in 50 𝓍 g. cōt voor alle haer inleggē 53ʒ g. Spreket nu / 100 winnen 20—$\frac{2}{3}$ 𝓍/ wat sullen winnen 50ʒ gul. Fac. $\frac{60\text{ʒ} - 3\text{ℭ}}{6}$ die multipliceert met $\frac{50\text{𝓍}}{6}$ (want dat is den $\frac{1}{8}$ van 50𝓍) sal comen $\frac{3000\text{ℭ} - 100\text{ʒʒ}}{36}$ die zijn ghelijck (alle haerluyder inleggen gemultipliceert met 10$\frac{1}{2}$ alse namelijck) 525ʒ / ende 18900 ʒ sal dan ghelijck zijn 3000 ℭ—100 ʒʒ ofte 100 ʒʒ gelijck 3000ℭ—18900 ʒ/ divideert elcx deur 100ʒ/sal comen 1 ʒ gelijc 30𝓍—189/ ende 1 𝓍 sal dan ghelijck zijn 9 / ende soo vele ghesellen zijn in deser compangnie ghewesen.

De vierde vergelijckinghe.

ITem een Coopman coopt voor 288 g. Linwant / in sulcker manieren/waert by al dien/dat hy 3 stucken minder gecoft hadde voor dit gelt / elcker stucke soude hem 1$\frac{5}{7}$ g. meerder gecostet hebben: Die vraghe is/ hoe vele stucken hy gecoft heeft/ende hoe vele het stucke gecostet heeft? fa/etc. sette hy hebbe gecoft 1 𝓍 stucken eñ het 1𝓍 stuckē costen 288 g. wat sal 1 stucke costē? fa. $\frac{288}{1\text{𝓍}}$ g. noch spreket/ 1𝓍—3 stucken costē 288 g. wat sal costē een stucke? Fa. $\frac{288}{1\text{𝓍} - 3}$ g. daer van trecket $\frac{288}{1\text{𝓍}}$ g. ende sal

resten

resten $\frac{864}{1ʒ-3ϰ}$ gelijc $1\frac{5}{7}$ g. ofte $1\frac{5}{7}$ ʒ − $5\frac{1}{7}$ ϰ gelijck 864/ende 12 ʒ — 36 ϰ gelijc 6048/ ende 1 ʒ − 3 ϰ sal dan gelijc zijn 504/ofte 1 ʒ gelijck 3 ϰ + 504. Multipliceert die helfte van 3 ϰ in hem selven verlatende het teecken ϰ / sal comen $\frac{9}{4}$ ofte $2\frac{1}{4}$ daer toe addeert 504/sal comen $506\frac{1}{4}$/ daer van √ is $22\frac{1}{2}$/die addeert tot $1\frac{1}{2}$ die helfte van de middelste quantiteyt / sal comen 24 stucken voor die weerde van 1 ϰ/die hy gecoft heeft voor de 288 g. ende 'tstucke sal comen op 12 gu. ende ist sake dat die 21 stucken costen 288 g. so sal 'tstucke comen te staen op $13\frac{5}{7}$ g. welcke is $1\frac{5}{7}$ g. meerder op het stucke als voren/welcke gesocht is/etc.

Item een Coopman heeft Assche gecoft/so vele Lasten als hem elcke Last pont vls/costē/daer na so heeft hy van dese Assche vercoft 2 Lasten tot 10 pont vls. elcker Last/ende bevindet dat alle die reste van de Assche hem comt te stane op $8\frac{5}{7}$ pont vls. die Last: Die vraghe is/hoe vele Lasten hy gecoft heeft/ende hoe vele dat het 'tLast ghecostet heeft? Fac. etc. Sette/ hy hebbe ghecoft 1 ϰ Lasten/ die costen hem dan oock 1 ϰ pont vls. 'tLast/ beloopt voor die 1 ϰ lasten 1 ʒ pont vls. waer van hy wederomme vercoopt 2 Lasten tot 10 pont vls. 'tLast/ beloopt 20 pont vls. welcke 2 Lasten neemt van 1 ϰ Lasten/ende de 20 pont vls. van 1 ʒ pont vls. so sal noch resten 1 ϰ — 2 Last/die sullen hem noch costē 1 ʒ − 20 pont vl. wat sal hem dan costē 1 Last van die reste? fa. $\frac{1ʒ-20}{1ϰ-2}$ gelijck $8\frac{5}{7}$ pont vls. ofte 1 ʒ − 20 gelijck $8\frac{5}{7}$ ϰ − $17\frac{1}{7}$ ofte 1 ʒ gelijck $8\frac{5}{7}$ ϰ + $2\frac{6}{7}$/ende 1 ϰ sal gelijck zijn 9 lasten/so vele heeft hy gecoft gehadt/ etc.

Item twee Coopluyden maken een gheselschap/ A

 leyt

lept in een ſomme geldes vooꝛ 4 maenden / ende B lept in 100 gul. meerder vooꝛ 6 maenden/ende ſy winnen te ſamen 368 g. waer van A neemt ſoo vele als zijn capital beloopt minder 272 gul. ende B. neemt die reſte: Die vꝛaghe is / hoe vele cappitaels elcx inne ghelept heeft/ ende hoe vele die winninge van elcx zy? Fac.etc.

Sette het capitael van A zy 1 ℞ g. ſoo moet het cappital van B dan weſen 1 ℞ + 100 g. Multipliceert elcx met zijn tijt/comt 4 ℞/ende 6 ℞ + 600/die doet te ſamen/ ſo comt 10 ℞ + 600/eñ ſpꝛeket/ 10 ℞ + 600 winnen 368/ wat ſullen winnen 4 ℞? Fa. $\frac{1472\,\text{℞}}{10\,\text{℞} + 600}$ die zijn ghelijck 1 ℞ − 272/ofte 10 ʓ — 2120 ℞ − 163200 is gelijck 1472 ℞/ addeert op elcker ſijde 2120 ℞/ ſoo comt 3592 ℞ gelijck 10 ʓ — 163200/ofte 10 ʓ gelijck 3592 ℞ + 163200/eñ 1 ʓ ſal gelijck zijn $359\frac{1}{5}$ ℞ + 16320/ende 1 ℞ ſal ghelijck zijn 400 g. vooꝛ het cappitael van A. daer van neemt 272 g. ſo reſt noch 128 g. winninge van A. die ſelvige neemt van 368/ſal reſten 240 gu. winninghe vooꝛ B. ende 500 g. Cappitaels vooꝛ B.

Item daer zijn 2 getallen in pꝛopoꝛtione tripa/ende ſomenſe met malcanderen multipliceert/ ende dat men van 'tpꝛoduct aftreckt het cleynſte getal/daer ſal reſten 39 + √ 1445. Die vꝛage is/wat het vooꝛ getalen zijn? fa. Sette 'tcleynſte getal is 1 ℞/ ſo moet 'tgrooſte ghetal weſen 3 ℞/die multipliceert met malcanderen/comt 3 ʓ/ daer van trecket nu 1 ℞ 'tcleynſte getal/ſal noch reſten 3 ʓ — 1 ℞ gelijc 39 + √ 1445/ofte 3 ʓ gelijc 39 + √ 1445 + 1 ℞ ende 1 ʓ ſal gelijck zijn 13 + √ $160\frac{5}{9}$ + $\frac{1}{3}$ ℞ trecket op yeder zijde radix/ſal comen 1 ℞ gelijc 3 + √ 5 vooꝛ het cleynſte getal/ende 9 + √ 45 vooꝛ 't grootſte getal/welcke geſocht is. Maer omme den √ te trecken uyt 13 + √ $160\frac{5}{9}$ + $\frac{1}{3}$ ℞/ſo neemt eerſtelijckē die helfte van $\frac{1}{3}$ ℞ verlatende het

teecken

treecken ℞/comt $\frac{1}{6}$/die multipliceert in hem selven/ comt $\frac{1}{36}$/die addeert tot $13 + \sqrt{160\frac{5}{9}}$/sal comen $13\frac{1}{36} + \sqrt{160\frac{5}{9}}$/ daer van trecket $\sqrt{}$/also multipliceert $13\frac{1}{36}$ in hem selvē quadrate/comt $169\frac{937}{1296}$/daer van neemt het quadrat van $\sqrt{160\frac{5}{9}}$/welcke is $160\frac{5}{9}$/ sal noch resten $9\frac{217}{1296}$/daer van $\sqrt{}$ is $3\frac{1}{36}$/die selvige addeert met $13\frac{1}{36}$/sal comen $16\frac{1}{18}$/waer van de helfte is $8\frac{1}{36}$/die selvige moetmen gebruycken in 2 manieren /eerstelijcken trecket den $\sqrt{}$ uyt die selvige $8\frac{1}{36}$/sal comen $2\frac{5}{6}$ voor t'eerste getal/ daer na so trecket die selvige $8\frac{1}{36}$ van $13\frac{1}{36}$/sal resten 5/daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{5}$ voor het tweede getal/ende die Extractie uyt desen getallen $13\frac{1}{36} + \sqrt{160\frac{5}{9}}$/sal maken net $2\frac{5}{6} + \sqrt{5}$/ daer toe doet nu $\frac{1}{6}$/welcke is die helfte vant getal ℞/ sal comen $3 + \sqrt{5}$ voor die weerde van 1 ℞/ welcke is het cleynste ghetal/ het grootste ghetal moet dan wesen $9 + \sqrt{45}$.

Dat probeert als volghet:

$3 + \sqrt{5}$
$9 + \sqrt{45}$

$27 + \sqrt{405}$
$15 + \sqrt{405} + \sqrt{225}$ (15

$42 + \sqrt{1620}$
$3 + \sqrt{5}$

$39 + \sqrt{1445}$

Item een coopman is gegaen na Antwerpen omme profijt te doene deur 3 voyaghen / vande 1ᵉ voyaghe heeft hy wederomme gebracht 2 mael so vele g. als hy daer eersten brachte/ In de 2ᵉ voyage heeft hy dit duplat geldes gebracht/ende is wederomme gekeert met

 'tselvige

'tselvige gelt/ende heeft daer daer mede gewonnen den √ van 'tselve gelt ende noch 4 gu. meerder/dit heeft hy alles by malcanderen gehouden ende is daer mede ghereyst in zijn derde voyage/ende heeft gewonnen 'tquadrat van deser sommen ende 8 g.meerder / int eynde so bevindet hy te hebbene 103 + √ 1805 gu. Hoe vele gu. heeft hy ten eersten tot Antwerpen gebracht? Fa. etc.
Antwoort/merckt dat 103 + √ 1805 g. zijn gelijck die somma die hy gebracht hadde van de 2ᵉ voyaghe/ ende 'tquadrat vant selvighe + 8 g. sette dan voor dese overgebrachte somma 1 ℞/zijn quadrat is 1 ʒ/daer toe die 8 gu. sal comen 1 ʒ + 1 ℞ + 8 gelijck 103 + √ 1805 / ofte 1 ʒ ghelijck 95 + √ 1850 — 1 ℞ / multipliceert die helfte van 1 ℞ in hem selven / comt ¼ / die addeert tot 95 + √ 1805/sal comen 95 ¼ + √ 1805/daer van √ is 9 ½ + √ 5/ daer van trecket nu de helfte van de middelste quantiteyt alse ½/sal noch resteren 9 + √ 5 voor de weerde van 1 ℞/ ende soo vele gelts heeft hy van de 2ᵉ voyage wederomme gebracht/ ende daeromme dat inde 2ᵉ voyage hy wan den √ + 4 g. so neemt van elcx die 4.g.wech/so restet noch 5+√5/ende stellet dat hy brachte inde 2ᵉ voyage 1 ʒ gu.daer van de √ so hy aldaer wan/ welcke is 1 ℞ gu.die doet tot 1 ʒ/comt 1 ʒ + 1 ℞ gelijc 5 + √ 5/ende 1 ʒ gelijck 5 + √ 5 — 1 ℞ / ende 1 ℞ sal dan zijn √ 5 so hy in de 2ᵉ voyage wan/ zijn quadrat is 5 gu. soo hy daer brachte/ ende daeromme dat dit is 'tduplat van 'tgene so hy gebracht hadde in de 1ᵉ voyage/ soo volcht daer wt dat hy ten 1ᵉⁿ ghehadt heeft doen hy t'Antwerpen quam 2 ½ g.

Proba.

2 ½ g

5 g. brachte hy in de 2ᵉ voyage.
√ 5 + 4 is de winste in de 2ᵉ voyage.

9 + √ 5 cap.ende winst brengt hy in de 3ᵉ voyage.
9+√ 5

$9 + \sqrt{5}$
$9 + \sqrt{5}$

$81 + \sqrt{405}$
$5 + \sqrt{405}$

$86 + \sqrt{1620} + 8$ winste in de derde voyage.
$9 + \sqrt{5}$ capital in de derde.

$103 + \sqrt{1805}$ als boven.

Die Reghel van quantitatis/ ofte 2e Radicis.

ITem 3 ghesellen hebben eene somme geldes/die eerste seyt tot die 2 andere/waert sake dat ick noch hadde 30 g. mijne somma soude so vele wesen als den vierdendeel van beyde uwe sommen / ende den 2en seydt tegens den 1en ende 3en/als ghy noch hadden 80 g.tot het uwe/ so soude uwe somma beloopē 3 mael meerder dan die mijne/ Ende den 3en seyt tot den 1en ende 2en/ soo ick 60 g.minder hadde dan ick hebbe / so soude mijne somme soo vele wesen als beyde uwer sommen: Die vrage is/hoe vele gelts elcx gehadt heeft? Fac.etc. Settet voor den 1en 1 ℞ g.ende voor de andere twee 1 A g.ende addeert nu 30 g.tot 1 ℞/ comt 1 ℞ + 30 gelijck $\frac{1}{4}$ A.ende 1 A sal ghelijck zijn 4 ℞ + 120 voor den 2en ende 3en zijn gelt/daer toe doet 1 ℞ dē 1en zijn gelt/sal comē 5 ℞ + 120 voor die somma van alle drie haer luyder ghelt / daer nae soo settet dat die 2e heeft 1 B g. die selvighe trecket van 5 ℞ + 120/ sal noch resten 5 ℞ + 120 − 1 B.voor den eersten ende derden zijn gelt/ daer toe doet 80 gu.comt 5 ℞ + 200 — 1 B gelijc 3 B. ende 1 B sal dan gelijck zijn $1\frac{1}{4}$ ℞ + 50 voor het gelt van den tweede / Daer nae soo

sette

sette dat den derden ghehadt hebbe 1 C. die neemt van 5 ℞ + 120/ sal noch resten 5 ℞ + 120 — 1 C. voor den eersten ende tweeden zijn gelt/ die zijn ghelijck 1 C — 60/ ende 1 C. sal dan gelijck zijn $2\frac{1}{2}$ ℞ + 90 voor 't gelt van den derden / daer toe doet het gelt van den 2^en ende 1^en/ alse $1\frac{1}{4}$ ℞ + 50/ ende 1 ℞ sal comen $4\frac{3}{4}$ ℞ + 140 voor die somma van alle drie haerluyder gelt / die zijn ghelijck 5 ℞ + 120/ ende 1 ℞ sal gelijck zijn 80 gu. voor het gelt van den eersten / ende die $1\frac{1}{4}$ ℞ + 50 sullen dan maken 150 g. voor t'gelt van den tweeden/ ende $2\frac{1}{2}$ ℞ + 90 sullen maken 290 gu. voor het gelt van den derden welcke gesocht is/ etc.

Item drie Coopluyden hebben elcx een somma gelts/ den eersten met den $\frac{1}{3}$ van beyde die anderen haerluyder gelt heeft 36 g. den tweeden met den $\frac{1}{4}$^en deel van die andere beyden haerluyder gelt heeft 37 g. den derden met den $\frac{1}{5}$ deel van de andere beyde hunluyder gelt soude hebben 44 g. De vraghe is/ hoe vele gu. sy elcx a part gehadt hebben? Fa. etc.

Settet den eersten hebbe gehadt 1 ℞ g. ende voor die ander beyde settet 1 A. gu. opereert na die vrage/ sal comen 1 ℞ + $\frac{1}{3}$ A. ghelijck 36 / ende 1 A. sal zijn ghelijck 108 — 3 ℞ voor den tweeden en derden hunluyder gelt/ daer toe doet den eersten zijn gelt alse 1 ℞ / sal comen 108 — 2 ℞ voor alle 3 hunluyder gelt/ Settet nu dat den tweeden gehad hebbe 1 B g. so moeten die andere beyden ghehadt hebben 108 — 2 ℞ — 1 B. daer van den $\frac{1}{4}$ is 27 — $\frac{1}{2}$ ℞ — $\frac{1}{4}$ B. die doet tot 1 B. den 2^en ghelt / sal comen $\frac{3}{4}$ B + 27 — $\frac{1}{2}$ ℞ gelijc 37/ ende 1 B. sal gelijc zijn $13\frac{1}{3}$ + $\frac{2}{3}$ ℞/ Settet den derden hebbe gehadt 1 C gu. soo moeten die andere beyden gehad hebben 180 — 2 ℞ — 1 C. daer van den $\frac{1}{5}$^en deel geaddeert tot den derden zijn gelt/ sal comen $\frac{4}{5}$ C + $21\frac{3}{5}$ — $\frac{2}{5}$ ℞ gelijc 44/ addeert op elcker zijde $\frac{2}{5}$ ℞/ sal comen

comen $\frac{4}{7}$ C + 21 $\frac{3}{7}$ gelijc 44 + $\frac{2}{7}$ ℞/ subtraheert op elcker zijde 21 $\frac{3}{7}$/ restet noch $\frac{4}{7}$ C gelijck 22 $\frac{2}{7}$ + $\frac{2}{7}$ ℞ / ende een C sal dan zijn 28 + $\frac{1}{2}$ ℞ voor den derden zijn gelt.

Den eersten heeft— — 1 ℞ gu.
Den tweeden heeft 13 $\frac{1}{3}$ + $\frac{2}{3}$ ℞
Den derden heeft— 28 + $\frac{1}{2}$ ℞.

alle drie haer gelt is 41 $\frac{1}{3}$ + 2 $\frac{1}{6}$ ℞ gelijck 108—2 ℞/ende deur reductie sal 1 ℞ gelijc zijn 16 voor den eersten zijn gelt/ende den tweeden is bevonden te hebbene 13 $\frac{1}{3}$ ℞ $\frac{2}{3}$ ℞/ dat beloopt (tegens 16 g. voor 1 ℞ gerekent) 24 g. Item den derden heeft gehat 28 + $\frac{1}{2}$ tegens 16 g. voor 1 ℞ gerekent / comt 36 gu. is alsoo bevonden dat den eersten gehadt heeft 16 g. den tweeden 24/ ende den derden 36 gu. dat mach men proberen.

Item daer zijn 2 getallen / waer van die beyde quadraten te samen ghenomen / maken 164 / ende beyde die getallen te samen ghemultipliceert / maken $\frac{4}{5}$ vant grootste quadrat/wat ghetallen zijnt? Fac. etc. Settet 1 ℞ voor het grootste ghetal / ende 1 A/ voor het cleynste ghetal beyde quadraten te samen ghedaen / maken 1 ʒ + 1 A ʒ gelijc 164/ende 1 A ʒ sal gelijc zijn 164—1 ʒ/ dat behoudt / daer na so multipliceert beyde ghetallen te samen/ sal comen 1 ℞ A ghelijck $\frac{4}{5}$ ʒ (want 'tgrootste quadrat is 1 ʒ/daer van die $\frac{4}{5}$ is $\frac{4}{5}$ ʒ gelijck 1 ℞ A) Multipliceert elcx in sich quadrate/sal comen 1 ʒ A ʒ. gelijc $\frac{16}{25}$ ʒʒ/ofte 25 ʒ A ʒ gelijck 16 ʒʒ. Ende deur reductie sal comen in mindere proportie 25 A ʒ gelijck 16 ʒ/ende 1 ʒ sal dan gelijc zijn $\frac{25}{16}$ A ʒ. Ende daeromme dat daer voorens gevonden is dat 1 A ʒ. doet 164—1 ʒ/so moet dan 1 A ʒ. oock ghelijck zijn 164— $\frac{25}{16}$ A ʒ. addeert op elcker zijde $\frac{25}{16}$ A ʒ/ sal comen 2 $\frac{9}{16}$ A ʒ. gelijck 164/ende 1 A ʒ. sal dan gelijck zijn 64 / trecket op elcker zijde den √ sal comen 1 A gelijck 8 voor het cleynste ghetal/ zijn quadrat

alse

alſe 64 treeket van die 164 / ſal noch blijven 100 voor het quadraat vant grootſte ghetal/ daer van den √ is 10 voor het grootſte ghetal/welcke ghesocht is.

Proba.

'tgrootſte	'tcleynſte	
10	8	10
		8
100	64	
64		8 | 0 | 4
164		10 | 0 | 5

ITem 2 geſellen hebben gelt / die eerſte ſeyt teghens den anderen / ſoo ghy my geeft den √ van u gelt tot het myne / ſoo hebbe ick $3\frac{1}{3}$ g. meerder als ghy behoudet/den tweeden ſeyt/ſoo ghy my geeft den √ van u gelt tot het mijne/ ſoo hebbe ick $12\frac{2}{3}$ g. meerder als ghy behoudet: De vraghe is/hoe vele gelts elcx gehadt heeft? facit ? etc.

Settet / den eerſten hebbe ghehadt 1 A ʒ / ende den tweeden 1 ʒ/ opereert nae die vraghe / ſal comen 1 A ʒ. + 1 ℞ voor den eerſten / ende is $3\frac{1}{3}$ g. meerder alſe den tweeden behoudt / welcke was 1 ʒ — 1 ℞ / ſoo is dan 1 A ʒ. + 1 ℞ ghelijck 1 ʒ — 1 ℞ + $3\frac{1}{2}$ / ende 1 A ʒ is dan ghelijck 1 ʒ + $3\frac{1}{3}$ — 2 ℞ / den anderen begheert van den eerſten den √ van zijn ghelt / ſoo comt hem 1 ʒ + 1 A. ende behoudet dan den eerſten 1 A ʒ. — 1 A nu ſoo becomt den anderen $12\frac{2}{3}$ gu. meerder als den eerſten behoudet/ Ergo ſoo is dan 1 ʒ + 1 A. gelijck 1 A ʒ — 1 A. + $12\frac{2}{3}$ / verghelijcket die partijen / ſal comen 1 A ʒ. ghelijck 1 ʒ + 2 A. — $12\frac{2}{3}$. Ende daer voorens is bevonden dat 1 A ʒ. is gelijck 1 ʒ + $3\frac{1}{3}$ — 2 ℞. Daeromme ſo moeten deſe twee getallen alſe 1 ʒ + 2 A. — $12\frac{2}{3}$ ende

1 ʒ

1 ʒ + $3\frac{1}{3}$ — 2 ℞ malcanderen oock gelijck zijn/vergelijcket die partijen/sal 1 A comen gelijc 8 — 1 ℞/ multipliceert nu elcx in sich quadrate/ sal comen 1 A ʒ. ghelijck 64 — 16 ℞ + 1 ʒ voor den eersten zijn gelt / die zijn oock gelijck 1 ʒ + $3\frac{1}{3}$ — 2 ℞/vergelijcket oock dese partijen/sal comen 1 ℞ ghelijck $4\frac{1}{3}$ / multipliceert nu noch elcx in sick quadrate/comt 1 ʒ ghelijck $18\frac{7}{9}$ g. voor den tweeden zijn gelt. Ende hier voorens is bevonden dat den eersten zijn gelt is 64 — 16 ℞ + 1 ʒ / ende 1 ℞ is bevonden $4\frac{1}{3}$ / ende 1 ʒ is $18\frac{7}{9}$ / sal comen $13\frac{4}{9}$ g. voor den eersten zijn gelt/ dat probeert als volghet.

Den eersten	den tweeden
$13\frac{4}{9}$	$18\frac{7}{9}$ den √ is $4\frac{1}{3}$
$4\frac{1}{3}$	$4\frac{1}{3}$
$17\frac{7}{9}$ is $3\frac{1}{3}$ meer als	$14\frac{4}{9}$
	$3\frac{1}{4}$
	$17\frac{7}{9}$

den eersten	den tweeden
$13\frac{4}{9}$ den √ is $3\frac{2}{3}$	$18\frac{7}{9}$
$3\frac{2}{3}$	$3\frac{2}{3}$
$9\frac{7}{9}$	$22\frac{4}{9}$ is $12\frac{2}{3}$ g. meerder.
$12\frac{2}{3}$	
$22\frac{4}{9}$	

ITem soecket 2 ghetalen die beyde hare quadraten te samen maken 149 / ende ist dat het eene getal zy ghemultipliceert met den anderen /ende datmen van 't product af neme beyde die ghetalen / datter noch restet

53 / welcke ghetallen zijnt 2
Facit/etc.

Settet vooꝛ beyde die getallen te ſamen 1 A. ende vooꝛ het cleynſte getal 1 ℞/ ſoo moet het grootſte getal dan weſen 1 A. —1 ℞. Multipliceert nu 1 ℞ in hem ſelven / comt 1 ʓ vooꝛ den den inhout vant cleynſte quadꝛat / die trecket van 149 / ſoo reſt noch 149—1 ʓ vooꝛ den inhout vant grootſte quadꝛat/ ende zijn alſo beyde quadꝛaten te ſamen 149 als vooꝛen.

Item ſoo men multipliceert het eene getal met den anderen/ende dat men van 'tpꝛoduct aftrecke beyde de getallen datter reſtet 53/ ergo ſo moeten beyde middel pꝛopoꝛtionalen maken elcx 53 + 1 A. want C.E. is 1 ℞/ welcke betekent 'tcleynſte getal / eñ C.G. is 1 A.—1 ℞/ welcke is het grootſte ghetal / die multipliceert met malcanderen / ſal comen 1 A ℞—1 ʓ vooꝛ den inhoudt C.E.D.G. daer van neemt beyde die ghetallen alſe 1 A. ſal noch reſten 1 A ℞—1 ʓ—1 A. gelijck 53 / addeert op yeder zijde 1 A. ſal comen 1 A ℞ — 1 ʓ gelijck 53 + 1 A. vooꝛ dē inhout van dat middel pꝛopoꝛtional C.E.D.G/ ſoo vele ſal oock maecken den inhoudt van dat ander middel pꝛopoꝛtional/addeert nu den inhoudt van beyde quadꝛaten/ ende beyde middel pꝛopoꝛtionalen te ſamen/ſal comen 255 + 2 A gelijck 1 A ʓ/welcke is 'tquadꝛat van 1 A. beyde die getallen / ende deur die 4e vergelijckinghe ſal comen vooꝛ 1 A. 17/ welcke is 'tghetal van beyde die getallen/wil men nu weten hoe vele elcker ghetal zy/ſo ſettet vooꝛ 't cleynſte 1 ℞/ ſoo moet het grootſte weſen 17—1 ℞.

Multipliceert elcx in hem ſelven quadꝛate/comt 1ʓ/ eñ 289—34 ℞ + 1 ʓ/ die beyde pꝛoductē ofte quadꝛaten addeert te ſamen/comt 289 + 2 ʓ—34 ℞ gelijc 149/ ofte

1 ʓ + 70

1 ʒ + 70 ghelijck 17 ℞/ende 1 ℞ sal gelijck zijn deur die derde vergelijckinghe 7 voor het eerste ghetal/ ende 10 voor het tweede ghetal/dat mach men proberen.

---

1 ʒ	62 = 1 B
62 — 1 B	86 + 1 B — 1 ʒ

Soecket twee ghetallen sulcker wijse / soo men die treckt van haere quadraten datter noch restet 86/ ende soo men multipliceert die eene met den anderen / ende datmen addeert die voorsz. twee ghetallen met hare product datter van come 62/ wat ghetallen zijnt? Facit/etc.

Settet voor A.C. het minste getal 1 ℞/ende voor C.B. het grootste ghetal 1 A. ende voor A.B. beyde die ghetallen 1 B. Multipliceert het minste ghetal in sich selven / soo comt 1 ʒ voor het kleynste quadraet in by ghesette Figuere/ ende daer nae soo men multipliceert het eene getal met den anderen / ende dat men tot het product addeert die twee ghetallen welcken zijn 1 B. daer sullen comen 62/ Daeromme soo moet elcker quadrangel ofte middel proportional wesen 62—1 B. Ende daeromme datter resten moet 86 voor die twee quadraten/ als men daer af ghetogen heeft die twee ghetallen welcke doen 1 B. soo moeten dan die twee quadraten te samen doen 86 + 1 B. ende ist dat men Multipliceert een ℞ van a. c. in sich / comt 1 ʒ voor den inhoudt van het minste quadraet in voorgesſ. figuere/die trecket van 86 + 1 B. sal resten 86 + 1 B—1 ʒ voor den inhout vant grootste quadraet in voorghesſ. figuere/ addeert nu alle 4 superfitien te samen / sal comen 210—1 B. die zijn ghelijck 1 B ʒ. want A. B doet 1 B. zijn quadraet is dan 1 B ʒ. ende deur reductie sal 1 B ʒ + 1 B gelijc zijn 210/ ende

ende 1 B deur die tweede aequatie gelijck 14 / die somma van beyde de ghetalen / Die deelet nu in twee deelen naer luyden die vraghe alsoo. Settet voor het eerste ghetal 7 + 1 ℞ / het ander moet dan zijn 7 -- 1 ℞. multipliceert elcx in sich quadrate/comt 49 + 14 ℞ + 1 ʒ voor d'eerste/ende 49 — 14 ℞ + 1 ʒ. voor die tweede/is te samen 98 + 2 ʒ beyder quadrat getalen/daer van ghetrocken 14 die somme van beyde de getalen/ soo restet noch 84 + 2 ʒ gelijck 86/ ende 1 ʒ gelijck 1/ ende 1 ℞ sal zijn 1 / die addeert met 7 ende subtraheert se van 7/ sal comen 8 ende 6 voor beyde die ghetallen.

Soecket twee ghetallen die soo vele doen als ofte die eene ware ghemulpliceert deur den anderen / ende ist datmen die twee ghetallen addeert met hare quadraten datter van come 132. Die vraghe is / hoe vele dat elcker ghetal is? Fac. 6 + √ 24 voor het eene ende 6 — √ 24 voor het ander / ende 12 voor beyde ghetalen.

Settet voor het cleynste ghetal 1 ℞ / ende voor beyde die ghetalen 1 A. het grootste getal sal dan wesen moeten 1 A — 1 ℞ / ende ist datmen multipliceert 't minste door het grootste / daer sal oock comen 1 A. daeromme moet elcker quadrangel ofte middel proportional in voorghes. figuere wesen 1 A / ende omme dat die beyde quadraten te samen doen 132 / alsmen beyde die ghetallen welcke doen 1 A. daer toe gheaddeert heeft/ soo volght daer upt / dat die quadraten doen te samen 132 — 1 A. ende omme dat het minste quadrat in voorghes. figuere beloopt zijn inhout 1 ʒ/ die welcke neemt van 132 — 1 A.(welcke is den inhout beyder quadratē)

1ʒ+-

sal noch resten 132—1 ℨ—1 A. voor den inhoudt des grootsten quadraats in voorghes. figuere / addeert nu alle die 4 superfitien in voorghes. figuere te samen/ sal comen 132 + 1 A. ghelijck 1 A ℨ. (want beyde die ghetallen doen 1 A. ende is een zijde van het grootste quadraat deses voorges. figuere/ 'tselve in sich ghemultipliceert / comt 1 A ℨ voor den gheheelen inhout der 4 supersitien) ende deur die vierde aequatie sal 1 A maken 12 voor beyde die getallen/ Die deelet in twee deelen /also dat die eene wort gemultipliceert deur den anderen/ datter van come beyde die getallen te weten 12. Settet dan voor het eene getal 6 + 1 ꭓ/het ander moet dan zijn 6—1 ꭓ / die selve ghemultipliceert te samen/ sal comen 36—1 ℨ ghelijck 12/ ofte 1 ℨ ghelijck 24/ende 1 ꭓ is dan √24 / die addeert tot 6 ende treckt se van 6/ sal comen 6 + √24 ende 6—√24 voor beyde die getallen/ dat mach men proberen als volget.

	6 + √24
	6—√24
	36
	24
	12
6 + √24	6—√24
6 + √24	6—√24
36 + √864	36—√864
24 + √864	24—√864
60 + √3456	60—√3456
60—√3456	60—√3456

12 is beyder ghetallen.

132 als die vraghe is eysschende.

Soecket twee ghetallen sulcr so men multipliceert hare differentie in hem selven quadrate/ dat het product beloope soo vele/als ofte het eene ghetal ware gemultipliceert met die andere / ende dat ooc hare beyde quadraten maken te samen $157\frac{1}{2}$/ De vraghe is/ hoe vele dat elcker ghetal zy? Fac. etc. Sette het eene ghetal zy 1 A—1 ℞/eñ voor t'ander getal 1 A + 1 ℞/ so is dan hare differentie 2 ℞. Itē C.E is 1 A—1 ℞/ eñ E.G is 1 A + 1 ℞/die multipliceert met malcanderē/ sal comen 1 A ʒ—1 ʒ voor den inhoudt van 'tmiddel proportional C.E.G.D. so vele sal ouck moeten maken so men die differentie van beyde die ghetalen alse 2 ℞. in hem selven multipliceert / sal comen 1 A ʒ—1 ʒ gelijck 4 ʒ voor den inhoudt vant middel proportional C. E. G. D. soo vele sal oock 'tander middel proportional maken/ende 1 A ʒ sal dan gelijck zijn 5 ʒ/dat behoudt/ende beyde die getallen doen te samen 2 A / waer van het quadrat 4 A ʒ/ welcke zijn gelijc alle die 4 superfitiē/te wetē $157\frac{1}{2}$+8 ʒ/ ende 1 A ʒ sal dan ghelijck zijn $39\frac{3}{8}$+2 ʒ / die selve zijn ouck gelijck 5 ʒ/want boven is bevonden dat 1 A ʒ doet soo vele als 5 ʒ/ ergo soo zijn nu 5 ʒ ghelijck $39\frac{3}{8}$ + 2 ʒ / ende 1 ʒ sal gelijck zijn $13\frac{1}{8}$/ ende 1 ℞ ghelijck √ $13\frac{1}{8}$. Noch moet men vinden die weerde van 1 A/also boven is gevonden dat 1 A ʒ doet so vele alse 5 ʒ/ende 1 ʒ doet doet soo vele alse $13\frac{1}{8}$ / soo moet dan die 5 ʒ maken $65\frac{5}{8}$/ welcke is gelijc 1 A ʒ/trecket op elcker zijde √/sal comē 1 A gelijck √ $65\frac{5}{8}$ / ende boven is gevonden dat 1 ℞ doet √ $13\frac{1}{8}$. Daeromme is cleynste ghetal √ $65\frac{5}{8}$—√ $13\frac{1}{8}$ ende t' grootste ghetal ist √ $65\frac{5}{8}$ + √ $13\frac{1}{8}$ / ende hare differentien maken √ $52\frac{1}{2}$/ want soo men neemt het cleynste ghetal van den grootsten/soo restet √ $52\frac{1}{2}$.

Proba.

Proba.

$\sqrt{65\frac{5}{8}} - \sqrt{13\frac{1}{8}}$ 'tcleynste getal
$\sqrt{65\frac{5}{8}} + \sqrt{13\frac{1}{8}}$ 'tgrootste getal } hare differentien zijn $\sqrt{52\frac{1}{2}}$ / die multipliceert in hem selven/comt $52\frac{1}{2}$/ so vele sal ooc comen/ so men beyde getalen met malcanderē multipliceert

$65\frac{5}{8}$
$13\frac{1}{8}$

$52\frac{1}{2}$

$\sqrt{65\frac{5}{8}} - \sqrt{13\frac{1}{8}}$ — $\sqrt{65\frac{5}{8}} + \sqrt{13\frac{1}{8}}$
$\sqrt{65\frac{5}{8}} - \sqrt{13\frac{1}{8}}$ — $\sqrt{65\frac{5}{8}} + \sqrt{13\frac{1}{8}}$

$65\frac{5}{8} - \sqrt{861\frac{21}{64}}$ — $65\frac{5}{8} + \sqrt{861\frac{21}{64}}$
$13\frac{1}{8} - \sqrt{861\frac{21}{64}}$ — $13\frac{1}{8} + \sqrt{861\frac{21}{64}}$

$78\frac{3}{4} - \sqrt{3445\frac{5}{16}}$ — $78\frac{3}{4} + \sqrt{3445\frac{5}{16}}$
$78\frac{3}{4} + \sqrt{3445\frac{5}{16}}$

fac. $157\frac{1}{2}$ / comt voor het aggregat beyder quadraten/

Soecket twee ghetallen sulcx dat soo hare differentien worden ghemultipliceert deur die differentie van haere quadraten datter van come 99 / ende ist dat die somme van de twee getallen ghemultipliceert worde met de somme van hare quadraten/ datter af come 715. Die vraghe is/hoe vele dat elcker ghetal is? Fac.etc.

Settet voor het grootste ghetal 1 A + 1 ℞/ ende voor het cleynste 1 A—1 ℞/ hare differentie is dan 2 ℞ / ende beyde die ghetallen sullen dan te samen wesen 2 A. het quadrat vant grootste ghetal sal dan maecken 1 A ʒ + 1 ʒ + 2 ℞ A/ ende het quadrat vant cleynste getal sal dan wesen 1 A ʒ + 1 ʒ—2 ℞ A. ende die differentie van beyde dese quadraten is 4 ℞ A/ende beyde quadraten doen te samen 2 A ʒ + 2 ʒ. Ende ist dat men multipliceert 2 ℞ (die differentie beyder ghetallen) met 4 ℞ A (differentie van beyder quadrat) sal comen 8 ʒ A. die zijn ghelijck 99/ ende 1 ʒ A. is dan ghelijck $12\frac{3}{8}$.

 Item

Item die sommen van beyder ghetallen is 2 A die multipliceert met 2 A ʒ 2 ʒ (beyder quadraten) sal komen 4 A œ + 4 ʒ A. ghelijck 715 / ende daeromme dat 1 ʒ A doet $12\frac{3}{8}$ / die 4 ʒ A voor s. sullen doen $49\frac{1}{2}$ die neemt van 715. Rest noch $665\frac{1}{2}$ ghelijck 4 A œ / ende 1 A œ sal dan maken $166\frac{3}{8}$ / treckt op elcker zijde √œ / sal comen 1 A ghelijck $5\frac{1}{2}$. Dewijle ghy nu ghevonden hebt / hoe vele 1 A weerdich is / soo maket naer luyt der vraghe / ende settet voor het grootste ghetal $5\frac{1}{2}$ + 1 ℞ / ende het cleynste ghetal $5\frac{1}{2}$ — 1 ℞ / haer differentie is 2 ℞ / ende het quadraat vant grootste ghetal sal maken $30\frac{1}{4}$ + 11 ℞ + 1 ʒ / ende het quadraat vant cleynste ghetal is dan $30\frac{1}{4}$ — 11 ℞ + 1 ʒ.

Item die differentie van beyde dese quadraten sal dan wesen moeten 22 ℞ / die welcke multipliceert met die differentie van beyde die getallen alse met 2 ℞ / sal comen 44 ʒ ghelijck 99 / ende 1 ʒ is ghelijck $2\frac{1}{4}$ / ende 1 ℞ sal dan wesen $1\frac{1}{2}$ / die addeert tot $5\frac{1}{2}$ / ende subtraheertse van $5\frac{1}{2}$ / sal comen 7 voor het grootste getal / ende 4 voor het cleynste getal / dat meucht ghy proberen.

Item 4 Coopluyden hebben te samen ghewonnen eene sekere somma g. waer van die eerste / tweede / ende derde ontfanghen te samen √ 200 g. die eerste / tweede / eñ vierde ontfangen te samen √ 242 g. die eerste / derde / eñ vierde ontfangen te samen √ 338 g. die tweede / derde / ende vierde ontfangen te samen √ 392 g. Die vrage is / hoe vele gelts sy te deelen hebben gehadt / ende hoe vele elcx voor zijn deel gecregen heeft? Fa. Den eersten √ 8 / den tweeden √ 18 / den derden √ 50 / ende den vierdē √ 72 g. maket te samen alle haer gelt √ 512 gul.

Settet voor die vierde 1 ℞ / voor die derde 1 A / die tweede 1 B / ende voor die eerste 1 C. Nu ontfangen die 1 / 2 / eñ 3ᵉ te samen √ 200 g. daer toe doet 1 ℞ des vierden zijn gelt / so comt √ 200 + 1 ℞ voor het gelt van alle viere /

viere/Nu so ontfangt die eerste/tweede/ ende vierde te samen $\sqrt{242}$ g. daer toe doet den derde zijn gelt alse 1 A/ sal comen $\sqrt{242} + 1$ A vooꝛ het gelt soo sy alle viere gewonnen hebben/die zijn gelijc $\sqrt{200} + 1$ ℞/trecket van elcker partije $\sqrt{200}$/so comt 1 ℞ gelijc 1 A + $\sqrt{2}$/trecket noch van elcker zijde $\sqrt{2}$/sal resten 1 A gelijck 1 ℞ $-\sqrt{2}$.

Item die eerste/derde/ ende vierde ontfangen te samen $\sqrt{338}$ g. daer toe doet 1 B den tweeden zijn gelt. sal comen $\sqrt{338} + 1$ B vooꝛ alle vier haerluyder gelt / die zijn oock gelijck $\sqrt{200} + 1$ ℞/ ende 1 B sal ghelijck zijn 1 ℞ $-\sqrt{18}$ vooꝛ den tweeden zijn ontfanck/Nu so ontfanghet den tweeden / derden / ende vierden te samen $\sqrt{392}$ g. daer toe doet 1 C den eersten zijn ontfanck/ sal comen $\sqrt{392} + 1$ C vooꝛ alle vier haer gelt/ die zijn ooc gelijc $\sqrt{200} + 1$ ℞/ ende 1 C sal gelijc zijn 1 ℞ $-\sqrt{32}$ vooꝛ den eersten zijn ontfanghen gelt. Sette nu als volget.

1 ℞ —— $\sqrt{32}$ is die weerde van 1 C den eersten zijn gelt.
1 ℞ —— $\sqrt{18}$ is die weerde van 1 B den tweedē zijn gelt.
1 ℞ —— $\sqrt{2}$ is die weerde van 1 A den derden zijn gelt.
1 ℞ . is ghestelt vooꝛ den vierden zijn gelt.

---

4 ℞ —— $\sqrt{128}$ is die somma van alle haerluyder ghelt/ welcke is ghelijck $\sqrt{200} + 1$ ℞/ addeert op elcker zijde $\sqrt{128}$/sal comen 4 ℞ gelijck $\sqrt{648} + 1$ ℞/neemt van elcker partije 1 ℞/restet noch 3 ℞ gelijc $\sqrt{648}$/ende 1 ℞ sal gelijck zijn $\sqrt{72}$ vooꝛ den vierden zijne winninge/daer van neemt $\sqrt{2}$/soo rest noch $\sqrt{50}$ gu. vooꝛ den derden zijne winninge/noch treckt $\sqrt{18}$ van $\sqrt{72}$ / sal resteren $\sqrt{18}$ vooꝛ den tweeden zijne winninge / Noch trecket $\sqrt{32}$ van $\sqrt{72}$ (die weerde van 1 ℞) sal resten $\sqrt{8}$ gu. vooꝛ die winninge van den eersten / dat mach men lustelijcken pꝛoberen.

Deelet 39 in 3 deelē in continua pꝛopoꝛtione/also dat het quadꝛat vant middelste getal gelijck zy die somma

vant duplat des products vant middelste ghemultipliceert met het minste ghetal / ende daer toe ghedaen het minste ghetal 9 mael/wat ghetallen zijnt? Facit.

Sette voor het middelste ghetal 1 ℞ / ende voor het minste ghetal 1 A/die multipliceert met malcanderen/ comt 1 ℞ A / dit duplat is 2 ℞ A / daer toe doet 9 mael het minste ghetal alse is 9 A/ sal comen 2 ℞ A + 9 A ghelijck 1 ʒ. Item die weerde van 1 ℞ is het middelste proportional tusschē die weerde van 1 A /ende die somma van 2 ℞ + 9/want so men multipliceert het minste ghetal alse is 1 A met het grootste ofte derde ghetal 2 ℞ + 9/sal comen 2 ℞ A + 9 A ghelijck 1 ʒ/ het quadrat van het middelste ghetal als voorzen ghevonden was/ Ergo die 2 ℞ + 9 sal wesen het derde ghetal / ende 1 ℞ het tweede getal/ zijn te samen 3 ℞ + 9/die trecket van 39 / sal noch resten 30 — 3 ℞ voor het eerste ofte minste ghetal. Settet nu voorts.

'tminste getal.	'tmiddelste	'tgrootste.
30 — 3 ℞	1 ℞	2 ℞ + 9

2 ℞ + 9

———————

60 ℞ — 6 ʒ + 270

— 27 ℞

———————

33 ℞ — 6 ʒ + 270 ghelijck 1 ʒ het quadrat des middelsten ghetals/ vergheliicket die partijen / sal comen 1 ʒ ghelijck $4\frac{5}{7}$ ℞ + $38\frac{4}{7}$ / ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn (deur die vierde Aequatie) 9 voor het middelste ghetal / ende 30 — 3 ℞ sal dan zijn 3 voor het minste ofte eerste ghetal / ende 2 ℞ + 9 sal wesen moeten 27 voor het derde ofte grootste ghetal / dat probeert als volghet.

eerste	tweede	derde
3 .	9 .	27

zijn ghetallen in continua proportione / ende maecken te samen 39/ Nu het

het middelste ghemultipliceert met het minste ghetal comt 27 / dit duplat is 54 / hier toe ghedaen 9 mael het minste getal welcke is 27 / sal comen 81 / so vele is oock het quadrat van het middelste ghetal / ghelijcken die vraghe was eysschende.

Item A ende B hebben gelt / spreeckt B tegens A / soo ghy my gheeft $15\frac{1}{4}$ gulden van u gheldt tot het mijne / soo hebbe ick een quadrat ghetal van guldens / ende soo ick u gheve $15\frac{1}{4}$ gulden van het mijne tot het uwe / soo sal mijne reste oock wesen een quadrat ghetal van gul. Die vraghe is / hoe vele geldts dat B ghehadt heeft? Fac. $59\frac{9}{64}$ gul. heeft hy gehadt / omme sulcx te vinden / soo neemt die helfte van die $15\frac{1}{4}$ / welcke is $\frac{7}{8}$ / dat Multipliceert in hem selven quadrate / sal comen $\frac{3721}{64}$ / daer toe addeert 1 / sal comen $\frac{3785}{64}$ / welcke is $59\frac{9}{64}$ gu. die B ghehadt heeft / want soo men daer by doet $15\frac{1}{4}$ van A zijn ghelt / soo becomt B $74\frac{25}{64}$ gu. welcke is een quadrat ghetal / want zijn Wortel is $8\frac{5}{8}$ / Ende soo men van de selve $59\frac{9}{64}$ gu. af trecket $15\frac{1}{4}$ gu. sal noch resten $43\frac{57}{64}$ gu. welcke is oock een quadrat ghetal / want zijn Wortel is $6\frac{5}{8}$ / alsoo mach men met allen anderen diergheliјcken doen.

Volghen sommighe Exempelen ghesolveert deur die Cubicq Cosz.

1. ITem daer zijn twee ghetallen / waer van die differentie is 6 / ende soo het eene ghetal gemultipliceert zy met het ander / ende noch het product deur die somma van beyde die ghetallen / comt 56. Die vraghe is / wat het voor ghetallen zijn? Fac.

Settet voor het eene ghetal 1 ℞ + 3 / het ander moet dan zijn 1 ℞ — 3 / die multipliceert met malcanderen / sal

sal comen 1 ℨ—9 / dit noch ghemultipliceert met 2 ℞/ (welcke is die somma van beyde die ghetallen) sal comen 2 ¢—18 ℞ ghelijck 56 / ofte 1 ¢ ghelijck 9 ℞ + 28/ trecket over elcker zijde √ ¢/ sal comen 1 ℞ ghelijck 4. Maer omme sulcks te doen / soo neemt den $\frac{1}{3}$ uyt het ghetal ℞ / comt 3 / die multipliceert in hem selven cubice/sal comen 27 / die selve treckt van 'tquadrat van de helfte des ghetals absoluts 28 / welcke helfte is 14/ zijn quadrat is 196/ hier van ghetrocken die voors. 27/ restet noch 169/ hier van √ is √ 169 / dit selve Addeert nu tot die helfte des ledich getals alse is 14 / sal comen 14 + √ 169/daer van √ ¢ comt V √ ¢. 14 + √ 169 / hier toe addeert zyn Residu / welcke is V √ ¢.14—√ 169/ sal comen V √ ¢ 14 + √ 169 + V √ ¢ 14—√ 169 voor die weerde van 1 ℞. Maer omme den √ ¢ te trecken uyt alsulcke Binomische ende Residuische ghetallen (soo verre het doenlycken is) wil ick u een weynich helpen.

Ten eersten begeere ic te trecken √¢ uyt 14 + √169/ so multipliceere ick die 14 in hem selven quadrate/comt 196/ daer van trecke ick het quadrat van de √ 169/ sal noch resten 27 / hier uyt √ ℞ ghetrocken / sal comen 3/ hier by addeert een sulcken ghetal/dat de somma worde rational omme √ daer uyt te connen trecken / wel verstaende datmen met het selvighe getal dividere het quadrat vant getal √ 169 datter een rational getal uyt come/omme te connen trecken den √ welcke is in desen 1/want so ghy 1 addeert tot die voorges. 3 /sal comen 4/ 'twelcke is een quadrat ghetal/ want zijn wortel is 2/ ende so men divideert 'tquadrat van √ 169 / welcke is 169 / deur die selvige 1/ sal comen 169/ dit is oock een quadrat getal/want zijn wortel is 13. Ergo 1 is 'tgevonden getal datmen by die 3 doen sal / ende sal comen 4/zijn √ is als vooren 2/daer na den √ van de 1 die men gheaddeert heeft/welck is √ 1/die doet nu toe die 2/sal comen 2 + √ 1 voor die cubicq Wortel uyt 14 + √ 169/

van

van gelijcken suldy ooc soecken die cubicq Wortel uyt 14—√ 169/sal comen 2—√ 1/die addeert tot die 2 + √ 1 voorsz.sal comen 2 + √ 1 + 2—√ 1/welcke is soo vele als 4 voor die weerde van 1 ℞.

Anders.

Omme dat dese ghetallen 14 + √ 169 rational zijn/ soo mochte men wel eerstelijcken den √ trecken uyt die 169 / welcke is 13 / die gheaddeert tot die 14 / comt 27 / hier van nu √ œ is 3. Item 14—√ 169 is soo vele alse 1 / hier van √ œ is 1 / dese gheaddeert tot die voorges.3/sal comen 4 voor die weerde van 1 ℞/ als voorzen. Ende ick hadde geposeert voor 'teerste ghetal 1 ℞ + 3/ ende het ander ghetal 1 ℞—3 / hier uyt moet dan volghen / dewijle 1 ℞ doet 4 / dat 1 ℞ + 3 wesen moet 7/ ende 1 ℞—3 sal dan zijn 1. Ergo die twee ghetallen zijn 7 ende 1/etc.

Item daer zijn twee ghetallen/ waer van die differentie is 4 / soo men nu die differentie van hare cubicquen Multipliceert met het aggregat van beyde die ghetallen/ daer comt 995⅕. Die vrage is/wat het voor ghetallen zijn? Fac.

Settet voor het eene ghetal 1 ℞ + 2 / het ander sal dan wesen 1 ℞—2/dese ghetallen multipliceert elcx in sick cubice.

1 ℞ + 2	1 ℞—2
1 ℞ + 2	1 ℞—2
1 ʒ + 4 ℞ + 4	1 ʒ—4 ℞ + 4
1 ℞ + 2	1 ℞—2
1 œ + 4 ʒ + 4 ℞	1 œ—4 ʒ + 4 ℞
+ 2 ʒ + 8 ℞ + 8	—2 ʒ + 8 ℞—8
1 œ + 6 ʒ + 12 ℞ + 8	1 œ—6 ʒ + 12 ℞—8 dit

treet van de voorsz. 1 œ + 6 ʒ + 12 ℞ + 8/sal noch resten 12 ʒ + 16

12 ℨ + 16 voor die differentie van hare cubicquen/ dit Multipliceert nu met 2 ℞ / welcke is het aggregat van beyde die ghetallen / sal comen 24 œ + 32 ℞ ghelijck $995\frac{5}{9}$/ ende 1 œ sal deur reductie maken $41\frac{13}{27}$ — $1\frac{1}{3}$ ℞/ trecket nu over elcker zijde die cubicq Wortel / sal comen 1 ℞ ghelijck $3\frac{1}{3}$. Maer omme sulcks te doen soo neemt den $\frac{1}{3}$ van het getal ℞/welcke is in desen $\frac{4}{9}$ / dit in hem selven cubice ghemultipliceert / comt $\frac{64}{729}$/ hier toe gheaddeert het quadrat van de helfte des ghetals absolut alse is $\frac{313600}{729}$ sal comen $\frac{313664}{729}$ / hier van √ is √ $\frac{313664}{729}$/ hier toe addeert $\frac{560}{27}$ die helfte vant ghetal absolut / sal comen √ $\frac{313664}{729}$ + $\frac{560}{27}$/daer van √ œ is V √ œ. √ $\frac{313664}{729}$ + $\frac{560}{27}$/ hier van subtraheert zijn Residu / welcke is V √ œ. √ $\frac{313664}{729}$ — $\frac{560}{27}$/sal noch resten V √ œ. √ $\frac{313664}{729}$ + $\frac{560}{27}$ — V √ œ. √ $\frac{313664}{729}$ — $\frac{560}{27}$ voor die weerde van 1 ℞.

Maer omme nu den √ œ te trecken uyt √ $\frac{313664}{729}$ + $\frac{560}{27}$/ soo trecket die quadrata des Binomischen ghetals eerstelijcken van malcanderen / sal resten $\frac{64}{729}$ / daer uyt √ œ is $\frac{4}{9}$ / tot desen Wortel soecket een quadrat ghetal / sulcks dat het aggregat mach deelen het quadrat van het surdische ghetal / datter inne het quotient come een quadrat ghetal / ende is in desen $\frac{25}{9}$ / want dit is een quadrat ghetal / ende die selvighe $\frac{25}{9}$ gheaddeert tot die voorś. $\frac{4}{9}$/ comt $\frac{29}{9}$ / daer mede ghedeelt 'tquadrat des surdischen ghetals / welcke is $\frac{313664}{729}$ / sal comen int quotient $\frac{2822976}{21141}$ / ofte naer die abbreviatie op t' cleynste $\frac{10816}{81}$ / welcke is oock een quadrat getal / want zijn wortel is $\frac{104}{9}$. Ergo $\frac{25}{9}$ is het gevonden quadrat getal dat men by die voorś. $\frac{4}{9}$ doen sal/ende comt $\frac{29}{9}$/ daer van √ is √ $\frac{29}{9}$ voor die grootste deel / ende radix quadrata uyt des ghevondens quadrat $\frac{25}{9}$ is $\frac{5}{3}$ voor de cleynste deel/ende sal die Cubicq Wortel getrocken uyt √ $\frac{313664}{729}$ + $\frac{560}{27}$ doen net √ $\frac{29}{9}$ + $\frac{5}{3}$/ende die cubicq Wortel uyt √ $\frac{313664}{779}$ — $\frac{560}{27}$ / sal wesen √ $\frac{29}{9}$ — $\frac{5}{3}$ / ende maken die extractie der cubicq Wortelen √ $\frac{29}{9}$ + $\frac{5}{3}$ — √ $\frac{29}{9}$ + $\frac{5}{3}$ (want

soo

soo ghy √ $\frac{29}{9}$ —— $\frac{5}{3}$ trecket van √ $\frac{29}{9}$ + $\frac{5}{3}$ / sal so vele resten) welcke is soo vele alse $\frac{10}{3}$ ofte $3\frac{1}{3}$ voor die weerde van 1 ℞ / ende also ick gheposeert hadde voor het eene getal 1 ℞ + 2 ende het ander 1 ℞ — 2 / soo volcht daer uyt / dat het eerste ghetal ghe weest is $5\frac{1}{3}$ / ende het ander ghetal $1\frac{2}{3}$ / welcke ghesocht zijn.

---

3 Soecket my een ghetal die zijn Cubo soo groot is als 'tselve ghetal ghemultipliceert met 7 / ende datmen van dit product aftreckt 6 / wat ghetal ist? Fac.

Sette het ghetal zy 1 ℞ zijn Cubo is 1 ¢ / Nu t'selve ghetal alse 1 ℞ ghemultipliceert met 7 / ende vant product ghenomen 6 / restet 7 ℞ — 6 ghelijck 1 ¢ / addeert over elcker zijde 27 / sal comen 1 ¢ + 27 gelijc 7 ℞ + 21 / divideert nu elcker partije af deur 1 ℞ + 3 als volghet.

——3 ʒ + 9 ℞
1 ¢ + 0 ʒ + 0 ℞ + 27 (1 ʒ —— 3 ℞ + 9 | 7 ℞ + 21 (7
1 ℞ + 3 | 1 ℞ + 3
1 ℞ + 3
1 ℞ + 3

sal comen 1 ʒ —— 3 ℞ + 9 ghelijck 7 / ofte 1 ʒ + 2 ghelijck 3 ℞ / ende deur die derde aequatie sal 1 ℞ doen 2 ofte 1 voor 'tghetal / welcke ghesocht is.

---

4. Soecket my een ghetal die zijn Cubo soo groot is als 'tquadrat van 't selve ghetal ghemultipliceert met 3 / ende tot het product gheaddeert 50. Wat ghetal ist? ——

Sette het ghetal zy 1 ℞ / zijn Cubo is 1 ¢ / het quadrat des selven ghetals is 1 ʒ / ghemultipliceert met 3 / comt 3 ʒ / daer by ghedaen 50 / comt 3 ʒ + 50 ghelijck 1 ¢ / trecket op elcker zijde √ ¢ sal comen 1 ℞ gelijck 5. Maer omme sulcx te doen / so neemt den $\frac{1}{3}$ uyt het getal verla-

verlatende het teecken/ sal comen 1 eerste ghebonden.
Dat multipliceert met zijn duplat 2/ doet 2/hier toe addeert het quadrat van 1 eerste ghebonden/ comt 3/hier by voeght het teecken ℞/ sal comen —— —— 3 ℞ tweede gebōdē.
Daer nae van 50 t'getal absolut subtraheert den Cubo van 1 eerste gebonden/welcke is 1/sal restē 49 derde gebonden.
Tot die selve addeert het product van 1 eerste ghebonden/ gemultipliceert met 3 tweede ghebonden/welcke is 3/ sal comen 25 'tvierde gebondē.

Daer nae salmen segghen 1 cc (deur die Reghel) ghelt 3 ℞/ tweede ghebonden + 52 (vierde gebonden) hoe vele sal 1 ℞ doen? Fac. deur het eerste exempel der Cubicq Colz. In desen sal comen V √cc. 26 + √675 + V √cc. 26 — √675 /hier toe addeert 1 eerste gebonden/ sal comen V √cc. 26 + √675 + V √cc. 26 — √675 +: 1 voor die weerde van 1 ℞/daer 1 cc ghelijck is 3 ℞ + 50. Maket die ghetallen rational (soo verre het doenelijcken is) te weten √cc uyt 26 + √675 te trecken/ soo subtraheert die quadrate beyder ghetallen van malcanderen/ rest noch 1/ hier van √cc is 1/ hier tot addeert een sulck ghetal dat die somme worde rational/omme √ te connen daer uyt trecken. Wel verstaende dat men met het selve ghetal dividere het quadrat vant surde getal √675/ datter een rational ghetal uyt come omme den √ te konnen trecken/ welcke is in desen 3/ want soo ghy 3 addeert tot die voorsz. 1/ sal comen 4/ welcke is een quadrat ghetal/ want zijn wortel is 2/ende so men divideert het quadrat van de √675 deur de selvige 3/ sal komen 225/ dit is oock een quadrat ghetal want zijn wortel is 15/ Ergo 3 is het gebonden ghetal dat men by de 1 doen sal moeten/ ende

sal

sal komen 4/ daer van √ is 2/daer na den √ van de 3 die men geaddeert heeft/ welcke is √ 3/ die doet nu tot die 2/ sal komen 2 + √ 3 voor die cubicq wortel uyt 26 + √ 675 / ende 2 —— √ 3 is die cubicq wortel uyt 26—√ 675 ende sal dan V √ cꝫ.26 + √ 675 + V √ cꝫ. 26 —— √ 675 +: 1 maken 2 + √ 3 + 2 —— √ 3 + 1 ofte 5 voor die weerde van 1 ℞/ daer 1 cꝫ gelt 3 ℨ + 50.

---

5. Soecket een getal wiens Cubo soo groot is/ als het quadrat des selven ghetals gemultipliceert met 6/ ende het product getrocken van 32 / wat ghetal ist? Fac.

Sette het ghetal sy 1 ℞/ zijn Cubo is 1 cꝫ. Item het het quadrat des selven getals is 1 ℨ/ dit ghemultipliceert met 6/ comt 6 ℨ/ dat getrocken van 32/ Rest noch 32 —— 6 ℨ gelijck 1 cꝫ/ trecket op elcker zyde √ cꝫ/ sal comen 1 ℞ gelijck 2.

Maer omme sulcks te doene / soo neemt den $\frac{1}{3}$ vant ghetal ℨ verlatende het teecken/ sal comen . . —— 2 eerste ghevonden.

Dat multipliceert deur zijn duplat—4/comt + 8/tot dit selve addeert quadrat van —— 2 eerste ghevonden / komt 12 / hier by doet het teecken ℞/ sal komen 12 ℞ tweede gevondē.

Daer nae van 32 'tghetal absolut / subtraheert den Cubo van —— 2 eerste ghevonden/ welcke is —— 8/ restet noch . 40 derde ghevonden.

Tot dit selvighe addeert het product van —— 2 eerste gevonden ghemultipliceert met 12 tweede ghevonden / welcke is —— 24/comt . . 16 vierde ghevonden.

Daer nae salmen segghen / 1 cꝫ (deur die Regel) ghelt

12 ℞

12 ℞ (tweede ghebonden) + 16 (vierde ghebonden) hoe vele sal 1 ℞ doen? Fac. 4.

Ende omme sulckx te vinden / soo neemt den $\frac{1}{3}$ van het ghetal ℞ / comt 4 / zijn Cubo is 64 / die trecket van het quadrat van de helfte des getals absoluts / sal Resteren 0 / hier van √ is √ 0 / dit selve gheaddeert tot die helfte des getals absoluts alse is 8 / sal comen 8 + √ 0 / daer van √ œ is V √ œ. 8 + √ 0 / hier by addeert zijn Residu / welcke is V √ œ. 8 − √ 0 / sal comen V √ œ. 8 + √ 0 + V √ œ / 8 − √ 0 / welcke ghetallen maken 4 te samen / hier by addeert nu − 2 eerste gebonden / sal comen 2 voor die weerde van 1 ℞ / daer 1 œ ghelt 32 − 6 ʒ / ende soo vele is het ghetal gheweest.

---

6. Deelet 6 in twee deelen / sulcx datmen het quadrat des eersten ghetals Multipliceert met het tweede getal / datter van come 32. Die vraghe is / wat het voor ghetallen zijn? Fac.

Settet voor het eerste ghetal 1 ℞ / het ander ghetal moet dan wesen 6 − 1 ℞.

Multipliceert het quadrat des eersten alse is een ʒ met het tweede ghetal / welcke is 6 — 1 ℞ / sal comen 6 ʒ — 1 œ ghelijck 32 / ofte 1 œ ghelijck 6 ʒ — 32 / trecket op elcker zijde √ œ / sal comen 1 ℞ ghelijck 4 voor het eerste ghetal / ende 2 voor het ander ghetal.

Maer omme den √ œ uyt alsulcke ghetallen te trecken / soo neemt den $\frac{1}{3}$ van 6 't ghetal ʒ verlatende het teecken ʒ / sal comen —— 2 eerste ghebonden.

Dit selvighe multipliceert met zijn duplat / als 4 met 2 / comt 8 / daer by doet het quadrat van 2 eerste ghebonden / comt 12 / hier by gevoecht het teecken ℞ / comt — — 12 ℞ tweede gebonden.

Daer

Daer nae van—32 'tghetal ab-
ſolut/ſubtraheert dē Cubo van
2 eerſte gevonden/ welcke is 8/
reſtet noch . . —40 derde ghevonden.
Hier by addeerdt het product
van 2 eerſte ghevonden met 12
ghemultipliceert (tweede ghe-
vonden) welcke product is 24/
ſal comen . . —16 vierde ghevonden.

Daer nae ſal men ſegghen deur die Reghel / 1 œ ghelt 12 ꝝ (tweede ghevonden)—16 (vierde gevonden) wat 1 ꝝ? Fac.2. Ende omme ſulcx te vinden / ſoo addeert aen weer zijden 64/ſal comen 1 œ + 64/ende 12 ꝝ + 48/ deelet nu elcx af deur 1 ꝝ + 4 als volghet.

4 — ʒ 16 ꝝ
1 œ + 0 ʒ + 0 ꝝ + 64 (1 ʒ — 4 ꝝ + 16 | 12 ꝝ + 48 (12
1 ꝝ + 4 | 1 ꝝ + 4
1 ꝝ + 4
1 ꝝ + 4

ſal comen 1 ʒ — 4 ꝝ + 16 ghelijck 12 / ofte 1 ʒ + 4 gelijck 4 ꝝ/ Multipliceert die helfte van die middelſte quantiteyt in hem ſelven / comt 4 / daer van trecket 4 ('tghetal abſolut) reſt noch 0/hier van √ is √ 0/ die ſelve addeert tot 2 die helfte van de middelſte quantiteyt/ ſal comen 2 / voor die weerde van 1 ꝝ/ ende alſoo is ghevonden / ſoo 1 œ doet 12 ꝝ—16/dat 1 ꝝ dan doen ſal 2 / hier by addeert nu die 2 eerſte ghevonden / ſal comen 4 voor die weerde van 1 ꝝ dien ick gheſtelt hadde voor het eerſte ghetal / ende het tweede getal alſe is 6—1 ꝝ moet dan weſen 2.

Anders.

Men ſal ſtellen(per Reigle) + inde plaetſen van—ſulcx dat 1 œ ſalmen ſtellē gelijc te weſen in deſen 12 ꝝ + 16/ waer van die weerde van 1 ꝝ beloopt deur die vijfde
van

van desen 4/ hier by voeght het teecken ℞/ comt 4 ℞/
ende het quadraet van de voors.4 is 16/ dat subtraheert
van 12 (van de 12 ℞ gegeven) restet—4.

Spreket nu (deur die reghel) 1 ʓ gheeft my 4 ℞—4/
hoe vele 1 ℞? Facit 2 voor die weerde van 1 ℞/daer 1 ¢
ghelt 12 ℞—16/ daer by 2 eerste ghevonden/ comt 4 als
voorẽ voor die weerde van 1 ℞/daer 1 ¢ ghelt 6 ʓ—32
als voorẽ.

---

7. Soecket my een getal/ wiens Cubo soo vele doet/
als ofte men 'tselve ghetal met 3 multipliceerden ende
't quadraet vant selve getal met 6 multipliceerden/ ende
dat men beyde dese producten aftrecket van 38 / wat
ghetal ist? Fac.

Settet 1 ℞ voor het ghetal/ zijn Cubo is 1 ¢. Item
het quadraat des selven ghetals 1 ʓ / dit ghemulti-
pliceert met 6 / comt 6 ʓ. Item 'tghetal alse 1 ℞ ghe-
multipliceert met 3 / comt 3 ℞/ dese beyde producten
ghetrocken van 38 / sal noch resten 38—6 ʓ—3 ℞ ghe-
lijck 1 ¢/trecket op elcker zijde √ ¢/sal comen 1 ℞ ghe-
lijck 2 voor het ghetal.

Maer omme sulcx te vinden/so neemt den ⅓ van −6 ʓ
verlatende het teecken/ sal comen—2 eerste gevonden.

Dat multipliceert met zijn du-plat—4/comt +8 / hier toe doet het quadraet van de voors. —2 alse is +4/ sal comen + 12/hier by doet noch —3 (van de —3 ℞) sal comen + 9 / daer by voeght het teecken ℞/ comt .	+ 9 ℞ tweede gevondẽ.
Daer nae vant ghetal absolut	38 derde ghevonden.
Subtraheert den cubo van—2 eerste ghevonden/ welcke is—8 Restet noch . .	46 vierde ghevonden.
Tot dit selve addeert het pro-	

duct

duct van —2 eerste ghebonden/ ghemultipliceert deur + 9 tweede ghebonden / welcke is —18
Facit. . . +28 vijfde ghebonden.
Daer nae sal men segghen / 1 cꝫ (deur die reghel) ghelt 9 ℞ (twcede ghebonden) + 28 vijfde ghebonden / hoe vele sal 1 ℞ doen? Fac. deur het eerste exempel in desen van de cubicq coss. sal comen 4 voor die weerde van 1 ℞/daer 1 cꝫ gelt 9 ℞ + 28/ hier toe addeert —2 eerste gebonden/soo comt 2 voor die weerde van 1 ℞/ daer 1 cꝫ gelt 38—6 ʓ—3 ℞/ende soo vele is het ghetal gheweest.

---

8. Soecket my een ghetal/ welcke ghemultipliceert met 5/ende het quadrat van 'tselvige getal gemultipliceert met 3 / dat het aggregat van beyde dese producten soo vele zy als den Cubo des gesochten getals minus 161. Die vrage is/wat het voor een getal zy? F. 7.

Sette het ghetal is 1 ℞ / dat met 5 ghemultipliceert comt 5 ℞ / Nu het quadrat vant selve ghetal welcke is 1 ʓ ghemultipliceert met 3/ comt 3 ʓ / het aggregat van beyde dese producten is 3 ʓ + 5 ℞ / dit moet gelijck zijn den Cubo van 1 ℞ / welcke is 1 cꝫ minus 161 / addeert over elcker zijde 161 / sal comen 1 cꝫ ghelijck 3 ʓ + 5 ℞ + 161/trecket over elcker zijde √cꝫ/sal comen 1 ℞ ghelijck 7 voor het ghesochte ghetal / maer omme sulcx te doen / soo neemt den $\frac{1}{3}$ van 3 ʓ / verlatende het teecken ʓ/ sal comen 1 eerste ghebonden.
Dat multipliceert met zijn duplat/ te weten met 2/sal comen 2 / daer by doet het quadrat van de voorsz. 1 eerste gebonden / comt 3 / hier by doet 5 (van de 5 ℞) sal comen 8/daer by voeght het teecken ℞/is 8 ℞ twcede ghebonden.

 Daer

Daer nae vant ghetal absolut alse is . . 161 derde ghevonden.
Subtraheert den Cubo van 1 eerste gevonden/welcke is 1/ restet noch . . 160 vierde ghevonden.
Hier by addeert het product van de 1 eerste ghevonden met 8 ghemultipliceert/ tweede gevonden/ welcke is 8/ sal comen 168 vijfde ghevonden.
Nu salmen segghen (deur die Reghel) 1 œ doet 8 ꝶ (tweede ghevonden) + 168 (vijfde gevonden) hoe vele 1 ꝶ? Fac.6.

Ende omme sulcks te vinden / soo neemt den $\frac{1}{3}$ van het ghetal ꝶ alse is $\frac{8}{3}$ zijn Cubo doet $\frac{518}{27}$ / ofte $18\frac{26}{27}$/ dit ghetrocken van het quadrat van de helfte des ghetals absoluts alse is 84 / zijn quadrat is 7056 / hier van neemt die $18\frac{26}{27}$ voorgheschreven / sal noch resten $7037\frac{1}{27}$ / daer van √ is √ $7037\frac{1}{27}$ dit addeert tot die helfte des ghetals absolut alse tot 84 / sal comen 84 + √ $7037\frac{1}{27}$ / hier van ghetrocken √ œ / comt V√ œ. 84 + √ $7037\frac{1}{27}$/hier by gedaen zijn residu alse is V√œ.84−√ $7037\frac{1}{27}$/sal comē V√œ.84 +√ $7037\frac{1}{27}$ +V√œ. 84−√. $7037\frac{1}{27}$ voor die weerde van 1 ꝶ. Maer omme den √ œ te trecken uyt 84 + √ $7037\frac{1}{27}$ / soo treckt die quadrata des Binomischen ghetals eerstelijcken van malcanderen/sal resten $18\frac{26}{27}$/daer uyt √ œ is $\frac{8}{3}$/ tot desen wortel soecket een ghetal dat de somme worde rational/omme den √ daer uyt te connen trecken / wel verstaende dat men met het selvighe ghetal dividerde het quadrat vant surdische ghetal √ $7037\frac{1}{27}$ / datter een rational ghetal uyt come omme te connen trecken den √ / welcke is in desen $6\frac{1}{3}$ / want soo ghy $6\frac{1}{3}$ addeert tot die voorghes. $\frac{8}{3}$/ofte $2\frac{2}{3}$/sal comen 9/ 'twelcke is een quadrat ghetal : want zijn wortel is 3 / ende soo men divideert het quadrat van √ $7037\frac{1}{27}$ / welck is $7037\frac{1}{27}$ deur die

selvighe

selvighe $6\frac{1}{3}$ / sal comen in quotient $\frac{570000}{513}$ / ofte naer die abbreviatie op het cleynste $\frac{10000}{9}$ / welck is oock een quadrat ghetal / want zijn Wortel is $\frac{100}{3}$ / Ergo $6\frac{1}{3}$ is het ghevonden ghetal dat men by die $2\frac{2}{3}$ doen sal / ende sal comen 9 / zijn √ is 3 als vooren / daer nae den √ van de $6\frac{1}{3}$ die men gheaddeert heeft / welcke is $\sqrt{6\frac{1}{3}}$ / die doet nu tot die 3 / sal comen $3 + \sqrt{6\frac{1}{3}}$ voor die Cubicq Wortel uyt $84 + \sqrt{7037\frac{1}{27}}$ / ende die Cubicq Wortel uyt $84 - \sqrt{7037\frac{1}{27}}$ sal dan moeten wesen $3 - \sqrt{6\frac{1}{3}}$ / die addeert tot die voorf. $3 + \sqrt{6\frac{1}{3}}$ / sal comē $3 + \sqrt{6\frac{1}{3}} + 3 - \sqrt{6\frac{1}{3}}$ / welcke maken 6 (voor die weerde van 1 ℞ / daer 1 œ ghelt 8 ℞ + 168) hier toe addeert 1 eerste ghevonden / sal comen 7 voor die weerde van 1 ℞ / daer 1 œ gheldt 3 ʒ + 5 ℞ + 161 / ende soo vele is het ghetal gheweest / welcke ghesocht is.

---

9. Soecket my een ghetal / welcke in hem selven ghemultipliceert eens censice / ende daer toe ghedaen den Cubo des selven ghetals ghemultipliceert met 6 / datter soo vele come als ofte men het quadrat des selven ghetals multipliceerden met 6 / ende noch 'tselve ghetal met 30 / ende dat men by beyde dese producten addeerden 11. Die vraghe is / wat het voor een ghetal zy? Fac. √ 2 *pl.* 1.

Settet voor het ghetal 1 ℞ / zijn ʒʒ is 1 ʒʒ / daer by ghedaen zijn Cubo 6 mael alse is 6 œ / sal comen 1 ʒʒ *pl.* 6 œ / etc.

Multipliceert noch 'tselve ghetal alse 1 ℞ met 30 / comt 30 ℞ / ende 'tquadrat des selven ghetals met 6 / comt 6 ʒ by beyde dese producten addeert noch 11 / sal comen 6 ʒ *pl.* 30 ℞ *pl.* 11 / dit moste nu ghelijck zijn 1 ʒʒ *pl.* 6 œ / tot dese ghetallen moet men nu weten te addeeren eenige ʒ *pl.* ℞ *pl.* Nombre / dat men aen weersijden can radix quadrate uyt die quantiteyten treckē / dat die eene partije hebbe voor radix quadrate trino-

 nue /

nue / ende d'ander binomie. Nu dewijle dat die eerste twee caracteren zijn 1 ȝȝ. *pl.* 6 œ / soo is het kennelijcken te sien dat die eerste twee caracteren van de radix naer die Additie van de ȝ *pl.* ℞ *pl.* Nombre sullen zijn moeten 1 ȝ *pl.* 3 ℞ / alst blijckt by de multiplicatie vande quantiteyten in hun selven / te weten *pl.* 3 (van de 3 ℞) voor die helfte van de 6 (van de 6 œ ghegheven) Resteert nu omme te applicceren tot dese 1 ȝ *pl.* 3 ℞ eenich ghetal / sulcx dat het quadrat van sulcken trinomie hebbe die quantiteyten als ȝ *pl* ℞ *pl.* Nombre / soo dat die selve geaddeert tot die tweede partye / welcke is 6 ȝ *pl.* 30 ℞ *pl.* 11 die somme hebbe √.

Omme sulcx te vinden / doet als volghet / voor die 1 ȝȝ *pl.* 6 œ / settet als voren 1 ȝ *pl.* 3 ℞ / hier toe moetmen nu het absolut ghetal vinden / daer voor settet 1 ℞ / ende stellet.

1 + 3 + 1 ℞
1 + 3 + 1 ℞
———————
+ 1 ℞ + 3 ℞ + 1 ȝ
+ 3 + 9 + 3 ℞
1 + 3 + 1 ℞
———————
1 + 6 + 2 ℞ + 9 + 6 ℞ + 1 ȝ
i . ij . iij . iiij . v^e.

Het vijfde ofte leste ghetal van dese multiplicatie is 1 ȝ / daer by addeert 11 't ghetal absolut van d'eerste vergheliickinge / sal comen 11 ȝ + 1.

het vierde ghetal is 6 ℞ / daer by doet 30 van de 30 ℞ in de eerste vergelyckinghe / comt 6 ℞ + 30.

Het derde ghetal is 2 ℞ + 9 / daer toe doet 6 van weghen die 6 ȝ in de eerste vergheliickinghe / sal comen 2 ℞ *pl.* 15 / Rest nu dat het quadrat van 3 ℞ *pl.* 15 (helfte vant 4^e ghetal) welck quadrat is 9 ȝ *pl.* 90 ℞ *pl.* 225 ghelijck zy het vijfde getal alse is 1 ȝ *pl.* 11 gemultipliceert met 2 ℞ *pl.* 15 het derde ghetal / welcke multiplicatie is 2 œ *pl.* 15 ȝ *pl.* 22 ℞ *pl.* 165 / dit is nu gelijck die voorges. 9 ȝ *pl.* 90 ℞ *pl.* 225 / ende deur reductie sal 1 œ ghelijck

zijn

zijn—3 ℨ *pl.* 34 ℞ *pl.* 30. Wat sal 1 ℞ doen? Fa. 5. Maer omme sulcx te vinde/so settet 1 œ.—3 ℨ *pl.* 34 ℞ *pl.* 30. 1 ℞ den ⅓ van—3 (van de 3 ℨ) is—1 eerste ghevonden.

Dat ghemultipliceert met zijn duplat——2 / comt *pl.* 2/ hier toe ghedaen 'tquadzat van de voorſ. —1 comt *pl.* 3/ hier by ghedaen 34 (van de 34 ℞) comt 37 / hier by het teecken ℞ sal comen . +37 ℞ tweede ghevonden.

Daer na vant getal absolut + 30 derde ghevonden.

Subtraheert den cubo van —1 eerste gevonden/ welcke is—1/rest noch . + 31 vierde ghevonden.

Hier toe Addeert 'tproduct van—1 eerste gevonden met 37 tweede ghevonden/ welcke is—37/sal comen . —6 vijfde ghevonden.

Spreket nu/(deur de regel) 1 œ gelt 37 ℞ (tweede gevonden) —6 vijfde ghevonden / wat sal 1 ℞ doen? Fa. *pl.* 6/ hier by addeert—1 eerste ghevonden / sal comen *pl.* 5 voor de weerde vã 1 ℞ daer 1 œ gelt—3 ℨ *pl.* 34 ℞ *pl.* 30 Soo is dan nu ghevonden 5 die men by die 1 ℨ ℞ 3 ℞ doen sal moeten/ende sal comen.

1 ℨ *pl.* 3 ℞ *pl.* 5
1 ℨ *pl.* 3 ℞ *pl.* 5

5 ℨ *pl.* 15 ℞ *pl.* 25
3 œ *pl.* 9 ℨ *pl.* 15 ℞
1 ℨℨ *pl.* 3 œ *pl.* 5 ℨ

1 ℨℨ *pl.* 6 œ *pl.* 19 ℨ *pl.* 30 ℞ *pl.* 25/ hier van ghenomen 1 ℨℨ *pl.* 6 œ van weghen die eerste vergheleijckende partije sal resten 19 ℨ *pl.* 30 ℞ *pl.* 25 die men aen weer zijden by voeghen sal/maket voorts als volghet.

1 ℨℨ *pl.*6 ℭ was ghelijck : 6 ℨ *pl.*30 ℞ *pl.*11
*pl.*19 ℨ *pl.* 30 ℞ *pl.*25 *pl.*19 ℨ *pl.*30 ℞ *pl.*25

---

1 0 ℨ

. . . . .

1 ℨℨ *pl.*6 ℭ *pl.*19 ℨ *pl.* 30 ℞ *pl.*25 gel. 25 ℨ *pl.* 60 ℞ *pl.*36
pl. 2 ℨ 8 ℞ 10 ℞ 6
2 ℨ *pl.*6 ℞ 5

van elcx √ comt 1 ℨ *pl.*3 ℞ *pl.*5 . ghelijck 5 ℞ *pl.*6 ofte 1 ℨ sal ghelijck zijn 2 ℞ + 1 / ende deur die vierde vergheliickinge sal 1 ℞ maken √ 2 + 1 voor het ghesochte ghetal/dat probeert alsoo ℞.

1 ℞	. 1 ℨ	. 1 ℭ	.	1 ℨℨ
√ 2 + 1	. 3 + √ 8	. √ 50 + 7	.	17 + √ 288
30 ℞ +	6 ℨ + 11 gel.	6 ℭ	+	1 ℨℨ

√ 1800 + 30 √ 1800 + 42 / 17 + √ 288
√ 288 + 18 √ 288 + 17
+ 11

√ 3528 + 59 . beloopen die
√ 3528 + 59 (1 ℨℨ + √ 6 ℭ / so vele beloopt oock die 6 ℨ + 30 ℞ + 11 als oogenschijnlijck/etc.

---

10. Soecket my een ghetal welcke in hem selven gemultipliceert eens censice / ende daer af ghetrocken den Cubo des selven ghetals ghemultipliceert met 8 / datter soo veele come als ofte men het selve ghetal Multipliceerde met 16 / ende daer af trocke het quadraat des selvighen ghetals ghemultipliceert met 10 / ende noch aftrecket 16 / wat ghetal ist? Fac. 4 + √ 8 ofte 4 — √ 8.

Stelt voor het ghetal 1 ℞ / zijn ℨℨ is 1 ℨℨ / daer van ghetrocken zijn Cubo 8 mael alse is 8 ℭ / Rest noch 1 ℨℨ — 8 ℭ / etc. Nu het quadraat des selven ghetals is 1 ℨ / dat

1 ʒ/dat met 10 gemultipliceert/comt 10 ʒ. Dit getrockē van 16 mael het selve getal welcke is 16 ℞/rest noch −10 ʒ + 16 ℞/hier van noch 16/restet −10 ʒ + 16 ℞ −16 ghelijck 1 ʒʒ − 8 œ. Maket nae den voorighen als volget. Settende voor 1 ʒʒ − 8 œ/ 1 ʒ − 4 ℞/ daer by soecket een nombre alsoo.

1 − 4 + 1 ℞   1 ʒ − 16
1 − 4 + 1 ℞   2 ℞ − 6
———————   ————
+ 1 ℞ − 4 ℞ + 1 ʒ   2 œ + 6 ʒ − 32 ℞ − 96
−4 + 16 − 4 ℞
1 − 4 + 1 ℞
———————————
1 − 8 + 2 ℞ + 16 − 8 ℞ + 1 ʒ
————
−10/ − 8 ℞ + 16
———————
2 ℞ + 6/ − 4 ℞ + 8
−4 ℞ + 8
———————
+ 16 ʒ − 64 ℞ + 64 ghelijck —

2 œ + 6 ʒ − 32 ℞ − 96/ende 1 œ sal maken 6 ʒ − 16 ℞ + 80/ wat sal 1 ℞ doen? Fac. 5. Omme sulcx te vinden volget de voorgaende maniere alsoo.

$1\frac{2}{3}$ eerste ghevonden.
$-7\frac{2}{3}$ ℞ tweede ghevonden.
80 derde ghevonden.
$75\frac{10}{27}$ vierde ghevonden.
$62\frac{16}{27}$ vijfde ghevonden.

Sprecket nu
1 œ gelt . $-7\frac{2}{3}$ ℞ + $62\frac{16}{27}$. . 1 ℞. Fac. $3\frac{1}{3}$.

Hier by addeert $1\frac{2}{3}$ eerste ghevonden / sal comen 5 voor die weerde van 1 ℞/ daer 1 œ gelt 5 ʒ − 16 ℞ + 80.

Maer omme te vinden die weerde van 1 ℞ daer 1 œ ghelt $-7\frac{2}{3}$ ℞ + $62\frac{16}{27}$ / soo volght het tweede Exempel

pel van de Cubicq Colz in desen sal comen V √ cœ $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ + $31\frac{8}{27}$ — V √ cœ. $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ — $31\frac{8}{27}$ dit is $3\frac{1}{3}$. Maer omme sulcks mede te vinden / soo trecket den √ cœ uyt $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ + $31\frac{8}{27}$ also / die quadrate van malcanderen ghetrocken restet $\frac{12167}{729}$ /hier van √ cœ is $\frac{23}{9}$ /hier by gedaen een quadrat getal/ sulcx dat het Aggregat mach deelen het quadrat des surdischen ghetals / datter inne het quotient come een quadrat ghetal ende is in desen $\frac{25}{9}$/want dit is een quadrat ghetal / ende die selvighe $\frac{25}{9}$ gheaddeert tot die voorsz. $\frac{23}{9}$ / comt $\frac{48}{9}$ / daer mede ghedeelt het quadrat des surdischen ghetals / welcke is $\frac{726192}{729}$ / sal comen $\frac{6535728}{34992}$ / ofte nae die abbreviatie opt cleynste $\frac{1681}{9}$ / welcke is oock een quadrat ghetal / want zijn wortel is $\frac{41}{3}$ / Ergo $\frac{25}{9}$ is het ghevonden quadrat ghetal dat men by die $\frac{23}{9}$ doen sal / ende comt $\frac{48}{9}$ / daer van √ is $\sqrt{\frac{48}{9}}$ voor die grootste deel / ende √ uyt des ghevondens quadrat $\frac{25}{9}$ is $\frac{5}{3}$ voor die cleynste deel / ende sal die Cubicq Wortel uyt $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ + $31\frac{8}{27}$ doen net $\sqrt{\frac{48}{9}}+\frac{5}{3}$ / ende die Cubicq Wortel uyt $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ — $31\frac{8}{27}$ is dan $\sqrt{\frac{48}{9}}$ — $\frac{5}{3}$ / ende voorzen is bevonden dat 1 ℞ doen moet V √ cœ. $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ + $31\frac{8}{27}$ — V √ cœ. $\sqrt{\frac{726192}{729}}$ — $31\frac{8}{27}$/die moeten dan maken naer voorseyde extractie der Cubicq wortelen $\sqrt{\frac{48}{9}}+\frac{5}{3}$ — $\sqrt{\frac{48}{9}}+\frac{5}{3}$ / welcke is soo vele als $\frac{10}{3}$ ofte $3\frac{1}{3}$ voor die weerde van 1 ℞ daer 1 cœ gelt — $7\frac{2}{3}$ ℞ + $62\frac{13}{27}$/ etc. Ende daer 1 cœ ghelt 5 ʒ — 16 ℞ + 80 is dan bevonden te wesen als voorzen 5 voor die weerde van 1 ℞/die men by die 1 ʒ — 4 ℞ doen sal moeten.

1 ʒ — 4 ℞ + 5
1 ʒ — 4 ℞ + 5

+ 5 ʒ — 20 ℞ + 25
— 4 cœ + 16 ʒ — 20 ℞
1 ʒʒ — 4 cœ + 5 ʒ

1 ʒʒ — 8 cœ + 26 ʒ — 40 ℞ + 25/hier van ghenomen
1 ʒʒ — 8 cœ

1 ℨℨ—8 ℭ van weghen die eerste verghelijckinghe/ sal resten 26 ℨ—40 ℞ + 25 die men aen weer zijden by voeghen sal moeten/ maket voorts als volghet/etc.
deur die eerste vergelijckinghe soo is.

1 ℨℨ—8 ℭ ghelijck . . —10 ℨ + 16 + —16
+ 26 ℨ—40 ℞ + 25 + 26 ℨ—40 ℞ + 25

+ 1 6 ℨ
1 ℨℨ—8 ℭ + 2 6 ℨ—4 0 ℞ + 2 5 gelijc + 1 6 ℨ—2 4 ℞ + 9
2 ℨ—4 ℞ 5 8 ℞—3
1 ℨ—8 ℞

1 ℨ—4 ℞ + 5 is dan gelijck 4 ℞—3/ofte 1 ℨ deur reductie ghelijck 8 ℞—8/ ende 1 ℞ sal dan maken 4 + √8/ ofte 4—√8 voor die ghetallen die ghesocht zijn.

Proba.

1 ℞	1 ℨ	1 ℭ	1 ℨℨ
4 + √8.	24 + √512.	160 + √25088.	1088 + √1179648

16 ℞—10 ℨ—16 gel.—8 ℭ + 1 ℨℨ

Item 1 ℨℨ is ooc gelijck 8 ℭ—10 ℨ + 16 ℞—16/ende 1 ℨℨ is in dese Proba bevonden te wesen 1088 √ +1179648/so vele moet dan ooc 8 ℭ—10 ℨ + 16 ℞—16 zijn als oogenschijnlijck/want die 8 ℭ doen 1280 √ +1605632 / ende die 16 ℞ doen 64 + √2048/is te samē 1344 + √1722368 hier van ghenomen die weerde van 10 ℨ (dewijle het minus is) welck is 240 + √51200 / ende noch 16 (dewijle die oock minus zijn) is te samen 256 + √51200/ die men trecken moet van de 1344 + √1722368 voors. sal resten 1088 + √1179648 (voor die weerde van 8 ℭ—10 ℨ + 16 ℞—16) die zijn ghelijck 1 ℨℨ/ die oock soo vele maken.

Proba. Anders/daer 1 ℞ doet 4—√8

1 ℞	1 ℨ	1 ℭ	1 ℨℨ
4—√8.	24—√512.	160—√25088.	1088—√1179648.

Item 1 ʒʒ—8 ℭ is gelijc—10 ʒ + 16 ℞—16/die 1 ʒ ʒ beloopt in desen 1088—√ 1179648 / daer van trect de weerde van 8 ℭ alse is in desen 1280—√ 1605632/restet noch √ 32761—192. Item die 10 ʒ sullen maken 240— √ 51200 ende—16 / is te samen het minus 256—√ 51200. Dit getrockē vā de weerde van de 16 ℞/ welcke is 64 —√ 2048 / hier van die 256—√ 51200/ restet noch √ 32768—192 als vooren / ende is alsomet beyde die ghetallen gheprobeert.

---

11. Item 4 arme Cooplupden maecken een gheselschap / legghen in eener somma 20 gul. hebben daer mede ghehandelt soo langhe tot dat sy te samen brengen met Hooft-goedt ende gewin 40 g. daer van neemt A 3 g. ende heeft 2 maenden in de geselschap geweest/ B neemt 7 g. ende heeft 3 maenden in de ghieselschap gheweest / C die neemt 12 gul. ende heeft 4 maenden in de ghieselschap gheweest / D neemt 18 g. ende heeft 5 maenden in de geselschap gheweest. Die vraghe is/ hoe vele elcx in de geselschap ghelept heeft? Fac.

Settet 1 ℞ voor A / soo moet zijn winste gheweest zijn 3—1 ℞/ spreket/ 2 maenden winnen 3—1 ℞/ Wat sullen winnen 3 maenden? Fac. $\frac{9-3\,\text{℞}}{2}$ hier by doet 1 ℞ cappital sal comen $\frac{9-1\,\text{℞}}{2}$ cappital ende winste die gheven 1 ℞ cappital/hoe vele cappital sal my gheven 7 cappital ende winste van B? Fac. $\frac{14\,\text{℞}}{9-1\,\text{℞}}$ Cap. voor B. spreket noch 2 m. 3—1 ℞. 4 m. fa. 6—2 ℞

+ 1 ℞ Cap.

6—1 ℞

Cap.

Cap.ende winst Cap. Cap. ende winst

6—1℞ . 1℞ . 12 Fac. $\frac{12℞}{6—1℞}$ cap. voor C.

Noch spreket / 2 maen. 3—1℞. 5 maen. Fa. $\frac{15—5℞}{2}$

Cap.ende winst cap.ende winst $\frac{1℞ \text{ cap.}}{\frac{15—3℞}{2}}$

$\frac{15—3℞}{2}$. 1℞ . 18 Facit

$\frac{36℞}{15—3℞}$ Cappital voor D.

1℞ Cappital voor A.

$\frac{14℞}{9—1℞}$ Cappital voor B.

$\frac{12℞}{6—1℞}$ Capital voor C.

$\frac{36℞}{15—3℞}$ Cappital voor D.

$\frac{5634℞—1893ʒ+174ϲ—3ʒʒ}{810—387℞+60ʒ—3ϲ}$ ghelijck 20 / ende

1ʒʒ + 1031ʒ + 5400 is gelijc 78ϲ + 4458℞/ende 1ʒʒ gelijck 78ϲ—1031ʒ + 4458℞—5400/ ofte 1ʒʒ—78ϲ ghelijck —1031ʒ + 4458℞—5400. Dese verghelijckinge als die voorgaende (te weten ʒʒ—ϲ gelijck is —ʒ + ℞— Nombre) ende doet 1℞ 2 dien ick gheposeert hadde voort cappital van A.

gelijck

1℞   1ʒ   1¢   1ʒʒ
2 . 4 . 8 . 16
1ʒʒ . ghelÿck 78 ¢ — 1031 ʒ + 4458 ℞ — 5400
16   8   4   2

+624 — 41248916
+ 8916 — 5400

+ 9540 — 9524
— 9524

+ 16 ghelÿck 1 ʒʒ die oock soo vele maken.

Item 1 ℞ is bevonden weerdich te wesen 2 voor het Cappital van A ende B heeft ghehadt $\frac{14 ℞}{9 - 1 ℞}$ cap. tegens 2 voor den ℞ gerekent / comt 4 gul voor B zÿn cappital / C heeft gehat $\frac{12 ℞}{6 - 1 ℞}$ cap. tegens 2 voor den ℞ gerekent / comt 6 g. voor C zÿn cap. D heeft gehadt $\frac{36 ℞}{15 - 3 ℞}$ cap. teghens 2 voor den ℞ / beloopt 8 gul. voor D zÿn cappital / dat probeert als volghet.

winst			
80 . 20	4 fa. 1 winst. A	A 2. B 4. C 6. D 8.
— —	12 fa. 6 winst. B	2 m. 3 m. 4 m. 5 m.
4 . 1	24 fa. 6 winst. C	4 12 . 24 . 40
	40 fa. 10 winst van D.	

12 Soecket my een getal / wiens ʒʒ gemultipliceert met 16 / en den cubo des selven getals ghemultipliceert met 24 dat beyde dese producten gelÿck so vele zy / als het aggregat vant quadrat des selven ghetals gemultipliceert met 87 ende noch t'selve getal voors. gemultipliceert

pliceert met 348 / ende datmen daer by dede 220. Die vraghe is / wat het voor een ghetal zy? Fac. $\surd 3\frac{49}{64} + 1\frac{1}{8}$. Settet voor't ghetal 1 ℞ / zyn ȝȝ is 1 ȝȝ met 16 ghemultipliceert/comt 16 ȝȝ/ ende den cubo des selven getals gemultipliceert met 24/comt 24 ce/die gedaē by de voorſ. 16 ȝȝ/ so cōt 16 ȝȝ + 24 ce gelijc 87 ȝ + 348 ℞ 220 (welck comt van t' quadrat des selven getals gemulticeert met 87 / ende noch t' selve getal ghemultipliceert met 348 / ende by dese beyde producten noch ghedaen 220)na uytwijsen d' vrage.

Omme nu te vinden wat 1 ℞ weerdich is (dien ick voor het ghetal geposeert hadde)so salmen nemen(deur die regel)den √ van die 16 ȝȝ/welcke is 4 ȝ. Daer na salmen deelen die helfte van de 24 ce deur dese 4 ȝ/sal comē 3 ℞/so sullen dan 4 ȝ + 3 ℞ wesen de 2 eerste caracteren/ tot die selve moetmen vinden eench ghetal absolut op die maniere als int 9 exempel voorſ. geleert is/te wetē datmen voor 'tselve poseren sal 1 ℞ eñ stellen als volgt.

4 + 3 + 1 ℞   1 ȝ
4 + 3 + 1 ℞   + 220

+ 4 ℞ + 3 ℞ + 1 ȝ   1 ȝ + 220
+ 12 + 9 + 3 ℞   8 ℞ + 96
+ 16 + 12 + 4 ℞

8 ce + 1760 ℞ + 96 ȝ + 21120

16 + 24 + 8 ℞ + 9 + 6 ℞ + 1 ȝ
i . ij . iij . iiij . vᵉ.

87 + 348

8 ℞ + 96 / 6 ℞ + 348

3 ℞ + 174
3 ℞ + 174

3 ȝ + 1044 ℞ + 30276 ghelijck
8 ce + 1760 ℞ + 96 ȝ + 21120

ende

eñ deur reductie sal 1 ℭ makẽ $-10\frac{7}{8}$ ℨ $-89\frac{1}{2}$ ϰ $+1144\frac{1}{2}$.
Settet deur die Regyel.

1 ℭ doet . $-10\frac{7}{8}$ ℨ $-89\frac{1}{2}$ ϰ $+1144\frac{1}{2}$. 1 ϰ Fac. deur die Instructie vant sevende Exempel sal comen $-\frac{29}{8}$/ ofte . . $-3\frac{5}{8}$ eerste ghevonden

$-\frac{3205}{64}$ ϰ tweede ghevonden.
$+\frac{2289}{3}$ derde ghevonden.
$+\frac{610373}{512}$ vierde ghevonden.
$\frac{703318}{512}$ vijfde ghevonden.

Settet nu.

1 ℭ. $-\frac{3205}{64}$ ϰ $+\frac{703318}{512}$. 1 ϰ Fac. Deur die tweede van desen sal comen V √ ℭ. $\sqrt{\frac{3371851251712}{7077888}}+\frac{351659}{512}$ — V √ ℭ. $\sqrt{\frac{3371851251712}{7077888}}-\frac{351659}{512}$ welcke maecket $\sqrt{\frac{1958848}{49152}}+\frac{77}{16}$ — $\sqrt{\frac{1958848}{49152}}+\frac{77}{16}$ ofte $\frac{154}{16}$ / ende is ofte beloopt $9\frac{5}{8}$ (voor die weerde van 1 ϰ daer 1 ℭ gheld $-\frac{3205}{64}$ ϰ $+\frac{703318}{512}$) hier by doet deur die 7e van desen het eerste ghevonden/ welcke is $-3\frac{5}{8}$ / sal comen 6 voor 1 ϰ / daer 1 ℭ ghelt $-10\frac{7}{8}$ ℨ $-89\frac{1}{2}$ ϰ $+1144\frac{1}{2}$ die men by die voorss. 4 ℨ + 3 ϰ voeghen sal moeten/ende maket nu als volghet.

4 ℨ + 3 ϰ + 6
4 ℨ + 3 ϰ + 6

16 ℨℨ + 12 ℭ + 24 ℨ
+ 12 ℭ + 9 ℨ + 18 ϰ
+ 24 ℨ + 18 ϰ 36

16 ℨℨ + 24 ℭ + 57 ℨ + 36 ϰ + 36 hier van neemt die 16 ℨℨ + 24 + van wegen d'eerste vergelijckende partye/ sal noch resten 57 ℨ + 36 ϰ + 36 die men aen weer zijden by voegen sal/ ende sult hebben getallen daermen radix quadrata sal connen uyt trecken/als volget.

16 ℨℨ + 24 ℭ was ghelijc 87 ℨ + 348 ϰ + 220
+ 57 ℨ + 36 ϰ + 36 57 ℨ + 36 ϰ + 36

16 ℨℨ + 24 ℭ + 57 ℨ + 36 ϰ + 36 gelijc 144 ℨ + 384 ϰ + 256

Item

16 ʒʒ + 24 ce + 87 ʒ + 38 ℞ + 38 (4 ʒ + 3 ℞ + 6
8 ʒ   3 ℞   6
8 ʒ + 6 ℞
2
14
144 ʒ + 384 ℞ − 256 (12 ℞ − 16
24 ℞   16
24 ℞

Item 4 ʒ *pl.* 3 ℞ *pl.* 6 worden gelijck 12 ℞ *pl.* 16 / ende deur reductie sal 1 ʒ maken $2\frac{1}{4}$ ℞ *pl.* $2\frac{1}{2}$ / ende 1 ℞ sal wesen deur de vierde aequatie $\sqrt{3\frac{49}{64}}$ + $1\frac{1}{8}$ voor het ghetal soo gesocht is / dat probeert alsoo.

1 ℞ is bevonden . $\sqrt{\frac{241}{64}}$ *pl.* $\frac{9}{8}$
1 ʒ moet dan zijn . $\frac{322}{64}$ *pl.* $\sqrt{\frac{19521}{1024}}$
1 ce is dan . . $\sqrt{\frac{56455696}{262144}}$ *pl.* $\frac{3618}{256}$
1 ʒʒ is . $\frac{90884}{2048}$ + $\sqrt{\frac{32384245824}{16777216}}$ / dat Multipliceert met 16 ʒʒ / sal comen $710\frac{1}{32}$ *pl.* $\sqrt{\frac{32384245824}{65536}}$ / multipliceert noch die 24 ce met
de valeur van 1 ce / sal comē $339\frac{3}{16}$ *pl.* $\sqrt{\frac{8129620224}{65536}}$

$1049\frac{7}{32}$ *pl.* $\sqrt{\frac{72965160000}{65536}}$ ofte
$1049\frac{7}{32} + \sqrt{\frac{1140080625}{1024}}$ voor die weerde van 16 ʒʒ *pl.* 24 ce / soo vele moet oock die weerde van 87 ʒ *pl.* 348 ℞ *pl.* 220 maecken als volghet / die weerde van 1 ʒ multipliceert met 87 ʒ / sal comen . . $437\frac{23}{32}$ *pl.* $\sqrt{\frac{147754449}{1024}}$
Noch de weerde van 1 ℞ met
348 ℞ / comt . . $391\frac{1}{2}$ *pl.* $\sqrt{\frac{29186064}{64}}$
Hier by ghedaen noch die . 220 . .

sal comen voor 87 ʒ *pl.* 348 ℞ *pl.*
220 in alles . . . $1049\frac{7}{32}$ *pl.* $\sqrt{\frac{1140080625}{1024}}$.
ghelijck vooren die 16 ʒʒ *pl.* 24 ce. deden / ende is alsoo recht gheprobeert.

FINIS.

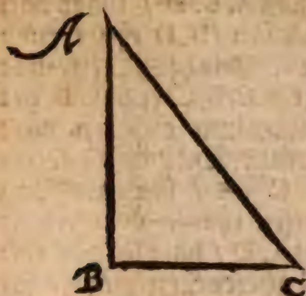
Hier volghet de Instructie van de *Geometrie*, verciert met vele lustighe Vraghen / ende Mathematischen Exempelen.

Het derde deel.

ANNO. M.DC. XXXV.

1.

ITem daer is een trianghel A.B.C winckel recht in B/ waer van A.B cathecus doet 12/ende B. C basis maket 9. Die vraghe is / hoe vele dat A. C die hypotenusa maken sal? Fac. 15. Addeert het quadrat van A.B tot het quadrat van B.C / sal comen 225/daer van √ is voor die linie A.C/etc.

---

2. Item soo men treckt het quadrat B.C vant quadrat A.C/ende dat men trecket van de reste √ / daer sal comen 12 voor den cathecus A.B.

---

3. Item so men treckt het quadrat A.B vant quadrat A.C / ende dat men trecke van die reste √ / daer sal comen 9 voor den basis B.C.

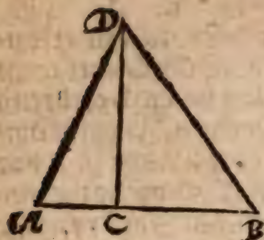
---

4. Item omme den inhout te hebbene van den voorf. triangel/so addeert alle 3 zijden van A.B.BC/ende A.C te samē/comt 36/daer van neemt die helfte alse 18/daer van trecket elcx zijn zijde/so restet noch 9/6/3/die 3 getalen multipliceert met malcanderē/comt 162/die multipliceert noch met 18 welcke is die helfte van die 3 linien/sal comen 1916/daer van √ is 54 voor die gheheele superfitie ofte inhoudt van den voorschreven triangel.

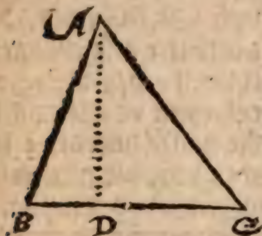
Anders

5. Item dewijle desen trianghel is eenen rechten winckel in B / soo multipliceert die helfte van A.B / met B.C / ofte die helfte van B.C met A.B / sal comen oock 54 voor den inhoudt als boven/ etc.

 6. Item

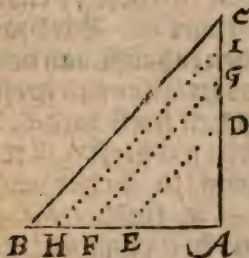

6. Item daer is eenen trian- ghel agus A.B.D / waer van A.B doet 140 /B.D 150 / ende A.D 130. Die vraghe is / hoe vele dat A.C/B.C/ ende C D. het perpendiculum elcks a part maken sal? Antwoort / settet voor A.C 1 ℞ / soo moet dan B.C wesen 140 — 1 ℞ / treckt het quadraat A.C vant quadraat A.D / daer sal soo vele resten als ofte 'tquadraat B.C ghetrocken ware vant quadraat D.B / ende sal comen 16900 — 1 ʒ ghelijck 280 ℞ + 2900 — 1 ʒ / ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn 50 voor A.C/ die trecket van A.B / soo restet noch 90 voor B.C. Nu treckt 'tquadraat A.C vant quadraat A.D / ende van die reste √ is 120 voor het perpendiculum C.D/ die multipliceert met 70 / die helfte van den basis A.B / sal comen 8400 voor den geheelen inhoud van desen triangel/ ofte soecket den inhout deur die 4e questie van desen/sal oock comen als voorzen 8400.

7. Item daer is een trian- ghel agus / waer van basis B.C doet 14 catecus/A.D 12/ ende beyde die linien A.C ende A.B maecken te samen 28. De vrage is/hoe vele dat A.C ende A.B elcx a part zy? Fa. Settet voor A.B 1 ℞ / soo moet A.C wesen 28 — 1 ℞ / addeert A.C/ B/ ende B.C te samen / comt 42 / die helfte is 21 / daer van neemt elcks zijn zijde / restet noch 21—1 ℞ 1 ℞—7/7/die multipliceert alle met malcanderen/comt 196 ℞—7 ʒ—1029/die multipliceert noch met 21 die helfte van der 3 zijden/ sal comen 4116 ℞—147 ʒ —21609(

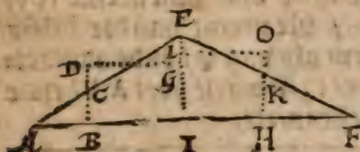
—21609/daer van √ is V√.4116 ℞—147 ʒ—21609 voor den geheelen inhout van desen triangel / welcke is gelijck 84 (want soo men basis B.C 14 multipliceert met die helfte van catecus A.D/ so comt 84 voor den inhout des triangels/ Multipliceert yeder zijde in hem selven quadrate / sal comen 4116 ℞—147 ʒ—21609 ghelijck 7056. Ende 1 ʒ + 195 sal ghelijck zijn 28 ℞ / ende deur die derde vergelijckinge so multipliceert de helfte vant getal ℞ in hem selven/comt 196 / daer van neemt 195/ rest noch 1/daer van √ is 1 / die neemt van die helfte van die middelste quantiteyt als van 14/ ende addeertse tot 14/sal comen voor 1 ℞/ 13/soo vele doet A.B/ ende 15 voor A.C/welcke ghesocht is/etc.

8. Item daer is een trianghel A.B.C winckelrecht in A/waer van A.C doet 36 / ende A.B 32/ die selve wilmen deelen in 4 gelijcke deelen / dat den eenen inhoudt soo vele zijn sal als den anderen / ende dat die linien sullen paralelle wesen met die hypotenusa B.C. De vrage is/waer die linien A.C ende A.B sullen geraeckt zijn?

Antwoort/die proportie vandē basis A.B is tegens zijn catecus A.C/ gelijcken 1 tegens $1\frac{1}{8}$. Nu soecket den inhout van den geheelen triangel A.B.C deur die 5^e van desen/sal comen 576/ die deelet in 4/ comt 144 voor elcx zijn deel. Settet nu dat A.E zy 1 ℞/so moet dan A.D wesen $1\frac{1}{8}$ ℞/waer van multipliceert 'teene getal inde helfte vant ander getal/sal comen $\frac{9}{16}$ ʒ gelijck 144 / ende 1 ʒ is ghelijck 256/ ende 1 ℞ gelijck 16 voor A.E/daer toe doet den $\frac{1}{8}$ten deel/ soo comt 18 voor A.D. Daer nae soo neemt die selvighe $\frac{9}{16}$ ʒ/ die sullen oock ghelijck zijn 288/welcke is

ke is die helfte van den geheelen inhout/ ende 1 ℨ ghe-lijck 512/ ende 1 ℞ gelijck √ 512 voor A F/daer toe doet den $\frac{1}{8}$en deel/ sal comen √ 648 voor A.G. Daer nae soo neemt die selvighe $\frac{9}{16}$ ℨ / die sullen oock ghelijck zijn 432 / welcke maken die $\frac{3}{4}$en deelen van alle den inhout/ ende sal comen 1 ℞ ghelijck √768 voor A. H / daer toe doet den $\frac{1}{8}$en deel/sal comen √ 972 voor A.I.

9. Item daer is eenē trianghel A.F.E/ wiens gheheele basis A.F lanck is 32 / ende van F in H is 9 / ende zijn catecus H. K doet 4/ende A.B doet 5 / ende zijn catecus B.C doet $2\frac{14}{23}$ / ende B.H doet 18. Die vra-ghe is / hoe vele dat maecken sal den inhoudt van den gheheelen trianghel A.E.F. Antwoort/alsoo sick heeft F. H teghens H. K / alsulcke proportie heeft oock F. I teghens I.E / ende alsulcke proportie als heeft A. B te-gens B.C/ alsoo heeft oock A.I tegens I .E. Settet voor B.I 1 ℞/soo moet I.H maken 18 — 1 ℞/ sprecket/A.B 5 geeft my B. C $2\frac{14}{23}$/wat sal my geven 1 ℞+ 5 van A.I? fa. $\frac{60 ℞ + 300}{115}$ voor I.E. Noch spreecket/ F H 9 gheeft my H.K 4/wat sal my gheven F.I 27 — 1 ℞? Fac. $\frac{108 - 4 ℞}{9}$ voor I.E/welcke is gelijck $\frac{60 ℞ + 300}{115}$ ende 1 ℞ sal dan gelijck zijn $9\frac{18}{23}$ voor B.I/die trecket van 18 / restet noch $8\frac{5}{23}$ voor I. H. Nu sprecket/

F.H.	H.K.	F.I.
9	4	$17\frac{5}{23}$

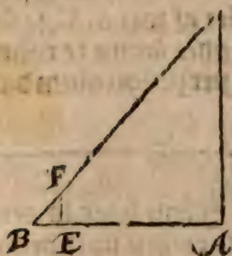
Fac.

Fac. $7\frac{17}{23}$ voor E.I / die multipliceert met 16 die helfte van den basis A.F / sal comen $122\frac{22}{23}$ voor den inhoudt van desen triangel.

Anders.

Addeert C.B $2\frac{14}{23}$ met E.I $7\frac{17}{23}$/comt $10\frac{166}{373}$/die halveert/ comt $5\frac{83}{373}$ voor D.B ofte I.G. Noch soo addeert E.I met H.K / comt $11\frac{17}{23}$ / die helfte is $5\frac{21}{23}$ voor O.H ofte I.L. Nu soo hebdy twee quadranghelen / ende twee trianghelen / wiens inhouden is als volghet / den inhoudt des trianghels A.B.C. is . . . $6\frac{12}{23}$
Den inhoudt des triangels F.H.K is . . . 18—
Den inhoudt des quadrangels B.D.I.G. is $50\frac{44}{1433}$
Den inhoudt des quadrangels L.O.I.H. is $48\frac{222}{523}$

Addeert alle 4 superfitien te samen / sal comen $122\frac{22}{23}$ als voren.

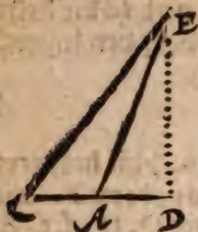

10. Item daer is een trianghel A.B.G. waer van A.C doet 36 / ende A.B 32. Hoe lanck sal moeten wesen een ander perpendiculum E.F / dat den inhoudt van den triangel B.E.F. maket 9? Antwoort/ die proportie A.B tegens A.C/is ghelijcken 1 teghens $1\frac{1}{8}$.

Settet daeromme voor B.E 1 ℞ / so sal E.F. moeten wesen $1\frac{1}{8}$ ℞ / multipliceert B.E met die helfte van F.E/ sal comen $\frac{9}{16}$ ℥ ghelijck 9 / ende 1 ℞ ghelijck 4 voor B.E/ daer toe doet den $\frac{1}{8}$en deel/comt $4\frac{1}{2}$ voor F.E.

---

11. Itẽ daer is een triangel A.E.C/waer van A.E is 13/A.C 4/ende E.C is 15. De vrage is/hoe vele de linie A.C be-

A. C behoort verlenghert te wesen omme te raken 't perpendiculum E. D? Antwoort / settet voor A. D 1 ℞ / D. C sal dan maken 1 ℞ + 4 / die Multipliceert in hem selven / comt 1 ʒ + 8 ℞ + 16 / die trecket van 't quadrat E. G / sal resten 209 — 8 ℞ — 1 ʒ / daer van √ is √209 — 8 ℞ — 1 ʒ voor het perpendiculum E. D / addeert nu 't quadrat A. D / welcke is 1 ʒ tot het quadrat E. D / welcke is 209 — 8 ℞ — 1 ʒ / sal comen 209 — 8 ℞ ghelijck 169 het quadrat van A. E / ende 1 ℞ sal dan gelijck zijn 5 voor A. D / ende E. D. sal dan wesen 12

Anders

Deur die 12ᵉ propositie des tweeden boecx Euclid. soo addeert het quadrat A. C tot het quadrat A. E / sal comen 185 / die treckt vant quadrat C. E 225 / sal resten 40 / die halveert / comt 20 / dat deelet af met A. G 4 / sal comen 5 voor A. D die verlengeringhe / omme te raken het perpendiculum E. D / welcke perpendiculum dan voorts maken sal 12 als voren.

95
Are. 35
7/20

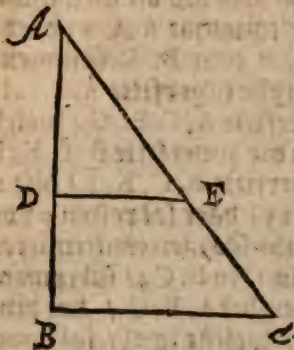
12. Item daer is eene langte rechts uptghemeten 95 roeden / daer af wilmen ghedeelt hebben 35 viercante roeden: Die vraghe is / hoe breedt die selve wesen sal / op dat het quadranghel soo men van dese ghegheven linie hebben wil / uptbrenghe die voorsz. 35 roeden? Facit / etc.

Settet

Settet voor die breede 1 ℞ / die gemultipliceert met die lengte alse is 95 roeden / sal comen 95 ℞ ghelijck 35 / ende 1 ℞ sal dan zijn $\frac{7}{19}$ roeden.

Proba.

Multipliceert 95 roeden die lengte met $\frac{7}{19}$ roeden van de breedte / sal comen als vooren 35 roeden.

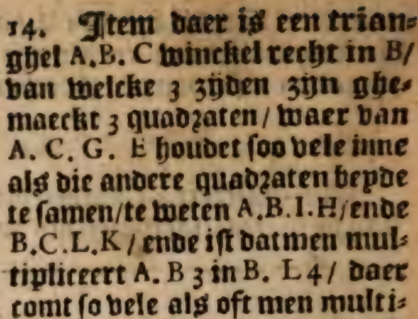

13. Item A. B doet 12 roeden / ende B. C 9 / ende is winckel recht in B / daer wil men afghemeten hebben 20 roeden / ende dat die linie D. E paralelle zy met den basis B. C. De vraghe is / hoe vele dat A. D ende D. E elcks a part wesen sal? Facit.

Settet voor D. E 1 ℞ / soo moet D. A wesen $1\frac{1}{3}$ ℞ / want B. C heeft proportie teghens A. B ghelijcken 1 teghens $1\frac{1}{3}$. Multipliceert die helfte van A. D met D. E / sal comen $\frac{2}{3}$ ℥ ghelijck 20 / ende 1 ℥ ghelijck 30 / ende 1 ℞ sal dan zijn $\sqrt{30}$ voor D. E / daer by doet $\frac{1}{3}$ alse is $\sqrt{3\frac{1}{3}}$ / sal comen $\sqrt{53\frac{1}{3}}$ voor die weerde van den $1\frac{1}{3}$ ℞ A.D.

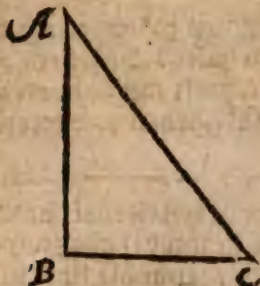
Proba.

Multipliceert die helfte van A. D alse is $\sqrt{13\frac{1}{3}}$ met D. E $\sqrt{30}$ / sal comen $\sqrt{400}$ / welcke is 20 voor den inhoudt A.D.E als vooren.

14. Item daer is een trianghel A.B.C winckel recht in B/ van welcke 3 zijden zijn ghemaeckt 3 quadraten/ waer van A.C.G.E houdet soo vele inne als die andere quadraten beyde te samen/te weten A.B.I.H/ende B.C.L.K / ende ist datmen multipliceert A.B 3 in B.L 4/ daer comt so vele als oft men multipliceerde I.B 3 in B.C 4/ende 'tquadrat A.C 25 doet so vele als beyde quadraten A.B ende B.L te samen / ende soo men treckt die selvighe superfitie A.B.I.H / welcke maket 9 / van de superfitie A.C.E.G / welcke is 25/ daer sal resten 16 voor die superfitie B.C.K.L. Ende soo men treckt die superfitie B.C.K.L/ alse 16 van de superfitie A.C.G.E 25 / daer sal resten 9 voor die superfitie A.B.I.H. Ende soo men multipliceert die helfte van A.B / welcke is $1\frac{1}{2}$ in B.C 4/ sal comen 6 voor den inhout van den trianghel A.B.C / dat divideert deur de helfte van A.C / welcke is $2\frac{1}{2}$ / sal comen $2\frac{2}{5}$ voor die linie B.D/ ende die distantie I.L maket soo vele als A.C/ende so men trecket een linie van H. in K/ die sal passeren deur B/eñ 'tquadrat van H.B geaddeert tot 'tquadrat van B.K/sullen te samẽ maken 50/welcke is 2 mael soo vele als 'tquadrat van A.C/addeert nu het quadrat van H:I alse 9 tot 'tquadrat I.C alse 49/ sal comen 58/daer van √ is √58 voor H.C/ Noch addeert het quadrat K.L alse 16 tot het quadrat L.A alse tot 49/sal comen 65/daer van √ is √65 voor A.K/ ende deur de 6e van desen/sal A.D maken $1\frac{4}{5}$/ende C.D $3\frac{1}{5}$/ende deur die 1e van desen sal comen √58 voor B.E/ende √65 voor B.G. eñ ist dat men treckt 'tquadrat F.G alse $\frac{256}{25}$ vant quadrat G.B 65/ daer sal resten $54\frac{19}{25}$ daer van √ is $7\frac{2}{5}$ voor B.F/ soo vele sal oock resten als men treckt het quadrat E.F/ welcke

welcke is $\frac{21}{25}$ vant quadraat E.B 58 / ende van de reste √/ is oock $7\frac{2}{5}$ voor B.F.

15. Item daer is een Toren A.B/ omme die welcke is ghegraven een grachte breedt 45 voeten / ende den Toren is hooch van den horizont B.C tot int hoochste venster A 60 voeten / hoe langhen ladder salmen moeten hebben omme te climmen int veynster van den voorsz. Toren? Fac. deur den eersten van desen sal comen 75 voeten voor A.C die ladders langte.

---

16. Item soo men seyt daer is een Toren hooch 60 voeten/ende een ladder is ghestelt aen den voors. Toren/ die welcke lanck is 75 voeten / die vraghe is / hoe vele distant den voet van de ladder staet van den grondt des Torens? Fa. deur die derde van desen sal comen 45 voeten voor B.C die distantie des ladders ende Torens.

---

17 Item soo men seyt / daer is een Toren / aen die welcke is ghestelt over een gracht een ladder / lanck wesende 75 voeten/eñ de gracht is breedt van den voet des ladders tot aen den Toren 45 voeten/De vrage is/ hoe hooch dat den Toren is tot boven op den top daer die ladder eyndet? fac. deur die 2e van desen 60 voeten.

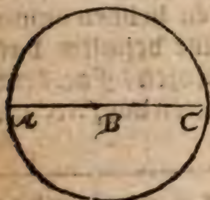
18. Item daer is een Toren hooch 60 voeten tegens den welcken is ghestelt eenen ladder van 75 voeten/ende den basis ofte distantie van den ladder tot aen den Toren is 45 voeten / hoe hooch salmen moeten die ladder opclimmen / op datmen hebbe ghepasseert 30 voeten

over

over die gracht. Spreket / 45 voeten die breede des grachts gheeft my 75 voeten die hoochde des ladders/ wat sal my geven 30 voeten? Facit 50 voeten sal hy die ladder op moeten climmen/etc.

---

19. Item soo men heeft geclommen 50 voeten op de ladder/ hoe hooch is men van den basis? Spreket / 75 voeten die hoochde van den ladder/geeft my 60 voeten/ de hoochde van den toren / wat sal gheven 50 voeten? Fac 40 voeten.

20. Item daer is een circkel/ waer van 'tpunct in de middel gheheeten wort den centre / ende die linie die daer passeert van d'eene eynde tot den anderen deur den centre / die wort geheeten den Diameter/ ende deur die inventie van Archimedes/ so is de proportie van den diameter tegheus die circumferentie des circkels soo vele als 7 tegens 22/ende ist dat men multipliceert die helfte van die cirumferentie met die helfte van den Diameter/ daer sal comen alle die superfitie ofte inhoudt besloten in desen circkel / als ick neme dat den Diameter van desen circkel doet 14. Spreket / 7 gheeft 22 in de circumferentie / wat 14? Fac. 44 voor die circumferentie van desen circkel/ waer van die helfte is 22 / die multipliceert voorts met die helfte van den Diameter A.B C. alse met 7 / sal comen 154 voor den inhoudt des circkels.

Anders.

Multipliceert die circumferentie / welcke is in desen 44 met den Diameter 14/ sal comen 116 / hier uyt den $\frac{1}{4}$ is 154 voor den inhoudt van desen circkel.

Anders

Anders

Multipliceert die circumferentie welcke is in desen 44 in sich quadrate / sal comen 1936 / hier upt die $\frac{7}{88}$ is 154 voor den inhoudt als voren.

Anders

Multipliceert den diameter welcke is in desen 14 quadrate in sich selven/comt 196/daer upt die $\frac{11}{14}$ is 154 voor den inhoudt als voren.

---

21. Item daer is een circkel / wiens circumferentie maket 44: Die vraghe is / hoe vele dat den Diameter van desen circkel maken sal? Fac. 14.

Settet 22 in de circumferentie/geeft 7 in den diameter/wat sal geven 44 inde circumferentie?fa.als voren.

---

22. Item daer is een circkel wiens superfitie ofte inhoudt is 154 / Hoe vele sal den Diameter / ende circumferentie wesen van desen circkel? Fa. etc.

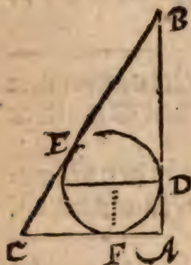
Settet den Diameter zy 1 ℞ / die circumferentie sal dan moeten wesen (deur die 20e van desen) $3\frac{1}{7}$ ℞ / multipliceert die helfte van 1 ℞ met die helfte van $3\frac{1}{7}$ ℞ / sal comen $\frac{11}{14}$ ʓ ghelijck 154 / ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn 14 voor den diameter des circkels / ende zyn circumferentie sal dan maken 44/etc.

---

23 Item daer is een Circkel wiens Diameter is 14 / den inhoudt sal dan wesen deur voorgaende calculatie 154.

Nu begheere ick te weten hoe vele den inhoudt van een recht viercant wesen sal / dat over alle zyden soo langhe is als den diameter desen circkel / te weten 14. Soo Multipliceert 14 in sich quadrate / sal comen 196 voor den inhoudt des quadrats / ofte neemt die $\frac{14}{11}$ upt

upt den inhoudt des circkels welcke is in desen 154. sal oock comen 196 voor den inhoudt des quadrats/ Ofte neemt die $\frac{3}{11}$ upt den inhoudt des circkels / welcke is in desen 42 / die addeert tot den inhout deses circkels alse is 154 / sal oock comen 196 voor den inhoudt des quadrats / daer elcker zijde soo lang af is als den Diameter des circkels.

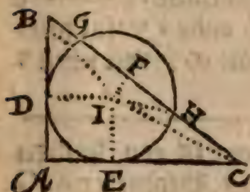
24. Item daer is een rechte linie lanck zijnde 31 / van de selvighe wilmen maken eenen trianghel winckelrecht in A/ omme in hem te sluyten eenen circkel die zijnen diameter wesen sal 5 / ende dat van elcken winckel tot de rakinge des circkels circumferentie/malcanderen gelijck sullen zijn / te weten / C.E sal ghelijck zijn C.F / ende B.E gelijck B.D/ende A.F gelijck A. D. Die vrage is/ hoe vele dat elcker zijde des triangels maken sal?

Weet dat die twee linien die daer comen van A/ die eene naer B/ende d'ander naer C/die raken die circumferentie in F ende in D / ende wort alsoo A. D ende A. F even lanck / van ghelijcken C.E ende C. F even langh. Item B. E ende B. D oock even lanck / Daeromme soo den diameter is 5 / A. F ofte A. D sal elcks doen $2\frac{1}{2}$ / ende soo men neemt voor C.F 1 ℞/ die C.E sal oock 1 ℞ doen / ende daer nae soo men treckt D.A/A.C/ ende C.E / welcke maecken te samen 5 + 2 ℞ van 31/ daer sal resteren 26 —— 2 ℞ voor B. D ende B. E te samen / waer van de helfte is 13 —— 1 ℞ voor B.D ofte B. E / ende B. A sal dan wesen $15\frac{1}{2}$ —— 1 ℞ / daer by addeert A. C 1 ℞ + $2\frac{1}{2}$ /ß sal comem 18 voor B.A ende A. C te samen/ dat selve ghetrocken van 31 / sal noch resten 13 voor B.C die hypotenusa.

Settet

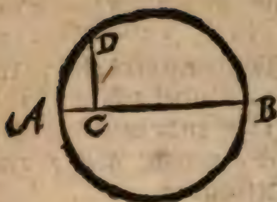
Settet nu dat B.A zp 1 ϰ / soo sal A.C moeten wesen 18—1 ϰ/ hare quadraten te samen geaddeert sullen maken 2 ʓ + 324—36 ϰ/hier van √ is V √.2 ʓ + 324—36 ϰ voor B.G/ dit is ghelijck 13/ Multipliceert elcx in sich quadrate / comt 2 ʓ + 324—36 ϰ ghelijck 169 / ende 1 ʓ + 77$\frac{1}{2}$ sal dan ghelijck zijn 18 ϰ/ende deur die derde aequatie sal 1 ϰ dan wesen 9 + √ 3$\frac{1}{2}$ voor A.B / ende 9—√ 3$\frac{1}{2}$ voor A.C/ welcke ghesocht is

---

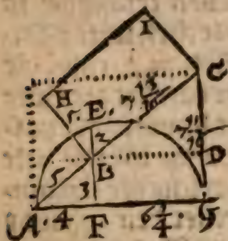
25 Item daer is een trianghel A. B.C winckel recht in A/ waer van A. B doet 27 / ende A.C 36 / ende B. C sal dan wesen deur die eerste van desen 45 / op welcken trianghel is ghesett eenen circkel/wiens Diameter maecket 24 / ende die circumferentie raecket die twee zijden A.B in D/ ende A.C in E/ eñ die hypotenusa passeert deur die circumferentie: De vraghe is / hoe vele dat wesen sal die partije H.G / die welcke die circumferentie begrijpt? Eerstelijcken soecket den inhoude van den trianghel A. B. C deur die vijfste van desen/ sal comen 486 / daer nae soo trecket uyt den centre des circkels 5 secrete linien/als D.I/I.E/B.I/I.C/ende I.F/ deur die welcke zijn ghemaeckt 4 superfitien / te weten/3 trianghelen ende een quadrat/ settet voor F.I 1 ϰ soecket alle die 4 superfitien hare inhouden / sal comen te samen 22$\frac{1}{2}$ ϰ + 378 ghelijck 486 / ende 1 ϰ sal ghelijck zijn 4$\frac{4}{5}$ voor I.F / die multipliceert in hem selven quadrate / comt $\frac{576}{25}$ / die neemt van 'tquadrat A.I welcke is 144/ende sal resten $\frac{3024}{25}$/ daer van √ is √ 120$\frac{24}{25}$ voor die linie H. F /die dupliceert / sal comen √ 48$\frac{21}{25}$ voor die partije G.H/welck ghesocht is.

26. Item

26. Item daer is eenen circkel / wiens Diameter A.B is 10 / ende het middel proportional D.C is 4 / hoe vele sullen maken die twee upterften A.C / ende C.B / elcx a part?

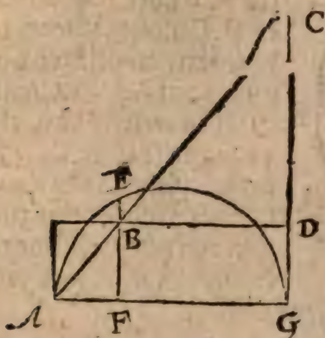
Settet voor A.C 1 ℞ / B.C sal dan makē 10 — 1 ℞ / die Multipliceert met malcanderen / comt 10 ℞ — 1 ℥ ghelijck 16 het quadrat van C.D / ende 1 ℞ sal ghelijck zijn 2 voor A.C / die trecket van 10 / rest noch 8 voor B.C.

27. Item daer is een halven circkel / wiens Diameter A.G is 10¼ / te weten A.F is 4 / ende F.G is 6¼ / op welcken halven circkel lepdt een Quadranghel B.C.H.I / alsoo dat A.B / F.E / ende H.B even lanck zijn: De vraghe is / hoe veele dat quadranghel B.H.I.C innehouden sal / ende voorts hoe vele dat maken sullen alle die ander linien?

Antwoort / Multipliceert A.F met F.G / comt 25 / daer van √ is 5 voor F.E het middel proportional / soo vele sal oock maecken A.F ende B.H. Soecket nu die linie F.B alsoo. Multipliceert A.B ende A.F elcks in hem selven quadrate / ende treckt het eene product van den anderen / blijft noch 9 / daer van √ is 3 voor die linie B.F / die neemt van F.E 5 / soo Rest noch 2 voor B.E. Nu alsulcke proportie als sick heeft A.F teghens F.B / alsoo heeft sick oock A.G teghens G.C. Spreket daeromme / 4 van A.F gheeft mp 3 van F.B / Wat sal gheven

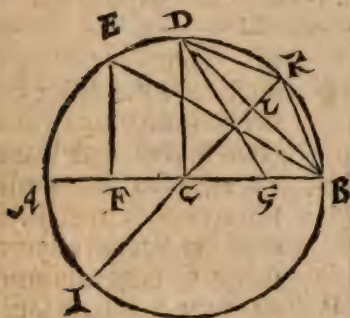
gheven $10\frac{1}{4}$ van A. G? Fac. $7\frac{11}{16}$ voor C. G. Noch soecket die linie C. B/ alsoo sprekende/ B. F 3 gheeft my A. B 5/ wat sal gheven $7\frac{11}{16}$ van C. G? Fac. $12\frac{13}{16}$ voor A. C/ daer van neemt die linie A. B 5/ sal noch resten $7\frac{13}{16}$ voor die linie B. C/ ofte addeert het quadrat B. D tot het quadrat van D. C/ ende van het product ghetrocken den √/ sal oock komen $7\frac{13}{16}$ voor die linie B. C/die selvige multipliceert met 5 van H. B/ sal komen $39\frac{1}{16}$ voor den inhout van den quadrangel B. C. I. H/ welcke gesocht is.

28. Item daer zijn 3 linien A. F/ F. E/ende F. G in continua proportione/ ende maecken te samen 14. ende soo men multipliceert A. F met F. E/ ende het product voorts met F. G/ daer sal comen 64/ ende A. B is so lanck als F. E. De vraghe is/ hoe vele dat maecken sal den inhoudt des triangels B. C. D/ ende oock hoe vele alle die andere linien?

Antwoort / trecket √ cc uyt 64/ comt 4 voor F. E het middel proportional/ soo vele is oock A. B/ die trecket van 14/ so blijft noch 10 voor A. F ende F. G/ die deelet in 2 deelen / sulcx is datmen multipliceert het eene met den anderen/datter so vele af come/als ofte men multipliceerde het middel proportional F. E in hem selven/ settet voor A. F 1 ℞/ soo moet dan F. G wesen 10—1 ℞/ die multipliceert met malcanderen/komt 10 ℞—1 ʒ ghelijck 16/ ende 1 ℞ sal gelijck zijn 2 voor A. F/ die neemt van 10/rest noch 8 voor F. G. Nu trect het quadrat van A. F/als 4 vā het quadrat A. B/welcke is 16/sal restē 12/

daer van √ is √ 12 voor F.B. Nu spreecket / 2 van A.F gheeft my √ 12 van F.B / wat sal gheven 10 van A.G? Fac. √ 300 voor G.C / daer van neemt D.G ofte F.B/ welcke is √ 12/ sal noch resten √ 192 voor D.C die helfte alse √ 48 multipliceert met 8 van D.B / sal comen √ 3072 voor den inhoudt des triangels B.D.C / die gesocht is.

29. Item daer is een circkel / wiens Diameter A.B doet 100000/ende D.C maket twee quadranten / in sulcker voeghen/ dat A.C/B.C/ende C.D maecken dan elcx 50000/dese linie C.D sal inden circkel gaen 6 male / ende maket een zyde van een ghelijckſydigen ses hoeck in eenen circkel/wiens Diameter maket 100000.

---

30 Item deelet den halven Diameter A.C in twee gelijcke deelen / elcx sal dan maken 25000 voor A.F ofte F.C/ multipliceert nu A.F 25000 met F.B 75000 / ende vant product ghetrocken √ / sal comen √ 1875000000 voor 'tmiddel proportional E.F. 'tselve quadrat gheaddeert tot 't quadrat B.F / ende uyt dat aggregat ghetrocken √ / sal comen 86602 voor B.E die zyde van eenen gelijck-sydigen triangel besloten in eenen circkel/ wiens diameter maeckt 100000.

31. Item addeert het quadrat D.C tot het quadrat C.B/ende uyt het aggregat treckt radix quadrata / sal comen

comen 70710 voor B. D die zijde van eenen ghelijckzij-dighen quadrats/besloten in eenen circkel/wiens diameter is 100000.

---

32. Item neemt die distantie van F. in D / welcke is ofte maket 55901 / ende streecketse uyt van F in G/ daer van neemt F.C 25000/ sal noch resten 30901 voor C.G/die zijde van een gelijcsijdigen thien hoecx besloten in eenen circkel/wiens diameter maket 100000.

---

33. Item addeert 'tquadrat C. G tot 'tquadrat C.D/ ende van het aggregat-ghetrocken √/ sal comen 58778 voor D. G / die zijde van eenen ghelijckzijdighen vijf hoecx besloten in eenen circkel / wiens diameter is 100000.

---

34. Item soo men deelet die linie van het quadrat B.D in L. K/ soo sal B.K ofte K. D maken die zijde van eenen ghelijckzijdigen acht hoecx / deelet den Diameter K.I in twee deelen/ sulcx dat soo men multipliceert d'een met den anderen / ende vant product ghetrocken √ datter af come 35355 / welcke is B.L / ofte die helfte van B.D deur die 31ᵉ van desen.

Settet voor K.L 1 ℞/so is dan L.I 100000—1 ℞/ die multipliceert met malcanderen / comt 100000 ℞—1 ℨ/ daer van √is √100000 ℞—1 ℨ gelijck 35355/ende 100000 ℞—1 ℨ is gelijck 1249976025/ ende deur die derde vergheljckinghe sal 1 ℞ gelijck zijn seer na by 14645 voor K. L / ende 85355 voor L. I. Addeert nu het quadrat van K. L tot het quadrat van L. B / ende trecket van het product √ / sal comen 38268 voor B. K die zijde van eenen gelijckzijdigen achthoecx/besloten in eenen circkel/wiens Diameter maket 100000.

35. Item daer is een circkel/ wiens diameter A.B is 100000/ omme daer inne te vinden een zijde van een ghelijck-sydigen seven hoecx / heptagon gheheeten/ so deelet 360 graden die gheele circumferentie deur 7/ sal comen 51 graden 26 minuten schaers voor den bogen D.B.E waer van die helfte maket 25 graden 43 minuten voor den boghen D. B ofte B.E/ waer van den sinus is 43392/ die selve dupliceert / comt 86784. Spreket nu/200000 den dubbelden sinus van den geheelen Diameter/op welcke die tafelen sinus zijn ghecalculeert / maken 100000 den Diameter in desen van A.B/ wat sal maken 86784? Fa. 43392 voor D. E die zijde van eenen ghelijcksijdigen seven hoecx besloten in eenen circkel/ wiens Diameter is 100000/ende also mach men vinden alle andere ghelijcke zijden die men maken wil in eenen circkel.

---

36. Item daer is een circkel/ wiens Diameter C.D is 12 / in de selvige is gemaeckt eenen gelijcksijdighen triangel A.B.C/so groot alst mogelycken is daer inne te brengen. Die vraghe is / hoe vele dat maken sal eene zijde des trianghels? etc. Antwoort/ deur die 30° van desen is gevonden dat den Diameter des circkels is 100000 teghens 86602 voor eene zijde des ghelycksydighen trianghels / sprekent daeromme/ 100000 den Diameter gheeft my 86602 een zijde des trian-

triangels/ wat sal my gheven 12 den diameter van desen byghesetteden circkel? Fac. $10\frac{4903}{12500}$ voor eene zijde des triangels/ en also mach men vinden alle andere gelijckzijdige 4 hoecken/ 5 hoecken/ 6 hoecken/ 7 hoecken 8 hoecken/ etc. gebruyckende by elcks hare proportien/ die sy hebben teghens haeren Diameter des circkels.

37. Item daer is een gelijck zijdighen vijfhoeck pentagon gheheeten/ waer van elcker zijde maecket 12/ Die vraghe is nae zijnen inhoudt/ soecket eerstelijcken met den passer (deur die linie C. K ende H. I) het centrum des circkels die alsulcken vijfhoeck in hem selven besluyten mach/ welcke is in A/ ende deur die 33[e] van desen is bevonden dat een zijde des vijfhoecx heeft proportie teghens den diameter des circkels/ ghelijcken 58778 teghens 100000/ sprekct daeromme/ 58778 gheeft 100000/ wat sal gheven 12? Fac. $20\frac{12220}{19389}$ voor den diameter van desen circkel E. F de helfte is $10\frac{6110}{2938}$ voor A. D/ van dit quadrat ghetrocken het quadrat D. G/ ende van de reste √/ comt $\sqrt{68\frac{1736146616}{8637713321}}$ voor A. G/ die multipliceert met die helfte van D.B alse met 6/ sal comen $\sqrt{2455\frac{211332929}{8637713321}}$ voor den inhoudt des trianghels A.D.B/ dat multipliceert voorts met 5/ komt $\sqrt{61381\frac{1010432 99}{8637713321}}$ voor den gheheelen inhoudt des pentagons/ ende is seer nae by $247\frac{94}{187}$.

Anders 38.

Neemt de Figuere van het 29[e] Exempel/ ende poseert voor den Diameter A. B aldaer 24/ soo is A. C

 ofte

ofte C. D 12 / F. C 6 / ende F. D deur die eerste van desen $\sqrt{180}$ / die settet van F in G / daer van neemt F. C 6 / restet noch $\sqrt{180} - 6$ voor C. G / die zyde van een ghelyckzydigen thien hoeck besloten in een circkel / wiens Diameter is 24 / dat quadrat C. G gheaddeert tot het quadrat van C. D / (in de figuere vant 29^e Exempel van desen) ende vant product $\sqrt{}$ / sal comen V $\sqrt{}$. 360 — $\sqrt{25920}$ voor D. G / die zyde van eenen ghelyckzydighen vyfhoeck besloten in eenen circkel / wiens Diameter is 24 / ende doet in minder proportie V $\sqrt{}$. 10 — $\sqrt{20}$ teghens 4.

Sprekct nu / V $\sqrt{}$. 10 — $\sqrt{20}$ een zyde des pentagons gheeft my 4 voor den Diameter des circkels / wat sal my gheven 12 eene zyde des pentagons in dese 37^e voorsz. sal comen $\frac{48}{V\sqrt{.10-\sqrt{20}}}$ divideert den teller deur den noemer als volghet.

V $\sqrt{}$ .10 + $\sqrt{20}$	V $\sqrt{}$ .10 + $\sqrt{20}$ binom des del.
V $\sqrt{}$ .10 — $\sqrt{20}$ binom des de.	48 den teller.
100	V $\sqrt{}$. 23040 + $\sqrt{106168320}$
20	(dit deelet nu af deur $\sqrt{80}$
	(sal comen V $\sqrt{}$ .288 + $\sqrt{16588\frac{4}{5}}$

$\sqrt{80}$ nieuwen divisor (voor E. F den Diameter van een circkel daer inne besloten is een pentagon elcker zyde wesende 12 / die helfte is V $\sqrt{}$. 72 + $\sqrt{1036\frac{4}{5}}$ voor A. D / den halven Diameter in de figuere van de 37^c van desen / van dat quadrat getrocken het quadrat D. G / eñ van de reste $\sqrt{}$ sal comen V $\sqrt{}$. 36 + $\sqrt{1036\frac{4}{5}}$ voor het perpendiculum A. G / dat selve gemultipliceert met die helfte van D. B alse is 6 / sal comē V $\sqrt{}$. 1296 + $\sqrt{1343692\frac{4}{5}}$ voor den inhoudt des trianghels A. D. B. Dat Multipliceert voorts met 5 / omme datter sulcke triangulen zyn 5 / sal comen V $\sqrt{}$ 32400 + $\sqrt{839808000}$ voor

den

den gheheelen inhoudt des pentagons / ende is seer nae by $247\frac{94}{125}$ als voorẽ / ende accordeert alsoo dese punctelijcke rekeninghe met die andere voorgaende.

39. Item daer is een gelijcsydigen seven hoeck / ofte heptagon geheeten / besloten in eenen circkel / waer van elcker zijde maket 8 / ende het centrum des circkels is F. die vrage is naer den inhoudt van desen heptagon?

Antwoort / deur die 35^e van desen is bevonden dat den Diameter des circkels heeft proportie tegens eene zijde des seven hoecks ghelijcken 100000 teghens 43392. Spreket dan / 43392 gheeft 100000 wat sal gheven 8? Fa. $18\frac{148}{339}$ / die helfte den Diameter / is $9\frac{74}{339}$ voor F. E / van dit quadrat ghetrocken 'tquadrat van E. C / ende van die Reste √ comt $\sqrt{68\frac{112261}{114921}}$ voor F. G / die Multipliceert met die helfte van E.D alse met 4 / comt $\sqrt{1103\frac{72361}{114921}}$ voor den inhoudt des trianghels E.F.D / die Multipliceert met 7 / sal comen $\sqrt{54077\frac{98059}{114921}}$ voor den gheheelen inhoudt des sevenhoecks / welcke is seer nae by $232\frac{68}{125}$.

40. Item daer is een halven circkel / wiens Diameter is A. B / in de selvighe is ghemaeckt eenen triangel / waer van C. D doet 27 / C. E 22 / ende D. E 10 / ende die circumferentie raket alle drie hoecken in D. C ende in E. Die vraghe is / hoe vele dat

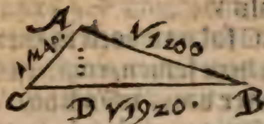
 sy

zy den Diameter van den voorſchreven halven circkel?

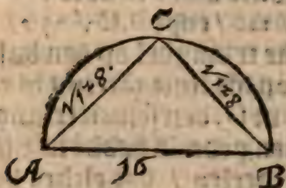
Antwoort/ eerſtelijcken ſoecket den inhout des trianghels deur die 4^e van deſen/ ſal comen $\sqrt{10785\frac{15}{16}}$ / die ſelvighe divideert met die helfte van C. D alſe met $13\frac{1}{2}$ (ofte met $\sqrt{\frac{729}{4}}$) ſal comen $\sqrt{59\frac{59}{324}}$ voor I.E / ende deur die 3^e van deſen / ſal comen voor I. D $6\frac{7}{18}$ / ende voor I.C $20\frac{11}{18}$ / ende die helfte van C. D is $13\frac{1}{2}$ / daer van trecket I.D $6\frac{7}{18}$/ſal noch reſten $7\frac{1}{9}$ voor I.F ofte H.G/ſettet nu voor F.G 1 ℞/die multipliceert in hem ſelvē/comt 1 ʒ/die addeert tot het quadraat D.F/ſal comē $182\frac{1}{4}$ + 1 ʒ/ daer van √ is V √. 1 ʒ + $182\frac{1}{4}$ voor die linie G.D/ ſo vele doet oock den halven Diameter G. B ofte A. G / nu addeert F.I ofte G.H/ welcke is $7\frac{1}{9}$/ tot den halven diameter A. G / ſal comen V √. 1 ʒ + $182\frac{1}{4}$ + $7\frac{1}{9}$ voor A. H/ noch trecket H.G/$7\frac{1}{9}$ van B.G/ſal reſten V √. 1 ʒ + $182\frac{1}{4}$ —— $7\frac{1}{9}$ voor B.H/ die twee ghetallen multipliceert met malcanderen/ ſo comt 1 ʒ + $131\frac{221}{324}$ / daer van √ is V √. 1 ʒ + $131\frac{221}{324}$ voor het middel proportional H. E / ende voorens is gevonden dat I.E maket $\sqrt{59\frac{59}{324}}$ / ende voor F. G ofte H. I is gheſtelt 1 ℞ / Ergo ſoo doet dan H.E 1 ℞ + $\sqrt{59\frac{59}{324}}$ / die is dan ghelijck V √. 1 ʒ + $131\frac{221}{324}$/ Multipliceert yeder zijde in ſich quadrate / ſal comen 1 ʒ + $131\frac{222}{324}$ gelijck 1 ʒ + $\sqrt{236\frac{236}{324}}$ ʒ + $59\frac{59}{384}$/ eñ $\sqrt{236\frac{236}{324}}$ ʒ ſal ghelijck zijn $72\frac{1}{2}$ / ende $263\frac{236}{324}$ ʒ ſal dan ghelijck moeten zijn $\frac{21025}{4}$ / ende 1 ʒ is ghelijck $22\frac{625}{3068}$ / ende 1 ℞ ſal ghelijck weſen $\sqrt{23\frac{625}{3068}}$ voor F.G ofte H. I / addeert nu het quadraat van F. D / welcke is $\frac{729}{4}$ tot het quadraat van F.G/ welcke is $12\frac{625}{3068}$/ſal comen $204\frac{348}{767}$ / daer van √ is $\sqrt{24\frac{348}{767}}$ voor die linie D.G ofte B.G den halven Diameter/die dupliceert/ ſal comen $\sqrt{817\frac{625}{767}}$ voor den gheheelen Diameter A.B/welcke gheſocht is.

---

41. Item

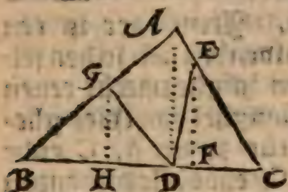

41. Item daer is eenen trianghel / waer van A.C doet √240 A.B √1200 ende B.C √1920. Die vrage is / hoe vele dat catecus A.D maken sal / en ooc hoe vele den gheheelen inhoudt van desen trianghel maecket? Antwoort / settet voor C.D 1 ℞ / soo moet dan D.B wesen √1920—1 ℞ / trecket nu het quadrat C.D van het quadrat A.C / daer sal soo vele resten als ofte ghy nemen het quadrat D.B vant quadrat A.B / ende sal comen 240—1 ℥ ghelijck √7680 ℥—1 ℥—720 / ende 1 ℞ sal ghelijck zijn √120 voor C.D / dat quadrat neemt vant quadrat A.C / sal noch resten 120 / daer van √ is √120 voor A.D catecus / die helfte alse √30 multipliceert met B.C √1920 / sal comen √57600 / welcke is net 240 voor den gheheelen inhoudt van desen trianghel.

42. Item daer is een halven circkel / in den selven is ghemaeckt eenen trianghel van twee ghelijcke zijden A.C ende B.C / ende alle drie zijden A.E / B.C / ende A.C maecken te samen universale √768 + √524288. Die vrage is / hoe vele dat elcker zijde a part maket? Antwoort / trecket √ van 768 + √524288 in deser maniere / neẽt die helfte vã 768 + √524288 / comt 384 + √131072 / eñ multipliceert elcker partye in hẽ selbẽ quadrate / sal comen 147456 eñ 131072 / treet 131072 van 147456 / sal noch restẽ 16384 / daer van √ is 128 / die addeert tot die 384 / comt 512 / Noch trecket ooc die selvige 128 van 384 / sal resten 256 / van welcke 2 producten

ten elcx bysonder getrockē dē√/comt 16+√512 voor alle die 3 zyden (welcke is so vele als V √.768 + √ 524288)
Settet nu dat A.C maket 1/B.C sal dan oock maken 1/ multipliceert elcx quadrate in hem selven/comt 1 eñ 1/ die addeert te samen/comt 2/daer van√ is√2 voor A.B.
Nu addeert alle drie zyden te samen/comt 2 + √2/ende spreket/2+√2gevē my 16+√512/wat sal my gevē 1 vā A.C? Fac. $\frac{16+\sqrt{512}}{2+\sqrt{2}}$ Omme nu die selvige 16 + √512 te deelen met die 2 + √ 2/ so Multipliceert den divisor met zyn residu alse met 2—√2 / sal comen 2 voor uwen deeler/Noch so Multipliceert 16 + √ 512 oock met die 2—√ 2/sal comen 32 + √2048—√512—√ 1024/ die deelet af met 2/sal comen 16 + √ 512—√ 128—√ 256/welcke is ofte maket √ 128 voor A. C. soo vele is oock B.C / ende A.B sal dan maken deur die eerste van desen 16/etc.

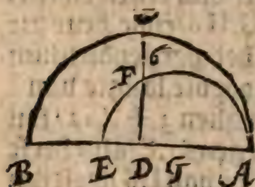
43. Item daer is een triangel/ waer van A.B doet √ 160/ A.C √ 110 / ende B.C √ 250 / in welcke trianghel op den basis ende op die linie catecus is een putte in D. den selven triangel wilmen gedeelt hebbē in 3 gelijcke deelen / dat elcker deel comen mach aen de putte voorsz. Die vraghe is / hoe vele dat die Perpendiculen sullen maecken die daer vallen sullen van E in F/ende van G in H?

Antwoort / settet voor B.D 1 ℞ / soo sal D, C wesen √ 250—1 ℞/maket na die 41ᵉ van desen/sal comen √ 90 voor B.D / ende √ 40 voor D.C / ende √ 70 voor het catecus A.D / ende deur die selvige 41ᵉ / sal comen √ 4375 voor den inhoudt des triangels A.B.C / die deelet in 3/ sal comen voor elcx zyn deel √ 486⅑√ Settet nu voor G.H 1 ℞

G. H 1 ℞ die helfte is $\frac{1}{2}$ ℞/ die multipliceert met B. D. alse met √ 90/sal comen √ $22\frac{1}{2}$ ʒ ghelijck √ $486\frac{1}{9}$/ ofte 1 ʒ ghelijck $21\frac{49}{81}$/ ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn √ $21\frac{49}{81}$ voor het catecus H.G/ van gelijcken soecket E.F / sal comen √ 10 ʒ ghelijck √ $486\frac{1}{9}$ / ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn √ $48\frac{11}{18}$ voor het catecus E.F.

44. Item daer is een circkel/wiens diameter is 15/ende daer is noch een ghelijcksydigen triangel A. B. C/ waer vanden catecus C.E doet oock 15/ ende den circkel begrijpt drie zijden van den triangel/ van de eene zijde so vele langte als van den anderen. Die vraghe is/ hoe vele dat zijn sal elcker zijde des trianghels afghesneden in den circkel / te weten/ hoe vele dat wesen sal H. G / neemt die helfte van den Diameter / welcke is.D.H/ende maket $7\frac{1}{2}$/noch neemt den $\frac{1}{3}$en deel van den catecus C. E / welcke is 5 voor die linie D.E / dat quadrat treckt vant quadrat D. H / ende van die reste √ is √ $31\frac{1}{4}$ voor E. H / die dupliceert / sal camen √ 125 voor G H/so binnen in den circkel afgesneden is.

45. Item daer is een halven circkel / waer van A. B is den diameter / op den selvighen is ghemaeckt noch eenen halven circkel/waer van den diameter is A. E / sulcks dat den grootsten circkel wesende ghedeelt in twee ghelijcke deelen/so passeert die linie C.D in F/ ende doet voor C.F 6/en die partije B.E is 9. Die vrage is/hoe vele dat zy elcker Diameter ? Antwoort/settet

voor

voor E.D 1 ℞/ die B.D ofte A.D sal dan maken 9 + 1 ℞ deur die 26e van desen / soo multipliceert E.D 1 ℞ met A.D 1 ℞ + 9/sal comē 1 ℨ + 9 ℞/daer van √ is V √. 1 ℨ + 9 ℞ voor het middel proportional des cleynen Circkels D.F / daer toe addeert 6 van C.F / sal comen 6 + V √. 1 ℨ + 9 ℞ voor den halven Diameter C.D ofte A.D/ welcke is dan gelijc 1 ℞ + 9/ende 1 ℞ sal dan gelijc zijn 3 voor D.E/die addeert tot 9 van B.E/sal comen 12 voor B.D/ ende 24 voor A.B / daer nae soo addeert E.D tot A.D/sal comen 14 voor A.E den minsten Diameter.

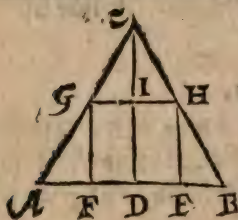
---

46. Item daer is een ghelijcksijdighen trianghel A.B.C / in welcke ghemaeckt is 6 Circkelen van eener grooten/ soo nae by malcanderen ghetrocken als het doenelijcken is/ende elcker Diameter is hoe 6. Die vrage is/ hoe vele dat maken sal een zijde van den triangel A.B.C? Antwoort/E.G/F./G/ ofte E.F is elcx voor hem selven 12 / want den Diameter van eenen circkel is 6/so moet dan E.G wesen 12/eñ G.H 6/ende deur die 2e van desen sal comen √ 108 voor het perpendiculum E.H/ daer van den $\frac{1}{3}$ deel is √ 12 voor die langte van I tot den centre S/ende T.S sal dan maken 3 + √ 12/Nu sulcke proportie als sick heeft I.S tegens I.E/also heeft sick ooc T.S tegens T.A/spreket/√ 12 van I.S geeft my 6 van I.E / wat sal my geven 3 + √ 12 van T.S? Facit 6 + √ 27 voor T.A/die dupliceert/sal comen 12 + √ 108 voor elcker zijde vādē triāgel A.B.C/welcke gesocht is.

---

47. Item

47. Item omme voorſ. queſtie te proberen / ſo mercket dat elcker zijde van den triangel A.B.C is bevonden te weſen 12+√108/ende weet dat de proportie van een zijde des triangels is tegens den diameter van elcker circkel gelijc 2 + √ 3 tegens 1/omme dan nu te weten hoe vele den diameter van de cleyne circkelen eene doen ſal/ſoo ſettet alſo/2 + √ 3 geven 1 / wat ſal geven 12 + √ 108 ? divideert 12 + √ 108 deur 2 + √ 3 alſoo/ multipliceert den diviſor met zijn reſidu / ſal comen 1 voor den deeler/Noch ſo multipliceert 12 + √ 108 oock met den reſidu van den diviſor alſe met 2—√ 3/ ſal comen 24—√ 324/ ofte 6 voor den Diameter des circkels/welcke gheſocht is.

48. Item daer is een gelijcſijdigen triangel A.B.C/waer van elcker zijde doet 8 / in welcke ghemaeckt is een quadrat ſoo groot als men daer inne maken mach. Die vraghe is / hoe vele dat eene zijde des quadrats maken ſal? Antwoort/ſoecket deur die 2ᵉ van deſē 'tperpendiculum C.D/ſal comen √ 48/ ſettet nu voor D.I ofte H.E 1 ℞/ſo moet dan I.C weſē √ 48— 1 ℞/die multipliceert met die helfte van G.H/ als met ½ ℞ / ſal comen √ 12 ʓ—½ ʓ voor den inhoudt C.G.H. Noch Multipliceert 1 ℞ van G.F in hem ſelven / comt 1 ʓ voor den inhoudt vant quadrat. Nu A.F ende B. E maken te ſamen 8—1 ℞/ die multipliceert met die helfte van H.E alſe ½ ℞ / ſal comen 4 ℞—½ ʓ voor den inhoudt van A. F. G ende B.E. H te ſamen / addeert nu alle deſe producten te ſamen/ſal comen √ 12 ʓ + 4 ℞ ghelijck √ 678 (welcke is den geheelen inhoudt des triangels)ofte √ 12 ʓ gelijck √768—4 ℞/Multipliceert elcx in hem ſelven quadrate comt 12 ʓ gelijck 768—√ 49152 ʓ + 16 ʓ/ ofte 4 ʓ + 768 gelijck

gelijck √49152 ȝ/multipliceert noch elcx in hem selven quadzate/comt 49152 ȝ gelijc 16 ȝȝ + 6144 ȝ + 589824/ ende 1 ȝȝ sal dan gelijck zijn 2688 ȝ − 36864/ Multipliceert die helfte van 2688 ȝ in hem selven verlatende het teecken ȝ/sal comen 1806336 / daer van trecket 36864/ daeromme dat het heeft het teecken — / ende sal Resten 1769472/daer van √ is √1769472/die selve trecket van die helfte van de middelste quantiteyt alse van 1344/ sal comen voor die weerde van een ȝ √1344 − √1769472/ eñ 1 ℞ sal dan gelijc zijn/universale √1344 — √1769472.

• Item omme dē √ te treckē van de 1343 — √1769472/ soo volghet die 42ᵉ van desen / sal comen √768 —— 24 voor die extractie/ ende so vele sal maken een zijde des quadzats welcke ghesocht is / ende is seer nae by $3\frac{89}{125}$/ etc.

Anders 49.

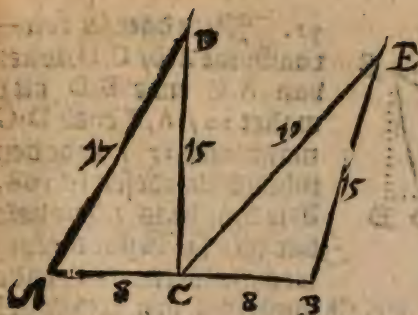
Multipliceert C. D √48 met 8 van A.B / sal comen √3072 / dit selve divideert deur C. D ende A. B te samen alse is in desen 8 + √48/sal comen √768 — 24 voor eene zijde des quadzats.

Item soo C. A in de voorsz. trianghel dede 13 / A. B 14 / ende C.B 15 / ende men wilde weten hoe vele eene zijde des grootsten quadzats doen soude/ so men in desen triangel beschzijven mach/ soo soecket eerstelijcken het perpendiculum C. D deur die 6ᵉ van desen / comt 12 / dat Multipliceert met A.B 14/sal comen 168 / dit divideert in C.D ende A.B/ welcke is in desen 26 / sal comen $6\frac{6}{13}$ voor een zijde des quadzats/soo men in desen Triangel beslupten mach.

Ofte maket naer het voorgaende Exempel / te weten/ deur het 48 van desen / sal oock comen $6\frac{6}{13}$ voor een zijde des quadzats.

---

50. Item

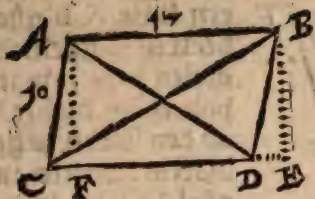

50. Item daer is een linie A.B ghedeelt in 2 ghelijcke deelen in C / waer van elcks maket 8/ op den selven is gemaeckt eenen trianghel A.C. D. winckelrecht in C/ waer van A. C doet 8 / ende A.D 17/ende C.D 15 /zijn inhoudt is dan 60/ Nu soo is den hoeck D ghebogben naer den basis toe in E / alsoo dat alle den inhoudt niet meer en maecket dan $\sqrt{3276}$/ ende die B. E is soo langh als die D. C / ende B. C soo langh als A. C. Die vraghe is / hoe vele dat maken sal die linie C.E? Fac.etc.

Settet voor E. C 1 ℞ / ende addeert deur die 4^e van desen alle drie zijden te samen / sal comen 23 + 1 ℞/die helfte is $11\frac{1}{2}$ + $\frac{1}{2}$ ℞/ daer van neemt elcx zijn zijde/restet noch $3\frac{1}{2}$ + $\frac{1}{2}$ ℞ / $\frac{1}{2}$ ℞—$3\frac{1}{2}$ / ende $11\frac{1}{2}$—$\frac{1}{2}$ ℞ / die Multipliceert met $11\frac{1}{2}$ + $\frac{1}{2}$ ℞ / comt $132\frac{1}{4}$—$\frac{1}{4}$ ʒ / Noch multipliceert $3\frac{1}{2}$ + $\frac{1}{2}$ ℞ met $\frac{1}{2}$ ℞—$3\frac{1}{2}$ / sal comen $\frac{1}{4}$ ʒ—$12\frac{1}{4}$/ die multipliceert noch met $132\frac{1}{4}$—$\frac{1}{4}$ ʒ / sal komen $36\frac{1}{8}$ ʒ—$\frac{1}{16}$ ʒʒ—$1620\frac{1}{16}$/daer van √ is V √.$36\frac{1}{8}$ ʒ—$\frac{1}{16}$ ʒʒ—$1620\frac{1}{16}$ voor den geheelen inhoudt van den triangel B.C.E/welcke is dan gelijck $\sqrt{3276}$/ende $\frac{1}{16}$ ʒʒ + $4896\frac{1}{16}$ is gelijck $36\frac{1}{8}$ ʒ/ende 1 ʒʒ + 78337 is gelijck 578 ʒ/ende deur die derde vergelijckinghe sal comen 361 voor die weerde van 1 ʒ / ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn 19 voor die linie C.E.

---

51. Item

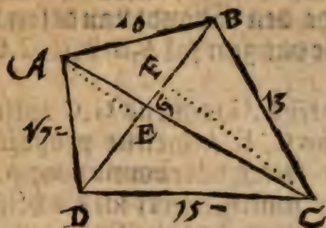

51. Item daer is een romboide A.B/ C.D/waer van A.C ende B.D elcx maket 10 / A.B ende D.C maket elcx 17 / ende den inhoudt van desen is 168. Die vraghe is / hoe vele dat zijn sal beyde diameters / te weten B.C / ende A.D / elcx a part?sa etc. Aenghesien den trianghel A.B.C soo groot bevonden wordt als den trianghel B.C.D / ende oock den trianghel A.B.D soo groot als den trianghel A.C.D/soo settet voor B.C 1 ꝝ/ ende soecket den inhoudt van den trianghel A.B.C deur die 4e van desen/sal comen √ $48\frac{10}{16}$ ʓ —— $\frac{1}{16}$ ʓʓ —— $2232\frac{9}{10}$ ghelijck 84 den halven inhoudt des quadranghels / ende 1 ʓʓ + 148617 sal ghelijck zijn 778 ʓ / ende deur die derde vergheliickinghe sal comen 441 voor 1 ʓ / ende 1 ꝝ sal ghelijck zijn 21 voor B.C / ende √ 337 voor A.D.

Anders / set voor B.E 1 ꝝ / dat multipliceert met A.B/comt 17 ꝝ ghelijck 168 / ende 1 ꝝ ghelijck $9\frac{15}{17}$ voor B.E / treckt het quadrat B.E vant quadrat B.D / ende van die reste √ / sal comen $1\frac{9}{17}$ voor E.D / die doet tot D.C 17 / sal comen $18\frac{9}{17}$ voor die linie C.E / dat quadrat gheaddeert tot het quadrat van B.E / ende vant product √ ghetrocken / sal comen 21 voor B.C / neemt C.F van C.D / sal noch resten $15\frac{8}{17}$ voor D.F / dat quadrat gheaddeert tot het quadrat A.F / ende van het product √ ghetrocken / comt √ 337 voor A.D / als boven

---

52. Item

52. Item daer is een quadrat irregulier / waer van D.C doet 15 / B.C 13 / A.B 10 / ende A.D √ 72 / ende den Diameter D.B is 14 / Die vraghe is / hoe vele dat zijn ſal die diogonael linie A.C? Antwoort / ſettet voor E.D 1 ℞ / ſoo moet dan E.B weſen 14 — 1 ℞ / treckt het quadrat D.E vant quadat A.D / daer ſal ſoo vele reſten als ofte men treckt het quadrat B.E vant quadrat A.B / ende ſal comen 72 — 1 ʒ gelijck 28 ℞ — 1 ʒ — 96 / ende 1 ℞ ſal dan ghelijck zijn 6 voor D.E / ende 8 voor E.B / neemt nu 'tquadrat D.E vant quadrat A.D / ende van de reſte √ is 6 voor A.E / van gelijcken ſoecket C.F / ſettende voor B.F 1 ℞ / ende voor FD 14 — 1 ℞ / ſal comen 169 — 1 ʒ gelijck 28 ℞ + 29 — 1 ʒ / eñ 1 ℞ gelijck 5 voor B.F / en 9 voor F.D / daer van neemt 6 van D.E / ſoo reſtet noch 3 voor E.F.

Nu trecket quadrat B.F vant quadrat B.C / ende van die reſte √ / is 12 voor C.F. Multipliceert nu C.F 12 in E.F 3 / comt 36 / die divideert in het aggregat beyder linien A.E eñ F.C (welcke maken te ſamen 18) ſal comen 2 voor F.G / die neemt van E.F 3 / ſoo reſtet noch 1 voor E.G / addeert nu dat quadrat A.E tot het quadrat E.G / ſal comen 37 / daer van √ is √ 37 voor A.G. Noch addeert het quadrat F.G tot het quadrat F.C / ende vant product ghetrocken √ / comt √ 148 voor die hypotenuſa C.G / die oddeert nu tot die A.G √ 37 / ſo ſal comen in als √ 333 voor die linie A.C / welcke gheſocht is / etc.

---

53. Item daer is een quadrangel irrigulier A,B.C.D / als voorgaende figuere bewijſt / waer van A.G maket

√37/ ende G.C √148/ ende B.D 14 / ende D.G ende G.B zijn effen lanck / ende den inhoudt van desen is 126. Die vraghe is hoe vele dat zijn sal A,B/B,C/C.D/ ende A.D.etc.

Antwoort/ alsoo sick heeft A.G teghens G.C / alsoo heeft sick oock A.E teghens C.F / welcke proportie is ghelijck 1 teghens 2 / settet daeromme voor A.E 1 ℞/ so moet F.C wesen 2 ℞/ multipliceert nu die helfte van B.D met FC / comt 14 ℞/ noch die helfte van B.D met A.E / comt 7 ℞ / die twee producten te samen maken 21 ℞ voor den gheheelen inhoudt van desen quadranghel/welcke is ghelijck 126/ende 1 ℞ sal dan ghelijc zijn 6 voor A.E/ende 12 voor C.F/ trecket nu 'tquadrat van C.F vant quadrat van C.G/ende van die reste √ is 2 voor F.G.

Item het quadrat A.E ghetrocken vant quadrat A.G/ ende van die reste √ / comt 1 voor den basis G E/ die trecket van G.D 7/ soo restet noch 6 voor D.E. Noch trecket F.G 2 van B.G 7/restet noch 5 voor B.F/addeert nu het quadrat C.F tot het quadrat B.F/ende vant product √ is 13 voor B.C.

Item het quadrat D.F gheaddeert tot het quadrat C.F/ende vant product √ is 15 voor C.D.

Item het quadrat D.E gheaddeert tot het quadrat A.E/ende vant product √ getrockē/comt √ 72 voor A.C.

Item het quadrat E.B gheaddeert tot het quadrat A.E / ende vant product √ ghetrocken / comt 10 voor A.B / dat probeert alsoo deur die vierde van desen / sal comen voor den inhoudt B.C.D 84/ ende voor den inhoudt A.B.D 42 / die addeert tot 84/ comt als voor 126 voor den gheheelen inhoudt.

Anders / addeert A.E tot C.E / comt 18 / die multipliceert met die helfte van B.D / comt oock als vooren 126 voor den gheheelen inhoudt.

---

54. Item

45. Item daer is een figuere A.B.C. D.E. waer van B.C doet 20/ G.D 10/ A.B 32/ A.E 7/ ende E.D √937/ Die vraghe is/ hoe vele dat zijn sal het perpendiculum D.H? Antwoort settet voor K.G ofte B.H 1 ℞ / soo vele sal oock maecken C.F / ende G.E sal dan wesen 32—1 ℞/dat quadraat neemt vant quadraat D.E/ ende van die reste √ is —V √.64 ℞—1 ȝ—87 / voor het perpendiculum D.G/ die addeert tot G.H/ welcke is 7/ sal comen 7 + V √.64 ℞—1 ȝ—87 voor D.H. Nu treet het quadraat F.C alse 1 ȝ vant quadraat C.D / ende van de reste √ / comt V √.100——1 ȝ voor D.F / die addeert tot F.H ofte B.C. comt——20 + V √.100——1 ȝ voor D.H. welcke is ghelijck 7 + V √.64 ℞—1 ȝ—87 ofte V √.64 ℞——1 ȝ—87 gelijck 13 + V √.100——1 ȝ/ Multipliceert elcker zijde in sick quadrate als volget.

13 + V √.100—— 1 ȝ
13 + V √.100—— 1 ȝ

100—— 1 ȝ
169 + V √/16900——169 ȝ
+ V √.16900——169 ȝ

269——1 ȝ + V √.67600——676 ȝ

sal comen 64 ℞——1 ȝ——87 ghelijck 269—1 ȝ + V √. 67600—676 ȝ ofte V √.67600—676 ȝ gelijc 64 ℞—356/ multipliceert elcke partije wederomme in hem selven quadrate / sal comen 67600——676 ȝ ghelijck 4096 ȝȝ —45568 ℞+126736/ofte 4772 ȝ+59136 gelijc 45568 ℞/ ende 1 ȝ + $12\frac{468}{1193}$ sal dan ghelijck zijn $9\frac{655}{1193}$ ℞/ ende deur

 die

die 3ᵉ verghelijckinghe sal 1 ℞ maken 8 voor K.G / ofte C.F / dat quadraat ghenomen vant quadraat D.C / ende van de restt getrocken √/comt 6 voor D.F / die addeert tot H.F / ofte C.B 20 / sal comen 26 voor het perpendiculum D.H/welcke ghesocht is.

---

55. Item omme den inhoudt van die voors. figuere te vinden/so multipliceert A.E 7 met A.B 32/comt 224 voor het quadranghel A.E.B.K. Noch multipliceert G.K 8 met C.K 13 / sal comen 104 voor den quadranghel G.K.F.C. Noch multipliceert die helfte van D.G alse $9\frac{1}{2}$ met G.E 24 / sal comen 228 voor den triangel E.G.D. Noch multipliceert die helfte van D.F alse 3 met C.F 8/ comt 24 voor den inhoudt des triangels D.C.F/ addeert nu alle 4 producten te samen / sal comen in als 580 voor den inhout van voorgeschreven figuere.

56. Item daer is eenen triangel agus/waer van A.B doet 13 / B.C 14/eñ A.C 15/in welcken triangel een vogelstenghe op ghericht is / sulcker wijse dat tot aen den voghel upt elcker hoeck des veldts A.B.C maket $53\frac{1}{8}$. Die vraghe is/ hoe hooch den voghel boven der eerden verhooget is ? Antwoort/ eerstelijcken salmen maecken eenen circkel daer alle 3 hoecken A. B. C in de circumferentie des circkels begrepen worden/ ende trecket upt elcken hoeck nae den centre des circkels een blinde linie/ so hebdy A.F.F.C/ ende B.F/alle effen lanck/ eñ elcx is so vele als den halven diameter des circkels / omme die selvige te vinden so settet voor F.G 1 ℞/dat quadraat addeert tot 'tquadraat van C.G/eñ vant product √ sal comen V√.1 ʒ + 49 voor den halven diameter C. F / eñ deur die 6ᵉ van desen sal B.D maken 5/ende A.D 12/eñ C.D 9/ so moet dan D.G wesen

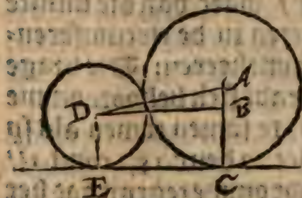
wesen 2/so vele is ooc E.F/die addeert nu tot V√.1℥+49 den halven diameter sal comen 2+V√.1℥+49 voor K.E/ Noch trecket die selvige 2 van den halvē diameter/sal noch resten V√.1℥+49−2 voor H.E. Nu multipliceert H.E met K.E/ sal comen 1℥+45 / daer van √ is V√. 1℥+45 voor het middel proportional A.E/eñ boven is ghevonden voor A.D te wesen 12 / ende voor F.G ofte E.D is ghestelt 1℞ / soo moet dan wesen A.E 12−1℞/ die zijn gelijc V√.1℥+45 / Multipliceert elcx in hem selvē quadrate/sal comē 1℥+45 gelijck 144−24℞+1℥/ ende 1℞ sal gelijc zijn $4\frac{1}{8}$ voor G.F/ dit quadrat addeert tot het quadrat C.G / ende van het product √ / comt $8\frac{1}{8}$ voor C.F den halven diameter / dat probeert alsoo/den inhoudt des trianghels A.F.C is . . . $23\frac{7}{16}$

ende den inhout des triangels F.B.C sal maken — $28\frac{7}{8}$

ende den inhout des triangels A.B.F sal maken — $31\frac{12}{16}$

somma te samen is. . . . 84 so vele sal oock comen alsmen A.D 12 Multipliceert met die helfte van B.C 7/etc.

Omme nu te vinden hoe hooch den voghel boven der aerden staet / soo multipliceert $8\frac{1}{8}$ van C.F in hem selven quadrate / comt $\frac{4225}{64}$ / die neemt van 'tquadrat $53\frac{1}{8}$(welcke is die hypotenuse van C tot aen den vogel) ende van die reste √ sal comen $52\frac{1}{2}$ / so hooch is den vogel verhooget van den horizont / ofte van der aerden.

57. Item daer zijn twee raderen / waer van 'teene is hooch 7 ende 'tander 5 voeten / die selvighe hebben eene distantie te doene van 4400 voeten : Die vrage is / hoe menichmael elcx hem ommekeeren sal omme die distantie te vollenbrenghen ? Antwoordt/

 deur

deur die 20° van desen sullen die circumferentien maken 22 eñ $15\frac{5}{7}$/divideert nu die 4400 deur 22/ sal comen 200 / soo menichmael sal het grootste wiel omme gaen/ daer nae soo deelet oock 4400 deur $15\frac{5}{7}$ / sal comen 280/ soo menichmael sal het cleynste wiel omme gaen / etc.

---

58 Item daer zijn 2 wielen ofte raderen / waer van de grootste zijn circumferentie maket 22/ende de cleynste circumferentie doet $15\frac{5}{7}$ / Die vrage is hoe menichmael 'tgrooste radt sick ommekeeren sal/ omme te loopen soo vele weechs/ als 'tcleynste gedaen heeft in 280 male ommekeerens? Fa. etc. Multipliceert 280 met $15\frac{5}{7}$ soo comt 4400 / die divideert deur 22 die circumferentie des grootsten radts / sal comen 200/ ende so menichmael sal sick het grooste radt ommekeeren.

---

59. Item daer zijn 2 raderen / waer van den eenen zijn diameter is 7 ende den anderen 5 voeten/ ende die circumferentie raken malcanderen: Die vrage is/ hoe vele dat zijn sal die distantie C.E? Antwoort / trecket een linie secrete van A in D/ welcke maket 6/ want den halven diameter vant grooste radt is $3\frac{1}{2}$/eñ vant cleynste ist $2\frac{1}{2}$ voet / maket te samen 6 voet voor A. D. Item D. E ofte B.C is $2\frac{1}{2}$ / die neemt van A.C $3\frac{1}{2}$ / soo restet noch 1 voor A. B / trecket nu het quadraat A.B vant quadraat A.D/ende van de reste √/is √ 35 voor D.B ofte C.E.

60. Item daer zijn 2 raderen / waer van die minste heeft $15\frac{5}{7}$ ende die meeste 22 voeten in de circumferentie/eñ die eene doet die ander ommekeeren: Die vrage is / hoe menichmael 'tgrootste radt sick behoort omme te keeren/tot dat sy wederomme te samen comen als sy eersten waren? Antwoort/ deelet 22 deur $15\frac{5}{7}$/ comt $1\frac{2}{5}$/ so dickwils keert het minste radt omme tegens dat het grooste sick eenmal ommekeert / ende alsdan so vinden sy sick wederomme als sy te voorens waren / ende als het

het grooste sick ommekeert 5 mael / soo keert sick het cleynste daer teghens omme 7 male.

61. Item daer is een boghe A.D.C.B / waer van A.B.C doet 8/ende D.B doet 2/ hoe vele is den Diameter van den geheelen circkel daer desen bogen inne af ghesneden is?

Antwoordt / Multipliceert A.B quadrate in hem selven/ comt 16/ die deelet deur B.D 2/ sal comē 8 voor B.F/ daer toe doet D.B 2/ sal comen 10 voor den gheheelen diameter des circkels.

---

62. Item daer is een boge A.D/C.B/ waer van D.B sagita maket 2 / ende den diameter van den gheheelen circkel daer desen boge in afgesneden is maket 10/De vrage is / hoe vele dat maken sal coorde A.B.C ? Antwoort/aengesien den diameter vanden geheelen circkel maket 10 / soo is A.E ofte E.D den halven diameter 5/ die multipliceert quadrate in hem selven/comt 25/daer van neemt het quadrat B.E als 9 soo rest noch 16/ daer van √ is 4 voor A.B/soo moet dan A.B.C maken 8.

63. Item daer is een boge A.D.C / waer van A.B.C coorda maket 8 / ende den diameter van een geheelen circkel daer desen boghe inne afgesneden is maket 10/ De vraghe is / hoe veel dat wesen sal sagita D.B?

Antwoort / A.E maket 5 den halven diameter / die multipliceert in hem selven comt 25 daer van treckt 'tquadrat A.B alse 16/ende van die reste √/comt 3 voor B.E / die neemt van D.E 5 den halven diameter / soo restet noch 2 door B.D.

---

64. Item daer is een boge A.D.C.B/waer van A.B.C coorda maket 8 voeten/eñ sagita B.D 2 voetē: Die vrage is/hoe vele zijnen boge A.D.C inde cromde wesē sal?

Antwoort / den diameter des geheelen circkels D.F daer desen boghe inne afghesneden is / maket deur die 61e van desen 10 / ende den halven Diameter E.A sal dan wesen 5 / welcke linie A.E maket den gheheelen sinus / daer die tafelen van sinus op gecalculeert zijn / ende doet 100000/ spreket/5 van H.E ofte A.E geeft my 100000 den geheelen sinus/ wat sal gheven 4 van A.B? Fac. 80000 / waer van zijnen boghe maket 53 graden 8 minuten / omme nu te weten hoe vele dat in voeten maken sal/so spreket/ 7 geeft 22/ wat sal geven 10? Fac. $31\frac{3}{7}$ voeten voor die circumferentie van den gheheelen circkel A.D.C. G. F.H / die deelet in 4 / comt $7\frac{6}{7}$ voeten voor den boghe H.A.D / welcke is een quadrant ende maket 90 graden. Nu spreket / 90 graden van H.A.D geven my $7\frac{6}{7}$ voeten / wat sal my geven 53 graden 8 minuten van A.D? Fac. $4\frac{1207}{1890}$ voeten voor den boghe A.D / die dupliceert / sal comen $9\frac{262}{945}$ voeten voor die cromde A.D.C/welcke ghesocht is.

---

65. Item omme nu te vinden den inhoudt van alsulcken boghe A.D.C.B / waer van A.B.C coorda maket 8 /A.D.C circumferentie doet $9\frac{262}{945}$ / ende sagita B.D doet 2 / soo soecket deur die 61e van desen den Diameter van een geheelen circkel daer desen boghe inne afgesneden is / sal comen 10 voor D.F den gheheelen diameter des circkels / Merckt voorts soo wanneer twee linien tot den centro des circkels loopen / alse is A.E ende E,C / soo wort die begrepen veldinghe van sulcke twee linien / ende den circkel A.D.C altijts gevonden deur die helfte van de circumferentie A.D.C ghemultipliceert met die helfte van den geheelen diameter des circkels/het zy ofte alsulcken stucke meerder ofte min-

der

der is dan eenen halven circkel / Multipliceert dan $4\frac{1207}{1890}$ die helfte van den boge A.D.C met 5 die helfte van den Diameter des gheheelen circkels/sal comen $23\frac{73}{378}$ voor den inhout van A.D.C.E/ daer van trecket nu den inhout des triangels A.C.E/welcke is 12/so restet noch $11\frac{73}{378}$ voor den inhout van alsulcken boghe A.B.C.D.

Item omme te weten hoe vele den inhoudt van A.F.C.B.A zijn sal / soo weet dat deur die 64ᵉ van desen is die geheele circumferentie bevonden $31\frac{3}{7}$ / ende deur die selve 64ᵉ is den boge A.D.C bevonden $9\frac{262}{945}$ te wesen/ soo moet dan die crombe van A.H.F.G.C wesen $22\frac{143}{945}$/ daeromme soo multipliceert de helfte van A.H.F.G.C alse $11\frac{143}{1890}$ met 5 de helfte van dē diameter des circkels/ sal comen $55\frac{143}{378}$ voor den inhout E.F.C ende E.F.A/daer toe doet nu den inhout des triangels A.E.C alse 12/ sal comē $67\frac{141}{378}$ voor dē inhout van den boge A.F.C B.A/welcke gesocht is/daer toe addeert den inhout van den cleynen boghe A.B.C.D/welcke is $11\frac{73}{378}$/sal comen $78\frac{4}{7}$ voor den inhout des geheelen circkels/wiens diameter maket 10/eñ deur die 20ᵉ van desen/sal ooc comen $78\frac{4}{7}$ voor dē inhout des circkels/welcke ic hebbe willen proberē.

66. Item omme te maken eene superfitie ovale / soo maecket 2 circkelen van eener grootten / ende dat die circumferentie passere deur den centre van d'ander / die selvighe circumferentien sullen sick over malcanderen snijden in A ende B/ alsoo sonder den passer te veranderen / settet den eenen voet in A / ende met den anderen voet maket een teecken in H ende I/

ende upt B maket die teeckens G.K / daer nae soo settet den eenen voet des passers in A/ ende met den anderen maket eenen boge van G in K/ ende upt B eenen boghe van H in I/ ende sult hebben ghemaeckt eene superfitie ovale/waer van den inhoudt wy begeeren te vinden so sette ic voor exempel/ dat den Diameter eenes circkels F.E maket 14 / soo moet dan den inhoudt des circkels F.G.B.E.A.H maecken deur die 20e van desen 154/ soo veele is oock den inhoudt van den anderen Circkel I.K.B.C.A.I.L / daer van treckt dat ovael A.C.B.E.A/ sal blijven den inhoudt van A.I.L.K.B.E.A / omme nu 'tselve ovael A.C.B.E.A te vinden / soo mercket dat A.E ofte E.C maecket die helfte van den Diameter eens circkels/ welcke is in desen 7/ soo is dan E.D ofte D.C $3\frac{1}{2}$/ ende deur die 2e van desen / comt $\sqrt{36\frac{3}{4}}$ voor A.D/soo vele is oock D.B. Mercket noch dat A.C ofte C.B inde cromde elcx is $\frac{1}{8}$en deel des circkels/welcke beloopt van 44 die geheele circumferētie $7\frac{1}{3}$ voor B.C ofte C.A/eñ $14\frac{2}{3}$ voor die cromde A.C.B/ eñ deur die 65e van desen/sal comen $51\frac{1}{3}-\sqrt{450\frac{3}{16}}$ voor den boge A.C.B.D.A/ so vele moet oock maken den anderen boge A.E.B.D.A. is te samen $102\frac{2}{3}-\sqrt{1800\frac{3}{4}}$ voor dat cleyne ovael A.C. B.E.A/die trecket van 154/ sal noch resten $51\frac{1}{3}+\sqrt{1800\frac{3}{4}}$ voor den inhoudt van A.I.L.K.B.E.A / die addeert noch tot 154 den inhout van des circkels F.G.B.E.A. H.F/ sal komen $205\frac{1}{3}+\sqrt{1800\frac{3}{4}}$ voor den inhoudt van F.G.B.K.L.I.A.H.F. Nu so moetmen noch soecken die twee superfitien G.B.K.M.G.B ende A.H.N.I. Mercket dat B.I maket den halven diameter des circkels/daer I.N.H.A.I den boge inne afgesneden is/eñ maecket 14/ so is dan I.N.H den $\frac{1}{6}$en deel van alsulcken circkel daer B.I den halven diameter af maket 14 / sal comen deur die 20e van desen 88 voor die gheheele circumferentie /daer van den $\frac{1}{6}$en deel is $14\frac{2}{3}$ voor de cromde vā I.N.H. Nu soecket deur die 65e van desen dē inhout van

van den bogen I.N.H.A.I. sal comen $102\frac{2}{3} - \sqrt{7203}$ / soecket noch den inhoudt van den bogen I.R.A.S. deur die selve 65^e / sal comen $25\frac{2}{3} - \sqrt{\frac{7263}{16}}$ / soo vele is oock den bogen A.T.H.O / is te samen voor beyde die boghens $51\frac{1}{3} - \sqrt{\frac{7203}{4}}$ / die trecket nu van $102\frac{2}{3} - \sqrt{7203}$ den inhoudt van I.N.H.A.I / sal noch resten $51\frac{1}{3} - \sqrt{\frac{7203}{4}}$ voor den inhout van I.N.H.T.A.R.I / so vele is oock den inhoudt van G.M.K.B.G / is te samen voor beyde die superfitien $102\frac{2}{3} - \sqrt{7203}$ / die addeert nu tot den inhout van F.G.B.K.L.I.A.H.F / welcke is $205\frac{1}{3} + \sqrt{1800\frac{3}{4}}$ / sal comen $308 - \sqrt{1800\frac{3}{4}}$ voor den gheheelen inhoudt van dit ovael / welcke is seer nae by $265\frac{113}{2000}$

Anders.

Deur dese 65^e is bevonden dan den inhoudt B.I.N.H.B is $102\frac{2}{3}$ / van gelijcken is bevonden dat den inhout van I.N.H.T.A.R.I is $51\frac{1}{3} - \sqrt{\frac{7203}{4}}$ / soo vele is oock den inhoudt van B.C.M.K.B / die addeert tot $102\frac{2}{3}$ voorsz. ende tot 154 / welcke is den inhoudt van beyde halve circkelen B.H.F.G.B / ende B.I.L.K.B / sal comen in somma $308 - \sqrt{1800\frac{3}{4}}$ voor den inhoudt des ovaels voors. als boven / etc.

---

67. Item daer is eenen trianghel van ingheboghen kromme linien D.C.B / waer van elcker boge maket / $16\frac{16}{21}$ / ende is $\frac{1}{6}$^{en} deel van eenen gheheelen circkel: Die vrage is naer den inhoudt?

Antwoordt / Multipliceert $16\frac{16}{21}$ met 6 / sal comen $100\frac{4}{7}$ voor die circumferentie des gheheelen circkels / daer den boghe C.E.B inne afghesneden is / ende deur die 21^e van desen sal maecken den

Diameter

Diameter des circkels 32/waer van A.C ofte A.B maket den halven Diameter / welcke is 16 / soo vele sal oock wesen B.C/die selvige multipliceert met die helfte van den boghe C.E.B / alse met $8\frac{2}{21}$ / sal comen $134\frac{2}{21}$ voor den inhout van. A.C.E.B.A / daer van ghetrocken aream trianguli A. B. C alse $\sqrt{.12288}$ / sal noch resten $134\frac{2}{21}-\sqrt{12288}$ voor den inhout van den boge C. E. B. G.C / die tripliceert (overmidts dat alsulcke 3 cromme bogens inden rechtlinischen triangel C.B.D gebonden wort) sal comen $402\frac{2}{7}-\sqrt{110592}$ / die neemt van den inhoudt B.C.D den trianghel van rechte linien met stipkens geteeckent/welcke inhout is $\sqrt{12288}$/sal noch resten $\sqrt{196608}-402\frac{2}{7}$ voor den inhout van desen ingecromden triangel B.C.D/ welcke is seer nae by $41\frac{167}{14000}$.

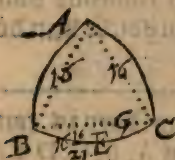
68. Item daer is eenen trianghel van drie cromme bogens/ waer van die twee als A.B ende A.C zijn uptwaerts ghebogen/ende B.C is innewaerts gebogen/ende elcker boge in de cromde maket $16\frac{16}{21}$/ende is den $\frac{1}{6}$ cedeel van een circkel / soo sal dan den halven diameter des geheelen circkels daer desen boge B. C. E inne afgesneden is maken 16 voor G.B.G.C/ ofte B.C / ende deur die 67e van desen / sal comen $134\frac{2}{21}-\sqrt{12288}$ voor den inhoudt van den boge B.E.C. D. B/ ende den ghelijckſijdighen trianghel A.B.C van die rechte linien met die stipkens verteeckent / sal maken $\sqrt{12288}$ / daer toe addeert den inhoudt van eene van de bogens/alse is $134\frac{2}{21}-\sqrt{12288}$/ sal comen $134\frac{2}{21}$ voor den inhoudt van desen upt ende ingeboghen triangel A.B.A.C/ende C.B/etc.

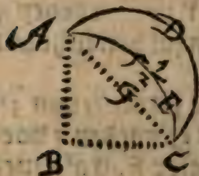
69. Item

69. Item daer is een triangel van drie cromme linien / waer van die twee zijn ingheboghen/ende die derde is uptwaerts gheboghen / ende elcker boghe doet $16\frac{16}{21}$ / ende maket den $\frac{1}{6}$ deel van eenen gheheelen circkel / den halven diameter A.B/A.C/ ofte B.C/sal dan maken deur die 67e van desen 16/ ende den inhout van den bogen B.E.C.F.B $134\frac{2}{21}$ — √ 12288/ ende den inhoudt van den trianghel met rechte linien ghetrocken A.B.C sal maecken √ 12282 / daer van treckt $134\frac{2}{21}$ — √ 12288 den inhoudt van den boghe B.E.C.F.B / sal noch resten √ 49152 — $134\frac{2}{21}$ voor den inhoudt des trianghels van cromme linien / ende is seer nae by $87\frac{127}{2126}$.

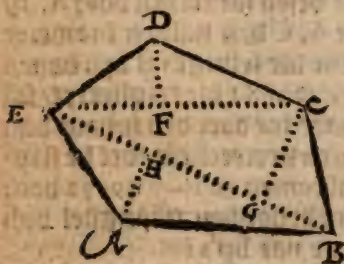

70. Item daer is een triangel van drie cromme linien uptgheboghen/ waer van elcks maket $\frac{1}{6}$ deel van eenen circkel/ende maket $16\frac{16}{21}$/ende deur die 67e van desen sal comen voor A.B/ B.C / ofte A.C den halven diameter 16/ ende deur die selvige sal den bogen B.E.C.G.B maken $134\frac{2}{21}$ — √ 12288 / die tripliceert/ sal comen $402\frac{2}{7}$ — √ 110592/ daer toe doet den inhout van den triangel met rechte linien verteeckent met de stipkens/welcke is √ 12288/sal comen $402\frac{2}{7}$ — √ 49152 voor den inhoudt van desen uptgheboghen trianghel van cromme linien/welcke is seer nae by $180\frac{4}{7}$.

71. Item daer is een stuck veldts A.D.C.E.A / waer van A.E.C maecket in de cromde $5\frac{1}{4}$ / ende is $\frac{1}{4}$ deel van eē circkel/so moet dan die geheele circumferentie des geheelen circkels / daer dese boghe A.E.C inne afghesneden is/ maken 22 / ende den diameter

diameter des geheelen circkels 7. soo is dan A.B / ofte B.C den halven diameter elcx $3\frac{1}{2}$/ eñ deur die 1^e van desen sal comen $\sqrt{24\frac{1}{2}}$ voor A. C. Nu soo is A.C den gheheelen diameter van een circkel daer A. D. C die halve circumferentie af is / Sprecket / 7 diameter gheeft my 22 circumferentie / wat sal gheven $\sqrt{24\frac{1}{2}}$ den diameter van A. C? Fac. $\sqrt{242}$ voor die circumferentie van een geheelen circkel / daer A.D.C die helfte van is / sal dan comen $\sqrt{60\frac{1}{2}}$ voor den boghe A.D.C. Nu soecket den inhoudt van A.B.C.E.A deur die 67^e van desen / sal comen $9\frac{1}{8}$ / daer van ghetrocken aream trianguli A.B.C / alse $6\frac{1}{8}$ / restet noch $3\frac{1}{2}$ voor den inhoudt van den bogen A E.C.G.A. Nu soecket noch den inhoudt A.D.C.G.A alsoo / multipliceert die helfte van den Diameter A.C / alse $\sqrt{6\frac{1}{8}}$/met $\sqrt{15\frac{1}{8}}$ die helfte van den boghe A.D.C / sal comen $9\frac{5}{8}$ / daer van trecket nu $3\frac{1}{2}$ den inhoudt van A.E.C.G.A / sal noch resten $6\frac{1}{8}$ voor den inhoudt van de figuere A.D.C.E.A / welcke ghesocht is.

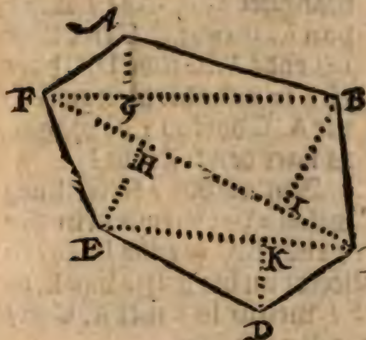

72. Item daer is een stuck velts A. B. C. D E / waer van B. E doet 61 roeden 8 voeten / ende het perpendiculum A. H is 16 roeden 4 voeten / ende het perpendiculum G. C doet 22 roeden 6 voeten / ende E. C doet 51 roeden / ende zijn perpendiculum D. F is 10 roeden 4 voeten: Die vrage is / hoe vele dat zijn sal den inhoudt van alle dese superfitie?

Antwoort / addeert C.G ende A.H te samen / comt 38 roeden 10 voeten / die neemt half / is 19 roeden 5 voeten / die multipliceert met den Diameter E. B als met 61 roeden 8 voeten / sal comen voor den inhoudt des

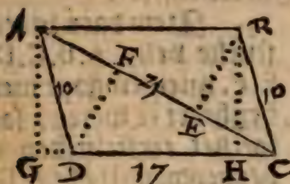
quadran-

quadranghels A. B. C. E 201852 voeten / daer nae soo multipliceert oock die helfte van D. F / alse 5 roeden 2 voeten / met E. C 51 roeden / sal comen 44421 voeten voor den inhoudt des triangels C. E. D / die addeert tot 201852 / sal comen 246273 voeten / die divideert af met 169 welcke is een cruys roede landts / sal comen 1456 roeden ende 40 voeten. Nu deelet die roeden in 600 / sal comen $2\frac{1}{3}$ marghen 57 roeden 40 voeten / soo vele houdt dit ghemeten landt / tot 13 voeten voor een roede / ende 600 roeden voor een marghen gherekent / etc.

73. Item daer is een stucke velts A. B. C. D. E. F. wiens inhout men begheert te weten / soo soecket eerstelijcken 4 perpendiculu͂ / als A. G / B. I / H. E / en͂ D. K. waer van A. G doet 9 roeden 10 voeten 6 duymen / B. I 16 roeden / D. K 12 roeden 10 voetē 8 duymen / ende E. H 12 roeden 11 voeten 9 duymen / ende den diameter ofte diagonal linie C. F doet 46 roeden 4 voeten 2 duymen / F. B doet 38 roeden / ende C. E is 35 roeden 1 voet 2 duym / Multipliceert nu die helfte van A. G met F. B / sal comen 3811951 duymen voor den trianghel A. B. F. Multipliceert oock die helfte van D. K / met C. E / sal comen 4601506 duymē voor den inhout des triangels C. D. E. Daer nae soo addeert die twee perpendiculen B. I ende E. H te samen / comt 28 roeden 11 voeten 9 duymen / die multipliceert met die helfte van F. C / sal comen 13691808 duymen voor den quadranghel C. B. E. F / daer nae so addeert alle dese 3 producten te samen / sal comen 22105265 duymē voor alle die superfitie A. B. C. D. E. F / die sel=

dieselbige deelet af in 121 duymen/ welcke maket een cruys voet/ ende sal comen 182688 voeten 17 duymen/ dieselvighe voeten deelet wederomme af met 169 voeten/welcke een cruys roede maecken / sal comen 1080 roeden 168 voeten 17 duymen/ die selvighe roeden deelet af met 600 / sal comen 1$\frac{4}{5}$ Marghen roeden 168 voeten 17 duymen voor dit ghemeten veldts / tot 11 duym voor een voet / 13 voet voor een roede/ende 600 roeden voor een Marghen gherekent.

74. Item daer is een quadranghel A. B. C. D / waer van A. D ende B. C elcx doet 10/ ende A.B/ ende D.C doet elcx 17/ende die diagonal linie A. C doet 21 / de vragghe is naer den inhoudt?

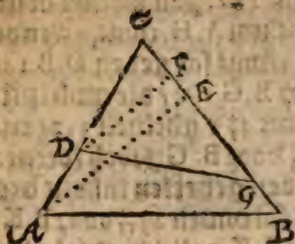
Antwoordt / settet voor A.E 1 ℞/soo moet dan E.C wesen 21−1 ℞/ende deur die 6e van desen sal A.E doen 15/ende E.C 6/ ende B.E 8/ so vele is oock D.F/ Multipliceert nu die helfte van beyde catecquen B. E ende D F / welcke is 8 met A. C 21/ soo comt 168 voor den gheheelen inhoudt.

Anders.

Soecket die linie A.G alsoo/settet voor G.D 1 ℞/soo moet G.C zijn 17 + 1 ℞/treckt 'tquadrat G.D vant quadrat A.D/ende van die reste √/ sal comen V √.100—1 ʒ voor A.G / addeert nu noch 'tquadrat C.G / welcke is 289 + 34 ℞+1 ʒ tot het quadrat van A.G alse 100−1 ʒ/ ende vant product √/ comt V √.389 + 34 ℞ gelijck 21/ ende 1 ℞ sal dan gelijck zijn 1$\frac{9}{17}$ voor G . D/ dat quadrat neemt vant quadrat A. D / ende van die reste √ is 9$\frac{15}{17}$ voor die linie A.G/die multipliceert met G.H/ ofte met D.C 17/sal comen als voozen 168.

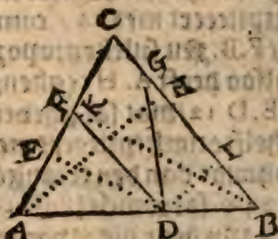
---

75. Item

75. Item daer is een triangel A.B.C/ waer van A.B doet 30/ A.C 26/ende B.C 28 roeden/ende op die linie A.C in D is een putte / waer van die distantie C. D maket 16 roeden / ende van de selve putte af wilmen eenen weg maken / die den trianghel deelen sal in twee ghelijcke deelen / Die vraghe is/ in wat plaetse den voorf. wegh comen sal op die linie B.C.

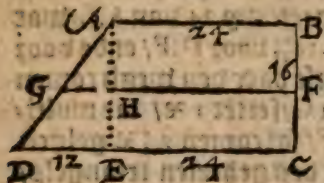
Antwoort/ soecket deur de vierde van desen den inhoudt / sal comen 336 roeden die divideert deur 14 de helfte van B.C sal comen 24 voor het perpendiculum A.E. Nu sprekct/26 van A.C geeft my 24 van A.E/wat sal mijn geven 16 van D.C? fa. $14\frac{10}{13}$ voor D.F/ ende voor de distantie van C tot die plaetse daer den wegh comen sal van D op B.C/ welcke is in G/settet 1 ℞/ die multipliceert met die helfte van D.F/ sal comen $7\frac{5}{13}$ ℞ gelijck 168 die helfte van den inhoudt des geheelen triangels/ ende 1 ℞ sal gelijck zijn $22\frac{3}{4}$ voor die linie C.G/ etc.

76. Item daer is een trianghel als voor/ waer van A.B is 30/A.C 26/ ende B C 28 roeden/ende op de basis A.B is een putte in D/sulcx dat B.D doet 12/ eñ A.D 18/ den selvighen wilmen gheheelt hebben in 3 ghelijcke deelen / dat elcx deel comen mach aen die putte. Die vraghe is/waer dat B.C ende A.C sullen gheraeckt zijn? soecket naer die vierde van desen den inhoudt van den gheheelen triangel / sal co-

 men

men 336/die deelet in drie / comt 112. Nu soecket deur die 75° van desen het perpendiculum A.H/comt 24/ende sprekt/A.B 30 geeft my A.H 24/wat sal geven D.B 12? Fa. $9\frac{3}{5}$ voor D.I. Settet nu voor B.G 1 ℞ / die multipliceert met die helfte van D.I/comt $4\frac{4}{5}$ ℞ ghelijck 112/ ende 1 ℞ sal dan ghelijck zijn $23\frac{1}{3}$ voor B.G Noch soecket perpendiculum B.K/ deelende den gheheelen inhout des triangels in de helfte van A.C sal comen $25\frac{11}{13}$ voor B.K. Sprekt nu / A.B 30 gheeft my B.K $25\frac{11}{13}$ / wat sal gheven A.D 18? Fa. $15\frac{33}{65}$ voor D.E. Nu settet voor A.F 1 ℞/ die multipliceert met die helfte van D.E / sal comen $7\frac{49}{65}$ ℞ ghelyck 112 / ende 1 ℞ sal ghelyck zijn $14\frac{4}{9}$ voor A.F / welcke ghesocht is/etc.

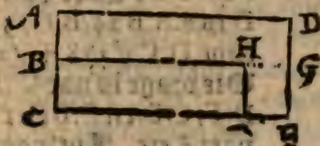

77. Item daer is een quadranghel A.B.C.D. waer van A.B doet 24/B.C 16/ende C.D 36 / die selve willen deelen in twee gelijcke deelen / dat die linie F.G sal wesen paralelle met D.C. die vraghe is / hoe vele dat maken sal B.F oft A.H? Antwoort / soecket eerstelijcken den inhoudt/ comt 480/ de helfte is 240. Settet nu voor B.F ofte A.H 1 ℞ / die multipliceert met 24 / comt 24 ℞ voor den inhoudt van A.H / F.B. Nu sult ke proportie als heeft A.E tegens E.D / alsoo heeft A.H teghens H.G sprekt/A.E 16 gheeft my E.D 12/wat sal gheven A.H 1 ℞? fa. $\frac{3}{4}$℞ voor H.G / die helfte multipliceert met A.H/ sal comen $\frac{3}{8}$℥ gelijck den inhoudt van den triangel A.H.G/die selvige addeert met 24℞/sal comen $\frac{3}{8}$℥ + 24℞ ghelijck 240/ ende 1 ℞ sal gelijck zijn deur die 2° vergelijckinghe $\sqrt{1664}-32$ voor B.F ofte A.H. Nu sprekt/ 16 van A.E gheeft my 12 van E.D / wat sal gheven $\sqrt{1664}-32$ van A.H? Fac. $\sqrt{936}-24$ voor G.H? die addeert

addeert tot H.F 24 / ſal comen √ 936 voor die linie G.H.F. dat machmen luſtich proberen.

---

78. Item daer is een quadrangel A.C.E.D. waer van A.C doet 8 ende A.D 20 / zijnen inhoudt ſal dan weſen 160/die wilmen gedeelt hebben in twee gelijcke delen/ alſo dat A.B ſoo lanck ſal weſen als H.G ofte F.E. De vraghe is / hoe vele dat A.B ofte F.E weſen ſal? Antwoort / Settet voor A.B ofte F.E 1 ℞ / ſoo is dan B.C 8 — 1 ℞ / ſoo vele is oock E.G /

multipliceert G.E met F.E / comt 8 ℞ — 1 ʒ / die addeert tot den inhoudt des quadranghels A.B.G.D / welcke is 20 ℞ / ſal comen 28 ℞ — 1 ʒ gelijck 80 (den inhout van den halven grootſten quadrangel) ende 1 ℞ ſal ghelijck zijn deur die 3e vergelijckinge 14 — √116 voor A.B/ die neemt van A.C 8/ ſo reſtet noch √116 — 6 voor B.C ofte E.G. Item G.E is 20/ daer van neemt E.F 14 — √116/ ſo reſtet noch 6 + √116 voor F.G/ dat probeert als volghet.

F.E
14 — √ 116
√ 116 — 6 E.G

√ 22736 — 116
— 84
+ √ 4176

Fac. √ 22736 — 200 + √ 4176 / welcke is ſo vele als √ 46400 — 200 voor den inhout van F.E.G.H

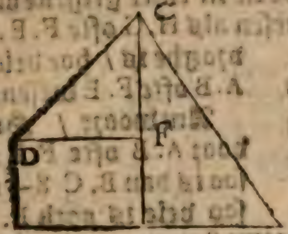
A. B
14 — √ 116
20 B. G.

280 — √ 46400 — 200 voor d'inhout vã A.B.D.G/

 daer

toe addeert √46400—200 den inhout van F. E. G. H.

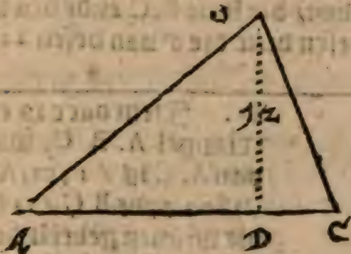
sal comen 80 . soo vele sal oock maken als men multipliceert B. C √ 116—6 met F. C 6 + √ 116.

79. Item daer is een Geometrische figuere A.B.C.D. waer van A. D is 8. A. B 24/ B. C √ 536 ende D. C √ 128 + √ 24/ Die vrage is nae C. F/ D. F/ C. E/ en E. B elcx apart ? etc. Antwoort/ settet voor C. F 1 ℞/ soo is C. E 1 ℞ + 8/ 'tquadrat C. F getrocken van 'tquadrat C. D/ ende van die reste √ comt V √. 152 + √ 12288 — 1 ℨ voor D. E. Item 'tquadrat C. E van 'tquadrat C. B/ en van de reste √ comt V √. 472 — 1 ℨ — 16 ℞ voor B. E/ die neemt van A. B 24/ sal reste 24 — V √. 472 — 1 ℨ — 16 ℞ voor A. E ofte D. F/ die zijn gelijck V √. 152 + √ 12288 — 1 ℨ/ multipliceert elcx in sick quadrate/ comt 152 + √ 12288 — 1 ℨ gelijck 1048 — 1 ℨ — 16 ℞ — V √. 1087488 — 2304 ℨ — 36864 ℞ ofte V √. 1087488 — 2304 ℨ — 36864 ℞ gelijc 896 — √ 12288 — 16 ℞/ Multipliceert elcx in sich quadrate / sal komen 1087488 — 2304 ℨ — 36864 ℞ ghelijck 815104 — √ 39460012032 + √ 12582912 ℨ + 256 ℨ — 28672 ℞/ vergheljcket die partijen / sal comen 2560 ℨ ghelijck √ 39460012032 + 472384 — √ 12582912 ℨ — 8192 ℞. Ende 1 ℨ gelijck √ 6021 $\frac{3}{25}$ + 106 $\frac{2}{5}$ — √ 1 $\frac{23}{25}$ ℨ — 3 $\frac{1}{5}$ ℞/ trecket op elcker zijde die quadrat wortel / sal comen 1 ℞ ghelijck 8 + √ 12. Maer omme den √ uyt alsulcken ghetallen te trecken / soo wil ick u een weynich daer inne helpen / Neemt dan die helfte van de middelste quantiteyten alse — √ $\frac{12}{25}$ — $\frac{8}{5}$ (verlatende die Cossische

teeckens

teeckens ʒ ende ꝝ) die Multipliceert in hem selven / comt + $3\frac{1}{23}$ + √ $4\frac{572}{623}$ / die addeert tot die √ $6021\frac{13}{27}$ + $106\frac{2}{5}$ / sal comen ——— ——— ——— $109\frac{11}{23}$ + √ $6370\frac{53}{529}$ / daer uyt treckt radix quadrate / sal comen $9\frac{3}{5}$ + √ $17\frac{7}{23}$ / daer van neemt die helfte van de middelste quantiteyten alse — √ $\frac{12}{23}$ — $\frac{8}{5}$ / sal noch Resten 8 + √ 12 voor die weerde van 1 ꝝ / welcke is die linie C. F. dat quadraat getrocken vant quadraat van C. D. eñ van de reste √ sal comen V √. 76 + √ 3072 /welcke is 8 + √ 12 voor die linie D.F. Item C.E moet dan wesen 16 + √ 12/dat quadraat getrocken vant quadraat C.B/ ende van die reste √ sal comen V √. 268 — √ 12288/welcke is 16 — √ 12 voor B.E. die ghenomen van A.B 24/sal noch resten 8 + √ 12 voor A.E. welcke gesocht zijn / dat machmen lustelijcken proberen.

80. Item daer is een triangel A. B. C. waer van A. B is 7 roeden langher dan B. C / ende A. D is 11 roeden langher dan C. D/ende 'tperpendiculum B. D is lanck 12 roeden / die vraghe is naer den inhout van deen triangel/ende oock hoe vele dat maken sal elcker zyde? etc. Antwoort/settet voor D.C 1 ꝝ/soo moet dan A.D wesen 1 ꝝ + 11/addeert het quadraat A.D tot 'tquadraat B. D. eñ vant product getrocken den √/sal comen V √. 1 ʒ + 22 ꝝ + 265 voor A.B. van gelijcken addeert ooc het quadraat van D.C tot het quadraat van B.D. ende van 'tproduct getrocken √/sal comen V √. 1 ʒ + 144 voor die linie B.C. Item in de questie is vermeldet dat A. B 7 roeden langer is dan B.C/ Ergo soo is 7 + V √.

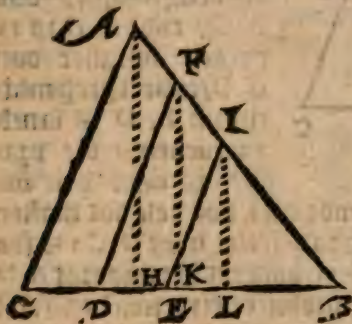
 1 ʒ + 144

1 ʒ + 144 gelijc V √ . 1 ʒ + 22 ℞ + 265/ multipliceert per der zijde quadrate in hem selven/ sal comē 1 ʒ + 22 ℞ + 265 gelijc 1 ʒ + 193 + V √ . 196 ʒ + 28224 ofte V √ . 196 ʒ + 28224 ghelijck 22 ℞ + 72

multipliceert elc- ker partie weder- omme quadrate in hem selven/ komt

7 + V √ . 1 ʒ + 144
7 + V √ . 1 ʒ + 144
———————————
1 ʒ + 144
+ 49 + √ 49 ʒ + 7056
+ √ 49 ʒ + 7056
———————————
1 ʒ + 193 + V √ . 196 ʒ + 28224

196 ʒ + 28224 gelijc 484 ʒ + 3168 ℞ + 5184/ eñ 1 ʒ + 11 ℞ sal dan gelijck zijn 80/ ende deur die 2ᵉ aequatie sal 1 ℞ maecken 5 voor D.C/ ende A.D sal dan zijn moeten 16/ ende A.C 21/ omme nu te vinden die linie A.B/ soo ad- deert het quadraet A.D tot het quadraet D.B/ ende vant product √ sal comē 20 voor die linie A.B/ daer van trec- ket 7/ sal noch resten 13 voor die linie B.C ende den in- houdt sal dan moeten wesen deur die 6ᵉ van desen 126/ etc.

81. Item daer is een triangel A. B. C. waer van A. C is √ 1352/ A.B √ 1800/ ende B.C √ 1568/ die wilmen gedeelt heb- ben in drie gelijcke dee- len/ alsoo dat die linien F. D ende I.E sullen pa- ralelle zijn de linie A.C. Die vraghe is/ waer dat die linien A. B ende B. C sullen gheraeckt worden? Fac. etc? Soecket eerstelijcken deur die 6ᵉ van desen die linie A.H. sal comen √ 1152/ noch aream superfitialem deur de selve 6ᵉ van desen. Fac. 672/ die deelet in 3 deelen. Fac. elcks deel 224. Settet nu voor

B.D 1 ℞/

B.D 1 ℞ soo moet B.F wesen $1\frac{1}{14}$ ℞ (want de proportie van B.C teghens A·B is gelijck √ 1 teghens √ $1\frac{29}{196}$/ ofte 1 tegens $1\frac{1}{14}$) deelet nu 448 (welcke is die $\frac{2}{3}$ van den gheelen triangel) in die helfte van B.D alse $\frac{1}{2}$ ℞/ sal comen

$$\frac{448}{\frac{1}{2}\text{℞}}$$

voor het catecus F. K. Nu alsulcke proportie als B.A heeft teghens A.H/ also heeft hem oock B.F tegens F.K. Spreket daeromme.

B.A A.H B.F

√ 1800 . √ 1152 . $1\frac{1}{14}$ ℞ Fac. √$\frac{36}{49}$ ℨ ofte $\frac{6}{7}$ ℞ voor F.K.

ghelijck $\frac{448}{\frac{1}{2}\text{℞}}$ ende 1 ℞ sal dan gelijck zijn √ $1045\frac{1}{3}$ voor die linie B. D. Spreket nu.

B.D doet B.F

1 ℞ . √ $1045\frac{1}{3}$. $1\frac{1}{14}$ ℞ fa. √ 1200 voor die linie B.F.

Item bovenghes. $\frac{6}{7}$ ℞ is oock ghelijck $\frac{224}{\frac{1}{2}\text{℞}}$ voor het catecus I. L. waer van den inhoudt B.I.E. is den $\frac{1}{3}$ des gheheelen triangels van A. B.C/ ende 1 ℞ sal dan moeten zijn √ $522\frac{2}{3}$ voor die linie B.E. Spreecket nu noch

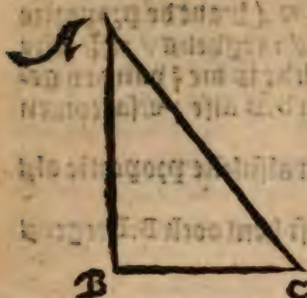
B.E doet B. I.

1 ℞ . √ $522\frac{2}{3}$. $1\frac{1}{14}$ ℞ Fac. √ 600 voor die linie B.I. welcke ghesocht is.

---

82. Item daer is een triangel A.B.C. winckelrecht in B. waer van B.C doet 4 + √ 32/ ende A.B ende A.C maken te samen 12 + √ 288 / Die vraghe is / hoe vele die linie A.B/ ende A.C elcks bysonder doet? Fac. etc. Settet voor A.B 1 ℞ so moet A.C wesen 12 + √ 288 — 1 ℞/ ende B.C is 4 + √ 32 / Addeert het quadrat van A. B tot het quadrat van B.C/ comt 48 + √ 2048 + 1 ℨ ghelijck het quadrat van A.C alse is 432 + √ 165888 + 1 ℨ — √ 1152 ℨ — 24 ℞ / Subtraheert op yeder zijde

 48 + √o

48 + √ 2048 + 1ʒ / soo blijft op d'een zijde 0 / ende op d'ander zijde 384 + √ 131072 − √ 1152ʒ − 24 ℞ / addeert nu over elcker zijde 24 ℞ + √ 1152 ʒ / sal comen ——— √ 1152 ʒ + 24 ℞ ghelijck 384 + √ 131072 / Divideert nu elcker partije in √ 1152 + 24 / sal comen 1 ℞ ghelijck $5\frac{1}{3}$ + √ $56\frac{8}{9}$ voor A. B / die neemt van 12 + √ 288 / sal noch resten $6\frac{2}{3}$ + √ $88\frac{8}{9}$ voor A.C. Maer hoe men divideren sal de 384 + √ 131072 deur √ 1152 + 24 / soo multipliceert eerstelijcken die √ 1152 + 24 met zijn residu alse met √ 1152 − 24 / sal comen 576 voor uwen divisor / Daer nae soo multipliceert oock die 384 + √ 131072 met den Residu van den divisor alse met √ 1152 − 24 / sal comen ——— √ 169869312 + √ 150994944 − 9216 − √ 75497472 / ofte √ 169869312 + 3072 − √ 75497472 / of 3072 + √ 18874368 / die divideert deur uwen nieuwen divisor alse deur 576 / sal comen $5\frac{1}{2}$ + √ $56\frac{8}{9}$ voor A.B / ende $6\frac{2}{3}$ + √ $88\frac{8}{9}$ voor A.C / welck ghesocht is.

---

83. Item daer is eenen circkel / daer inne zijn ghestelt 6 linien / te weten / A.B / A.C / B.D / C.E / B.F / ende F.C / waer van B.A / ende A.C zijn gelijcke langh / ende maken te samen den diameter van den circkel / van gelijcken soo is oock B. D soo langh als C. E / ende maken 2 syden van 'tgrootste quadraat / so in desen circkel beschreven mach worden. Item B.F is soo lang als F.C / ende de lengte des grootsten quadraats doet √ 450 voor B.D / ofte C.E. Die vraghe is / hoe vele dat wesen sal den diameter des circkels / ende oock B.E ofte F. C ? Fa etc.

Addeert

Addeert het quadzat van B. D alse 450 tot het quadzat van D.E alse 450/sal comen 900/daer van √ is 30 vooz B.E den diameter des circkels/die helfte alse 15 is vooz B. A ofte C.A. Soecket nu die linie B. F also/settet vooz F.H 1 ℞/so moet dan H.I (die reste des diameters circuli) maken 30−1 ℞/die selve met malcanderẽ gemultipliceert/ comt 30 ℞−1 ℥/ daer van √ is V √.30 ℞−1 ℥ vooz D.H die zijn ghelijck √ 112½. Ende 30 ℞−1 ℥ sal dan gelijck moeten zijn 112½/ende 1 ℥+112½ gelijck 30 ℞/eñ 1 ℞ gelijck 15−√ 112½ vooz F. H. die addeert tot H. G ofte B.D √ 450/ sal comen 15+√112½ vooz G.F/dat quadzat alse 337½ +√101250 geaddeert tot 'tquadzat van G.C. alse is 112½/ sal comen 450 + √ 101250 / daer van √ is V√.450+V101250 vooz B.F ofte F.C/welcke gesocht is.

PROBA.

84. Item C.F doet V √.450 + √101250/ende B.D is eene zijde vant grootste quadzat dатmen in desen circkel maken mach / die vzaghe is na den diameter des circkels.

Settet vooz den diameter B.E 1 ℞ / die multipliceert in sich quadzate / comt 1 ℥/ ende radix quadzate van de helfte is √ ½ ℥ vooz eene zijde des quadzats B.D ofte G. H / die neemt van I. F ofte B. E 1 ℞ / blijft noch 1 ℞−√½ ℥ vooz G. I ende H. F te samen / warr van die helfte is ½ ℞−√ ⅛ ℥ vooz H. F. daer toe addeert nu √ ½ ℥ van G.H/ sal comen ½ ℞ + √ ⅛ ℥ vooz G. F/ dat quadzat alse is ⅜ ℥ + √ ⅛ ℥℥ gheaddeert tot het quadzat C. G. (welcke is die helfte van de zijde des quadzats) alse ⅛ ℥/ ende

℞/ ende van het product √ sal comen V √. ½ ℨ + √ ⅛ ℨℨ voor C. F / die zijn dan ghelijck V √. 450 + √ 101250. Ende ½ ℨ —— 450 sal dan gelijck moeten zijn √ 101250 —— √ ⅛ ℨℨ. Multipliceert elcker partije quadrate in hem selven / comt ¼ ℨℨ —— 450 ℨ + 202500 ghelijck 101250 + ⅛ ℨℨ — √ 50625 ℨℨ / ofte ¼ ℨℨ — 450 ℨ + 202500 gelijck 101250 + ⅛ ℨℨ —— 225 ℨ / ende per Reduction sal ⅛ ℨℨ ghelijck zijn 225 ℨ —— 101250 / ende 1 ℨℨ ghelijck 1800 ℨ — 810000. Multipliceert nu die helfte van 1800 in hem selven quadrate/comt 810000/daer van subtraheert die 810000/sal resteren 0/daer van √ is 0/die addeert tot die helfte van die middelste quantiteyt alse tot 900/sal comen 900 voor die weerde van 1 ℨ/ende 1 ℞ is dan ghelijck 30 voor den diameter des circkels als voren.

85. Item in byghes. circkel is een triangel beschreven A.B.C. waer van A.B. is 40/B.C 32 / ende A.C 28 / De vraghe is naer den Diameter A. E. Oock hoe veele dat zy A. D/ende D.E/B.D / ende D.C/ elcx bysonder ? Antwoort/den inhoudt des triangels sal maken deur die 4e van desen √ 198000 / dat divideert deur die helfte van B. C / sal comen √ 773 7/16 voor het perpendiculum A.F.

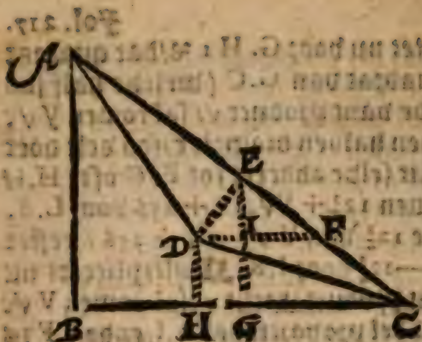
Settet nu voorts voor F.C 1 ℞ / soo moet F.B wesen 32—1 ℞/en deur die 6 van desen sal 1 ℞ doen 3¼ voor F.C/ ende

ende $28\frac{3}{4}$ voor F.B/ſettet nu voor G. H 1 ꝶ/dat quadraat gheaddeert tot het quadraat van G.C (welcke half ſoo groot is als B. C) ende vant product √/ ſal comen V √. 1 ʓ + 256 voor H.C den halven diameter/ſoo vele doet ooch H.K/ofte H. L/dit ſelve addeert tot F. G ofte H.I/ (welcke is $12\frac{3}{4}$)ſal comen $12\frac{3}{4}$ + V√.1 ʓ + 256 voor L. I. Noch trecket die ſelve $12\frac{3}{4}$ van V √. 1 ʓ + 256 / reſtet noch V √.1 ʓ + 256——$12\frac{3}{4}$ voor I.K. Multipliceert nu I.K met I.L/ende vant product treckt √/ſal comen V √. 1 ʓ+ $93\frac{7}{16}$ voor het middel proportional A.I/ende A.F is bevonden te weſen √ $773\frac{7}{16}$ / ende voor H. G ofte I.F is geposeert 1 ꝶ/ ſo moet dan A.I weſen √ $773\frac{7}{16}$—1 ꝶ/die zijn gelijck V√.1 ʓ + $93\frac{7}{16}$. Multipliceert nu elcx in ſich quadrate/ſal comen 1 ʓ+$93\frac{7}{16}$ gelijc 1 ʓ+$773\frac{7}{16}$-√$3093\frac{3}{4}$ʓ/ ende deur reductie ſal 1 ʓ maken $149\frac{229}{493}$ / eñ 1 ꝶ ſal dan moeten weſen √ $149\frac{229}{493}$ voor G.H ofte F. I / dit quadraat geaddeert tot het quadraat van C.G/ ende vant product √ / ſal comen √ $405\frac{228}{493}$ voor den halven diameter C. H/ den gheheelen Diameter des circkels ſal dan weſen √ $1621\frac{425}{493}$. Nu trecket I. F √ $149\frac{229}{493}$ van A. F √ $773\frac{7}{16}$/ reſtet noch √ $\frac{1923769}{7928}$ voor A. I. Spreket nu / A. I gheeft my I.H. Wat ſal my gheven H G? Fac.

A.I		I.H		H.G
√$\frac{1923769}{7928}$	.	$12\frac{3}{4}$	.	√ $149\frac{229}{493}$ fa. √ $\frac{192432184}{1923768}$/

ofte $10\frac{2}{1387}$ voor D.G/daer toe doet 16 van C.G/ſal comē $26\frac{2}{1387}$ voor D.C dat ghetrocken van 32 B. C / ſal noch reſten $5\frac{1385}{1387}$ voor B. D. Addeert nu het quadraat van D. F / welcke is $22\frac{4189}{5548}$ zijn quadraat doet $\frac{15932750615}{30780304}$ tot het quadraat van A. F / ende vant product √ ſal comen √ $1291\frac{126221}{1923769}$ voor A. D / dat neemt van A. E den heelen diameter / ſal noch reſten √ $18\frac{8023354514}{5332263655}$ voor D. E / welcke gheſocht is.

Item

86. Item daer is een Toren A.B/ hooch 96 voeten/ ende een Camerspeler ofte vlieger der coorden heeft een coorde gheschoren van A. tot op den horizont in C. welcke coorde lanck is 160 voeten. Ende die distantie van C tot den gront van den Toren in B op den horizont is 128 voeten/ als nu den Camerspeler gevlogen heeft uyt A langs die coorde 80 voeten/ welcke is die helfte der Coorde/ soo bevindet hy dat die selvighe coorde gheslappet is deur die swaerte zijnes Lichaems 9 voeten/ te weten die opperste helfte 6 voeten/ ende de helfte nederwaerts is verlenghet 3 voeten/ alsoo leyt den springher in D/ ende die distantie A. D doet dan 86/ ende die langhte D.C 83 voeten: Die vraghe is/ hoe vele dat het is van D rechts nederwaerts op der aerden in H? Fac. etc.

Antwoort/ soecket deur die 4 ofte 5 van desen den inhoudt van desen triangel A.B.C/ sal comen 6144.

Settet nu voor C.E 1 ℞/ soo is A.E 160—1 ℞/ trecket het quadrat C. E vant quadrat C. D/ daer sal soo vele resten als ofte men trecket het quadrat A. E vant quadrat A.D/ sal comen 6889—1 ʒ ghelyck 320 ℞—18204—1 ʒ/ ende 1 ℞ sal dan doen $78\frac{133}{320}$ voeten voor C.E. Nu alsulcke proportie als hem heeft C.A tegens A.B/ alsoo heeft hem oock C. E teghens E. G. Spreecket daeromme.

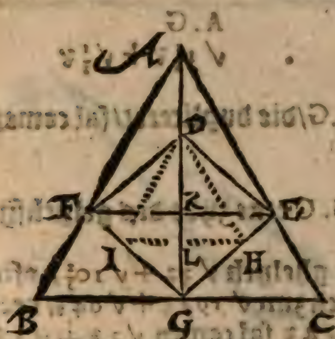
C.A A.B C.E

160 . 96 . $78\frac{31}{310}$ Fac. $47\frac{78}{1600}$ voeten voor E.G. trecket nu eene linie D.F paralelle met B.C. ende neemt nu het quadrat C.E. vant quadrat C.D. ende van 'tproduct √ comt $\sqrt{\frac{75774951}{102400}}$ voor D.E. nu alsulcke proportie als hem heeft A.G teghens B.C / soo sal hem oock moeten hebben D.E teghens E.I.

Spreket daeromme.

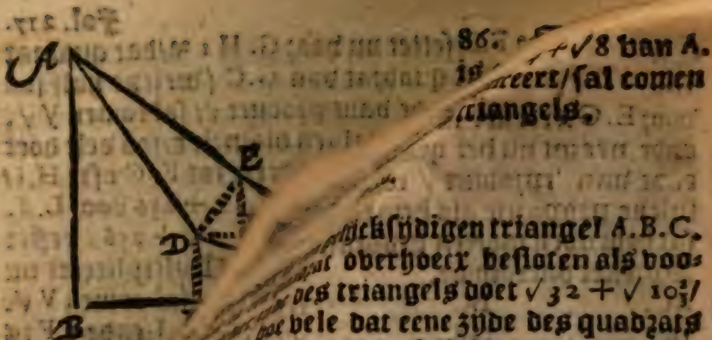
AC. BC D.E

160 . 128 . $\sqrt{\frac{75774951}{102400}}$ Fac. $\sqrt{473\frac{94951}{160000}}$ voor E.I. die trecket van E.G $47\frac{79}{1600}$ sal noch Resten $47\frac{79}{1600} - \sqrt{473\frac{94951}{160000}}$ voor I.G. so vele is oock D.H. welcke ghesocht is.

87. Item daer is eenen ghelijckshdighen trianghel A.B.C. daer inne is gestelt 'tgrootste quadrat so men over hoecx daer inne maken mach / waer van elcket zijde des quadrats G.E / E.D / D.F / ofte F.G doet 4 / Die vraghe is hoe vele dat zijn sal eene zijde des triangels A.B.C? Fac. etc.

Addeert 'tquadrat F.D tot 'tquadrat F.G / ende van 'tproduct √ sal comen √32 voor D.G / F.E. F.A / ofte A.E / de helfte alse √8 is voor die Linie F.K / ofte K.G. nu 'tquadrat F.K getrocken van 'tquadrat A.F / en van de reste √ sal comen √24 voor A.K / daer toe doet K.G alse √8 / sal comen √8 + √24 voor A.G. spreket nu / A.K √24 geeft

86. ... + √8 van A. is ... ceert/ sal comen ... triangels.

... gelijckſijdigen triangel A.B.C. ... quadrat overhoeckx beſloten als voo- ... des triangels doet $\sqrt{32} + \sqrt{10\frac{2}{3}}$/ ... hoe vele dat eene zijde des quadrats ... ofte E.G/ maken ſal? Fa. 4.

voeten. ... F.G 1 ℞/ ſoecket deur d'eerſte van deſen den To... ſal comen $\sqrt{2}$ ℨ/ ſoo vele is oock F.E/ F.A. den Co... die helfte is $\sqrt{\frac{1}{2}}$ ℨ voor K.F / dat quadrat ghe- de 80 ... vant quadrat A.F/ ende van de reſte √ is $\sqrt{1\frac{1}{2}}$ ℨ vint ... A.K. Spreket nu.

A K	F.K	A.G
$\sqrt{1\frac{1}{2}}$ ℨ	$\sqrt{\frac{1}{2}}$ ℨ	$\sqrt{1\frac{1}{2}}$ ℨ + $\sqrt{\frac{1}{2}}$ ℨ

$\sqrt{3}$ ℨℨ + $\sqrt{1}$ ℨℨ
Fa. ———— voor B.G/ die dupliceert/ ſal comen
$\sqrt{6}$ ℨ

$\sqrt{12}$ ℨℨ + $\sqrt{4}$ ℨℨ
———— voor B. C eene zijde des gelijckſij-
$\sqrt{6}$ ℨ

dighen triangels / die zijn ghelijck $\sqrt{32} + \sqrt{10\frac{2}{3}}$/ ofte $\sqrt{12}$ ℨℨ + $\sqrt{4}$ ℨℨ ſullen gelijck zijn $\sqrt{192}$ ℨ + $\sqrt{64}$ ℨ/ dee- let elcker partye af met $\sqrt{4}$ ℨ ſal comen $\sqrt{3}$ ℨ + $\sqrt{1}$ ℨ gelijck $\sqrt{48} + \sqrt{16}$/ divideert elcks af met $\sqrt{3} + 1$/ ſal comen $\sqrt{1}$ ℨ gelijck $\sqrt{16}$/ ende 1 ℞ ghelijck 4 voor F.G. eene zijde des quadrats/ welcke ghesocht is.

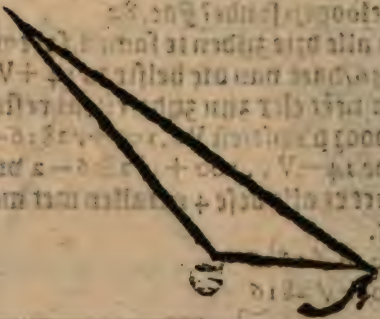
---

89. Item in voorgeſ. quadrat G.F.D.E. daer elcker zijde van is 4/ Daer is wederomme binnen getrocken den grootſten gelijckſijdigen triangel die het moghe- lijcken is daer inne te makene uyt het punct D. Die

vraghe

...ge is/ hoe vele dat maken sal elcker zijde des voor-
...oden triangels D.I/I.H/ ofte H,D? Facit etc.
...ettet voor F.I 1 ℞/so moet I.G wesen 4—1 ℞/ad-
...nu het quadrat van F.I tot het quadrat F.D/ende
...roduct getrocken den √/ sal comen V √. 16·+1 ℨ
...D.I/ so vele is oock I.H. Item addeert noch het
...adrat I.G tot het quadrat G.H/ende van het product
...recket √/sal comen V √. 32—16 ℞ + 2 ℨ voor I.H/die
zijn gelijck V √. 16 + 1 ℨ vergelijcket die partijen/ sal
komen 1 ℨ + 16 ghelijck 16 ℞/ ende deur die 3ᵉ aequatie
sal 1 ℞ maken 8—√ 48 voor F.I/ende √ 48—4 voor I.G.

Item dat quadrat van F.I. geaddeert tot 'tquadrat van F.D/eñ van 'tproduct√sal comen V√. 128—√12288 voor D.I eene zijde des trianghels van I.H/H.D, ofte I.D/welcke ghesocht is/etc.

90. Item daer is eenen triangel A.B.C. waer van A.B doet 37/ B.C 23—√ 20+√168/ ende A.C 23 + √ 20—√ 168. Die vraghe is/hoe vele dat wesen sal den inhoudt van desen? Fac. etc.

Antwoort/addeert alle drie zijden te samen / sal comen 83 / die halveert / comt 41½/ daer van neemt elcks eene zijde / sal noch resten 18½—√ 20 +√ 168/18½ +√ 20—168 ende 4½/ Multipliceert nu 18½—√20 +√ 168 ende 18½ +√ 20—√ 168 met malcanderen als volghet.

$18\frac{1}{2} - \sqrt{20} + \sqrt{168}$

$18\frac{1}{2} + \sqrt{20} - \sqrt{168}$

$342\frac{1}{4} - 20 - 168$

$+ \sqrt{3360}$

$- 188 \quad + \sqrt{3360}$

$154\frac{1}{4} + \sqrt{13440}$

Multipliceert die $4\frac{1}{2}$ oock met die $41\frac{1}{2}$/ sal comen $186\frac{3}{4}$/ die multipliceert voorts met die voorf. $154\frac{1}{2} + \sqrt{13440}$/ sal comen $28806\frac{3}{16} + \sqrt{46872756\circ7}$ daer van $\sqrt{}$ is V $\sqrt{}$. $28806\frac{3}{16} + \sqrt{468727560}$ voor den inhout van desen triangel/ ende is seer nae by $224\frac{53}{128}$ in Rationael ghetallen.

---

91. Item so A.C in voorf. triangel dede 12/C.B 16/ ende A.B.V $\sqrt{}$.400+$\sqrt{45056}$. Die vrage is/hoe vele dat alsdan den inhoudt beloopen soude? Fac. 80.

Addeert als voren alle drie zijden te samen/sal comē 28 + V $\sqrt{}$.400 +$\sqrt{45056}$/daer van die helfte is 14 +V$\sqrt{}$. 100+$\sqrt{2816}$/daer van neēt elcx zijn zijde/eū sal resterē 2 +V.$\sqrt{}$.100+$\sqrt{2816}$ voor d'eene/eū V$\sqrt{}$.100+$\sqrt{2816}$—2 voor die tweede/ ende 14—V $\sqrt{}$. 100 + $\sqrt{2816}$—2 voor die derde/ Multipliceert alle dese 4 getallen met malcanderen als volghet.

$14 - V\sqrt{.\,100 + \sqrt{2816}}$

$14 + V\sqrt{.\,100 + \sqrt{2816}}$

---

196 — 100 + $\sqrt{2816}$/ Welcke is so vele als 96—$\sqrt{2816}$/want die 100 + $\sqrt{2816}$ moeten getrocken wordē van de 196/Ergo restet als voren 96—$\sqrt{2816}$—/ die multipliceert voorts met die 96+$\sqrt{2816}$/ sal comen 6400/ daer van Radix quadrata ghetrocken / sal comen 80 voor den inhoudt van desen triangel / welcke ghesocht is.

Item

$2 + V\sqrt{.100 + \sqrt{2816}}$
$V\sqrt{.100 + \sqrt{2816}} - 2$

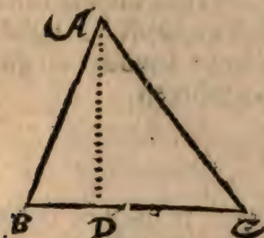
$100 + \sqrt{2816}$
-4

$96 + \sqrt{2816}$
$96 - \sqrt{2816}$

576
864

9216
−2816

$\sqrt{6400}$ (80
160

92. Item daer is eenen trianghel A.B.C/waer van het perpendiculum A.D doet 6/ ende B. C doet 13 / Ende A. B heeft proportie tegens A. C ghelijcken 2 tegens 3/ De vraghe is / hoe vele dat wesen sal A.B / A. C / B.D / ende D·C elcx a part?

Antwoort/ settet voor A. B 2 ℞/ soo moet A.C wesen 3 ℞ / trecket quadrat A. D van het quadrat van A. B. ende vant product den √ / sal comen V √.4℥−36 voor B. D/ trecket noch het quadrat D. A vant quadrat A. C eñ van de reste √ sal comen V √. 9℥−36 voor D. C / addeert nu beyde dese getallen te samen alse V √.4℥−36/ ende V √.9℥−36 also/ eerste lijcken addeertse te samen/

 sal

sal coomē 13ȝ—72/dat behout/multipliceert nu het eene getal met den anderen/sal comen 36ȝȝ—468ȝ+1296 die multipliceert noch met 4/ sal comen 144ȝȝ—1872ȝ+5184 / daer van treckt √/comt V √/ 144ȝȝ—1872ȝ+5184/die selvige addeert tot die voorbehoudene 13ȝ—72/ sal comen 13ȝ—72 + V√.144ȝȝ—1872ȝ+5184/daer van trecket radix quadrata / sal comē universale√ van 13ȝ—72 +V√.144ȝȝ—1872ȝ+5184 voor B.C/die zijn gelijck 13. Multipliceert elcker partije quadrate in hem selven / sal comen 169 ghelijck 13ȝ—72 + V √.144ȝȝ—1872ȝ + 5184 / ofte V √. 144ȝȝ—1872ȝ + 5184 gelijck 241—13ȝ. Multipliceert wederomme elcker partije in hem selvē/sal comen 144ȝȝ—1872ȝ + 5184 gelijck 58081—6266ȝ+169ȝȝ/ vergelijcket die partijen/ sal comen 1ȝȝ + 2115 $\frac{22}{25}$ ghelijck 175 $\frac{19}{25}$ ȝ/ende deur die 3ᵉ vergelijckinge/sal 1ȝ maken 13/ ende 1 ℞ is dan √ 13 / die dupliceert/ sal comen √ 52 voor A.B/ende √ 117 voor A.C / wilmen nu weten hoe vele dat B D/ ende D. C/ elcx a part doet/ soo trecket quadrat A. D vant quadrat A.B / ende van de reste √/ sal comen 4 voor B. D. Item het quadrat A. D ghetrocken vant quadrat A. C / ende vant product √ / sal comen 9 voor D.C/dat mach men proberen.

Anders.

Item soo men addeert V √.4ȝ—36 van B. D tot V √.9ȝ—36 van D. C / daer sal comen V √.4ȝ—36 + V √.9ȝ—36 voor die linie B. C / dit is ghelijck 13 / trecket over elcker zijde af V √.9ȝ—36 / sal ressen V √.4ȝ—36 ghelijck 13—V √.9ȝ—36/ multipliceert elcker partije quadrate in hem selven als volghet.

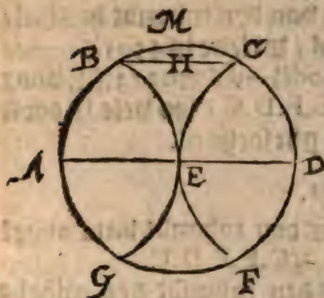
sal

13—V √. 9ʒ—36
13—V √. 9ʒ—36

\+ 169—V √. 1521 ʒ—6084
\+ 9ʒ—36—V √. 1521 ʒ—6084

9ʒ + 133—V √. 6084 ʒ—24336

ſal comen 4 ʒ—36 gelijc 9 ʒ + 133—V √. 608ʒ—24336/ vergelijcket die partijen / ſal comē V √. 6084 ʒ—24336 ghelijck 5 ʒ + 169. Multipliceert elcx wederomme quadrate in ſich ſelven/ ſal comen 6084 ʒ—24336 ghelijck 25 ʒʒ + 1690 ʒ + 28561/ende 1 ʒʒ + 2115 $\frac{22}{25}$ ſal gelijck zijn 175 $\frac{19}{24}$ ʒ / ende deur die 3e aequatie ſal 1 ʒ maken 13/ende 1 ℞ is dan √ 13 als vooren.

93. Item daer is eenen circkel / wiens Diameter A, D doet 91 $\frac{7}{11}$—√ 3072/ daer inne zijn twee ovalen/ als namelijcken/ A/ B.F.G. ende C·E F. D. De vraghe is naer den inhoudt van elcker ovale? Item oock hoe vele dat weſen ſal den inhoudt van den crommen triangel G.E.F? Fac.etc.

Aengeſien den diameter doet 91 $\frac{7}{11}$—√3072 /ſo moet die circumferentie des circkels doen deur die 20e van deſen 288—√30343 $\frac{41}{48}$/eñ deur die ſelvige 20e ſal den inhout des geheelē circkels maken 9011 $\frac{41}{77}$—√63700992/ daer uyt den $\frac{1}{6}$ en deel is 1501 $\frac{71}{77}$—√1769472 voor den inhout van E.B/B.M.C ende E. C den triangel van twee rechte linien met eenen boge. Soecket nu den inhoudt des trianghels van die rechte linien E. B/ B.C/C.E / te

 weten

weten dat elcx is een halvẽ diameter des geheelen circkels/eñ doet $45\frac{9}{11}-\sqrt{768}$ voor E.C/B.C/ofte B.E/trecket nu 'tquadraat C.H vant quadraat C.E/eñ van de reste/sal comen V $\sqrt{.2150\frac{58}{121}-\sqrt{\frac{438939648}{121}}}$ / ofte $\sqrt{1574\frac{58}{121}}-24$ voor het catecus H.E die helfte alse $\sqrt{393\frac{75}{121}}-12$ ghemultipliceert met B.C $45\frac{9}{11}-\sqrt{768}$/sal comen $\sqrt{1541520\frac{6768}{14641}}-1099\frac{7}{11}$ voor aream trianguli E.B/B.C/ende C.E/met rechte linien getrocken / die selve neemt van $1501\frac{71}{77}-\sqrt{1769472}$ / sal noch resten $2601\frac{43}{77}-\sqrt{6614128\frac{10640}{14641}}$ voor den boghe B.H.C.M.B. Item die begrepen veldinge B.E/E.C/ende de cromde B.M.C maket als voren $1501\frac{71}{77}-\sqrt{1769472}$/ daer van ghetrocken 2 bogens inhout/ te weten/ $5203\frac{9}{77}-\sqrt{26456514\frac{13278}{14641}}$ / sal noch resten $\sqrt{14541826\frac{5534}{14641}}-3701\frac{15}{77}$ voor den trianghels inhout van cromme ingebogen ende uytgebogen linien getekent met E.B/B.M.C/eñ C.E/ofte E.G/G.L.F/ende E.F / dat selvighe trecket nu van den inhoudt des halven circkels M.E.L.F.D.C.M / welcke is $4505\frac{59}{77}-\sqrt{15925248}$ / sal noch resten $8206\frac{74}{77}-\sqrt{6090273\frac{14125}{14641}}$ voor den inhout van dat ovael C.E.F.D.C / soo vele is oock het ovael B.E.G.A.B/welcke ghesocht is.

Proba.

$8206\frac{74}{77}-\sqrt{60902723\frac{14125}{14641}}$ is den inhoudt vant ovael (C.E.F.D.C.

$8206\frac{74}{77}-\sqrt{60902723\frac{14125}{14641}}$ is den inhoudt des ovaels (B.E.G.A.B.

$\sqrt{14541826\frac{5534}{14641}}-3701\frac{15}{77}$ voor den inhoudt des trianghels van cromme linien E.B.B.M.C/ende C.E.

$\sqrt{14541826\frac{5534}{14641}}-3701\frac{15}{77}$ is den inhoudt van E.G/ (G.L.F/ende F.E.

$9011\frac{41}{77}-\sqrt{63700992}$ voor aream circuli / als voorens oock ghevonden is/etc.

94. Item

94. Item daer is een quadrilaterum irregulier D.B/B.C/C.E/D.E/ waer van D.B doet $6\frac{2}{5}$/ B.C 10 / C.E $13\frac{1}{5}$ / ende E.D 24/ende F.D / F.E/ F.B ende F.C / zijn alle even langh / waer deur men concluderen mach / dat alsulcken quadrilaterum mach ghestelt worden in eenen circkel / waer van het centrum soude wesen F. Ende wordt deur Ptolomeus gheleert / dat alle vierhoeckighe figueren beschreven in eenen circkel / daer moet uyt multipliceren van beyde diagonal linien B.E met D.C te samen so vele comen/ als ofte men multipliceerde B.C met D.E / ende B.D met C.E / ende datmen beyde dese producten te samen dede. De vrage is/hoe vele dat D.C ende B.E elcx bysonder is/ ooc hoe vele den inhout van dit quadrilaterum zy? Antwoort/ verlenget die linie D.B ende E.C tot so lange dat sy te samen toe loopen in A/welcke maket aldaer eenē rechten winckel in desen. Settet nu voor A.C 1 ℞/dat quadrat getrockē vant quadrat B.C/eñ vande reste √/comt V √.100 — 1 ℥ voor A.B / dat doet tot B.D $6\frac{2}{5}$ / sal comen $6\frac{2}{5}$ + V√.100 — 1 ℥ voor A.D. Ende 1 ℞ + $13\frac{1}{5}$ voor A.E/ want E.C is $13\frac{1}{5}$ 'ende voor A.C is geposeert 1 ℞. Ergo so moet A.E wesen 1 ℞ + $13\frac{1}{5}$. Addeert nu 'tquadrat van A.D alse $140\frac{24}{25}$ — 1 ℥ + V ℞. 16384 — $163\frac{21}{25}$ ℥ tot het quadrat van A.E/ welcke is 1 ℥ + $26\frac{2}{5}$ ℞ + $174\frac{6}{25}$/sal comen $26\frac{2}{5}$ ℞ + $315\frac{1}{5}$ + V √. 16384 — $163\frac{21}{25}$ ℥ ghelijck 'tquadrat van D.E alse 576 / subtraheert van elcker zyde $26\frac{2}{5}$ ℞ + $315\frac{1}{5}$ / sal resten V √. 16384 — $163\frac{12}{25}$ ℥ ghelijck $260\frac{4}{5}$ — $26\frac{2}{5}$ ℞ / multipliceert elcks in hem selven quadrate / sal comen 16384 — $163\frac{21}{25}$ ℥ ghelijck — —

 ofte

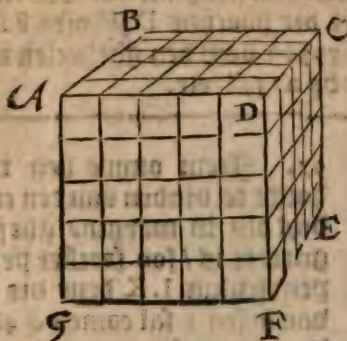
$\frac{1700416-344256ℛ+17424ʒ}{25}$ ofte 1700416 − 344256ℛ +17424ʒ/sal gelijck zijn 409600−4096ʒ/ vergelijcket die partijen/sal comẽ 21520ʒ+1290816 gelijc 344256ℛ ofte 1ʒ+ $59\frac{1321}{1345}$ ghelijck $15\frac{1341}{1345}$ ℛ/ende deur die 3ᵉ aequatie sal 1 ℛ gelijc zijn 6 voor A.C/ende deur die 2ᵉ van desen sal A.B dan moeten wesen 8/ende A.D $14\frac{2}{5}$/ende A.E is dan $19\frac{1}{5}$. Addeert nu 'tquadraat van A. B alse 64 tot 'tquadraat van A.E/ ende vant product trecket √ / sal comen $20\frac{4}{5}$ voor de diagonal linie E.B. Item 'tquadraat A. C/ alse 36/geaddeert tot 'tquadraat A. D/ende vant product getrocken√ / sal comen $15\frac{3}{5}$ voor die diagonal linie D.C. Multipliceert nu beyde diagonal linien te samen alse $20\frac{4}{5}$ van B. E met $15\frac{3}{5}$ van D. C sal comen $324\frac{12}{25}$/ soo vele sal oock moeten comen soo men multipliceert D.B met C.E / ende B. C met D. E / ende dat men beyde dese producten te samẽ addeerde/te wetẽ/uyt multiplicerent van B.C 10 met D.E 24/sal comen 240. Item uyt multiplicerent van D.B $6\frac{2}{5}$ / met E.C $13\frac{1}{5}$ / sal comen $84\frac{12}{25}$ / die gheaddeert tot die voorghesc. 240 / sal oock comen als voorzen $324\frac{12}{25}$/etc.

Item soo men nu begheert te weten den inhoudt van dese figuere / soo soecket eerstelijcken den inhoudt van D. C. E deur die 6ᵉ van desen / sal comen —— $95\frac{1}{25}$. Noch den inhout van D. C. B / sal comen —— $19\frac{1}{5}$/ die doet tot dit $95\frac{1}{25}$ / sal comen in alles voor het Fac. van dit quadrilaterum D.B.C.E —— —— —— $114\frac{6}{25}$.

Item so men begeert te weten / hoe lang dat de linie E. F / F. D / F.B ofte F.C zy den halven diameter des circkels/ daer dese figuere inne gescreven mach worden/so opereert naer die 40ᵉ van desen/sal comẽ 13 voor E.F den halvẽ diameter des circkels welcke gesocht is.

Ende deur dese maniere cannen oock vinden het 59ᵉ ende 58ᵉ exempel in der Gheometrie van Symon Jacobs/

cobs/ fol.309 van de vogelstange aldaer sonder operatie ghestelt.

95. Item ick hebbe eenen cubum van 6 rechte quadraten A.B.C.E.F.G/ waer vā elcker zijde maket 5 voeten / de vraghe is / hoe vele cubicq voeten sal alsulcken cubus in hem selven houden ? Antwoort / multiplicert 5 in hem selven cubice / sal comen 125 cubicq voeten voor den inhout van desen / waer van elcx heeft eene voet in zijner langten/breeten/ende hoochten.

96. Item omme te weten den inhoudt van een cubus als hier in margine ghefigureert staet / waer van A.B doet 7/ B.C ofte H.G 4/ ende D.C ofte/F.G is 3/ende de hoochde A.E is 13.

Antwoordt / soecket eerstelijcken het perpendiculum I.K alsoo / C.D ofte L.M maket elcx 3 / die neemt van 7/ soo blijft noch 4 voor A.L ende M.B te samen / soo is dan B.M 2 / dit quadrat trecket van het quadrat B.C / ende van die reste trecket √/ sal comen √ 12

 door

voor C. M ofte I.K. Addeert nu D.C tot A.B / comt 10/ die helfte alse 5 multipliceert met √ 12 van /I.K/ sal comen √ 300 voor den inhoudt van het plan A.B.C.D/die multipliceert voorts met die hoochde D.F ofte E.A alse met 13 / sal comen √ 50700 voor den gheheelen inhoudt/welcke is seer nae by $225\frac{83}{100}$/ etc.

97. Item omme den inhoudt te vinden van een cubus als in margine ghefigureert is / soo soecket perpendiculum I.K deur die 2e van desen / sal comen √ 48/ die multipliceert met die helfte van N.L alse met 8 / sal comen √ 768 voor den inhoudt van den trianghel I.L.N / die multipliceert voorts met 6 / sal comen √ 27648 voor den inhout vant plain A.B.C.L.N.H.A / die multipliceert voorts met H.G / ofte F.N. die hoochte welcke is in desen 20 / sal comen √ 11059200 voor den inhoudt vant gheheele corpus / welcke is seer nae by $3325\frac{537}{1000}$.

---

98. Item daer is een ronde corpus / waer van den Diameter A.B maket 14 voeten / ende die hoochde A.C is 24 voeten / dat selvighe corpus is inwendich hol/ alsoo dat het hol is in forme van eene columne uptgheholet/ ende maket den Diameter E.F 8/ ende is alsulcken hol diep 20 voeten.

Die vraghe is / hoe vele cubicq voeten aen desen

voor-

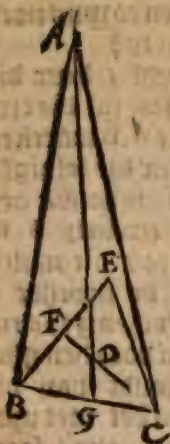
vooꝛschꝛeven coꝛpus noch vooꝛhanden is?

Antwooꝛdt / deur die 20e van desen sal die circumferentie A.B maecken 44/ ende deur die selvighe 20 sal den inhoudt des gheheelen circkels A. B. maecken 154 / die multipliceert in de hoochde A C 24 / sal comen 3696 cubicq voeten vooꝛ den gheheelen inhoudt van dit coꝛpus / soo het niet uptgheholet en ware / soecket daeromme wat den inhoudt des hols beloopt also/soecket aream circuli E.F / sal comen $50\frac{2}{7}$/die multipliceert in zyne hoochde ofte diepte alse met 20 / sal comen $1005\frac{5}{7}$ cubicq voeten/die trecket van 3696/restet noch $2690\frac{2}{7}$ cubicq voeten die aen desen coꝛpus noch vooꝛhanden is/etc.

A. E B F C D

99. Item daer is een dꝛiehoeckighe piramide A. B C. E den basis B. E. C is een ghelyckfydighen trianghel/ende elcx is 6 voeten / oock zyn die dꝛie zyden A. B/A.C / ende A. E / malcanderen ghelyck / ende elcks maket 16 / Die vꝛaghe is naer den coꝛperlycken inhoudt? Soecket deur die 2e van desen het perpendiculum C. F / sal comen $\surd 27$ / daer van den $\frac{1}{3}$en deel is $\surd 3$ vooꝛ D.F / soo is dan D.C $\surd 12$. Nu soo is A. C.D eenen trianghel winckel recht in D / treckt daeromme

 het

het quadrat C. D alse 12 / vant quadrat A.G welcke is 256/ sal noch blijven 244 / daer van √ is √ 244 voor het perpendiculum van A deur die pyrame op den basis in D.

Soecket nu den inhoudt des trianghels B. C. E / welcke is √ 243 / die multiplicert met den $\frac{1}{3}$ deel des perpendiculums A. D. alse met √ $27\frac{1}{9}$ / sal comen √ 6588 cubicq voeten voor den inhoudt van dese pyrame

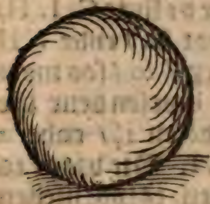
---

100. Item van boven ghescheven pyrame is een block afghehouwen B.D.C.G.E.F/ waer van F. E is paralelle met B.D / ende E. G paralelle met D. G / ende F. G paralelle met C. B / ende elcker zijde des trianghels op den basis B.D/ D.C/ ofte B.C / is als boven 6 voeten / ende F.G/ G.E/ ofte E.F / elcx maket 4 voeten / ende die hoochde van B.F/ D. E / ofte C.G/ is elcx $5\frac{1}{3}$ voeten/ende A.B/ A.C/ ende A.D/ is elcks lanck 16 voeten / soo moet van den inhoudt van de gheheele pyrame maken deur die 99 van desen √ 6588 cubicq voeten.

Spreket

Spreket nu / 16 van A. C gheeft my deur die 99 van desen √ 244 het perpendiculum van A midden deur die pyrame tot op den basis / wat sal my gheven $10\frac{2}{3}$ van A. G ofte A. F? Fac. √ $108\frac{4}{9}$ voor het perpendiculum van A midden deur die pyrame tot op den basis G. F. E. Nu soecket aream trianguli F. G. E deur die 4 van desen / sal comen √ 48 / die multipliceert met den $\frac{1}{4}$ deel van √ van $108\frac{4}{9}$ (welcke is zijn perpendiculum tot op den basis G. F. E) sal comen √ $578\frac{0}{27}$ cubicq voeten voor den inhoudt van die pyrame AFEG / die trecket van √ 6588 / soo restet noch √ 6588 —— √ $578\frac{10}{27}$ voor het block B.F.E.D.C.G / welcke ghesocht is / ende doet seer nae by $57\frac{117}{1000}$.

101. Item daer is een globe ofte ronden cloot / wiens diameter is 7 / so moet van zijn circumferentie wesen 22. Die vrage is nae de gehcele superfitie op desen cloot? etc.

Multipliceert die circumferentie met den Diameter / sal comen 154 voor alle die superfitie van desen.

Anders

Multipliceert die helft van den Diameter met de helfte van de circumferentie / comt $38\frac{1}{2}$ voor den inhoudt van een circkel / wiens diameter is 7 / die selvige $38\frac{1}{2}$ multipliceert voorts met 4 / sal comen 154 voor alle die superfitie van den voorf. cloot / ofte globe.

Omme nu te vinden die gheheele groote des cloots / soo multipliceert die superfitie ofte inhoudt des circkels omme den Cloot met den $\frac{1}{6}$ des Diameters alse met $1\frac{1}{6}$ / sal comen $179\frac{2}{3}$ cubos / waer van elcx heeft eene in zijne breete / langte / ende hoochte.

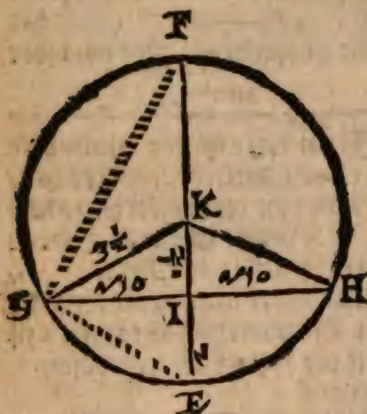
---

102. Item daer zijn twee yseren clooten / waer van den

den Diameter van den cleynsten cloot is 5 ende weegt 8 lib. ende den Diameter van den grootsten cloot is 7/ Die vraghe is/hoe vele die selvighe weghen sal?

Antwoort/ Multipliceert elcx zijnen Diameter in hem selven cubice sal comen 125 ende 343.

Spreket nu/ 125 gheven 8 pont / wat sullen gheven 343? Fac. $21\frac{119}{125}$ pont / ende soo vele sal den grootsten cloot moeten weghen.

103. Item daer is een globe ofte ronden cloot wiens Diameter is 7 voor F. E / waer inne afgesneden is een stucke deur de linie G. I. H/ sulcx dat G. I ende I. H doet elcx $\sqrt{10}$ / soo moet dan K. I wesen deur die 3 van desen $1\frac{1}{2}$ / ende 2 voor E. I. Die vrage is naer den corporlijcken inhout van desen kegel G.I.H.E.G? Fac. etc.

Soecket eerstelijcken de superfitie van G. H alsoo/ addeert het quadrat G. I tot 'tquadrat I. E / ende vant product $\sqrt{}$/sal comen $\sqrt{14}$ voor G. E / soo ghy nu eenen circkel maken wiens halve Diameter ghelijck zy die linie G.E/die selvighe sal juyste ghelijck zijn die vlackheyt om G.E.H.

Aengesien dan den halven Diameter is $\sqrt{14}$/ 'tquadrat sal dan wesen moeten 14 / die selvighe multipliceert met 4/ comt 56/ daer uyt neemt den $\frac{11}{14}$ / sal comen 44/ofte maket naer die 20 van desen / sal oock comen 44 voor de superfitie G.E.H / die multipliceert voorts met

met $1\frac{1}{8}$ / welcke is den $\frac{1}{3}$ste deel van E. K / sal comen $51\frac{1}{3}$ cubicq voeten voor die portie G.E.H.K.G.
Rekent nu noch hoe vele den inhoudt van de pirame G.K.H.I.G bedraeght alsoo/ Multipliceert G.I ofte H.I quadrate in hem selven / comt 10 / die multipliceert voorts met 4. Fac. 40 / daer uyt den $\frac{11}{14}$ / sal comen $31\frac{3}{7}$ voor die superfitie van G.H / die multipliceert voorts met $\frac{1}{2}$/welcke is den een $\frac{1}{3}$ van I.K / sal comen $15\frac{5}{7}$ cubicq voeten voor die pirame G.K.H.I.G / die neemt van $51\frac{1}{3}$ voeten / sal noch Resten $35\frac{13}{21}$ cubicq voeten voor die portie G.I.H.E.G/ghelijckerwijs soecket men oock die portie G.F.H.I.G/te weten/addeert het quadraat F.I tot het quadraat I. G / ende vant product √ sal comen √ 35 voor G.F/so ghy nu eenen circkel maket wiens halven diameter gelijck zy die linie G.F/die selvighe sal juyste gelijck zijn die vlackheyt omme G.F.H/ Multipliceert dan het quadraat des halven diameters welcke is 35 met 4/sal comen 140/ daer uyt die $\frac{11}{14}$ is 110 voor die superfitie G.F.H / die multipliceert met $1\frac{1}{6}$/welcke is den $\frac{1}{6}$ des diameters van de gheheele globe/ofte den $1\frac{1}{3}$sten deel van F. K / sal comen $128\frac{1}{3}$ voor die groote G.F.H.K.G/ daer toe doet nu den inhout ofte grootte van den pirame G.K.H.G alse is $15\frac{5}{7}$/ sal comen $144\frac{1}{21}$ voor de grootte G.F.H.I.G / dat selvighe addeert tot $35\frac{13}{21}$ cubicq voeten van die portie G.E.H.G/sal comen $179\frac{2}{3}$ cubicq voeten voor die gheheele grootte des cloots.

Item deur die 101e van desen salmen oock vinden te wesen die grootte deses cloots $179\frac{2}{3}$ cubicq voeten.

---

104. Item omme te maken een tetrahedron in eene sphere soo groot alst moghelijcken is / soo maket eenen halven circkel / welcke zy voor exempel G.A.B.D voor den diameter / ende doet in desen 12 / telt nu van G nae D toe $\frac{1}{3}$ van den diameter / welcke is 4 voor G. B

op die

op die selve B trecket een middel proportional welcke is F. B / ende doet deur die 26e van desen √32 / dat quadrat addeert tot het quadrat van D. B/ende vant product √ is √ 96 voor F. D de zijde van een tetrahedron van 4 ghelijcksijdighe triangelen / ende alsoo is die proportie van den Diameter bevonden teghens een zijde vanden tetrahedron gelijcken 12 tegens √ 96/ofte 3 tegens √ 6/ waer van zijn corpus van 4 gelijcksijdige triangelen op een dick pampier uytgesneden / sulcx dat het sich buyghen mach / ende dan te samen ghevoeght/sal maken den tetrahedron als volghet.

105. Item daer is een tetrahedron / waer van elcker zijde maecket 12. Die vraghe is naer den diameter van de sphere daer desen tetrahedron inne besloten mach worden / oock hoe groot desen tetrahedron in zijn corpus beloopt?

Spreket

Sprekct deur die 104^e^ van desen.
diame.
√6 . 3 . 12 Fac.√216/ soo vele maecket den Diameter van de sphere.

Soecket nu voorts die groote alsoo deur die 6^e^ van desen sal den inhoudt van een gelijck-sydighen triangel/ ende elcker zijde 12 doende/ maken √3888 voor A.D.C/ ende soo men treckt het quadrat A.E vant quadrat A.B/ende vande reste √/sal comen √108 voor D.E/ daer van neemt het $\frac{1}{3}$ welcke is √12 dat van D.E/ rest noch √48 / dat quadrat ghetrocken vant quadrat van een zijde/ ende van de reste √ comt √96 voor het perpendiculum B.F/ welcke hanghet van B midden deur den tetrahedron op den basis A.D.C op F/ van welcke perpendiculum neemt den $\frac{1}{3}$/ comt √10$\frac{2}{3}$/ dit multiplicert met √3888 aream trianguli op den basis/ sal comen √41472 voor alle die grootte/ ende is seer nae by 203$\frac{323}{700}$/etc.

---

106. Item omme te vinden de zijde van eenen hexahedron die men besluyten mach in eene sphere/ wiens Diameter is 12 / soo trecket in de voorgaende figuere van de 104 deses van F in G eene linie/ welcke maecken sal deur die eerste van desen √48 (want F·B is bevonden te wesen deur die 104 van desen √32/ ende G.B was aldaer 4) voor die zijde van een hexahedron die men in een sphere besluyten mach/ wiens Diameter is 12/ ende die proportie van den Diameter der sphere met die zijde van eenen hexagon is gelijcken 3 tegens √3/waer van zijn corpus van 6 ghelijcksydighe quadraten op een dick papier uytghesneden ende te samen ghebuyght/ soo suldy hebben een corporlijck viercant cubus.

107. Item

107. Item daer is een ſphere / wiens Diameter is 12/omme daer inne te vinden die zijde van zijnen hexagon/ſoo ſpreket/3 geven √3/wat 12? Fac. √48.

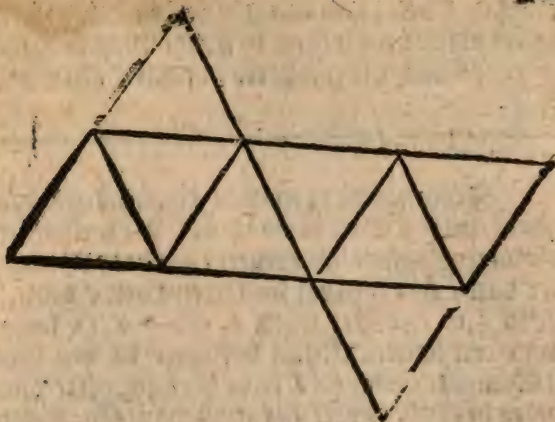
---

108. Item omme te vinden die groote van deſen hexahedron ofte cubus / ſoo multipliceert √48 in hem ſelven cubice/ ſal comen √110592 / ende is ſeer nae by 332 $\frac{551}{1000}$ voor die gheheele groote van deſen cubus.

---

109. Item omme te maecken een octahedron in eene ſphere/ ſoo neemt den halven diameter van die figuere des 104 exempels D.C / welcke is voor exempel 6/ ende deelet den halven circkel deur C. E in 2 quadranten/ daer nae ſoo addeert het quadrat C. E tot het quadrat van D.E/ ende vant product √/ſal comen √72 voor D.E die zijde van den octahedron / ende die proportie van den Diameter der ſphere tegens die zijde van den octahedron is ghelijcken 2 teghens √2 / waer van zijn corpus van 8 ghelijckſijdighe triangulen op een dick papier uytgeſneden ende te ſamen gebuyght/ ſoo ſuldy hebben 'tcorpus/genaemt octahedron als volght.

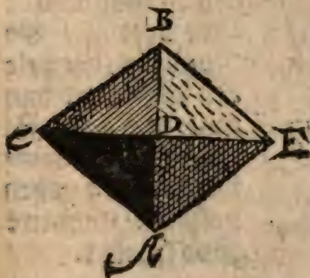
110. Item

110. Item daer is een octahedron van 8 ghelijckſijdighe triangulen/ende elcker zijde doet 6. Die vraghe is / hoe vele dat den Diameter van een ſphere doen ſal daer deſen octahedron inne beſloten mach worden/ ſoo ſpreket.

diame.

$\sqrt{2}$. 2 : 6 Fa. $\sqrt{72}$ voor den Diameter van de ſphere / die deſen octahedron in hem beſluyten mach.

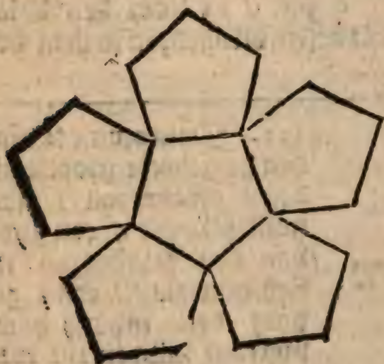

111. Item omme te vinden de geheele grootte vā deſen octahedron / ſoo multipliceert 6 een zijde van den octahedron in ſich quadrate / comt 36 voor den inhout vant viercant midden int corpus octahedron genaemt/ dat ſelve multipliceert

voorts met $\sqrt{}$ 8 den $\frac{1}{3}$ van den gheheelen Diameter des circkels die deſen octahedron in hem ſelven beſluyt/ſal comen $\sqrt{}$ 10368 voor die gheheele grootte/ eñ is ſeer na by $101\frac{823}{1000}$.

---

112. Item omme te maken een dodecahedron in eene ſphere/wiens Diameter is 12/ dat multipliceert in ſich ſelven quadrate/ſal comen 144/ daer uyt die $\frac{5}{12}$ is 60/ daer van $\sqrt{}$ is $\sqrt{}$ 60/hier van neemt den $\sqrt{}$ vant $\frac{1}{12}$ uyt 144 alſe is $\sqrt{}$ 12/ reſtet noch $\sqrt{60} - \sqrt{12}$ voor een zyde van een dodecahedron beſloten in een ſphere/ wiens Diameter doet 12/ ende die proportie van den Diameter der ſphere met die zyde van een dodecahedron beſloten in deſelve ſphere/ is ghelycken $\sqrt{}$ 12 tegens $\sqrt{5} - 1$/waer van zyn corpus van 6 pentagonnen op een dick pampier uytgheſneden tot 2 malen/ende te ſamen ghebuyght/ ende met Was ofte Lym aen malcanderen vaſt ghemaeckt/ ſoo suldy hebben een uyterlyck corpus gheheeten dodecahedron/ als volghet.

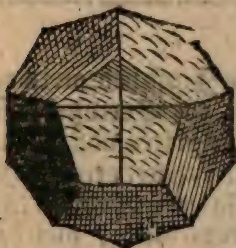
113. Item daer is een dodecahedron van 12 ghelyckſydig vyfhoecken/ ende elcker zyde doet $4\frac{2}{3}$/ De vraghe is/hoe vele den Diameter van eene ſphere doen ſal daer deſen dodecahedron inne mach beſloten worden? Soo ſpreket.

diame.

diame. $\sqrt{261\frac{1}{3}}$

$\sqrt{5}-1$: $\sqrt{12}$: $4\frac{2}{3}$ Fac. $\frac{\sqrt{261\frac{1}{3}}}{\sqrt{5}-1}$ welcke

is $\sqrt{81\frac{2}{3}}+\sqrt{6\frac{1}{3}}$ voor den Diameter van de sphere daer desen dodecahedron inne mach besloten worden/ende is seer nae by $13\frac{77}{1000}$.

114. Item omme te vinden die grootte van desen dodecahedron / so weet dat deur die 33ᵉ van desen bevonden is dat die proportie van den diametter van een circkel met zijn zijde pentagonale is ghelijcken 100000 teghens 58778 / daeromme soo spreket deur die regel van drien/ 58778 gheeft my 100000 / wat sal my gheven $4\frac{2}{3}$ / soo vele eene zijde pentagonale doet in dese? Fa. $7\frac{87831}{88167}$/ ofte $7\frac{939}{1000}$ voor Diameter van een circkel die in hem besluyten mach die superfitie pentagonale / ende den $\frac{1}{5}$ van de superfitie pentagonale / sal dan maken deur die 37ᵉ van desen $\sqrt{\frac{1819122496 1}{324000000 0}}$/ dat multipliceert voorts met 5 / comt $\sqrt{\frac{18191224961}{12960000 0}}$ voor den inhoudt van een pentagon die over elcker zijde doet $4\frac{2}{3}$ / ende is seer nae by $37\frac{93}{200}$. Ende aenghesien den dodecahedron heeft 12 sulcke pentagonen/daeromme so multipliceert die selvighe $37\frac{93}{200}$ met 12/ sal comen $449\frac{29}{50}$ voor alle die superfitie rondtomme den dodecahedron / Neemt nu noch die helfte van den Diameter des circkels van den pentagon voorschreven welcke dede $7\frac{939}{1000}$ die helfte is $\frac{7939}{2000}$/ dit in hem selven quadrate ghemultipliceert / comt $\frac{63027721}{4000000}$ / dit ghetrocken vant quadrat van de helfte des diameters van de sphere die in hem besluypt desen do-

decahedron/ alse is $13\frac{77}{1000}$/ de helfte is $\frac{13077}{2000}$/zijn quadraat doet $\frac{171007929}{4000000}$/ hier af ghetrocken die $\frac{63027721}{4000000}$/ sal noch resten $\frac{107980208}{4000000}$/hier van √ sal comen seer na by $5\frac{391352}{2000000}$ voor het perpendiculum uyt het centrum op elcker superfitie pentagonale / daer van neemt den $\frac{1}{3}$ / welcke is $1\frac{4391352}{6000000}$/ dit selve Multipliceert met die $449\frac{29}{50}$ voorf. sal comen $778\frac{72000067}{125000000}$ voor die grootte van desen dodecahedron/ welcke ghesocht is.

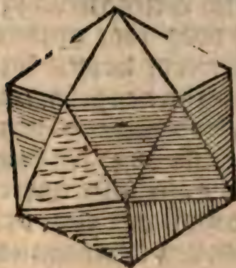
---

115. Item omme te maken een Icosahedron in eene sphere/ so neemt die figuere vant 104ᵉ Exempel deses/ ende trecket eene linie perpendiculariter van G. in K/ soo langh als G. D is/ daer nae so trecket een linie van C in K/ ende die circumferentie sal geraeckt zijn in H/ van die welcke trecket een perpendiculum / welcke is A. H/ ende C. K/ sal dan zijn deur die eerste van desen √ 180. Nu sprecket deur die reghel van drien/ soo C. K √ 180 my gheeft K. G 12 / wat sal my gheven C. H 6? (welcke is den halven diameter D.G) fac. √ $28\frac{4}{5}$ voor H.A. Nu sprecket/soo C.K √ 180 my gheeft 6 van G. C/ wat sal my gheven K. H √ 180—6 Fac. 6—√ $7\frac{1}{5}$ voor H.L/ofte A.G/ ende deur die eerste sal G.H wesen V.√. 72—√ $1036\frac{4}{5}$ voor die zijde van den Icosahedron / die besloten mach worden in eene sphere / wiens diameter is 12 / ende sal die proportie van den diameter wesen teghens die zijde van den Icosahedron ghelijcken 4 teghens V √. 8—√ $12\frac{4}{5}$ / waer van zijn corpus van 20 ghelijckfijdighe triangulen op een dick pampier uytghesneden / ende te samen ghebuyght / ende met was ofte Lijm vast ghemaeckt / soo suldy hebben een uyterlijck corpus genaemt Icosahedron / als volghet.

116. Item

116. Item daer is een Icosahedron van allen zyden 6 / Die vraghe is / hoe vele dat den Diameter van de sphere wesen sal / die desen Icosahedron in hem besluyten mach? Spreket.
V √.8—√12$\frac{4}{5}$ gheeft my 4 Diameter / wat sal my gheven 6? Fac. $\frac{24}{V\sqrt{.8}-\sqrt{12\frac{4}{5}}}$ welcke is V √.90 + √ 1620 voor den Diameter van de sphere/daer desen Icosahedron inne mach besloten worden / ende is seer nae by 11$\frac{412}{1000}$.

117. Item daer is een Icosahedron besloten in een sphere/ wiens Diameter is V √. 90+√1620. Die vraghe is/ hoe vele dat een zyde van den Icosahedron maken sal? Fa.6.

Spreket deur die 115e van desen/ 4 den Diameter sphere gheeft my V √. 8—√ 12$\frac{4}{5}$ eene zyde van den Icosahedron/

 wat

wat sal my gheven $V\sqrt{.}\ 90+\sqrt{}\ 1620$ den Diameter van de sphere in desen Exempel? Fac.

diam. een zijde van een Icosa.

$4\ .\ V\sqrt{.}\ 8-\sqrt{}\ 12\frac{4}{5}.\quad V\sqrt{.}\ 90+\sqrt{}\ 1620$ Fac.6

$$V\sqrt{.}\ 8-\sqrt{}\ 12\frac{4}{5}$$

$$V\sqrt{.}\ 720+\sqrt{}\ 103680$$

$$-\sqrt{}\ 103680-\sqrt{}\ 20736$$

$V\sqrt{.}720-\sqrt{}20736$ / dit maket net 24 / dat deelet af met 4 uwen divisor / sal comen 6 voor een zijde deses Icosahedrons voors.

Ende omme zijne grootte te vinden / soo soecket op den basis vant corpus het perpendiculum van eene der triangulen / sal comen $\sqrt{}27$ / daer van het $\frac{1}{3}$ ghenomen alse is $\sqrt{}\ 3$ / rest noch $\sqrt{}\ 12$ voor die $\frac{2}{3}$ des perpendiculums van eene der triangulen op den Basis des corpus voors. dat quadrat ghenomen vant quadrat van de helfte van de axe sphere (welcke axe deur die 116e van desen is bevonden $V.\sqrt{.}90+\sqrt{}1620$ / zijne helfte is $V\sqrt{.}\ 22\frac{1}{2}+\sqrt{}\ 101\frac{1}{4}$) welcke quadrat is $22\frac{1}{2}+\sqrt{}101\frac{1}{4}$ / hier van 'tquadrat van de $\sqrt{}\ 12$ voors. alse is 12 / sal noch resten $10\frac{1}{2}+\sqrt{}\ 101\frac{1}{4}$ hier van $\sqrt{}$ is $V\sqrt{.}10\frac{1}{2}+\sqrt{}\ 101\frac{1}{4}$ voor het catecus van den basis tot het centrum des Lichaems inde helfte vã de axe sphere dē $\frac{1}{3}$ is $V\sqrt{.}\ 1\frac{1}{6}+\sqrt{}1\frac{1}{4}$ / dit gemultipliceert met aream basis / welcke is $\sqrt{}\ 243$ / sal comen $V\sqrt{.}\ 283\frac{1}{2}+\sqrt{}\ 73811\frac{1}{4}$ voor eene pyrame triangulaire / dat selve multipliceert voorts met 20 / omme datter sulcke pyramen 20 zijn aen desen corpus / sal comen $V\sqrt{.}\ 113400+\sqrt{}\ 11809800000$ voor die gheheele grootte / ende doet seer na by $47\frac{123}{300}$ voor de gheheele grootte / ghelijck den Leser sulcx ondersoeckende op een doorluchtich corpus met zijne axe sphere alsoo ghemaeckt / naer 'tleven bevinden sal goet te wesen / want opt plano des pampiers canmen

men 'tselve qualijcken ofte verstandelijcken demonstreren.

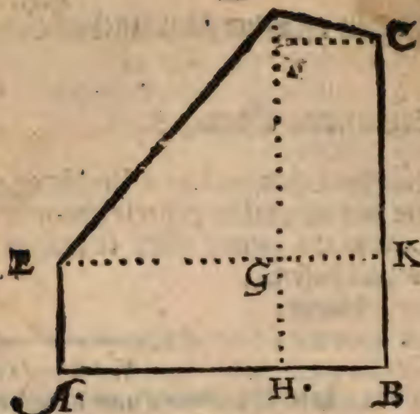
Een ander Exempel.

Item daer is een Icosahedron van allen zijden 4/de vraghe is/ hoe vele dat zijn sal de geheele grootte? fa. V $\sqrt{}$.$9955\frac{5}{9}$ + $\sqrt{}$ $91022222\frac{2}{9}$/ omme sulcx te vinden soo settet veur die 116^e^ van desen.

diame.

V $\sqrt{}$. 8—$\sqrt{}$ $12\frac{4}{5}$. 4 . 4 Fa.——————dat
V $\sqrt{}$ 8—$\sqrt{}$$12\frac{4}{5}$

is V $\sqrt{}$.40 + $\sqrt{}$ 320 voor den Diameter van de sphere/ daer desen Icosahedron inne besloten mach worden/ soecket perpendiculum op den basis van eene der triangulen / comt $\sqrt{}$ 12/ daer van den $\frac{1}{3}$ ghenomen alse is $\sqrt{}$ $1\frac{1}{3}$ / rest noch $\sqrt{}$ $5\frac{1}{3}$ voor die $\frac{2}{3}$ des perpendiculums van eene der triangulen op den basis des corpus voorsch. dat quadraat ghenomen van het quadraat van de helfte van de axe sphere (welcke axe doet in desen V $\sqrt{}$. 40 + $\sqrt{}$ 320 / zijne helfte is V $\sqrt{}$. 10 + $\sqrt{}$ 20) welck quadraat is 10 + $\sqrt{}$ 20 / hier van het quadraat vande $\sqrt{}$ $5\frac{1}{3}$ voorsch. alse is $5\frac{1}{3}$/ ende van de reste $\sqrt{}$ is V $\sqrt{}$.$4\frac{2}{3}$ + $\sqrt{}$ 20 voor het catecus van den basis tot het centrum des Lichaems in de helfte van de axe sphere / den $\frac{1}{3}$ multipliceert met aream basis alse is $\sqrt{}$ 48/ sal comen V $\sqrt{}$. $24\frac{8}{9}$ + $\sqrt{}$ $568\frac{8}{9}$ voor eene pyrame triangulaire / dat multipliceert voorts met 20 omme datter sulcke 20 pyramen zijn aen desen corpus/ sal comen V $\sqrt{}$.$9955\frac{5}{9}$+ $\sqrt{}$ $91022222\frac{2}{9}$ voor de gheheele grootte van desen Icosahedron.

118. Item by gheschre. Figuere zy den angulus E. A. B rectus / Insghelijcks A. B.C/die uytwendige zijden zijn.

A.B.√ 972 + 8
A.E.√ 192
E.D.V √.1420 + √ 150528
C.D.√ 152
B.C.√ 1728
C.K.√ 768

Die vraghe is naer die linie D.H?

Antwoordt / settet voor E.G 1 ℞ / soo is G. K ofte F. C.√ 972 + 8 — 1 ℞ / trecket quadrat dan E. G vant quadrat E.D/ende van de reste √ / sal comen V √/ 1420 + √ 150528 — 1 ȝ voor D.G/daer van trecket F.G/ ofte C.K alse is √ 768/sal noch resten.

V √. 1420 + √ 150528 — 1 ȝ — : √768 voor D.F
V √. 1420 + √ 150528 — 1 ȝ — : √768

1420 + √ 150528 — 1 ȝ —
V √.1090560 + √ 8878 5027072 — 768 ȝ
+ 768 V √.1090560 + √ 88785027072 — 678 ȝ

Fac. 2188 + √ 150528 — 1 ȝ — V √. 4362240 + √ 1420560433152 — 3072 ȝ.

is 'tqua-

is 'tquadraat van D.F/ dat getrocken vant quadraat D.C/ ende van de reste √/ sal comen V √.1 ʒ—2036—√150528—V √.4362240 + √ 1420560433152 — 3072 ʒ voor C. F/ ofte G.K/ die zijn gelijck √ 972 + 8 — 1 ℞/ multipliceert elcks quadrate in hem selven/ sal comen als volghet.

√ 972 + 8 — 1 ℞
√ 972 + 8 — 1 ℞

---

972 + √ 62208 — √ 972 ʒ
+ √ 62208 — √ 972 ʒ
64 — 8 ℞
— 8 ℞ + 1 ʒ

Facit 1036 + √248832 — √ 3888 ʒ + 1 ʒ — 16 ℞ gelijck 1 ʒ—2036—√150528 + V √.4362240 + √1420560433152—3072 ʒ. Addeert over elcker zijde 2036/ en √ 150528/ ende subtraheert van elcker zijde 1 ʒ/ sal resten—V √. 4362240 + √ 1420560433152 — 3072 ʒ gelijck 3072 + √ 786432 — √ 3888 ʒ — 16 ℞ elcks quadrate ge-

3072 + √ 786432 — √ 3888 ʒ — 16 ℞ (multipliceert
3072 + √ 786432 — √ 3888 ʒ — 16 ℞

9437164 + √ 7421703487488 — √ 36691771392 ʒ — (— 49152 ℞
+ √ 7421703487488 — √ 36691771392 ʒ — 49152 ℞
786432 — √ 3057647616 ʒ — √ 201326592 ʒ
— √ 3057647616 ʒ — √ 201326592 ʒ
+ 3888 ʒ + √995328 ʒʒ
+ √ 995328 ʒʒ + 256 ʒ

10223616 + √ 29086813949952 — √ 1467670855 68 ʒ — — 98304 ℞ — √ 122305904 64 ʒ — √805306368 ʒ + 3888 ʒ + 256 ʒ + √ 3981312 ʒʒ / welcke is soo vele alse 4144 ʒ + √ 3981312 ʒʒ — 208896 ℞ 10223616 ⊞ √ 29686813949952 — √ 169315663872 ʒ gelijck — 4362240 ⊞ √ 1420560433152 — 3072 ʒ ofte 7216 ʒ ⊞ √ 3981312

$\surd$ 398131228 gelijck $\surd$ 1420560433152+208896℞ — $\surd$ 296868139499552 + $\surd$ 16931566387228 — 5861376 / ofte $\surd$ 16931566387228 + 208896℞ — 5861376 — $\surd$ 181193932 80000 gelijc 72168 + $\surd$ 3981312288 / deelet elcx af met 16 / omme eē weynich op te corten / so comt $\surd$ 66138912 28 + 13056℞ — 366336 — $\surd$ 70778880000 gelijck 4518 + $\surd$ 155528 $\surd$ / ende 1 8 sal dan ghelijck zijn

$$\frac{\surd\, 6613893128 + 13056℞ - 366336 - \surd\, 70778880000}{451 + \surd\, 15552}$$

Die helfte van de middelste quantiteyten alse is $\frac{\surd\,165347328 + 6528}{451 + \surd\,15552}$ verlatende die cossische teeckens 8 ende ℞) die ghemultipliceert in hem selven sal comen $\frac{207962112 + \surd\, 2818496267078 8608}{218953 + \surd\, 12653169408}$ daer van neemt het ledige getal alse is $\frac{-366336 - \surd\, 70778880000}{451 + \surd\, 15552}$ Multipliceert den teller eerstelijcken met $451 + \surd\, 15552$ omme die selve ghetallen te brenghen op eenen ghelijcken noemer als volghet.

$$\begin{array}{l} -366336 - \surd\, 70778880000 \\ +451 + \surd\, 15552 \\ \hline -165217536 - \surd\, 1439649497088 0000 \\ -33177600 - \surd\, 2087110513262592 \\ \qquad - \surd\, 1100753141760000 \text{ dit is } 33177600 \\ \hline -198395136 - \surd\, 27446648128929792 \end{array}$$

$$\frac{-198395136 - \surd\, 27446648128929792}{218953 + \surd\, 12653169408}$$ voor het ledighe ghetal / die treckt van voorgaende.

207962112 + √ 281849626707886o8
—198395136 — √ 274466481289297920

$$\frac{9566976 + \surd 4899483942912}{218953 + \surd 12653169408}$$

sal noch resten ———— hier upt radix quadrata ghetrocken / alsoo multipliceert den teller alse 9566976 / ende √ 4899483942912 elcx in sich / comt 91527029784576 / ende 4899483942912 / dit van malcanderen getrocken

restet 86627545841664 / hier van √ is 9307392 / dat addeert tot die 9566976 / soo comt 18874368 / daer van die helfte is 9437184 / daer upt √ is 3072 voor die eerste deel des ghesochten wortels / Nu trecket noch die 9437184 van die 9566976 / sal resten 129792 / daer van √ is √ 129792 voor die ander deel des ghesochten wortels / ende sal comen voor dese extractie 3072 + √ 129792 voor den teller / treckt nu oock den √ upt den noemer comt 451 + √ 15552 / ende is dese extractie

in als $\frac{3072 + \surd 129792}{451 + \surd 15552}$ dit trecket van de helfte

van de middelste quantiteyt alse vā $\frac{\surd 165347328 + 6528}{451 + \surd 15552}$

√ 165347328 + 6528
√ 129792 + 3072

$$\frac{\surd 156211968 + 3456}{451 + \surd 15552}$$

voor die weerde van 1 ℞ die ick gheposeert hadde voor die linie E. G / deelet nu den teller deur den noemer als volghet.

residu

$\overline{451 + \sqrt{15552}}$
451 — $\sqrt{15552}$ residu

203401 —
15552

187849 nieuwen deeler.
$\sqrt{156211968} + 3456$
451 — $\sqrt{15552}$ residu des divisors.

$+\sqrt{31773670503168} + 1558656$
$-\sqrt{24294085263336} - \sqrt{18575209267 2}$

die $-\sqrt{24294085263336}$ zijn soo vele als -1558656 die gaen teghens $+1558656$ ghelijck op / treckt dan $-\sqrt{185752092672}$ van $+\sqrt{31773670503168}$ / Restet $+\sqrt{27100605543168}$.

Dit deelet nu af met 187849 / sal comen $\sqrt{768}$ voor die weerde van 1 ℞ die gheposeert was voor E. G / dat quadrat ghetrocken van het quadrat E. D / ende van de reste √ / sal comen V √. 652 + √ 150528 voor D. G / is soo vele alse——— 8 + √ 588 voor D. G / daer toe doet √ 192 van G. H / sal comen √ 1452 + 8 voor het perpendiculum D. H / welcke ghesocht is.

Item E. G √ 768 ghetrocken van A. B / ofte K. E √ 972 + 8 / sal Resten 8 + √ 12 voor G. K / ofte F. C / dat quadrat ghetrocken van het quadrat C. D / ende van de reste √ sal comen——— V √. 76 — √ 3072 / welcke is 8 — √ 12 voor D. F.

Proba,

Proba.

D.F is bevonden $8-\sqrt{12}$/ende F.C $8+\sqrt{12}$

$8-\sqrt{12}$ $8+\sqrt{12}$

$64-\sqrt{768}$ $64+\sqrt{768}$

$12-\sqrt{768}$ $12+\sqrt{768}$

$76-\sqrt{3072}$ $76+\sqrt{3072}$

$76+\sqrt{3072}$

$\sqrt{152}$ is die line D.C als vooren.

D.G is bevonden $8+\sqrt{588}$/ende E.G $\sqrt{768}$

$8+\sqrt{588}$

768

$64+\sqrt{37635}$

$588+\sqrt{37623}$

$652+\sqrt{150528}$

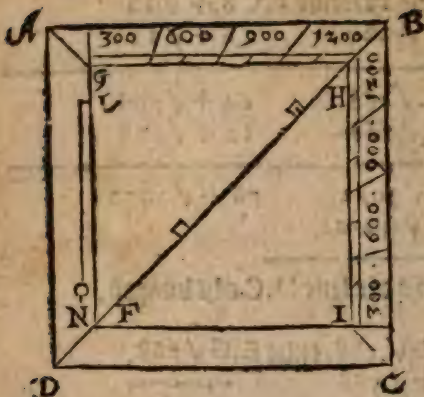
768

$V\sqrt{.}1420+\sqrt{150528}$ voor die linie D.E.

NOTA

Dat ick dese questie aldus opt langhste beschreven hebbe is met wille ghescheidt/overmits de anvangers deser conste daer deur te beter middel sonden hebben omme sulcx te recht verstaen ende begrijpen / can oock constelijcken sonder Positie van 1 ℞ ghesolveert worden/etc.

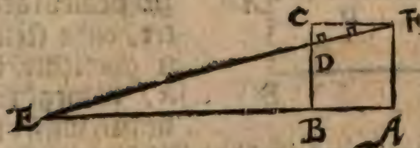
Hoe men een instrument (Gnomonum gheheeten) bereyden sal tot allen afmeten/ seer nut ende bequaem dienende.

119. Hoe wel datmē alle hoogten / langhten / breeten/diepten/ ende dickten op verscheyden manieren/ ende met diversche instrumenten afmeten can/soo is desen instrumēt nochtans die alder bequaemste/ ende sekerste omme te ghebruycken tot allen afmeten/ Ende wordt ghemaeckt van goet drooch hart hout ghelijcken eenen viercanten raem / over alle hoecken winckelrecht van 3 / 4 / ofte 5 voeten int viercant / naer u welghevallen/ ende deelet alsdan 2 van die selvighe zijden des quadrats in 600 / 900/ ofte 1200 ghelijcke deelen/ naer u welghevallen / ende naer dat het Instrument groot is / nedoch hoe grooter Instrument/ ende hoe meerdere deelen / soo vele te naerder het die waerheydt gheraken sal. Ick settet exempel wijse/dat desen byghesetten gheometrischen quadrat is binnen die Lysten G. H. F. I 4 voeten int viercant / ende in F moet eenen beroerlijcken wijser ghehecht wesen / die men op ende neder schuyven mach / in sulcker wijse dat beyde linien F. G ende F. I sick ghelijck int centro des naghels F deur snijdet / ofte dat F het centrum van sulcken naghel zy / ende is den beroerlijcken wijser F. H / die soo lanck ofte langher wesen moet / als die diagonalis ofte diameter quadrate A.B.C.D. Daer na soo deelet die linie H.G/ende H,I elcx in 1200 gelycke deelen/alsulcke deelen

deelen gheeft oock den Diameter F.H 1697/ende hanghet alsdan een loot linie L.N omme het instrument daer mede te stelen in zijn waterpas/ ende maket op die linien F.H / ende H.I op elcx twee pinnules/ omme daer deur af te siene / soo is het instrument tot die afmetinghe ghereedt/etc.

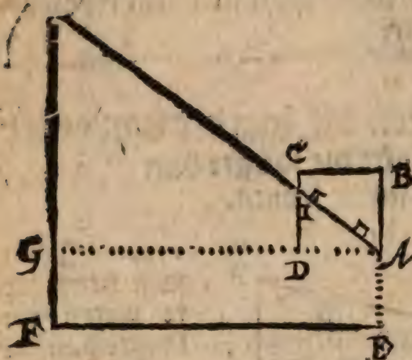
Item om te meten die breedte van eener Riviere/ ofte die langte van een stucke Lants.

112. Item men begheert te weten die langte van A. E. Settet den gnomõ op het plam / alsoo dat A.F zy perpendiculariter ghestelt / ende siet alsdan van F deur die pinnules ofte gaetjens / leyende den wijser soo langhe op ende neder waerts ter tijt toe dat ghy siet het ander eynde welcke is in E / ende besiet alsdan sonder het instrument te verroeren hoe vele deelen daer zijn van C tot in D / welcke is in desen exempel wijse 300/soo moet dan D.B wesen 900. Ende alsulcke proportie als heeft C.D teghens C.D / alsoo heeft sick oock B.D tegens B.E. Sprekei/ 300 van C.D geeft my 1200/ ofte 4 voet van C.F/ wat sal my geven die 900 van B. D? Fac. 12 voeten/ voor die linie B.E/ daer toe doet A. B. 4 voeten/ sal comen 16 voeten voor die linie A.E welcke ghesocht is/ ofte sprekei/ 300 van C.D gheeft my 4 voeten van C.F / wat sal my gheven 1200 van A.F? Fac. 16 voeten voor A.E.

Om

Om te meten eene hoochte op een pleyn ofte effen veldt.

121. Item daer is eene hoochte H. F die ghy begeert te weten / ſoo ſteldt u inſtrument een weynich boven den horizont F. E perpẽdiculariter / ende ſteldt u gheſichte in A / beweghende den wijſer ſo langhe op ende nederwaerts tot dat ghy ſien moghen deur A. I in H / ende alſulcke proportie als ſick dan heeft A. D teghens I. D / alſoo heeft ſick oock A. G teghens G. H / ende A. G is bevonden lanck te weſen deur die 120e van deſen 48 voeten / ende D. I is 800 puncten ofte deelen.

Spreket dan / 4 voeten van A. D geeft my 800 puncten van D. I / wat ſal my gheven 48 voeten van A. G? Fa. 9600 puncten ofte deelen. Nu ſpreket / 1200 puncten die gheven 4 voet / wat ſullen geven 9600 puncten? Fac. 32 voeten voor die hoochte G. H / ofte ſpreket alſoo / 4 voet van A. D gheeft my $2\frac{2}{3}$ voeten (welcke ſoo vele is alſe die 800 puncten) van D. I / wat ſal gheven die 48 voeten van A. G? Fa. als voren 32 voeten voor die hoochte van G. H / daer toe addeert nu die hoochte F. G / ofte A. E / welcke is exempel wijſe 6 voeten / ſal comen 38 voeten voor die hoochte F. H die gheſocht is.

Omme

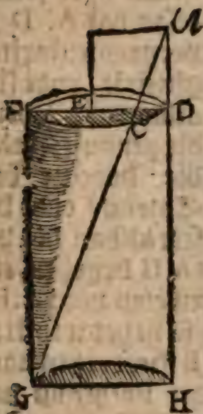
Omme te vinden die hoochte van eenen Toren/ daer men niet by comen mach/

122. Item daer is een hoochte M. K die ghy begeert te weten / soo stelt eerstelijcken u instrument een weynich bovē den horizont in A. (omme des te ghenoeghelijcker af te siene) alsoo dat A. D sy perpendiculariter ghestelt / ende siet alsdan van A. deur die pinnules in M. die hoochte des Torens / ende besiet alsdan hoe vele puncten ofte deelen die hypotenusa A. H begrypt/ende sult hebben Exempel wijse 1680 puncten voor A. H/ die onthoudt per memorie/ daer nae so hevet u instrument opwaerts sulcker wijse dat C. B siet rechts naer het opperste des Torens in M / sonder nochtans dat den hoeck B hoogher ofte leegher mach gestelt worden dan het te bevoorens stonde in A/dat is te verstaen dat den hoeck B uyt zijne eerste plaetse A niet en mach verset wesen ende daer nae soo siet wederomme van E in M/ ende ick vinde die distantie F. N 180 puncten.

Spreket dan/ 180 deelen van F. N gheeft my 4 voeten van E. F/ wat sal my gheven 1200 deelen van A. F?

Fac 26$\frac{2}{3}$ voeten voor die linie hypotenusa M. A. Nu sulcke proportie als sick heeft A.H teghens A.D/ alsoo heeft sick oock A.M tegens M.L. Sprekec daeromme/ A.H 1680 puncten ofte 5$\frac{3}{7}$ voeten/ gheeft my 4 voeten van A.D/wat sal my geven 26$\frac{2}{3}$ voeten van A.M? fa. 19$\frac{1}{21}$ voeten voor de hoochte M.L/daer toe doet nu de hoochte A.I/ welcke is exempel wijse 6$\frac{20}{21}$ voeten/ sal comen in als 26 voeten voor die hoochte des torens M.K.

Omme te meten die diepte van een putte.

123. Item daer is een Putte/ wiens diepte ghy begeert te wetē/ soo stelt u instrument perpendiculariter binnē op eene zijde der Putten/ende metet alsdan die wijde der Putten ofte Diameter D.F / welcke is in desen 6 voeten/so vele moet van G.H oock wesen/ Nu alsulcke proportie als sick heeft C.D tegens A D/alsulcke proportie sal ooc moeten hebben G.H tegens A.H /ic sette Exempel wijse dat C.D maket 420 puncten ofte deelen.

Spreecket daeromme/420 puncten van C. D gheeft my 1200 van A.D/ wat sal my gheven 6 voeten van G. H? Fa. 17$\frac{1}{7}$ voeten voor A.H/daer van neemt 4 voet van A.D / sal noch resten 13$\frac{1}{7}$ voeten voor die diepte van D. H ofte F.G/ van ghelijcken soecket men de diepte van viercante putten ofte backen.

Omme

Omme te meten die distantie van twee plaetsen / sonder te wesen by de eene ofte d'ander

E D H A G I C B F

124. Eerstelijcken soeckt die Distantie A. E ende A. F deur die 99e van desen / sal comen voor A. E 50 / ende voor A. F 38 schreden ofte passen / daer nae soo steldt u instrument in sulcker voeghen / dat ghy langs die zyde A. D connen sien in E / ende het reglet ofte wijser come van A. in F deur G. Nu neemt eenighe distantie op den gnomonum A. D / naer u behaghen / welcke is in desen A. H ende doet 960 puncten ofte deelen / ende spreket / soo 50 van A. E? geeft 38 van A. F / wat sal gheven 960 puncten van A. H? Fac. $729\frac{3}{5}$ puncten voor A. I trecket nu H I met een linie te samen / welcke sal paralelle wesen / met die linie E. F / ende besiet hoe vele deelen ofte puncten dat H. I begrijpt / welcke is in desen exempel wijse ghesteldt voor 576 puncten. Nu alsulcke proportie als sie heeft A. H tegens H. I / alsoo oock A. E tegens E. F.

Spreket daeromme / 960 van A. H gheeft my 576 van H. I / wat sal my gheven 50 schreden van A. E? Facit. 30 voor de distantie van E. F / welcke ghesocht is / etc.

---

125. Item daer is eene Colomne B. E hooch 80 voeten / ende 32 voeten van der aerden B. in C daer staet een beeldt C. D lanck zijnde 6 voeten / ende boven op

 die

die colomne in E is een ander beelt A. E / van sulcker hoochten / dat so wanneer men is distant van B in H 40 voeten / soo schijnt het eene beeldt alsoo groot te zijne als het andere: Die vrage is/ hoe lang het opperste beeldt A. E is?

Antwoort/ Soecket deur die eerste van desen die linie hypothenusa C. H sal komen √ 2624. Item deur die selvighe sal D. H wesen √ 3044/ eñ E. H √ 8000. Nu alsulcke proportie als sick heeft D. H teghens H. B/ alsoo heeft sick oock D. C teghens G. C.

Sprekt daeromme/ √ 3044 van D. H gheeft my 40 van H. B. wat sal my gheven 6 van C. D? Fac. √ $18\frac{702}{761}$ voor G. C. Item soo sick heeft C. H tegens G. C/ alsoo heeft sick oock E. H tegens E. F. Spreket daeromme/ √ 2624 van C. H gheeft my √ $18\frac{702}{761}$ van G. C / wat sal my geven √ 8000 van E. H? Fac. √ $57\frac{21543}{31201}$ voor E. F. settet nu voor A. E 1 ℞/ soo sal A. B wesen 80 + 1 ℞. Soo sick nu heeft H. B tegens B. A/ also heeft sick oock E. F teghens A. F.

Spreket daeromme/ 40 van H. B geeft my 80 + 1 ℞ van B. A/ Wat sal my gheven √ $57\frac{21543}{31201}$ van E. F? Facit universale

1800000

$$\sqrt{\frac{1800000\,ȝ + 288000000\,℞ + 1152000000}{49921600}}$$ voor A. F. Addeert het quadraet van A. F (alse $\frac{1800000\,ȝ + 288000000\,℞ + 1152000000}{49921600}$) tot het quadraet van E. F/ comt $\frac{1800000\,ȝ + 288000000\,℞ + 1440000000}{49921600}$ ghelijck 1 ȝ het quadraet van A. E /. ende 1 ȝ sal ghelijck zijn $5\frac{7405}{73519}$ ℞ + $299\frac{1819}{73519}$ / ende deur die 4e vergelijckinghe sal 1 ℞ maken $20\frac{40}{73}$ voeten voor het bovenste beeldt A. F / welcke ghesocht is / etc.

Anders.

Item voorgesz. exempel canmen oock solveren deur die tafelen van sinus / en geschiet also / H. B is 40 voeten / wiens geheelen sinus maket 100000 / spreket deur die regel vā driē / 40 van H. B geeft my 100000 / wat sal my gevē 32 vā B. C? fa. 80000 voor B. C. Noch spreket.

B. H			C. D
40 .	100000 .	6	Fa. 15000 voor C. D.
B. H			B. D
40 .	100000 .	38	Fa. 95000 voor B. D.
B. H			B. E
40 .	100000 . .	80	Fa. 200000 voor B. E.

Soo men nu addeert 't quadraet van B. C tot 't quadraet van B. H / ende vant product √ is 128062 voor H. C. Item het quadraet B. H geaddeert tot het quadraet B. D / ende vant product √ is 137931 voor D. H. Item H. E soecket op die selvighe maniere / comt 223606 / Nu soo sick heeft C. H tegens C. B / alsoo heeft sick oock H. L teghens L. K. Spreket dan / 128062 van C. H gheeft my 80000 van C. B / wat sal geven H. L den geheelen sinus 100000?

100000? Fac. 62469 voor L.K/wiens boge is 38 graden 39 minuten voor B.L. Noch spreket.

H.D B.D H.M

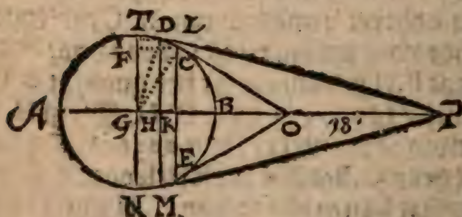
137931 . 95000 . 100000 Fac. 68875 voor M.Q. wiens boge is 43 graden 32 minuten voor B.M. Noch spreket.

H.E B.E H.N

223606 . 200000 . 100000 Fac. 89443 voor N.R/ wiens boghe is 63 graden 26 minuten voor B. N. Nu subtraheert B.L 38 gr. 39 mi. van B.M 43 gra. 32 mi. sal noch resten 4 gra 53 mi. voor den boghe L. M ofte N.O/ende den boge B.N is 63 graden 26 minuten/daer toe doet 4 graden 53 minutē/sal comē 68 graden 19 mi. voor B.O/zijn sinus is 92924 voor O. S/ die vervullinghe O.I is 21 graden 41 minutē/wiens sinus is 36947 voor O.P ofte H.S /nu soo sick heeft H. S teghens SO/ also heeft sic ooc H.B tegens A.B. Spreket daeromme.

A.S S.O H.B

36947 . 92924 . 100000 fa. 251506 voor A.B/daer van trecket B. E 200000 / sal noch Resten 51506 voor A.E/ die maket nu in voeten/also sprekende/ 100000 de geheelen sinus B. A gheeft my 40 voeten / wat sal my geven 51506 sinus? Fa. $20\frac{731}{1250}$ voeten voor het bovenste beelt A. E / ende accordeert alsoo dese calculatie seer nae by met die voorgaende/etc.

126. Item daer is een cloot / wiens circumferentie is A. T. B. N/ ende is ghedeelt in 360 graden/wesende nu een seeckere

kere distantie van den cloot / ende die selvige aensiende in O / soo siermen van die circumferentie des cloots 120 graden / welcke is den boge C.B.E ende so men sic vertreckt in de selvighe linie 18 voeten welcke is in P / alsdan so siermen van die cloot 150 graden / welcke is den boge D.B.M. De vrage is / hoe vele dat den diameter zijn sal van desen globe ofte sphere?

Antwoort / C.B is die helfte van C.B.E / ende maket 60 graden / wiens vervullinghe is 30 graden voor den boghe C.T / zijn sinus is dan 50000 voor C.F ofte G.K / also nu G.K heeft proportie tegens G.C dẽ geheelen sinus / also heeft sic oot G.C tegens G.O / spreket dan /

G.K G.C G.C

50000 . 100000 . 100000 Fa. 200000 voor G.O. Nu so is B.D die helfte van den boge D.B.M / ende maket 75 graden / die trechet van B.T 90 / sal noch resten 15 gr. voor den boge T.D / wiens sinus is 25881 voor D.I ofte G.H / also sich nu heeft G.H teghens G.D den geheelen sinus / alsoo heeft sich oock D.G teghens G.P. Spreket daerome.

G.H G.D. G.D

25881 . 100000 . 100000 Fa. 396383 voor G.P / daer van neemt 200000 vã G.O / sal noch resten 186383 voor O.P / die maket soo vele als 18 voeten / hoe vele voeten sullen dan maecken 200000 den dubbelden sinus ofte diameter van A.B? fa. $19\frac{58723}{186383}$ voeten / welcke ghesocht is / etc.

---

127. Item daer zijn twee steden / als Amstelredam ende Dantzick / waer van die polus verhooginge ofte latitudo van Amstelredam is (naer de oude Weereltbeschrijvers) 52 gradẽ 40 minutẽ / eñ die longitudo 21 graden 4 minuten / ende tot Dantzic daer is die latitudo ofte verhooginge des polus 54 graden 54 minuten ende die longitudo 39 graden 2 minuten / Die vraghe is

is/ hoe vele mijlen dat dese twee steden van malcanderen zijn gelegē/ als men rekent 15 duytsche mijlen voor eenen graedt? Antwoort / settet dat P is den polus G.K een vierdendeel van den circkel aequinoctial. Item A zy die stadt van Amstelredam / ende D die stadt van Dantsick/ P. D. K sal dan wesen den Meridiaē van Dantsick/ P.A.H den Meridiaen van Amstelredam / die differentie van hare longitude sal wesen H. K/ eñ de distantie van dese twee plaetsen sal wesen den boge A.D/die men alhier begeert te soecken.

Omme die selvige te vinden / soo treckt uyt A eenen boghe winckelrecht op P. K / die welcke sal passeren deur G / ende uyt D deur G sal ghetrocken worden een ander vierde part van een circkel G. E / ende de boghe D. K sal verlanghert worden in E / ghelijckerwijs oock A.D tot in F. Nu so P. H heeft proportie teghens H.K(differentie van hare longitudes) alsoo heeft oock P. A verbullinghe van de minste latitudo teghens den boghe A.C eerste ghevonden.

39 gr. 2 mi. longitudo van Dantsick.
21 gr. 4 mi. longitudo van Amstelredam.
17 gr. 58 minut. differentie der longitudes.

90 graden P.H.
52 graden 40 m. A.H latitude (Amst.

graden	gr. m		————
90	17 . 58	.	37 graden 20 m.
P.H	H.K		A.P
100000	30846		60645 Fac. 18706/wiens bogē

is

is 10 graden 47 minuten voor A. C. Nu soo sick heeft A. G verbullinghe van den eersten ghevonden A. C teghens A. H die minste latitudo / alsoo heeft sick oock den gheheelen sinus G. C teghens C. K tweede ghevonden. Spreket.

90 . G. C
10. 47. A. C

79. 13 . 52 . 40 . 90
A. G A. H G. C
98234 . 79512 . 100000 Fac. 80941 / wiens boghe is 54 graden 2 minut. voor G. K tweede ghevonden/ ende aenghesien dan E. K is die verbullinghe van D. K die grooste latitudo/ daeromme soo addeert den selven boghe E. K alse 35 graden 6 minu. tot C. K 54 grad. 2 minu. sal comen 89 graden 8 minuten voor C. E. Item so sick heeft G. C tegens C. E/ also heeft sick oock G. A verbullinghe van die eerste ghevonden teghens A. F. Spreket dan.

90 . D. E.
54 . 54 . D. K latitudo van Dantsick.

35 . 6 . E. K
54 . 2 . C. K

90 . 89 . 8 . 79 . 13
G. C. C. E. G. A.
100000 . 99988 . 98234 Fa. 98222 wiens boge is 79 graden 11 minuten voor A. F / die neemt van D. F 90/ soo restet noch 10 graden 49 minuten voor zijn verbullinghe A. D / welcke is de distantie van dese 2 steden/ die selvige maket in mijlen als volget. Spreket
graet mijlen gra. mij.
1 . 15 . 10 . 49 Fa. 162 $\frac{1}{4}$ mijlen is

 die

die diſtantie van Amſtelredam tot Dantſick den rechſten wegh nae te rekenen / 'twelcke men op die globe luſtich kan proberen

---

128. Item daer zijn twee ſteden / als Amſtelredam / ende Dantſick / ende die latitudo ofte polus verhooginge van Dantzick / is 54 graden 54 minuten / en die differentie vã hare longitudes is 17 graden 58 minuten / ende deſe twee ſteden zijn van malckanderen diſtant ofte gheleghen $162\frac{1}{4}$ mijlen: Die vraghe is / hoe hooch den polus is verhooghet van die ſtadt van Amſtelredam? Fac. 52 graden 40 minuten. Settet dat P ſy den polus / D die ſtadt van Dantzick / A die ſtadt van Amſtelredam P.D.F is den Meredîaen van de ſtad van Dantzicken P. A.C is de Meridiaen van die ſtadt van Amſtelredam / den boghe C. F is die differentie van haere longitudo / welcke is in deſen Exempel 17 graden 58 minuten / D. F latitudo van Dantſick is 54 graden 54 minuten / ende A. D is $162\frac{1}{4}$ mijlen ofte 10 graden 49 minuten / den boghe C. A is die polus verhooginghe die wy begeeren te ſoecken / Eerſtelijcken ſoecket D. E Mercket dat alſulcke proportie als den gheheelen ſinus P. F heeft teghens den ſinus van C. F differentie des longitudes / alſoo heeft ſick oock den ſinus van P. D vervullinge van D. F tegens den ſinus D. E.

90 P. F

90 P.F
54 . 54 D.F

90 . 17 . 58 . 35 . 6
P.F C.F P.D
100000 . 30846 . 57500 Fac. 17736/ wiens boge is 10 graden 13 minuten voor D. E eerste gevonden/ Soo sick nu heeft den sinus van de verbullinge D. E eerste gevonden/welcke is den boghe B. D/ tegens den sinus van D. F/ alsoo heeft sick oock den geheelen sinus B.E tegens den sinus E. C. Spreket.

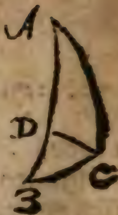
90 . B.E
10 . 13 . E.D

79 . 47 . 54 . 54 . 90
B.D D.F B.E
98414 . 81814 . 100000 Fac. 83132/ wiens boge is 56 graden 15 minuten voor E. C tweede gevonden/ Item soo sick nu heeft den sinus van de verbullinghe D. E eerste gevonden tegens den sinus van de verbullinge A. D distantie beyder steden/ also heeft sick oock den geheelen sinus tegens den sinus van de verbullinge E. A. Spreket dan.

90 90
10 . 13 . 10 . 49 A.D distantie beyder steden

79 . 47 . 79 . 11 . 90
98414 . 98222 . 100000 Fa. 99804/wiens boghe is 86 graden 25 minuten zijn verbullinghe is 3 graden 35 minuten voor A. E derde gevonden/ die subtraheert van E. C 56 graden 15 minuten tweede ghevonden/sal noch resten 52 graden 40 minuten voor A. C die hoochde des polus van de stad Amstelredam/welcke gesocht is.

129. Item daer zijn drie steden A.B.C/ waer van A. B zijn ghelegghen onder den aequator/ende hare distantie maken 900 mijlen / ende C is winckelrecht noordelijcken gheleghen van B 600 mijlen/ ende van A 750 mijlen. Nu so loopt eenen weg van C op A. B winckelrecht in D. De vrage is/ hoe vele mijlen desen weg maket van C in D / Item oock hoe vele dat maken sal A. D/ ende B.D/ elcks a part? etc.

Antwoort / reduceert die mijlen met 15 in graden, soo comt voor A. B 60/ voor A. C 50/ ende voor B. C 40 graden. Nu so den sinus van A.B hypotenuse heeft proportie tegens den sinus van A, C catecus / alsoo heeft oock den sinus van B. C hypotenuse tegens C. D catecus. Spreket daeromme.

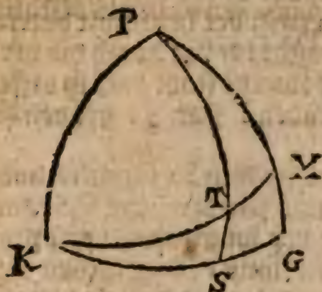
60	50	40
A.B	A.C	C.B
86602	76604	64278 Fac. 56857/ wiens

boghe is 34 graden 39 minuten/die maken 519¾ mijlen voor den wegh van C in D. Omme nu den boge A. D ende B. D elcks a part te vinden / soo weet dat die vervullinghe van C. D (alse 55 graden 21 minuten) sick hout tegens die vervullinge van A.C(alse 40)gelijcken den geheelen sinus tegens die vervullinge van A.D/dit salmen verstaen van den sinus/ Spreket daeromme.

90		90	
34 .	39 C.D	50 A.C	
55 .	21	40	90
82264		64278	100000 Fa. 78136/wiens

sinus is 51 graden 23 minuten/ zijn vervullinghe maket 38 graden 37 minuten / voor A. D/ welcke is 579¼ mijlen voor distantie van A in D/die neemt vā 900 mijlen

len die distantie A. B/ soo restet noch $320\frac{1}{2}$ mylen voor die distantie van B in D/ welcke gesocht is.

130. Item daer is een Stadt gelegen onder den circkel aequinoctial/ ende een ander Stadt is distant van den selven aequator 52 graden 40 minuten: De vraghe is/ hoe verre dat dese twee Steden van malcanderen zijn gelegen/ als sy differeren in haren middach $1\frac{2}{3}$ uren? Fac. 850 mylen. Voor Exempel zy G. K den vierendeel des aequators/ waer inne die Stadt is K / ende een ander is T / ende den polus des Werelts is P / den meridiaen van K is P. K/ den meridiaen van T is P. S/ die differentie van hare longitude is K. S $1\frac{2}{3}$ uren ofte 25 graden / den boghe K. T is die distantie van beyde Steden die wy begeeren te soecken. Den gheheelen sinus P. S heeft proportie teghens den sinus G.S (complement van die differentie der longituden) ghelijcken als P. T complement van de 2ᵉ stadt boven den aequator / teghens den sinus T. M complement van die distantie beyder Steden. Spreket.

90 G.K	90 . P.S
25 K.S	52 . 40 S.T

---

90 .	65 .	37 . 20
P.S	S.G	P.T
100000 .	90630 :	60645

Fac. 54962 wiens boghe is 33 graden 20 minuten voor T. M / zijn complement is 56 graden 40 minuten voor die distantie K. T bey-

K.T beyder steden/ die maken 850 mijlen / tot 15 mijlen voor eenen graet gerekent.

131. Item daer is een Stadt onder den circkel aequinoctial gheleghen/ende een ander is distant van de selvighe 850 mijlen: De vraghe is/ hoe hooch die verhooginge des polus is in de tweede stadt / als sy differeren in die longitudo 25 graden? Fac. 52 graden 40 minuten.

Die 850 mijlen maken 56 graden 40 minuten voor den boge K.T. Item den sinus van den boge G.S complement van de differentie der longituden heeft proportie teghens den gheheelen sinus P.S/gelijcken den sinus van den boge M.T complement van de distantie beyder steden /teghens den sinus P.T complement van de hoochde des polus van de 2e stadt. Spreket.

90 K.G		90 K.M	
25 K.S		56 . 40 K.T	
65	60.	33 . 20	
G.S	P.S	M.T	
90630 .	100000 :	54950	Fac. 60731

/ wiens boghe is 37 graden 20 minuten voor P.T / die neemt van 90 graden P.S / soo restet noch 52 graden 40 minuten voor die polus erhooginge.

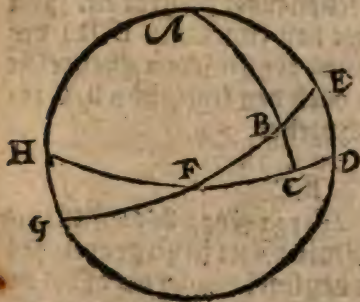
132. Item daer is een Stadt onder den circkel aequinoctial ghelegen/ ende een ander is distant van de selvige 850 mijlen: Die vraghe is/ hoe vele dat sy verschillen in den middach als die latitudo (ofte polus erhooginge) van de tweede stadt is 52 graden 40 minuten? Fac. $1\frac{2}{3}$ uren. Die 850 mijlen maecken 56 graden 40 minuten voor K.T. Nu alsulcke proportie als sick heeft P.T complement van den latitudo des tweeden stadts / tegens den sinus van den boge T.M /also heeft sick oock den geheelen sinus P.S tegens den sinus van den boge S.G complement van de differentie der longituden. Settet.

P.S

P.S

90		90 K.M		
52 .	40. S.T	56 .	40 K.T	
37 .	20	33 .	20 .	90
P.T		T.M		P.S
60645	.	54950 .	100000	

Fa. 90609/wiens boghe is 65 graden voor S. G/ zijn complement is 25 graden voor K.S differentie van haer longituden/ die maken tot 15 graden voor 1 ure gerekent $1\frac{2}{3}$ uren voor 'tverschil van haeren middach/ welcke gesocht is.

133. Item als die sonne is in't beginsel van gemini/hoe vele is sy gedeclineert van de aequinoctial linie? Antwoort/ D.A.H sy den circkel meridiane/ E.F.G den zodiacq. D. F. H den aequator/A is den polus/ ende den boghe A. B. C. passeert den beginsel van gemini / ende B. C bewijst de declinatie der sonnen die men soecken moet.

Merckt dat F is die aequinoxe ofte beginsel van aries / soo moet dan F.B wesen 60 graden (want van het beginsel van aries/tot het beginsel van gemini zijn 2 teeckens / welcke maecken 60 graden) ende van gemini tot in cancer / welcke is den boge B. E is 30 graden. Nu alsulcke proportie als heeft den sinus van F. E teghens den sinus E.D/ welcke is die grootste declinatie der sonnen / ende doet 23 graden 30 minuten/ alsoo heeft sick oock den sinus van F. B tegens den sinus van B. C. spreket.

K.T beyder steden/ die maken 850 mijlen / tot 15 mij-
len voor eenen graet gerekent.

131. Item daer is een Stadt onder den circkel ae-
quinoctial gheleghen/ende een ander is distant van de
selvighe 850 mijlen: De vraghe is/ hoe hooch die ver-
hooginge des polus is in de tweede stadt / als sy diffe-
reren in die longitudo 25 graden? Fac. 52 graden 4
minuten.

Die 850 mijlen maken 56 graden 40 minuten v
den boge K.T. Item den sinus van den boge G.S c
plement van de differentie der longituden heeft
portie teghens den gheheelen sinus P.S/ gelijcken
sinus van den boge M.T complement van de dis
tie beyder steden / teghens den sinus P.T complen
van de hoochde des polus van de 2e stadt. Sprek

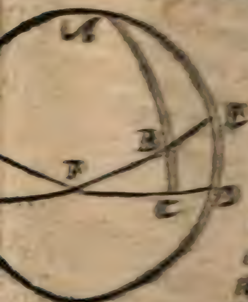
90 K.G		90 K.M
25 K.S		56 . 40 K.T
65	60.	33 . 20
G.S	P.S	M.T
90630 .	100000 :	54950 Fac. 60731/

boghe is 37 graden 20 minuten voor P.T / di
van 90 graden P.S / soo restet noch 52 graden
nuten voor die polus erhooginge.

132. Item daer is een Stadt onder den ci
quinoctial ghelegen/ ende een ander is dista
selvige 850 mijlen: Die vraghe is/ hoe vele d
schillen in den middach als die latitudo (ofte
hooginge) van de tweede stadt is 52 graden
ten? Fac. $1\frac{2}{3}$ uren. Die 850 mijlen maecken
40 minuten voor K.T. Nu alsulcke propo
heeft P.T comp... van den latitu
stadts / tegens ... van den h
sick oock de... sinus P.
den boge ... lement
gitude

exempel zy B.D.C den
B.A.C den

P.S
90
2 . 40.S.T | 90 K.M
56 . 40 K.T
7 . 20
T
33 . 20 . 90
T.M P.S
645
34950 . 100000 Fa. 95000 / wiens
ghe is 65 graden voor S.C / zijn complement is 25
den voor K.S differentie van haer longitudinem / bie
den tot 15 graden voor 1 ure gerekent 1 ure voor
erschil van haerer middach / welcke gesocht is.

133. Item als die sonne is in 't zodiack van ... ende ... ende ... D.A.B ... sijn ... E.F.C ... D.F.B ... den ... A.E.C ...

ende B ... declinatie der sonnen ...
en ...

... 654 /
... nple-
... ghe C.
... t is.
... mi. eñ
... al wesen
... n de sonne
... guere d'oz-
... at F sal we-
... aequator deur
... te. Nu alsulcke
... us A.C tegens dē
... eeft sie ooc A.F am-
... ie der sonnē / spreket.

42

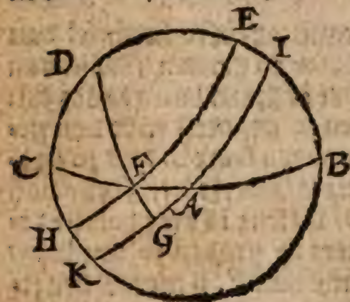
7 Fa. 34523 / wiēs
boghe

90 . 23 . 30 . 60
F.E E.D F.B
100000 . 39874 . 86602 Fac. 34531/ welcke hebben 20 graden 12 minuten voor B. C die declinatie der sonnen int beginsel van gemini/

---

134. Item soo de sonne is gedeclineert 20 graden 12 minuten van den aequator/ in wat teecken is sy? Fac. int beginsel van gemini/ Omme dese te vindē so neemt voorgaende figuere/ waer inne bevonden is dat B. C is die declinatie der sonnen/ ende doet in desen 20 graden 12 minuten / ende F.B is onbekent/ so mercket dat F is 'tbeginsel van aries/ ende E 'tbeginsel van cancer/ welcke boghe F. E dan maecken moet 90 graden. Nu alsulcke proportie als heeft den sinus van E. D / die grootste declinatie der sonnen teghens den gheheelen sinus F. E/ alsoo heeft sick oock den sinus van B. C tegens den sinus van B. F. Spreket.

23 . 30 . 90 . 20 . 12
E.D E.F B.C
39874 . 100000 . 34531 Fac. 86600/ wiens boge is 60 graden voor B.F/ die deelet in 30 graden/ sal comen 2 tekens van F het beginsel van aries af tot in B toe/ welcke moet dan wesen het beginsel van gemini daer die sonne in is.

135. Item soo de sonne is int beginsel van gemini / het eerste ghesichte der sonnen comt boven op den horizont 34 graden 42 minuten/ van den oosten aen naer den noorden toe te tellē. De vraghe is / hoe vele dat wesen sal die erhooginge des polus van dese con-

se contreye? Fa. 52 g. 40 in. voor exempel zy B.D.C den circkel meridiaen / I.A.K den aequinoctial / B.A.C den horizont / E.F.H die paralelle van gemini / de welcke snydet den horizont in F / eñ den boge A. F wort gheheeten amplitudo ortiva (dat is so vele geseyt / die distantie der sonnen van den oosten af te tellen tot den noordẽ toe / daer die sonne haer eerst boven den horizont laet sien) Den polus is D / ende den boge C.D is de verhooginge des polus die men begeert te weten / soecket eerstelycken die declinatie der sonnen deur die 133ᵉ van desen / sal comen 20 gra. 12 mi. voor den boge F.G. Nu alsulcke proportie als heeft den sinus van A.F (amplitudo ortive) tegens F.G declinatie der sonnẽ / also heeft ooc A.C den geheelen sinus tegens C.K. Sprekt.

34 . 42 .	20 . 12 .	90
A.F	F.G	A.C
56927 .	34529	100000

Fa. 60654 / wiens boghe is 37 gra. 20 mi. voor C.K / zyn complement maket 52 graden 40 minuten voor den boghe C. D / die verhooginghe des polus welcke ghesocht is.

136. Item so die polus erhooginge is 52 gr. 40 mi. eñ die amplitudo ortive is 34 g. 42. m. hoe vele sal wesen die delinatie der sonnen / eñ ooc in wat teecken de sonne alsdan is? fa. Observeert in voorgaende figuere d'ordonnantie van de circkelen / in de welcke dat F sal wesen de plaetse der sonnen distant van dẽ aequator deur dẽ boge F.G die mẽ alhier vindẽ moet / etc. Nu alsulcke proportie als sic heeft den geheelẽ sinus A.C tegens dẽ sinus van den aequator C.K / also heeft sic ooc A.F amplitudo ortive tegẽs F. G declinatie der sonnẽ / sprekt.

90 D.K
52 . 40 C.D

90 .	37 . 20 .	34 . 42
A.C	C.K	A.F
100000 .	60645 .	56927

Fa. 34523 / wiẽs

 boghe

boge is 20 graden 12 minuten voor F.G declinatie der sonnen. Omme nu te weten in wat teecken dat die sonne is/ soo neemt voor u die figuere van de 133ᵉ van desen/ ende sprekt deur die 134ᵉ van desen.

23 . 30 . 90 . 20 . 12
E.D E.F B.C
39874 . 100000 . 34531 Fac. 86600/ wiens boge is 60 graden/ die deelet in 30 graden/ sal comen 2 teeckens van 'tbeginsel van aries af te tellen/ welcke 2 teeckens van aries af te tellen/ responderen dat de sonne doen ter tijt geweest is int beginsel van gemini.

---

137. Item soo de hoochde des polus is 52 gr. 40 m. ende die declinatie der sonnen is 20 gr. 12 m. Die vrage is/ hoe vele dat wesen sal die amplitudo ortive?

Antwoordt/ alsulcke proportie als sick heeft in die voorgaende figuere de verhoginge des aequators C.K teghens den gheheelen sinus C.A/ alsoo heeft hem oock F.G teghens F.A. Sprekt.

37 . 20 . 90 . 20 . 12
C.K C.A F.G
60645 . 100000 . 34529 Fa. 56936/ wiens boge is 34 grad. 42 mi. soo vele graden van den oosten naer den noorden te tellen rijst die sonne boven onsen horizont int beginsel van gemini/ ende gelijcker wijs gaet die sonne onder onsen horizont soo vele graden van den westen naer den noorden toe te tellen/ etc.

---

138. Item als die Sonne is int beginsel van gemini ter plaetsen daer die polus erhooginge is 52 grad. 40 mi. Die vraghe is/ hoe vele dat zijn sal die differentie ascentionale? Fac. 28 graden 50 minuten.

Observeert voorgaende Figuere met alle hare circkelen/ ende die sonne zy in F op den horizont/ upt den polus D is getrocken een vierdepart eens circkels/ comende deur F op den horizont in G in den aequator/ A is het

is het punct van den Oosten / ende den boghe A. G is gheheeten differentia assensionalis, die men in desen begeert te soecken.

Soecket eerstelijcken deur die 137ᵉ van desen / die amplitudo ortive A. F / sal comen 34 gr. 42 m. zijn complement is 55 gr. 18 mi. voor C. F. Nu alsulcke proportie als sick heeft D. F complement van de declinatie der sonnen tegens C. F / alsoo oock D. G den gheheelen sinus teghens K. G complement van de differentie ascentionale. Spreket.

90 . D.G — 90 . A.G
20 . 12 F.G — 34 . 42 A. F

69 . 48 . 55 . 18 . 90
D.F — C.F — D.G
93849 . 82214 . 100000 fac. 87602 / wiens boghe is 61 graden 10 minuten voor G.K / die trecket van A. K 90 graden / sal noch resten 28 g. 50 m. voor die differentie ascentionale.

---

139. Item als de sonne is int beginsel van gemini / welcke declinatie maket deur die 133ᵉ van desen 20 gr. 12 mi ende den polus erhooginge is 52 gra. 40 m. De vrage is / wanneer die sonne des morgens rijst boven den horizont deur die 137ᵉ van desen / soecket eerstelijcken die amplitudo ortive alsoo.

37 . 20 . 90 . 20 . 12
C.K — C.A — F.G
60645 . 100000 . 34526 Fac. 56931 / wiens boge is 34 graden 42 minuten voor die amplitudo ortive / soecket nu deur die 138ᵉ die differentie ascentionale alsoo.

69 . 48 . 55 . 18 . 90
D.F — C.F — D.G
93849 . 82214 . 100000 Fa. 87602 /

 wiens

wiens boghe is 61 graden 10 mi. voor G.K/die trecket van A.K 90 gr. sal noch resten 28 gra. 50 mi. voor die differentie ascentionale/die maket in uren alsoo.

graden	ure	gr.	m.
15	1	28	50

Fa. 1 ure $55\frac{1}{3}$ minuten / die trecket van 6 uren / die daer zijn van den middernacht tot des morgens ten 6 uren/sal noch resten 4 urē $4\frac{2}{3}$ m. voor die rijsinge der sonnen boven den horizont/ eñ so men addeert die 1 ure $55\frac{1}{3}$ m. tot 6 uren/sal comen 7 uren $55\frac{1}{3}$ m. voor den onderganck der sonnen/ ende so men verdubbelt die 1 ure $55\frac{1}{3}$ m. sal comen 3 urē $50\frac{2}{3}$ m. dit doet tot 12 uren die daer zijn van smorghens ten 6en tot des avonts ten 6en/sal comen 15 uren $50\frac{2}{3}$ m. voor die langte des daechs / ende so men trect die 3 uren $50\frac{2}{3}$ m. van die 12 uren / sal noch resten 8 uren $9\frac{1}{3}$ mi. voor de langte des daechs in het teecken opposite / 'twelcke is in den winter als de Sonne is int beginsel van sagitarius / ende die Sonne blijft alsdan 8 uren $9\frac{1}{3}$ minuten boven onsen horizont/etc.

---

140 Item soo de sonne des morgens rijst den 4 uren $4\frac{2}{3}$ m. boven den horizont/ ende die amplitudo ortive is 34 gr. 42 mi. van den oosten naer den noorden toe te tellen. De vraghe is / hoe vele dat zy die declinatie der Sonnen? Fac. 20 graden 12 minuten/ Spreket.

ure	graden	uren	mi.
1	15	4	$4\frac{2}{3}$

Fac. 61 graden 10 mi. voor H.F rijsinghe der ☉ boven den horizont/ is so vele oock als den boge G.K/ weet dat den boge G.K (deur de rijsinge der sonnen bekent) sick houdt in proportie tegens den geheelen sinus D. G gelijck de boge C.F complement van de amplitudo ortive / tegens den sinus van den boghe D. F complement van de declinatie der Sonnen/ Spreket.

90 A.C

90 A.C
34 . 42 A.F

61 . 10 — 90 — 55 . 18
G.K D.G C.F

87602 — 100000 — 82214 Fa. 93849 / wiens boghe is 69 gra. 48 mi. voor D.F / die neemt van 90 gra. D.G / sal noch resten 20 gra. 12 mi. voor G.F declinatie der sonnen / welcke is.

141. Item daer is een stadt / in de welcke die amplitudo ortive is 34 graden 42 m. eñ den dach is lanck 15 urē 50⅔ m. de vrage is / hoe vele dat die erhooginge des polus is van deser plaetse? Fa. 52 graden 40 minuten.

Aenghesien den dach lanck is 15 uren 50⅔ min. soo moet den halven dach lanck zijn 7 uren 55⅓ m. daer van soo neme ick 6 uren / ende de reste sal zijn 1 ure 55⅓ m. die selve in graden verandert / comt 28 gra. 50 m. voor die differentie ascentionale in dese plaetse / Neemt die figuere van de 135e questie met alle zijne circkelen / soo suldy bevinden die Sonne te wesen in F / ende A.G is die differentie ascentionale / D.C die elevatie poli / zijn complement is C.K / soeket deur die 140e van desen die declinatie der Sonnen / deur hulpe van de differentie ascentionale / eñ die amplitudo ortive alsoo.

90 A.K 90 A.C
28 . 50 A.G 34 . 42 A.F

61 . 10 . 90 . 55 . 18
G.K D.G C.F

87602 . 100000 . 82214 Fa. 93849 / die hebben 69 g. 48 mi. voor D.F / zijn complement is 20 gra. 12 min. voor die declinatie der Sonnen / Nu deur de declinatie der sonnen eñ amplitudo ortive salmen vinden 'tcomplement van die erhooginge des polus. Spreket.

34 . 42 . 20 . 12 . 12 . 90
A.F F.G A.C

56927 34529 . 100000 fa. 60654 / wiens

 boge

boge is 37 gra. 20 min. voor C.K/ zijn complement is 52 gra. 40 min. voor die erhooginghe des polus.

142. Item soo die sonne is int beginsel van gemini/ ende die differentie ascentionale is 28 gra. 50 min. Die vraghe is / hoe vele dat wesē sal die amplitudo ortive? Fa. 34 gr. 42 m. in voorgaende figuere daer is dē boge A.G die differentie ascentionale / eñ dē boge A.F is die amplitudo ortive/die welcke wy alhier soecken sullen/ eñ F.G is die declinatie/welcke maket deur de 133e vā desē 20 gr. 12 mi. Nu so sic hout D.G dē geheelē sinus tegens G.K complement vā de differentie ascētionale/ also ooc D.F complement vā de declinatie der sonnē tegēs C.F complement vā die amplitudo ortive/spreket.

	90 A.K		90 D.G
	28 . 50 A.G		20 . 12 F.G
90 .	61 . 10	.	69 . 48
D.G	G.K		D.F
100000 .	87602	.	93849 Fac. 82213 / wiens

boge is 55 gr. 18 mi. voor C.F die neemt van A.C 90/ rest noch 34 gr. 42 mi. voor die amplitudo ortive A.F/ welcke ghesocht is.

143. Item soo die sonne is int beginsel van aries / 'twelcke men hiet aequinoctie / men vraeght hoe hooch dat die sonne boven den horizont wesen sal ten 11 uren voor den middach / ter plaetsen daer die polus erhooginghe is 52 g. 40 minuten? Fac.

Voor-

Voor Exempel zy B.A.H den circkel Meridiane / die aequinoctial C.G.E.D/ den polus P/ den horizont B.E.H/ eñ de sonne is in G in den circkel aequinoctial/ C.G sal wesen die distantie van den middach/ ende G.F die hoochde der sonnen in den circkel aequinoctial / die men vinden moet. Nu alsulcke proportie als sick heeft den geheelen sinus E C tegens den sinus van den boge B.C hoochde van den aequator/ also heeft sick ooc E.G 'tcomplement van de distantie der sonnen van dē middach tegens den sinus van den boghen G.F.

12 uren is den Meridiaen van B.C.A.

11 uren is den Meridiaen van A.G.F.

1 ure voor C.G die maket 15 graden/ ende soo vele is die sonne distant van den rechten middach/ sprekt nu.

90 E.C
15 C.G

90 . 37 . 20 . 75
E.C C.B G.E.

100000 60645 . 90592 Fac. 58578 / wiens boge is 35 graden 52 mi. voor G.F die hoochde der sonnen.

144. Item soo de sonne is ten 11 uren voor den middach hooch boven den horizont 35 gra. 52 mi. ende die dach ende nacht is ghelijcke lang. De vraghe is / hoe vele dat wesen sal de verhooginghe des polus van deser contreye? Fa. 52 gra. 40 minuten.

90 E.C
15 G.C

75 . 35 . 52 . 90
E.G F.G E.C

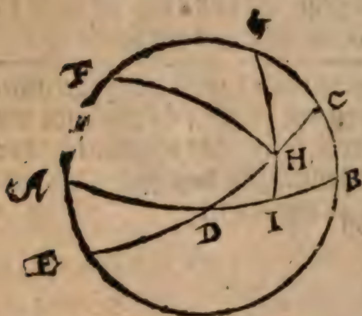
96592 . 58590 . 100000 Fac. 60657 / wiens boge is 37 gr. 20 mi. voor B.C die verhooginge des aequators/ die neemt van 90 graden/ soo blijft noch 52 g. 40 mi. voor die erhooginghe des polus.

245. Item soo de Sonne is in't beginsel van Aries hooch boven den horizont 35 graden 52 minuten. De vraghe is / wat ure het is ter plaetsen daer die polus erhooginghe is 52 graden 40 minuten? Fac. 11 uren voor den middach/ etc. Den sinus van den boghe C.B houdt sick tegens den sinus C.E/ gelijck den sinus G.F tegens den sinus G.E. Spreket.

90 A.B
52 . 40 A. C elevatio poli.

---

37 . 20 . 90 . 35 . 52
C.B C.E F.G
60657 . 100000 . 58590 fa. 96592/wiens boghe is 75 graden voor E.G/die neemt van 90 graden E. C / rest noch 15 graden voor C. G die distantie der Sonnen van den middach / dat is 1 ure voor den middach / die trecket van 12 uren / rest noch 11 uren voor den middach/ welcke gesocht is.

146. Item als de sonne is int beginsel van gemini. De vraghe is / met wat graedt sy haer verheft in die rechte sphere? Fac. zijne rechte ascentie ofte verheffinghe is 57 graden 48 minuten Settet dat A. F. G. C.B zy den Meridiaen circkel / A. D.B zy den aequator/ G die polus/ C.D.E den zodiacus/ende zy die Sonne in H hebbende dan geleyt een circkel uyt den polus G/ die passeert deur H/ dese selve bewijst in den circkel aequinoctial in I die rechte ascentie/ofte den boge D.I/ welcke

welcke men soecken moet / Mercket dat D. H is 60 g. want D is 'tbeginsel van aries / ende H is 'tbeginsel vā gemini / welcke verschil maket 60 graden / Spreket.

90	23 . 30	60
D.C	C.B grootste decli.	D.H
100000 .	39874 .	86602 Fac. 34531 /

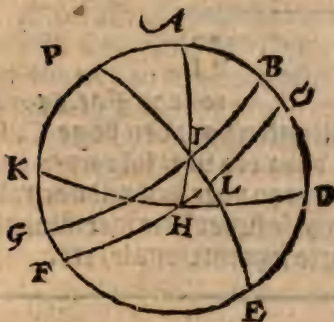
wiens boge is 20 gr. 12 mi. voor I.H die declinatie der Sonnen.

90 G.I	90 D.C
20 . 12 I.H .	60 D.H

---

69 . 48 .	30 .	90
G.H	C.H	G.I

93849 . 50000 . 100000 fa. 53277 / wiens boge is 32 gr. 12 mi. voor B. I / die neemt van B. D 90 g. soo blyft noch 57 gra. 48 mi. voor D.I die rechte ascentie / die gesocht is.

147. Item de polus erhooginghe is tot Amstelredam 52 gra. 40 mi. ende die sonne is int beginsel van gemini / welcke declinatie is 20 gr. 12 mi. De vrage is / tot wat ure van den dage die sonne haer schepdet van de superfitie meridionale comende nae de superfitie septentrionale? Fac.

Antwoort / D.B.A.K is den circkel meridionale / C. H.F is den circkel aequinoctial / D.H.K den horizont / dē polus is P / van den horizont H tot in A ('twelcke men hiet zenith) is den circkel vertical / welcke circkel schepdet

 die

die sonne van de zuydtsijde met de noortsijde / die paralelle van gemini is B.I.G/die sonne dan gecomen van B in I in den circkel vertical scheydet haer van de superfitie meridionale / ende komt naer de noorder superfitie / die questie dan is anders niet dan te vinden den boge C.L. Omme die selve te vinden soo moetmen eersten soecken die hoochde der sonnen boven den horizont te weten/ den boghe I.H/ sprekende.

52 . 40 . 90 . 20 . 12
C.A A.H I.L

79512 . 100000 . 34529 Fa. 43426/ die hebben 25 gr. 45 mi. voor den boge I. H/ zijn complement is 64 gr. 15 mi. voor den boge A.I. Nu alsulcke proportie als heeft den sinus van den boge P.I met den sinus van den boge A.I/also heeft hem ooc den sinus van den boge P.L met den sinus van den boge C.L. Spreket.

90 P.L 90 A.H
20 / 12 L.I 25 . 45 I.H

69 . 48 64 . 15 90
P.I A.I P.L

93849 . 90069 . 100000 Fac. 95972/ die hebben 73 graden 41 minuten voor den boge C. L/ ende so men telt 15 graden voor een ure/ sal comen 4 uren 54 minuten ende 44 secunden naer den middach als de sonne haer scheydet van dese superfitie meridionale ende comt naer die superfitie septentrionale/ etc.

---

148. Item als die sonne is int beginsel van gemini/ ten 2 uren naer den middach/ofte ten 10 uren des morgens is binnen Amsterdam die sonne boven den horizont 50 graden 7 minuten. Die vraghe is/ hoe vele dat sy die verhooginge des polus der selver Stede? Fac. 52 graden 40 minuten.

Settet

Settet dat B. D sy den horizont/ ende P den polus/ A het zenit/ ende die sonne wesende in I / hebbende ghetrocken eenen circkel uyt den polus die passeert deur den centrum den sonnen I in F/ dese bewijst in dē aequator/ die distantie der sonnē van den middach deur dē boge F.E. Item trecket een ander uyt A deur I / den boghe I. O bewijst die hoochde der sonnen boven den horizont in den circkel verticale A.I.O gelijckerwijs trecket den boge C.I.K/ dienende alleenlijcken omme die demonstratie te maken/soecket eerstelijcken die declinatie der sonnen deur die 131e van desen / comt 20 graden 12 minuten voor I.F Nu alsulcke proportie als sick heeft den ghe heelen sinus P. E teghens den sinus van den boge F.E distant der sonnen van den middach/ alsoo heeft sick oock P. I verbullinghe van de declinatie der sonnen teghens den sinus van den boghe I.K. Sprekt.

ure graden uren
1 . 15 . 2 Fac. 30 graden voor F. E (distantie der Sonnen.

90
20 . 12 F.I declin. der sonnen.

90 . 30 . 69 . 48
P.E F.E P.I

100000 . 50000 . 93849 Fac. 46924/ wiens boghe is 27 graden 59 minuten voor I. K eersten ghevonden. Nu so sick heeft den sinus van den boge C.I (verbullinge van den boge K.I) tegens den sinus van dē boge I.O

hoochde

hoochde der Sonnen boven den horizont / alsoo heeft sick oock den geheelen sinus C.K tegens den sinus van den boghe B.K. Sprekel.

90 . C.K
27 . 59 I.K

62 . 1 . 50 . 7 . 90
C.I I.O C.K
88308 . 76735 . 100000 fa. 86894 / wiens boge is 60 gra. 21 mi. voor B.K tweede gevonden. Nu so sick heeft den sinus van den boge C. I vervullinghe van den eersten gevonden teghens den sinus van den boge I. F declinatie der sonnen / also heeft sick oock den sinus van den boge C. K tegens den sinus van den boghe E. K. Sprekel.

62 . 1 . 20 . 12 . 90
C.I I.F C.K
88308 . 34529 . 100000 fa. 39100 / wiens boghe is 23 graden 1 minute voor den boghe E. K / die trecket van B.K 60 gra. 21 mi. soo blijft noch 37 gra. 20 minnten voor B. E die verhooginge van den aequator / wiens vervullinge is 52 gr. 40 mi. voor die hoochde des polus / welcke ghesocht is.

Hier by is te mercken dat dese observatie ende calculatie behoort gheobserveert te wesen tot allen tijden ende plaetsen by Noorden den aequinoctial zijnde / als die Sonne is aen den firmamente tusschen het Zuyden ende Westen / ofte Zuyden ende Oosten (doch hoe naerder by den Zuyden hoe beter) wel verstaende dat inne die teeckens oppositie / in de plaetse van subtraheren alleer men die aequators hoochde vindt / salmen alsdan adderen / ende sult oock hebben die aequators hoochde die dan getrocken van 90 sal resten den polus hoochde als vooren.

PROBA.

PROBA.

149. Item soo die hoochde des polus is 52 gr. 40 mi. ende die Sonne is int beginsel van Gemini/ welcke declinatie is 20 gr. 12 mi. De vrage is/ hoe hooch die Sonne sal wesen boven den horizont ten 2 uren voor ofte nae den middach? Fac. 50 gr. 7 mi.

Antwoort/ neemt voorgaende figuere met allen zijnen circkelē/ ende sprekt/ alsulcke proportie sick heeft P.F tegens F.E distantie der sonnen van den middach/ alsoo heeft hem oock P.I tegens I.K.

ure graden uren
1 . 15 . 2 Fac. 30 gr. voor E.F
90 P.F
20 . 12 I.F

90 . 30 . 69 . 48
P.F . F.E . P.I
100000 . 50000 . 93849 Fa. 46924/ die hebben 27 gra. ende 59 mi. voor I.K/ zijn complement is 62 gra. 1 mi. voor C.I.

62 . 1 . 20 . 12 . 90—fac. 39100/ die hebben 23 gra. 1 min. voor E.K daer toe
C.I I.F C.K
88308 . 34529 100000

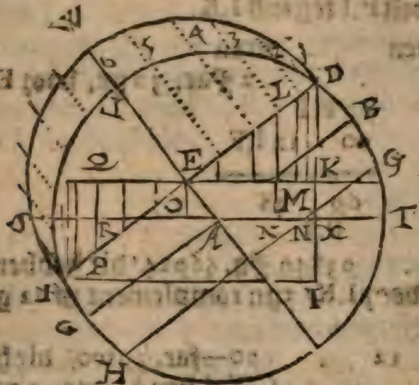
doet B.E die aequators hooghe alse 37 grad. 20 mi. sal comen 60 gra. 21 mi. voor B.K.

Nu alsulcke proportie als heeft den sinus van den boge C.K tegens den sinus van den boge B.K/ also heeft hem oock den sinus van den boge C.I tegens den sinus van den boge I.O hoochde der sonnen. Sprekt.

90 . 60 . 21 . 62 . 1
C.K B.K C.I
100000 . 86906 . 88308 fa. 76744/ die hebben 50 gra. 7 mi. voor den boghe I.O hoochde der sonnen/ etc.

PROBA.

Item in voorgaende 148ᵉ Exempel is bevonden dat den polus hoochde is 52 graden 40 minuten ter plaetsen daer die sonne hoochde was 50 graden 7 minuten. Eñ die sonne was in het beginsel van gemini / welcke declinatie maket deur die 133ᵉ van desen 20 gr. 12 mi. De vrage is / wat vre van den daghe het was? Fac. 2 uren naer noenen.

Ten eersten neemt by ghestelde figuere voor T. B / 37 graden 20 minuten voor die aequators hooghe (van dese cõtreye dewijle hier voorens vermeldet is / dat den polus hoochde is 52 graden 40 minuten) daer by addeert 20 graden 12 minuten die declinatie soli / sal comen voor T. D 57 graden 32 minuten wiens sinus is 84370 voor D.X het eene getal / subtraheert noch die declinatie der sonnen alse is in desen 20 graden 12 minuten van den aequators hoochde / sal noch resten 17 graden 8 minuten voor den boge T.G / wiens sinus is 29459 voor S. F ofte X. I het ander ghetal addeert dese twee ghetallen te samen / sal komen 113829 voor D. I / die helfte is 56914 voor D.K ofte K. I eerste gevonden / daer van treckt X. I die 29459 / sal noch resten 27455 voor K. X tweede ghevonden ende den sinus van de 50 graden

graden 7 minuten hoochde der sonnen is 76735/die sette ick exempels wijse te wesen L. N / daer van neemt den tweeden ghebonden K. X ofte M. N/ als is in desen 27455/ sal noch resten 49280 voor L. M derde ghebonden.

NOTA.

Dat in alle dese Noordelijcke teeckens/ welcke zijn dese ♈.♉.♊.♋.♌.♍. men moet subtraheren den tweeden gebonden van der sonnen hooghe/ ende sal resteren den derden gebonden: Maer in de suydelijcke tekens/ welcke zijn dese/ ♎.♏.♐.♑.♒.♓/ als de sonne is in eenige van desen/ soo salmen den tweeden ghebonden adderen tot den sinus van der sonnen hooghe/ ende men sal hebben den derden ghebonden/ Nu alsulcke proportie als sick heeft den eersten gebonden D. K tegens L. M desen derden gebonden/ also heeft hem oock den gheelen sinus D. E tegens den sinus van de verbullinge der distantien der sonnen van den middach. Spreecket D. K 56914. L. M 49280 D. E 100000/ ofte

D.K	D.E	L.M	
56914 .	100000 .	49280	Fac. 86586

voor L. E/ wiens boge is 60 graden/ zijn verbullinghe is 30 graden voor die distantie der Sonnen van den Middach/ die maecken twee uren naer den ngenen: Want 15 graden worden altijdt voor een ure ghereeckent.

PROBA. Anders 151.

Item als die Sonne is int beginsel van gemini ter plaetsen daer den polus verheven is 52 graden 40 minuten. Die vrage is/ hoe hooch dat die Sonne is boven den horizont ten 2 uren voor ofte naer noen? Facit 50 graden 7 minuten.

Soecket eerstelijcken die declinatie der Sonnen

deur die 133ᵉ van desen / sal comen 20 graden 12 minuten voor B. D in voorgaende figuere / die addeert tot T. B 37 graden 20 minuten die aequinoctial erhooginghe (van dese contreye) ende treckt se oock van de selvighe aequinoctials hooghe / sal comen voor den boge T.D 57 graden 32 minuten/wiens sinus is 84370 voor D.X het eene ghetal / ende 17 graden 8 minuten voor den boge T.G/ wiens sinus is 29459 voor S.F ofte X.I het ander ghetal/ addeert dese twee getallen te samen/ sal comen 113829 voor D.I/die helfte is 56914 voor D.K ofte K.I eerste ghevonden/ daer van treckt X.I 29459/ rest noch 27455 voor K.X ofte M.N tweede gevonden: Nu soo den gheheelen sinus E. D hem heeft teghens den sinus van het complement van de distantie der sonnen van den middach (welcke is E.L) alsoo heeft hem oock den eersten ghevonden D.K tegens den derden gevonden L.M/ Multipliceert dan D.K eerste gevonden alse is 56914 met den sinus van de vervullinge der distantie der Sonnen van den middach / ende het product deele af met den gheheelen sinus / komt 49288 derde ghevonden tot dit quotient/addeert het ghetal van den tweeden ghevonden (welcke is 27455) soo het teecken der Sonnen Noordelijck is / te weten/ soo die Sonne is in eenighe van desen / als ♈.♉.♊.♋.♌.♍. Maer soo het teecken Suydelijcken is / te weten / dat die Sonne is in eenighe van desen / alse ♎.♏.♐.♑.♒.♓. Soo salmen het tweede gevonden subtraheren van het derde ghevonden / ende de reste sal wesen die hoochte der Sonnen.

90 gra.
52 . 40 polus hooghe

37 . 20	.	37 . 20	aequators hoochde.
20 . 12	.	20 . 12	

sinus

57 . 32 T, D 17 . 8 D.G
sinus is sinus is
84370 voor D.X / 29459 voor S.F ofte X.I
29459 X.I

113829 D.I
56914 voor K.I ofte D.K eerste gevonden.
29459 voor X.I

27455 voor K.X/ofte M.N/tweede ghevonden.
ure gra. uren
1 . 15 . 2 fac. 30 graden is die distantie der sonnen van den middach ten 2 uren voorsz.
90 gra. E.D
30 gra. voor D.L distantie der sonnen van den middach

60 gra. voor E. L verbullinge van de distantie der sonnen van den middach/ zijn sinus is 86602 / spreket nu/
E.D E.L D.K eerste ghevonden
100000 . 86602 . 56914 fa. 49288 voor L.M 3e gevondē
E.D D.K
ofte soo men set 100000 . 56914 . 86602 / komt oock 49288 derde ghevonden / hier toe addeert M. N 27455 het tweede gevonden/sal comen 76743 voor L.N/ wiens boghe is 50 graden 7 minuten voor die hoochde der sonnen boven den horizont ten 2 uren naer noenen/ ofte ten 10 uren des morghens als die Sonne is int beginsel van gemini. Maer voor die hoochde der Sonnen in het teecken opposite ter selver uren / welcke is int beginsel van sagitarius / soo subtraheert den tweeden ghevonden van den derden ghevonden / sal resten 21833/ wiens boghe is 12 graden 37 minuten voor die hoochde der Sonnen/ Ende mach alsoo deur dese voorgheschreven calculatie het gheheele jaer deur / op allen uren ghevonden worden die hoochde der Sonnen/ die welcke seer dientelijcken zijn omme te maeckene

quadranten / cylinderen / ringhen / ende meer andere Horologien der Sonnen.

---

152 Item als die Sonne is int beginsel van cancer ter plaetsen daer die polus erhooginge is 52 g. 40 *mi.* De vraghe is / hoe hooch dat de Sonne is boven den horizont die eerste planeet ure naer den middach welcke is die 7ᵉ planeet ure naer der sonnen opganck / etc. Eerstelijcke neemt die 135ᵉ figuere met alle zijne circkelen / ende soecket deur die 139ᵉ van desen de opganc ende onderganc der sonnen / ooc die langte des daechs in onse ghemeene uren als volghet.

37.20 . . 90 . 23.30 declinatie der sonnen
C.K G.A F.G (in cancer
60645 . 100000 . 39874 Fa. 65749 / wiens boge is 41 gra. 6 m. voor die amplitudo ortive.

90 D.G 90 A.C
23.30 F.G 41 . 6 A.F

66.30 48.54 . 90
D.F C.F D.G
91706 . . 75356 . 100000 Fac. 82171

wiens boge is 55 gr. 15 m. voor G.K / zijn cõplement is 34 gr. 45 m. voor die differentie ascentionaele / die maken in onse gemeene uren / 2 uren 19 mi. die neemt van 6 uren naer die 139ᵉ van desen / rest noch 3 uren 41 m. voor den opganc der sonnen / ende deur die selvige 139 salmen bevinden den dach lanck te wesen 16 gemeene uren ende 38 minuten / die selvige deelet in 12 planete uren (want een dach hy zy lanck ofte cort heeft altijts 12 planeet uren) sal comen 1 ghemeene ure ende 23½ m. voor een planeet ure als die sonne is in cancer / welcke maken 20 gr. 47½ m. voor 1 planeet ure op dese tijt. Omme nu te weten hoe hooch die sonne boven den horizont is op die 1ᵉ planeet ure naer den middach / soo weet

we et dat den rechten middach is die 6ᵉ planeet ure/ende de eerste planeet ure naer den middach is de 7ᵉ planeet ure naer der sonnen opganck: Ergo so is nu die sonne distant van den middach 20 gra. 47½ minuten. Spreket nu deur die 151ᵉ van desen als volghet.

gr.	m.		gra.	m.
37 .	20	aequinoctialis erhooginge/	37 .	20
23 .	30	declinatie der sonnen	23 .	30
60 .	50	T.D	13 .	50 m. D. G

87320 sinus voor D.X (zijn sinus 23909
23909 voor X.I (voor S.F ofte X.I

111229 voor D.I

55614 voor K.I ofte D.K eerste ghevonden.
23909 X.I

31705 voor K.X ofte M.N tweede gevonden.
90 E.D
20.47½ D. L distantie der ⊖ van den middach

69.12½ E. L complemēt vā de distātie der ⊖ vā (den middach/spreket nu/

E.D	E.L	D.K
100000 .	93488 .	55614

Facit 51992 voor die derde ghevonden/ daer toe doet het tweede ghevonden als 31705/sal comen 83697/wiens boghe is 56 graden 49 min. voor die hoochde der Sonnen op die eerste planeet ure naer den middach als de sonne is in cancer/ welcke is ten 7 uren naer der sonnen opganck: Maer voor de hoochde der sonnen in het teecken opposite/ welcke is in capricorne ter selver uren/salmen vinden als vorens/ te weten/ deur die 139ᵉ van desen salmen soecken die langte des daechs/ sal comen 7 uren 22 m. die deelet in 12/ comt 36⅚ m. voor een planeet ure/ die maken 9¹¹⁄₄ graden voor die distantie der Sonnen van den middach ofte 9 gra. 12⅓ mi. Spreket.

90
9 . 12½ distantie der ☉ van den middach.

90 . 80 . 47½ complemẽt vã de distantie der sonnẽ.
100000 . 98710 . 55614 eerste ghevonden. Facit
54896 die derde gevonden/daer van trect 31705 tweede gevonden / sal noch resten 23191 / die hebben 13 gr. 24 min. voor die hoochde der sonnen op die 7e planeet ure naer opganck der sonnen in capricorne.

153. Item so die longitudo van Dantzick is 39 gra. 2 mi. (na die oude werelt beschrijvers) ende de longitude van Amsterdam is 21 gra. 4 mi. Die vraghe is/in wat stadt dat het eersten middach is / ende voor hoe vele tijts? Fac. in Dantzick is het 1 ure 11 mi. 52 secun. eerder middach als tot Amsterdam.

39 G.2
21 G.4

graden ure
15 ——— 1 ——— 17 G. 58 min. differentie der longituden. Fac. 1 ure 11 mi. ende 52 secunden is het te Dantzick eerder middach als tot Amsterdam.

154. Item daer zijn twee Steden als Dantzick ende Amsterdam/ waer van het in de eene Stadt is 1 ure 11 mi. ende 52 secun. eerder middach als in de andere: De vraghe is/hoe vele dat sy die differentie van hare longitude? Fac. 17 gra. 58 minut.

ure	graden	ure	m.	se.
1	15	1	11	52

10 m. 2 . 30 m.
1 . 15

40 secund. – 10
10 . 2½
2 . ½

17 gra. 58 minuten.

155. Item

155. Item als de Sonne was in het beginſel van gemini (welcke declinatie is deur die 133° van deſen 20 grad. 12 min.) doen ſtelden ic een ſtock ofte perpendiculu/ A.B. winckelrecht in B / weſende ſes voeten hooch bovon den horizont B.K/ ende die ſchaduwe der ſonnen viel over A in H/ alſoo dat H.B de ſchaduwe op den horizont maeckten ſeer na $5\frac{13}{1000}$ voetē. De vrage is/ hoe hooch dat de ſonne doen ter tijt was boven den horizont/ eñ oock wat ure het doen ter tijt was ter plaetſen daer die verhooginge des polus is 52 grad. 40 mi?

Antwoort / reduceert B. H ende A. B elcks in 1000° deelen/ ſal komen 5013 voor H.B/ ende 6000 voor A.B. Addeert nu het quadrat van B. H tot het quadrat van A.B/ ende vant product trecket √. / ſal comen $7\frac{818}{1000}$ voor die hypotenuſe A.H. Nu alſulcke proportie als ſick heeft A.H teghens H.B/ alſoo ſal oock hebben A.G teghens G.F. Spreecket daeromme A. H gheeft my A. B/ Wat ſal my gheven den gheheelen ſinus G. A? Facit/ etc.

A.H.	A.B	A.G
$7\frac{818}{1000}$.	6 .	100000 Fac. 76745 voor F.G/

waer van zijnen boghe doet 50 graden 7 minu. voor de hoochde der ſonnen G.E boven den horizont/ omme nu te weten wat ure dat het is/ ſoo volcht die 150 van deſen van woort tot woort/ ſal comen 2 uren voor ofte na den middach/ welcke ſoude weſen des morgens ten 10 uren doen dit perpendiculum opgerecht was.

 156. Item

156. Item als de sonne is int beginsel van gemini ter plaetse daer die polus erhooginge is 52. gr. 40 mi. doen worde ten 2 uren naer den Middach een stock ofte perpendiculum lanck wesende 6 voeten/ winckelrecht op den horizont gestelt/ De vraghe is / hoe lanck dat die schaduwe van desen stock op der aerden was? Facit.

Soeckt deur die 151ᵉ van desen die hoochde der sonnen ten 2 uren naer den middach/sal comen 50 g. 7 minuten 'twelcke bewijst in de 155ᵉ figuere van desen den boge G. E/ wiens sinus is 76745 voor F.G/ eñ A.G den gheheelen sinus is 100000/trecket nu het quadrat van F.G vant quadrat A.G/ ende van de reste √ /sal comen seer nae by 64111 voor A. F. Nu spreket / alsulcke proportie als heeft G. F teghens A. F/ alsoo heeft hem oock A.B tegens H. B. Settet dan.

G.F		A.F		A B	
76745	.	64111	.	6	Fac. 5 $\frac{941}{76745}$ voeten / en-

de is seer nae by 5 $\frac{13}{1000}$ voeten/etc.

---

157. Item den 16ᵉⁿ dach van Mey / die sonne zijnde in den 25ᵉ graet van ♉ die declinatie der sonnen is naer den noorden deur die 133ᵉ van desen 19 graden 4 minuten / ende de hoochde der Sonnen is met een quadrant aen den firmamente afgemeten/ te wesen 49 graden 8 minuten ten 2 uren naer den noenen / ter plaetsen daer den polus verheven is 52 graden 40 minuten. Die vraghe is / hoe vele zijn sal den

den azymudt der sonnen op deser tijdt / dat is den boghe van den horizont / begrepen tusschen den Meridiaen circkel/ende den circkel vertical passerende deur het centrum der sonnen tot het zenijt toe? Fac.

Besiet bygestelde figuere met allen zijnen circulen/ die questie is dan omme den boghe B. O te vinden / welcke is den azymudt.

ure graden uren.
1 15 . 2 Fac. 30 graden voor die distantie der sonnen van den middach.

Nu alsulcke proportie als sick heeft den gheheelen sinus P.F tegens den sinus van den boghe F.E distantie der sonnen van den middach / alsoo heeft sick oock P.I verbullinghe van de declinatie der sonnen tegens den sinus van den boghe I.K. Spreket.

90
19.4 F.I declinatie ☉

90 . 30 . 70.56
P.F . F.E . P.I
100000 50000 . 94513 Fac. 47256 / wiens boghe is 28 graden 12 mi. voor I. K. Nu alsoo hem heeft den sinus van A. I verbullinghe van der sonnen hoochde teghens desen sinus I. K alsoo heeft hem oock den gheheelen sinus van A. O teghens den sinus van den boge B.O azymudt der sonnen/spreket.

A.O 90
O.I 49.8

40 . 52 . 28 . 12 . 90
A.I I.K A.O
65430 . 47256 . 100000 Fac. 72223 / wiens boge is 46 graden 14 minuten voor den boghe B. O azymudt der sonnen / van den suyden nae den westen tot te tellen / welcke ghesocht is.

Dit mach noch deur een ander middel ghesolveert worden/ te weten/ dat A. I heeft proportie teghens P.I verbullinghe van de declinatie der sonnen / alsoo den winckel P teghens den boghe B. O subtendant den winckel A. Spreket dan.

A.O 90 | 90 | 2 uren naer mid-
O.I 49 . 8 | 19 . 4 decl. ⊖ | 15 (dach

40 . 52 | 70.56 | 30 graden
A.I | P.I | F.E
65430 . 94513 . 50000 fa.72224/ wiens boghe is 46 gra. 14 mi. als voozen/ vooz den azymudt der ⊖ op deser tijt.

158. Item den 16en Mey die sonne zijnde als voozen in den 25en graet van Taurus / die declinatie der selver naer den Noozden is dan 19 gra.4. m. ende die hoochde der sonnen is 22 graden 30 mi. ten 5 uren 10 mi. ende 28 secunden naer den middach / ter plaetsen daer den polus verheven is 52 gra. 40 mi. De vraghe is/ hoe vele dat zijn sal den azymudt der sonnen op deser tijt? Fac.

90
22 . 30 sonne hoge | 90 | uren mi. secun.
19. 4 decli. ⊖. | 5 . 10 . 28
15.

67 . 30 . 70.56 . 77 . 37 m. distātie
92387 . 94513 . 97673 (der ⊖ van den middach. Fa. 99920/ die hebben 87 g.43 mi. vooz den azymudt der sonnen van den Noozden af te tellen naer den Westen toe / overmidts die sonne op deser tijt is int Noozder deel des Hemels / als ooghenschijnlijck aen die voozs. figuere wel te sien is.

Maer soo ghy sulcks niet ooghenschijnlijcken conden

den bemercken ende in eenen twijffel souden staen/ of die Sonne inne het Noorder ofte Zuyder deel des Hemels is. Soo hebbe ick V. L. sulcx gheleert in de 147ᵉ van desen/ daer deur ghy sulcx nae de cunst vinden sullen / dat de Sonne op dese tijdt haer scheydet van de superfitie Meridionale / comende op die superfitie Septentrionale ten 4 uren 58 minuten ende 52 secunden naer den middach / waer uyt dan wel blijckelijcken is dat die Sonne ten 5 uren 10 mi. 28 secunden wesen moet int Noorder deel des Hemels / derhalven soo moet den azymudt mede ghenomen worden inne het Noorder deel / ghelijcken vooren oock ghedaen is.

---

159 Item daer is een superfitie horizontale / op de selvige is int centrum des circkels eenen stijl ofte perpendiculum recht op naer het zenijt gestelt / ter plaetsen daer den polus verheven is boven den horizont 52 gr. 40 mi ende die Sonne is ghedeclineert 20 gr. 12 minu. naer den Noorden: Die vraghe is / hoe vele gra. de schaduwe sick vertreckt ten 5½ uren naer noenen van den Noorden af te tellen naer den Oosten toe? Facit/etc.

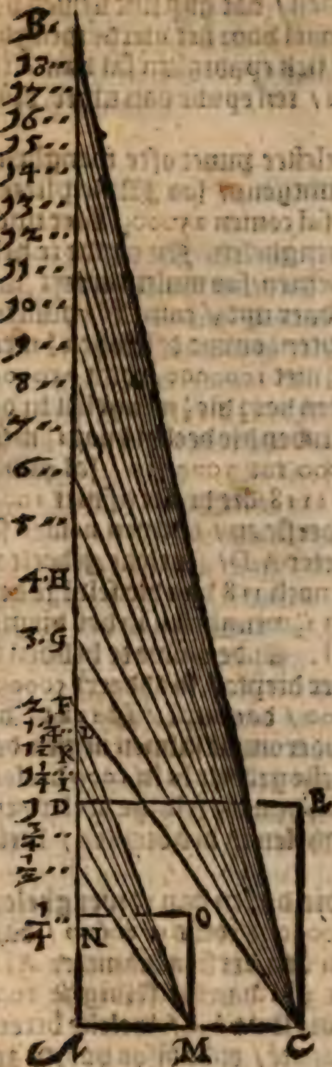
Soecket eerstelijcken die hoochde der Sonnen op deser tijt deur de 151ᵉ van desen/ sal comen 20 g. 25 m. Soecket nu voorts deur die 158ᵉ van desen den azymudt der Sonnen op deser tijdt / sal comen 83 gra. ende 8 minu. voor den azimudt der Sonnen van den Noorden af te tellen naer den Westen toe / De schaduwe van den stijl int horologium ghementioneert/ moet dan vallen in zijn oppoost / 'twelcke wesen sal moeten oock soo vele graden van den Zuyden naer den Oosten toe te tellen / dat is 96 gra. 52 mi. van den Noorden tot over 't Oost naer den Zuyden toe te tellen/ welcke ghesocht is.

Omme een Wijnroede te bereyden.

160. Neemt een viercanten stock over al wel effen gheschaeft / ontrent 2 ofte 3 Ellen lanck / ende maket op een Tafel ofte effen plaetse eene rechte linie soo lanck als u roede is welcke is / voor exempel A. B / op die welcke maket een quadrat A. C. E. D elcker zijde ommetrent ½ voet / soo sal dan A. D wesen het eerste punt / ofte mengelen in der diepte / Daer nae soo steldt den eenen voet des Passers in C / ende strecket den anderen tot in D / dese wijde C. D teeckent van A naer B toe / welcke sal eyndighen in F / ende sal maken den tweeden diameter / ofte menghelen / daer nae soo steldt den eenen voet des passers in C / ende den anderen in F / dese distantie C. F teeckent van A naer B toe / ende sal sick eyndighen in G / ende maket den derden diameter ofte menghelen in der diepten / ende soo voorts aen ten eynden die roede / besiet byghesette Figuere / etc.

Anders.

Omme die diepte te vinden met den corten passer deur die quadrat wortel / soo willen wy eerstelijcken beschrijven die tafel daer upt men die diepte met den corten passer soecken can. Neemt voor den eersten punct / ofte menghelen in der diepten eene langte naer u playster / welcke is in desen A. D omtrent ½ voet lanck / dese langte draghet op u roede soo vele als ghy meughet / ende deelet dese langte A. D op een cleyn hart stockxken in 1000 gelijcke deelen / ende omme alsdan te vinden het tweede punct ofte menghelen in der diepten / soo addeert 000000 voor 2 comt 2000000 / daer van √ comt 1414 / die deelet af met 1000 / sal comen

comen $1\frac{414}{1000}$ / dat is te verstaen dat ghy suldt nemen voor den 2^{en} punct/ofte menghelen/ den eersten diameter A. D (welcke ghedeelt is in 1000 gelijcke deelen) eenmael / ende dan noch $\frac{414}{1000}$ van die selvighe deelen / ende men sal hebben den tweeden punct ofte menghelen in der diepten / welcke sick eyndighen sal van A in F. Item omme te vinden het derde punct ofte menghelen in der diepten/ soo doet voor 3 ses nullen / comt 3000000 / daer van √ sal comen $1\frac{732}{1000}$ / dat is te verstaen dat ghy sult nemen den eersten Diameeter A.D (welcke ghedeelt is in 1000 deelen) eenmael / ende van noch 732 van die selvighe deelen / welcke sick eyndighen sal van A tot in G voor het derde punct ofte menghelen/ende omme te hebbē 'tvierde punct ofte mengelen/soo trecket √ uyt 4 / sal comen

2 langten

2 langten / dat is te verstaen / dat ghy sult nemen den eersten diameter A. D 2 mael voor het vierde menghelen in der diepten/ welcke sick eyndighen sal van A tot in H / ende soo voorts aen / ten eynde van uwer Roeden.

Item omme te deelen elcker punct ofte menghelen in 4 deelen/ als in halve puntgens/ soo Multipliceert $\frac{1}{4}$ mengelen met 1000000/ sal comen 250000/daer uyt √ comt 500 puncten voor $\frac{1}{4}$ menghelen. Nu omme te hebben $\frac{1}{2}$ menghelen in der diepten/soo multipliceert $\frac{1}{2}$ met 1000000/ comt 500000 / daer uyt √ comt 707 puncten voor $\frac{1}{2}$ mengelen in der diepten/ omme te hebben $\frac{3}{4}$ menghelen/ soo multipliceert $\frac{3}{4}$ met 1000000/ comt 750000/ daer uyt √ comt 866 puncten voor die $\frac{3}{4}$ mengelen in der diepten. Ende omme te vinden die deelen voor $1\frac{1}{4}$ menghelen / soo addeert 250000 tot 1000000 / sal comen 1250000/ daer uyt √ comt 1118/die deelet af met 1000/ sal comen $1\frac{118}{1000}$ / dat is te verstaen / datmen nemen sal het eerste punct ofte diameter A.D/ (welcke gedeelt is in 1000 deelen) ende dan noch 118 van die selvige deelen / ende men sal hebben $1\frac{1}{4}$ menghelen in der diepte/ welcke betekent is met A.I. Ende omme te hebben de deelen van $1\frac{1}{2}$ mengelē in der diepten/so addeert 500000 tot 1000000/ comt 1500000 / daer uyt √ is 1224 / die deelet in 1000/comt $1\frac{224}{1000}$/ daeromme salmen nemen den eersten diameter A D(welcke gedeelt is in 1000 deelen) eenmael/ ende dan noch 224 van die selvige deelen/ ende men sal hebben $1\frac{1}{2}$ menghelen in der diepten / welcke betekent is met A.K.

Item omme te vinden die deelen van $1\frac{3}{4}$ menghelen/ soo addeert 750000 tot 1000000/ comt 1750000 / daer uyt √ is $1\frac{332}{1000}$. Neemt dan den eersten diameter A.D een mael / ende dan noch 322 van die selvighe 1000 deelen / ende sult hebben die linie A.L/ welcke beteeckent $1\frac{3}{4}$ menghelen in der diepte / ende alsoo voorts aen

tot

tot soolanghe als ghy u roede begeert te hebben / ende omme den arbeyt te schouwen so volget alhier eene tafel / daer inne ghy die puncten ende deelen alles ghereckent vinden sult.

Exempel.

So men weten wil hoe vele diameters die 12ᵉ punct ofte menghelen in der diepten heeft / soo soecket voor die 1ᵉ linie aen die Luchterhandt het ghetal daer 12 staet / ende besiet wat ghetallen dat daer teghens staen naer die rechterhandt toe / ende sult vinden 3.464 / welcke maecken $3\frac{464}{1000}$ langten / dat is te verstaen / dat ghy sult nemen die linie A.D 3 mael / ende dan noch $\frac{463}{1000}$ van de linie A.D / soo sult ghy hebben het punct welcke 12 menghelen in der diepten beteeckenen sal.

Item omme te weten hoe vele Diameters die $15\frac{1}{2}$ menghelens in der diepten hebben sal / soo soecket tusschen die eerste linie daer $15\frac{1}{2}$ staet / ende besiet wat cypheren daer nae volghen / sult bevinden 3.937 / welcke maecken $3\frac{937}{1000}$ langten / dat is te verstaen dat ghy sult nemen die linie A.D 3 mael / ende dan noch $\frac{937}{1000}$ deelen van de linie A.D / soo sult ghy hebben het punct welcke $15\frac{1}{2}$ mengelen in der diepten bedupden sal / ende soo voorts aen doende ten eynde van uwer roeden / soo salmen vinden alle puncten ende menghelens in der diepten / die selvige salmen alsdan teyckenen van 5 tot 5 omme wel haestelijcken te vinden die quantiteyt van hare diepte.

diameters.

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.	diameters.	mengelen.	langten.	deelen.	diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	¼		500		7¼	2	692		14¼	3	774
	½		707		7½	2	738		14½	3	807
	¾		866		7¾	2	783		14¾	3	840
1.	1.	1	.	8.	8.	2	828	15.	15.	3	872
	1¼	1	118		8¼	2	872		15¼	3	905
	1½	1	224		8½	2	915		15½	3	937
	1¾	1	322		8¾	2	958		15¾	3	968
2.	2.	1	414	9.	9.	3	.	16.	16.	4	.
	2¼	1	500		9¼	3	41		16¼	4	31
	2½	1	581		9½	3	82		16½	4	62
	2¾	1	658		9¾	3	122		16¾	4	92
3.	3.	1	732	10.	10.	3	162	17.	17.	4	123
	3¼	1	802		10¼	3	201		17¼	4	153
	3½	1	870		10½	3	240		17½	4	183
	3¾	1	936		10¾	3	278		17¾	4	213
4.	4.	2	.	11.	11.	3	316	18.	18.	4	242
	4¼	2	61.		11¼	3	354		18¼	4	272
	4½	2	121		11½	3	391		18½	4	301
	4¾	2	179		11¾	3	427		18¾	4	330
5.	5.	2	236	12.	12.	3	464	19.	19.	4	358
	5¼	2	291		12¼	3	500		19¼	4	387
	5½	2	345		12½	3	535		19½	4	415
	5¾	2	397		12¾	3	570		19¾	4	444
6.	6.	2	449	13.	13.	3	605	20.	20.	4	472
	6¼	2	500		13¼	3	640		20¼	4	500
	6½	2	549		13½	3	674		20½	4	527
	6¾	2	598		13¾	3	708		20¾	4	555
7.	7.	2	645	14.	14.	3	741	21.	21.	4	582

diameters.

diameters. mengelen.	langten.	deelen.	diameters. mengelen.	langten.	deelen.	diameters. mengelen.	langten.	deelen.
21¼	4	609	28¼	5	315	35¼	5	937
21½	4	636	28½	5	338	35½	5	958
21¾	4	663	28¾	5	361	35¾	5	979
22.22.	4	690	29.29.	5	385	36.36.	6	•
22¼	4	716	29¼	5	408	36¼	6	20
22½	4	743	29½	5	431	36½	6	41
22¾	4	769	29¾	5	454	36¾	6	62
23.22.	4	795	30.30.	5	477	37.37.	6	82
23¼	4	821	30¼	5	500	37¼	6	103
23½	4	847	30½	5	522	37½	6	123
23¾	4	873	30¾	5	545	37¾	6	144
24.24.	4	898	31.31.	5	567	38.38.	6	164
24¼	4	924	31¼	5	509	38¼	6	184
24½	4	949	31½	5	612	38½	6	204
24¾	4	974	31¾	5	634	38¾	6	224
25.25.	5	•	32.32.	5	656	39.39.	6	245
25¼	5	24	32¼	5	678	39¼	6	264
25½	5	49	32½	5	700	39½	6	284
25¾	5	74	32¾	5	722	39¾	6	304
26.26.	5	99	33.33.	5	744	40.40.	6	324
26¼	5	123	33¼	5	766	40¼	6	344
26½	5	147	33½	5	787	40½	6	363
26¾	5	172	33¾	5	809	40¾	6	383
27.27.	5	196	34.34.	5	830	41.41.	6	403
27¼	5	220	34¼	5	852	41¼	6	422
27½	5	242	34½	5	873	41½	6	442
27¾	5	267	34¾	5	894	41¾	6	461
28.28.	5	291	35.35.	5	916	42.42.	6	480

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	42¼	6	500
	42½	6	519
	42¾	6	538
43.	43.	6	557
	43¼	6	576
	43½	6	595
	43¾	6	614
44.	44.	6	633
	44¼	6	652
	44½	6	670
	44¾	6	689
45.	45.	6	708
	45¼	6	726
	45½	6	745
	45¾	6	763
46.	46.	6	782
	46¼	6	800
	46½	6	819
	46¾	6	837
47.	47.	6	855
	47¼	6	873
	47½	6	892
	47¾	6	910
48.	48.	6	928
	48¼	6	946
	48½	6	964
	48¾	6	982
49.	49.	7	-

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	49¼	7	17
	49½	7	35
	49¾	7	53
50.	50.	7	71
	50¼	7	88
	50½	7	106
	50¾	7	123
51.	51.	7	141
	51¼	7	158
	51½	7	176
	51¾	7	193
52.	52.	7	211
	52¼	7	228
	52½	7	245
	52¾	7	263
53.	53.	7	280
	53¼	7	297
	53½	7	314
	53¾	7	331
54.	54.	7	384
	54¼	7	365
	54½	7	382
	54¾	7	399
55.	55.	7	416
	55¼	7	433
	55½	7	449
	55¾	7	466
56.	56.	7	483

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	56¼	7	500
	56½	7	516
	56¾	7	533
57.	57.	7	549
	57¼	7	566
	57½	7	582
	57¾	7	599
58.	58.	7	615
	58¼	7	632
	58½	7	648
	58¾	7	664
59.	59.	7	781
	59¼	7	697
	59½	7	713
	59¾	7	729
60.	60.	7	745
	60¼	7	762
	60½	7	778
	60¾	7	794
61.	61.	7	810
	61¼	7	826
	61½	7	842
	61¾	7	858
62.	62.	7	874
	62¼	7	889
	62½	7	905
	62¾	7	921
63.	63.	7	937

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	63¼	7	952
	63½	7	968
	63¾	7	984
64.	64.	8	•
	64¼	8	15
	64½	8	31
	64¾	8	46
65.	65.	8	62
	65¼	8	77
	65½	8	93
	65¾	8	108
66.	66.	8	124
	66¼	8	139
	66½	8	154
	66¾	8	170
67.	67.	8	185
	67¼	8	200
	67½	8	215
	67¾	8	231
68.	68.	8	246
	68¼	8	261
	68½	8	276

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	68¾	8	291
69.	69.	8	306
	69¼	8	321
	69½	8	336
	69¾	8	351
70	70.	8	366
	70¼	8	381
	70½	8	396
	70¾	8	411
71.	71.	8	426
	71¼	8	440
	71½	8	455
	71¾	8	470
72.	72.	8	485
	72¼	8	500
	72½	8	514
	72¾	8	529
73.	43.	8	544
	73¼	8	558
	73½	8	573
	73¾	8	587
74.	74.	8	602

diameters.	mengelen.	langten.	deelen.
	74¼	8	616
	74½	8	631
	74¾	8	645
75.	75.	8	660
	75¼	8	674
	75½	8	689
	75¾	8	703
76.	76.	8	718
	76¼	8	732
	76½	8	746
	76¾	8	760
77.	77.	8	774
	77¼	8	789
	77½	8	803
	77¾	8	817
78.	78.	8	831
	78¼	8	845
	78½	8	860
	78¾	8	874
79.	79.	8	888
	79¼	8	902
	79½	8	916

161. Dat medial maket alſo/ neemt een viercant ſtocxken ommetrent $1\frac{1}{2}$ ſpan lanck/ ende meret daer mede hoe verre de kiemme van den bodem over hanght/ welcke is in deſen exempel wijſe die ſpatie van A tot daer een geteeckent ſtaet / de ſelvige ſpatie ſettet noch eens voorts eñ tekent daer 9/ eñ deelet alſdan die ſpatie tuſſchē 1 ende 9 in 8 ghelijcke deelen/ daer nae ſoo ſettet den eenen voet des paſſers op den puncten daer 2 opgeſchreven ſtaet ende den anderen voet ſtrecket in A/ deſe wijde ſteecket van 2 naer B toe/ ende daer hy ſick eyndiget daer maket oock een puncten 2 / daer nae ſoo ſtelt den eenē voet des paſſers in den puncten 3 ende den anderen in A / deſe wijde ſteket van 3 naer B toe/ ende aldaer het ſic eyndiget / daer maket oock een punct getekent met 3/ende alſo voorts ten eynden toe/ daer na ſoo deelet die andere 3 zijden/ den eenen in 6/ den anderen in 12 / ende den derden in 24 ghelijcke deelen/ ſoo is het medial gereet / daer van beſiet by geſette figure/ etc.

Ghebruyck des Medials.

162. Steecket de roede met den eerſten diameter deur de ſponde in het vat/ ende neemt inwendich des ſponts die diepte / ende teeckent het met een krijden ſtreeckſken/daer na neemt die hoochde van

bepde

beyde bodemen / zijn sy niet ghelijcke hooch / soo Me-dieertse/ daer nae soo Medieert oock die spont / ende bodemen diepte te samen (met den medial) ende doet de oude krijden streken uyt/dese leste krijden streecks-ken sal gheheten worden die gheequieerde diepte des vats / ende vertekent het oock met een krijden streeck-ken / ende neemt u medial ende stoot het eynde met A ghetekent teghens den bodem aen/ende besiet hoe vele die kieme beloopt/ welcke sal zijn in desen Exempel wijse/die spatie van daer A getekent staet tot daer 3 ge-tekent staet / welcke langte suldy nemen voor de eene kieme/so vele is oock die ander kieme / ende is die spa-tie tusschen A ende daer die tweede cypher letter 3 ghe-tekent staet met die letter D/ dese langhte A. D neemt nu van de langte des vats/ die reste is die rechte lang-te van den eenen bodem tot den anderen / die selvighe multipliceert met die geequieerde diepte/sal comen den inhout des vats/ etc.

Van die langte des Vats.

163. Item omme nu die langte op dese roede te steec-ken/ soo neemt een vat dat wel ghesormeert is/ sonder eenige fauten / waer van den inhout u wel bekent is/ als ick neme voor exempel dat het sy van $4\frac{1}{32}$ aemen tot 128 mengelen voor een aem gereeckent/ welcke is 516 mengelen/daer na so neemt den diameter ofte die diep-te van binnen int midden des vats/te weten/ steket die roede met het eynde van A perpendiculariter tot op den grõde/eñ tekent die diepte op die roede/ daer na neemt die hoochde van beyde bodemen/ ende vergelijcketse so sy ongelijck zijn / ende verghelijcket voorts het selvige punct met die diepte int midden des vats/ voor Exem-pel ick neme dat A. B zy die roede / ende A. C zy die diepte int midden des vats/ ende A. D die hoochde van

 den

den eenen bodem ende A. E die hoochde van den anderen bodem. Nu neemt het middelste punct tusschen D. E welcke is in F / soo sal A. F dan wesen die vergelijckinge der bodemen. Neemt nu noch het middelste punct tusschen F. C / welcke is in G / ende dese distantie A.G is die leste vergheliickinghe / ende is bevonden te wesen net 29 diameters / ofte menghelens in der diepte / daer nae soo neemt die langhte des vats afslaende die twee kiemens de bodemen / welcke is voor Exempel.

B

C.

G.

D.

F.

E.

A

Q. R.

Dese langte Q. R delet nu in 516 ghelijcke deelen / welcke is soo vele menghelens als dit vat is innehoudende / van welcke 516 deelen neemt 29 voor eene langhte / daeromme dat de gheequieerde diepte gheraeckt heeft 29 diameters ofte menghelens / ende brenghet van dese diepte soo vele op u roede als ghy moghen / ende sal u roede ghemaeckt zijn / Daer nae soo deelet elcker spatie van der langte van een menglē in 4 gelijcke deelen / soo suldy hebben tusschen elcker mengelen vierendeels van mengelens / hier van siet volghende figuere.

Ghebruyck deser Roeden.

164. Item als ghy op voorgaende maniere sullen gemeten hebben die diepte ende langte des vats / ende begeeren daer na te hebben een inhoudt / als ick neme voor

voor exempel / dat die diepte des vats verge- lijcket met de bodemen zy 29 puncten ofte mengelens / ende die langte des vats (afghe- slaghen beyde kiemens der bodemen) zy $17\frac{23}{29}$ mengelens (die selvige multipliceert met 29 mengelens / die diepte gheequiceert / sal comen 516 menghelens voor den inhout des vats / welcke is 4 aemen ende 4 mengelens / tot 128 mengelen voor een aem gerekent.

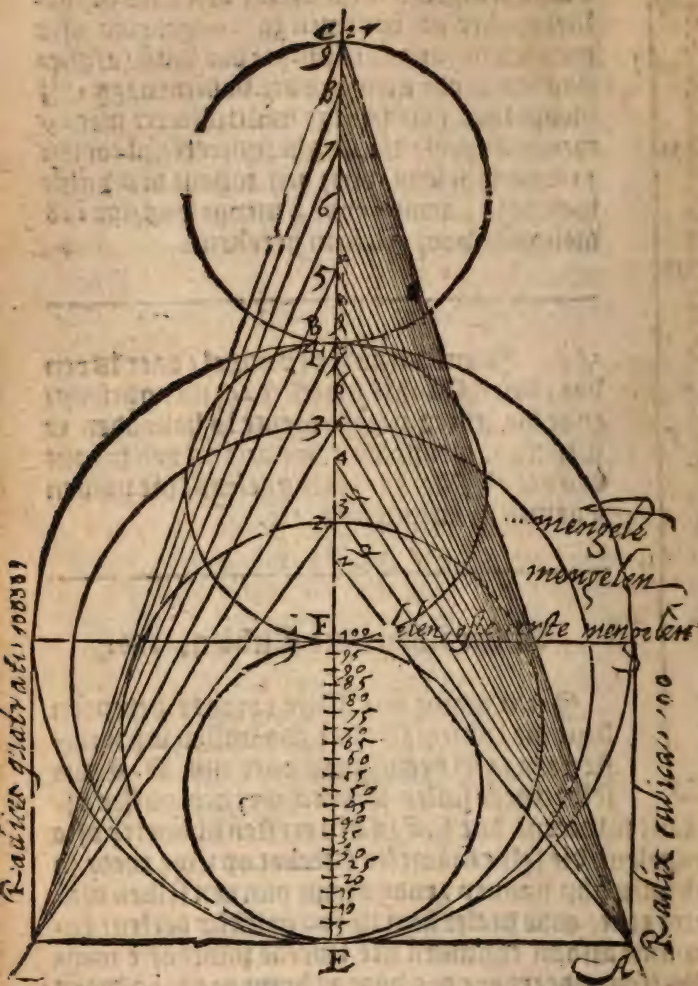
---

165. Item een ander exempel / daer is een vat / wiens langte maecket $26\frac{1}{2}$ menghelens / ende die gheequicerde diepte is bevonden te wesen $32\frac{3}{4}$ mengelen / hoe vele is den inhout des vats? Fac. $867\frac{7}{8}$ menghelens / die maken 6 aemen $99\frac{7}{8}$ mengelens / etc.

Anders deur die Cubicq. 166.

Item omme een Wijn roede te bereyden deur die cubicq Wortel. So willen wy u eer- sten een tafel beschrijven daer uyt V. L. die selve roede sullen konnen met den passer af- steken / te weten / dat E. F is den eersten diameter ofte mengelen / die selve diameter steecket op uwe roede so dickwils ghy konnen / ende neemt dan den selven dia- meter eene / ende deelet hem in 100 gelijcke deelen / en- de omme alsdan te vinden het tweede punct ofte men- gelen / soo addeert 000000 voor 2 / komt 2000000 / daer uyt √œ is 125 / restet noch wat / dat laet varen / die di- videert deur 100 / comt $1\frac{25}{100}$ / dat is te verstaen dat ghy

 sult

C
B
F
E
A
mengele
mengelen
Radix cubica 100

ſult nemen voor den tweeden punct ofte mengelen/ den eerſten diameter (welcke gedeelt is in 100 gelijcke deelen) eenmael/ ende noch 25 van de ſelvige deelen/ ende men ſal hebben den tweeden punct ofte mengelen.

Item omme te vinden den derden puncten ofte menghelen / ſoo addeert voor 3 ſes ○ / komt 3000000/ hier uyt √ œ is 144 / die deelet af met 100 / ſal komen $1\frac{44}{100}$ / dat is te verſtaen dat ghy ſult nemen die langte van den eerſten diameter/ ende dan noch 44 van de ſelvighe deelen / ende ghy ſult hebben het derde menghelen. ——— ———

Item omme den achtſten puncten ofte menghelen te vinden / ſoo treckt √ œ uyt die ſelvighe / ſal comen twee / daeromme ſult ghy die lengte van den eerſten Diameter nemen tweemael voor het achtſte Menghelen. ——— ———

Item voor het neghende menghelen ſuldy nemen den eerſten Diameter twee mael / ende dan noch $\frac{8}{100}$ deelen. Ende voor het thiende menghelen ſalmen nemen den eerſten Diameter twee mael / ende dan noch $\frac{15}{100}$ deelen / ende ſoo voorts tot den eynde toe van uwer Roeden / daer van beſiet by gheſette figuere. ——— ———

diameter.	mengelen.	langten.	deelen.		mengelen.	langten.	deelen.	mengelen.	langten.	deelen.
1.	1	1			6	1	81	11	2	22
	2	1	25		7	1	91	12	2	29
	3	1	44		8	2	—	13	2	35
	4	1	58	2.	9	2	8	14	2	41
	5	1	71		10	2	15	15	2	46

diameters.

	menghelen.	langten.	deelen.
	16	2	51
	17	2	57
	18	2	62
	19	2	67
	20	2	71
	21	2	75
	22	2	80
	23	2	84
	24	2	88
	25	2	92
	26	2	96
3.	27	3	—
	28	3	3
	29	3	7
	30	3	10
	31	3	14
	32	3	17
	33	3	20
	34	3	23
	35	3	27
	36	3	30
	37	3	33
	38	3	36
	39	3	39
	40	3	42
	41	3	44
	42	3	47
	43	3	50

diameters.

	menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
	44	3	53	0
	45	3	55	4
	46	3	58	0
	47	3	60	4
	48	3	63	0
	49	3	66	0
	50	3	68	0
	51	3	70	0
	52	3	73	0
	53	3	75	4
	54	3	78	0
	55	3	80	0
	56	3	82	4
	57	3	84	4
	58	3	87	0
	59	3	89	4
	60	3	91	2
	61	3	93	2
	62	3	95	4
	63	3	97	6
4.	64	4	—	0
	65	4	2	0
	66	4	4	0
	67	4	6	0
	68	4	8	0
	69	4	10	0
	70	4	12	0
	71	4	14	0

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
72	4	16	0
73	4	18	0
74	4	19	6
75	4	21	4
76	4	23	4
77	4	25	2
78	4	27	2
79	4	29	0
80	4	30	7
81	4	32	4
82	4	34	2
83	4	36	0
84	4	38	0
85	4	40	0
86	4	41	2
87	4	43	0
88	4	44	6
89	4	46	4
90	4	48	0
91	4	49	6
92	4	51	2
93	4	53	0
94	4	54	6
95	4	56	2
96	4	57	6
97	4	59	4
98	4	61	0
99	4	62	4

diameters.

	mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
	100	4	64	0	128	5	3	6	156	5	38	4
	101	4	65	4	129	5	5	2	157	5	39	6
	102	4	67	0	130	5	6	4	158	5	40	4
	103	4	68	6	131	5	7	6	159	5	41	4
	104	4	70	0	132	5	9	0	160	5	42	6
	105	4	71	6	133	5	10	2	161	5	44	0
	106	4	73	2	134	5	11	4	162	5	45	0
	107	4	74	6	135	5	12	6	163	5	46	2
	108	4	76	0	136	5	14	2	164	5	47	2
	109	4	77	6	137	5	15	4	165	5	48	4
	110	4	79	2	138	5	16	6	166	5	49	4
	111	4	80	4	139	5	18	0	167	5	50	4
	112	4	82	0	140	5	19	6	168	5	51	6
	113	4	83	2	141	5	20	2	169	5	52	6
	114	4	84	6	142	5	21	4	170	5	53	6
	115	4	86	2	143	5	23	6	171	5	55	0
	116	4	87	4	144	5	24	0	172	5	56	0
	117	4	89	0	145	5	25	2	173	5	57	0
	118	4	90	4	146	5	26	4	174	5	58	2
	119	4	91	6	147	5	27	6	175	5	59	2
	120	4	93	0	148	5	28	6	176	5	60	2
	121	4	94	4	149	5	30	0	177	5	61	2
	122	4	96	0	150	5	31	2	178	5	62	4
	123	4	97	2	151	5	32	4	179	5	63	6
	124	4	98	4	152	5	33	4	180	5	64	4
5.	125	5	—	—	153	5	34	6	181	5	65	2
	126	5	1	2	154	5	36	0	182	5	66	4
	127	5	2	4	155	5	37	2	183	5	67	6

diameters.

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
184	5	68	4	212	5	96	2	240	6	21	2
185	5	69	6	213	5	97		241	6	22	2
186	5	70	2	214	5	98		242	6	23	1
187	5	71	4	215	5	69		243	6	24	—
188	5	72	6	216	6	—		244	6	24	7
189	5	73	—	217	6	—	6	245	6	25	6
190	5	74	2	218	6	1	6	246	6	26	5
191	5	75	6	219	6	2	4	247	6	27	1
192	5	76	4	220	6	3	4	248	6	28	2
193	5	77	2	221	6	4	4	249	6	29	—
194	5	78	2	222	6	5	4	250	6	29	7
195	5	79	2	223	6	6	2	251	6	30	6
196	5	80	4	224	6	7	2	252	6	31	5
197	5	81	4	225	6	8	2	253	6	32	3
198	5	82	6	226	6	9	—	254	6	33	2
199	5	83	6	227	6	10	—	255	6	34	1
200	5	84	6	228	6	10	6	256	6	34	7
201	5	85	6	229	6	11	4	257	6	35	5
202	5	86	6	230	6	12	2	258	6	36	3
203	5	87	6	231	6	13	4	259	6	37	1
204	5	88	6	232	6	14	2	260	6	38	2
205	5	89	6	233	6	15	2	261	6	39	2
206	5	90	4	234	6	16	2	262	6	39	5
207	5	91	4	235	6	17	-	263	6	40	4
208	5	92	4	236	6	18	-	264	6	41	4
209	5	93	2	237	6	18	6	265	6	42	2
210	5	94	2	238	6	19	4	266	6	43	-
211	5	95	2	239	6	20	4	267	6	43	7

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
268	6	44	6
269	6	45	4
270	6	46	3
271	6	47	1
272	6	47	7
273	6	48	5
274	6	49	3
275	6	50	2
276	6	51	—
277	6	51	6
278	6	52	4
279	6	53	2
280	6	54	—
281	6	54	6
282	6	55	4
283	6	56	4
284	6	57	2
285	6	58	—
286	6	58	6
287	6	59	4
288	6	60	2
289	6	61	1
290	6	61	7
291	6	62	5
292	6	63	3
293	6	64	1
294	6	64	7
295	6	65	5

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
296	6	66	3
297	6	67	1
298	6	67	7
299	6	68	5
300	6	69	3
301	6	70	1
302	6	70	7
303	6	71	5
304	6	72	3
305	6	73	1
306	6	73	7
307	6	74	5
308	6	75	3
309	6	76	1
310	6	76	6
311	6	77	3
312	6	78	2
313	6	79	1
314	6	79	6
315	6	80	3
316	6	81	1
317	6	81	7
318	6	82	5
319	6	83	3
320	6	84	1
321	6	84	7
322	6	85	5
223	6	86	3

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
324	6	86	6
325	6	87	1
326	6	88	4
327	6	89	7
328	6	89	7
329	6	90	6
330	6	91	2
331	6	91	7
332	6	92	4
333	6	93	1
334	6	93	6
335	6	94	3
336	6	95	2
337	6	95	7
338	6	96	4
339	6	97	2
340	6	98	2
341	6	98	7
342	6	99	2
343	7	—	—
344	7	—	5
345	7	1	2
346	7	2	—
347	7	2	4
348	7	3	1
349	7	3	6
350	7	4	3
351	7	5	—

menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	menghelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
352	7	6	—	380	7	24	2	408	7	41	4
353	7	6	6	381	7	24	7	409	7	42	1
354	7	7	4	382	7	25	4	410	7	42	6
355	7	8	2	383	7	26	1	411	7	43	3
356	7	8	7	384	7	26	6	412	7	44	—
357	7	9	5	385	7	27	3	413	7	44	4
358	7	10	2	386	7	28	—	414	7	44	6
359	7	10	7	387	7	28	5	415	7	45	2
360	7	11	4	388	7	29	2	416	7	45	4
361	7	12	1	389	7	29	7	417	7	45	6
362	7	12	6	390	7	30	4	418	7	46	2
363	7	13	3	391	7	31	2	419	7	47	1
364	7	14	—	392	7	31	7	420	7	48	2
365	7	14	5	393	7	32	4	421	7	49	—
366	7	15	2	394	7	33	1	422	7	49	6
367	7	15	7	395	7	33	6	423	7	50	—
368	7	16	4	396	7	34	3	424	7	50	6
369	7	17	1	397	7	35	—	425	7	51	4
370	7	17	6	398	7	35	5	426	7	52	2
371	7	18	3	399	7	36	2	427	7	53	—
372	7	19	—	400	7	36	6	428	7	53	6
373	7	19	5	401	7	37	2	429	7	54	2
374	7	20	2	402	7	37	6	430	7	54	3
375	7	21	—	403	7	38	2	431	7	54	6
376	7	21	6	404	7	38	6	432	7	55	2
377	7	22	2	405	7	39	2	433	7	56	4
378	7	22	7	406	7	40	4	434	7	57	1
379	7	23	4	407	7	41	2	435	7	57	6

menghelen.

mengt.	langt.	deelen	8.deel.
436	7	58	2
437	7	58	6
438	7	59	2
439	7	59	6
440	7	60	2
441	7	60	6
442	7	61	2
443	7	61	5
444	7	62	6
445	7	63	3
446	7	64	-
447	7	64	4
448	7	95	-
449	7	65	6
450	7	66	3
451	7	66	6
452	7	67	4
453	7	68	1
454	7	68	5
455	7	69	1
456	7	69	4
457	7	70	2
458	7	71	-
459	7	71	6
460	7	72	4
461	7	72	7
462	7	73	-
463	7	74	1

mengt.	langt.	deelen	8.deel.
464	7	74	6
465	7	75	2
466	7	75	7
467	7	76	3
468	7	76	7
469	7	77	-
470	7	77	5
471	7	78	1
472	7	78	5
473	7	79	1
474	7	79	6
475	7	80	1
476	7	80	6
477	7	81	2
478	7	81	7
479	7	82	3
480	7	82	7
481	7	83	4
482	7	84	-
483	7	84	5
484	7	85	1
485	7	85	5
486	7	86	1
487	7	86	5
488	7	87	1
489	7	87	6
490	7	88	3
431	7	88	7

	mengt.	langt.	deelen	8.deel.
diameters.	492	7	89	3
	493	7	89	7
	494	7	90	4
	495	7	91	-
	496	7	91	5
	497	7	92	1
	498	7	92	5
	499	7	93	1
	500	7	93	5
	501	7	94	2
	502	7	94	6
	503	7	95	2
	504	7	95	6
	505	7	96	2
	506	7	96	6
	507	7	97	3
	508	7	97	7
	509	7	98	3
	510	7	99	-
	511	7	99	4
8	512	8	—	-
	513	8	0	4
	514	8	1	-
	515	8	1	4
	616	8	2	-
	517	8	2	4
	518	8	3	1
	519	8	3	4

mengelen.

mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.	mengelen.	langten.	deelen.	8e deelen.
520	8	4	1	524	8	5	7	528	8	8	3
521	8	4	5	525	8	6	4	529	8	8	6
522	8	5	1	526	8	7	1	530	8	9	1
523	8	5	4	527	8	7	6	531	8	9	3

162. Item een aem wijns houdt alhier 128 mengelen/dat is 32 virtel/ tot 4 mengelen voor een virtel gerekent/wilmen nu weten hoe groot ofte lanck den eersten diameter weſen ſal op alſulcke virtels gheſteken/ ſoo metet dat ſelvighe vat met die roede Cubice/ deur die ſponde teghens beyde bodemen / ende medicertſe ſoo het noodich is opt midden van de ſponde / dat ſelvighe ghemerck behoudet / ende merckt dat van onder van den roede hen opwaerts tot aen dat ſelvighe ghemerck ofte krijden ſtreeck moeten 32 puncten comen te ſtaen / welckes een yeder ſal betekenen een virtel ofte 4 mengelen. Nu ſo doet den paſſer open een ſpan ofte een halve ſpan meer ofte minder (naer gheleghentheyt der ſaecken) ende laet die op een rechte linie hen opwaerts loopen / ende ſoo ghy elcke diameter ofte circkels loop cubice multipliceert / ſoo ſuldy haeſt ſien hoe vele puncten aen dat gemerck der diepten des ſelven vats reyckens werdet / dan het ſullen op den ghemerck ſtaen moeten 32 puncten als boven. Neemt van 3 diameters voor u / ende ſpreket / 3 mael 3 tot 3 mael is 27. Nu falieren u noch 5 puncten aleer ghy die 32 hebben / Waeromme ſoo neemt die 3 diameters omme ſo vele te corter / op dat die 5 puncten hier inne comen op den vierden Diameter / Ende den Diameter ghedeelt zijnde in 100 ghelijcke deelen/ 'tzy op een metal ofte hart ſtucke houts / ſoo leſet uyt die voorgheſ. ghecalculeerde Tafel/ ghelijcken u die ſelvige

ſelvighe wijſet / vindetſich dan 32 puncten op den krijden ſtreeck uwer roeden ſoo iſt recht / vindet ſy ſich niet / ſoo maket den Diameter langer ofte corter/ ſoo langhe tot dat die 32 puncten recht op den krijden ſtreke valle. Dit ghedaen zijnde/ ſoo laet den diameter op uwe roede recht hen opwaerts gaen / ſoo dickwils ghy connen / ende draghet alſdan op die roede alle puncten/ſoo is die roede ghereedt ghemaeckt op vierdeels voorſ.

---

168. Item ick neme een vat van 4 Aemen / dat is 512 menghelen / waer uyt √ c. is 8 / ſteket dat vat tot beyde bodemen hen in deur die ſponde/ ende medieertſe opt midden van de ſponde / by ſoo verre den eenen Diameter grooter is als den anderen/Ende deele daer nae die roede van onderen op tot den ghemerck des cryts in 8 gelijcke deelen/ welcke diameters ſullen genaemt worden / ende ſal den eerſten Diameter op de roede beduyden het eerſte mengelen / den tweeden diameter ſal ghedeelt worden in 7 deelen/ te weten/voor het tweede menghelen ſalmen nemen den eerſten diameter / ende dan noch $\frac{25}{100}$ deelen van den eerſten diameter / voor het derde menghelen ſalmen nemen $1\frac{44}{100}$ langten des diameters / voor den vierden menghelen ſalmen nemen $1\frac{58}{100}$ / ende alſoo voorts aen van menghelen tot menghelen / ſoo ſuldy vinden als ghy comt met den paſſer op den tweeden Diameter uwer roeden 8 menghelens/ den derden Diameter 27/ den vierden Diameter 64/den vijfden Diameter 125/den ſeſten diameter 216/des ſevenden diameter 343/ den achſten Diameter 512/ende den negenden Diameter 729 mengelens/ ende alſoo voorts aen / ſoo is u roede op mengelens ghemaeckt / die ſelve verteeckent dan van 4 tot 8/ende ſoo voorts tot 128 toe / ende ſtellet daer dan ter zijden een ghemerck alſo 1 / 'twelcke ſal beduyden een aem / van daer begint wederomme te teeckenen van 4 tot

tot 8/ende soo voorts tot 128 toe / ende stellet daer van ter zijden een ghemerck alsoo 2/ 'twelcke sal beduyden 2 aemen/ende so voorts ten eynden uwer roeden/etc.

Ghebruyck deser Roeden.

169. Item steecket van binnen den sponde gat naer elcker bodem hen in/ende soo die lengte van den eenen bodem tot opt midden van den sponde onghelijck wa-re teghens die lenghde van den anderen bodem tot opt midden des sponts/ soo medieert die selvighe met den Medial/ ofte andersins /so suldy hebben den inhoudt van alsulcken vat met uwer roeden ghemeten / als voor exempel/ een vat treffet aen den eenen bodem tot midden den sponde 64 vierdeels ofte 256 mengelens / ende aen den anderen Bodem 63 vierdeels ofte 252 menghelens / soo neemt die helfte tusschen den bey-den/sal comen $63\frac{1}{2}$ vierdel / ofte 254 mengelens/ soo ve-le houdt dat Vat inne / welcke is twee Aemen min twee Menghelens/ ofte een Aem ende 126 Menghe-len.

Item een vat wordt bevonden op die Roede van beyde bodemen vergheleecken / op het ghemerck van 448 menghelens / soo vele is dan den inhoudt des sel-ven vats/ende is $3\frac{1}{2}$ aemen.

NOTA.

Dat dese Cubicq Roede gemeenlijcken worden ghe-bruyct daer die vatē zijn van gelycker proportien/ etc.

Ende alsoo men uyt irrationale ghetallen geen √ œ trecken en can/ ofte sal yets resten / soo hebben wy de voors. tafel goelycken by in zijne gheheele met zijn gebroken gestelt(dan doch niet punctelycken)ende ten can oock in sulcken ghevalle niet vele afdraghen. Be-gheere ghy willen sulcx int beste vermercken.

Van

170. Maket eerstelijcken een quadrant/ ende teeckent die selbige met die letter A. B.C/ daer nae soo telt van B naer C toe in den bogen $52\frac{2}{3}$ graden de hoochde des polus deser stadt van Amstelredam/ ende comt in D/ van welcke treckt een linie tot op dẽ centre A/ ende is A.D voor die axe van den polus/ desen sinus D.F gheeft 79512/ ende het complement van den boge B. D is D. C/ waer van den sinus A.F is 60645/ ende A. B den gheheelen sinus is 100000/ ende upt F is een perpendiculum getrocken op A.D in E. Nu alsulcke proportie als A. D heeft tegens D. F/ alsoo heeft sick oock A. F met F.E.

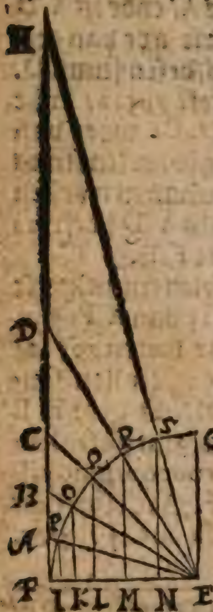
Sprekct/ 100000 van A. D (den gheheelen sinus) geeft my 79512 van D.F/ wat sal geven 60645 van A.F. Fa. 48220 voor F.E/ die selvige 3 getallen te weten 79512/ 60645 ende 48220 reduceert in andere ghetallen sonder te veranderen hare proportien / settende voor F. E 100000 op welcke die tafelen van sinus zijn ghecalculeert/ ende sprekct/ F.E 48220 gheven 100000/ wat sullen geven 79512? Fac. 164894 voor D.F. Noch sprekct/ 48220 geven 100000/ wat sullen gheven 60645 ? Fac. 125767 voor A.F.

171 Item omme te calculieren die uren orientales/ ende alle andere wijsers die onder den aequator zijn/ so neemt eerstelijckẽ upt den triangel hier vorens gemelt

Mm die linie

die linie F.E/ende maket alhier een quadrant welcke is F.E.G/den boghe F.G divideert in 6 ghelijcke deelen/ waer van elcx hebben sal 15 graden/ ende zijn ghetekent met P.O.Q.R.S/ daer van trecket winckelrechte linien op F.E/welcke comen in N.M.L.K.I/daer nae so trecket uyt F een lange linie paralelle met G E/op de selvige trecket uyt E deur S.R.Q.O.P linien die welcke comen sullen in H.D.C.B.A/ etc. Nu so is den boge F.S 75 graden/waer van den sinus S.N maket 96592/ ende den boge S.G maket 15 gra. waer van zijn sinus N.E maket 25881/alsulcke proporzie als sick nu heeft E.N tegens N.S/alsoo oock E.F tegens F.H. Sprecket.

N.E	N.S	E.F
25881 .	96592 .	100000 Fa. 373215 voor H.F/

die wijsen int Horlogium orientale 11 uren voor den middach/ ende int horologie occidentale 1 ure naer den middach/ende in de superfitie die daer staet rechts nae den aequator/ onder den circkel meridiane/ so toont het 5 uren voor den middach/ welcke is ten 7 uren smorghens/ ende ten 5 uren naer den middach/ ende op die Noorder zyde wijst het 7 uren des avonts/ende des morgens 5 uren/ende die F sal dienen voor die 12e ure/ so wel den middach als middernacht.

Daer na omme F.D te vinden/ soo weet dat den boge F.R geeft 60 gra. waer van den sinus R.M is 86602/en den sinus vant complement is 50000 voor E. M. Sprecket daeromme/

E.M	R.M	E.F
50000 .	86602 .	100000

Fac. 173204 voor F. D/ die toonen int

int horologie oriental 10 uren des morghens / ende int horologie occidentale 2 uren naer den middach / ende in de superfitie onder den circkel meridiane naer den aequator / toont het des morghens 8 uren / ende des avonts 4 uren / ende op die Noorder zijde toont het des avonts 8 uren ende des morgens 4 uren / van gelijcken soecket men allen anderen uren naer advenant.

Tafel der uren orientales ende occidentales.

Orientales.				Occidentales.
	6	.	6	
5	7	26794	5.7	
4	8	57735	4.8	
	9	100000	3	
	10	173204	2	
	11	373215	1	
	12	.	12	

Stilus 100000 puncte ofte so me wil machmen 3 letteren over al van de rechter handt afsnijden / sal blijven 100 puncten voor den stijl / ende die uyren van den stijl af te tellen in de linie aequators hooghe 26/57/100/173/ende 373 der selver puncten.

Tafel der uyren van de superfitie onder den circkel meridiane op die aequators linie leggende.

12	.	12
1	26794	11
2	57735	10
3	100000	9
4	173204	8
5	373215	7
6	.	6

Stilus 100000 puncten / ofte soo men 3 letteren afsnijde wil aen die Rechterhant over alle uyren / sal komen stilus 100 puncten / ende die uyren 26/57/100/173/373/etc.

Tafel der voorgheschreven superfitie teghens die Noortsyde staende.

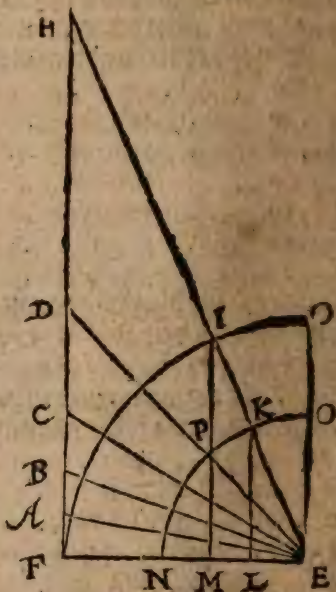
Des avonts					Des morgens
	6	.	.	6	
5	7	373	215	5	7
4	8	173	204	4	8

Stilus 100 puncten 373 der selver Puncte voor die sevende uyre

ure des avonts ende die 5^e^ ure des moꝛgens / ende 173 der ſelver puncten vooꝛ die 8^e^ ure des avonts / ende die 4^e^ ure des moꝛghens.

Omme te calculeren die uren verticales:

172. Item daer is een Hoꝛologie vertical op de elevatio poli 52 graden 40 minuten / ende men wil weten den bogen die daer wijſen ſal des moꝛghens 7 uren / ofte des avonts 5 uren / ſoo neemt uyt den triangel des 170 exempels die linie D. F / die welcke geeft in deſen 164894 van deſer langten maecket een quadꝛant E. F. G / daer na ſo trecket een linie paralelle met E. G / die welcke is F. H / op

deſe linie tekent alle die uren oꝛientales hier vooꝛens gevonden / ende tekentſe mets die letteren A.B.C.D.H / eñ van deſe puncten trecket linien tot op den centre E / ende alſo is gemaect die helfte vant hoꝛologie vertical / die ander helfte trecket oock alſo / want alſoo 12 heeft pꝛopoꝛtie tegens 11 / alſo heeft oock 12 tegens 1 ure / ende alſe 12 tegens 10 / alſo oock 12 tegens 2. Ick neme dat I bewijſet die 5^e^ ure vooꝛ ofte naer den middach / eñ F. H is hier vooꝛens bevonden te weſen deur die 171^e^ van deſen

desen 373215/ende E.F ofte E.G is 194864/ addeert het quadraat E.F tot het quadraat F.H/ ende vant product √ getrocken/sal comen 408019 voor E.H. Noch so neemt uyt den triangel des 170ᵉˢ exempels die linie F.E/ende settet dē voet des circkels in E/ eñ maket een quadrant die zy E.N.O/desē boge snijdet die linie E.H in K/waer van den sinus is K.L. Nu alsulcke proportie als sick heeft E.H tegens F.H/also ooc E.K tegens K.L/spreket.

E.H F.H E.K

408019 . 373215 . 100000 Fac. 91470 voor K.L/ die selvige hebben proportie tegens E.O/ ghelijck I.M teghens G.E/den selven sinus K.L 91470 heeft 66 grad. 10 min. voor den boge N.K ofte F.I/also soecket voorts de bogens op alle die uren/te weten/dat D.F in de 171ᵉ questie bevonden te wesen 173204 / dit quadraat tot het quadraat van 164894 (welcke is die linie van E.F) ende vant product √ comt 239143 voor E.D/ spreket.

E.D D.F E.P

239143 . 173204 . 100000 Fac. 72426 voor P.M/wiens boge is 46 gra. 25 mi. voor N. P die 4ᵉ uyre voor ofte naer den middach/ als volgende Tafel uytwijset.

Die uren voor middach	Middach	Die uren nae middach	
11	.	1	gra. 9.mi.14
10	.	2	gra.19.mi.18
9	.	3	gra.31.mi.14
8	.	4	gra.46.mi.25
7	.12.	5	gra.66.mi.10
6		6	gra.90.mi. 0

Den wijser sal zijn den trianghel in de 170ᵉ questie geteeckent met die letter/ A.F.D / ende sal die linie D.F gheset wesen in de middach linie ofte 12ᵉ ure / also dat A.F winckelrecht staet / ende dat die linie hypotenusa rechts naer den polus op strecket.

173. Item die bogens der uren van smorgens ten 6 tot 5 eñ 4 / ende van des avonts van 6 tot 7 ende 8 zijn gelijck die bogens in de 172 van desen/ van 6 tot 5 ende 4 des avonts/ofte des morgens van 6 tot 7 ende 8/dese uren dienen teghen het opposit des verticals / welcke strecket tegent Noorder eynde / den stilus moet oock wesen den trianghel (upt die 170 van desen) A. F. D/ maer moet alsoo met die linie D.F ingehecht wesen dat A.F winckelrecht is / ende die linie hypotenusa A. D strecket opwaerts naer den polus.

Omme te calculeren die bogens der uren in de Horologien Horizontales.

174. Item omme te calculeren die uren horizontales/daer en is geen ander differentie/dan in de horologiens verticales / dan alleenlijcken datmen voor de linie D. F in den trianghel des 170 questie / men alhier nemen moet die linie A. F upt den selvighen trianghel/ die welcke aldaer bevonden is te wesen 125767/ende is voor E. F in desen / ende F.H is 373215 addeert 'tquadrat van E.F tot 'tquadrat F. H / ende treckt vant product √/sal comen 393835 voor H.E. Nu sprecket.

E.H F.A E.I

393835 . 373215 . 100000 Fac. 94764 die hebben 71 g. 23 m. voor den boghe N. I / ende deur die selvighe maniere salmen vinden alle die andere uren / als volgende tafel dat sal uptwijsen.

Die uren voor middach	Middach 12	Die uren nae middach	
11	. .	1	gra. 12.mi. 2
10	. .	2	gra. 24.mi.39
9	. .	3	gra. 38.mi.29
8	. .	4	gra. 54.mi. 1
7	. .	5	gra. 71.mi.23
6		6	gra. 90.mi. 0
5		7	gra.108.mi.37
4		8	gra.125.mi.59

Hier

Hier by is te mercken/ also 6 uren sick heeft teghens 5 / dat sick alsoo oock heeft 6 tegens 7/ trecket daeromme 71 gr. 23 mi. van 90 gra. restet noch 18 gra. 37 mi. die selvighe addeert tot 90 gra. sal comen 108 gr. 27 mi. ende ghelyckerwys als 6 uren sick heeft teghens 4 / alsoo oock 6 teghens 8 / trecket daeromme 54 gra. 1 mi. van 90 gra. restet noch 35 gra. 59 mi. die selve addeert tot 90 g. sal comen 125 g. 59 min. die daer zijn van 12 uren des middaechs tot 8 uren des avondts / ofte tot 4 uren des morgens.

Den wijser sal wesen den trianghel A F.D ghetreeckent in de 170 van desen / ende sal die linie A. F gheset wesen op die middach linie ofte 12 ure des dags/ sulcx dat F.D perpendiculariter opgerecht is/ende dat die hypotenusa A. D strecket recht op naer den polus.

175. Item omme te linieren eene figuere voor allen sonnenwijsers / planes onder dẽ aequators circkel gelegen/so maket eenen circkel waer van A.O zy den diameter/eñ deelet de geheele circumferentia in 24 gelijcke deelen/daer na so trecket een linie deur den centrum winckelrecht op A.O, die welcke zy M.N. Noch so trecket twee andere linien paralelle metz M. N / die daer raken die circumferentie in A eñ O/welcke zijn B.G eñ K.H/daer na so trecket uyt dẽ centrum deur allẽ puncten van de circumferentia linien tot aen die linien paralelles

 ralelles

ralelles B.G ende K.H ende van dese anrakinge treck et andere linien paralelles met den Diameter A.O winc-kelrecht op M.N/upt dese figuere sal dienen L.I.A.C. D.E.F.H voor die uren orientales / te weten / L toont des morghens 4/I.5/A.6/C.7/D.8/E 9/E/10/H.11/ die 12e ure en mach op dese superfitie niet gesien worden.

Item D.C.A.I.P.P.Q.K dienen voor die uren occi-dentales/te weten/D toont 8 uren des avonts/C.7/A.6/ I.5/L.4/P 3/Q.2/K.1/die 12e ure en mach oock niet ge-sien worden op dese superfitie.

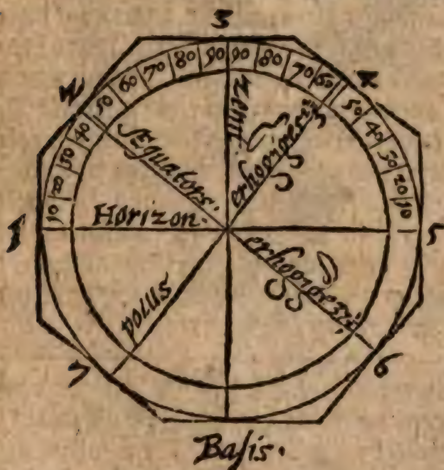
Item als dese superfitie is onder den aequinoctial tegens het supden/die A wyst 12/C.1/ D.2/E.3/F.4/H.5/ die 6e ure en mach op dese superfitie niet gesien worden noch des mor-ghens noch des avonts / Ende die I dient voor 11 uren des morghens/ L.10/P.9Q.8/K.7.

Item soo dese superfitie is onder den aequator naer die noorder sijde / die K sal toonen des avonts 7 uren / Q die 8e/ ende des morghens toont het in F.4 / in H.5 / die 6e ure en mach oock niet comen op dese superfitie / noch des avondts ofte morghens.

Den styl ofte wijser moet ghesteldt zijn in den centrum des circkels winckelrecht op dese superfitie/ende syne lang-te moet wesen alse is A.P ofte A.E. De tafel van desen Ho-rologien betoont hier vorens/ dat

dat A. C gheeft 26794 / A D 57735 / A. E 100000 A. F 373204/A.H 373215/ende A.C is ghelijck A.I/ die A.D ghelijck A. L/ den stilus A. P is 100000 puncten / ofte soo men wil machmen van elcx 3 figueren aen de rechterhant af snijden/so soude comen 26/57/100/173/373/ ende den stilus 100 der selvigher puncten/ etc.

Omme een acht-hoeck te trecken met zijn gherechte linien / om daer op te brenghen die wijsers hier vorens gheleert/ besiet volghende Figure

176. Als ghy nu maken wilt een block met menigerley wijsers/ soo is van noode dat ghy eerstelijcken op een dun bordeken snijdet uyt desen volgēden circkel/die hoecken/ende planicis / ende daer nae dat bordeken hechtet aen een block daer ghy uwe horologien op begheert te maken / ende die selvighe canten alsoo langs dat bordeken op 't voors. block af teeckenen / dit ghedaen zijnde so suldy nemen dat horologium verticale in de 172 2 van desen / ende teyckent aen die zijde opt block daer 1 staet/ende daer 2 staet gheteeckent opt block daer suldy op teyckenen het horologium ghementioneert in de 171e van desen / uyt die tafel der uren van de superfitie onder dencirckel meridiane onder den aequator. Item daer 3 geteekent

kent

kent staet op het block salmen setten dat horologium horizontales alse geleert is in die 174e van desen/ Ende daer 4 geteeckent staet / salmen setten het horologium aequinoctiali/ so geleert is in de 175e van desen/ te weten/ een circkel gedeelt in 24 gelijcke deelen/ ende daer een stijl winckelrecht inne gesteken inne het centrum des circkels / welcke stijl men soo lanck mach maken als men wil. Item daer 5 geteeckent staet opt block daer salmen setten dat horologium soo in de 173e van desen geleert is. Item daer 6 geteeckent staet salmen setten dat horologium ghementioneert in de 171e van desen/ uyt de tafel der voorghes. superfitie (aldaer) tegens die Noorder zyde staende/ ende sullen toonen des morgens 7, ende 8/ ende des avonts 5/ ende 4 uren. Item daer 7 geteeckent staet opt block daer salmen een halven circkel maken/ ende die selvige deelen in 12 gelycke deelen/ ende steken in het centrum des circkels eenen stijl winckelrecht so groot eñ cleyn alsmen wil/ Item dat horologium orientael ende occidental maket men aen de zyden deses blocx uyt die tafel soo daer op ghecalculeert is in de 171 questie van desen/ etc.

---

177. Item daer is een Horologie orientale waer van den stijl lanc is 6 duymen/ ende die sonne is in gemini/ welcke declinatie maket 20 gr. 12 mi. De vraghe is/ hoe lanck dat die schaduwe van desen stijl wesen sal des morgens te 10 ur. welcke is 2 ur. voor dē middach?

Antwoort/ het complement van 20 gr. 12 mi. is 69 gr. 48 mi. wiens sinus is 93849/ ende die 2 uren maken 30 gr. wiens sinus is 50000. Spreket/ 100000 den geheelen sinus geeft 93849/ wat sal geven 50000? Facit. 46924 die hebben 27 gr. 59 mi. zijn complement is 62 gr. 1 mi. wiens sinus is 88308. Nu spreket/ 46924 geven my 88308/ hoe vele die 6 duym? fa. 11 $\frac{3421}{11731}$ duymen voor die schaduwe van den stijl. Ende door dese maniere

den ge-
ebbe als
n stilus
en ende

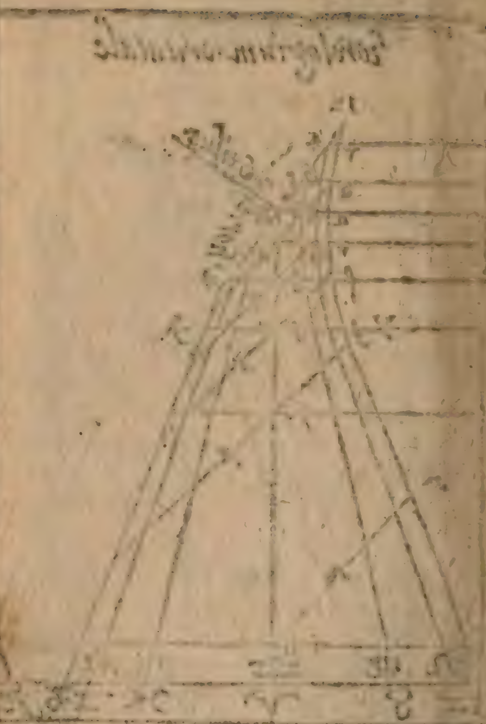
de.

den son-
esten/so
tie van
hebben
bewijsē
gedeelt
ze deelē
en voet
eckt op
die

kent ſta
horizont
vaer 4 g
aequino
ten/een
een ſtyl
des cirt
als men
daer ſal
deſen ge
ſetten di
deſen/ u
gens di
morgen
tem dae
halven t
lycke de
eenen ſt
Item d
men ae
ghecalct

177.
den ſtyl
welcke
hoe lan
des mor
Ant
gr.48 n
30 gr. u
heelen ſ
46924 l
gr. 1 m
den my
voor di

niere machmen vinden op 'tvoorſ. Horologie den geheelen zodiacq / die welcke ick ghecalculeert hebbe als volghende tafel uyt wijſet/te weten/dat ſoo den ſtilus is 100 puncten/ſo ſalmen nemen in elcker teecken ende ure ſoo vele dierghelijcke puncten/etc.

In cancer ofte capricornus die ſonne zijnde.

ten 6 uren . . $43\frac{22021}{45853}$ puncten.
ten 7 uren/oock ten 5 uren $52\frac{1722}{4429}$ puncten.
ten 8 uren/oock ten 4 uren $76\frac{40156}{79419}$ puncten.
ten 9 uren . . $117\frac{1769}{4323}$ puncten.
ten 10 uren . . $193\frac{36471}{45853}$ puncten.
ten 11 uren . . $409\frac{3447}{11867}$ puncten.

In leo ofte ſagittarius die ſonne zijnde.

ten 6 uren . $36\frac{74116}{93849}$ puncten.
ten 7 uren/oock ten 5 uren. $46\frac{1020}{1813}$ puncten.
ten 8 uren/oock ten 4 uren. $71\frac{2215}{3351}$ puncten.
ten 9 uren . $112\frac{781}{1106}$ puncten.
ten 10 uren . $188\frac{2172}{11731}$ puncten.
ten 11 uren . $399\frac{9489}{24289}$ puncten.

In virgo ofte in ſchorpio.

ten 6 uren . . $20\frac{8467}{24408}$ puncten.
ten 7 uren . . $34\frac{1803}{23663}$ puncten.
ten 8 uren . . $62\frac{37794}{84863}$ puncten.
ten 9 uren . . $104\frac{334}{6929}$ puncten.
ten 10 uren . . $177\frac{11377}{12249}$ puncten.
ten 11 uren . . $381\frac{11559}{25361}$ puncten.

Omme nu die zodiacq teeckenen te brengen op den ſonnen wijſer/ſtreckende tegens den ooſten ofte weſten/ſo trecket den wijſer uyt de tafel/ſo op de 17e queſtie van deſen gecalculeert is/ofte uyt die 175e/ende ſult hebben die uren/als volgende figuere dat claerlijcken bewijſē ſal/Daer na ſo neemt den ſtilus lengte/welcke gedeelt ſal zijn in 100 gelijcke deelen/eñ neemt der ſelvige deelē (uyt voorgaende tafel) $43\frac{22021}{45853}$ / eñ ſettet den eenen voet des paſſers int centrum B / eñ den anderen ſtreckt op

die

die 6 ure/eñ maket daer een punct A/ daer na so neemt met den passer $52\frac{1722}{4435}$ puncten van den stilus langte/ende set den eenen voet int centrum B / ende den anderen strecket soo verre upt datse die 7 ende 5 upre reycken mach / ende maket daer op elcx een punct met den passer D.C/daer na so neemt met den passer van den stilus lengde $76\frac{40156}{79417}$ der selvighe puncten / ende set den eenen voet int centrum B / ende den anderen strecket upt tot in de 8 ende 4 ure / ende maket daer op elcx een punct E.F. Noch so neemt $117\frac{1769}{4325}$ puncten daer den stilus 100 van doet / ende stelt die begrepen wijde met den passer den eenen voet in B / ende den anderen strecket upt tot op die 9 ure in cancer/ende oock in capricornus / ende maket aldaer op elcker zijde een punct met den passer G.I/van gelijcken soo doet oock met die 10 ende 11 ure/ ende trecket daer na alle puncten E.D/ A.C/ F.G te samen / soo suldy hebben die linie van cancer / ende over d'ander zijde capricornus/van ghelijcken soecket men ooc die linien van leo ende sagitarius/ te weten/ neemt upt voorgaende tafel van leo ten 6 uren $36\frac{74336}{93849}$ puncten daer den stilus 100 van doet / ende settet die wijde met den eenen voet des passers in centrum B/ende strecket den anderen voet op die 6 ure / ende maket aldaer met den passer een punct L / daer nae soo neemt voor die 7 ure van den stilus lengte $46\frac{1120}{1713}$ der gelijcke punctē / ende stelt den eenen voet des passers int centrum B/ende den anderen tot in die 7 ende 5 ure/ende maket daer op elcx een punct K.M/dit gedaen zijnde / soo neemt voor die 8 ure upt die tafel leo $71\frac{2215}{3271}$ puncten / ende stelt die begrepen wijde met den eenen voet des passers in B / ende den anderen inde 8 ure over beyde zijden/ ende ooc in die 4 ure des morgens/ ende maket daer oock puncten. Daer na soo neemt met den passer $112\frac{793}{1700}$ puncten daer den stilus 100 van doet/ende set die begrepen wijde met den eenen voet des Passers int centrum B/ende

den

den anderen strecket tot in de 9 ure over beyde zyden / ende maket daer oock puncten met den passer/ van ge-lycken doet met die 10 ende 11 ure/ ende trecket alsdan alle puncten over beyde zyden gemaeckt met een linie te samen/ so suldy hebben die linien van leo ende sagi-tarius / van ghelycken salmen oock soecken die linien van virgo ende scorpio in elcker ure upt voorges. tafel daer op ghemaeckt/ besiet volgende figuere.

---

178. Item omme die ongelycke ofte planeet uren te tekenen in eenen sonnen wyser/ streckende tegens den westen / so soecket op een astrolabium / ofte calculeert het deur die 139 van desen / als die sonne is in cancer ter plaetsen daer die polus erhoginge is 52 gra. 40 m. hoe lange de sonne naer den middach boven den hori-zont is/ende sult vinden 8 uren 19 m. 4 secun. die tellet in den blinden circkel van A tot in den bogen X toe / te weten/dat den boghe A.D begrypt in sich 6 gelycke u-ren/ende den boge A.X sal dan wesen die 8 uren 19 mi. 4 secunden dat die sonne naer den middach boven den horizont is/deelet nu den boge A.X in 6 gelycke deelen/ want den boghe A. X en moeten maer 6 planete uren wesen/overmits den geheelen dag altyts heeft 12 pla-nete uren/ ende trecket upt het centrum E deur die dee-len des circkels A. X blinde linien tot op die linie con-tingentie/ Daer nae soo trecket oock winckelrechte li-nien van die puncten contingents tot die linie van can-cer toe met blinde puncten / upt welcke puncten van cancer men rechte dwars linien trecken sal deur den aequators zyne gelycke uren/so sullen die dwars lini-en toonen 7.8.9.10.11. planeet uren / die 12 ure is die horizont linie/ van ghelyckentrecket men oock de pla-neet uren op den sonnen wyser tegens den oosten strec-kende / ende sullen toonen 12.1.2.3.4.5. planeet uren als de voorz. figuere uptwyset.

---

179. Item daer is een Horologie orientale/waer van den styl lanc is 6 duymen / ende de sonne wesende in aries ofte libra / soo gheeft den styl een schaduwe van 9 duymen / De vraghe is / wat ure die schaduwe van den styl wijset op dit Horologie? Antwoort/settet dat D.G zy den styl/winckelrecht in G/ende G.H die schaduwe / ende uyt het punct D is ghetrocken den circkel aequinoctial G.F.A.B.C/ende is gedeelt in 4 quadranten/waer van die sonne is in A / ende schijnt over D in H/ dese schaduwe G.H is 9 duymen. Nu omme te vinden den boghe A.F / Soo weet dat alsulcke proportie als sick heeft D.G teghens G.H / also heeft hem oock A.E tegens E.D/addeert het quadrat D.G tot het quadrat G.H/ende uyt het product √ / sal comen √ 117 duymen voor D.H. Sprekt nu/ √ 117 van H.D / welcke is seer nae by $10\frac{816}{1000}$/ geeft my 6 duymen van D.G/wat sal my geven 100000 den geheelen sinus van A.D? sal comen 55473 voor A.E/ die hebben 33 gr. 41 mi. voor den boghe F.A/die maken 2 uren 14 mi. ende 44 secun. voor den middach/welcke is des morgens ten 9 uren 45 mi. ende 16 secunden.

Omme het afwijckent van een muere te vinden deur calculatie/questie 180.

Item daer is een muere die wijcket af van den suyden naer den westen / in welcke is een stilus ofte wijser winckelrecht ghesteecken / sulcx

tuilcx dat die schaduwe van den wijser viel rechts nederwaerts perpendicularement als die sonne was in den 5 graet van leo. Ende die hoochde der sonnen worden met een quadrant afgemeten te zyne 53 gr. 30 mi. ende de polus hooge was ter selver plaetsen 52 gra. 40 mi. De vraghe is / hoe vele dat dese superfitie is ghedeclineert van den Suyden naer den Westen toe/ende oock wat uyre het doen ter tijt was/doen die schaduwe rechts neder viel? Facit.

Settet voor Exempel dat A.K.B zy den halven circkel meridiane I.C den halven Diameter van den aequinoctial / M den polus K.N den halven circkel van den 5ª graet van leo/die selve komt tot op den horizont in E aldaer die Sonne des morghens opgaet / soecket eerstelijcken nu die declinatie der Sonnen deur die 233 van desen alsoo.

90 . 23 . 30 . 55
100000 . 39874 . 81915 Fac. 32662/die hebben 19 gr. 4 mi. voor die declinatie der Sonnen op die selvighe tijt. Nu alsoo I.H (sinus van de aequators hoge) proportie heeft tegens I.C den geheelen sinus/ also heef. oock L.F hoochde der Sonnen met L.E.

37.20 . 90 . 53.30
I.H I.C . L.F
60645 . 100000 . 80385 Fac. 132550 voor L.E/ Nu alsulcke proportie als sick heeft I.H teghens H.C/ welcke is den sinus van de polus hooghe / alsoo oock C.N teghens N.E. Spreket.

37.20 . 52.40 . 19.4 declinatie der Sonnen.
I.H H.C . C.N
60645 . 79512 . 32666 Fac. 42828 voor N.E/ die neemt van L.E 132550/restet noch 89722 voor L.N/ Nu alsoo sick heeft den sinus vant complement van 19 grad. 4 min. declinatie der Sonnen teghens den gheheelen sinus/ alsoo heeft sick oock L.N 89722 met den

sinus

sinus vant complement der uren die het was doe de schaduwe van den wijser rechts neder viel/spreket/

90
19. 4

70.56 . 90
94513 . 100000 . 89722 fac. 94930/ die hebben 71 gr. 41. mi. zijn complement is 18 gr. 19 mi. die gheven ontrent 1 ure 13 mi. 16 secun. voor die distantie der sonnen van den middach/ende is voor K.L. Nu also den geheelen sinus proportie heeft teghens den sinus vant complement van 19 gr. 4 mi. declinatie der sonnen/alsoo heeft oock den sinus van de 18 gra. 19 m. mets den sinus die hem enteghens comt in den circkel van den 5ª graet van leo. Spreket.

90
19. 4

90	70.56 .	18.19
100000 .	94513 .	31426 Fac. 29701

Nu spreecket / alsulcke proportie als sick heeft den sinus vant complement van de hoochte der Sonnen / mets desen 29701 / alsoo heeft sick oock den gheheelen sinus met den sinus die daer is van den middach ofte Zuyden tot by die superfitie die daer declineert/ Spreeckt dan.

90
53.30

36.30
59482 . 29701 . 100000 Fac. 49932/ die hebben 29 gr. 58 mi voor die declinatie van de superfitie/welcke ghesocht is/etc.

Anders

Anders deur die 150 van desen.

g.m.	
37.20	37 g.20 aequators hooght
19. 4	19 g. 4 declinatie ☉
56.24	18 g.16 m.
83292 sinus	31344 sinus
31344	53 g.30 m.der ☉ hoge.
114636	80385 sinus

57318 eerste gebonden. 25972 tweede ghebonden.
31344

25974 tweede gebondē. 54413 derde gebonden.

Nu alsulcke proportie als den eerste ghebonden heeft tegens den derden gebonden/ alsoo oock den gheheelen sinus teghens den sinus van het complement van de distantie der sonnen van den middach. Spreket.

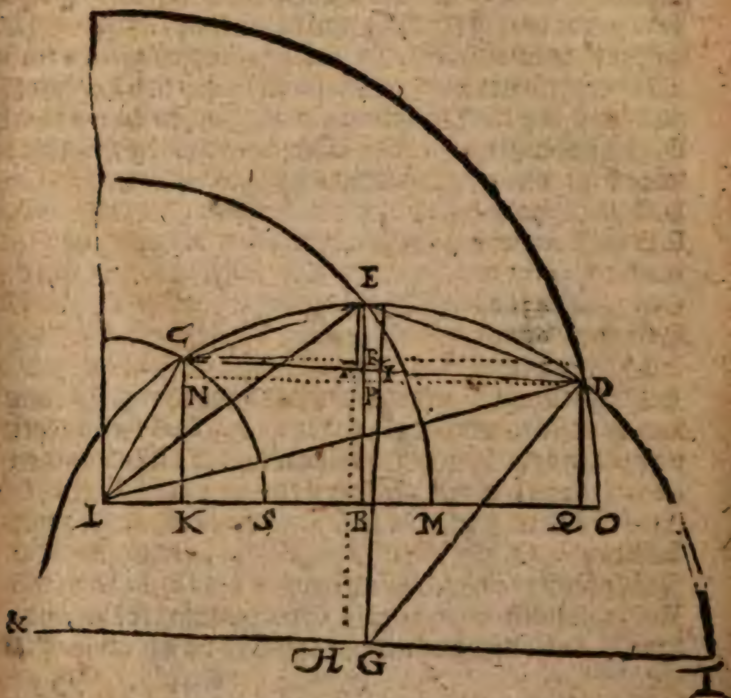
eerste gebonden/ derde gebonden.
57318 . 54413. . 100000 Fa.
94949 die hebben 71 gr. 41 mi. zijn complement is 18 gra. 19 mi. voor K. L distantie der sonnen vanden middach / welcke maket 1 ure 13 m. 16 secunden naer den middach doen die schaduwe rechts neder viel / maket nu voorts nae den voorighen / sal comen 29 graden 58 min. voor die afwijckinghe der muere: Ende op die selve maniere machmen calculeren / ende vinden allen anderen superfitien perpendicularis declinerende.

Omme een sonnen wijser aen een slimme muere te trecken.

181. Jtē daer is een muer die wijcket of vandē suyden naer den westen 29 gr. 58 m. als hier vorens deur calculatie gevonden is / omme aen die selvige eenen wijser te trecken doet alsoo maket 2 groote cruys linien die daer in de letter A over malcanderen snijden / ende teeckentse met de letteren B. C ende D. E / Daer na so neemt uyt den trianghel in de 170ᵉ questie die langte F. D / ende set eenen voet in de puncten A ende den anderen in F / daer na soo neemt noch uyt den triangel die distantie van A. F / ende set int horologium dat ghy maken wilt eenen voet in den puncten A / ende met den anderen maket den puncten G in de linie die der muere afwijckinge bewijst / neemt nu den begrijp G. H / ende setse van A in I / trecket nu van F deur I een blinde linie / ende die hiet des wijsers linie / wāt den wijser op dese linie moet ingehecht wesen / daer na so maket deur dese linie indē puncten I eene linie die des wijsers linie cruyswijs deursnijdet / ende sal heeten de linie contingentie / in deser linie draget ooc de lengde A. H ofte G. I van I in K / trecket nu F. K te samen / so hebdy hoe hooch den wijser sal verheven maeten zijn over de linie F. I / legget nu den winckelhaeck op de linie F. K / soo lange dat het winckelt van L in I / eñ neemt dan de distantie van L. I ende setse van I in M / ende trecket een circkel deur de puncten I / daer na soo trecket een linie uyt het centrum M tot daer die contingents linie die cruys linie over malcanderen snijt / welcke is in den circkel in N / van welcke N begint den circkel te deelē in 24 gelijcke deelen / eñ trecket deur het centrum M liniē tot op den contingents linie toe / ende maket aldaer puncten / daer nae soo legget die linial op F ende op allen puncten die op die contingents linie gemaeckt zijn / eñ trec-

ket

er linie deur so hebdy die uren/eñ sal die linie F.E we-
n die middaechs lienie ofte 12 ure / ende moet langs
er mueren perpendiculariter ghehecht/ ende neder-
aerts gehanghen worden/ besiet volghende figuere.

182. Item in bp gesette figuere is den halvē diame-
ter L.S so lanck als S.M/ofte M.O/ende doet den boge
O.D 13⅓ gr. wiens sinus Q. D doet dan 23909. Item
den boge M, E is 37⅓ gra. wiens sinus is dan 60645.

Item

Item den boge S. C is $60\frac{5}{6}$ gra. wiens ſinus is dan 87320/Ende ſo den halven diameter L.E doet 100000. De vrage is/ hoe vele dat den halven diam. weſen ſal van eenen cirkel/waer inne dē bogē C.E.D. afgeſnedē is/welcke is G.D ofte G.T(Antwoort/ſo den geheelen ſinus L.C dede 100000/ſo ſoude C.K weſen als voozen 87329/hoe vele ſal C.K nu zijn dewijle dz L.C ofte L.S half ſo vele is als L.M/te wetē/50000? Fa. 43660 voor C.K. Item ſo wanneer L.D ware 100000 den heelen ſinus/ ſo ſoude D.Q weſen 23909 als voozen/hoe vele is D.Q nu/dewijle dat L.D is in deſen 150000? Fa. $35863\frac{1}{2}$ voor D.Q. alſo is gevonden voor

L.C	50000
L.E	100000
L.D	150000
C.K	43660
E.B	60645
D.Q	$35863\frac{1}{2}$

Nu 't quadrat C.K ghenomen vant quadrat C.L/ ende van de reſte √/comt √ 593804400 voor L.K/ eñ is ſeer na by $24368\frac{102}{1000}$/ deur die ſelve maniere ſal L.B maken √632218397 5/welcke is ſeer nae by $79512\frac{162}{1000}$ Eñ L.Q √$2121380936 7\frac{3}{4}$/welcke is ſeer na by $145649\frac{611}{10000}$. Neēt L.K van L.Q. reſt noch $121281\frac{509}{1000}$ voor K Q ofte N.D Itē Q.D ofte K.N is voozens bevōdē $35863\frac{1}{2}$/dz vā 43660 K.C/reſt noch $7796\frac{1}{2}$ voor N.C/dit quadrat tot het quadrat N.D/eñ vāt product √/ comt ſeer na by $121531\frac{347}{1000}$

voor die linie D.C/de helfte is $60765\frac{923\frac{1}{2}}{1000}$ voor D/I/ ofte

I.C/ſettet voor G.I 1℞/dit quadrat geaddeert tot 'tquadrat D.I/eñ vant product √ſal comen V√.1 ℨ+36924974 $58\frac{3231403}{4000000}$ voor G D den halvē diameter/dat behout. Item C.K is 43660/dat genomē van 60645 B.E/reſt noch 16985 voor E.R/dat quadrat B.E getrocken vant quadrat

[q]uadzat E.L/eñ vande reste √ comt √6322183975/is seer na by $79512\frac{162}{1000}$ voor L.B/daer van neemt L.K $24368\frac{102}{1000}$ rest noch $55144\frac{60}{1000}$ voor K.B/ ofte C.R/ dit quadzat gheaddeert tot 'tquadzat E.R/eñ vant product √ is seer na by $77700\frac{585}{1000}$ voor C.E. Item B.E is 60645/daer van treckt D.Q ofte B.P/ welcke is $35863\frac{1}{2}$/sal noch resten $24781\frac{1}{2}$ voor P.E. Item L.Q is voorens bevonden $145649\frac{611}{1000}$/eñ L.B is voorens bevondē te wesen $79512\frac{162}{1000}$/ dit van malanderen getrocken restet noch $66137\frac{449}{1000}$ voor B.Q ofte P.D/ addeert nu 'tquadzat van P.D tot 'tquadzat van P.E/ende van product √/sal comen seer na by $70627\frac{791}{1000}$ voor E.D/poseert nu voor C.F 1 ℞ / so moet F.D wesen 1 ℞ — 121531 | 847/treckt 'tquadzat C.F van 'tquadzat C.E/eñ vande reste √ sal comē V√.3329357509 | 342225 — 1 ℨ voor E.F. Noch 'tquadzat van F.D ghetrocken vant quadzat E.D/ende van de reste √ /sal comen V √. 243063 | 694 ℞ — 1 ℨ — 9781704973 | 691728 voor E.F/ soo zijn nu dese 2 getallen malcanderen ghelijck / ende deur reductie sal 1 ℞ maken $53940\frac{206828673951}{243063694000}$ voor C.F/ ende is seer nae by $53940\frac{850}{1000}$ / dat ghenomen van C.D $121531\frac{847}{1000}$/rest noch 67590 | 997 voor F.D. Item C.I is de helfte van C.D/ende doet 60765 | $923\frac{1}{2}$/ hier van ghenomen C.F alse is 53940|850/rest noch 6825|$073\frac{1}{2}$ voor I.F/so vele is oock G.H/ ende voozen is bevonden voor den halvē diameter G.X te wesen V√.1 ℨ + $3692497458\frac{231409}{4000000}$/daer by ghedaen 6825 | $073\frac{1}{2}$ van G.H/sal comen 6825 | $073\frac{1}{2}$ + V √. 1 ℨ + $3692497458\frac{231409}{4000000}$ voor X.H/ trecket noch die 6825 | $073\frac{1}{2}$ G H van G.&/sal noch resten V √. 1 ℨ + $3692497458\frac{231409}{4000000}$ —: 6825 | $073\frac{1}{2}$ voor &. H / dese 2 ghetallen met malcanderen ghemultipliceert / ende vant product ghetrocken √ sal comen V √. 1 ℨ + $3645915830\frac{21008}{40000}$ voor H. E / ende E.F sal wesen deur de 2e van desen 20487 | 611 / ende voor G.I is gheposeert geweest 1 ℞/so vele is oock H.F/dit gedaen tot E.F/sal comen 1 ℞ + 20487 | 711 voor E.H/die is gelijc

 V√.

V √.1 ʒ + 364591583$0\frac{11098}{25000}$. Multipliceert elcx quadrate in hem selven/ sal comen 1 ʒ + 364591583$0\frac{11098}{25000}$ ghelijck 1 ʒ + 40975 | 222 ℞ + 419742204 | 487321 / ende deur reductie sal 1 ℞ wesen 78734$\frac{30497092129}{40975222000}$/ ofte seer na by 78734$\frac{744}{1000}$ voor G. I / dat quadrat gheaddeert tot het quadrat van I. D/ ende van het product √/ comt seer nae by 99456$\frac{812}{1000}$ voor D. G den halven diameter / welcke ghesocht is.

Het vierde deel deses Boecks/ leerende 't Boeckhouwen met twee Boecken van nieus gecomponeert op de maniere Italiane.

ANNO. M. DC. XXXV.

Onderrichtinge des Boeck-houdens.

OMme wel Boeck te houden, ſoo is van noode dat ghy ſchrijft in een Journael allen den dagelijckſchen affairen die ghy te doene ſout mogen hebben, met goeder verclaringhe, hoe ende in wat anieren den handel gheſchiet is, ſpecificerende den dato ide dach wanneer die ſelvige gehandelt is, met wien, wat oederen, wat prijs, hoe vele, wat couleur, gewichte, mate, len ofte ſtucken, wat merck, wat N°, op wat termijn die oederen gecoft, ofte vercoft ſijn, oock deur wien ſy geoft, vercoft, ontfanghen, ofte wegh gheſonden ſijn, met vat N°, ende merck, ghelijck ghy ſien ſullen in den Journael alles int langhe deur vele verſcheyden partijen: Daer na ſo moet ghy allen Debiteuren, Crediteuren, ende goe- leren, overdraghen op den Schuldt-boeck, latende voor elcker perſoone eene Reeckeninge alleene, van gelijcken oock die goederen elcks ſijne Rekeninge a part, te weten, die Debiteuren, ofte de gecofte ende ontfangen goederen op die ſlincker zijde, ende de Crediteuren, ofte vercofte ende wegh geſonden goederen op die rechter zijden, met den dato ende dach wanneer die betalinghen gheſchieden ſullen, Ende achter voor het uyt trecken der guldens ſette het getal van die folio des voorſchreven Schultboecks van ſijne contrepartije, waer die ſelvighe int voorſz. Schuldtboeck te vinden ſy, ende tekent alſdan die name van den Debiteur, ofte Crediteur, int Regiſter met die folio des bladts waermen die ſelve Rekeninge op den Schultboeck ſal weten te vinden: Voorts ſoo teeckent oock in margine van den Journael het ghetal des bladts waermen die ſelvighe partije int Schultboeck vinden ſal, te weten, dat die bovenſte cypher is voor den Debiteur, ende die onderſte is voor denCrediteur, ende tuſſchen beyden is een ſtreecxken gheſtelt omme te onderſcheyden alſoo, ——

Item soo u oock eenige partijen in uwen handelinghen voor viele die ghy in desen niet en vonden, soo wil ick U. L. ghewesen hebben op mijn Boeckhoudent, soo ick A° 1588 in Druck hebbe laten uytgaen, aldaer ghy in de 125 verscheyden partijen vinden sult. Ende soo ick oock eenen yederen met mijner hulpe persoonlijcken dienen kan; het zy in desen ofte meer anderen manieren des Boeckhoudens, Oock in Arithmetica, ofte Geometria, wil ick my gantsch willich gheboden hebben. Bevele my hier mede allen Lief-hebbers vrijer ende goeder conste int beste, Vaert wel.

1596.

Iournael - Boeck

gheteeckent met die

Letter

ANNO M. DC. XXXV.

Laus Deo A° 1591 den 1en Januarij.

Ghelt soo men in't beginsel heeft int
schryven 1.

Cassa is schuldigh adi-dito aen Capital 2000 guld. ende is voor verscheyden pen. van Gout ende Silver so ick by my hebbe, omme daer mede te handelen, Godt wil my verleenen geluck, ende bewaren voor verlies, Amen. 2000

Debitores in schryven 2.

1 *Pieter Jansz is schuldig adi-dito aen Cappital 400 gul. te betalen den 15en voorsz.*
—
1 *alst blyct by syn Handschrift.* 400

3 *Jan Claesz. is schuldigh adi-dito aen Cappital 600 gul. te betalen den lesten*
—
2 *voorsz. alst blyckt by syne handtschrift daer van synde.* 600

Creditores in schryven 3.

2 *Cappital is schuldig adi-dito aen Pieter Gerritsz. 900 gulden ende is voor een*
—
3 *handschrift soo hy van my heeft te betalen den 20en voorsz.* 900

2 *Cappital is schuldig adi-dito aen Govert*
— *Jansz: 200. guld. te betalen adi ultimo*
3 *dito.* 200

Goederen die men heeft int beginsel
des handels in schryven 4.

4 *Tonnenmeel is schuldigh adi-dito aen*
— *Cappital 736 guld. Ende is voor 16 la-*
2 *sten die ick by my hebbe legghen tot 46 gulden 'tlast beloopt.* 736

2)

4/2	*Laus Deo Aº 1591 den 1en January.* *Rogge is schuldigh adi-dito aen Cappital 1540 gul. Ende is voor 20 lasten so ick by my hebbe leggen tot 55 goutgul. 't last, beloopt in corent gul.*	1540	—	—
4/2	*Linnewant is schuldig adi-dito aen Cappital 310 gul. 10 stu. Ende is voor 18 stucken soo ick by my hebbe, getaxeert op 17 gulden ende een oort het stucke, beloopt.*	310	10	—
	Possession in schryven. 5.			
5/2	*Huys den Gulden Hooren ghenaemt, is schuldigh adi-dito aen Cappital 2800 guld. te weten, dat ick 'tselve huys hebbe staende in de Warmoestrate, welcke my ghecostet heeft boven de pachten daer uyt gaende.*	2800	—	—
	Renten die uyt 'tvoorsz huys gaet in schryven 6.			
5/5	*Huys voorsz. is schuldigh adi-dito aen hooftpenningen van Renten 80 gulden. Ende is voor 4 gul. erffelycx, die Goosen Coolis heffende uyt den selven huyse voor outeyghen pacht verschijnende t'elcken Meye, geextimeert tegens den penning 20. beloopt.*	—80	—	—
5/5	*Huys voorsz. is schuldigh adi-dito aen hooftpenningen van Renten 160 gulden. Ende is voor 10 gul. erffelycx die Govert Jansz is heffende uyt den selven huyse, verschijnende t'elcken Meye, ende te lossen tegens den penn. 16. beloopt in gelde.*	160	—	1

Folio	Post	gul.	st.
	Renten soo men heeft int beginsel in schrijven. 7.		
5/2	*Hooftpenninghen van Renten sijn schuldig adi-dito aen Capitael 800 gul. eñ is voor 50 g. erflijcx, die Pieter Dircksz. my schuldig is, verschijnende t'elckẽ Meye, eñ te lossene tegens den penning 16. doet*	800	—
	Vercoopen voor ghereet gelt. 8.		
1/4	*Cassa is schuldich adi 4 dito aen Rogge 672 g. Ende is voor 8 lasten vercoft aen Hans crom tot 60 g. gul. 'tlast; beloopt in corent.*	672	—
	Vercoopen op tijt 9.		
5/4	*Nicolaes de Reo is schuldich adi 8 dito aen Rogge 487 guld. 4 stu. Ende is voor 6 lasten aen hem vercoft tot 58 goutgul. 'tlast, te betalen adi ultimo dito.*	487	4
	Vercoopen voor gereet gelt eñ op tijt 10.		
6/4	*Harmen Jansz. is schuldig adi 15 dito aẽ Rogge 483 g. Ende is voor 5 Lasten 20 mudden 1 schepel vercoft tot 60 goutg. 'tlast, te betalen gereet 83 g. ende den rest van 400 g. op den 8 Meert, is t'samen*	483	—
1/6	*Cassa is schuldich adi-dito aen Harmen Jansz. 83 g. Die ic van hem op rekeninghe van voors. Rogge ontfanghen hebbe.*	83	—
	Een schult ontfanghen 11.		
1/2	*Cassa is schuldich adi-dito aen Pieter Jansz. 400 gul. Ende is voor een Hantschrift die by my betaelt heeft.*	400	—

2)

4 — 2	*Laus Deo Aº 1591 den 1en January.* *Rogge is schuldigh adi-dito aen Cappital 1540 gul. Ende is voor 20 lasten so ick by my hebbe leggen tot 55 goutgul. 'tlast, beloopt in corent gul.*	1540	—	—
4 — 2	*Linnewant is schuldig adi-dito aen Cappital 310 gul. 10 stu. Ende is voor 18 stucken soo ick by my hebbe, getaxeert op 17 gulden ende een oort het stucke, beloopt.*	310	10	—
5 — 2	Possession in schryven. 5. *Huys den Gulden Hooren ghenaemt, is schuldigh adi-dito aen Cappital 2800 guld. te weten, dat ick 'tselve huys hebbe staende in de Warmoestrate, welcke my ghecostet heeft boven de pachten daer uyt gaende.*	2800	—	—
5 — 5	Renten die uyt 'tvoorsz huys gaet in schryven 6. *Huys voorsz. is schuldigh adi-dito aen hooftpenningen van Renten 80 gulden. Ende is voor 4 gul. erffelycx, die Goosen Cool is heffende uyt den selven huyse voor onteyghen pacht verschynende t'elcken Meye, geextimeert tegens den penning 20. beloopt.*	—80	—	—
5 — 5	*Huys voorsz. is schuldigh adi-dito aen hooftpenningen van Renten 160 gulden. Ende is voor 10 gul. erffelycx die Govert Jansz is heffende uyt den selven huyse, verschynende t'elcken Meye, ende te lossen tegens den penn. 16. beloopt in gelde.*	160	—	—

Laus Deo A° 1591 den 1^en Ianuarij.

		gul.	st.	pen.
	Renten soo men heeft int beginsel in schrijven. 7.			
5/2	*Hooftpenninghen van Renten sijn schuldig adi-dito aen Capitael 800 gul. eñ is voor 50 g. erflijcx, die Pieter Dircksz. my schuldig is, verschijnende t'elckẽ Meye, eñ te lossene tegens den penning 16. doet*	800	—	—
	Vercoopen voor ghereet gelt. 8.			
1/4	*Cassa is schuldich adi 4 dito aen Rogge 672 g. Ende is voor 8 lasten vercoft aen Hans crom tot 60 g. gul. 'tlast, beloopt in corent.*	672	—	—
	Vercoopen op tijt 9.			
5/4	*Nicolaes de Reo is schuldich adi 8 dito aen Rogge 487 guld. 4 stu. Ende is voor 6 lasten aen hem vercoft tot 58 goutgul. 'tlast, te betalen adi ultimo dito.*	487	4	—
	Vercoopen voor gereet gelt eñ op tijt 10.			
6/4	*Harmen Jansz. is schuldig adi 15 dito aẽ Rogge 483 g. Ende is voor 5 Lasten 20 mudden 1 schepel vercoft tot 60 goutg. 'tlast, te betalen gereet 83 g. ende den rest van 400 g. op den 8 Meert, is t'samen*	483	—	—
1/6	*Cassa is schuldich adi-dito aen Harmen Jansz. 83 g. Die ic van hem op rekeninghe van voors. Rogge ontfanghen hebbe.*	83	—	—
	Een schult ontfanghen 11.			
1/2	*Cassa is schuldich adi-dito aen Pieter Jansz. 400 gul. Ende is voor een Hantschrift die by my betaelt heeft.*	400	—	—

		gul.	ſtu.	pen.
3 / 3 — 1	*Laus Deo Aº 1591 den 20en Ianuarij.* Een ſchult betalen 12. *Pieter Gerritſz. is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 900 guld. die ic hem betaelt hebbe voor een hantſchrift ſo hy van my hadde*	900	—	—
3 — 3	Een ſchult betalen per aſſignatie, den reſt ghereet ontfanghen 13. *Govert Janſz is ſchuldich adi ultimo dito aen Ian Claeſz. 200 g. die is den Govert Ianſz. over geweſen hebbe te ontſangen van Jan Claeſz.*	200	—	—
1 — 3	*Caſſa is ſchuldich adi-dito aen Ian Claſz. 400 g. Ende is voor reſte zijner ſchult van hem ontfangen.*	400	—	—
5 — 6	Een ſchult verlengerẽ op intereſt 14. *Nicolaes de Reo is ſchuldich adi-dito aẽ winninghe ende verlies 4 gul. 17 ſtu. 8 pen. Ende is voor interſt van 487 g. 4 ſtuy. die hy my op dato verſchenen ſchuldich is die ſelve met hem verlengert tot den leſten Februarij. tegens 12 ten 100 'sjaers, beloopt den intereſt.*	4	17	8
	Den eerſten Februarij.			
6 — 7	Voorcoop, daer op gelt betalen 15. *Voorcoop is ſchuldich aen Goſen Geritſ. 375 guld. Ende is voor 12 Laſtẽ tonnenmeels tot 31¼ gul. 'tlaſt. te leveren binnen een maent tyts, des ſal ic nu gereet betalen 100 gul. die reſt als ic 'tgoet ontfágẽ heb.*	375	—	—
7 — 1	*Gooſen gerritſz. is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 100 gul. die ick hem op den coop des tonnnen meels betaelt hebbe.*	100	—	—

Laus Deo A° 1591 den 4 Februarij.

	Gelt uyt leenen 16.	
7/1	*Jan ſevenſlaper is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 300 guld. die ic hem gheleent hebbe tot adi ultimo dito te betalen.*	300
	Coopen voor ghereet gelt 17.	
4/1	*Rogge is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 700. g. Ende is voor 10 laſten gecoft van Melis Willemſz. tot 50 goutgul.'tlaſt, beloopt in corent gul.*	700
	Coopen op tijt 18.	
4/7	*Rogge is ſchuldich adi 10 dito aen Pieter bloem 770 gul. Ende is voor 10 laſten van hem gecoft tot 55 ggul.'tlaſt, te betalen den 18en September.*	770
	Goedt ſchepen oft verſenden 19.	
8/4	*Voyage op Liſſebon is ſchuldich den 24en voorſ aẽ Rogge 150 gul. Ende is voor 20 laſten geſonden by Schiper Jan Gerritſz. op Liſſebon, ende gherecommandeert aen Hans Cardinal omme tot mijnen beſten te vercoopen, coſten my tot vry int ſchip.*	1500
	Als men u verſekert eenich wech geſonden goedt 20.	
8/1	*Voyage op Liſſebon is ſchuldich adi ultimo dito aen Caſſa 75 guld. die ic den Ian ſevẽſlaper betaelt hebbe, daer voor heeft hy my verſekert 20 laſten Roggen, getaxeert op 1500 guld. tegens 5 ten honderden, blyckende by de politie Brieve daer van zijnde.*	75

4)

Laus Deo A° 1591 den lesten Februarij.

Als ghy aẽ yemants yets versekert 21.

1/6	*Cassa is schuldich aen winninge ende verlies 25 Gul. Die ick ontfangen hebbe van Iacob Jansz. daer voor hem versekert op 2 schepen, elcker schip 125 Gul. van Amsterdam af tot in Cevilien, blyckende by de politie brieve by my onderteeckent tegens 10 ten honderden*	25	—	—

Gelt op boedemerije uytgeven 22.

8/1	*Ian cleyn is schuldich adi-dito aen Cassa 210 Gul. Ende is voor 100 Rijcxdalers hem gedaen opt avontuer der Zee, welcke hy binnen Dantzick betalen sal tegens 48 stuy. den daler, doet mijn uytgave.*	210	—	—
8/6	*Den selven Ian cleyn is schuldich aen winninge ende verlies 30 Gul. Ende is voor 6 stuy. op gelt voor elcken daler, beloopt over die 100 dalers voorsz.*	30	—	—

Den eersten Meert.

Coopen, een deel per Assignatie betalen, ende de rest ghereet 13.

4/8	*Linnewant is schuldich adi-dito aen Allert schatter 500 Gul. Ende is voor 25 stucken van hem gecoft tot 20 Gul. het stucke, beloopt.*	500	—	—
8/5	*Allert schattert is schuldich adi-dito aen Nicolaes de Reo 492 Gul. 1 stuy. 8 pen. Ende is voor een hant-schrift van Nicolaes de Reo, die ic den Schatter in betalinge hebbe gegeven.*	492	1	8

Laus Deo A° 1591 den 1en Meert.

8/1	*Allert ſchatter is ſchuldig adi-dito aen Caſſa 7 gul. 18 ſtuy. 8 pen. Ende is voor reſte van voorſ. Linnewant hem betaelt.*	7	18	8
	Mangelen, ende gelt toenemen 24.			
5/4	*Nicolaes de Reo is ſchuldich adi 8 dito aen Linnewant 300 gul. Ende is voor 15 ſtucken hem in mangelinge gegeven, tot 20 gul. het ſtucke, beloopt.*	300	—	—
4/5	*Tonnemeel is ſchuldich adi-dito aen Nicolaes de Reo 264 g. Ende is voor 6 laſten van hem in mangelinge ontfangen, tot 44 gul. 'tlaſt, is*	264	—	—
1/5	*Caſſa is ſchuldich adi dito aen Nicolaes de Reo 36 gul. Ende is reſte van voorſz. Linnewant ontfangen.*	36	—	—
	Goet aen een ſchult nemen, ende den reſt uytkeeren 25.			
4/7	*Tonnemeel is ſchuldich adi-dito aen Jan ſevenſlaper 360 g. Ende is voor 8 laſten van hem in betalinge genomen tot 45 g. 'tlaſt is.*	360	—	—
7/1	*Jan ſevenſlaper is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 60 gul. Die ick hem per reſte van voorſ. tonnemeel wederomme uytgekeert hebbe.*	60	—	—
	goet ontfangẽ, 'twelcke op voorcoop gecoft was, daer van de reſte betaelen 26.			
4/6	*Tonnemeel is ſchuldig adi 9 dito aẽ voorcoop 375 g. Ende is voor 12 laſten ontfangen van Gooſen Gerritſz. (achtervolgende onſen coop) tot 31¼ Gul. 'tlaſt, doet.*	375	—	—

5) *Laus Deo A° 1591 den 10^en^ Meert,*
7 *GosenGerritsz.is schuldich adi-dito aen*
— *Cassa 275.g.ende is voor reste vā voors.*
1 *tonnenmeel hem betaelt.* 275 | — | —

Den 15^en^ April.

Verassureert goet so ter Zee geblevē
is in schryven, en betaelt nemen 27.
Jan sevenslaper is schuldich adi-dito aen
voyage op Lissebon 300 gul. ende is voor
sekere haverie die schipper Jan Gerritsz.
7 *tusschen dit ende Lissebon gehadt heeft,*
— *over welcke haverye myne portie van 20*
8 *lasten Roggen soo ick hem inne gescheept*
hadde beloopt te geven 300 guld. Ende
also Jan sevenslaper my 'tselve goet hadde
verasseureert, so make ick hem debiteur. 300 | — | —

Cassa is schuldig adi 20 dito aen Jan se-
1 *venslaper 300 g. Ende is voor verasseu-*
— *reert goet soo by my gedaen hadde, ende*
7 *ter Zee gebleven is.* 300 | — | —

Mangelen sonder toegeven, of nemen 28.
Rogge is schuldig adi-dito aen linnewant
240 gul. ende is voor 16 stucken den Jan
bloothooft in mangelinge gegeven tot 26¼
4 *gul. 'tstucke, daer tegens heeft hy my ge-*
— *levert 6 lasten Rogge a 50 gguld. 'tlast,*
4 *beloopt aen weer syden.* 420 | — | —

Goet verschencken 29.
winning eñ verlies is schuldig adi 28 dito
aen linwant 8 g. 12 st. 8 .p. eñ is voor een
6 *half webbe geschonckē aen Pieter marts.*
— *mynen Procureur, om dat hy myn rechts*
4 *sakē met meerder neerstichz sal solicitere.* 8 | 12 | 8

Laus Deo A° 1591 den lesten April.

Gelt op renten nemen 30.

1/5	*Cassa is schuldig aen Hooftpenningē van renten 800 g. eñ is voor 50 g. erffelijcx die ic vā Harpert Remmertsz. op rēte genomē heb, verschijnende altijts op dē lestē April, eñ te lossene tegens den p. 16 doet.*	800

Den vierden Mey.

Verschenen renten uyt mijn huys gaende in schrijven 31.

9/9	*Renten eñ Huyshuyre syn schuldig adi-dito aen Gosen Cool. 4 g. ende is voor een Jaer out eyghen pacht, hem verschenen desen Mey avont uyt mijn Huys den gulden Hooren genaemt.*	4
9/1	*Renten ende Huyshuyre syn schuldich adi-dito aen Cassa 10 guld. ende is voor een Jaer Rentē betaelt aen Govert Jansz. hem verschenen desen Mey avondt uyt mijn Huys den Gulden Hoorē genaemt.*	10

Renten uyt mijn huys gaen aflossen 32.

5/1	*Hooftpenninghen van Renten syn schuldich adi 6 dito aen Cassa 160 gul. ende is voor 10 gul. erffelijcx, die ic den Govert Jansz. hebbe afgelost van mijn Huys dē Guldē Hoorē genaēt tegen dē p. 16. belo.*	160

Verschenen renten in schrijven, ende ontfanghen 33.

1/9	*Cassa is schuldich adi-dito aen renten eñ Huyshuyre 50 gul. ende is voor een Jaer renten my verschenen desen Mey avont vā Pieter Dircxs. die hy my betaelt heeft.*	50

6)

Folio		gul.	stu.	pen.
	Laus Deo Aº 1591 den 6en Mey.			
	Renten die ick ben heffende op een ander, wort my afgelost 34.			
1 — 5	*Caßa is schuldig adi-dito aen hooftpenningen van renten 800 gul. Ende is voor 50 g. erffelijcx, die ick was heffende op Pieter Dircxsz. die hy my afgelost heeft tegens den penning. 16. is*	800	—	—
	Gelt op interest nemen 35.			
1 — 3	*Caßa is schuldig adi-dito aẽ Jan Claesz. 400 g. die ick van hem op Interest genomen hebbe, te betalen den 6en December tegens 8 tẽ 100 s'jaers, doet mijn ontfang.*	400	—	—
6 — 3	*Winninghe ende verlies is schuldich adi-dito aen Jan Claesz. 18 g. 13. stu. 5 pen. Ende is interest van voors. 400 g. te betalen den 6en December eerstcomende.*	18	13	5
	Een schult naer sijn terme ontfangen met Interest 36.			
6 — 6	*Harmen Jansz. is schuldich adi 8 dito aen winninge ende verlies 8 gul. Ende is Interest van 400 gul. die hy my voor 2 maenden is schuldich geweest, tegens 12 ten 100's Jaers beloopt den Interest.*	8	—	—
1 — 6	*Caßa is schuldich adi-dito aen Harmen Jansz. 408 g. Eñ is voor een hantschrift so ick van hem hadde verschenen den 8en Meert, van 400 g. beloopt met dẽ interest*	408	—	—
	Bodemerie die mijn Factoor ontfanghen heeft 37.			
9 — 8	*Hans groen is schuldig adi-dito aen Jan clein 240 g. ende is voor 100 rijcxdalers die hy van Jan Clein mijnent wegen ontfanghen heeft tot 48 stuyv. den daler.*	240	—	—

Laus Deo A°1591 den 15^en Mey.

Bodemerie by mijn factor uytgedaen 38.

Pieter Jansz. is schuldich adi-dito aen Hans Groen 240 gul. Ende is voor 114 2/7 Rycksdalers die hy aldaer uytghedaen
2 *heeft op Bodemerye aen Pieter Jansz.*
— *voorsz. te betalen voor elcker daler 46*
9 *stuyver doet zijn uytgave aldaer.* 240 | — | —

Den selven Pieter Jansz. is schuldich
2 *aen winninge ende verlies 22 gul. 17 st.*
— *2 pen. Ende is voor 4 st. profyt op elcken*
6 *daler, beloopt over die 114 2/7 dalers.* 22 | 17 | 2

Een bodemerije brief vercoopen 39.

Cassa is schuldig adi ultimo dito aen Pie-
1 *ter Janz. 258 gul. Ende is voor een bode-*
— *merije van 262 g. 17. st. 2 pen. die hy my*
2 *op dato verschenen schuldich is, welcke*
brief ic vercoft heb aen Jacob Gerrits voor 258 | — | —

6 *Winninge eñ verlies is schuldich adi-dito*
— *aẽ Pieter Iansz. 4 g. 17 st. 2 p. eñ is voor so*
2 *vele ic op die bodemerie brief verlorẽ heb* 4 | 17 | —

Den 4^en Juny. Goet ontfangen omme te vercoopen als factorije 40.

Tarwe toebehoorende hans Kemerling is
schuldig aẽ Cassa 191 g. 15 st. 8 p. eñ is voor
10 *29 lastẽ Dãtsicker mate ontfãgẽ wt schip-*
— *per Lourẽs Barc, is alhier geworde 21 lastẽ*
1 *13 mud. 2 schepels, vracht p̄ last 8 g. is 172*
Prijm, pael, bakẽ gelt p̄ last 2 st. is 2. 3. —
Lootsmãs, metẽ gelt p̄ last 4½ st. is 4. 16. 12
Excyse, Lichter gelt 5. 5. 4
Opdragen per last 7 stuy. is 7. 10. 8

Somma is 191. 15. 8 | 191 | 15 | 8

Laus Deo A° 1561 den 4^en^ Iuny.

Assche toebehoorende Hans Kemerling is
schuldich adi-dito aẽ Cassa 37 g. 6 stuy.
Ende is voor 7 Lasten 10 ton Barenclau.
10 *Assche ontfangen uyt Schipper Lourens*
— *Barc, betaelt den schipper ter vracht voor*
1 *elcker scheeps last 5 g. beloopt 33, 11. 7*
prijm, pael. bakẽ gelt per last 2 st. - 15. 10
Lootsmans gelt, per last 4 st. is 1. 11. 5
Schuyte gelt voor eenen dach — 12 — —
Op te staen van de last 2 st. doet — 15. 10
Somma is . 37. 6 — — — 37 | 6 | —

Vercoopen, ende een Hantschrift in
2 betaling nemen, dẽ rest ontfangẽ 41.
— *Pieter Iansz. is schuldich adi 8 Iunij aen*
4 *Rogge 462 g. eñ is voor 6 lasten hem ver-*
coft tot 55 gg. 't last beloopt in corent g. — 462 | — | —

Nicolaes de Reo is schuldich adi-dito aẽ
Pieter Iansz. 400 g. eñ is voor een hant-
schrift van den Pieter Iansz. in betalinge
5 *genomen, die selve sal Nicolaes de Reo*
—
2 *betalen den 14^en^ voors.* — 400 | — | —

1 *Cassa is schuldich adi-dito aẽ Pieter Ians.*
— *62 gul. ende is voor reste van bovengesz.*
2 *Rogge van hem ontfangen.* — 62 | — | —

Gelt op Wissel nemen 42.
Cassa is schuldich adi 12 dito aen Go-
1 *vert Iansz. 300 gul. ende is voor 50 ℔*
— *vls. tot 133 Grossen het pont, Welcke*
3 *mijn Factoor Hans Groen binnen Dant-*
sick betalen sal aen Hans Cock, den die-
naer van Govert Iansz. opsicht des Wis-
sel briefs, is mijn ontfanck. — 300 | — | —

Laus Deo A° 1591 den 12en Iuny.

6/3 — *Winninghe ende verlies is ſchuldich adi-dito aen Govert Ianſz. 2 g. 5 ſt. 7 pen. ende is voor 1 Gros op gelt op het ℔ vls. beloopt over de 50 ℔ voorſz.* — 2 | 5 | 7

Gelt op Wiſſel gheven 43.

6/1 — *Harmen Ianſz. is ſchuldich adi-dito aen Caſſa 450 g. ende is voor 75 ℔ vls. hem op wiſſel ghedaen, die welcke hy betalen ſal tot Dantzick aen mijn Factoor Hans groen tot 135 Groſſen het ℔ opſicht des Wiſſelbriefs, doet mijn uytgave.* — 450 | — | —

6/6 — *Den ſelven Harmen Ianſz. is ſchuldich aen winninge ende verlies 10.4 ſt.8 pen. ende is voor 3 Groſſen winſte opt ℔ vls. beloopt over die 75 ℔ voorſz.* — 10 | 4 | 8

Verlieſen deur Banckerotte 44.

1/5 — *Caſſa is ſchuldich adi ultimo dito aen Nicolaes de Reo 300 gul. die ic van hem ontfangen hebbe.* — 300 | — | —

6/5 — *Winninghe ende verlies is ſchuldich adi-dito aen Nicolaes de Roe 100 G. ic hem hebbe moeten na laten ende quijtſchelden, alſoo hy gefalieert is.* — 100 | — | —

Den eerſten Julij

Winnen met gelt verwiſſelen 45.

1/— — *Caſſa is ſchuldich adi-dito aen winninge ende verlies 10 gul. Ende is voor 200 piſtoletten den Camperbeke verwiſſelt tot 55 ſtuy. het ſtucke die my ſelfs maer 54 ſtuyv. coſten, doet gewin.* — 10 | — | —

Als men advijs heeft dat de goederẽ iu commiſſiie geſonden vercoft zijn 46.

Laus Deo Aº 1591 den 8en July.

Hans Cardinael is schuldig adi-dito aen
11 *voyage op Lißebon 1560 g. Ende is voor*
— *een rekeninghe op dato van hem ontfan-*
8 *gen, daer inne vermelt dat hy vry gelt ge-*
maeckt heeft van sekere Rogge so ick hem
toegesonden hadde. 1560

Goet van mijn factoor ontfangẽ 47.

Safferaen is schuldich adi 12 dito aen
11 *Hans Cardinal 1420 gul. Ende is voor*
— *4 Balen, wegende Nº 1, 78. Nº 2, 79.*
11 *Nº 3, 83. ende Nº 4, 84 ℔, is te sa-*
men 324 ℔. die hebben hem aldaer ge-
costet, blyckende by zyne Rekeninghe
daer van zynde. 1420

11 *Safferaen is schuldich adi-dito aen Cassa*
— *12 gul. Ende is voor vracht den Schip-*
1 *per betaelt.* 12

Goet ter Zee verliesen 48.

Winninge ende verlies is schuldig adi 22
6 *dito aen Hans Cardinal 140 gul. Ende*
— *is voor een Bale Pepers, die hy my toe-*
11 *gesonden heeft uyt Lissebon, ende onder-*
weghen van den Zeeroovers ghenomen is
uyt Schipper Jan Pau. 140

Gelt uytgeven in geselschap 49

Pieter Gerritz. is schuldich adi-dito aen
Cassa 400 gul. die ick hem in zyne Com-
3 *pagnie getelt hebbe, daer van hy my Re-*
— *keninghe doen sal, ende het Cappital sal*
1 *winnen na Rata, uytwysende ons contract*
gemaeckt by Pieter Jansz. cort Notarius. 400

Laus Deo A° 1591 den 25^en Iulij.

Coopen in gheselschap, ende elcks zijn deel betalen 50

Engelsche lakenẽ aengaende Pieter claes. ende my zijn schuldig adi-dito aen Gosen
11 *gerritsz. 600 g. Ende is voor 12 stucken*
— *swarte lakenen, die wy te samen ghecocht*
7 *hebben tot 50 g. tstucke, te betalen elcx syn deel in gereeden penningen, is tsamen.* 600 | — | —

7 *Goosen gerrits. is schuldig adi26 dito aen*
— *Pieter claesz. 300 gul. ende is voor zijne*
11 *helfte op die voors. lakenen betaelt.* 300 | — | —

7 *Goosen gerrits. is schuldich adi-dito aen*
— *Cassa 300 gul. ende is voor mijn deel op*
1 *de voors. lakenen betaelt.* 300 | — | —

Vercoopen in gheselschap voor ghereet gelt 51.

Cassa is schuldich adi ultimo dito aen Engelsche lakenen Pieter claesz. ende my
1 *aengaende 720 g. Ende is voor 12 swar-*
— *te lakenen vercoft aen Mr Jacob Bon tot*
11 *60 gul. het stucke, beloopt.* 720 | — | —

Den 14^en Augusti.

Wisselgelt so mijn Factoor mijnent wegen uytgekeert heeft 52.

Govert Jansz. is schuldich adi-dito aen
3 *Hans groen 302 g. 5 st. 7 pen. Ende is*
— *voor een wisselbrief van 50 ℔ vls. die*
6 *Hans groen betaelt heeft aen Hans cock den dienaer van Govert jansz. tot 153 großen het ℔ vls. beloopt.* 302 | 5 | 7

Wisselgelt soo mijn Factoor ontfangen heeft van mijnent wegen 53.

9)	*Laus Deo A° 1591 den 20en Augusti.*			
9/6	*Hans Groen is schuldig adi-dito aẽ Hermen Jans. 460. g. 4 st. 8 p. ende is voor een Wißelbrief van 75 ₶ vls. die Hans Groen mijnent halvẽ van hem ontfangen heeft tot 135 großen het ₶.*	460	4	8
	My is van yemants een Wisselbrief geaccepteert, eñ toegeseyt te betalen, 54.			
2/9	*Pieter Jansz. is schuldig adi ultimo dito aen Hans groen 600 g. ende is voor een Wisselbrief, die Hans Groen aen my gesonden heeft, dat ick synent wegen ontfangen soude van Pieter Jansz. 100 ₶ vl. welcke brief hy my heeft geaccepteert ende belooft te betalen.*	600	8	
1/2	*Caßa is schuldich adi-dito aen Pieter Jans. 600 guld. die ick ontfangen hebbe voor bovenges. wißelbrief.*	600		
	Een Wisselbrief ontfangen ende met protest wederomme verseynden 55.			
9/9	*Hans Groen is schuldig adi-dito aẽ Hans Groen 360 g. eñ voor eenẽ wisselbrief vã 60 ₶ vl. die Huyge Joostẽ my alhier soude betalen binnen 14 dagen, welcke brief hy niet heeft willen accepterẽ, hebbe daeromme den selven met een protest by Pouwel Brandenborch terstont wederomme naer Dantsic gesonden aen Hans Groen.*	360		
9/1	*Den selven Hans Groen is schuldig aen Caßa 2 gul. ende is voor d'oncosten soo op voors. protest ghedaen is.*	2)		

Fol.		g.	st.	d.
	Laus Deo A° 1591 den 15en September			
	Goet in commissie vercoopen voor reedt gelt 56.			
8/10	*Allert Schatter is schuldich adi-dito aen Tarwe toe behoorende Hans Kemerlingh 2364.8.14, ẽn is voor 21 Lasten 3. mud. hẽ vercoft tot 80 gg. 'tlast te betalẽ 1500 gul. gereet, ende den rest van 864.8.14 dẽ lesten Octob. eerstcomende, is 'tsamen.*	2364	8	14
1/8	*Cassa is schuldig adi-dito aẽ Allert schatter 1500 g. die ic van hem op rekeninge van de voors. Tarwe ontfanghen hebbe.*	1500	—	—
	Goet in betalinghe gheven. 57.			
7/10	*Pieter bloem is schuldich adi ultimo dito aẽ Assche toebehorende Hans Kemerling 496 g. ẽn is voor 7 lasten 9 ton barenclau Assche aẽ hẽ vercoft tot 64 g. 'tlast, doet*	496	—	—
	Den 15 October.			
	Met een hantwercx Man af-rekenen ende betalen 58.			
4/12	*Linnewant is schuldig adi-dito aẽ Lambert root 16 g. Ende is voor een rekeninge van hem ontfangen, daer inne vermelt dat hy verdient heeft.*	16	—	—
12/1	*Lambert Root is schuldich adi-dito aen Cassa 16 g. die ic aen hem betaelt hebbe.*	16		
	Goet versenden op een ander sijn avontuere 59.			
82/81	*Hans Kemerling is schuldig adi-dito aen Safferaen 785 gul. ende is voor 2 balen, wegen N° 1, 78. N° 2, 79 ℔. is te samen 157 ℔ tot 5 gul. het ℔. hem ghesonden by Schipper Joris Ysebrantsz.*	785	—	—

10 *Laus Deo A° 1591 den 1en November.*

Winste in een anders geselschap gedaen in schrijven 60.

Pieter gerrutz. is schuldich adi-dito aen
3/6 *winninge ende verlies 100 g. Ende is voor een rekeninge so hy my overgelevert heeft, daer inne bevonden dat hy soo vele voor myn deel in zyne Compaignie gewonnen heeft.* 700 — —

Eē schult vā eē anders wegē ontfangē 61.

1/8 *Cassa is schuldich adi 15 dito aen Allert schatter 864 g. 8 st. 14 p. Die ic van hem per reste zyner schult ontfangen hebbe.* 846 8 14

Die oncosten voor den handel ghedaen in schrijven 62.

Tarwe toebehoorende Hans Kemerling is schuldich adi ultimo dito aen Caßa 24 g. 6 st. 10 pen. Ende is voor verscheyden oncosten als volget.

10/1 *Ten eersten voor afmeten van 21 Last en 3 mudden, per last 2 st. doet* 2. 2. 5
Vā verschietē 20 mael per last 3 p. 3. 19 3
Solder huyre van 21½ last voor 4 ma. tot 4 st. per last ter ma. doet 17. 4 —
Makelerdyje gelt vant last 1 st. is 1. 1. 2

Somma is 24. 6. 10 — 24 6 10

10/1 *Assche toebehoorēde Hans Kemerling is schuldig adi-dito aē Cassa 2. 15. ēn is voor oncostē als volgt, voor kelder huyre van 7 last. 10 ton. voor ½ jaer daer het inne vervallē is, des ¾ jaers 3 st. vā het last, is* 2. 7
Makelerdyje ghelt vant last 1 st. is — 8

Somma is — 2. 15 — 2 15

	Laus Deo A° 1591 den 16 December.			
4 — 1	*Rogge is schuldig adi-dito aen Cassa 47 gul. 5 st. Ende is voor verscheyden oncosten op die selvige gedaen, alst blyckt by myn ongelt boeck Fol. 2.*	47	5	—
6 — 1	*Winninge eñ verlies is schuldig adi-ulti. dito aen Cassa 350 gul. Ende is voor vele verscheyden oncosten betaelt zedert den eersten Januarij tot op dato, alst blyckt int lange by myn ongelt boeck Fol. 2.*	350	—	—
	Afganck aen Cassa ghedaen in schrijven 63.			
6 — 1	*Winninghe ende verlies is schuldich adi-dito aen Caßa 14 g. 16 stu. Ende is voor verlies aen de Caßa, welcke oorsake gecomen mach wesen deur licht, ende afslach des geldes, doet.*	14	16	—

1591.

Schuldt - Boeck

ghetеeckent met die
Letter.

AMNO M.DC.XXXV.

gheteeckent met die Letter A:

Laus

		Laus Deo A°1591 den 1en Ianuarij				
		Cassa is schuldich adi-dito aen cap.	2	2000		
en	4	dito aen Rogghe	4	672		
en	15	dito aen Harmen Jansz.	6	83		
	—	dito aen Pieter Jansz.	2	400		
	—	Ultimo dito aen Jan Claesz.	3	400		
len	28	Februarij aen winningh en verlies	6	25		
len	8	Meert aen Nicolaes de Reo	5	36		
den	20	April aen Jan Sevenslaper	7	300		
den	30	Voors. aen hooftpenningẽ van rentẽ	5	800		
den	6	Mey aen renten ende huyshuere	9	50		
	—	dito aen hooftpenningen van renten	5	800		
	—	dito aen Jan claesz.	3	400		
den	8	dito aen Harmen Jansz.	6	408		
	—	Ultimo dito aen Pieter Jansz.	2	258		
den	8	Junij aen Pieter Jansz.	2	62		
den	12	dito aen Govert Jansz.	3	300		
	—	Ultimo dito aen Niclaes de Reo	5	300		
den	1	July aen winninghe ende verlies	6	10		
	—	Ultimo dito aen Engelsche Laken				
	—	Pieter claesz. ende my aengaende.	11	720		
	—	Ultimo Augusti aen Pieter Jansz.	2	600		
den	15	September aen Allert schatter	8	1500		
den	15	November aen Allert schatter	8	864	8	14

Somma is 10988. 8. 14.

		Laus Deo A°1591 dē 20 Januarij				
		Cassa moet hebbē adi-dito van Pieter Gerritsz.	3	900		
den	1	*Februarij van Goosen gerritsz.*	7	100		
	4	*dito van Jan sevenslaper*	7	300		
	—	*dito van Rogge*	4	700		
	—	*Ultimo dito van voyage op Lißeb.*	8	75		
	—	*dito van Ian cleyn*	8	210		
den	1	*Meert van Allert schatter*	8	7	18	8
	8	*dito van Ian sevenslaper*	7	60		
	10	*dito van Goosen gerritsz.*	7	275		
den	4	*Mey van renten ende huyshuere*	9	10		
	6	*dito van hooftpenningen van renten*	5	160		
den	4	*Iunij vā tarwe toebehoorende Hans Kemerling*	10	191	15	8
	—	*dito van assche toebehoorende Hans Kemerling*	10	37	6	
	12	*voorsz. van Harmen jansz.*	6	450		
den	12	*Julij van Safferaen*	11	12		
	22	*dito van Pieter gerritsz.*	3	400		
	26	*dito van Goosen gerritsz.*	7	300		
adi	—	*Ultimo Augusti van Hans groen*	9	2		
den	15	*October van Lambert root*	12	16		
den	30	*November van tarwe toebehoorende Hans Kemerling*	10	24	6	10
	—	*dito van assche toebehoorende Hans Kemerling*	10	2	15	
den	16	*December van Rogge*	4	47	5	
den	31	*Voors. van winninghe ende verlies*	6	350		
	—	*Voors. van winninghe ende verlies voor afganck*	6	14	16	
		Somma	—	—	—	—
	—	*Voors. omme dese rekeninge te sluyt*		4646	2	10
		brengc ic de reste op de balance fol.	13	6342	6	4
		Somma is 10988. 8. 14				

		Laus Deo A° 1591 dē 1en January Cappital van my N. is schuldich adi-dito van Pieter gerriisz.	3	900		
		Dito aen Govert Iansz.	3	200		
den	31	*December aen Balance brenghet daer omme alhier te sluyten op Folio*	13	8418	18	4
		Somma 9518.18.4				

		Pieter jansz. is schuldich den 1en January A° 91 aen Cappital te betalen den 15en voorsz.	2	400		
den	15	*Mey aen Hans groen voor een Wisselbrief van 114 2/7 Rycxdalers.*	9	240		
	—	*dito aen winninge ende verlies voor 4 st. op ghelt van elcken daler. doet*	6	22	17	2
den	8	*Juny aen Rogge*	4	462		
adi	—	*ultimo Augusti aen Hans Groen 100 ℔ Wisselgelt*	9	600		
		Somma is 1724.17.2.				

		Laus Deo A° 1591 dē 1en Januarij.				
		Cappitael van my N. moet hebben				
		adi-dito van Caßa	1	2000		
		dito van Pieter Jansz.	2	400		
		voors. van Claesz.	3	600		
		dito van Tonnemeel	4	736		
		dito van Rogge	4	1540		
		dito van Linnewant	4	310	10	
		dito vā huys dē guldē hoorē genaēt.	5	2800		
		dito van hooftpenningē van rentē.	5	800		
den	31	December van renten ende huys-				
		huyre brenge hier van Folio	9	36		
		dito van winninge ende verlies				
		dit jaer boven allen costen ghedaen				
		alst blijckt op Folio.	12	296	8	4
		Somma is 9518. 18. 4				

		Pieter Jansz. moet hebben den 15en				
		Januarij A° 91 van Caßa.	1	400		
adi	—	Ultimo Mey van Cassa tegensges.				
		bodemerije brief vercoft voor	1	258		
	—	dito van verlies, op die Bodemery				
		ghedaen.	6	4	17	2
den	8	Junij van Nicolaes de Reo	5	400		
		dito van Cassa.	1	62		
		Ultimo Augusti van Cassa.	1	600		
		Somma is 1724.17.2				

		Laus Deo A° 1591 dē 1^en^ January.				
		Jan Claesz. is schuldich adi-dito aen Cappitael te betalen adi ultimo dito . .	2	600		
en	31	*December aen balance, brenghe daeromme hier te sluyten*	13	418	13	5
		Somma is 1018.13.5				

		Pieter Gerritsz. is schuldich den 20^en^ January A° 91 aen cassa betaelt	1	900		
den	22	*July aen cassa hem in zyne compaignie getelt*	1	400		
den	1	*November aen winninge ende verlies, in zyne compaignie gedaen, alst blijckt by zyne rekeninge*	6	100		
		Somma is 1400				

		Govert Jansz. is schuldig den lestē January A°91 aē Ian claes. bewesē.	3	200		
den	14	*Augusti aen Hans groen 50 ₶ wisselgelt a 133 grossen .*	9	302	5	7
		Somma is 502.5.7				

		Laus Deo A° 1591 dē lestē Ianuarij				
		Ian Claesz. moet hebben adi dito				
		van Govert jansz.	3	200		
		dito van Cassa per reste my betaelt	1	400		
		Mey van cassa, te betalen den 6^{en}				
den	6	*December.*	1	400		
		dito van winninghe ende verlies, te				
		betalen den 6^{en} December	6	18	13	5
		Somma is 1018.13.5				

		Pieter gerritsz. moet hebben adi d°				
		Ianuarij A° 91 van Cappital te be-	2	900		
den	31	*talen adi 20 dito*				
		December van Balance, so vele hy				
		my hier voor reste schuldich blijft,	13	500		
		brenge ick folio				
		Somma is 1400				

		Govert jansz. moet hebben den eer-				
		sten Ianuarij A° 91 van Cappital	2	200		
den	12	*te betalen den lesten voors.*				
		Iunij van Cassa 50 ₶ wissel ghelt	1	300		
		a 133 gros.				
		dito van winninghe ende verlies 1	6	2	5	7
		gros opt ₶ beloopt				
		Somma is 502.5.7				

		Laus Deo A° 1591 dẽ 1en Januarij.					
		Tonnenmeel is schuldich adi dito aen Cappital voor den Inventaris a 46 gul. 'tlast, is lasten	16	2	736		
n	8	*Meert aen Nicolaes de Reo a 44 g. 'tlast, is lasten*	6	5	264		
		dito aen Ian sevenslaper a 45 gul. 'tlast, is voor lasten	8	7	360		
n	9	*dito aen Voorcoopen a 31¼ gulden 'tlast, is voor lasten*	12	6	375		
		Somma Lasten	42	—	1735		
		Rogge is schuldig den eersten Ianuarij A° 91 aen Cappital a 55 gg. is voor lasten	20	2	1540		
den	4	*Februarij aen cassa, a 50 gg. 'tlast, is lasten*	10	1	700		
den	10	*dito aen Pieter bloem, a 55 gguld. 'tlast, is lasten*	10	7	770		
den	20	*April aen Linwant, a 50 gg. 'tlast, is voor lasten*	6	4	420		
den	16	*December aen Cassa voor ongelden*		1	47	5	
den	31	*Voors. aen winninghe ende verlies omme desen te sluyten*		6	126	19	
		Somma lasten 46			3604	4	
		Linnewant is schuldich den eersten Ianuarij A° 91 aen Cpppital a 17¼ gul. 'tstucke is voor stucken	18	2	310	10	
den	1	*Meert aen Allert schatter a 20 g. is voor stucken*	25	8	500		
den	15	*October aen Lambert root verdient*		12	16		
den	31	*December aen winninghe ende verlies omme desen te sluyten*	—	6	132	2	8
		Somma stucken	43	—	958	12	8

		Laus Deo A° 1591 den 31 Decemb.				
		Tonnemeel moet hebben adi-dito van Balance, voor dat hier onvercoft gebleven is Last 42 —	13	1735		
		Somma lasten 42 *gul.* 1735.				
		Rogghe moet hebben den 4en January A° 91 van Cassa a 60 gg. 't Last, vercoft aen Hans Crom Lasten 8 —	1	672		
	8	*dito van Nicolaes de Reo* 58 *gg. is Lasten* 6 —	5	487	4	
	15	*dito van Harmen Jansz. a* 60 *gg. is Lasten* 5.20.1	6	483		
	—	*dito voor ondermate bev. M.*6.3.	—	—		
den	24	*February van Voyage op Lißebon Lasten* 20 —	8	1500		
den	8	*Juny van Pieter Jansz. a* 55 *ggul. 't Last is lasten* 6 — —	2	462		
		Somma Lasten 46 —	—	3604	4	—
		Linnewant moet hebben den 8en Meert A° 91 van Nicolaes de Reo a 20 *g. 't stucke is voor stucke* 15 —	5	300		
den	20	*April van rogge, a* $26\frac{1}{4}$ *g. 't stucke is stucken* 16 —	4	420		
	28	*dito van winninge ende verlies, verschoncken stucken* $0\frac{1}{2}$ —	6	8	12	8
den	31	*December van Balance, voor dat hier onvercoft is gebleven ende ghetaxeert op* 20 *g. 't stucke is* $11\frac{1}{2}$ —	13	230		
		Somma stucken 43 —	—	958	12	8

		Laus Deo A° 1591 den 1en Ianuarij.				
		Huys den gulden hooren ghenaemt is schuldich adi-dito aen cappitael	2	2800		
	—	*dito aen hooftpenningen van renten 4 guld erffelijcks oudt eygen pacht, geestimeert den penningh 20. doet*	5	80		
	—	*dito aen hooftpenningen van rentẽ 10 gul. erffelijcks te lossen teghens den penningen 16. beloopt*	5	160		
		Somma is		3040		
		Hooftpenninghen van renten zijn schuldig adi d° Iannuarij A° 91 aen Cappital 50 g. erffelijcx te loßẽ tegẽ den penning 16, op Piet Dircxsz.	2	800		
en	6	*Mey aen Cassa, den Govert Iansz. afgeloßt 10 guld. erffelijcks, tegens den penning 16. beloopt.*	1	160		
en	31	*December aen Balance 4 gu. erffelijcks den penning 20 opt huys den gulden hooren genaemt.*	13	80		
	—	*Voors. aen Balance 50 gul. s'Iaers te loßen den penning 16, den heffer is Harpert Remmersz.*	13	800		
		Somma is		140		
		Nicolaes de Reo is schuldig den 8en Ianuarij A° 91 aen Rogghe te betalen den lesten voorsz.	4	487	4	
	31	*dito aen winninghe ende verlies te betalen den lesten Februarij*	6	4	17	8
den	8	*Meert aen Linnewant in mangelinge gegeven*	4	300		
den	8	*Iunij aen Pieter Jansz. te betalen den 14 voorsz.*	2	400		
		Somma is		1192	1	8

		Laus Deo A° 1591 den 31 Decemb. Huys den gulden Hooren genaemt moet hebben adi-dito van Balance brenge daeromme hier te sluyten	13	3040		
		Somma is 3040				
		Hooftpenninghen van renten moeten hebben den eersten Ianuarij A° 91 van huys den gulden hooren 4 gul. erffelicx den penning 20. den heffer is Goosen cool	5	80		
	—	*dito van huys den gulden hooren 10 gul. erffelicks te lossen den penning 16, den heffert is Goovert Ians.*	5	160		
	vl	*April van Cassa 50 gul. s'jaers te lossen den penning 16 par Ha. rẽmẽ.*	1	800		
den	6	*Mey vã Cassa, heeft Pieter Dircsz. my afgelost tegensges. 50 g. erffelicx tegens den penning 16. is*	1	800		
		Somma is	—	1840		
		Nicolaes de Reo moet hebben den eersten Meert A° 91 van Allert schatter	8	492	1	8
den	8	*Meert van tonnenmeel in mangelinge ontfangen*	4	264		
	—	*dito van Cassa, mijne reste ontfan.*	1	36		
	vl	*Iunij van Cassa, betaelt by my*	1	300		
	—	*dito van winninge ende verlies, hem quijt geschouwen*	6	100		
		Somma is	—	1192	1	8

)		*Laus Deo A° 1591 den 15 January*				
		Harmē Jansz. is schuldig adi-dito				
		aen Rogghe te betalen 400 gul. den				
		8en Meert, ende den rest 83 gereet.	4	483		
den	8	*Mey aen winninghe ende verlies*				
		voor 2 Maenden interest.	6	8		
den	12	*Juny aen Cassa 75 ℔ wißelgelt*				
		a 135 großen het ℔ .	1	450		
	—	*dito aen winninge ende verlies 3*				
		Grossen opt ℔ is .	6	10	4	8
		Somma is .		951	4	8
		Winninge ende verlies is schuldich				
		den 28en April A° 91 aen Linne-				
		want verschoncken .	4	8	12	8
den	6	*Mey aen Ian Claesz. .*	3	18	13	5
	—	*ultimo dito aen Pieter Jansz.*	2	4	17	2
den	12	*Juny aen Goovert Jansz.*	3	2	5	7
	—	*ultimo dito aen Nicolaes de Reo*	5	100		
den	22	*July aen Hans Cardinal, een Bale*				
	—	*Peper verloren .*	11	140		
den	31	*Decem. aen cassa voor oncostē bet.*	1	350		
	—	*dito aen Cassa afgang .*	1	14	16	
	—	*Voors. aen hem selven voorts ghe-*				
		draghen die reste van desen, omme				
		hier te sluyten op Folio	12	115	16	4
		Somma is	—	755	—	10
		Voorcoop is schuldich den eersten				
		Februarij A° 91 aen Gosen Gerits.				
		voor 12 La. tonnenmeels a $31\frac{1}{4}$ gul.				
		'tLast te leveren binnen een Maent.				
		Somma 375 .	7	375		

		Laus Deo A° 1591 den 31 Decemb. Huys den gulden Hooren genaemt moet hebben adi-dito van Balance brenge daeromme hier te sluyten	13	3040		
		Somma is 3040				

		Hooftpenninghen van renten moeten hebben den eersten Ianuarij A° 91 van huys den gulden hooren 4 gul. erffelicx den penning 20. den heffer is Goosen cool .	5	80		
	—	*dito van huys den gulden hooren 10 gul. erffelicks te lossen den penning 16, den heffert is Goovert Ians.*	5	160		
	vl	*April van Cassa 50 gul. s'jaers te lossen den penning 16 par Ha. rēmē.*	1	800		
den	6	*Mey vā Cassa, heeft Pieter Dircsz. my afgelost tegensges. 50 g. erffelicx tegens den penning 16. is*	1	800		
		Somma is . .	—	1840		

		Nicolaes de Reo moet hebben den eersten Meert A° 91 van Allert schatter . .	8	492	1	8
den	8	*Meert van tonnenmeel in mangelinge ontfangen* .	4	264		
	—	*dito van Cassa, mijne reste ontfan.*	1	36		
	vl	*Junij van Cassa, betaelt hy my*	1	300		
	—	*dito van winninge ende verlies, hem quijt geschouwen* .	6	100		
		Somma is	—	1192	1	8

		Laus Deo A° 1591 den 15 January				
		Harmē Jansz. is schuldig adi-dito				
		aen Rogghe te betalen 400 gul. den				
		8en Meert, ende den rest 83 gereet.	4	483		
en	8	*Mey aen winninghe ende verlies*				
		voor 2 Maenden interest.	6	8		
en	12	*Juny aen Cassa 75 ℔ wißelgelt*				
		a 135 großen het ℔ .	1	450		
	—	*dito aen winninge ende verlies 3*				
		Grossen opt ℔ is .	6	10	4	8
		Somma is .		951	4	8
		Winninge ende verlies is schuldich				
		den 28en April A° 91 aen Linne-				
		want verschoncken .	4	8	12	8
den	6	*Mey aen Ian Claesz. .*	3	18	13	5
	—	*ultimo dito aen Pieter Jansz.*	2	4	17	2
den	12	*Juny aen Goorert Jansz.*	3	2	5	7
	—	*ultimo dito aen Nicolaes de Reo*	5	100		
den	22	*July aen Hans Cardinal, een Bale*				
	—	*Peper verloren .*	11	140		
den	31	*Decem. aen cassa voor oncostē bet.*	1	350		
	—	*dito aen Cassa afgang .*	1	14	16	
	—	*Voorf. aen hem selven voorts ghe-*				
		draghen die reste van desen, omme				
		hier te sluyten op Folio	12	115	16	4
		Somma is	—	755	—	10
		Voorcoop is schuldich den eersten				
		Februarij A° 91 aen Gosen Geritf.				
		voor 12 La. tonnenmeels a 31¼ gul.				
		'tLast te leveren binnen een Maent.				
		Somma 375 .	7	375		

		Laus Deo A°1591 dẽ 15^en Ianuarij Harmen Jansz. moet hebben adi-				
		dito van Caßa	1	83		
den	8	Mey van Cassa, betaelt by my	1	408		
den	20	Augusti van Hans groen	9	460	4	8
		Somma is	—	951	4	8

		Winninghe ende verlies moet hebben den lesten Januarij A° 91 van				
		Nicolaes de Reo	5	4	17	8
	28	Februarij van Cassa	1	25		
	—	dito van Jan cleyn	8	30		
den	8	Mey van Harmen Jansz.	6	8		
den	15	dito van Pieter Iansz.	2	22	17	2
den	12	Junij van Harmen Iansz.	6	10	4	8
den	1	Iulij van Cassa	1	10		
den	1	November van Pieter Gerritsz.	3	100		
den	31	December van Rogge	4	126	19	8
	—	voorsz van Linnewant	4	132	2	
	—	voors: van voyage op Lissebon	8	285		
		Somma is	—	755	—	10

Voorcoop moet hebbẽ dẽ 9^en Meert A° 91 van Tonnenmeel, voor tegens ges. 12 lasten ontfanghen van Gosen Gerrits. tot 31¼ g. 't Last is.	4	375

Somma 375

	Laus Deo A° 1591 dē 1en February: Goosen Gerritsz. is schuldich adi dito aen Cassa, hem op rekeninghe des Tonnenmeels betaelt .	1	100
10	Meert hem zyne reste betaelt	1	275
26	Iuly aen Pieter Claesz. is hem betaelt geworden .	11	300
—	dito aen Cassa, hem zyne reste betaelt. . .	1	300
	Somma is . .	—	975

	Jan sevenslaper is schuldich adi 4 February A° 91 aen Cassa te betalen adi ultimo dito .	1	300
8	Meert aen Cassa, hem gerestitueert	1	60
15	April aen Voyage op Lißebon voor veraßeureert goet .	8	300
	Somma is .	—	660

	Pieter bloem is schuldich den 31 September A° 91 aen Aßche toebehoorende Hans Kemerling	10	496
31	December aen Balance brenghe daer omme hier te sluyten . .	13	274
	Somma is .	—	770

		Laus Deo A° 1591 den 1 Februarij Goosen Gerritsz. moet hebben adi dito van voorcoop, voor 12 lasten tonnenmeel a 31¼ gul. binnnen een Maent te leveren .	6	375
den	25	Julij van Enghelsche Lakenen voor Pieter Claesz. ende my te betalen ghereet . .	11	600
		Somma is .	—	975

		Jan sevenslaper moet hebben den 8en Meert A° 91 van tonnenmeel, betaelt by my .	4	360
den	20	April van Cassa .	1	300
		Somma is .	—	660

		Pieter Bloem moet hebben den 10 Februarij van Rogge, te betalen den 18 September .	4	770
		Somma 770 .		

	Laus Deo A° 1591 den 24 Febr. *Voyage op Lissebon is schuldich adi-dito aen Rogghe ghesonden by schipper Jan Gerritsz. ende gherecommandeert aen Hans Cardinal Lasten . . 20*	4	1500		
	Ultimo dito aen Cassa den Jan sevenslaper betaelt voor asseurance der voors. Rogghe .	1	75		
13	*December aen winninghe ende verlies brenge daeromme hier te sluyten*	6	285		
	Somma is .		1860		
	Jan cleyn is schuldich den lesten Februarij A° 91 aen Cassa, hem op Bodemerije gedaen 100 rijcxdalers a 48 st. doet mijn uytgave	1	210		
—	*dito aen winninge ende verlies 6 st. op elcker daler .*	6	30		
	Somma is		240		
	Allert schatter is schuldig dẽ eerstẽ Meert A° 91 aen Nicolaes de Reo	5	492	1	8
—	*dito aen Cassa, per reste hem betaelt*	1	7	18	8
15	*September aen tarwe toebehoorende Hans Kemerling te betalen 1500 gulden reet, ende de rest op ultimo Octobris .*	10	2364	8	14

Somma is 2864. 8.14.

		Laus Deo A° 1591 den 15 April.				
		Voyage op Lissebon moet hebben adi-dito van Jan sevenslaper, voor haverije van tegensges. goet beloopt mijn deel te geven	7	300		
den	8	Julij van Hans Cardinal, dat hy schryft vry gelt ontfangen te hebben van tegensges. rogghe blijckende by zyne rekeninge	11	1560		
		Somma is 1860				

		Jan cleyn moet hebben den achtsten Mey A° 91 van Hans Groen.	9	240		
		Somma 240				

		Allert schatter moet hebben den eersten Meert A° 91 van Linnewant	4	500		
den	15	September van Cassa	1	1500		
den	15	November van Cassa	1	864	8	14
		Somma is		2864	8	14

	Laus Deo A° 1591 den 4en Mey. *Renten ende huys-huere zijn schuldich adi-dito aen Goosen cool voor een jaer outeygen pacht verschenen desen Mey* .	9	4		
	dito aen Cassa, betaelt aen Govert Jansz. 1 Jaer renten	1	10		
31	*December aen Cappital brenghe daer omme hier te sluyten*	2	36		
	Somma is .	—	50		
	Goosen cool is schuldich den lesten December A° 91 aen Balance, brenge daeromme hier te sluyten	13	4		
	Somma 4.				
	Hans Groen is schuldich den 8en May A° 91 aen Jan cleyn voor 100 Rijcxdalers a 48 st. is .	8	240		
20	*Augusti aen Harmen Jansz. 75 ℔ a 135 grossen* .	6	460	4	8
	Ultimo dito aen Hans groen, ick hebbe den Wisselbrief van Huyghe Joosten wederomme ghesonden per protest . . .	9	360		
	voors. aen Cassa, voor oncosten betaelt opt protest van voors. wisselb.	1	2		
31	*December aen Balance, brenghe daer omme hier te sluyten* .	13	440	—	15
	Somma is .	—	1502	5	7

		Fol.			
	Laus Deo A° 1591 den 8 Mey. *Renten ende huys huyre moeten hebben adi-dito van Cassa voor 't Jaer renten ontfangen van Pieter Dircsz.*	1	50		
	Somma 50.				
	Goosen Cool moet hebben den 4den Mey A° 91 van Renten ende huys huyre, is hem verschenen desen Meyavont.	9	4		
	Somma 4.				
	Hans groen moet hebben den 15en Mey A° 91 van Pieter Jans. 114 $\frac{2}{7}$ Rycxdalers a 46 st. is syne uytgave	2	240		
14	*Augusti van Govert Jans. 50 ℔ a 133 grossen*	3	302	5	7
—	*Ultimo dito van Pieter Jans. 100 ℔ wisselghelt*	2	600		
—	*dito van Hans Groen, ende is voor een wisselbrief van Huyge Joosten per 60 ℔ vls.*	9	360	—	—
	Somma is	—	1502	5	7

		Laus Deo A° 1591 den 4 Junij.				
		Tarwe toebehoorende Hans Kemerlingh is schuldigh adi-dito aen Cassa voor oncosten betaelt op 20 Lasten Dantzicker mate, ontfangen uyt Schipper Laurens barck is alhier gheworden, Lasten 21.13.2.	1	191	15	8
		ultimo November aen Cassa ongelden betaelt ———	1	24	6	10
len	31	*December aen winninge ende verlies 12 stu. per last voor mijn Factoor gelt doet*	12	12	18	
		Somma ongelden beloopen	—	229	—	2
	—	*Voors. aen Hans Kemerling brenghe daer soo vele ick vry gelt van dese tarwe ontfangen hebbe*	12	2135	8	12
		Somma Lasten 21.13.2.	—	2364	8	14
		Assche toebehoorende Hans Kemerlingh is schuldich adi 4 Junij A° 91 aen Cassa voor oncosten betaelt den Schipper Lourens barck voor Lasten 7 ton 10	1	37	6	
adi	vl	*Nov aen Cassa voor ongelden bet.*	1	2	15	
den	31	*December aen winninghe ende verlies 8 stu. vant last voor mijn Factoor gelt doet*	12	3	4	
		Somma ongelden beloopen.	—	43	5	
	—	*Voors. aen Hans Kamerling brenghe daer soo vele ick vrijgheldt van dese Asche ontfangen hebbe*	12	452	15	
		Somma Lasten 7 ton 10		496		

Laus Deo A° 1591 den 15 Septemb. Tarwe toebehoorende Hans Kemerling moet hebben adi dito van Allert schatter, a 80 gout gul. t' last. is voor lasten . 21. 3. dito per ondermate bevo. M. 10. 2.	9	2364	8	14
Soma La. 21. 3 1. 2. g. 2364. 8. 14.				

Assche toebehoorende Hans Kemerling, moet hebben adi ultimo Septem. A° 91 van Pieter bloem, a 64 g. t' last is voor lasten 7 ton. 9. dito inne gevullet . ton 1	7	496	—
Somma Lasten 7 ton 10 gul. 496.			

(11		*Laus Deo A° 1591 den 8en Julij, Hans Cardinal is schuldich adi dito aen voyage op Lissebonna.*	8	1560	
		Somma is 1560			
		Safferaen is schuldich den 12 Julij. A° 91 aē Hans Card. Balē 4 ☩ 324	11	1420	
		dito aen Cassa voor de vracht bet.	1	12	
den	31	*December aen winninghe ende verlies brenge daeromme hier te sluyten . .*	12	104	10
		Somma Balen . 4 ☩ 324	—	1536	10
		Engelsche Lakenen aengaende Pieter Claesz. ende my zijn schuldich adi 25 Julij A° 91 aen Gosen Gerritsz. a 50 guld. t'stucke, is voor stucken . . . 12 . .	7	600	
den	31	*December aen Pieter Claesz. voor zijn deel gewonnen .*	11	60	
	—	*Voors. aen winninghe ende verlies voor mijn deel ghewonnen.*	12	60	
		Somma stucken 12 . .	—	720	
		Pieter Claesz. is schuldich den 31 December A° 91 aen Balance, brenge daeromme hier te sluyten	13	360	
		Somma 360 . .			

	Laus Deo A° 1591 den 12en July.			
	Hans Cardinal moet hebben adi- dito van Safferaen	11	1420	
22	*dito van winninge ende verlies voor een bale pepers aen my ghesonden ende van den Zeerovers ghenomen.*	6	140	
	Somma is	—	560	
	Safferaen moet hebben adi 15 October A° 61 van Hans Kemerling a 5 gu.'t ℔ is voor balen 2 ℔ 157	12	785	
31	*December van Balance, onvercoft ghebleven 167 ℔ a 4½ gul. is voor Balen 2 ℔ 167*	13	751	10
	Somma Balen 4 ℔ 324	—	1536	10
	Engelsche Lakenen Pieter Claes. eñ my aengaende moetẽ hebben adi ultimo July A° 91 van Caßa, vercoft aen M. Jacob bon a 60 g. is voor stucken 12	1	720	
	Somma stucken 12 gul. 720	—		
	Pieter Claes. moet hebbẽ dẽ 26 July A° 91 van Goosen Gerrits. is voor zijn deel van de Engelsche Lakenẽ	7	300	
31	*December van Engelsche Lakenen voor zijn deel ghewonnen*	11	60	
	Somma is 360			

12)

	Laus Deo A° 1591 den 16 Octob. Lambert root is schuldich adi-dito aen Cassa hem betaelt	1	16	
	Somma 16			
	Hans Kemerling is schuldich den 15^en^ October A° 91 aen Safferaen hem gesonden 2 Balen wegen 157 ℔ by schipper Joris Ysebrantz.	11	785	
den 31	*December aen Balance brenge daer omme hier te sluyten*	13	1803	3
	Somma is		2588	3
	Winninge ende verlies is schuldich den lesten December A° 91 aen Cappital, brenge daeromme hier te sluyten op Folio	2	296	8
	Somma 296.8.4.			

Laus Deo A° 1591 den 31 Decemb. Balance van desen Boeck moet hebben adi-dito van dese naervolgende sommen, bevonden by slot van Rekeningen, omme welcke te sluyten zyn Debiteurs ghemaeckt in desen boeck A, omme de selvighe wederomme Crediteurs te makene in den nieuwen Boeck B.

dito van Jan claesz.	2	1	418	13	5
dito van hooft-penningen van renten 4 g. erffelijcks den penning 20 opt huys den gulden Hooren, den heffer is Goosen cool	5	2	800		
dito van hooftpenningen van renten 50 gu. s jaers te lossen den penning 16, dē heffer is Harpert Remertsz.	5	2	800		
dito van Pieter bloem.	7	2	274		
dito van Goosen cool	9	2	4		
dito von Hans groen	9	2	440	—	15
dito van Pieter claesz.	11	2	360		—
dito van Hans Kemerling	12	2	1803	3	12
dito van Cappital	2	2	8418	18	4
Somma is	—	—	12598	16	4

Alsoo zijn dese mijne Boecken Schaldo ende verghelijcket, die almachtighe eeuwighe Godt zy lof prijs ende eere in der eeuwicheydt. AMEN.

1591.

Oncoſt - Boeck

voor den handel, 'twelcke van ſommige geheeten wort, Caſſa Boeck.

ANNO M. DC. XXXV.

		Laus Deo A° 1591 den 1en Januarij Rogge voor 20 La. leyt op Jan Iseb. solder ter maent op 4 st. elcker last.			
den	4	voors. afgegaen 8 Last betaelt van meten 1½ stuy. is	—	12	
		Van setten 't Last. 6. pen. die verschietsher 4. stuy. is	—	7	
		Solder huyre voor een maent	1	12	
		Makelerdyegelt vant Last. 1 st. is	—	8	
den	8	voors. afgegaen 6 last. van metẽ 1½ st.	—	9	
		Vã settẽ t' la. 6. p. die verschiet. 3 st.	—	5	4
		Solder huyt voor 1 maent 4 st. 't la.	1	4	
		Makelerdye gelt vant Last 1 stuy.	—	6	
den	15	voors. afgegaen 6 La. van metẽ 1½ st.	—	9	
		Vã settẽ t' La. 6p. met de verschiet.	—	5	4
		Solder huyr vant la. 4 st. voor 1 ma.	1	4	
		Makelerdye gelt 1 st. vant last, is	—	6	
den	4	February op Jan Ysebrantsz. solder laten dragen 10 lasten Rogghen tot 4 stuy. ter maent vant last			
		Makelerdye gelt betaelt	—	10	
		Schuyte gelt 26. stu. bier gelt 4 st.	1	10	
		Opdraghen vant Last 14 stuy. is	7	—	
		Stortẽ, sackẽ eñ in de sackẽ schietẽ.	1	—	
den	10	voors. op laten dragen 10 Last. van Makelery betaelt	—	10	
		Schuyte gelt 26 st. bier gelt 4 stu. is	1	10	
		Opdraghen vant Last 14 stuy. is	7	—	
		Stortẽ, sacken eñ inde sackẽ schietẽ.	1	—	
		Somma op deser zijde is	27	7	—

Dit brenghe ick op Folio 3.

2)

		Laus Deo A° 1591 den 5 Januarij Costen van huys-houden ende andersins.		
	—	dito voor 4 riemen Papiers beta.	13	4
	7	dito voor $1\frac{1}{2}$ mengelen incts	—	15
	—	dito voor Pennen	—	5
	8	dito voor 10 ℔ Keerssen betaelt	1	15
den	20	Februarij den armen gegeven	1	10
den	8	April verteert omme naer Antwerpen te reysen	8	
den	15	July voor hout om het Comptoir te wermen	9	
den	20	October de stove te repareren beta.	2	10
den	31	December voor een Jaer huys-huere betaelt	80	
		Voorss. voor verteerde costen binnens huys	224	
		Voorss. voor de brieven ontfanghen ende versonden in alles betaelt, gelijcken den brief-boeck dat int lange uytwijset	9	1
		Somma is in alles	350	—

Dit hebbe ick in den Journale ghescreven Folio 10.

		Laus Deo A° 1519 den 10 Febr.			
		Rogge is schuldich voor sekere oncosten alst blyckt op Folio 1	27	7	8
den	24	voorsz. afghegaen 20 Lasten van meten $1\frac{1}{2}$ stuy. 't Last	1	10	
		Van setten 't Last 6 pennin. is met verschieten	2	10	
		Solder huere voor een maent	4		
		Schuyte gelt ende aenboort brengen	2		
den	20	April op Jan Ysebrantsz. solder laten dragen 6 lasten Rogghen, tot 4 stuy. 't Last ter maent	—		
		Voor Makelerdye gelt betaelt	—	6	
		Schuyte gelt, bier gelt, 't samen is	1	6	
		Opdraghen vant Last 13 stuy. is	3	18	
		Storten, sackẽ, eñ in de sackẽ schietẽ	—	18	
den	8	Juny afghegaen 6 Last van meten $1\frac{1}{2}$ stuy. 't Last	—	9	
		Van setten 't Last 6 pennin. is met die verschietster	—	6	8
		Solder huere vant Last 4 stuy. is voor 2 maenden	2	8	
		Makelerdye gelt vant Last 1 st. is	—	6	
		Som. allen oncosten over 46 Last. is	47	5	

Dit hebbe ick in den Journale gheschreven Folio 10.

1)

Hier nae volcht een Boeck van de Brieven die men ontfanght, ende wech seyndet.

Brieven ontfanghen.

Dantsic	17	*Januarij A° 91 by Jan Pieters. datum den 21 December A° 90 verleden, daer by een brief aen Jacob Jansz. vinck.*		6
Lisseb.	29	*Februarij by Schipper Jan Jochums. datum 8 voorsz. betaelt*		12
Lisseb.	16	*Mey per Posta, datum 1 voors. met een brief van den loop der Coopmanschappen betaelt*	1	5
Lisseb.	8	*Iulij per posta datum 24 Iunij met een Rekeninge daer by, betaelt*	1	10
Dantsic	26	*Iulij by den boden Willem Everts. datum thienden voorsz.*		8
Dantsic	30	*Augusti by Govert dircxsz. schipper, datum 16 dito met een wisselbrief van 100 ℔ wegen Pieter jans.*		4
Antwe.	16	*December by Willem Gerritsz. bode, datum 12 voorsz. betaelt*		3
		Somma is	4	8

Dantsic	14	Ianuary A° 91 by den boden Gerrit den Eling, met een brief aen Hans Groen .	—	5
Dantsic	28	February per Willem jansz. bode, met een bodemerye brief van 100 ryckxdalers, die Ian cleyn betalen sal	1	15
Dantsic	12	Juny by den boden Willem den Eeling; met een Wisselbrief van 75 ℔ vls, die Harmen Jansz. betalen sal aen Hans groen .	1	10
Dantsic	10	Augusti by Hendrick den boden	—	5
Antwe.	31	voors. by Gerrit den Eeling	—	5
Lisseb.	1	September by Pouwel Knijf, met een brief aen Ulrich Housnaghel, met een Copie van seeckere nieuwe maren tusschen Franckrijck ende Duytslant .	—	13
		Somma is .	4	13
			4	8
		Somma is in alles.	9	1

Dese oncosten hebbe ick den lesten December A° 91 gestelt int oncost boeck Folio 2.

Register vant Schuldt-boeck gheteeckent met die letter B.

1592.

Schuldt - Boeck

ghetceckent met die Letter.

ANNO M. DC. XXXV.

5)

Laus Deo A° 1591 den 1en Ianuarij Caſſa is ſchuldich adi-dito aen Balance van den Boeck A voor reſte ſoo daer blijckt dwelcke ick over brenge in deſen	13	6342	6	4
Pieter gerritſz. is ſchuldich den 1en Ianuary A° 92 aen Balance van den boeck A, voor reſte ſoo daer blijct, dwelcke ic overbrenge in deſen	13	500		
Tonnenmeel is ſchuldig den eerſten Ianuary A° 92 aen Balance van den boec A, voor reſte ſo daer blijct onvercoft gebleven is Laſten 42	13	1735		
Linnewant is ſchuldich den eerſten Ianuarij A° 92 aen Balance van den boeck A, voor reſte ſo daer onvercoft gebleven is ſtucken 11½	13	230		
Huys den gulden Hooren genaemt is ſchuldich adi-dito aen Balance van den boeck A voor reſte ſoo daer blijckt dwelck ick overbrenge in deſen	13	3040		
Safferaen is ſchuldich den eerſten Ianuarij A° 92 aen balance van den boeck A ſoo daer onvercoft ghebleven is balen 2 ℔ 167	13	751	10	

Jan claesz. moet hebben den eersten January A° 92 van Balance des boecks A so daer blyckt dwelck ick overbrenge in desen	13	418	13

5)

Laus Deo A° 1592 den 1en Januarij. Hooftpenninghen van renten moeten hebben adi-dito voor Balance van den boec A 4g. erffelicx op mijn huys den gulden hooren, den heffer is Goosen cool, verschijnt t'elcken Meye, ende geestimeert den penning 20 .	13	80		
Voors. van Balance des boecks A 50 gu. erffelijcks te lossen den penning 16 den heffer is Harpert remmer. verschijnt altijt op dē 28 April	13	800		
Pieter bloem moet hebbē den 1 Ian. A° 92 van Balance des boecks A voor reste so daer blijckt, dwelcke ick over brenge in desen .	13	274		
Goosen cool moet hebben den eerstē Januarij A° 92 van Balance des boecks A voor reste .	13	4		
Hans groen moet hebben den eersten Januarij A° 92 van balance des boecks A voor reste .	13	440		
Pieter claes. moet hebben den eersten Ianuarij A° 92 van balance des boecks A voor reste .	13	630		
Hans Kemerling moet hebben den eersten Januarij A° 92 van Balance des boecks A voor reste	13	1803	3	12
Cappital moet hebben den eersten Ianuarij A° 92 van balance des boecks A voor reste .	13	8418	18	4

GUnstige Leser, dus lange heb ick U. L. na my ghegevene mate getrouwelicken mede gedeelt die Reken-Const, Algebre sampt die Geometrie, met het Boeck-houden na de Italiaensche maniere, mijns beduncken, deuchdelijcken gedemonstreert, ende so vele aengaet die calculatie, ghenoechsaem verclaert, het welcke alles so ick vermoede tamelijcken sullen hebben bewesen diversche lustighe Mathematische Exempelen hier vooren ingebracht, My gheheelijck vertrouwende, den danckbaren Leser sal sulcks alles ten besten op nemen, ende (ghemerckt doch hier op Aerden niet dan stuckwerck, nae't seggen des Apostels 1. Corinth. 13. kan ghewrocht werden) uyt Broederlijcke liefde, tot banthavinge des eedelen Constes sijn, eerlijck corrigeeren ende rechtveerdigen, ben ick omme eenen yederen naer mijnen besten vermogen te verdienen gantsch willich. Hier mede den almoghenden HEERE bevelende.

FINIS.

